

Ratholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje

Redaktor: Jakub Skala.

Tedynatsichy lětník.

W Budyschinje.

Cjislę Smolerjec Inicjaticeżernje w maciejsnym domje.

1893.

W o p s h i j e c z o.

	Strona
Baczońska cyrkaj a jeje přeni administrator. Wot redaktora	1
Přena primica w Baczonju. Wot r.	2
Letna rozprawa wo katolickiej „Bieśadze” Kalbicejansteje wośadł. Wot Biedricha	3
Piśce suchetu a cholera. Wot —i	4
Wohlad na lěto 1892 a přeni tydženj toho lěta za Baczońsku cyrkaj. Wot js.	14
Nad hrodźiščem. Wot M. Š.	15
Serbska chyganka. Wot J. H. c.	16, 27, 39, 62, 70
Widji dwaceczi stupniach. Wot —i	25
Swiatomu wótcę Leonej XIII. k 50 lětnomu biskopskemu jubilej. Wot Š.	37
Sw. wótcę Leona XIII. 50 lětnym biskopskim jubilej. Wot r.	38
Bratstwo i. Józefa w Kamjencu pod Schpitalem.	43
Kuſki z najchich domjachich podawiznow.	43
Złoty biskopski jubilej swjatoho wótcia. Wot —č.	49
Puczowanja do Romy. Wot r.	50
Serbska deputacija na sakštinu kralowškim dworje. Wot r.	51
Pobožna Jednota swjatej Swójsh. Wot r.	61
Jutry.	69
Schtó je wina? Wot N.	77, 93, 114, 121, 130, 137, 162, 178, 193
„Schitwörth” mudrý z rajčíščeho kraja. Wot K. W.	78
Ponějże z missjonistwa. Wot Kr.	80, 86
P. Eduard Machaczek †. Wot r.	85
Koho wuzwolimy do němčeho sejma? Wot Hórniaka	95
Wólbh na rajchstag. Wot r.	101
Zbóżnoprjenje pięcich dominikanow. Wot r.	104
Proštwa.	105
Spomienkeni z Szafleje a Romy. Wot r.	111
Kajtu wucžbu dawa nam wólbh na dnju 15. junija 1893? Wot r.	119
Němči sejm a wuhladu wojerškoho namjetu. Wot r.	127
Wubž smilny pscheživo wudowam a šrotam.	129
Puczowanjske dopomienki. Wot J. N.	135, 143, 154, 160, 169, 176, 189, 202, 210
P. Michał Hórniak. Wot r.	151
Z mótnohu kraja. Wot Kr.	152
Džen Naroda swjatej Marije w Różencze. Wot a.	159
Wólbh psched durjemi. Wot r.	167
50 lětnym wojerškym jubilej krala Alberta. Wot r.	185
Po wólbje. Wot r.	186
Serbska kniha a — kolwrot. Wot J. L.	209
Schtó ma prawo na rěti?	213
Z Lužicich a Sakſteje	
Z chlóho swěta	
Naležnosće našeho towarzystwa	
Dary za cyrkaj Wutroby Jézusoweje w Baconju	ſtajne rubriki.
” za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach	
” za cyrkaj Maćerje Božeje w Radworju	
” za wudaćo Nowoho Zakonja	
” za serbski seminar w Prazy	
Dary za cyrkaj w Lubiju	w někotrych čjislach.
za khorownju w Khróscicach	
Wſchelcijzny, dopiši, zjawné rozmoloženja	
Nawěſčili.	
Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“ 11 čjissow: Rohnow. Wot J. Wingerer. Str. 1—52.	

ſtajne rubriki.

w někotrych čjislach.

Pschiſpomnjenjo.

„Katholſki Posol“ je z tuthym 31. lētnik dokončal. Džakujemy so wutrobiu wſchitkim pschezelam a dobročerjam, kotsiž su so w tuthym lēcze z naſtawkami, dopisami, z rozeſtanjom abo rozdawanjom, tež z wobstaranjom pjenjez, wo roſčerjenjo a težew pschezelne poſtarali. — Pschi mnohim zaſtojniskim džela njeby netczischi redaktor doſč wažne a wjele časa požadace džela za redakciju „Posola“ wobstarac̄ moħł, hdj byhū wosebje někotri knježa ze ſwojimi naſtawkami joho tak njepodpjerali. Wosebitu džak wupraja tohodla redaktor k. kaplanej Nowakej w Radworju za dolhe „pučowanſke dopomnjeniſti“ z pučowanja do Roma, k. tačantskomu pređarjej Nowakej w Budyschinje za druhı dlejschi naſtant, k. kaplanej Rjenčej w Budyschinje, kiz je do koždoho čiſla politiſki pscheblad „z cyloho swęta“ piſal, a k. studentej Jurije Wingerej za joho wuſtojne, wo wulkej piſnoſci ſwedežace powedańcza, kotrež nam mózne ſežinichu, zo mózachmy wosebitu „Zabawnu příkolu“ podawač. Dalſhe naſtawki podaču k. can. cap. scholasticus Hórnik, kiz tež redakciju dvieju čiſlow za čas pschebywanja redaktora w Romje dobročiwje wobſtara, fararjo a kaplanojo Kubasch, Scholka w Khróſcziach, Rězak, Libšč, Schemczič, wucžerjo Kral w Radworju, Wjeňka, Symank a Vjedrich (něko w Lipſcu), student Andricki, M. Holka, M. Scholka a Jakub Hicka.

Dopisy ſeželechu pôdla wſchelatich z mjenowanych knjezow hiſhce k. can. farar Herrmann, fararjo a kaplanojo Vjedrich, Zur, Kschijank, Hicka a Scholka w Kulowje, Jakub Cyž, Jakub Šokla, Michael Wawrik a Michael Barjenk. Wſchitkim tuthym ſwojim lubym ſobudželac̄erjam wuprajamy wutrobiue Zaplač! Boh tón knjez! Proſyamy wo jich dalschu móčnu podpjeru, proſyamy pak tež tyh, kotsiž pjevo wjescz wědža, zo jomu tola za „Posol“ cyle zezerzawic̄ dacz nječali!

Hlownu expediciu w Budyschinje je tež lēta zaſ inspektor tačantskeje cyrkwe knjez Jakub Wjeňka jenak ſwérne a wuſtojne wobſtaral. To je doſč wobežne a komžace dželo, hdjž ſo wopomni, zo je druhdy, wosebje hdjž ſo w čiſhce ſer ni dolhwatač njehodžeshe, jara czežlo w Budyschinje ſobtu posolow namakac̄, kotsiž byhū „Katholſki Posol“ do jenotliwych wosadow ſobu wzali, zo by tola njeđelu kóždy ſwoj Posol měl. Ke tomu pschiūdže hiſhce pſjevez 70 jenotliwych poſylkow na pōscze za kóžde čiſlo — to je za lēto na 1700 jenotliwych poſylkow zawałecz a rozeſlac̄! „Z lenom je jara wulka hora“ — zawierno z „Posolom“ nic mjeniſha hač z lenom. Swojemu hlownomu expeditorej tudy zjawni wutrobiu džak wuprajamy. Boh joho zdžerž ſtrowobho a czerſtwoho! — Tohorunja wuprajamy wutrobiu džak wſchitkim, kotsiž ſu w jenotliwych wosadach dobročiwje „Katholſki Posol“ rozdželeli a pjenjezne pschi-noski wobſtarali. Véchu to, ſchtož wěmy: w Khróſcziach k. kaplanaj Scholka a Hicka, pscheleupcaj Domana a Barjenk, we Worowje k. can. farar Herrmann, w Rjebelcziach k. farar Kubasch, klamar Kubasch a Schweida, w Kamjencu k. farar Rězak, w Roženče k. administrator Natušč, w Kalbicach k. farar Vjedrich, w Kulowje k. farar Krause a kaplan Scholka, w Radworju k. administrator Zur, w Baczonju k. administrator Libšč a kublet Pjech a w Zdžeri k. Čgorlich. Tež tym, wo kotsiž njeſſmy zhoñili, zo ſu za „Katholſki Posol“ ſobu ſo prćowali, prajimy z wutrobiu, zo chęt Boh jim mytowac̄. Wſchelh proſyamy, zo byhū tež w nowym lēcze nam ſwérni zwostali.

W Budyschinje, 16. decembra 1893.

Redakcija „Katholſkoho Posola“.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Liudowy časopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 1.

7. januara 1893.

Lětnik 31.

Budź lhwaleny Jezus Chrystus!

Ke nowomu lětej pschejemy swojim wjeleczesczenym a lubowanym sobu-
dželaczerjam, expeditoram, pschezelsam, dobroczerjam a czitarjam z wutrobu
„Boži měr, Božu hnadu a Bože žohnowanjo“. Boh chceš wšchitlím wob-
radzicž a zdžerzeč, schtožtuli za čas a za wěczońscž potrjebaja!

W nastupanju z hromadneje naležnoſeze naſchoho Posoka chcemy ſebi
wſchitc̄y motmyſlicž a ſlubicž, zo chcemy za ſežev a ſpomoženjo tutoho
naſchoho z hromadnho časopisa kóždy na ſwojim měſeče a po ſwojich
mocach ſo ſměru staracž. Potom budže tež za Posok nove lěto tajke, kaikež
je wón wſchém ſwojim dobroczerjam a pschezelsam pscheje: wopravdže

z božowne lěto!

W Budyschinje, 1. januara 1893.

Redakcija „Katholicko Posola“.

Vacžonſka cyrk̄ a jeje přeni administrator.

Z woſebitej miloſćiu je wózko Bože nad Vacžonjom dotal wotpocžowało.
Schtó ſebi pſched 25 lěta mi, hdyž tu wulli džel z nas hižo běſche a hdyž
ſo hižo na zjawnym žiwjenju wobdzělachmy, na cyrk̄ w Vacžonju myſleſche?
Tam a ſem ſnadž myſlicžka bojaznje hlowęčku zbehny, ale bórž zas ſo po-
tuli, døkelž jej žana nadžija žiwjenjo njepoſticeſche.

A nětko po 25 lětač! Kož z wotmachom ſu jenotliwe podawki ſežeho-
wače. Po tamnym rozjudným wobzamknjenju na katholickej z hromadžinje
w Chróſcžicach 1869, že ma ſo ze ſkładowanjom darow za twar cyrk̄wje
w Čzornečach abo Vacžonju zapocžecž a po přenim nahladným darje kublerja
Žana Wölmana z Čzorneč, kij bě w 1. čzíſle Katholicko Posola 1870 kwi-
towaný, ſežehowaſche ſtuk̄ za ſtuk̄om: wulke žohnowanjo Bože wotpocžowaſche

na tutej zhromadnej naležnoſći katholickich Serbow. Věſte ſnadž pschicžina tajkoho Božoho žohnowanja zamýſl wjednikow cykleje naležnoſće a kħvalobne rozſudženjo, zo ma nowa cyrkej ſo poſwjeczicž Raſſwjeczischię Wutrobie Ježuſowej?

Hijo po 12 lētach 9. julija 1882 poſwjeczí a voloži w Bacžonju biskop Bernert z akladny kamjeni za nowy dom Boži, 19. oktobra 1885 poſwjeczí tón ſamý wychiſhi paſthř zwony, kotrež někto cjeſecž Božu po ſerbſkih honach roznoschujo, a 8. novembra tohoſamoho lēta pſchepoda měſchiňka benedikcia i w tolšhim hotowu cyrkę ſlužbam Božim. Połne debienſtwo doda domie Božomu biskopska ruka, kotrež ſo k požohnowanju někto hijo wjac njepozdehuje, ze ſwiatocžnej konfeſracyi 19. junija 1887.

Tak tu ſtojeſche kraſna cyrkę, pſchihotowana kaž njeviſta za ſwojeho nawoženju — a pſhce ſaſ ſo praschačhu pobožne dufche: hdy pſchiniđe ſtražnik Boži, kij by tule njeviſtu zakital, kij by pſchepywak kaž Samuel w Knjezowym pſchedwore a nam wobkhowač najdrohotoñſki poſkład, kotrež zemja ma a kotrež halle cyrkę na wěrny dom Boži porvyschuje: Syna Božoho pod poſornym wodžewom naſſwjeczischię ſakramenta?

A hlej! po 5 lētach bołoſtnoſci cjakanja a nutrnych proſtrow je pſchischof džen, na kotrejž zwony wyskajey wopowieduja ſwojim bratram we Luzzich: džens je naſtha radoſć doſpolna, dženska witamy ſwojego duſchi paſthryja.

Mly wſchitcy, kotsiž ſmy za Bacžon a joho cyrkę poſku ſwoju luboſćz horliwu wobkhowali, radujemj ſo nad tym a pſchejemj zbožo k tutomu wažnomu dnjej. O njech Bože žohnowanjo nad tutej ſwiatnich, w kotrejž je ſebi ſerbſka luboſć a pobožnoſć traſacy pomnik ſtajiła, ſtajne wotpozje, njech z tohole zymſkoho dnja wukhadža kaž wokſchewjaca rjoſa, kij woploždi duchowne žiwjenjo cykleje wokoliny, zo by tu keſela wěrna horliwoſć za cjeſecž Božu, luboſć k ſwiatej cyrkwi a joho wychiſhomu wjerſhei, a wſchitka pōcziwoſć kſchęczanſkoho žiwjenja pod zaſitom Raſſwjeczischię Wutroby Ježuſowej!

To je wutrobné pſhcežo katholicko Poſoła na thymle dnju za Bacžon a joho cyrkę, kotrež može drje ze wſchěm prawom tež ſwoju imenowacž.

Prěnja primica w Bacžonju.

Po někotrych lētach cjakanja a žadanja je za Bacžon ſo ſlonec minjenohoho lēta wotewriło žórkio hnadow a duchownoſci žohnowanja. Zapoczątki vě preňja primica w nowym domie Božim: knjeza Jakuba Schewcžika, syna kublerja Michała Schewcžika, kij je telko za cyrkę džekal a ſo prówcawał, tuthych rjanych dnow pak dožiwił njeje: zawiſeje je jomu we wěczoſci tuta ſwiatocžnoſć wokſchewjenjo a njebiſtu radoſć poſwyczała!

Nimale poſdrasta lēt je, zo z Bacžonja zaſ preni duchowny wuńdże, kotrež mjeſeſhe z dobom tež preni primici w nowej cyrkwi Wutroby Ježuſowej. Věſte to sobotu 10. decembra. Cykly thđzeni dołho ſtawachu ſo pſchihoty za taſtu žadnu ſwiatocžnoſć; wjeſne holej wiſachu a pleczechu wěnch a pletwa za cjeſtne wrota a wupryſchenjo narodnogo domu a cyrkwi. Na ſwiedženju ſamym pſchiniđe ſwiatocžny czaž do Schewcžitec domu po knjeza primicianta, naſjedowanym wot wosadnogo fararja knjeza kanonika Wernerja. Po wutrobnjej ryci k fararja a po wuſpěwaných modlitwach zaſpěwachu na dworje ſpěvarjo ſerluſch, a w ſwiatocžnym processionje wiedziechu młodoho měſchiňka do domu Božoho. Za khorhowjemi džeſche na 18 małych ſerbſkih

držkow a sčthyri w němskej draſcze róžiczkí ſeſelo a dwě krónu a wěnc njeſo, za nimi primiciant, wobdaty wot duchownych: najdostojniſchoho knjeza seniora Monsignore Dok. Kuczanka, can. far. Wernerja, seminarſkoho direktora Löbmanna, admin. M. Žura, kapłana J. Nowaka, kapłana Scholty z Kulowa, nowoměſchnika B. Hicki (pozdržiſcho pſchibyschtaj hisczeje k. admin. J. Rězaſ a k. kapłan Jawort), a pobožni wosadni wobzamkný czech. Pſchi zoſtupeſ do cyrkwe wotmijelkñ krasný žynk zwonow a po powitacym praeludiju a po wuspiewaniu někotrych modlitwów ſtupi k. administrator Mikk. Žur na kleku, zo by w swjedzeſtej ryczi poſazał na wjeſoſcž cyrkwe a wosady, koſtuž ju džensia matej.

Po předowonju zoſpěwa knjez primiciant „Veni sancte spiritus“ a swječeſche potom ſwoj preni wopor Božeje mſchě, pſchi kotrhyž bě k. can. farat Werner parahmf, k. kapłan Scholka z Kulowa diakon a k. neomyst Hicka subdiakon, a bratr primicianta stud. theol. M. Schewcžik thuriferarius (ſiž z kadmikom klobži). Na Božej mſchi ſpěwaſche ſo pod nawiedowaniem k. wucžerja Symanka jara wuſtojenje missa wot Singenbergera za měchany khör, za czož je ſebi k. wucžer wſcheje khwalby dobył. Na Božej mſchi wudželi młody měſchnik najprjedy pſchi wołtarju ſwojemu bratrej Michalej, bohoſlowcej, a potom pſchi fejelkach hisczeje druhimaj bratromaj a ſotromaj a wujam a czetam ſwj. woprajenjo — ale podarmo hlaſasche joho wóćzko za nanom a macžerju . . . — Po Božej mſchi, kotrąž běſche tež po konfeſraciji a tehdomniſchej biskopskej „pontifikalnej“ Božej mſchi prenja w Baczonju, zo ſo ſedes abo ſtoły a kredencia (naboczne blidko ze ſwiatymi ſudowjami) triebachu, wot k. fararja z Khróſežic požczenie, zoſpěwa primiciant Te Deum a požohnowa preni króć z najswjecžiſchim ſwojich pſchiwuznych a znathych.

Popołdnju mějſche młody duchowny ſerbſki nyſchpor, a wudželeſche, kaž hižo dopołdnja po Božej mſchi, nowoměſchniſke požohnowanjo. — Hacž do nowoho lěta je knjez J. Schewcžik ſwojich lubych wjeſnjanow a druhich pſchiſluſhachych z doſpolnymi Božimi ſlužbami zaſtarał. To běchu kaž ranſche zerja za założenjo duchownſkoho měſtna w Baczonju, kotrež ſo w tym čaſu wobzamkný a dokonja.

Lětna rozprawa wo katholskej „Blesadžé“ Malbiežanskej wosady.

„Hlaſeſe tu, hlaſeſe tam!
Snež a žyma ſaha k nam.“

Haj, zymske wětry wuja w zahrodných ſichtomach. Boža ſtwórba ſpi pod bělým poſleſhežom. Blačatka njewěđa, hđe bychu ſo ſynyle, hdyž je wſchudžom ſněh naſypau; njewěđa, hđe ſnedacz a wjecžerječ. Schtó jich wobleka? Boh da jim, ſchtož je jim nuzne; da tež kóždomu čjowjeſej, kotrž k njomu ſo doměrja. Haj, „Bože džecžo“ wobradža tež najkhudſhomu, jelizo nič runje zemiske poſkady, dha tola zameſcze njebieske dary, hnađu do wutrobow, tak zo móže kóždy wjeſoše, bohate hody ſwjecžicž. —

Hody! Kaf wazne ſlowo a kaf wjele wonie znamjenja! Džecži poſluchaja čyle lěto, zo by „Bože džecžo“ prawje wjele wobradžało. Poddači ſluža ſwojim knjeſitwam ze wſchej ſwérnu a pilnoſcu, zo bychu potom ſkerje bohate „Bože džecžo“ dóſtali. Kſcheczenjo poſwjecza čyle lěto Bohu, zo by „Bože džecžo“ tež do jich wutrobow pſchitħad džeržało. O! kaf zbožownych ejini naš tola wera do Božoho džecža! A runje w naſchim čaſu je nuzne,

"basniczey" wo Božim džesčju frutu wěru do Božoho džesčza napschezo stajicž. Tohodla założują katolikojo wschudżom a na wszech městnach katolskem towarzstwa, kotrež na swoju khorhoj wěru do wocžlowieczenojo Syna Božoho jako hessel píšaja a píšež powucženjo ze słowom a písmom tutu wěru iškliuju a mnohe ſredki poſkiczeja, píšež kotrež móže ſo ſocialne praſchenjo, kotorhož hłowna wina je njewéra, i dobromu koncej dowjescž. Tutomu hesselu ſluži tež towarzstwo: "Katholicka Bjesada Kalbickanskeje wofady", kotrež ſwoje měſaczné zhromadžizny we Łazku wothywa.

Pobawamy džensa rozprawu minjenohu towarzchnohu lěta 1892, kotrež je 22. wot założenia naſcheje "Bjesady".

Smy w tuthm minjenym lécze porjadnje 12 zhromadžiznow wotmeli, kotrež běchu wot nimale 700 wosobow wopytane. We píſherézku běſehe píſci kóždej zhromadžizne 55 ſobuſtawow (Sława! Redakcija.) píſhitomnych. Píſci kóždej zhromadžizne, kotrež ſo kóždu prénju njedželu měſaca wotbywaja, džerži ſo najprijeđ hłowny pſchednosc̄, po kotrejž ſo potom hiſceze mjeſiſche wěch pſchednosčju abo druhdy pſchednosčju abo wſchelakie rozmokwjenja stanu. Píſcež tute pſchednosčki, a bo kotrejž ſo duchowni, wuczerjo, hospodarjo, rjemjeſlnicy a druzi wobbzèleja, ſmy ſkyſheli wo kſižnych čáhach, wo zwonkownym missionſtwie, wo wſchelakich ſlawnych wosobach historije staroho a nowoho časa (Sokrates — Budat — Józef Allemand, założer towarzſtwa za młodoscž w Francózskiej — Johana Zigan, założerka wuſtawa za wot-hladanjo starých ludži w Parizu — Columbus), wo swětnym knjeſtviſie ſwiatoho móteca, wo zawěſczenju živjenja, wo horje „Pilatus“, wo cyrkwi mutroby Ježuſowej na horje Montmatre pola Pariza a wo wſchelakich druhich po-wuczacych abo zajimawych wěcach.

Zhromadžizna, w měſacu meji wotbyta, běſehe wosebje ſwiatocžna; pſchetož "Bjesada" wotmě tehdom prěni krócz "swójbny wjecžor". Roz-prawa wo tuthm ſwiedženju naſcheje "Bjesady" namaka ſo w 10. číſle Poſoła lěta 1892.

W měſacu augustu wotmě "Bjesada" druhí krócz tſelenjo do tarcže. Na ſwiedženju ſwiateju Šymana a Judy džechu ſobuſtawu "Bjesady" prěni krócz zhromadženje we farſkej cyrkwi i Božom u blidu.

Tak ſmy we z Bohom dokonjanym lécze ſpěwali a džekali. Tutoho ſłowa: „Spěvaj a dželaj!“ kotrež je nam píſci ſwiedženſkej zhromadžizne w meji wysokodostojnej kniež farař Skala tak rjenje wulkadł, chcemy ſo tež w nowym lécze z Božej pomocu džerzeć!

Prěnja zhromadžizna w lécze 1893 wotbu ſo wuřadnje na ſwiatych Tsjóch Kralow.

Jurij Bjedrich, píſmanjedžer.

Píſce ſuchoſtu a kholeru.

"Mó, zo by tola ſchol, Handrijo, hdyž cži to ſtajnie powědam! Ale ty ſebi njedasč ryczeć! Ty budžesč zaſh do cžmý!" Tak žebrjeſke ſadam, a Handrij džesče. Ale ežežko ſo jomu džesče, ežežko z Lipja, hdyž bě jomu tak rjenje. A jako by ſo dželik pſcheczel z pſcheczelom, tak pozasta Handrij hiſceze jomu a poſlada žadosečiſie na ſwoje Lipjo a ſrēbaſche do ſo wſchu kraſnoſeč wobraza, kotrež bě jomu miły nade wſcho. Na te zelene brjózti z jenoho boka a napschezo na tón staroſlawny kłoscht, kotorhož stare murje píſcež čžemu drjewinu zhladuja. A z nowa ſo wohladny a widzesče i ranju

won pscheczelnu wjesku: skónco so na nju staja a mnóhe wołnieschko zyboli so hwéjch runja. Skónco wjeski pschi hacze so mlynske kolo wierczi a wottud khwata speschna rěka k Lipju dele, hdyž so dželi a kwélfkojtu luku wobpina. A mijz lükami zybola so hath, na kotrychž běle litije so sonjo kolebaja, a w sczinje cípotaja sparne ptaczata, sebi cíople hnežko pschiprawjejo . . . Ale Handrij džesche.

A tola do címy domoj njebě. Tež joho pscheczel nic. Babludžicž so tu njemóžeschta. Handrij bě tu znaty. Won znajesche te scheróke fortu, do kotrohož so z murjowanoho hata woda wuliwasche, won znajesche tón drjewjanu mōst, kotryž do piwárnie wjedže.

Nasch Handrij znajesche tu wschitko. A tola nadobo zasta, a Hadam zasta z nim. Hijo njełkyschesche, tak so na lewej stronje woda do hata žorlesche, tak so na nim karpy pschemjetowachu. Tak so bledy měsacž w jaſnych žolmach wobhladowasche a kajku mějesche džiwnu rycz z tej sczinu w hacze.

Druhe hlosy klinčazhu pschez jaſny powétr, a te klinčazhu tak potajne w tym schumocze wjeczornoho wěſika a w schepotanju liscza, — potajne jako hlosy duchow. A tola njebechu to snadž hlosy někajkich zapšisahancow, kotisz něchtu wuradžuju, schtož druhi nima šlychecž. Ludžo, kotisz běchu tu zhromadženi, cíi chychu so dobryž k mróželam, haj dobývachu so pschez mróžele ze swojim pacžerjom.

Tu zaduny z nowa wěſik, z nowa pschihna so mróžel a za njej druha, ale kózda so miny, tak bě so pořazała. Tam a sem so tež hwéjka zyboleſche, a k Lipju won so měsacž zyboleſche, že schpicžatym róžkom runje dele.

Ludžo měnia, že je to na suchotu, hdyž měsacž takle runje dele swěcži. Hiscze dleje ma potalkim ta suchota tracž, kotraž hijo měsac dolho zemju krjudži? Měsac dolho so hijo naschi dobri ludžo pod swjeczatkom skhadžuju a proscha wo Boži deshczik, — a hiscze ma to dleje tracž? —

Haj, k tomule swjeczatkej su naschi Serbja hijo dolho khodžili, hdyžkuli jim něchtu hrožesche. Swjeczatko je hijo jara stare, a byrnejž so tež barba na nim swětla a cjerstwa zdała, — to je wone wobnowjene. — Žena stará wowlka by mi wo tymle swieczežu tónle podawł powědala: „To bě w časach, hdyž hiscze tón Rusja w naschim kraju hospodarjesche. Ja běch tehdom mała holcžka, a hdyž wo tych wojakach załkyschach, bojach so jara. Tola bórzy so z tymi Ruskami spscheczelich, a jich kožane cžapki so mi pocžachu pomalu lubicz. Běše to něhdý wjeczor — něm to hiscze kaž džensa — a połny měsacž zabłyšczeji so tamle za chrlwinej wěžu. Tu pschinidže k nam zash tón Miklec wojak, kotryž bě pola nas kaž doma. Wza mie zash na klin a hladžesche mi wlosy kaž hewak, ale z wocžow njełmějesche so jomu tamna polojna wjeſlošcz, kotraž bě jomu pschinarodžena. Džensa bě někak zamysleny, a bórzy pytnychmy to wschitch. Ale won so njeħasche pscheradžicž. Tola njemóžesche so dleje zdžerječ a zrudnje praji: „Moja Hanžfa, budže wójna, — wójna, moja Hanžfa!“ A někto powědasche starý wojak mojomu nanej, tak je so najdléje dobro měk: „Zo so Francóza bliži. Zo je psched khwilu z Drejždan posok pschijechal. Zo chce Napoleon ze swojoho města, snadž hijo jutſe rano, snadž z cyhym wójskom. A to Napoleon sam.“

Hdyž naschi Serbjo mieno „Napoleon“ zeslychachu, bě nadobo po wschem strasche psched bližachym so wójskom; wscho bě zabyle. A hacžuniž bě starý wojak hijo sio króč powědał wo tym wulkim Napoleonie, wo joho ruskej armiei a wo tej surowej zymje, wo zapalenej Moskwje, — a tak je skonczenie

sam njeprchemogit dobyvat do Francoskeje cękał — dyrbješche to tola hischeje jónu powědacz. Tola wojał so džensa nochysche prawje jazyk rozwiazac, a hdyž bě skončne zapowedał, bu hnydom wschoho nahly konc. Pod wołnami nastą kschik a wołanjo. Na drobnym konju bě zaſadzity koſak pschijehał a njeſeſche straschnu powěscz. A wołna pschi teſle powěſci ſchęterczachu. A pscheco z nowa wołasche koſak: „Francóza w Rinsbórklu, Rusowje do brónie!”

Tale jenickze ſloweſko ſluklowaſche jako blyſt. Za 5 minutow bě cyła wjes wulke wojneſte lehwo. Rusowje so tu Napoleona nadzachu, zo budże tule bitwu bicz. Tón poſoł bęſche neschto wo Lipiu powedał a wo Hrodziſciegu. — Ale tež za wobydleri njezbožowneje wsh bě to woſudna hodyńska. Pschi iich wsh budże bitwischzo. Woſtacz tu njemóža. Cęklacž dyrbja. A smęda ſo zaſy hdy wróćcic? Schto bychu tu chyli! Njeprſhuczel zebjere wſcho, ſchtož nomaka, a ſchtož njewozimie, snadž spali . . .

Tola předý hacž naſchi Serbia dom a ſtatok wopuszczicu, předý hacž ródnú wjes wopuszczicu, chydu ſo hischeje jónu k Bohu pomodlic! A pschespodžiwe to džiwiadlo! Psched ſwieczaſtom leži cęrioda ludži na kołenach, modlo ſo z wótrym hloſom swiaty rózowc. Šako by ſo nicžo njeſtało, tak cęſhi mér a tajka dowera ſo jim wſchem z wocžow blyſcęgi. A tola kołowokoło, kajki njeporjad: Tu ſtoja wozy z pierinu a do nich za- pschehnijene konje, a k wozam pschijazane ſu zaſy konje, kruny, kozy. Wus- ſtróženj a týchny ſkót ruje biez hloſa; mjez to měſcha ſo zaſkif džeczi w zahlczach powithych a zdychowanjo khorych. Tola nikoho to njemyli: wſchitcy ſpewaja ſwoj rózowc.

Tola, nadobo ſo wſchitcy wobrocza. Zaſy zaſkyſhachu dupot konja, a tón něk nahle pscheſta. Francózki adjutanta. Njeměſeſche pschijaznie; ale hdyž tých ludži widzefche, zawoła z mócnym hloſom: „Ludžo, budžeze w mérje! Tu bitwy njebudže!”

Be to ſón abo bě to prawda? Kaž blyſt bě adjutanta pschijehał, kaž blyſt bě zaſy woſtal. — Ale ludžo njezaghu ſo myliez; ſpewachu dale „Jezus, kotryž ſy za nas kſchij njeſt, kotryž ſy za nas kſchijowanym . . .” Dospewachu rózowc. A hdyž ſtawachu, cęhnijesche wſchitce wójsko hizo k Budyschinie.

A wot toho cęſha ſem mam ſu tomule ſwieczaſtu tajku dowera! Hnydom po tej woſzakowanej bitwje ſmy je krucze tule poſtaſili, a psched 2 lětomaſ bu wobnowjene. Predu je Jezus na kſchiju, na prawej stronje swiaty Jan Nepomucki, na lewej ſwiaty Schęzepan . . .

A woprawdze! Serbia maja hischeje ſu ſwiecęzu ſwoju dowera. Zaſy ſu ſo pod nim zbrromadžili, ſtarí a młodži, ſtromi a ſipri, a nicžo iich njemyli, nic zapłaknenjo dželcza, kotrež njeſcierpne za domom woła, nic mróčeze a wětry, kotrež hischeje deſchęza njenjeſu, kotrež paſ njeſu snadž zku khoroſę . . .

Haj, wo Boži deſchęz ſo naſchi ludžo modla a zo by Bóh hnadrnie wotwobrocziſ prut zleje khoroſę! A zavěſeſe, Bóh iich wuſkyſhi a budże jim na pomoc, kaž tehdom za Napoleonſke cęſh!

—i.

3 Lujich a ſakſkeje.

Z Budyschina. Preni džen' nowoho lěta bě za tudomnoho zwóńka tačantſkeje cyrkwe, knieza Jakuba Wjenku, woſeſje wažny. Na ſpomnjenym dnju bě 40 lět dokonjone, zo k. Wjenku do tačantſkeje ſlužby zaſtupi (1. jan. 1853) najprjedy jało poſoncž, lotruž ſlužbu wón 10 lět z tajkej wuſtojnoscę

zastawaſche, zo je to hiſticeje džensa w dobrym wopomnjeſcu poſa wſchitlič, koſiž ſu joho tehdom hižo znali; ſam kral Jan je joho wuznamjeniš a zjawnie poſkhwaliſ. Potom bu tachantski ſlužowniſ a wot lěta 1873 zastawa zwónikowſto poſa tachantskeje cyrkwie ze wſhei wuſtojnoscju a ſwēru. Za tajſu ſwērnu ſlužbu minjenych 40 lět chyſche tež duchowna wſchinoſcjo jomu woſebitu cjeſeč wopokazac̄. Najdostojniſchi knieſ senior monſignore ſkućjanek poda ſo z kniezem fararjom Skalu do joho wobydlenja, zo by zbožopſtvečza duchowneje wſchinoſcje wuprajil. W ſwojej pohnuwacej ryczi ſpominac̄he najdostojniſchi knieſ na to, kaſ je ſ. Wjenka we wſchelakich ſlužbach pſchec z jenajkej wuſtojnoscju, ſwēru a zwóniwoſcju ſwoje powołanjo dopjelniaſ, zo jomu ženje ničo cježko panýlo njeje, ale zo je kóždy čas hotowy byl, bjez dalschoho kaſanja ſam cjinic̄, ſchtož bě trébne, haj ſterje wjac, hac̄ mohlo ſo žadac̄. Kaſ zwóniliw a pſchec z luboſcju hotowy je knieſ Wjenka w cyrkwiſkej ſlužbje, je wſchitlič znate, wón je prawy pſchitkład dobroho cyrkwiſkoho zaſtojnika. To wſcho je wuprajene w częſtnym pſchipiſmje tachantskoho konſistoria, z koſtrymž ſo kniezej Wjench wozjemli pomjenowanjo za ſakristana a inspektora pſchi tachantskej cyrkwi. — Šlowam knieſa ſeniora pſchizamku ſo ſ. farar Skala a wupraji woſebity džak za wſchitku pomoc, koſtuž je knieſ Wjenka hižo telko lět za naſche ſerbiske naſežnoſcje pſchec jenak wuſtojnje a ſwērnje poſtečiaſ. — Hluboko hnuth podžakowa ſo ſ. Wjenka za jomu wopokazanu cjeſeč a luboſcž joho wſchinoſcje, wupraji, zo je jeno ſwoju winowatoſcž cjinil a zo dřee z Božeſi pomocu tež dale ze wſhei ſwēru k ſpokojenju wſchinoſcje ſwojemu powołanju ſlužic̄.

Z Budyschina. W naſchej woſadze a ſem pſchipofazanej diaſporje bu w minjenym lěce ſchęzenych 148 džec̄i, 76 hólcžatow a 72 holečatow; nimo tych běchu 3 morworodžene, taſ zo bě narodžených hromadže 151 (loni 145); 3 króč běchu dwójniſti. Mjez ſchęzenymi běſče njemandželskich 24 (z nich wot macjerow z Čeſkeje a Pruskeje). Wěrowaniow mějachmy 40 (z nich bě w Lubiju 9), mjez nimi bě 16 měšchaných porow; wýſche toho hiſtice 12 pſchipowědanow. Bohrjebaných bu wſcho hromadže 89, a to na Miklavſch 73 a w Mniſchoncu 16 woſobow. 6 cjełów tajlich, koſiž tudy wumréchu abo ſem ſluſhachu, bu druhđe hrjebaných a to 2 do Radworia, 1 do Wotrowa, 1 do Ralbic, 1 do Hufli a 1 na Tuchor. Do naſcheje knihi zemrétych mějeſcie ſo potajkim z 3 morworodženymi wſcho hromadže 98 woſobow za- piſac̄ (wýſche toho zemré, ſchtož je ſo zhoňilo, w Lubiju 7 woſobow). Mjez tudy poſrjebanymi běſče 41 džec̄i hac̄ do 14 lět. Z dorſęzenych 48 woſobow zemré 1 do 30., 6 do 40., 6 do 50., 11 do 60., 7 do 70., 10 do 80. lěto; 80 lět pſchetrožilo je 6 woſobow. Mjez nimi doſcjeze jena wudowa 85 lět a Jakub Měchylan, rož. z Khróſcžic, najstarſhi woſadž, nimale 88 lět. Mjejenjenych bě 10, ženjenych mužlič 12, ženjenych žónlič 10, wudowow 5 a wudowow 11. Ř ſwiatomu wopravjenju pobu w Budyschinje 8502, w Lubiju 347, w Hajnicach 231 a w Hufci 177 woſobow, hromadže 9257. Woſorū w farſkej cyrkwi Naſcheje Lubeje ſeníjenje wotbyte mějachu tutón wu- noſčk: za miſſiony w Afric̄ 18 m. 80 p., za lyonske towarzſtvo 46 m., za towarzſtvo ſvj. Józefa w Aachenje 32 m., za towarzſtvo ſvj. Bonifacia 30 m., a wot ſobuſtaſow tutoho towarzſtwa naſcheje diöceſy 50 m., za ſvj. wótca „pětrowoſo pjenježka“ 67 a 9 woſorow za twarjoonne cyrkwie naſcheje diöceſy 203 m. — Z drohotnych darow, z koſtrymž bu naſcha cyrkvi wudebjenia, mjenujem ſtraſnej ryzwe běleje a ſijołkoweje barby, dale rjane cjeorne ryzwo, drohotny velum za požohnowanjo z Raſſwježiſkim; wulkej ſtatueje Ježuſowej

a swj. Marijineje Wutroby z drjewa murēzanej (wot Beita z Oberammergau skazanej) a rjane swęczniki pod njej, čerwienju a czornu plachtu za woltarjowe podnohi, rubicik na tabernakl, bant za kavalny zwonček, wuskiwane somoczane wodzeczo na kłetku a dr. — Zapłacz Bóh wšchem dobroczerjam!

Z Radworja. W zańdżenym lécze je so w naszej wosadze 67 dżeczi (36 hólczatkow a 31 holczatkow) narodžilo, mjez nimi 9 njemandżelskich (6 katholickich, 3 lutherske) a 2 morwonarodżenej. — Wumrělo je 57 wosobow (29 mužszych, 28 žónszych, 27 doroszanych a 30 dżeczi). — Psihipowiedanych bu 10, tudi weroowanych 5 porow, mjez nimi 3 měchane mandželstwa. — K Božomu blidu je pobyla 3300 wosobow (nimo toho 200 w Zdžeri). — Do bratrstwa Jezusoweje smiertneje styktoszce na kschizu da so 14 wosobow zapisacj. — Doma wobstaranych bu 103 wosobow.

Z Jasenicy, 8. decembra. Posedzenjo katholskeje bjesady tudy. Dokelž běsche pschedsyda trochu khorowath, njemóžeshe pschitomny bycž a tohodla wotewri mestopshedsyda M. Zarjenk posedzenjo z krótkiej rozmiołwu wo zańdżenym měsacu, potom stachu so wólby na nowy wubjerk: za pschedsydu bu wuzwoleny: wysokodostojny kniez can. farar Jakub Werner. Druži wostachu najbóle wschitez prjedawski. Wschitez zas pschijachu swoje zaſtojnictwa. Knieza fararia pak, kiz pschi wólbie njebe pschitomny był, dżecze deputacija, wobstojaca ze schtyroch muži z wubjerk, proshcz, zo by nowe zaſtojnictwo pschijecz chycl. Wjeledostojny kniez podžakowa so za wopokazanu luboscž a dowěru a wupraj, zo chce a budže, tak daloko hacž mózno, nas podpjeracj a nam jako pschedsyda pschedstacj. — Rondželu 26. decembra měsiche bjeseda swjedzeń hodownoho schtoma. Najpriehy wuspěwaschtaj so kérlsruchaj: „Czicha noc“ a „O pastyrjo“. Na to měsiche pschedsyda k. can. farar Werner krótku pschedrycz na džensnischu wurjadnu zhromadžiznu. Spomni tež na to, zo je pschi poslednjej wólbie za pschedsydu wuzwoleny, zo chce nam rad lubje k pomocz bycž, zo pak sebi tež z wutrobu pscheje, zo bychu joho sobustawu podpjerali. Wosobje sebi pscheješe, zo bychu sobustawu zhromadžizny pišnje wopytowali; wón tu budże kóždy krócz, khiba zo jomu khorosz abo ważna winowatosz zadžewa. Na to sta so wulosowanjo hodowneje loterie. Něfotry so zwiesili, zo rjane dobyčzo dosta, někotry wschak tež bě so podarmo wieseli. Potom pschedawasche so hodowny schtom po hažach na pschedadżowanjo, z cimž so 11 markow wuzbytkowa. Rondželu 8. januara 1893 je założeniiski swjedzeń.

M—k.

Z kloschtra Marijineje Gwězdy. W tudomnej kloschtrskie cyrkwi je so w minjenym lécze wšcho hromadže 15,961 swjathych woprawjeni wudželiko.

Z Botrowa. W zańdżenym z Bożej pomocu dokonjanym lécze je so w naszej wosadze narodžilo a w naszej cyrkwi swj. Kschčeženiu dostało 15 dżeczatkow (loni 20), 5 hólczatkow a 10 holczatkow, mjez nimi jene njemandżelskie. Khowanych bu na naszej kerkow 8 cjełow, 5 doroszanych a 3 dżeczi, mjez doroszonymi 1 z Budyskeje a 1 z Chróscianiskeje wosady. Psihipowiedanych a weroowanych bu 7 porow. K Božomu blidu pobychu 3011 (loni 3060). Wunosk chrytinisch woporow a sfinalowanow bě sczehowach: Za afrikantske missiony 103 hr. 63 p., za Afrika-towaristwo 80 hr., za Lyoniske missioniske towaristwo 140 hr. 15 p., za towaristwo swj. Józefa w Lachenje 45 hr. 65 p., za Boži row w Jeruzalemje 42 hr. 25 p., za Bonifacijowe towaristwo 60 hr. a jako pschinostki sobustawow 22 hr., potajkim hromadže 82 hr., za swjatoho wótca 161 hr. 43 p., za trébne twarjomne cyrkwi w naszej diöcesy 227 hr.

12 p. a za skutk džecjatstwa Jezusowoho 110 hr. Wunosch móschniecki bě 190 hr. 39 p. Boh zaplač wschitkim, kotsiž su so na tuthyň skladovankach wobdzeli, bħacze z časnym a węcznym żohnowanjom.

Z Ramjencu. Z nasheje wosadki w Ramjencu pod Schpitalom, kotaž ma po poslednim luduliczenju nehdje 700 sobustawow a 400 katholikow z pruskeje diałupy, budże za čitarjow Rath. Posola z cyrkwiniskich powieszow minjenego lěta tuto zajimawe: Na rodžihu so: 49 džecjí, 19 hólčatkow a 30 holčatkow. 36 pschišuscheja wosadje, 13 diałporje; z nich běchu 6 njemandželskich, mjez nimi 4 wosadob. — Zemrēchu: 26 wosobow 11 mužskoho a 15 žónskoho splaha, 15 džecjí a 11 doroscených; 18 wosadnych a 8 druhich. 16 buchu na najchim poħriebniſcheju poħlowani, 10 na wokolnych lutherstich. Potajšum je 23 wosobow wjac so narodžilo, džgħi wumrjeło. — Pschivow jedańch bu 7 porow, z kotrychž bushtaj 2 tudy werowanaj. — Swj. woprawjeni mjezachmy 2869, t. j. 354 wjac hacz l. 1891 a 1404 wjac hacz 1890. Mjez tuthym běchu lomi 19 přenich woprawjeni schulskeje młodoscje a 69 domjachich woprawjeni. — Za īmżoġnōw bu psħeż podpisano ho nahromadżene: za lyonske towarzystwo 5 m. 30 p., za s. Fózefowe towarzystwo w Lachenne 6 m. 35 p., za s. row w Jeruzalemje 4 m. 90 p., za Bonifacijowe towarzystwo 10 m. 70 p., za Bože džeczo schulskim džeczom 106 m. 57 p. a wjele drafty, za Pětrowy pjenieżek 7 m., za bratrstwo Naiżwi. sakr. wolkaria w Drježdānach 15 m. 40 p., za twarjenjo cyrkwiow w diöcese 40 m. 40 np., za nowy wulki wolkar 1040 m. Nimo toho buchu hisheče mnohe dary psħeż kath. towarzystwa nahromadżene; a jara wjele węcow do cyrkwijskej darsienych, jako krasne rħiżw, njebeja za Bože Ēżek, mōdry mantl za nēshpory, někotre wolkarne ruby z rjanymi khromami, a wjele druhich paramentow a schatow. Boh zaplač wschěm dobroczerjam! — Naspomnież so hisheče mohlo, zo je w zańdżenym leče tu rjemjejskje towarzystwo z netle 46 sobustawami nastalo; tohorunja tež s. Hilzbjeċċine towarzystwo z 50 sobustawami pod cęstnym pschedysħtswom hrabinki ze Stolberg-Stolberg nad Brunjowom a protektorstwom wysokođostojnoho Monsignore a seniora Kuečanka w Budvachinje. F. R.

Z chłoko swęta.

Němska. Też w politich je netle mér a połoj, kaž su jón jandželjo psjati Khryſtusowym narodże woźjeweli. Niedziwajo na politiske bitwy a nje-psħeczelstwa, niedziwajo, hacz čłowjeko do Khryſtusa wérja abo nic, hisheċżanski połoj so w hodownym času pola wschitlich połozuje. Wojerſki namjet, kotryž je hizo wjacore horce bitwy z jazykom zawinħ a hisħeče iż-żi wjek zawinje, leżi w ħlubotim mérje pola kommissijsje. Po nowym leče haše budża jón sobustaww kommissijsje dale wurađowacż — a sħot w, sħotu z njo ho nastanje? Tola so zda bycz, zo kommissijsja licżbu nowych wojakow, kotsiž so żadaja, pomjenišči a z tym też wudawki za nich, a zo sejm potom tamnyh dowoli. Tola kelko so pomjenišči, a kelko so dowoli, njemόże hisħeče džens nicho prajież.

— Dale je Němska a wosebje sejm, němski kaž pruski, stanowho wótcžinca, centrum pak jednoho z najhorliwischich sobustawow a wodžiczerjow psħeż smierż żhubiż, dr. Pětra Reichenspergera. Wjedżor dnja swi. Għilwestra wón z mrejachym lětom też swoju dusku Bohu psħepoda. Dr. Pětr Reichensperger bě ze swojim bratrom Augustom wot młodoscje zapoślanc. Tak je wón wschelake čażi widział a w nich zjawnie za swój lud, a wosebje za swoju

wěru štukował. Wón narodži so lěta 1810, bě potajšum 82 lět starý. Studoval bě prawa, a tež běše wěsty čas swětný sudník. Bot lěta 1848 pak, hdyž so jem začoži, dželašče wón ze swojim bratrom jenož tudy. So rožemi, wot předka w pruskim sejmje, potom pak, hdyž bě so nowe němſke řežorſtwo začožilo, tež w tutym sejmje. Wón je tež wjac knihi wudał, kotrež mějachu mócný wuliv pschi wurdžowanju nowych zákonjow, kaž na psch. wobmjezowanjo danje. Najwjetschu začlužbu pak je sebi njebohi dobył w času „kultur kampfa“. Z mužitej horliwoſcę a z njeponalným pschewědženjom začitowasche swobodu a prawa katholskeje cyrkve. Z krásnej rycznioſcę wobdarjeny, znajesche wón tež hacž nanajlepje stawizny a rozemjeſche powschitowne prawa. Tak je wón w swojim doškim živjenju wjele štukował za swjatu wěc. Wón bě pschech jako dobrý, pobožny katholski křesćjan živý a je tež jako taſti wumrěl. Njež jomu Bóh w njebjekim kraestwje nětko za wschitko bohacze mytuje!

— Z narodno-swobodnych (nationalliberalnych) a ze swobodno-konservativnych (freikonservativnych) su so někotsi zhromadžili, zo bychu w sejmje nowe politiske wotdželenjo začožili. Kajke maja z tym wotpohladý, njeje hisčiče dospołnje znate. Tola to je wěste, zo su woni pschecžiwo řežorej a za wotdženoho kanclera Bismarcka. Tak zrudna hacž wěc sama na sebi je, nam móže dželenjo nasýchich najwjetskich politiskich njepschecželov, schtož horla mjenowani su, jenož k wužitku bycz.

— We wuhlowych podkopeckach pschi rěch Saar su dželacžerjo abo hörnich pschestali dželač. Mžda tudy njebě mala. Tohodla so zda, zo su k tomu schézuwaní wot socialnych demokratow. Kajke zrudne scéžhwki to hisčiče změje? Hijo je 15,000 hörnikow, kotsiž maja žonu a džecži zežiwig, biez džela, nětke w žvymje, hdyž herak nihdže nicž začlužicž njemóža. Za wěscze budža bórzy hłód cjeřpje ež, ale su sami na tym wina.

— Scholera, kotrež so zdaſche podkoczena bycz, w Hamburgu z nowa, hacž runje ſtabje, poczyna hłowu zbehacž. Za džen pschech někotsi ſchorjeja a tež podleža. Wojakam, kotsiž w ſuſodnym měſcze Ultona leža, je tohodla zaſy frucze začazane, do Hamburga zaſtupicž. Daj Bóh, zo naleto zly hóſež z nowa so njepſchida.

Austria. Kaž so piša, je řežor w swojim zbožopſchecžu swjatomu wótcej k nowomu létu wuprajš, zo liberalne namjetu pschecžiwo cyrkvi, woſebje civilne mandželſtwo nastupace, so njepſchidadža.

Bot redakcije.

Sobustawam naſchoho towarzſtwia je so ze 24. čjíškom poslednjeho lětnika IV. zeſiwick Noweho Zakonja k Božomu džeſcžu daril a ma kóždy pravo, tam hdež herak Posol wotebjera, tež tutón ſechiwk darmo pschidostacž. Psched dwémaj lětomaj smy tež III. ſechiwk na podobne waschnjo darili. Jenož I. a II. ſechiwk njeſmy móhli darmo wotedacž, a budža sebi dyrbjecž eži, kotsiž chcedža dželo dospołne měcz, tutaj ſechiwkaj pschikupicž. Tak změja potom něchtio dospołne, woſebje hdyž k létu V. a posledni ſechiwk wundže, kotrež so sobustawam zaſy darmo da. Z pschedowanjom vřenjeju ſechiwkow, kotrež kóždy po 1 m. placzitaj, chcemy trébne ſredki k dopłaczenju cyloho naſkada dozberacž (za wše pječ ſechiwkow za papjeru a číſčez něhdže 4000 m.) Schtož III. ſechiwk psched dwémaj lětomaj dostał njeje, móže jón kóždy čas w redakciji Katholickeho Posola darmo dostačž.

Należnosć našego towarzstwa.

Sobustawy na lato 1893: kk. 1—24. z Budyśina: Can. Cap. Senior Monsignore Jakub Kućank, Can. Cap. Scholasticus Michał Hórnik, farař Jakub Skala, direktor kath. wučerskoho seminara Franc Löbbmann, direktor tachantskeje šule Jurij Kummer, kapłan Jakub Rjenč, tachantski prědař Jakub Nowak, tachantski vikař Jakub Šewčík, registrator Jurij Banda, cyrk. inspektor Jakub Wjeńka, zwóńk Franc Jaenich, Jan Nowak za 2 exemplaraj, Mikławš Sram, Mikławš Ledžbor, Jan Bětka, Karl Mišnář, August Wjerab, Hana Póžerjowa, Marija Hohlfeldowa, Mikławš Mónik, Mikławš Schäfrig, Hana Rychtarjowa, Hana Jánichet, 25. Praelat Jakub Buk, praeses konsistoria w Drježdānach, 26. Can. farař Jakub Herrmann we Wotrowje, 27. P. Malachias Stingl, kapłan w klöstrze Marijnym Dole, 28. P. A. St. Ubl, kapłan w Obergeorgenthalu w Čechach, 29. Jurij Křížank, kapłan w Seitendorfje, 30. P. Tadej Natuš, administrator w Różenče, 31. Franc Kollátor, kapłan w Slanknowje, 32. twarski mištr Rocho ze Sernjan, 33. Jakub Jawork, najeňk w Skyricach w Čechach, 34—36. z Jęseńcy: Jan Janka, Jakub Just, Michał Just, 37. Mikławš Just z Nowej Jaseńcy, 38. Mikławš Just w Leuben pola Ošaca, 39. Jan Just, stud. theolog. w Prazy, 40. Hana Hejdanec z Khróscic, 41. Marija Pjetasowa z Drježdān, 42. Jan Wołdrich z Brjemjenja, 43. Mikławš Mencl z Kosłowa, 44. Khrystiana Donatēc z Kheolina, 45. Jan Zynda z Radworja, 46. Michał Rječka z Małych Bobole, 47. Jan Krasa z Bělšc, 48. Mikławš Robl z Wulkoho Wjelkowa, 49. Jan Měřčink z Hrubjelčic, 50. 51. z Haslowa: Jakub Měřčink, Pětr Kušk, 52. wučer Jan Symank z Baćonja, 53. 54. z klöstra Marijneje Hwézdy: duchownej knježne Francha Koklic a Josefa Domšec, 55. tachantski hajuk Heinrich Kubas ze Zdžerje, 56. Jakub Heša, překupce w Ronšperku w Čechach, 57. Jakub Šećpan z Dobrošic, 58. 59. ze Žuric: Jurij Cyž, Michał Cyž, 60—62. z Kanec: Mikławš Cyž, Madlena Naglowa, Pětr Kocor, 63. Jakub Šolta (Bfaž) z Różanta, 64. Michał Wawrik (Skala) z Khróscic, 65. 66. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Jasiławk.

(Přichodnje dale.)

Sobustawy na lato 1892: kk. 515. z Drježdān: Praelat Jakub Buk, praeses konsistoria w Drježdānach, 516. 517. z Haslowa: Jan Valten, Jakub Měřčink, 518—520. z Dobrošic: Pětr Šolta, Jakub Šećpan, Michał Krawc, 521. Mikławš Robl z Wulkoho Wjelkowa, 522. 523. z Baćonja: wučer Jan Symank, Marija Lipičowa, 524. Hana Jaenichet z Budyśina, 525. Jakub Kokla z Khróscic, 526. P. Leopold Schneider, kapłan w Różenče, 527. Mikławš Wjesela z Lišeje Hory, 528—531. z Pěškic: Jakub Matka, Pětr Šolta, Jakub Kubas, Madlena Bardonjowa, 532—535. ze Smjerdzaceje: Mikławš Kućank, Pětr Krawc, Jurij Ditrich, Mikławš Lisnař, 536. 537. ze Sernjan: Madlena Hermanec, Michał Janca, 538—544. z Wotrowa: wučer Jan Rězak, August Rychtař, Jakub Buk, Jakub Dzisławek, Jakub Čemjera, Jakub Symank, Mikławš Cornak.

Sobustawy na lato 1891: kk. 694. Praelat Jakub Buk, praeses konsistoria w Drježdānach, 695. Jan Valten z Haslowa, 696. Marija Lipičowa z Baćonja, 697. Michał Janca ze Sernjan, 698. 699. ze Smjerdzaceje: Jurij Ditrich, Mikławš Lisnař, 700. Michał Krawc z Dobrošic, 701. J. S. z D.

Na lato 1890 dopłačichu: kk. 713. Michał Krawc z Dobrošic, 714. J. S. z D., 715. Michał Janca ze Sernjan.

Dobrowolne dary za towarzstwo: Monsignore Senior Kućank 3 m., z Drježdān 1 m., kapłan Kollátor w Slanknowje 2 m., H. P. z B. 50 p., M. S. z B. 50 p., H. J. z B. 1 m., J. H. w R. 75 p., kapł. Rjenč 1 m., katech. Šewčík 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 107,737 m. 50 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: wot B. z P. 2 m.

Hromadze: 107,739 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,150 m. — p. — Dale staj woprowało: B. z P. 1 m., K. z D. 50 p. — Hromadze: 11,151 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k Božomu džesću: k wopomnjeću na njeboh Michała Zmija na Židowje 75 m., njemjenowany 50 p., F. J. z B. 5 m., z Budyśina 1 m. 50 p., P. Tadej Natuš, administrator w Różenče 12 m. 32 p., Karl Nawka z Radworja 30 m., Marija Šafřichec, służowna w Radworju 4 m., Mikławš Krawc z Nowych Boranec 5 m., Franc Grubert z Radworja

(3. dar) 5 m., Marija Kašporec, służowna w Hněwsecach 3 m., Marija Liškoc, służowna w Čornecach 6 m., njemjenowana z Radworja 3 m., „Bóh daj jomu wěčny wotpočink“ 6 m., Madlena Petermanec, służowna w Radworju 4 m., k. kantor Pětr Šoltá w Radworju 10 m. — Njeh lube Jézus-dzěćatko ze swojej bójskiej maćerju wšitkim dobroćerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci.

Na wudaéo Nowoho Zakonja

su darili: z klóštra Marijneje Hwězdy 3 m., Jan Krasa z Bělsec 1 m.

Za cyrkej w Lubiju: njemjenowany 50 p., z Jaseńcy 3 m., P. Tadej Natuš, administr. w Roženec 5 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Wenschuhec ze Schönborna. R. i. p.

Krajan (katholska protyka za Hornju Lžicicu) na lěto 1893 je wu-
schla a je w expedicijach „Kath. Poſoła“ a pola klamarjow za
25 p. na pschedan.

NB. Schtóż hiszczęze wjac Krajanow na pschedan trjeba, njež je žada
posa redakcije Katholického Poſola, hdyž je lěta wjetší sklad wostal.

Mała najtnišha modlitna knižka

Hwězda.

Modlitna knižka

za katholskich křesćanow.

je pola redaktora „Katholického Poſola“ na pschedan: plací wiazana do płatu
ze złotym rězkem 75 p., do płatu z czerwonym rězkem 50 p., jednorje wja-
zana 30 p.

Bořčan Beit w Oberammergau w Bajerskej
porucja so wjeledostojnym duchownym a česczenym czitarjam Katholického
Poſola jako fabrikant z drjewa rězanych Božich matrow wšichc̄h družinow,
statuwow swjatych a druhich nabožnych wěcow pschi tunim a dobrym wu-
wiedzenju. Zapisy abo listy z placiznami moža so kóždy čjas dóstac̄.

Z j a w n y d z a k.

W zaídzenymaj lětomaj je nas wysokodostojny knjez **Jakub Nowak**
hako kaplan w Khróscicach tak často z Božimi służbami zwjeselił. Joho
starościwość je swjatu naležnosć tudomnoho domu Božoho a młodeje
wosady rjenje spěchowała. Wšitku lubosc, wšitke prócy a wopory chcyła
Wutroba Jēzusowa z časnymi a wěčnymi kublami bohače mytować. Runje
w dnach swojeje radosće pak Baćońska wosada tamnu swjatu horliwość
za Božu česc džakownje připóznawa a wjelečesćenomu knjezej naj-
wutrobnishe „**Zaplać Bóh luby Knjez!**“ z tutym wupraja.

Podpisany wupraja, hdyž je z Božej pomoci theologiske studije
skónčil, wšitkim, kotřiž su joho w tym času na kajkežkuli wašnjo pod-
pjerali, „**Zaplać Bóh tón Knjez!**“ a slubi, zo chce na wšitkich w swojich
paćerjach džakownje spominac̄.

Jurij Křižank.

 Psjhipołożene je džensnišhomu čištu **Dopschijeczo a psjhispomnjenjo**
za dokonjaný 30. lětník 1892.

 A tutomu čištu je psjhipołożeny **Bastyrski list biskopa a tachanta Ludwika**
wo biskopství jubileju Leona XIII.

Čišćej Smolerjec Inhycijsčerje w macziczym domje w Budyschinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prénju a třeéu sobotu
měsaca.

Plaćí lětnje na pósée a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Slidowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 2.

21. januara 1893.

Lětnik 31.

Dla zbožownoho naroda prynca Jurija Ferdinand
ma so jutse njedželu 22. januara po dopoldnišjich
Božích službach we wschitkých cyrkwiach swjatocžne Te Deum
psched wustajenym Najswjetczishim z pschisluszhacej kollektu
pro gratiarum actione spěwac̄.

† Ludwik, biskop a lachant.

Z Drježđan. Z wulkej radošcju je nas̄ kralowski dom napjel-
njeny. Joho nadžiju a prósty wschéh swérnych poddanow je Boh milosrđiwje
dopjelinil: Louis, wjesečzescena a horco subowana mandželska prynca
Friedricha Augusta, je njedželu 15. januara wjeczor $\frac{1}{2}$ 11 synka porodzila.
Hnhydom nazajtra pónedželu 16. t. m. wudželi jomu najdostojnischii knjez
biskop pschi wulkej assítenc̄ Drježđanskich duchownych swjaty sakrament
kschęzeny. Jako kmótisia pschi tutym swjatym slitu, kotrž so z wulkej
swjatocžnošcju w pryneowej kapali dokonja, běchu pschitomni: Ježu Majestocži
kral a krasowa, wulkowówoda Ferdinand IV. a wulkowówoda Alice
Goskanskej, a Joho kralowska wysokoscž prynce Jurij. Schesta kmótra wulko-
wówodowa-mać Marija Antonija, kotraž w Gmunden w Rakuskej pschebýwa,
njebesche mohla pschinicz. Nimo tutych najwyschších knjejstrow běchu hjscheže
wschelacy wysocy a nadobni hosczo, wsho hromadze na 100 wosobow, pschitom-
nych. Noworodzony prynce dosta w swjatej kschęzeny tute mjena: Friedrich August
Jurij Ferdinand Albert Karl Anton Marija Pawoł Marcellus. Su to mjena
kmótrow a swjateju dnja naroda a kschęzenych. Mjenowac̄ budže so prynce
Jurij Ferdinand.

Wohlad na léto 1892 a pření thdžení toho lěta za Bacžoňsku cyrkvi.

Minjene lěto 1892 běše wójsme, zo so we tudomnej cyrkvi Bože služby džeržachu, a mjez wschitkimi najbohatsche. Wysokodostojni knježa: Can. farat Werner, kaplan Nowak a wot 14. augusta kaplan Jawork z Khrósczic nas bohacze (69 krócz) z Božimi službami wobstarachu. Tež druzi wysokodostojni knježa sicejichu swoju lubosć. Nutrowniczku swjeczesche knjež schulski direktor Kummer z Budyschyna kemsche a schyschesche džen předy spowědz. Džen 19. septembra džeržesche wysokodostojny knjež Monsignore senior Kuczan z Budyschyna swjatozne requiem z assistencu za njeboho knježa Jakuba Rjenča z Čorneč. Wysche toho mějachu tudy hischež kemsche sejehowach knježa: Can. kantor Blumentritt, farat Skala a katechet Garjenk z Budyschyna — administrator Žur a kaplan Nowak z Radworja — J. Nowak jako kaplan w Ostricu a kaplan Wjesela ze Seitendorfa —, skončnje nowoswyczeni měšchnich: k. Scholka z Kulowa, Hicka z Kalsic a nach Schewczič. Posledni knjež je k wulkomu wieselu a džalej wschich Bacžoňskich kemscherjow we hodownym času tak rjenje z Božimi službami wobstaral. Do chla swjeczesche so w Bacžoňské cyrkvi we lěče 1892 Božich měschor 106. — K Božomu blidu pak pobu tudy 643 wosobow.

Wschitkym wysokodostojnym knježam, kofsiž tež we zaúdženym lěče prých a wopory za nachu svjatu naležnosć i česči najswyczisheje Nutroby Šezusoweje pšchinjeſechu, wupraji Bacžoń a wokolina najwutrobnishe „Zaplacz Boh Knjež!“

Na jara česčjowace waschnjo, we swojim přenim nastawku 31. lětnika, je nachy luby „Katholicki Posol“ wo Bacžoňské cyrkvi a jeje přenim administrátora porčaž, a swoju wulku radosć nad skonečným wobšadženjom tudomnoho duschpastyřskoho města wuprajil. Wschitcy wěny, tak wulke zaſlužby je sebi „Katholicki Posol“ a joho wysokowazeni a wjeledestojni knježa redaktorojo wo nadobnu naležnosć netk z Bozej pomocu dokonjanoho skutka nadobyli. Wosebje mloda woſada, pôdla pak tež cykly katholické Serbowstwo dyrbi zacjucz najhlubšti džak. A taſki chcemy pokazacj a wobkhovacj we slubjenju njeſhablacieje swery „Katholickmu Posolej“ a joho wulknym a krasnym zaměram!

Powěsčz wo wobšadženju duchownoho města pschi Bacžoňské cyrkvi poda „Katholicki Posol“ we swojim přenim číſle. Tudy chcemy hischež z krótka wopowědač zapokazanjo nachoho přenjoho měšchnika, wysokodostojnho knježa Jurija Libicha na dnju 4. januara 1893.

Hijo cykly thdžení předy stachu so pschihoty na česčjiwe powitanjo. Holej z nachej a ſuſodnych wów pleczechu pletwa a wěnčy, wulke rjane česťne wrota stajichu so psched cyrkvi a wot nich dosahachu pleczenia hacj i cyrkvi samej. Presbyterium cyrkvi debjachu zelene schtomiki. Wydlenjo administrátora bě wuprychene z pletwami a wěncami. Tež swerny Hasslow bě ſriedž wšy z rjanej girlandu wudebjeny. Na dnju swjedženja zhromadži so radosčiwy lud w cyrkvi. Schtyrnaczo swjedžeisich jěcharjo njeſechu pschi-khadžacomu knježej přeni poſtrou so radowaceje woſady napscheczo. Hdyž běchu zwony znamjo dale, wurdje cjah z cyrkvi a zefupa so pschi zaklodže do wšy. Za khorhowiomaj džesche ſchula, potom khór hercow a dale 12 druzkow. Za nimi krocžesche wysokodostojny knjež administrator, pſchewodžany

wot wjeledostojneju kniezow Monsignore seniora Kuczanka a Can. fararja Wernerja z Chrósczic. Za nimi dżesche lud pobożnie dżalny kierlisch spiewajo — spiew pschewodżanu wot hercow. Swjedzeńscy ježharjo zestupachu so mjez tym do schpalira. Z wysokeje węże pak witaſche tak wjesele a radoſtne zwuk zwonow. W cyrkwi cjakasche wyſokodostojnych kniez probſt a visitator Bielski i z Marijneje Hwězdy. Stupiwschi k rjenje wudebjenomu woltarzej cyrkwie kniez Can. farat Werner powita a zapotaza nowoho duſchipastyrja z hnujacymi słowami a napominasche lud k dowérje, k wutrobnej luboſći a cjeſczowanju swojego nowoho pschedstajenoho.

Něk ryczesche k přenjemu razej přeni duchowny stražník swiatnicz Ježuſowej Wutroby swojim dowérjenym krasne a lubozne ſlowa, kotrež z wutroby k wutrobom stupachu, wopowiadajc mér a pokoj, tiz je Ježus-dječatko wſhem, kotsiz dobreje wole ſu, a woſebje tež tutej młodej woſadže pschinisko. Monsignore senior Kuczanka k poſazowasche na rjanoscz a wažnosć złotoho biskopskoho jubileja ſwj. wótca Leon a XIII., kotrž so z tuthym woſadzenjom duchownskoho měſtna tudy woſebje cjeſczi, kaž je ſo joho meſchniſki jubilej z konſekraciju cyrkwie cjeſczi.

Po ſpomienych ryczach wuſpewa ſo Litanijsa wo Ježuſowej Wutrobje a ſwiatoczne Te Deum z požohnowanjom ſlončzi ſwiatocznosć w cyrkwi.

Na to pschewodžesche lud swojego duſchipastyrja do joho woſydenja. Tam zeridžechu ſo z předka ſpomnjeni wyſokodostojni knieza k ſwiatocznej hoſčinje, ke kotrež běchu tež zaſtupijerjo cyrkwie a ſchule a někotſi pscheczeljo pscheproſčeni. —

Tak dha je ſo dopjelnika z Božej pomocu a pschez hnadu najdostojniſchego knieza biskopa a tachanta horca żadnoſć młodeje woſady a poſchitowne pscheczo wſchēch derjeměnjačch Serbow. —

Bóh daj naſhomu nowomu kniezej bohacze ſwoje žohnowanjo, wěriwym pak dowérę a luboſć a wſhem hromadze hnadu za cjas a wěčnoſć!

js.

Nad hrodžiſhcžom.

Běſche to rjane njedželske popołdnjo loniſche lěto wo žnijach. Božje ſlončko swěczeſche tak jaſnje a wabjeſche mie won. Schtó mohl w tak krasnym ejaſu doma woſtac? Džeh po zelenej ſejeſy, wiedzacej k hrodžiſhcžu, kotrež wot naſheje wjeski k połdnju leži a za nimale ſchtwórcz hodžinu běch hižo pschi nim. Wo thymle hrodžiſhcžu je hižo psched lětami serbski ſpišaczer w Poſole piſał. Haj woprawdze rjanu napohlad poſkiča wóczku mócnie zaſtarſte hrodžiſhcžo, kotrež drje je najwyskchše w „naſwjezornej Milčanskej“.

Psched wjac hacj 25 lětami bu tudy wulki ſpewanski ſwjedzeń wot tehdomniſchego w Swinařni woſtojacoſho ſpewarskoho towarſtwa „Fednoty“ zarjadowany. Kaž mócnje ſu tehdom zaſlinczače žynki serbskich ſpewow z wyſokoho hrodžiſhcža dele do serbſteje krajinu, a woſklós namakače w serbſkich wutrobach! Woſ tohole cjasu ſem pak nije tam žadyn zhromadny serbski ſpew wjac zaſlinczač. Za to pak bu loni „pod hrodžiſhcžom niže kloſchtra“ ſpewanski ſwjedzeń woſmětý.

Běch někto na naraiſchim najwyskchim wjerſchu hrodžiſhcža. Woprawdze bě to rjanu napohlad na krajinu, kotrež bě cyle ze žitnimi popami pschitryta; lubožna wón ſejejach lipow stupasche horje ke mni, a pschi ſamym hrodžiſhcžu w dolinje pluskotasche jaſna rěčka „Kloſchtrka“.

A nětk dalschi wuhlad z hrodžiszczeja: wjeska za wjesku so wotmijenjuje mjez zelenymi schtomami a młodnymi hajkami; tam a sem pozběhuje so schwizna cyrkwinia wěža k módrym njebiesam, kaž by nam prajicž chyyla: „Zo sym tu na zemi jenož czubnicy, a zo dyrbimy žednicž za węcznej domiznu“. Haj zbožowna to krajina, myslach pschi sebi, kiz nima železnicow a fabrikow, hdzej spokojny ratarški lud bydli a hdzej sozialna demokratija so hischcze nutsdobyła njeje. Powiedasche mi jónu čłowiek z tamníchich stronow, hdzej moja železnicu, zo su tam z toho časa pola na płodnosći tójskto pschi sadzile, wot hroznoho kura železnicow a fabrikow.

Dokelž běsche wjedro dość jaſne, bě tež daločo wiđecž. Mjez 10 cyrkwinymi wěžemi rozeznach tež jaſnie wěžu tachantskeje cyrkwe w Budyschinje. Wsow nalicznych 38 a jene město (Kamjenc). Najrientihi wuhlad je k ranju a k połnočy; k połdnju a k wječoru pak zadżewaju Lužiske a Halschtrowske horu dalschomu wuhladej.

Tak pschiūdzhe na wječornym kónce hrodžiszczeja, hdzej faršla wjes z cyrkwiu swjatohu Benne, patrona serbskohu kraja, leži. Pschi samej skale we hľubokim dole wjerczi woda mlynske kolo a rjane ūki w dolinie wolschewjachu mi wutrobu a wózko. Hdzej z wysokeje skali do zelenohu dola hladach, dopomnich so na tamnu wysku skalu pola Budyschyna, z kotrejž sym psched létami tak často spohladował do sloborneje Sprewje a hdzej sym pod samej skalu so pschelhodžował z lubym pscheczelom, na kotrohož hiscze džensa z luboscu spominam, a dopomnječo na zańdzenioſež je mi kaž mejska rosa na kwětu. — Mjez tym poča so skóněžko zadý Halschtrowskich horow khowacž, a ja podach so na dompučž, rozpominajo hiscze dolho lubozne zacziszczeje serbskohu hrodžiszczeja.

M. S.

Serbška chganka.

Sydomlětna wójna wustawasche. Sydom lét běchu mječe rubale, kanony ržale, tsely praskale; sydom lét wutroby so pukale, krej so rozliwala. Tysach młodzych pachołow běchu w bitwach zahinyle. Tysach macjeriom běchu plakale na rowach swojich synow, tysach wudowow żarowale swojich zežiwjerow, z tysacami syrotki žałosćile wo padnienoho nana. Z tysacami bě wójna rožtorhała zaſlubjene ruchy, rozpacžila wutroby, mohl rjec do sebie zrozjeźne.

Tola nětko bě wójniſti hoſt wonielskyl. Kuže krewje zaſy wusakowachu. Ludy běchu so nimale wukrawile. Z czornym schorcuchom bě zemja, kaž dobra macjerka, zawodzela swojich padnienych synow a zelena trawa wobrosita zrudne jich rowy. Děláwy rólnik zaſhywasche zaſy swoje pola, kotrež bě wójna z čłowiskej krewju pochnoſila. Hdys a hdys wuwora wschaf so pschi tom ze ženiskoſho klina čłowiſki nops, w kotrymž hižo pólne myſcie lehnjechu. Zrudna czi to pominenka zańdzenych, hórskich čjasow. Čłowiska wutroba zaczu pschi tom zaſy pschetrare horjo, a ranu, sémka trošku zaži, jej z nowa krawachu. Hórké syły ronjachu so zaſy ze ſobuželnoho wózka.

Tola Bože ſlonečko, dawno so nahladawſchi ženiskoſho horja, wotrě rucě z čopkej ruku syły z wocžow; rozpjerschi ze sapachym wózkom bólne pomjenki, kiz jaſne čzolo zamróczowachu. Zbožowne wjesko woblicza chyſche wiđecž, a w tu khowilu wudžerasche jomu wschudžom zaſkodžena, wutradana běda napſchecžo. Wójniſte horjo bě kózde wobliczo zaczemniło, kózdy posmierk po dusylo. Tuž mějeſche wbohe lěſa so prćowacž, zo by zaſy čłowiſke čzolo w ujaſnilo, čłowiſku wutrobu womłodžilo. Tam wořewasche na kawcy psched

khěžu wjetkhej macžerčy zmjerzke stawy. Tu hojesche staromu wojskiej rany, kotrež bě jomu wójna nabiła. Wschudżom skłončko swęczeſche, khudym kaž bohatym; wschęch chęſche wozbožie, młodych kaž starych.

Tola wscho podarmo. Zbozo njewróci so z młodym naſečzom. Czorna khoroscz, hroźny mór, khodžesche z blikim wóczkom po kraju a morjeſche wschę zmjeniczko, kotrež bě wójna pscheniechała. Kaž jandžel smierče krocžesche wot dwora k dworej, wot khěžki ke khěžch, wschęch zahubjejo, młodych a starych, bohatych a khudych. Njetriebasche bronje; dótkañ-li so jenož z czornej swojej rufu ciałowjeka, bě to wěsta smierczę.

Tež do Łužicy zabłudzi so hroźna khoroscz. Do wschęch wiesków sahasche ze żehliwej rufu a smudžesche ludzi do smierczę. Njebě ſkoro ani khěžki, w kotrejz njebdžesche mrejach; njebesche statoka, w kotrymž by nichto njeležał na marach. Wschudżom bě płacz a żałosz, wschudżom styš a horjo.

Jenož do kraſnoho hrodu niedaloko częſkich mjezow njebě hiſhęce czornu muž założiſ. Jandžel smierczę běſche tu nimu ſchoł. Cyle kraje běchu moħł rjec jene wulke poħrjebniszcę; jenož tu w hródzie běſche ezi kaž w samym raju. Młode naſečzo kukaſche z tħacorħi pupkow, z tħacorħi leżenjow. Kewtki rozkżewachu, róże wonjachu, sichtomu zapusħeżawachu. W kerčinach fipolachu ptac̄zata, w trawje cirkachu iċhwierczę. Z hórkı pleskotasche czista reczka a w njej hrajaču ſebi piſane pſtruhi. Po hacze płowaſche běla kołpica a hładasche z horda na czertwienioliczkatoho pachoła a młodnu holczku, katraž w czopliku ſedžien ze wschēmi mocami wiesłowaſchtej. Běſhtaj wſħak hiſhęce ſlabej za taiki čzoñnik. Troſčku dale na plocze ſtojescze honacż a spewasche ze ſchrekaſwym hłosom swoje „kikiriki“, a na zelenym brójku pſchi muri plen-częſche ſo pata ze swojimi kurjatami na skłončku. Wschudżom młode zmjenjo.

Na kamiennej lawce pſched wrotami ſedžesche ſchedżiwy starc. Nic ſéta ale wójnske zmjenjo běſche jomu pſchegaza hłownu zbelisko. We wschęch wójnach bě pobyl, w Czechach, Schlezynskej, w Pruskej a Sakskiej. Rad powedaſche toho- dla tež wo wójnach a wójnskich fuſtach. Majradſcho paſ w bitwie pola Bucec, a biez džiwa, bie džen w njej prawu ruku wostajik. Tola njebě ju darmo dał. Zmužicze bě wobarał swojoho knieza, njebocžiežkoho hrabju. Nekotružuliż prusku hłownu bě ze swoim mjezom rožlęcžepiš, doniż njeběchu jomu prawu ruku wotrubli. Tola wo wojska z jenej ruku njerodžachu. Tuž bě ſo dyrbjał po bitwie kralowſku fuſtunu ſwiec, a ſo na wumienku do kniezeje wrótnicy syd-nyej. Tola bě ezi hiſhęce pſchecy na poł wojak. Čapka a kholowy běchu wojskſke, nic paſ tak ſala a kožanç. Wokolo paſa mjeſte ſtajnje na pozłoczanym rječazku wiſajo wacžok kluczi za znamio, zo bě hradowski wrótnik. Mjeſte wſħak pſchi swojim wrótniſtwie dobrý džen. Wrota njetriebasche wiele wozinnejz a zaczinnejz, wſħak k nim hosczo njejedžaču. Młoda hrabinka džen bě wudow a njehotowaſche wulkih hoscžinow. Zarowaſche pſchecy swojoho mandželskoho, padnjenoho w bitwie pola Bucec. Njemějeſche wſħak tež pſchecželow. Žeje pſchecželowje běchu daloko w pôlskej wótczinje, a pſchecžel-ſtwo po mužu ju hidžesche, dokež bě njebocžiežkoho hrabju ke katholiskej wierje wobročiła. Proſty lud wſħak njemějeſche jej to za zło; nawopak, lubowaſche ju a njemjenowaſche jeje hinak hacż swojego jandželta. A Broniſława — tak mjenujich rělaſche — zaſluži ſebi tež kraſne tute mieno. Kaž dobrý jandžel khodžesche w tutym zrudnym czasu, hdnyž wójna a mór z dobrom zaħħadžeschtaj, wot khěžki ke khěžch, wschęch troſčtujo, wschém czežke horjo woložujo nic z hołym słowom, ale ze ſkutkom.

U tajkej skutkowej, kscheczanskiej lubosczi prosty czlowiek najlepje rozymi.

Kózdy zdalowasche so khorych; kózdy bojesche so hrózneje khoroscze; kózdy czekasche hróznomu napohladej wbohich mrejsach. Schto wschał też rad hłada smierci do wozów! Wscho so smiercze boji; wscho wieseli so żywienja, waczla w prosche, ptaczik w powęsce. Też czlowiek, haczeunież tu na swęcze jenoż czubnik, lubuje tute jaśtwo, koszki zeńskie puta. Samo bęny proscher staja so smierci, kotaż jomu tola jenoż wotemwra zbożny raj njebieski.

Tola tak njemyslećhe Bronisława, młoda hrabinka. Dawno bę swetej wotemrka. Dawno styksache so jei po rjanych njebiesach. Tam dżen ju wojakowaśche njebohi hrabja, kotohoż tak horco lubowaśche.

Z lubnym mużom bę jeje zbożo wotkowane; z nim hasnyło słonco jeje żywienia. Wot hrabjoweje smiercze semi khodzescie każ mortwa mież żywym. Żenie njepojmiewkny so zbożownie, za to pak często skradżu pskaśche, husto so modlesche psched swiecęczom maczerje Bożeje Czestochowskiej tam w hrodowskiej kapelcy na hórcy. Sama bę sebi z wumiejskiej rufu tutón krasny wobraz zhotowila jako dopomjenku na swoju półku wótezinu. Tohodla czujesche so tu tak doma; dliwasche w tutej swiatniczej tak rady.

Też dżensa tu klecześche. W nutnej modlitwie poruczesche swojego jenickiego syna, małego Bogdana, maczeri Bożej, zo by jomu była po jeje smierci z lepshei maczeru.

Bę wschał jej, każ by mela bórzy wumrécz. Czujesche moħł rjec smiertny pukot hiżo we wutrobje. Dawno bęszej jej strojej lieżen zblednylej, młodne mocz zeskable. Pomalu ale węscze hinjesche do rowa. Tola nichčo sebi njewyslescie, zo hiżo smiertna ruka za njej saha, zo ma smiercz hiżo kośu na nju złożenu. Najmijenje pak sebi na to mały Bogdan, jeje lubuski, myslesche. „Mascha macz żenie njewumirje”, by rjekł, hdynkuliż jomu wrótnik praj, zo njesmę maczeri tak ke khorym khodzicż dacż, zo by jomu nješkorjela a njewumrka. Kaf by so też z myslizku wo smierci nasadżowacż moħł, hdyz so jomu w žilach młode żywienjo żórlesche. Stajnje bęsche Bogdan wiesoleje mysle, a pola wiesołych ludzi so jomu lubiesche. Tohodla dliwasche też tak rad pola Hajnkec nana, hrodowskiego wrótnika. Tón żenie njepłakaśche, każ Bogdanowa macz; a z Hajnkec Haniżtu so tak rjenje hrajkaśche.

Też dżensa kolsasche so na Hajnkec nanowym kolenje, cybajo pschi tom za joho prózdnym rukaw. „Alle nano Hajnkec”, ménjesche na dobo pachoł, „hdże maſch tola prawu ruku, twój rukaw je dżen prózdný”. „Njeměrno, nano”, zna-pschećimi Hanžka, „ty njemějesche żenie prawej ruki, wschał sy pszech z lewej ruku jędź”. „Mojej lubej dżesći”, wotmołwi stare, so zrudnje pojmewknywski, „moja prawica leży pola Bukec na polu”. „Alle czohodla sebi to po nju njedondzesch”, ménjesche Bogdan, „pschetkoje czi tola eyle”. „Mój syno”, rjeknu smějo starý wrótnik, „ta je dawno precz, pak su ju zaworali, a potom je dawno pschetkała, pak su ju rapaki rozdypały, a to njeje wjèle lepje”. „Nano, sy ju ty iam duch domoj zhubit”, pocza Hanžka, „to drje je so czi wukhabkała?” „To wschał so czi ruka muwali, luba Hanžka”, znapishecziwi starý Hajnk, „hdyz ju czi z mjeżom wotrubnu, a je-li jomu precz, potom njemězesch jeje hiżo zasy pschitlijeż”. „Schto dha sy jim to czinil, luby nano, zo su czi ruku wotrubli?” „Nó, to wschał we wójnje hinał njeje. Tamle z tym mjeżom w kueże sym několtruzkuliż pruski heju rozbili, a za to su mi potom to zworali.” „Nó, to maſch ty smiertny hręch”, zawała hólęcęc, „kapłan je mi prajil, zo njesmę nikoho mordwacż”. „Ja sym tola jenoż twojego nana wobarał”.

znapščecžiwi wrótniſ, „ale Bohužel njedowobarał. Najprjedy mje zmotachu a potom pſchelkochu twojomu nanej wutrobu.“ „Ale ja tola ženje nana měl njeſſym“, wotmołwi Bogdan, „mój ſmoj z maczerju pſchecy ſamej byloj; a wopraſhach-li ſo maczerje za nanom, rjeknū jenož ſpłaknhyſchi: „Lubn ſyno, nimasch nana, sy ſyrotka“. „Haj, wbohe džecžo, ty wſchak sy nana njeponał. Pjecž lét sy hžo ſyrotka; pjecž krócz je hžo lipa na nanowym rowje zaſczęła“, rjeknū ſtarc, hólczeſej kudžerjauſ hlowu hladžo.

W tym wokomiku zaſtupi hrabinka, wſchak bleda kaž ſmijerež. Nožy bějteſej jej neſak cježkej kaž wołojanej. Źedma bě ſo hacž do wrótnich do-wleſka. Džiwna horcota paleſche ju poſa wutroby. Tola tajesche ſo z tym; njeponała ſo tak z lohka.

Wjelle pſchiběža jej Bogdan napshečzo: „Luba maczi“, rjeknū proſcho, „hžde dha naſch nan je? Hajnkec nan praſi, zo ſym ja tež nana měl!“ „Mój ſyno“, wotmołwi z placitnym wóćkōm macž, „twoj nan je dawnō w rjanych njebeſeſach, joho cježlo je dawnō pſchelaſto w hladnej zemi. Ale mi w duſchi njeje wumrē. Kaž joho wobraz we wutrobie noſchu, tak ſym czi jón na pſat wuſchiła. Hlej wobraz tam na bliže — a to praſiwschi wotewri pödlanske durje, kotrež do jeje rysowańje wjedziechu — maczernā ruka je czi jón na dopomjenku sprawiſta; je czi do njoho zaſadžiła twoje ſhlzy, twoje wieſela. Mojoho wobraza njeſtriebaſch. Dobre džecžo noſy maczernā wobraz ſtajnje we wutrobie. Lube džecžo, ſnadž hlaſasch dženſa poſledni krócz do maczernoſho wóćzka, bórzy czi wone haſnje na węczne, kaž ſkónečko tam za módrymi horami. Potom budže cžma wokoło tebje, njebudžeſch-li ſebi hlaſač ſutrneje hwědžy na njebju, maczerje Božeje. Žmějeſch-li pak tutu njebeſku hwězdu, maczér Božu, ſtajnje pſched wocžomaj, powiedźe cže wona do njebeſkoſho Bethlehemu k lubomu Ježuſdžecžatkej. Tej ſo dowěr. Tam w kapac̄ pſched jeje ſwjeczecžom modl ſo husto a pobožnie; wona cže njewoſuſteži. Ale nje-plać mi, luby Bogdanje. Kožda ſylza z twojoho wóćzka je mi kamień na wutrobu. Wſchak maſch hiſtče miloſho Boža w njebeſach, a macž Boža budže czi z lepſieſi maczerju.“

Wokomik wotmjeſtny ſo Broniſlawa, kaž by čyyla wodhýchnyſ. Wſcho bě cžidlo we iſtwie. Jenož Bogdan a Hajnkec Hanžka wóthe pſakac̄tej, wſchak bě hrabinka tež jej byla kaž macž. Starz wrótniſ pak hlaſaſte ze ſylzovym wóćkōm, wſchón pſchelhwatany, na młodu hrabinku. Bě jomu, kaž by ſmijerež z njeje ryežala, kaž by jej na jazyku ſedžala ſtrachna khorofč. A njebe tež po prawym. Broniſlawa tak džiwnie nahle barbu měnjeſche; jónu ſo pſyrieſche kaž róza, a hnydom bě zasy bleda kaž ſněh. A tola njechaſte jomu to do joho stareje hlowy. Cžlowieſ džen pſchecy jenož to rad měni, ſchtóž ſebi pſcheje.

Tola na dobo dohlada ſo na piſam blecž na Broniſlawinej ſchiji. Najprjedy bě bóle na čeřwieni, potom dale a czorniſchi. Wſchón naſtrózany čeřeſeſche wostajiwſhi wſchohu z durjemi won woſajo: „Božo, ſenjeze, w njebeſach, luba knjeni, czorna ſmijerež ſedži czi na cžele.“

Bórzy na to zaſlinka ſo pſched durjemi, a do iſtwy zaſtupi dwórfki kaplan z Božim Synom. Běſche runje hiſtče ſo prawym čaſu. Z jaſnym rozmom možeſche ſo Broniſlawa hrečhow želnoſežiwe wuznacž. Z nutnej pobožnoſežu pſciſia Syna Božoſho. Njebeſki poſoju wujasni jej z bołoſču ſtorhane wobliežo. Haj, zabý, moħł rjec, pſchi tym na pſomjo, kiz jej we wutrobie paleſche; na ſmijertny ſtok, kotrež jej wutrobu paczeſche. Jenož Bogdanowych pſchichod ju starasche. Jenož to ju ruđeſeſche, zo njeſmeđeſeſche

podacž wosobam, jeje duschi tak lubym, ruku na węczne Bożemje, ani so jich dōtknycz. Wboga njesmiedżesche wokoſčicž njerinowane dżeczo, kiž płaczo za macžerju ruczych wupschesczeraſche. Žej w horeźe sedžesche dżen czorna smjerež; jeje dyh bě jēdojty. Ženož wóćko bě hiszczęce macžerne. Mile, luboſčiwię hładasche dolho na pschitomnych. Sklončzne wotewri swój hort, předy mlódnym czerwienym kaž nalika, netk zwjadły na wuhlo spaleny. Krucze, ale tola njeruprąjce luboſčiwinje na Bogdana poħladnywschi rjetny: „Macž czi mreže. Wózny budžesč syrotka, wbohe kurjo. Spominaj husto na poslednje słowa swojeje mrejaceje macžerje: »Wšcho smiech zhubicž, sy-li pak wérę a njerinowatoſcž wutroby zhubiš, sy sam na węczne zhubieny.« Hlej tónle list!“ — a to prajiwski wuczeze za lacom schlebjertku papierz. — Kanowa ruka piſasche ze ſamsnej ktorju krótkie tute słowa: „Luba Broniſlawa, mreżu ze ſmijertej ranu we wutrobie. Wukubkuj mi syna w prawej wérje, w luboſči Bożej. Njezabudż tež ženie Handrijej, zo je mje wobarajo ruku zhubiš. Braru ruku je za mnie dał, z lewej ruku njech twoj khleb jě za čas živjenja ... Boże ...!“ — „Poslednja wola nanowa njech je czi stajnje ſwata! A pschimduſli czi hórke hodžinki“ Tu pocza za dyhcom kójicž. Zdychny hłuboko a jeje kraſna duscha wustupi z kiproho czeła.

Rumje zapadže ſlončko za horami, woſraſnjejo ze ſwojimi poslednimi pruhami wjeczorne njebjo. Mróczele woſleczechu ſo do ſamoſo purpura a pschewodzachu kaž druzki w czerwienych bantach Broniſlawinu duschi do kraſnoho domu njebieskoho raja. Boži měſaczk pschimduž jej ze ſlebornej latarniczu napſcheczo a złote hwězdžicžki ſwęczachu jej po puczu do njebjes. —

W njebiesach bě radojicž, na zemi pak žałosč. Ma kapalcy ſkorzesche zwóńcik; w kapalcy płaſasche woſhroczeny lub. Broniſlawa, wſchęch macžer ſtarosziniwa, ležesche na marach. —

Bo tſjoch dniach ryjacu tam pschi kapalcy pod starej lipu zrudny row. Do njoho ſpuſčęſzichu bruny kaſčez z bělým kſhižom, zawodzechu jón ze ſcherej pjerſtcežu a woſkripicu jón ze ſwojimi ſhlzami.

Tu bě w zbožownych woſomikach tak radu ſydała z njebočicžkim hrabju w khłodku stareje lipy; tu netko tež wotpočzowasche we węcznym mérje po boku ſwojego muža. —

(Poſkrobenje.)

3. Kuzjich a Sakskeje.

Z Kiejsjeſic̄. W naſhei woſadze narodži ſo zańdžene lěto 19 džecžatkov (z kotrychž ſtej 2 njemandželskej); zemřetych bě 17 (12 doroszonych, 5 džecži — 9 mužskich, 8 žónskich); pschipowědanjom bě 7 a z nich buſtaj tudy 2 poraj werowanaj. — R ſwiatomu woprawjenju pobu zańdžene lěto 3550. — Ma nowy wołtaí je Khatyrna Kiehovíkec z M. Paſtie woſkozała 50 mk., a na nowe ſweczo runiž tejko. — Schtož koſekty za cyrkwine naležnoſcze naſtupa, je ſo nadariſo: za Lyonske towarzſtvo 29 mk., za ſw. Józefowe 19 mk., do Božoho rowa 28 mk., Pětrowohu pjeniezka 23 mk., za twarjenjo nowych cyrkwiow w Sakskej 61 mk. Pschi tutych wſchelatich hromadženjach ſu dawania za ſamsnu cyrkę, kaſkež běchu dotal waſchnjo, wopſchetaſe, cžim bóle, hdjyž ſwētne wychinoſcze na zbehjanjo dawkom chromie ſo njevolazuja.

Z Jasenicy. Niedželu 8 wulk. róžka zhrademdži 19. za loženſki ſwiedženiu tudyſčeje ſath. Vjeſady w Jankec hoſczeniu nahladnu licžbu ſobuſtawow a hoſci naſebacž zymy a ſneha. Zhrademdžiznu wotewri k. pschedlyda, wjele- doſtojnny Can. farat Werner, z dlejszej ryczu, pokazujo na traſhace znamjenja

našchoho časa a na nuznoscž dobrych katholickich towarzstwów. Knež J. Nowak pschinješe Biešadže postron wot Budyskikh kniežich a pschirunajo našchu swj. chreki z archu Moewej počaza z pschihodnymi słowami, zo schlóz cyrkwi swérny wostanie, njemože zhubjeny byež. Wot Radworskoho kaſina bě ſ. admin. Žur postron pschinjeſk a wupraji nadžiju, zo pscheczelny zwiaſk mjez woběmaj towarzstwomaj so w pschichodže cžim bóle wobkrueži. Hdyž bě hischeze přeni Bačionki duchowny, ſ. Jurij Libich, z cunym i ſtađnymi słowami napjatu ſedžnosč pschivopſuchari ſ sebi pschiputal, wotmelskny ſubja, zo by nětko hladala a ſlyschala, ſchto so za zawěſtком stanje. Tutón so mijenujich ſczahny a na jewiſchezu hrajachu „Mankowe ſchłörne“ a — jako dopolaz, zo Serbio tež němſki rozhymia — hischeze jedyn němſki kruch. Hrajerjo ſu pscheczelne swoju węc derje cžinili. Rajslepje radženy bě pschijezd knieza Antona Stramma. Po džiwadle běſche zhromadna wjecžer a bal. — Nimo mijenowanych ſ. duchownych běſchtaj tam hischeze ſ. farař Biedrich z Ralsic a ſ. J. Schewcžik z Budyschina. Zwieselaca bě tež pschitomnoſč pječižch ſ. wucžerow; ale burow ſmy tam mało widželi. — Wſchitcy hromadže — a potom traſch ſo borty cžasy minu, hdyž hischeze ſo Serbam němſke kruchi hrajal! — k.

Z Panczic. Maſche ſpěwařſke towarzſtwo wotmē džen 9. januara ſwoj druhı założenſki ſwedžen z koncertom a balom. Podla 5 němſkich ſpěwów ſlyſchachny quartet „Pſchepolo“ wot Kočora, chor „na dompučžu“ a „Quodlibet“ wot Braunera. Na pschedniſených ſpěwach bě znacž, zo je towarzſtwo tutón džel ſwojoho programma derje pěſčilo. Na rjanu zabawu ſpominamy z pschecžom, zo by towarzſtwo dale ſwoju luboſč a energiju ſ hajenju ſpěwa wobkhowało, zo by tež tak rjany ſerbſki, wosebje tež ludowy ſpěw ſo wudokonjał a pola naſi zasły zdobnie czesczeny był.

Z Ahroſčanskeje wosady ſo nam piſche: Mažonjenja, kotrež ſmy dotal z tym cžinili, zo džecži ſchule w Budyschinje wopytuja, burſtwej ſ spomoženju njeſju. Njerhezu pschecžiwo ſchuli a rozwucženju, bjez toho bur w naſchich dnjach wobſtagz njemože, a praju ſkerje: cžim wjach, cžim lepje. Tak ſo dotal najbóle cžini? Hólczec ſczele ſo do města, hdyž je 12 abo 13 lét: tu wjazniſe najbóle přenje lěto w tachantſkej ſchuli, z kotrejuž džen ſo wjesna z jenym wucžerjom měricz njemóže. Dokelž trébný podložk njeje, njenatukne hólczec z dokonjanym 14. lětom telko, jako ſo pscheye, a tak řeka: Njech lěto na realgymnaſium abo do ratačkeje ſchule pochodzi. Z jenoho lěta radžitej ſo cžasto 2 a tež 3; 16- abo 17lenný pschindže nětko domoj, ſchwizny jako wjerbiaca ſchwupa, bjez mocow a bjez lóſčta ſ dželu. Tak dónidže ſo — na druhe dželo ſo njeuwſteji — na njoho pohonczenjo, a to najbóle na kwaſh, wulke koſkash a pschi podobnych ſtađnosčach. Skončenje ſo na měrie wuzběhniſe, dže do wojaſtow, wróciſi ſo z nich a je ſkončenje bur, kij cžas žiwenja ničjo džekal njeje a wo hospodařtſtu ničjo nierožmi. Tak dale bycž njemóže: hewaſ jedyn po druhim „ſchule“ dla dohospodari. ſchula dyrbí bycž, ale ſczeſcie tola džecži z cžasom do města, hdyž ſu 9 abo 10 lét; hdyž pak ſu 14 lét a ſchulu wuhodžili, dyrbja domoj a wſchě do mjace dželo na wuknycž: tak žada ſtroný rozm a cžasne ſpomoženjo. Chce-li tu a tam hospodař hólczeca pschey ſzymu na ratarſtu ſchulu ſlacž, derje; ale w ſečze domoj z nim, dokelž dželo pschey cyle lěto zapasć, to ſ dobromu njewjedze.

Z Kamjenczaſkeje wokoliny. „Dusčkaca žona“ je ſo z procha měla, za to je „ſerbſki žid“ wot mortwych stanyl a cžehnje ludži na ſo. Boný,

fotrež tam kupuja, dōstawaſi jača pschidawf ſchaltu klofeja, mužowje pač cigaru. Wóndy je ſebi tam nechtó kabat za zymu kupiš, za kotryž žid 40 ml. žadache, ſtöneſne pač puſhczi jón za 12, dokelž Serb handlowaſche jako dracj. Taſta tunioſež je vežo za druhich ſylne wabjenjo a cíjſcheži ſo lud do tutych klamow, zo je strach wo žinjenjo. Praju pač wam: Lép je hiſcheze, jako duſchkaſa žona, wutreje wam Iſak a joho Eſterche rodž. Schacherheim wocži. Schtwortl popołdnju proji Iſak: „Bei mainer Seel, Eſtarče, kann man ſain zu friede.“ A Eſterche džesche: „Iſakchen, wenn mer hätte alle Tage wendſche Bauerslajt, könnt mer werden bald raich, könnt mer ziehn aij de krauſe Stadt, könnte mer handeln en gros und mache 100 Percent, wie Moſes Silberſtaiñ!“

Z Drježdjan. Zańdženu wutoru bě tute towařtvo katholickich Serbow „Jednota“ rjany założenſki ſwiedzeň wuhotowało we wulkim ſalu Tivoli. Hoſczo běchu ſo z bližka a z daloka bohaceže zechli. Wjeledoſtojný kniež praelat Jakub Buč, a ſkoro wſchitn Drježdanscy duchowni pocjeſczicu čeſtne towařtvo z wophtom, tež několji duchowni ze ſuſodnych měſtow a z Lužic běchu tam pschischli. Rimo toho widzachmy mnohich druhich hoſczi a wjele holczkow w rjanej serbskej drasčeze. Swiedzeň ſo zapocja z rjenje wuwiedzeňnym concertom wojerſkeje hudžby. Potom wuſtupi pschedsyda towařtwa kniež Barjenk, hoſczi a towařiſhov wutrobnje powitajo. Dale poda krótku rozprawu dželanja towařtwa w zańdženym lěče ſo džakujo kniežam, kotsiž ſu w towařtwie pschednoschowali. Štöneſne dopomni na wjeſoty podawf w kralowſkim domje, a ſtöneſni ſwoju derje zefajenu rycž z ſikrōznej ſlawu na bamža a kral. Baſ ſtöneſni rjany ſwiedzeň.

Z Kraja.

Z nowym lětom pocžina ſo poła mnohich tež hižo zashy staroſež wo nowu čeſelež. Kaž dočho člowejk pomni, je ſw. Michala termin był, zo pschiftajenjo ſo wobnowi abo wotpove: a čeſelež je pschi tuthym poriedze doſa hała a na poſach tež ženje žanoho ſnapa wostało nijeje. Vorježdjaný zaſkon za čeſelež, po kotrýmž ma nětko hicž, wróciž ſo k staromu waschnju a poſtaja 1. oktober jako džen, wot kotorohož ſem maja pschiftajenja ſwoju placiwiwoſć za ſwědomjo a psched wuſhnoſežu. Njeje nikomu wobranę, zo předy za čeſeležu ſo rozhlaďuje; wědžež pač dyribi ſo na woběmaj ſtronomaj: Pschiftajenjo a zawdawf do Michała nježo njepla či a nijeje to nježo nječeſtne, hdyž do čjasa brany zawdawf ſo zashy hacž do ſw. Michała wróciž. Hdyž je zaſkon sprawny — a wo taſti ſo jedna — ma po nim ſo jednacž, nic pač pschecziwo njomu a z tym powschitkowne kaženjo do kraja ſo pschiwjeſež.

Z chłoho ſwēta.

Awstrija. Drje wſchitn Serbam znate čeſke (rakuſke) ſchěſnati a krejcarje ſo bórzy wotſtronja. Na jich město wudawaja ſo hižo króny a halery. Króna ma ſto haleri a plací po naſchich pjenezach něhdož 80 pjenezkow. Dale ſo tež złote pjenezhy bija, kaž naſche, po džefacž a dwachczi krónach.

Francózſka. Małejnoſež wo kanalu pschecz Panama, wo kotrež je „Kath. Poſol“ hižo viſał, pocžina pschecy hóřſcha bycž. Wjez tymi, kotsiž ſu wot Lefſepſa pjenezhy dōſtawali, zo bychu wěc podpjerali, ſu množy mi-

nistrojo, senatorojo (shtož su w Sakskej sobustawu vřenjeje komory) a zapošlanci. Luczi su vjenježy pschimzali, kotrež su wschedni ludžo za węc w nadziji wulkoho dobytka dawali. Skandal je tak wulki, zo so zda, zo je republika, hdzej može so jenož tajke něčto stacž, w strasche. W Francózskéj je vjeniuých wjele mócných a wysokoczeščených muži, kotsiž jenož na pschiležnosć čakaja, zaži fejzorstwo, kaž do lěta 1870 běše, zažižic. Ale nimaja žonoho, kotorohž buchu fejzora sežinicz móhli. Synož poslednjoho Napoleona su ze mreli a druhé sobustawy předoroschoho fejzorskoho domu so k tomu schpatne hožda.

Spaniska. Konserwatywny, cyrkwi pscheczelny minister Canovas dyrbješte so swojoho města wždacz, a za njoho je zaži liberalny Sagasta pschisichol.

Wschelcizm.

* Wschudże huža so — nuža! W Němcach bydlí nimale 49 millionow duschi, a tute wupija njemało — palenoho: wina dónidže so na hlou 6½ litra, piwa 106 a palanca 14 (shtož džecži njepija, węgo za nich doroszeni). Stajimyli na hlou 40 ml. (shtož wjele njeje), wulicži so po tuthym exemplu: $49,000,000 \times 40 = 1960,000,000$, t. r. w alkoholach pscheprafstaje so dwě milliardže. Cyklo wojerstwo pschetrjeba za lěto 540 mill. markow (hacž pschi tym wostanie, shtož wě?); za to, shtož so pschepije, móhli potajkim w Němcach 3 króč tak sylné wójsko zežiwič, jako nětko (k tomu pak muži dosz bylo njeby). Hdzej z hlou so wije a na schpatne časy so skorži, tomu džiw njeje, hdzej pschibohej „Alkoholej“ telko so wopruje.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 67. Michał Horjeń z Pančic, 68. 69. z Ćemjerie: Jan Mónik, Ernst Mjeň, 70. Hana Rězakowa z Bělsec, 71. Jakub Križan z Podhroda, 72. 73. z Budyšina: Khata Dučmanec, Hana Bukec, 74—76. ze Židowa: Michał Hejduška, Marija Pjetašowa, Marija Gromanowa, 77. Jan Handrik z Kamjenej, 78. 79. z Khelna: Ernst Cymer, Jan Krawc, 80. Marija Jérchec z Lutowca, 81—86. z Radwora: farski administrator Mikławš Žur, wučeř Jakub Kral, kantor Pětr Solta, Karl Nawka, Marija Hantušec, Katholska Bjesada, 87. Mikławš Wolman z Luha, 88—90. z Boranec: Jan Zynda, Hana Kubaňkowa, Hana Kašporec, 91. Jakub Hantuš z Bronia, 92. Mikławš Kubaš z Khasowa, 93. 94. z Hórkow: Pětr Hejduška, Marija Mónikowa, 95—97. z Wotrowa: Mikławš Böhme, Madlena Rjedžina, Michał Robl, 98. Ernst Bermich z Haslowa, 99. Hainža Delenkowa z Wutołčic, 100. M. Zynda-Kliman z Banec, 101. Fr. Heinrich Geyer, kapucin w Rumburku, 102. 103. ze Sernjan: Michał Matka, Mikławš Ryčerja, 104. 105. ze Smjerdzaceje: Michał Kurjat, Pětr Krawe, 106—108. z Njejbějelic: farař J. G. Kubaš, wučeř Herman Brauner, Mikławš Žur (Kokla), 109. Hainža Rjehořkowa z Němskich Pazlic, 110. Jakub Krawčik ze Serbskich Pazlic, 111. P. Benedikt Chejnovský w klóštrje Marinej Hwězdze.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 545. Hana Pjetašowa z Budyšina, 546. Jan Jaenich z Khelna, 547. Jurij Mička z Cornocho Hodlerja, 548. Marija Smaranderowa z Luha, 549. 550. z Lutowca: Marija Jérchec, Marija Fórmanova, 551—553. z Radwora: Michał Běrk, Marija Hantušec, Pětr Rjehoř, 554—557. z Bronia: Mikławš Jurk, Michał Libš, Wórsa Krawcowa, Jakub Hantuš, 558—561. z Kamjenej: Jan Rječek, Mikławš Cyž, Mikławš Wičaz, Jakub Bömak, 562. Marija Schäfrichec ze Ždžerje, 563. Ernst Bermich z Haslowa, 564. Hainža Delenkowa z Wutołčic, 565. M. Zynda-Kliman z Banec, 566. Michał Hejduška ze Židowa, 567. Jakub Žurich z Wudworce, 568. Michał Matka ze Sernjan, 569. 570. ze Smjerdzaceje: Michał Kurjat, Marija Rychtarj, 571. Marija Lebzyna z Rožanta, 572. Hana Falina z Wotrowa, 573—577. z Njejbějelic: wučeř Herman Brauner, Mikławš Žur (Kokla), Michał Pječka, Mikławš Cižank (Ródla), Jakub Leňš, 578—584. ze Serbskich Pazlic: Pětr Haška, Madlena Wojnarjowa, Michał Lukaš, Michał Běr-Lebza, Michał Robl, Jakub Zmij, Khata Mikławscyna, 585. Hainža Rjehořkowa z Němskich Pazlic.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 702. Jan Jaenich z Khelna, 703. Mikławš Jurk z Bronja, 704. Jan Rječek z Kamjenej, 705. Marija Fórmanova z Lutowca, 706.

M. Zynda-Kliman z Banec, 707. Jakub Žurieh z Wudworja, 708. Marija Lebzyna z Różanta, 709. Madlena Wojnarjowa z Pazlic.

Na lěto 1890 doplacištaj: kk. 716. M. Zynda-Kliman z Banec, 717. Marija Lebzyna z Różanta.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,739 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: z měsánskej wosady 3 m. — Hromadze: 107,742 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,151 m. 50 p. — Dale je woprował: J. L. z B. 1 m.

Hromadze: 11,152 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Budyšina 3 m., Jan August Pjetaš z Radworja 200 m., Jakub Hantuš junior z Radworja 3 m., Marija Wjeselina z Lišeje Hory 3 m., Marija Wjeselic z Khróscie 1 m., Michał Čemjera z Radworja 10 m., Míkławš Kubaš z Khasowa (3. dar) 50 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

staj dariłoj: k. kapłan Jakub Rjenč w Budyšinje 2 m., njemjenowany 3 m. 50 p.

Za cyrkej w Lubiju: r. 1 m.

Jubilejske dary za swjatohu wóteca.

r. 20 m., m. 3 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Olejsche woziwienjo najdostojnischego knieza biskopa wo „Gowarstwie kschczanskih swójbow k česci swjateje swójby w Nazarecie“ pośczelu knieżim duchownym bratram w psichobnym tydzeniu.

J. Skala, farań.

Boscžan Beit w Oberammergau w Bajerskej
porucza so wjedostojnym duchownym a česczenym čitarjam Katholického Bosola jako fabrikant z drjewa ręzanych **Bosžich matrow** wšchēch družinow, statuwow **swjatych** a drugich nobožnych wěcow píchi tunim a dobrym wujedzenju. Zapřih abo listy z placíznami mója so kózdy čas dóstacž.

„Towarſtvo Serbskich Burow.“

Wubjerk změje posedzenjo sředu 25. januara popołdnju w dwémaj pola Kobanic w Małym Wielkowie. Proshymy, zo bychu wšchē poboczne towarſtwa bohače zastupjene byłe. Też hošczo su witani. Na wjactróczne požadanojo budže po posedzenju wubjerca też wuradżowanjo zastupjerjow nasich serbskich nalutowaćnijow.

Na wobě pscheproschuje najpodwołnišcho

Głowne pschedsydſtwo T. C. B.

Schtwórtk 2. februara popołdnju w 3 hodž., halo na dnju swj. Marije, změje „Tow. Serb. Burow“ za Kalbicžanskú wosadu głownu zhromadžiznu w Konjecach. Wubjerkownikow proshymy, zo bychu w swojich wsach lětne pschinoški hacž do imenovanoho dnia zhromadžili.

Też so wozjewia, zo je Domashowa hruda dósčka a leži w Różencze, w Kalbicach a w Konjecach na składzie.

Pschedsydſtwo.

Pytam ſi jutram serbsku katolicku holcu, kofraž jutry ze ſchule wustupi.

Zahrodnik Lehmann w Budyšinje.

Czilič Šmolerjek imięcziščenje w macziczym domie w Budyšinje.

Katholicki Posad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříz-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

4. februara 1893.

Lětnik 31.

Pschi dwacecji stupniach.

Po scherokej drózy jědzesche ejorný wóz z wuhlom. We wulkim woſebnym měsče je to něchto njewschedne, tajki mazaný wuhlowý wóz a na wozu pohonež w zaplatanym kabacze z fajfu w hubje. Ale schto sebi chcesh: zmjerznyč měsčenjo nochedaž a — w korejeze wuhlo po měsče woſycz — to nije hischeze w móđze. — Wóz zasta psched wysokim domom. Z dobom woſlečza klinka pola khězinyh duri, a na prozy zjewi so cyła cžrjódka služobnych. Za nimi stupasche domjaca knjeni, a pohladnyhoshi ze znajerskim wóczlom na pschivjezene wuhlo, zmorscziči cjoło, zabörča něchto a poda slonečnje pohonežej něchto k pschepicžu. Wulkí tón pjeniez njebe — ale wšak je znate, kaf džensnischí džen wchó na hubjene časy skorži.

Hnadna knjeni so hžo wobročesche, tu wuhlada na dobo muža, kotryž z woſiedža drohi so blížeche a wózce wolač pocja: „Schto seže sebi to tola wumyšliša, hnadna knježniczka — nječjujecže dha, kaf to cžoplo duje? Wasch pohonež pojědže na posledku hischeze w blóče domoj!“

Schto je hnadna knjeni njeznatomu mužej wotmolkwa, z cyła, schto staj dale hromadže ryczałoj, to je mi njezname. Njeſluscha so, srječ drohi ludžom do huby hladacž.

Tola tón muž mi z myſli njechasche. Wědžach drje, zo tón muž nije žadyn Falb, kotryž wjedro wěsčeji, ale joho ſłowa běchu mi tola drohe, a to cžim dróžche, dofełž běch ja runje tak zmyſleny jočo wón. Běch eyle pscheſwědczeny, zo změjemy nazajtra wulku wodu. Džensa zaduwasche džě tajki milý naletní wěſit, drohi so počzachu syricž a sněh ſo schericž.

Tola to bě zhyma jenož trochu wodýchnyła, zo by potom cžim razniſcho a mócnischo wuſtupiſa. Hdyž nazajtra ſtawach, bě prěnje pohladnjenjo na wózno. Cheych wědžecž, hacž je tón njeznamy muž prawje měl. Ale njewidžach nicžo. Wokna ſo njevočzachu. Cžujach jenož, kaf z nich zhyma džěſche.

Hdyž blíže pchistupich, widzach, zo je wołno běle kaž cokor. Zabita zyma dyrbjescze to bycž, zo bě so samo wołno do kožucha woblesko — ale wscho, schtoz prawje je — rjany tón kožuch běšte, rjany běly kmetkojty. Poruczam tajsele kožudji naschim Serbowkam. Hermelin drje je drohi, ale wón je rjany — a nasche Serbowki tohorunja njeſſu hrozne, ale dadža radž sto toleri wjac̄, hdyž móža něſchtō rjane dostačz. Tohodla sym pchewědeženy, zo budža nasche lube hospozý moju radu posluchac̄, byrnejz wona tež trochu droha byla. — Wobiebie pchidac̄ chcu, zo ja njeſtym snadž něſtati žid a zo tajse hermelineowe kótki pchedadawam. Ža njeſipam k swojomu wuzitkej, ale jenicejz z luboscze k bližschomu.

Tola, zo njeſabudu! W czopkej jstwě so mi bórzy wostudži, dokelž tu sedzach kaž něſtaki paduch w klobže. Wołna běku běle, a njebe z nimi widzec̄ ani kromka njebies. Tohodla wusřebach spěšchnje swój kloſej, czíſnych zwjerſchnik na so a stajich sebi klobuk.

Ludžo, kotryž wostuda czwiluje, su druždhy jara spěšchni. Tajki běch nětke tež ja. Za jedyn wołomík běch na škodze, a zažy za jedyn wołomík hido w khežiných durjach. Tola tu mi bě, kaž by mie něſchtō za khornat hrabnył. Wohladnych so, ale nichtó njebe widzec̄. Zyma běſte to byla. Sczezech sebi zwjerſchnik krucze wołoko ſciije a zezapinach jón hac̄ do posledního knella. Alle ledma běch to dokonjal — hido mie zažy něſchtō za vorty hrabasche. Zažy bě to zyma. Sczezech sebi rukac̄ kruczischo na ruch. — Alle te cybanjo a hrabanjo nětko hido njeſpcheſta. Zyma hrabasche mie jónu za lewe wucho, jónu za prawe, druždhy zažy za nós abo za nohu — a druždhy wſchudžom na dobo.

Na tajsele něſchtō so njebeh pchihotowaſ, a tohodla czérjach kaž bjez dycha, zo njebych na dobo nědže pchimjerznył. Njevidzach nicžo hac̄ tón běly trottoir pod sobu, a njeſtyschach nicžo hac̄ mazany sněh, kotryž pod mojimi stopami žałostinje ſkivlesche. Njevérjach sebi ani prawje woczi wotewric̄, dokelž so bojach, zyma moňla mie za mikawęzki hrabnyz. Tola ſkončnje so zmužich a pozbězech hlou. Wěſtik zahwizda mi wołoko wuszhow, a pchad wocžomaj mikny so mi něſchtō jako woblicžo znaćeje wosoby. Bohladach hjsčeje jónu.

Alle, haj wschaſ, to wón běſte! Wbohi, kaſ je joho ta zyma tola zjebaſa! Alle ſchto wscho pomihasche — wón dyrbjescze džensa za to pokucic̄, zo bě wczora taſ pomudrowaſ. Joho něme wóczko mi prajesche, zo tu pokutu čjuje. Wóczkowej brjowcy běſtej z mrózom pokrytej. Tež rjana czorna broda bě džensa wo 20 lét starscha. Běſte běla kaž sněh. Za to běſtej zažy wuschi czerwjenej kaž rakaj — runje kaž pola ſchulerja, hdyž so dostaſtach pukow dla hanbuje.

Tola prjedy hac̄ sebi tutoho njebožownoho muža prawje wobhladach, bě so mi minyl. Alle joho wobraz mi wosta. Kožmyſlowach nětko ſam wo ſebi. Zawěſcze njeſtym ja hinash. Zawěſcze mam tež ja czerwjenej wuschi, a brjowcy z mrózom pokrytej. Bohu džakowanano jenož, zo nimam tajſeje brody, kaž tón czescehodny muž, kotryž džensa taſ zahańbjeny nimo khwatasche. Mam jenož něſchtō koſmikow pod nosom a potom tam a ſem kopjeschko. Tam njeſtym so mi tola hnýdom lodowe hory naſadzic̄.

Tola bórzy pchnych, zo to njeje snadž hanša, hdyž sym tajki běly. Pchewědežich so, zo to nichtó hinash njebe. Měſczaniskim knježniczkam, kotrymž so mróz njemóžeſche na brodu naſadzic̄, sydaſche so na bledu, koſmatu

fromu kožucha. Samo konjom wišachu mjez wočji cyle čečeže běloho mrózu. To mije zwijeseli, zo njejsym sam směch ludžom tajki běly! Khiba zo běchu tež wschitch druzý na nju zežortowali a sebi zymu rozhněwali . . . ? Haj, zyma njeznaže žorta!

Měst bě zbožownje nimo, a ja khwatach po wuzkých hasach dale. Chych druhdy ludžom do jstwy kufnycz, ale njevidžach nicžo. Ludžo běchu sebi dženja najfferje wschitcy schlenchy z woknow zwuczahali a město toho tafle cokora do nich stíkali. Na dobo pokazachu so někotre wulke wokna za sobu — wulke, scheroke wokna, kajkež w hoscjencach bywaja. Zamjeselich so w duschi a tločnych z psichodnymi durjemi do rozswětleneje khěje a z khěje do czopleje jstwy, hdžez mi wočji a wuschi roztaſtej a hdžez so bórzy zasy wohřech. Wokolo blidow běsche počno ludži, počno wjesloch ludži, totiž druhdy sobuželninje na wokna pohladachu. Ale njevidžachu tam nicžo hacž cžorne sejiny, fotrž nimo khwatachu. Ani wot blědoho šlónca, kotrež so z módroho njebia blyščecše, njevidžachu nicžo hacž někotre blěde pruhi.

— i.

Serbška chganka.

(Pokročowanjo.)

„Z wočow, z myſlow“, hörke to ſkwo, ale wérne. Tydjen a nichťo hjo na Broniſlawu njeſpominasche, khiba mały Bogdan a Hajnkec nan a Hanžka. Jenož čorna khorhoj na wěži hischče žarowasche. A tola mějachu wschitcji žarowacž, wschak bě ſo wona za wschich woprowala.

Wschitko bě zasy wjeſoleje myſle. Nowe knjejſtvo, dawno ūkajo na Broniſlawinu ſmjerež, zaczahny do hrodu, a z nim nowe žiwenjo. Hoscjiny, reje a druhe wjesela wotměwachu ſo w psichnych jſtwach, hdžez předy cžiſche Broniſlawina noha po kwtelkojtych rubach khodžesche. Bože martry a ſwjeczatka ſwiatykh Božich ſo wotſtronichu, jich měſtna na ſczenach zojachu ſwětne wobrazy. Kapalka ſo zavrje. Njeſemjachu džen wo nicžo proſyč, hdž mějachu wſchoho doſč. Zbožo džen ſo jim něklo ſměwasche, a tuž jim njeve trjeba Zbóžnika. Wſcho katholske ſo z hrodu wupokaza, wot dwórfskoho kapłana hacž do krjepicenčki na durjach, hacž do ſwjeczeneje bołminki pod třechu. Jenož Hajnkec nan, starý wrótnik, zwosta tu, dokelž mějeſche tu wumjensk wuczineny. Tola tež won ſmeđeſche jenož ſtradžu po ſwojej wérje žiwy býč. We ſwojej jſtwiczych mójeſche býč katholſki, nic pak zjawnje.

Najhórje pak běſche za małoho Bogdana. Na wſchě mózne waschnjo čehku jomu namrětu wérnu rubicž. Najprjedy ſpýtowachu to z dobrym, hdž pak ſo holicęc njeđa zamylicž a zamjeſcž, že ztym. Njeſmědžesche ſebi ſwiatoho křiža cžinič, a Bože dla nic „Strowa sy Marija“ ſpěwacž. Tež pacžeri psched jědu a po jěđi mějeſche ſo wzdacž. Bóh luby Knjez džen ſam wě, čihož čłowiek potřeba, a poſtičza ſwoje dary tež njepröſheny. Za to pak joho nowy dwórfski duchowny džen wote dnja w bludnej wérje rozwuczowasche, a ſwarjeſche pschi tým, po starym recepcze, prawje na katholſku wérnu. „Snadž pschedy něchtio w Bogdanowej duschi woſtanje“, ſebi myſlesche po starym ūczanſtim pschislowje: „Calumniare audacter, semper aliquid haeret.“ Wſcho hanjachu, ſchtož bě joho macž wuczikla. Wſcho wuſměchowachu, ſchtož bě jomu staroſćima macž do mchoduſkaje wutroby zaſchcěpjala.

Ach, ūk rubjeſche to małoho Bogdana. Tu hafle póżna, ſchto bě jomu macž býla, ſchto to rěka, býč ſhrotka. Býč džiwa, zo ſo jomu potom po

lubej macžeri zaſtyſka. Tola nowe bratſicžki a ſotſicžki, kotrež bě kniejſtvo ſobu pſchivjedlo, ſo joho boleſci jenož ſmějaču, a knjeni joho hiſčere naſvari, zo je ſwojeje hłowny. Jenož w noč, we ſwojim kóžku, móžesche ſo wuplačač a Božiu hweždžicžlam, kotrež z woſnjeſtком nuts kukaču, ſwoje horjo wuſkoržicž. Wot tam zhladowaſche džen tež njeboha macž na njoho, a kiwasche jomu do njebjes. Najradſcho by tež wopuſčeſik bědnu zemju a ſchol ſo klepacž do Božoho raja, kaž tamne tſi ſotſicžki, wo kotrežk bě jomu Hajnkec nan tak čaſto ſpěwač. Ale wbohi njeznaſeſche tamnoho wuſkoho pucža, po kotrež by doſchoł k njebjeſtum wrótkam. Ach, tak zawidžeſche ptacžatam iich kſchidleſchka. Wón njeby tu po zemi lětał, ně, w runej měre by ſo požběhnył, kaž ſchlowroncž, do njebjeſtich módrinow. A hdźż tak po nocach we kóžku ſedžo k hweždnemu njebju hlađaſche, běſche jomu, kaž by ſo njebio k zemi khlilko. Tam na wjerſchku bližkeje hory džen ſo njebio zemje dótkaſche; tam trjebaſche jenož lubej macžerę rucžku podač, zo by joho ſcáhnyła k ſebi do njebjes. Ach, byli tola hžo ſwitało, zo by možt bězeč ſpecz tu z hrodu tam na horu, runu ſmuhu do njebjes! Hžo ſo wjeſeleſche, tak budže joho macž majkač, tak budže tam ze złothymi jandželkami czerweneſieſkate jablkuzka kuleč. Ale tež Hajnkec Hanžku wožmje ſebi ſobu do njebjes, a ſwiaty Petr hžo ju ſobu nuts puſčeſi. Bogdan běſche wſchak jej ſmierz dobroh. A tute wjeſole myſliſčki jomu w duſci hrajaču. Z nimi wujny, a wo ſnie ſo jomu wo tym džiſeſche. Jandžel pěſton pak ſtojeſche ſtražujo pſchi ſožu, koſcheſche joho běle čoſko, trjeſeſche jomu hylzy z wóczow.

Ale hdźż wbohi hólcjec wſtańſki ſoža na horu z Hajnkec Hanžku bězečhe, czeſkaſche njebio dale a bōle. A na wjerſchku bě do njebjes runje tak daſoko kaž w dole. Njebio bě kłochko, kaž kraſný ſón zanđzeneje noč. Ach čjohodla njeſmědžeſche pſchech ſonicž! Schkoda, zo njebe ſtajnje nóc, zo by možt wečzneje we ſnach dſiwač. Hoi, hdź by Bogdan klučze Božoho domečka mił, by z wjeſzora, hdźż by ſo ſlonečko ſchowało, wſchē durje zezamkał, a rano njeby ſlonečku woſamkał. Běloho dnia džen ſo bojeſche; nóc, czmowa nóc bě jomu witana. A hdźż na ranjo ſlonečne pruhi z woſnjeſtком nuts kukaču, zandželi hnydom wóćzych, zo by njevidzał zruđnoho woſu, kž na njoho kakaſche.

A bjez džiwa, zo ſo hólcjec ſtanycž bojeſche. Běſche džen wſchudžom nowej knjeni na pucžu. Wſcho, ſchtožkuliž čjinjeſche, bě wopaki. Ryczeſche-li, he ſamopaſchny; mjelečeſche-li, mějaču joho za zazklobjenoho. Harowaſche-li, bě worakaw; ſedjeſche-li z čjicha, bě zoſpanc. Za jědu bě njelepy. Khođo jara teptasche. Z nicžim njemóžeſche knjeni wutriechicž, kiba z tym, zo by ſo k macžeri do rowa lehnył. Potom bychu hród a bohate pſchiſkuſche kubka wſchē jeje džečzi doſtaké. Ale to jim Boh luby ſenjez k woli njeſcžini. Bogdan wſchak bě rad lubje wóćzych na wečzne zandželił, ale ſmierz jomu nočevſche wutroby złamacž. A tola ſo jomu ze ſtyskom mloduſčka wutroba možt rjeç puſkaſche. Bjez džiwa, njeſeſche džen tu na ſchero-ſcherym ſwěcze žaneje lubeje duſche.

Žaneje? Ně, Bohu džak, tak wopuſčeſenym hiſčere njebe. Hiſčere biſeſtej tež za njoho dwě ſwérnej wutroby. Biſeſtej to Hajnkec nan a Hanžka. Hajnkec nan džen bě tež joho nan. Wón bě joho wucžit ſerbſki lud a ſerbſku ryčž ſebi wažicž a lubowacž. Z joho wutroby bě Bogdan ſrěbał luboſež wótežinſtu. Tuž bě z čjelom a duſčku ſlowjan. Poſlala krej ſo w joho žlach žorleſche. Wot macžerje bě naukuňyl poſtſti, wot staroho wrótnika ſerbſki. Ach tak radh poſluchaſche na proſte, ale tak dojimawe ſłowa staroho Hajnka.

Z njoho ryczesche lubowaca wutroba. Tuż bę też wschón zbożowny, móžesche-li stradžu k wrótnikej tlochnej. Mjelczo móžesche so jenož psichłaczież, dotelž bęchu jomu wschón wobkhad z wrótnikom krucze zakazali. Tam pječza jenož naukny zaſakle jich wěru zacpewacż. Tola najebacż to poradzi so jomu hdys a hdys khwiku we wrótnicy pschebywacż. To bęchu jomu najriensche hodzinkfi; ale pschelkethke cjełachu. Tu móžesche zaſy jónu psched swiecžecjom macžerje Bożeje Czestochowskiej, kotrež bęſche wrótnik tu wukhował, so z Hajnkec nanom a Hanžu swiaty rózowc modlicż, a z pobožnym wóteženashom na lubu macž spominacż.

Ale tež tute wjesclo njemějescze dolho tracż. Dawno bę hradowski strażnik za joho skhadżowaniami z wrótnikom sledžił. Dawno bę na wrótne ſtwo łatał. „Takle w czoplym ſedzecż, to bych tež dokonjał”, ſebi myſlesche. „Rjetrjebał po nocach strażowacż, moħł so pěknje wuspacż, a pschi tym hichče wjetſceje mzdą do kapši schmörnycż. To by czi był złoty dżen, mój Moħo”, powědaſche ſam pschi ſebi. Ale ſak Hajnkec nana z městna wucžiſciecż? Tón drje njebe jako katholik wulcy lubowany poła knieſtwa, ale mi a tebi nicžo joho na starý dżen z domu wuhnacż, to so tola njeħodžesche, z cyka, hdyz mjeſeſche tu wumjent wucžinjeny.

Bęſche w zymje psched hodami. Wonka mjerzniſche hacż tał ſneh ſchczęſczeſche. Na woknach nocheinu zymske róže roztacż, hacžruniej ſo železne kachliczki wſchě żehlachu. Kózdy woħrjawasche ſo w czopkej iſtwi. Nicħto njebywasche pod hołym njebjom. Samo wróny, rapaki a hawrony, kotrež hewak z cylymi ſchwitami nad polami złetowachu, ſo džensa nihdże njeħoħazachu. Tež huſy bęchu džensa kaž bjez lóſhta; ſedzachu a khowacha ſwojej nozg w czoplym moſčku.

„No, hdyz bych ja tež taſle do moſchka załeżcz mohł”, bōrczesche starý strażnik, hdyz z wječora ze ſwojeje khežki wustupiwschi ſo na huſywu na dworje doħlada, kotrež pħift do pjerja żarwijski ſedżo ſpasche. Wschón mjerzath džesche nimu wrótnich, a poħlada, z woknom do małej ſtvički, w kotrejż wrótnik bydlesche. Bęſche tam wſchitko čjema. Jenož w kachlach ſo plemiſtiko żehlesche a wobswietli z cjerwienym ſwētkom kruch podlohi. „Tola tam dżen ſo pſtichey něchto bōrboce, kħiſhu-li prawje”, měnjesche nōcny strażnik. „Njeje dha hichče Hajnkec nan lehnyč? Abo ſu tom traſč paduſchi?” Tu wuſtupi runje połny melačk za mróčjakfu a poſweczi z woknom nutz. Nekt wuħlada strażnik tſi woſoby, kiečżo psched ſwiecžecjom macžerje Bożeje Czestochowskiej. W jenym pôzna Hajnkec nana a pschi nim kiečzesche po boku k woknej Hajnkec Hanžla. Ale ſchtó bę tón tſeczi z tamnoho boka? Njemóžesche joho prawje poznacż, a tola zezda ſo jomu tuta kudżerjawa hlowa tał znata. Woblicżo wſchak nje-móžesche widzecż, bęſche cykle za Hajnkowym kribjetom ſkhowane. Ma dobo pak placny ſebi na čjolo, kaž by jomu mudra myſlička zewitała. „Sy tola prawy Moħs”, ryczesche ſam k ſebi, „ſchtó tola budże hacż mały Bogdan? Knieſtwa džen džensa naſkerje domoj njeħiġiendże, a tuż Bogdan zaſy mijelczo poła wrótnika syda, wſchak ſym joho hiżo huſciſiſho tam do wrótnich kloch nyč widżał.”

„Tola tomu wotpomham”, pokracżowaſche we ſwojej rozmówje, „a ſnadno z tym tež ſebi k wrótnistwu dopomham. Schłoda jenož, zo knieſtwa doma njeje. Hnydom bych to knieni wupowedał. Ta by hiżo Bogdanej tajke tryski wukadžiła a staroho wrótnika z nim.”

Tu zaſkyscha nadobo ſchcerkot konjachy klinkacjow. Hac̄ težto knieſtvo to nijeje, wſchak by tak niemóžne niebylo, zo ſo dženſa nawróci? Kro-čeſche něchto krocjeli napshecjo a tu wuhlada woprawdje nazdala knieſte ſanje. Rucze khwatsche nětkim jim napshecjo, kaž by jim měl wjeloſu nowinku zdželicj. A běſche wſchak to za njoho tež wjeſola nowinka. Hido z nazdala kwaſche, zo by pohoncz zaſtał, hewak džen býchu konjacy ſtup a klinkot we-wořtñich zaſkyshecz móhli a Bogdan z cjaſom cękneč.

Knjeni, ſtražnikowu nowinku zboniwschi, wuleže rucze ze ſani a džesche z Motsom po ſchęzečen ze zadními wrótkami, kotrež jei ſtražnik wotewri, do dworu. Czisze wotamku ſebi durje a zaſtupi do hrobu, mijez tym zo ſtražnik mjelečjo wotendje. Bohoncz pak dyrbiesche tak doho na puczu ſtojo woſtacz. Knjezej wſchak to nočyſche do hlowy, ale ſchto ſebi čyſche. Dawno bě dyrbjal knieſtvo žonje wotedacz. Wona bě z knjezom a wón mjeſeſche poſluhacj. Schtož knjeni praji, to placjeſche, a knjez njeſmědjeſche ani z naj-mjeuſchim ſlowcikom pikneč.

Mijez tym zaſtupi knjeni mjelečjo do wrótnicy.

Nichto njebe ju vnyhl, tak czisze bě durje wotewrika, tak pobožnje ſo wſchitich modlachu. „Nětki hiſcheze „wóteženaſch“ za naſche knieſtvo“, rjeſny wrořni, „zo by tež wone prawu wéru požnało, ſo pscheſwědcjiwſchi wo ſwojim bludze.“ (Pokuřowanjo.)

Z Lusatia a Sakskeje.

Z Budyschina. Jubilejske darh za ſwiatohó wótca ſo w tu khwilu hiſcheze njevotpóſeželu. Tuž móža wſchity, kotsiž chcedža hiſcheze dar luboſeze za ſwiatohó wótca woprowacj, to hiſcheze czinicj. Tež redakcija Katholſkoho Poſoła tajſe darh rad pſchijima a dale wobſtara.

— Knjezej dr. phil. Janej Grólmuſej, dotalnomu wſchichomu wucžerzej na tudomnym katholſkim wucžerskim seminaru, je ſo wažne zaſtojnſtwo direktora katholſkich ſchulow w Lipsku dowériło, a je wón nowe zaſtojnſtwo ze zapoczątkom tutoho měsaca naſtupi. W seminaru ſu ſo jomu wſchelake dopokazma luboſeze a džakownoſeze poſliczile. Powſchitkownje ſo wobžaruje, zo ſo joho wſtojna móć wažnej wucžerni naſchich młodych wucžerow wotczeſhnie. Wſchejemy joho ſkutkowanju w nowym powołanju połne žohnwanjo Boże!

— Pořidželu 23. januara mjeſeſche tudomna „Bjesada“ hlownu zbroma-điznu. Dokelž dotalny khwalnje znathy pſchedsyda, knjez dr. Grólmuſ, naſche město wopuſcicj, běchu nowowolby nuzne. Za pſchedsydu wuzwoli ſo knjez wokrjeſny žandarm Bük, za městospchedsydu knjez seminarſki wſchich wucžer Žiedler a t. d. Hnujace, a zawěſcze wſchém njezapomnите, běſche potom dželenjo dotalnoho k. pſchedsydy wot towarzſtwia, kotrež jomu drohotny blidowý naſtar wſchepoda. Jomu wſchejemy do Lipska wjèle zboža, Bjesadze pak ſpo-mozne ſkutkowanjo za naſchu narodnoſej.

— Naſche katholſke mužſke towarzſtw o mjeſeſche ſchitwórt 26. januara w towarzſni ſwoj ſwójbny wjeſzor. Sobuſtawy a hoſcjo, tež z daloka, běchu ſo nadobnje zechli, a tež ſchecjo duchowni běchu pſchitomni. Wſchém je ſo nanajbóle ſpodobalo „Džení do hód“, wobraz z mjeſcanskoho živjenja, kij ſo z wulkej wuſtojnoscju hrajesche, wobſeſje wot knježnow Bandžic, Almertec, Marischec a wot knjeza wucžerja Hile.

Z Baczonja. Srjedu 25. januara bu tu na nowym pohrjebnischemu khowana nahle a njenadzicyem zemreta, po tym hacj bě hischeze djen do smiercje strowa a czerstwa swi. sakramenty doftaka, Madlena Piechowa, kaž by so zamešce sama radjcho mjenowacj skyskała „Baczonijskich Zurec macz“. Wjèle ludzi pschewodžesche ju na poslednim puczu a pschi rowje stojachu pječzo knjeza duchowni. P. Tadej, jeye bratr, k. farat Skala, k. kapl. Scholta, k. adm. Libich a k. S. Nowak. Tak wotpoczuje neško njebocicza pschi lubowanej cyrkwi, za kotrejž je leta dolho z cykli wutrobu žadała a wo kotrejž twar je so sama nanajbóle zaſlužna cjinika. Lohlo so pschi tajlich tvarach, kaž cyrkwiniske su, zapomina na proch, kotrež drje ju njenapadne, tohodla pak nic mjenje ważne a wobcežne. Piša so, schto je pjenjezy dawał, kamienje wožyl atd., schto pak je so za dželačeri pschi twarje starak a wophtowari a spéchowari hospodowal a tak powschitkownu luboſcz za cykli pschisporjał, so zabýwa, a je tola runje woſebitoho džaka hódnym. Tajki džak pak je sebi njeboh Zurec macz pschede wschemi zaſlužila, dokelž bě pschedec z jenajkej luboſcju a pschedzelnwoſcju kóždomu k ſlužbje, kij do jich domu pschinidže. Kek jara je sebi lub oſc že dobyła, toho su dopokaz žarovace liſty, po jeye smjerci pschikhadžace tež wot ludzi, kotiž su psched 12 létami posledni kroč pola Zurec byli a hischeze njezabýli jeye wutrobneje hospodliwoſcje. Njeboha bě wopravdze sama luboſcz. Možu to derje prajicž, dokelž sym ju zeznal, hdyž sym jako duchowny pschez poſdra leta tam jezdžil abo khodžil, a tak kóždy tydžen jónu aby dwójich jeye hospodliwoſcz wuziwał. So cžishe a luboſcziwje wusměwkujo by kóždoho — a často bě iſtwa połna czužich ludzi — powitała, a podarmo býchym za cžlowiekom pytali, kotryž by ju hdy poſhmuremu abo njeſpoſojnu widział. Kajka bě w njej ſiwa luboſcz k bližschomu, pónizowanym z toho, schtož by sama radę powedała, kaf je leta dolho z dawno hido zemretej ſuſodžinku daloki pucž ke mſchi khodžila, kaf stej sebi po puczu wo tym a tamnym wjèle powedałoj, ale żenie ani ſłowcžko wo brachach a ſlaboſczech ſobuczlowiekow. Bjez džiwa toho dla tež, zo njeje na swécze njeſpchezelja měla. Ta, kij mezej cžlowiekami je luboſcz rozſhywala, tak zo mjeſeche wszech, kotryž znajeſe, za pschedzelow, móže so zameſce wulkoho myta nadžijecž wot Bojsleje wutroby, kotraž je pschedzivo nam połniſcha luboſcz hacj žana cžlowieka. — Tak njech wotpoczuje njebocicza, horcy žarovana wot swojich zavostajenych, njezapomnita mnogim a pschiklub wschem serbſkim žonam, pschi cyrkwi, kotraž bě jeye žadoſcz a radoſcz na swécze a w kotrejž je wschednje so k Wutrobie Jezuſowej modliła! R. i. p. *J. N.*

Z Khróſcic. W minjenym lécje narodzi so w naszej woſadze 145 džeczi, wumrelo je 127 woſobow, pschipowědanym bu 40 porow a tudy wero- wanym 27 porow. *J. K.*

Z Kalbic. W zańdženym z Bożej pomocu dokonjanym lécje je so w naszej woſadze narodžilo 41 džeczi (39 kſcheczenych, 17 hólčatkow, 22 holcžatkow, 1 njemandzelske, a dwie morwonarodženej). Pschipowědanym bě 12, werowanym 8. Zemrelo je 29 woſobow (11 mužskoho a 18 žónskoho ſplaha, 24 dorosłzych, 5 džeczi). Swiatych woprawjenow bě nimale 7000.

Z Kamjencu pod Schpitalem je so bratstwo swiatoho Józefa założilo, fotrohož začer je wobſtajne czesczenjo tutoho knježniſtchoho nawoženje najzbóžniſcheje knježny a zaſtaraczerja naschoho bójſkoho Zbójnika. Wjedniſt bratſta wa je knjez farſki administrator Filip Kęzał tam, kij je rjane pschitupne liſtki w serbſkej ryczi za to cžisheze dał.

3 **Pančić.** Krótki čas za sobu mějachmy tu njedawno dwaj pschednoschťaj. Préni ryczník namolwjesche ſt zastupjenju do towarzſtwia němſkich burow — „Bauernbund“, druhí pak bě za pschedeczivo-židowski „Reformverein“. Zamér, kotryž ma „Bauernbund“, ma tež nasche „Serbske Burſke Towarſtvo“, mělo pak ſo wot węchwustojnych mužow rozmominicž, njebyli traſch spomožne bylo, zo by, ſchtož hajenjo ratařskich intereffow naſtupa, cyle burſke towarſtwo tamomu ſo pschizamkylo. Smý mała horſka a wosebje na politiskim polu njemóžemy ſami niežo wuczinicž; jenož ze zhromadzenym mocami mam⁹ nadžiju na wuspěch. — Druhi pschednoschť bě naměreny pschedeczivo židam. To je wſho prawje a derje, wofstanje pak wojowanjo ſtroniske a bjez wuspěcha, doniž změja kſchesczenjo židowske swědomio. My serbski lud smý ratarjo a njebudže nam cježko wolicž, za kotru ſtronu měli ſo rozfudžicž. Židža ſu kaž zle jědmo na cjele ludow, tohodla pschihloſujemy tym, kotſiž chcedža jich swobodu wobmiejowacž, pschidacž pak mam⁹ ſo ſtej ſtronje, kotraž ma tónsam⁹ zamér, ratařskie intereffy pak wosebje haji pschedeczivo kóždomu, fiž ratarjowu pschinaronđenu měrniwoſcž kaž tež njenazhonitoſcž wo nječeſtnym wobkhadze z ludzimi znejewužija.

Pschedipomjenjo redakcije. Hacž by taſke pschedizamknjenjo naſchoho „Towarſtwa Serbskich Burow“ ſtamnomu „Zwiazkei burow“ wužitne bylo, dyrbja eži rozfudžicž, kotſiž ſu naſche Towarſtvo z joho nabocžnymi wotrijadami założili a tute naſveduju. Často wſchak je ſo hižo ſtaſlo, zo pschi taſkich pschediležnoſczech ſo naſche towarſtwa pytachu, zo bychu wulkomu zwiazkei ſt wužitku byle, nic tutón naſchim towarſtware. Štož zjednoczenjo pschedeczivo židam naſtupa, měnimy, zo Serbia zaměry tutoho hibanja najlepje ſt tym ſpēchuja, zo poſta židow njeku puja a jim tež na druhe waschnjo wužitk njenoscha. Hdyž to wſchitck kſchesczenjo wſchudze a we wſchitkim tak zapocžnu, dha budze z podejſiſczeniom židow pschedeczivo kſchesczanam dale a mjenje zlé. Do „antisemitow“ serbskych burja njeſluſtſeja. Wobžarujem⁹ jeno tamnych 100 markow, kotrež je — kaž smý žhonili — ryczník ſt Pančić ſobu njeſt. Te běchu ſo zawěrno ſlepje na kožicž hodžaše!

Z Ausowa. Díen 29. januara ſo w Fibigerec hoſćenecu ſenidžechu ſobuſtarwh tudomnnoho Towarſtwa Serbskich Burow, zo bychu ſebi ſwjedzeni wuhotowali, kotryž je ſo Bohu džak lepje poradžit, hacž je ſebi žadyn nadžaš. W 6 hodžinach běſche ſo wſchitko zhromadžilo, ſobuſtarwh kóždy ſe ſwojimi ſwójbñymi. Pschedsyda powita wſchich pschedomnych. Poda na to ſłowo jenomu ſobuſtarwej, kiž mějechše dlejſchi pschednoschť wosebje wo tym, kaž mam⁹ ſo ſami ſebje wocžahnyč, a wunjeſe ſlawu pschedsydſtu a wubjerkej za wulku prou, kotruž njeſlutujetej. Na to ſo zaspěwa ſpěw. Mjez tym ſo ſenidžechu nowi hoſćo, běchu to knyeža farat Krauſe, kaplan Scholka, tež mějčanosta Wels. Na to zas ſobuſtarw poručja, kaž dyrbjalo ſo z tutym towarſtrom zjednocicž katolické towarſtvo po waschnju druhich serbskich wosadow, pod jenym pschedsydſtu, zo bychmy ſt naſchim duchownſtrom hisczeje bóle pschedzjene pđekacž mohli. Někt nam knyež farař rozſtaja, kaž spomožna mohla ta wěc byč, zo bychmy pôdla kletki, kiž je tola jeniczka wuczeřnja za naš, hisczeje tajkele zjenočenſtvo měli. Napominasche dale wosadu ſt zlutniwoſcž, kažkaž je tu psched byla, a pokaza w tym naſtupanju wosobnje na to, ſo ſu hižo ſta ſéta teſame mjenia na naſchich ſtatkach. Skončinje wuprají proſtſtu, zo bychu burja ſwojim konjom nětke ſchejara w hródžach ſtač njeſdali, to mohlo ſim ſchłodzecž, a jako jara wužitne dželo jim poſkicž, zo bychu pschivožowale

trebne za twar khorownje, kotaż so lěta započanje. Wyšokodostojnomu knizej wuprajamy zjawný džak za to, zo je nam slubik podpjemu a dohladowarstwo w našim towarzstwie. (W nastupanju khorownje abo hojerńje, kotaż ma so tu twaricž, chcu tudy spomnicž, zo budže so wona mōc wujicž za wsche bližsche wosady, kotrež hewak swoich khorych do Kamjenskoho stifta sczelu, a zo budja tu milosczniwe sotry skutkowacž.) Potom kniez kapłan poryczę wo tym, kaf dybi so wosada tudy za zdzelaność zwuczowacž, zo budże nam wulfotne polo, hdjež so kózda mysliszka derje rozjasnicž hodži, a tež tuton kniez nam podpjemu pſchislu. Skonczenie pſchedyda wunješe klawu tjom wyšokoczęsczenym k. hoſzom. Ze ſpěwom „Shto bratſja chcemy“ ſo ſkonczi bjesada. Potom ſo pſchitomni kuf ſpomnjeniu a w 11 hodžinach bě zhromadna wjecžer.

J. H. w mjenje pišmawiedžerja.

Pſchispo mnenjo. Pſchejemu wjeloczęsczenomu towarzstwu w ſotrowskej wosadze za joho rjane zamysly wjele zboža a połne žohnowanjo Bože. Njech tola zwiazek lubje kulowskeje wosady z wosadami ſakſkeje Lužic peacey prawje wuzki a kruhy wostanie! Njezabydžmy, zo ſmy wſchitcy synojo a džowki ſerbſkich maczerow. W tym nastupanju dowolam ſebi naležnu proſtwwu, zo by tež „Katholicki Poſol“ w Kulowskej wosadze jako najwjetſcej ſerbſkej wosadze zas tu luboſcz a ſedźbnoſcz namakał, kotrež ſebi wón zaſluži. Wſchal tola naſch Poſol nicž druhé njepta hacž duchowne zbožo a ſpomoženjo lubnych Serbow, zo bychu byli a wostali swěrni swojej wérje a swoim duchownym a drohotnomu herbſtwu: dobromu, pokornomu a pobožnomu waſchnju swoich wótców!

Reditačija.

Z chłoko swęta.

Němska. Kaž je znate, je ſwiaty wótc archybifkopa w Kölne Kremensha a wjerchifkopa w Bródlawju Koppa z purpurom pſchis. Nowaj kardinalaj ſtaj w tu khwilu w Romje, hdjež je jimoj ſwiaty wótc w ſwiatoczeńej zhromadzjenje kaž druhim nowym kardinalam cętvenyj birett pſchepodał. Pſchi tutej pſchilegnoſci ſpominasche bamž z woſebitej kħwalbu na kruhoſcz a swēru katholickich meſchnikow a wériwych Němskeje.

— Zanidžený tydženj wotbyschtaj ſo w kejzorſkim domje w Barlinje dwaj ſwiedzenjoj, na kotrejmaž ſo cyly pruski lud a wobydlerjo Němskeje luboſciwje wobdželachu. Z prěnja mějſeche prynceſna Margaretha, najmlódſcha ſotra netcjschoho kejzora, kwas z pryncom Vjedrichom Karlo m z Hessenſkeje. Množy wjerchojo běchu pſchitomni. Mjez nimi běchu tež naſch ſakſki kral Albert a ruſki krónpryne. Poſlednjoho pſchitomnoſcz a bôle hiſhczje joho pſcheczelny a wutrobný wobkhad z kejzoram, z kanclerom a z druhimi wyſokimi z nowa nadžiju wobtwierdzi, zo Ruſka nijeſ tak njeſpcheſznejne napſcheczo nam zmyſlena a zo nima myſle, bórzy wójnu započecž. Dale ſwjeczeńſche ſo 27. januara w cylym kraju kejzorow 35. narodných džen. Wutrobné zbožopſchecza ſo kejzorej z mnogich dželow kraja pſchinjeſechu, a wſchudžom horliwe modlitwy k Božomu trónej stupachu, zo by joho kniezenjo žohnowane bylo.

— Woyerski namjet hiſhczje pſchecz we woſebitej komiſſiji ſejma leži. Kniežerſtvo chce ſo ze 60 tħacami nowych wojaſow ſpokojicž, ale jenož konſervaṭivni a z džela liberalni je podpjeraja. Družy liberalni chcedža jenož 40 tħac dowolicž, najwjaſach pak zamóže tudy centrum, dokelž ma najwjaſacy hloſow.

Hdyž w sejmie k wothłosowanju pschiindze, móže wonie, hdyż so z prawym bokom (z konservatywnymi a z liberalnymi) zjednoczą, nowy namjet pscheczęscieję. Hdyż pak so k lewej stronie pochili (swobodnozmyslenym, kotiż su pscheczętwo namijetej), potom je namjet spadnył. Kaz̄ so zda, stanje so poślednische. Z najmniejsza zapolsanc centra dr. Lieber w komisji wukładowasche, zo centrum wjac pjenież njedowoli, hac̄ je trēbne k wuwiedzenju powschitkowneje dwieletnieje służby všich tej samej liczbje w czasie mera służacych wojskow (Friedens-präsenzstärke). Hdyż bychu so potajim wschitkach wojskach po drugim lęzie zaſy puschezęli, bychu, zo by samna liczba wostała, kózde lěto wjac rekrutow pschińc dyrbjeli. Schtož wjac wudawkow žada, chce centrum dowołicž, druhé pak nic.

Serbija. Ludomny kral Milan, kotryž je so vshed něštoto lětami kniežerstwa wzdał, a kotryž bě nětko z wjetsha w Parizu živý, bě so, hdyž bě hischeče kral, wot swojeje mandžeskeje Mathalije dželicž dał, a kralowa bu z kraja wupołazana. Nětk stoj jo zaſy zjednałko, a dželenjo mandželstwa je, taž so skyski, wróčo wzote. Najwjetše wjeselo na zjednanju ma jej syn, něčijski trasz 12 lět starý kral Alexander. Nětk drje tež serbski sejm wypokazano prijedawscieje kralowý zbehnje, tak zo budże so do kraja wrócież móć.

Egiptowska. Egiptowska drje ma swojego samnoho krala, stoji pak pod dohladowaniem Zendželskeje. Egiptowski kral njesmě žaneje wažniscieje krocze cžinicž w swojim kraju biez dowolnosće Zendželjanow. Něčijski młody kral abo khedive, kotryž je trasz 19 lět starý a kotryž je halle vshed po lětom z Winskeje schule (Theresianum) na kralowski trón stupiš, chce jendželske dohladowanjo wottschascz. Tohodla won ministrow, kotiż běchu Zendželjanam pscheczęlnie zmysleni, na dobo wotshdzi, a sebi tajlich powoła, kotiż su Zendželjanam njeſtichezęlni. Zendželska je swoju njeſpočojnosć hnydom spóźnacž dała, a młodemu kraley hroźyla, jeśli wschitko zaſy wróčo njewozmije, zo joho samoho wotshdzi. Woprawdze su tež nowi jendželsch wojskach na puczu do Egiptowskeje. Tak móža tam bórzy male bitwy nastaež. Egiptowski młody kral pak so njeda zamyslicž, won z mužitoſcž na wšcho čzaka. Won pak ma tež wulku podpjeru na sultanie, turkowskim fejzoru.

Perissa. Wot tam je k nam wjesola powęscz pschischla, zo je so patriarchy Nestorianow (w 4. lěftotku wot nas wotpadnijenych) ze wschitkimi tam hischeče zbytknymi wosadami do katholiskeje cyrkwe wrócił. Katholiski archibiskop w Urmia (khaldäiskoho wobrjada), Domasch Audon, wotewza w spoczątku měsaca junija minjenego lěta katholiske werywuznaczo. Tute wrócenje je cžim wažniscie, dokelž bě tute biskopske zaſtojnſtwo swójbne prawo, a biskop jako tajki tež politiski wjericz tamneje krajiny. Archibiskop Audon a abt kloschtra swiatoho Hormisa dała pschepuczowaschtaj na to horę a dolinę Kurdistanskieje, zo byschtaž tež tam hischeče rozvierschenych bydlachch Nestorianow do klinu katholiskeje cyrkwe pschimyaloj. Biskop kacionskoho ritusa, k. Montath w Urmia, dóstę 2. junija list nestorianskoho biskopa, w kotrymž jomu tón takie piša: „W krótkim budžem wschity synojo jenojo wóca, hamža w Romje.“ Tak so zda, zo so skonečni blud, kij je hijo nětk 15 lěftotkow w naranišich krajach wobstał, k wjeselu swj. wóca Leona XIII., kotromuž je zienoczenjo schismatiskich cyrkwiow tak naležane, zo je postajil, zo by so džel jubilejskich darow na wupschestrjenjo tutoho swj. skutka nałożiſ.

Kr.

Wschelciznij.

* (Człówiek dyrbi sebi pomhać wędżeczą.) Kunje bę posledni czah z Wina do wuherskoho města N. wuięć. Tu pichibęschtaj hiszczęe bież dyżba dwaj. Ale bę pozdże. Dom chchichtaj a dyrbieschtaj na kózdy pad. Pěšchi hicz pak bę pscheduloko. Wonaj pschedostojiczeria stacije proschieschtaj, zo by jimaj někam možnosć poskiczić hiszczęe tónsamý dżen dom pschińcz. Jedzesche pak jeno hiszczęe czah z tworam, kiz lubi żobu bracz njesmę. Skončenje so pschedostojiczerjowa wutroba zmiehcz i wón praji: „Zeli skotowy wóz zapłacićtaj, mójetaj w nim z tutym czahom jecz, ale dyrbju to napisacz; jedyn z waju je wiedzieczer a druhi — woł!” To drje so jimaj prawje njespodobaše, ale nicžo njeponhaſche. Wonaj zapłacijschtaj — a do woza zaležeſchtaj. Hdyž dohladowat czaha pschińdze, praschesche so, papieru w ruch, přenjoho: „Wyscje skotowy wiedzieczer a macze woła żobu, hde tón je?” — „To sym ja!” bę z drugoho rózka skyschecz. Wóz bu czahzej pschistorczenij a żobu wotjedze. Tak wonaj swoju lubu domowinu w prawym czasu doſezahnyschtaj.

* Schtò ma z palenca najwjetshi wujitk? Hdyž sud (100 litrow) na burš so ze 34 mk. płaczi, pschińdze sudobjo za 104 mk. do rukow pschekupca: dank na hektoliter je potokim 70 mk. Spiritus pschewobroczi so něko do palenca, kiz ma 22—36 stupnijow, město jenoho ſuda spiritusa dostawa lud 3 ſudy palenca, jenož zo je warba po litrach 100—200 procentow. Wjetši džel palenca pak pschedawa so po schkleničkach, z litra wuméri so jich 25, a tak je palenc hizo wo 300—400 procentow pschedrženj. Po tym směny scjehowacj exempli nastajicz: Paleť dostawa za hektoliter spiritusa 39 mk.; kraj čistoho dawka 64 mk.; schtòz pschedawa 198 mk. Pije so w Němcach za lěto $2\frac{1}{5}$ mill. hektolitrow; staji-li so hektoliter po srjedzischtju na 300 mk., czahnu palernje 84, kraj 140 a korejmj 436 millionow. Z toho je jaſnie doſć widzieć, zo ratařstwo z palenca — nicžo nima, za njón pak doſć berňow a rožki wopruje!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 112. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 113. Miklawš Robl z Čorneč, 114. Miklawš Delan z Baćonja, 115. 116. z Krupki: Jan Kmječ, Pětr Ledžbor, 117—119. z Budyšina; direktor dr. Jan Grólmus, Marija Kubicyna, seminarist Jakub Dórnik, 120. 121. z Hrubjelčic: Marija Welsowa, Hana Měrcínkowa, 122. Handrij Mónik z Dalic, 123. Michał Domš z Burka, 124. 125. z Kožaric: Jakub Koprij, Hana Kralowa, 126. Miklawš Heina ze Słoneje Boršće, 127. 128. z Njebjelčic: Pětr Dórnik, Madlena Tkalčkec, 129—131. z Wotrowa: Miklawš Šolta, Pětr Nowak, Michał Buk, 132. 133. z Krjepjec: Jurij Pjech, Miklawš Koch, 134. Miklawš Krawe z Nowoměsta, 135. Jan Pječák z Kanec, 136. Madlena Cyžowa z Hory, 137. Jurij Grosman z Luha (Smječečan), 138—145. z Miłoćic: Michał Wornač, Jakub Mětk, Jakub Brusk, Michał Kušk, młyňk Jakub Šolta, Michał Jawork, Michał Handrik, Michał Fulk, 146. 147. z Wěteńcy: Michał Pjech, Jurij Koplanski, 148—155. z Jawory: Jakub Wawrije, Madlena Zarjenkowa, Miklawš Krawe, Miklawš Krawčik, Miklawš Jakubaš, Michał Čorlich, Pětr Krawe, Pětr Bryl, 156—158. z Drježdžan: kapłan Jakub Bart, inspektor Pětr Lehmann, Jan Bryl, 159. Miklawš Hicka, wučer em. w Pančicach, 160—163. z Khrósćic: kapłan Bernard Hicka, Khrystina Wingerowa, Michał Hojer, Jurij Slodeňk, 164. Jakub Smola z Kašec, 165. Miklawš Ješka z Kopšina, 166. Jurij Winger, stud. w Prazy, 167. 168. klóſtry a konvent w Marijnym Dole. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1892: kk. 586. Pětr Ledžbor w Krupcy, 587. 588. z Budyšina: direktor dr. phil. Jan Grólmus, Jan Rychtař, 589. Ernst Lenš z Haslowa, 590. 591. ze Zdžerje: Jan Fulk, Jan Smarander, 592. Madlena Tkalčkec z Njebjelčic, 593. Jakub Šolta z Kašec, 594. Madlena Knježcyna z Njeradec, 595. Pětr Ledžbor z Kožaric, 596. Jakub Hejduška z Hórkow, 597. 598. z Khrósćic: sejmski zapoślanc Michał

Kokla, Michał Lebza, 599. Jan Schneider ze Swinańje, 600. kapłan Jakub Bart w Drježdānach. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1891: kk. 710. Madlena Knježcyna z Njeradec, 711. Pět Ledžbor w Krupcy.

Dobrowolne dary za towarzstwo: J. M. z Čemjeric 75 p., K. D. z Budyšina 50 p., H. B. z Budyšina 50 p., E. B. z Haslowa 50 p., H. G. z H. K. 50 p., M. R. z Č. 75 p., M. K. z B. 50 p., M. W. z H. 75 p., M. D. z B. 75 p., M. C. z H. 50 p., P. L. z Drj. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,742 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprowała: njemjenowana knježna 5 m. — Hromadze: 107,747 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,152 m. 50 p. — Dale je woprowała: njemjenowana knježna 5 m. — Hromadze: 11,157 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: třo bratřa 3 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dariła hnadna knjeni Hana, abbatissa klóštra Marijnoho Doła 26 m.

Za cyrkej w Lubiju: r. 1 m.

Zapłacić Bóh wšem dobroćerjam!

Přistupne listki a knižki za „Jednotu křesćanskich swójbow“ dam tak khětře hač móžno čišćeć. Hdyž budža hotowe, wozjewju to wysoko-dostojnym kk. bratram.

Farař **Skala.**

Krajjan 1893 je hiščeje na skladze w redakciji „Katholoskoho Poſoła“, hdzej móža jón zaſypſchedawarjo dóstacž. **Redakcija.**

Mała najtuńska modlitna knižka

Hwězda.

Modlitna knižka
za katholskich křesćanow.

je poła redaktora „Katholoskoho Poſoła“ na pschedań: płaczi wjazana do płatu ze złotym rězkom 75 p., do płatu z czerwonym rězkom 50 p., jednorje wjazana 30 p.

Boſčan Bejt w Oberammergau w Bajerskej
porucja so wjeledestojnym duchownym a čeſčenym cžitarjam Katholoskoho Poſoła jako fabrikant z drjewa rězanyh Božich matrow wšchęc̄h družinow, statuwow swiatyh a drugich nabožnyh wěcow pschi tunim a dobrzym wujedzenju. Zapisi abo listy z płacźiznami móža so kždý čas dóstacž.

Towarstwo Serbskich Burow za Khrósczych a wokolnosć
změje zhromadžiznu w pôstnicy wutoru 14. malohó róžka popołdnju w pieczętach.
Słazanja hnojow a šmijenjow za nalečežo. Wo mnogi wopyt prož
Pschedsydſtwo.

 A tutomu číslu je pschedpołożený list J. S. baniža Leona XIII. wo „Jednocze
lištejanskich swójbow“.

Cžiščej Smoleriec inicjaticejčenje w maciočnym domie w Budyšinie.

Ráthoški Posol

Wudawa so
prěnu a třecu sobotu
měsaca.

Plači lětnje na pósce a
we knihárně 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Studowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 4.

18. februara 1893.

Lětník 31.

Swjatomu wótcej

Leonej XIII.

k 50 lětnomu biskopskому jubilejej.

Kajki džiw a kajka hnada!
W šitkónswět, wšěludy, kraje
Klonja džens so k Leonej!
Kaž před slóncom sněh, lód taje,
Zéichnje wšelka mócných zwada
Přede trónom šedžiwca.

Štož nic wójska milliony,
Ani trělbow móć a mječi
Žanom' kralej njeskića:
Dawa slabom' synej Pecci
Millionow duši tróny
Słowo Khrysta: Pětr sy!

Skała sy, o wótče swjaty!
Štóž je z Tobu, kruće stoji
W hołku zeinskoh' žiwjenja.
Njewobaraj tež, hdyz Twoji, —
Byrnje lud smy mało znaty —
Serbja Tebje postrowja.

Tež ze serbskich hortow sprawnych
W cyrkwi, w domach a tež w polu
Klinći próstwa horliwa:
Božo, daj, zo z Twojej wolu
Hišće mnogo skutkow sławnych
Leo, bamž naš, dokonja!

š.

Swj. wótcia Leona XIII. 50 létnej biskopskí jubilej.

Dzén 19. februara 1843 bě w malej kłoschyrskiej cyrkwičcey swj. Zawrjencę w Rómie wot pobožnych klarisow, kotrež w kłoschyrje bydlachu, wulki wołtāt z woſebitej prócu wupyscheny, dokež dyrbjesche tam nowy biskop swj. swiecžiznu dóstacž. Tajki swjedzeň njeje drje za Róm a joho wobydlerjow tak žadny powadk kaž za nas, ale wažny a wulkný je pszech tamy woſomik, hdźż po Kr̄hystusowej woli a porucžnoſći mēſchnit japoſchtoſku połnomoc dóstanie, wériwych wuciącž, wodžicž a żohnowacž. Swjatoczne je tuž tež powitanjo, kotrež so pschichobnemu naſtupniſej swj. japoſchtoſow, kž jako bamžowý prälat zdraſczený do domu Božoho zaſtupi, wot wschitkých zhromadženych stanje. Pschewožaný wot duchownych kročeſche wón k woſtarjej.

Nowy biskop, muž ſreneje a ſchwizneje poſtawy, ma blēde woſliczo, kž drje nic rjanoscze dla, ale njewſchednoho w nim kniežacoho živoſho wuraſa dla wschitkých zajmuje, a jaſnej wóczch połnej duchownego wóhnja a ſvjatej hoſlimoſće. Pschi wſchém joho poniznym wuſtupjenju napjelnachu wutroby mnogich pschitomnych spodžiwe zaczunga, runja zerjam woſebitoho pschichoda, do kotrehož chyſche Boža pschedwidžomnoſć joho wjescz.

A ſchtó bě nowoſwiecžomny biskop, kž bě ſedom tſichtę ſeſto ſwojego žiwenja pschekročiſ? Kajka woſobna ſwójba bě joho ſpłodžika, kaf mócnii a naſladni knieža joho zaſtupowali a ſchfitali, zo dyrbjesche pschi tajkej młodoſezi hido biskopsku hódnoscž dóstacž? Monsignore Joachim Pecci je joho imeno a z njenahladneje, runjež bohateje ſwójby w malej wjescz pola Anagni je muſchoł. Potajkim njeſtej woſebnoſć joho ſwójby abo ſchlit mócnich pschecželow joho pozběhnyloj, ně, woſebith dar Boži a joho ſamſne ſwérne prówcowanjo ſtej docpěloj, zo je fo kaf w ſtudijach tak tež hnydom w přenich zaſtojnſtwach psched mnogimi druhimi wuznamienjał a tak ſedžbnoſć najwyschšich cyrkwiſkich zaſtojnkok na ſo zložil. Nětko bě joho swj. wótc Hrehor XVI. za japoſchtoſkoſtoho nuncia abo zapoſlanka w Belgiskej pomjenował a joho ſekretár kardinal Lambruschini dyrbjesche jomu tohodla džensa biskopsku ſwiecžiznu wudželicž.

Schtó je wón w tutym czejkim zaſtojnſtwie mijez mnogimi njepſchecželemi swj. cyrkvie a ſchtó je pozdžiſho, hdźż bu ſéta 1845 za biskopa w Perugia w tamnych zrudnych a njemernych časach w ſtalskej dokonjał, to jenož pschibliznie wopijacž, by cyku knihu napjelnilo. Mózemiñ jenož prajicž, zo běſthe to tak rjec ſchula, do kotrej běſhe Bóh ſam joho pókał, zo by tam wukný tamne krasne ſamotnoſće ducha a wutroby, kotrež dyrbijachu joho hódnego ſežinicz k najwyschšomu zaſtojnſtu na ſwěcze. Nic džél ſtadła Božoho na zemi dyrbjesche wón poſež, ně, za cyku swj. cyrkvi dyrbjeſche po woli Bożej z paſthyrom byč, hdźż ſo po ſmjerci Pie IX. 20. februara 1878 wuzwoli za bamža a swoje zaſtojnſtwo naſtupi pod imenom Leona XIII., a tutomu mijenej je wón ſlawu dobyl pola pschecželow a njepſchecželov.

Wjac wulka hacž žadny wjerej je wón měl na wschitké wažniſcie powadki naſchoho časa, tak zo može ſo doba joho kniežerſta z dobrym prawom mijenowacž doba Leona XIII. Joho wuczenoſć a mudroſć pschirjaduje joho k nojmudriſkim mužam katolické cyrkvie wschich časow; runjež mér lubuje kaž Pius VII., dha tola tež runja Pie IX. czeſcž a wujik ſviateje cyrkvie zaſtituje z njehablatej krutoſezi. Czeſczený je na zemi tak, zo ſamo ſwětni wjerejhojo, kotsiž hewak joho jako ſwojego duchownego wodžera pschipóznač noſchedža, ſu ſebi joho wuzwolili za ſudnika, zo bych ſo tak minyli krwatneje

rožtory. Mnogož njepečeceljo, kotsiž jenož žadachu, cyrkjē Khrystusowu znicicj, su wot joho lubočziweje krutoscje pschewinjeni, mier swjatej cyrkwi zaſiſ ſticecž poczeli. U njech su tež mnoge hortkoſe hiſhće ſt pschetracžu, dha tola nadžija na rjeñſchi pschichod nam to wołoga.

Bjez dživa tohodla, zo cykly katholiski lud a množi druži so wobdželuja na swjedženju, te kotoruž je swjatyh wótc, zdžeržany a posylnjeny zaweſeže wot wurjadneje hnady a pomoch Božeje, docpěl. Poſta lět je ſo minylo wot tamnogho dnja, wo kotoruž předy ryczachmy, a ſtožož ſo tehdom w małej Romskej cyrkwičej ſta, na tym raduje ſo džensa cykly swět.

Wažny a žadny je swjedžen biskopskoho 50-lětnego jubileja, cijim bōle pak, hdži jón swjeciž Romski biskop, naſtupnik swj. Pětra. Pschithadzacy džen 19. febr. je džen Božeje pschedwidžomnoscje, je zavodač Božeje hnady a pomoch we wojowanju swjateje cyrkwi za wéru a wuwobodženjo a wumozjenjo czlowieſtwa z nuži a hubienſtwa, je nam dopokož, zo móžemy tež dale dowérimje ſo zepjeracž na tamnu ſkaſu, kotoruž je Khrystus założil a kotaž wšich ſmohi a wichory pschětraje. Z tamnymi millionami a millionami, kotrež džens ſwiatomu wótecej hoſduja, čemym tohodla tež my katholscy Serbja ſo zjednocicj, mamy dže jako ſtar wulſkoſe ſlowianskoho ludu wosebitych hnadow ſo jomu džakowacž a za pschichod ſo nadžijecž. Njech ſkonco, kiž budže na tutym dnju wſchudžom do wutrobow, domow a cyrkwiow swěcicj, hdžez proſtwy za lubowanego jubilara ſo pozběhuja, tež pola nas ſwěczi do wutrobow, domow a cyrkwiow, kotrež bychu najpelnjene byſe z proſtwami a zdyhovanjemi za joho zbožo. W duchu čemym ſ njomu pschistupicž a z nowa pschisahacž njeſhablaci ſwěru naſtej ſvjatej katholſkej wérje a naſhomu ſwiatomu wótecej Leonej XIII. Bóh ſhkituj joho!

Serbſka chganka.

(Poſkročowanjo.)

„Haj, to wſchaſ ſo wone hižo je“, zavoła tu nadobo knjeni z hlosom, kotaž ze złocicu wſchaſ tſhepotasche, „ſym póznała, zo ſy ty tón had, kotoruž mi wbohe kurjo zavjeduje do czemnogho bluda. To je mojí blud jenož, zo njeſtym hnydom tebje, njeſhmaniko, z domu wuhaſa. Hroźne ſym ſo wo tebi mylika; njeſtaſnie ſy moju dobru wutrobu, kotaž tebi domérjeſche, ziebał. Njeſtym tajke pschibójſtwo w naſchim domje zaſozaſi? By radscho ſwojoho zaſtojnſtwa hlaſa. Za czo mamy wrótnika, hdži ſtoja wſchitke durje ſchěroko wotewrjene. Zadnje wrótko běchu jenož pschizac̄injene, a hrodowske durje běchu wotamkjenene, zo by runje tak derje mohl paduch nutr zaledcž taž ja.“

„Né, knjeni, to pak wérno njeje! Dwachczi lět ſym hižo wrótnik, ale ſenje njeſtym ſo do koža lehnyk njeſpoladawſki najprjedy, hacž je wſchitko zezamkane“, wotmoſki měrnje starý wrótnik; „tež džensa ſym zadnje wrótko a třežine durje trucze zaſunyl“.

„Z tym rjeñſch, zo ja ſzu“, wotmoſki njeſtym knjeni, „pschetož jedyn dybri ſzecž; woboje nje može wérno bycž“.

„Sa z najmjeňſha njeſzū“, znapſhécziwi starý Hajn, „za čas žiwenja njeſtym ſzal, a njebudu to tež na starý džen“.

„Se to džak za to, zo ſo tu teſko lět formiſch, zo mi ſzě wuthkujeſch?“

„Né, knjeni, Bóh zwarnuj, zo ſo tu formju. Z wachimi dobrotami ſo z cježka ſchtó wuformi!“ měnjeſche z cježha wrótnik.

„Hladaj so, schmotawij slépco! Hnydom a to na měscze pórídžesč mi z hrodu z twojim prakom, hewał eže dam psched dwór sadžicž“, hawtowasche knjeni wicha biez rozoma.

„Ja wschak pónidu sam. Nochen so kormicz wot Bogdanowoho khleba kaž wy, kotsiz byscheče dyrbjeli po pěcnej dani khodžicž, njebyli so wam z hnady tajsi wumjenk dóstak“, wotmołwi Hajnk trochu sebjewedomje.

„Tych słowom budžesč so kaž, kichiczesche knjeni biez hłosa, hrabny Bogdana za kabat a wleczesche joho ze jstwy.

„Bogdanje, spominaj na słowa swojeje mrějaceje macjerje“, wołasche hischeče Hajnkec nan za nim. Potom zhraba rucze swoje khudusche zmachi, zwijała je do macżola, skhowa swieczo Macjerje Bożeje do tajnoho khamorečla za sczemu a wotali so na to czisze ze swojej Hanžku. Běsche jomu nje-wuprajicze cęzko wokolo wutroby, hdź so ze swojej jstwicžku rožjohnowa, w fotrejz bě telfo zbożownych lět pschedziwl. Brudna sylza zabłyśtny so jomu w starym wózku, hdź dyrbjesche nět małoho Bogdana cyle samomu sebi pschewostajicž. Jenož Hanžka njewědžesche, skto so jej sta. Kaž spich krocžesche za nanom. Hakle hdź pod holym njebjom stojesche, hdź jej wótr wětr do woblicza rězasche, zrozemi wschitko. Njemějesche ani pschitulnovo skhowa.

Rjenje swěczechę Boži měsaczki na njebju. Lubje frinkotachu złote hwězki na njebjeskej módrinje. Wjesle sebi tam njebjes jaſne džecžatka po-swěcowachu. Jim njebě žyma, kaž wbohej Hajnkec Hanžen. Wone nje-znajacu čłowieskoho hubienstwa, čłowieskije hdyn. Nichto njeběsche wonka. Wschudźom bě swiatok. Jenož nocny strażnik njemějesche swiatotka. Za njoho zapoczą so nětka džen; w nocy mějesche dželacž. Z wulskim psom po boku, z trubu na khribceče a z hlebiju w ruch stupaſche pomału z dolhimi krocželemi kolowokoło hrodu. —

Nadobo zaſčożowta wulski lawdan a załetowasche njemdrje na Hajnkec nana a Hanžlu, kotařz runje z dwora wступischtaj. Džiwja radoſeč zamisłkri so w Młoshowym wobliczu. Tola zataji to, a czinieſche, kaž by wo nicžim nicžo njewědžał. „Ale nano Hajnkec, hdźe tola hischeče tak poždze?“ rjeknij nanaipšecželnischo. „Ja so boju, zo mi moje strażniſtwo zawiđiſtch.“

„Mlaš prawje“, mějesche starý wrótnik, „móžesč do czopłoho horwa zaſeſcz, džensa man ja khwile za tebje strażowacž.“

„Se dha cži we wrótnicy pschetužno“, smějesche so strażnik, „zo sy tu pschitchoł čerstwy powětr ſrěbacž.“

„Nó, skto sebi chcesh, hdź eže psched dwór tyknu?“ znapschecžiwi nje-wjeſele Hajnk.

„Ty tola njeſhy“, džiwasche so strażnik, „tebje bychu na starý džen z hrodu wupokazali?“

„Nó, skoro hinač njeje“, mějesche wrótnik, „tolá rjeknij mi radſcho, hdźe bych moħł z tej holcu pschenocowacž. Ja wschak bych tu w žymje wonka wutrał, pali mi tak njemało hłowa, ale moja Hanžka moħla mi zmierznić.“

„Nó, tomu budże rada“, wotmołwi strażnik, „tamle stoji bróžnja poczciñjena; do njeje zaſeſz a zaryj so do słomy a budžesč spacž.“

„To so ſkerje poſlucha“, znapschecžiwi Hajnkec nan, „džensa so tu wuspju a jutſe budu drje zaſhy w swojej wrótnicy“. To prajiwski zaſtupi z Hanžku do bróžnje. Bórzzy běſchtaj kruče wuskej. —

Běsche połnóc. Wschitko bě cžicho. Nihdže njebě žiweje dusche widžecž. Měsaczki pocza hashecz. Też Boże hwězki hladachu jenož kaž drémajec na

śwēt. Tola nadobo woħswētli džiwna czerwjenina cżmou nōc. Z dobom zatrubi strażnik do truby. Hróżbnie wujesche truba w cżichej nocj. Żehliwe hady sumachu so po skomjanej tħelshe stareje bróznie, w kotrejż Hajnkec nan a Hanżka spakta. Börzy naftachu płomjeschka, hacż so po skomje ħojachu, hacż so skončja do jenoho wusłohho wóhnja njezbężachu. Straschnie płomjo sapasche hijo za wokomik z knieżeje bróznie. Zwöncż na węži pocza skorżicż a ludżi ze sna budżicż. „Wohē! Knieżeje bróznie so pala!” woħlaču ludżo t wóhnnej bężicę. Hijo bē so tħetha nimale wupalika, hijo ħamachu so hrjadu. Tu wusłoczi nadobo Hajnkec nan ze swojej Hanżku na ruch wschón wustróżanż z brózniachmi durczłami. Tola lědma bē wustupiš, pħimnichu joħo ludżo, wuspinachu a wotwiedżechu joħo do kłodji.

Starý wrótnik njewidżesche, iċhto so z nim stawa. Bęsche jomu, każ by so jomu jenoż hroznij son dħaj. A samu, hdyż so ġeżeen durje za nim zapraħnejha a zamknħu, noħċċiex pħiech hixxex wéris, zo bē me kłodże. Tola sloma, na kotrejż leżejha, bē wħsha syra, itħuċċa. Słepa cżma bęsche kolowoko. Njewidżesche ani samsejne ruki pħied wocżomaj. Kħmwilku sedżesche wschón zamħalem na woklepi slomy. Skončja so zħrabba, postaże a masasche so pomaħlu dale. Börzy namasa też syru murju, z kotrejż z kħwilemi kriepka wobħi na kamjentnu podlohu kapnij. So kolowoko so po muri masajo pħtni, zo bē murja kulojta. Bęsche potakim w hrodowski węži. Hrożne powěscie powiedachu so wo tutej węži. Tu pjecża scherjesche. Wo połnoċi rozpuńnie so pjecża murja, a z njeje wuñđże mloda knieni, kotrui bęch u njezwery dla zamurjowali w starodawnych časa. Ze swojim lubym, kotorhoj bęch u w tutej węži wotprawili, so tu skħadjuje; hacż do switanja so mjez sobu rozmolkwataj. Za tón čas so cyħa kłoda swęċċi a je tam jaśno każ na bętmi dnju. Hdyż pak na ranjo prēti krċċi honacż zaaspewa, so wschitko zhubi a murja so zaſu żawrje.

Hacżrunież starý wrótnik do tajlki pħiċċiwer kowf njeżjerjesche a so scherjenjow njebojalie, leżejha jomu tola někko wschitko to na mysse. A hdyż so nadobo czerwjeni swetko horjeka f kufaċċi kuts dobywasche, strójt so a sam tħasħesche so po cyħum cżżeġ każ wosyha.

Ale to njebe żadyn duch, kiż joħo scherjesche, ale straschni wohēn, kiż bē so do wieski dobyx.

Hacżrunież bē bylo prjedj ejjaħha nōc, bęsche so börzy t wóhnnej wetsif pħidha l-ażnejse same płomjo hacż do wieski. Sykawu z blizżej hawn bęch u so troċċu zakomdži klobukohu snieha dla, a knieža sykawu njemόżesche wóhnnej dowoberacż. Hdyż pak skončja druhe na pomoċ pħiċċiiedżechu, mόżachu jenoż hixxex dalsħomu rozscherjenju żadżewacż. Schtoż so paleše, so paleše, to njeħodżesche so zaħasħecż.

Bęsche to hróżbnie kraſny napohlad so palaceje wħi. Młócne płomjenja waħlaču so tnejebju, wudħiħujiex cyħek mróċżele kura ze swojeje żehliweje kħlam.

Hrjadu a stolpy cyħek wopalene so ħamachu. Wokna so pukachu też w susodnixx khējx jaċoħnejne horċotx dla. Samo sej̊en a murje so roztwielawħu a z jidu skalkbaw dobywasche so płomjo. Z hrożnijm prastotom zaħipowħa so cyħek khējxa a džiwiex skħriebotachu płomjenja, każ bixxu so radowale nad swojim dobyżżom. Bo cyħek wħi pak bē skħiexx kħiġi a żaħoċċi. Macżerje zdibbixwħa ħamajex ruchu; dżeżżei pħakachu. Samo njerzomni skot bē so nastróża l-aż-żebi.

Zenož Hajnkec Hanžka nježaloščesche. Preñi króž we swojim živjenju tojke něščto widžesche. Stojesche tu so ani njehibuj w runej mérje do dživich plojeni hladajo. Haj, tak bě so do nich zahladala, zo bě ani njephla, zo nan wjac v pšči njež njebe, zo dawno w hlobokim jaſtwje težesche. Tola pšči tom dohlada so na spodžitnu žonu, katraž njerozemliwe ſłowa ſchepťajo kufki drjewa do plojenja čiſtakache. Njeſtojesche daloko wot njeje, tak zo mūželše ſebi ju derje wobhlađacž. Věſče wyskoje ale ſchwizne poſtaƿy. Draſta bě roztorhana, trundata, ze wſchelakich ſchlebjertkow zefčita. Tola wſcho běſche tak zamazane, zo njemožesche ſo žaneje barby rozeznawacž. Njebe to ani serbska ani nemška draſta. Wſcho po poſojey. Wokolo wuſmahnjenje ſchije wiſaču něščto rynkow blyſčezatih pacjeri. We wuſhomaj težeschtet ſeji złotej wobruczey. Woblicžo bě cyle brune a c̄ornej wóčech złozischtet ſo z khwilemi wczipnje na mału Hanžku. Věſče widžecž, zo ſo za nju zaijmasche. Tola wóčech njeběſtej luboſčiwej. Džiwi woheň a tajna radoſež ſo w nimai plojenjeſtej. Tola Hanžka to njephny. Věſče ſo cyle zahladala do bohacze woždobjenoho paſka, z kotrymž bě wuwojažana. A biez dživa, běſche woprawdze kraſnje wuſhiwanh a z blyſčezatimi ſamufkami a pacjerkami moħl rjec wſchon poſhyt. Tež cuza žona njepuſteži holcžo z wóčow. Džiwnje ſo jej wociž blyſčezeschtet, kaž iſkleničzanej. Pomału a mjelečo pſchilacž ſo bliže. Hisčež něščto kročeli a bě pola Hanžki. Na dobo wobhlađny ſo kołowokoło, hacž ju ničtō njewobledžbuje, a na to hrabny njenadžich ze swojimaj žolymaj rukomaj wobrotnje wbohe džecžo a z khwatkem tločny. Hanžka chyſte wo pomoc wołacž, ale hižo zatýka jej žona z mazanej ſapu hubu a cžerjeſche z njei w runej mérje do blízkoho leſa.

(Pokućowanjo.)

Bratſtwo ſ. Józefa w Ramjencu pod Schpitalom.

Na wopomnjecžo 50-létnoho biskopſkoho jubileja ſ. wótca Leona XIII., kotryž je woſebity cžesčowar ſ. Józefa, a kotryž pšči kóždej ſkladnoſći cžesčowanjo ſ. Józefa porucja, je ſo z dowolnoſežu duchowneje wuſhnoſeže a z radu najbiloſtnejſchoho k. biskopa w cyrkvičez ſ. Marije Madleny w Ramjencu pod Schpitalom bratſtwo ſ. Józefa założiło. Njevěđach pſchihodniſchi pomnik na jubilej ſ. wótca w naſčej woſadech ſtajicž. Kóždy katoliki kſchesežan, kotryž che ſebi zbožnu ſmijertnu hodžinu, wot kotrejž cyla zbožnoſć wotwiſuje, zawiēſcži, tole wěſče z radoſežu powita. Wězo je ſ. wótce ſam nětko podobne zjenoczeńſtwo porucził, tola njeje tute ſamsne, a za naſče a někotrohožkuli wobſtojenja traſč mijenie pſchihodne, a dokelž ſebi mało modlenja žada.

Do kóždeje farſteje woſady ſluſcha po pſchecž ſ. cyrkviſe jene bratſtwo. Poſa naſ hisčeže žane njeje. Tuž njech ſo ničtō njedživa, zo chcemy tež my ſwoje měč. Hrodowska ſapała w Brunjowje, katraž w Ramjenskej woſadze leži, drje ma bratſtwo wutroby ſ. Marije; tola je tute tak kaž zaſčle: Lěta dołho hižo ſo do njoho ničtō wjac njezapisuje a hnady toho ſamoſho ſo wjac njewudželeja: joho ſobotniſcha Boža wſcha za ſobuſtaƿy, zhrademne pobožnoſež atd., dokelž hižo lěta dołho tutu ſapała žanohho ſtajnogho duchownogho niua. Tak je naſčha woſada biez bratſtwo.

S. Józefowe bratſtwo runje wuzwolichny, dokelž tajke hisčeže po cyhkih Serbach žane njeje, a tola zaſkuži ſebi tutón ſobu najwjetſchi ſwiaty jara cžesčenym bycž, kaž nam to ſ. wótce pſchecž na wutrobu kładže. — Tež je zbožna ſmijertna hodžina, kotrejž patron je woſebje ſ. Józef, ſkončnje tola to najwažniſche. Na poſledku nabžijam ſo wot cžesčowanja ſ. Józefa w naſčim

městacžku, kotrež je tak khude na dobrých říčanských swójbach, pošepšchenjo w tuthm nastupanju.

Přecheprschuju pobožny serbski katholicki lud, tak daloko hajž hajo w žanym s. Dózefowym bratstwie abo w mnichich druhich bratstwach njeje, k' pschitupjenju. Dalshe namakasch we wustawach bratstwa. — S. Dózefje, prosch za naš!

Kuški z nasich domjachch podawiznow.

Każ je Káth. Pošol hajo z Vancžic pišal, buchu tam našchi ludžo hórzy za ſobu z dwemaj zhromadžiznomaj wožboženii. Brénju běſche povolal „Deutschher Bauernbund“. Přecheprscheno běſche ſobu podpiſane wot dweju němskeju rycerſtublerſkeju najenkow z Vancžiežanskeje wočnoſće. Znajemy towarzſto „Deutschher Bauernbund“ a joho višomny organ hajo wjachy ſet, my jón husto pschipoſlany dotali — drje propagandy dla? Tute towarzſto drje je chle dobra wec, zda pak ſo nam tež hóle politiske a woſobniye pruſkim wobſtojnosciam pschimerjene byej, a iich čaſopis „Der deutsche Bauernbund“ njeje drje za wjele našich jednorých serbskich burów doſč zrozenliwy. Za naſche wujčche a jednorische wobſtojenja je naſch ratarſki čaſopis „Serbski Hoſpodař“ wjele wujitniſhi a zrozenliwiſhi; njech jón naſchi burja jenož wſchitc džerža a pílnje cítaja a ſo tež po nim zkožuјa!

1. Beschlo běſche ſo na ſpomnjenu zhromadžiznu tójschto ludži a črjódka je drje ſo tež za pschinovské létnje 3 hr. do Bauernbunda zapisač dała, dokelž někotſi z naſ ſebi husto myſla: Poła cužych je lěpje a woſobniſcho, dyžli doma pola ſwojich. Naſch Bejler džen tež baſnjeſche: Aj, aj, aj, ludžicžka aj, nós němski, serbski tón kraj!

Rimamy nikomu za zlo, kij je do tamnoho towarzſta zastupil a 3 hr. ſobu do Barlina poſtał; radžimy pak kóždomu z tuthy, zo buchu, jeli w nim hiſčeze njeſtu, tež do Towarſtwa Serbskich Burów zastupili, ſwoju ſcherpatku tež tu radž woprowali, tute zhromadžizny pílnje wophtowali a z dobrej radu a ſkutkom tam k' pomocy ſtali. Lěpje pak hajž žane cuže towarzſto znaje drje tola Towarſtvo Serbskich Burów naſche domjace brachy, potrebnoscje a wobſtojenja; wone wě, hdje a tak ma ſo dale porjedzecz a dželacž. Něſtožkuz je ſo hajo ſtało za zhromadny konſum, nalutowatnje a wupožčernje ſu ſo za kožile a ſpomožnje mjez nami ſkutkuja, zo naſch serbski kapital nam ſamym k' wujitku pschinidze. Pschichodnie ma ſo po wobzamknjenju wubjerka tež dale kročicž we zameſčenju domjacoſti ſkotu po mjeniſchich wočriesach, a je jene pobocžne towarzſto poſtajene, kotrež budže přeni poſpýt we tym činicž. Dybi pak ſo tež w naſich domjachch burſtich towarzſtwhach wo tym rycerſt (Deutscher Bauernbund wo tym ničjo njeſe), tak njerozomne a njewuſhne to je, zo naſche mudre (?) a najwoſobniſhe hoſpozy wočolo ſwjedženja 3 mudrych z ratiſchoho kraja ſebi džowki hajo za pschichodne léto zashy pschitajeja, (!) hoſpdarjo pak wotrocžlow hajo wočolo jutrownicžki.

We tym naſtupanju je kóžde léto hórje, a dyrbjal kóždy, kotrehož naſtupa, tomu napschečež dželacž. Schto pomha ſakſki čjeledžiny nowy zakon (Geſindeordnung), kij praji: Pschitajenjo ratarſkeje čjeledze ma hakle wot 1. ſeptembra zakoniku placiwoſez (nic wot 1. oktobra, kaj ſo wondy tu piſasche). Wot wjele njetrěbnoho luxuſa nječam ničjo ſpomnicž, hewak —.

Tuž, lubi serbscy hoſpdarjo a ratarjo, pschitupujeſe a podpjerajeſe najprije naſche domjace ſerbſte towarzſta, wſchak wiđicieſe, zo je hiſčeze wjele

dželacž a porjedžecž; potom mojedla, kiz móžecže, budžcže, jeli chceče, tež deutsche Bauernbindler, kotiž maja tež sobu bôle politiske zaměry. Tak mudri pak my serbscy ratarjo tola tež budžem, zo budžem, hdyž so nam za němstí abo krajný sejm wjac handidatow namjetuje, jenož za toho hlosowacž, kiz je za ratařské interessy najpschihódnischí a najpscheczelnišchi, tola pak dýrbi pódla tež dobrý, wériny kschesczán bycz. Za to pak budža so tež nasche serbske domjace towarzstwa a naschej ludowej serbskaj časopisaj, Serbske Nowiny a Katholicki Posol, staracž, kaž je so to pschech stalo.

2. Pschindu nětk ſ zbrromadžizne „antisemitow“, katraž bě wot Kramjenskich džen 29. wulkoho róžka tež do Panczic(!) powołana. Někotsi pschelepani Kukowscy, kotrychž zetkachmy, hdyž tam džechmy, nam so smějic prajachu: Schto so to nječini, zo mamy nětke husto tajſile cuzy wopyt, cíile ludžo z a nas tola hischeče tež wožbozecž njebudža! Može bycz, zo mějachu prawje. Pschischli abo pschijeli běchu něhdž džesacž Kramjenczenjo a z nimi jedyn literat z Lipska, kiz pak je, kaž nam požđiščho schepnyčhu, jedyn wuczer wot tam, z mjenom Fritsche. Hdyž na lubju hoščenca stupichmy, widžachmy tam cyklo topich leczachych listow (Flugblätter), kotrež nam poskicžachu, tak zo sebi wsche zaki połne z nimi natylachmy!

Potom džeržesche k. Fritsche z Lipska dolku antisemitisku rycž, w kotrež nas Serbow na to kędžbnych činjescze, zo my tež ſ wulkomu Arifkomu ludej ſluchamy, ke kotoromuž dýrbimy so džeržecž! — Hewak wopšchijesche joho rycž z wjetšcha to, schtož smy hižo husto we antisemitisch a druhich nowinach čitali. Na to njech je jenož spominjene, zo nam prajesche: Denož židža sami ſu na minjenym kulturkampfu wina a ſu evangelskich a katholickich hromadu ſchęzuwali.(?)

My pak derje wěmy, zo běchu pschi kulturkampfie tež družn ludžo z cyłej wutrobu pódla, wot najwyschchoho B..... a hacž do najnižschchoho muža; strona centruma pak tehdom z małko kħwalbnych wumzacžemi druhich ſam a wojowasche, dóńz kulturkampf njevíazny!

Schto pak čini hischeče dženja tak mjenowany evangeliski bund? Podpiša džen psched krótkim ſamo we wbohim ſufodnym Porchowje wjac stow ludži addressu na Reichstag, zo jesuitowje do Němcow njeſmědža, a tola drje najſkerje ani jedyn Porchowczan žanohho jesuitu čzas živjenja wohladał njeje! Z cyła njeplikn rycznik žanohho ſlowežka, kajke ſtejſičežo maja antisemitowje pschecžiwo jesuitkому zakonjej.

Wuſtuwanjo pschecžiwo židam ma wschał w naschim čaſu ſwje pravo, tola ma ſo to z pschistojnoſežu a z kſchesczanſkej luboſcu ſtacž, to pak chceťe džen tež centrumſka a konſervativna strona na němſtim ſejmje a druhdže činicž, kotrež nam katholickim Serbam wjele bliże ſtojitej, dyžli miſčmasch antisemitow. Čžohdla činjachu w swoim čaſu antisemitiske nowiny tak wulki ropot, hdyž bu ſławny a wjele wuczeny katholicki duchowny dr. Kohn, kiz budže drje runje tež tak horlivy a ſławny biskop, za wjerchbiskopa Wołomiczkoſkoho wuzwoleñ? Zo běchu joho předownich židža, za to ſebi tola nictó njemóže.

Po ſkónčenju rycze knjeza Fritsche namołwachu antisemitojo ludži ſ pschiſtupej do jich towarzstwa, naschi ludžo pak ſo najbóle ſtupichu a jara małko wowcow ſo doſahnež da. Katholicki Posol njebe prawje wobhoniemy, hdyž wondy piſaſche, zo ſu antisemitojo na 100 hr. z Panczic njeſli, njeverju, zo je jich džesacž bylo! (To je nam jara lube. Ned.) Sym hacž do poſledka na lubi wostał a wěc wobkedažował, ale jenož jenož jeniczkoſko widžach, zo ſo

zapišac̄ da na napominanju joho Kamjenskoho ps̄heczela, t̄ž jomu prajesche: „Aber X . . . , du muſt doch”, tuž tamny wotmołwi: meinsterwegen; m̄ože byc̄, zo je tónle jedyn hisheze por towarzhow namałal. Wozdzis̄ho powedaſche mi jedyn nahladny Kamjenczan, zo je jenohu Kamjenskoho rjemjeſlnika a sobustawa antisemitiſkoho towarzstwa njedawno w Drježdžanach w jenych židowskich kłamach wschelake twory kuponowac̄ widział; móžno, zo je teſame potom w Kamjencu zaſh naſhim Serbam pschedawal!

Po wſhem tym drje trjeba njeje, zo katholscy Serbja hako sobustawy do antisemitiſkich towarzstw zastupuju.

Dwojich rjenje džesche pak mi ps̄hez duschu a wutrobu, hdv̄ po s̄lonečenju antisemitiſkeje zhromadžizny Panczicjanſke sp̄ewarske towarzstwo ps̄chi pschedzelnej bjesadze mjez druhim tež zanjeſe:

Hisheze Serbstwo njezhubjene
Swój ſchit we nas ma.

Tružnikec Moc z Kukec.

Z Luižich a Sakskeje.

Z Radworja. Zańdżenu njedželu mjeſeche naſcha lutowańja swoju přenu porjadnu hlownu zhromadžiznu, kotrūž pschedsyda z krótkim ps̄hez hladom jeje ſtukowanja w zańdżenym leče wotewri. Ma to poda kniez wuezer Scholka pjenjeznu rozprawu, z fotrezej zhonichny, zo je lutowańja w 5 měſacach swojoho wobstacza (wot 1. augusta) nimale 12,000 m. pschedžela a ps̄chi tym 85 m. čiſtoho dobytka docpēla. Pschispomnicz dyrbi so, zo je kniez wuezer Scholka knihiwjedženjo a poſkladniſtwu na tute iěto darmo wobſtaral, za čož so jomu z tuthym woziwjeniom zaſluženy džak wupraj. Ma to so lutowańja po dlejszych pschedwuradžowanach z tudomným poboczným towarzstwom serbskich burow zjednocži. Praktiske pschewjedženjo zjednocženja so pschedsydwomaj lutowańje a burſkoho towarzstwa pschepoda. Zjednocžene towarzstwo ē „Zwiazek ratarſkich zjenočenſtow w sakſkim krajeſtwie“ pschistupi. — Pschispomnjenja: Schtóż sobustaw zjednoczenoho towarzstwa njeje, njemože tež węzo nicžo wjac̄ ſobu ſkazac̄; za njeſobustawom na swoje imeno ſobu ſkazac̄ je ſobustawam kruče zakazane (§ 32) a budže so khostac̄. — Vjenjezny požižene doſtač mōža jenož ſobu ſtaw. Ma daní pschinjeſej ſmě kōždy, a to přenu a třeczu njedželu kōždoho měſaca po nyſchporje na ſchulu (deleka na prawu ruku), abo hewak knjezej wuezerzej Scholke. Daní naſcha nalutowarňa wo $\frac{1}{4}$ % wjetſchu hac̄ Budyskſka banka plac̄i.

Z Radworja. Poſtinich póndželu ſwječezſe naſcha „Katholska Bjesada“ ſwoj lětuschi załožení ſwiedžen. Hdv̄ běchu so ſobustawy ze ſwojimi ſwojbymi w poſtajenym času zechli, wotewri pschedsyda, kniez administrator Žur, zhromadžiznu z powitanjom hosczi a ſobustawom a rozeſtajo na to w dlejskim pschednosčku wažnosć a ſtukowanjo. Bjesady za zbudzenjo a zdžerženjo katholſkoho živjenja we woſadže. Ma to bě zhromadna wjezjer, kotrūž je pschekupcowa Hórnikowa tež lětja zaſh w znatej bohatej měrje pschijhotowała. Po wjezjeri zapoczą ſo wuloſowanjo (loteria), t̄ž woſebje z tym wjeſela czinjeſche, zo ſo ſtoro wſchē dobycza na woprawdze žortne a husto wjac̄ hac̄ žortne waſchnjo na prawe woſoby donidžechu. Dokelž ſo po dokonjanym wuloſowanju hisheze nifomu domoj njechaſche, wostachmy hisheze wjac̄ hodžinow hromadze, ps̄chi čimž ſo ſp̄ewy (węzo jenož ſerbske)

ze žortami a druhej wjesolej zabawu wotměnjaču. — Hdyž nětko na tutón swjedžení wróćo hladaný, móžemr drje z dobrým prawom rjec, zo je so wschém derje lubiko; z najmješča tu njespokojnych a pochmurených wobliczow wohladali njejsmy. Tak je Radwoř z nowa zaſy pokazał, zo so tež bjez-reji rjana a wjesola zabawa pschihotowac̄ hodži. Zo tajka bjesada tež mlođoscz spokoja, spóznawamý najlepje z nožhonjenja. Młodosc̄, kotraž herak z džela wjele do reji džerži, pschinđe tola radlubje reje spuszcziwosci na Bjesadžinu zołożenſki swjedžení, na kotrejž so ženje njerejwa. — Pschisponjenjo: Druhe „Bjesady“ obo zaſlužbnych kniežich na swjedžení pscheproſyč njeje nam městnoſeže dla móžno. Tuž njech smy z tymi zamolwjeni.

Z Jasenicy, 12. febr. W naszej džensniſkej katolskej Bjesadze pschenidze pschedsyda k. can. farai Wernerai najpriedy wschelake swětne podawki a spomni woſebje tež, kaf su njeſdawno tež we Lužicach wot njekatolskeje strony so podpisma hromadžile, zo njebychu so jesuitojo zaſy do Němskeje wróćicž smeli, a su k tomu tež tysach podpisow nahromadžili. — Zo su tajke podpisma jenož pschez naſchęzuwanjo, nic pač pschez pscheswědczenjo so stale, dopokaza so z tym, zo su tež cyše mlođi a njenazhonjeni ludžo swoje imena podpisali. — Najwažniſche za nas je, zo naſch smi. wótca Leo XIII. žadny swjedžení 50 lětnoho biskopskoho jubileja swieczi, ke kotoromuž so nic jenož wschědni ludžo pschihotuja, ale tež druhowěriwi wjerchojo, sam tež turkowſki lejzor, pschihotuja dary za smi. wótca. Po namječe knieza pschedsydy so wobzamku, zo budžetej naſchej sotrowskej towarzſtwje Žednota w Khrósczicach a naſcha kat. Bjesada pschichodnu nježelu 19. febr. w Wien kec hosczenecu w Khrósczicach zhromadnie swjedžení swieczič. — Skončznie so hiſteče wobzamku, zo budže Bjesada serbski časopis Lužicu zaſy dale džeržec̄. . . . nk.

Z cyloho swěta.

Němska. Nowy wojetſki namjet nětkle mało wo ſebi ſkysczeč da. Z nim zjenocžene namjety dla nowych k joho wuwiedženju nuznych dawkov su so wot woſebitoho wotdželenja wojetſkeje komiſſije pruhowale, a kaž so zda, je so spóznalo, zo pjenježy njemoža na žane waſchnjo dosahacz. Skoro so zda, zo so tež wylinoſez pschech bôle pscheswědczi, zo wot centra, kotrež je pschejzene, kaž za čaſy njeboho Windthorſta, žaneje pomoch njeſtanje a zo tak namjet njeſchecziszeči. Tohodla nima tež pschicžiny, so z pschemenjenjem pschekhwatač, kotrež dyrbja wotpokazanjo namjeta ſčehowac̄, mijenjich: pač ſejm zbehnyc̄ a nowowolby wupiſac̄, pač hrabju z Caprivi z kanclerſtwu puſczečiz.

— Sociaſno-demokratich zapóſlanci (Bebel, Liebknecht a drugi) su ſebi zańdžený tydženj w ſejmje zaſlužene myto dostaſi. Pschecy woni wschědny lud, woſebje vželacžerjow, zawiſadowac̄ pytaja, czinja jim najrjeſčhe ſlubjenja za pschichod, a tola nicžo džeržec̄ njehadža ani njemoža. Woſebje dadža so množi zawiſeč pschez ſlubjenjo tač mjenowanego „pschichodnōho stata“. Tudy njeſme žadny wylischchi byč hacz druhi, pjenjež dyrbja wſchitch jenak wjele mēč, dželac̄ trjebaſa wſchitch jenož 8 hodžinow za džen. Zo pač so to pschewječ njehoodži, woni ſami derje wědža, nimo toho je to tež pscheczivo zarjadowanju Božoru. Wonii chcedža z tym jenoz njespokojnosci z něčjichini wobſtojnoſcemi powjetſchic̄ a tač lud na ſwoju stronu dostač, zo by za revoluciјu pschivissi wulki doſčez był. Tute jich njesprawne započenjo woſebje tſjo prawje zjawnje pokazachu, mijenjich zapóſlanc centra dr. Bachem, konſerva-

tivnyj Stöcker a swobodne žmýslenyj Eugen Richter. Socialdemokratam niežo druhe žbytne njewosta, hacž do tutych ryci njeměrnje wołacz a ze žubami kšchipicž. Snabž tola pschez to něktromuzkuli, kotryž wot socialnych demokratow pomoc wocžakowasche, so wocži wotewrja, a so spóznaje, zo su jebakojo.

Štalska. Tež tudy, hdjež swobodni murjerjo a njewériwi knieža, su so wulke jebanstwa stale, a to runje kaž w Francózſtej, wot zapólkancow, ſenatorow a samych ministrow. Banki śmiedža mjenujich jenož teſko papjerjaných pjeniez wudacž, kaž jím wyschnosć dowoli, a teſkož złotoho abo ſlěbra maja doma ležo. Nětko pač su direktorojo někotrych bankow na ſwoju ruku papjerjane pjeniez wudawali a tač milliony ſebi zaſlužili. Tež kaſſy njebečnu ženje w rjedže. Hdyz jena kaſſa dohladowarja wocžakowasche, pschinjeſechu z druheje banki něchtco millionow — a tač bě wscho w rjedže. Prjedy hacž pač dohladować k druhej kaſſy pschinidze — ležachu milliony zaſh na ſtarym blaku. Wo tojlikim činjenju su množi wulcy wědželi, ale woni wzachu radſho njeſprawne pjeniezne myto, hacž zo byču to na prawe waſchnjo pscheradžili a winowati wobſkoržili.

Si acózka. Procesy dla jebanstwa pschi poſpyče pſchelkóčza Panama ſu ſwoj kónce namakałe, a kaž bě do předka widžecž, nic na čeſtne a hódne waſchnjo. Tež tudy prawidlo kniežesche: mali paduchojo dyrbja ſo khostacž, wulkim pač dajice běžecž. Někotři ſu něchtco lét k jaſtu wotuſudženi, mjez nimi tež ſtary Lefſeys. Wón drje tež ſam cyle bjez winh njeje, z najmijenſcha je wón wo jebastwach wědžał. Tola dyrbi ſo wobžarowacž, zo tutón muž, kotryž je ſebi mjenio za ſetſtotetki dobyl pschez pſchelkóčzo krajinę Suez (Suezkanal), ſkoncžnje pschez 80 lét ſtary hisčiče klódu wohlađa. Kaf traſch, džiwajo na joho přjedowſche zaſlužby, a džiwajo na to, zo druzý, kotiž maja wjacy winh na cylej wěch, bjez khostanja wunbu, tež joho wobhnadža. Tač je wěc ſtoro poħrjebana. Ludžo ſu pjeniez zhubyli a njemóža je wjac dôſtač.

Gričiſka. Bot ſurowoho zemieržecža bu rjana kupa Zante (w ſtarym čjelu Zakynthos mjenowana) w nocomaj k přenjonomu a k druhomu małoho róžka t. l. domaphtana. Mnohe twarjenja, tež we hſownym měscje Zante, ſu rozpadane. Dwé wſy ſtej zemi runja, tač zo tam ani murja wjac njeſtoji. Wſho hromadže je 26,000 ludži bydlenjo zhubiło. Gričiſka, ke kotrejž kupa ſluſha, je hrydom parník z draſtu, z khlébom a druhiimi potrebnosćemi poſtaſa. Nuža pač je tohodla hisčiče wulca, čjim bóle, dokelž je zyma runje leſka tež tam tehdom jara kruta była.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 169. Michał Žur z Lutowča, 170—172. z Kamjenej: Mikławš Winař, Jan Winař, August Helas, 173—179. z Radworja: Meta Hesec, Haňza Hórnikowa, Madlena Wünſee, zwóńk Jan Pjetaš, August Mišnař, Miklawš Suchi, Jan Šmitk, 180. Miklawš Smoła z Bronja, 181. Jan Mička z Khasowa, 182. 183. ze Stróžišča: Miklawš Rjehorik, Jakub Cyž, 184. Boſcij Šołta z Lazka, 185—188. z Konjec: Pětr Wowčerk, Khata Kowáfkowa, Michał Cornak, Miklawš Buk, 189. Jakub Pječák z Nowoslic, 190. August Kokla ze Zajdowa, 191—193. z Kulowa: kapłan Jan Šołta, wučer emer. Jakub Šołta, Michał Kral, 194. 195. z Delnich Sulšec: Miklawš Jank, Jakub Brézan, 196. 197. z Hóška: J. Hernašt, Pětr Křidowk, 198. 199. z Němcow: Pětr Zarjenk, Pětr Hanč, 200. Jan Hančko z Rachlowa, 201. Jurij Jurjanc z Brěškow, 202. Pětr Nykela z Kulowca, 203. 204. z Budysina: Miklawš Mjeń, Khata Pawlikec, 205. 206. z Hněwsec: Michał Wels, Madlena Dućmanowa, 207. Miklawš Kral z Baćonja, 208. Jan Kral z Čemjeric, 209. M. S. z M., 210. Jakub Kink z Dreždán, 211. Madlena Rynčowa z Hórkow, 212. zwóńk Jakub Lubk z Radeberka, 213. Hana

Rjećeyna z Džéchoric, 214. 215. ze Sernjan: Wórša Šemelec, Pětr Žur, 216. Jakub Wincař z Róžanta, 217. Jakub Klimank z Pěskec, 218. klóštry swj. Hilžbjety w Kadane w Čechach.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 601. 602. z Kamjenej: Mikławš Rjeńč, Hana Kubańkowa, 603. 604. z Radworja: Haňza Hórníkowa, Marija Ščapanowa, 605. Michal Konjecht z Bronja, 606. Pětr Domaška z Jitka, 607—609. z Ralbic: Mikławš Čemjera, Khata Čornakowa, Khata Bráyerec, 610—613. z Konjec: Pětr Wowčeŕk, Khata Ko-warkowa, Hana Pjecheč, Pětr Cornak, 614—616. z Lazka: Bosćij Solta, Hana Racheleč, Marija Sołćic, 617. Michał Krawc z Kosłowa, 618. Jakub Wencel z Džěnikec, 619—621. z Khróscie: Jurij Walda, Hana Nowotnowa, Jakub Jurk, 622. Mots Bodlink z Workleč, 623. Pětr Ledžbor z Kozaric, 624. Jakub Mjechela z Lusča, 625. Hana Pjechowa z Časec, 626. Mikławš Suchi z Róžanta.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 712. Bosćij Solta z Lazka, 713. Michał Krawc z Kosłowa.

Dobrowolne dary za towarzstwo: kapłan J. Šołta z K. 50 p., P. Z. z N. 25 p., N. N. 75 p., J. C. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,747 m. 50 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: ze słowami: „Daj jomu, Kuježe, wěčny wotpotčink“ 30 m. — Hromadze: 107,777 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,157 m. 50 p. — Dale je woprował: njemjenowaný z Hórkow 1 m. — Hromadze: 11,158 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: G. Thomas a man-delska z Radworja 30 m., njemjenowaná z Radworja 15 m., Hana Pjetasec z Radw. służowna w Jaseńcy 4 m., wučeř Jakub Kral z Radworja 2 m., njemjenowanej z Radworja 10 m., na Delanec kwasu w Budyšinje 6 m. 50 p., J. Klimank z Pěskec 3 m.

Na wundaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Za 2 njedželi wuńdu serbske zastupne knižki a swjećata z Jednotu křesćanskich swójbow.

J. Skala.

Spěwarſke towarzſtwo w Pancžicach

wotbudže swjatocžne jubilejní swjedženj swjatoho wóteca juſe njedželu 19. t. m. wjekor w 7 hodž. w hosczenku w Pancžicach. Wysokodostojnej knjezaj can. farař Herrmann a kapłan Scholka staj dobrocžiwje swjedženjkej ryczi pschiſlubitoj. Wyshe toho budže towarzſtwo někotre 4hłōsne nabožne spěw a někotre jubilejne spěvy zhromadnje spěvacj.

Wo prawje nadobny wopryt prosh

Pſchedsydſtwo towarzſwa.

Njedželu 19. febr. wjekor w 6 hodž. wotbudže so w Bjenkec sali w Khrósczicach swjedženj 50-lětnoho biskopſkoho jubileja swj. wóteca bamja Leona XIII., psichotowaný wot Jednoty a Jaseńčanſkeje katholiskeje Bjesady ze spěwom a pschednoschlom po programje.

Za program prosh so mały dar. Čejšty wunoščk je postajeny za swj. Pětrowy pjenjeſt abo za towarzſtwo „Aſrika“. Psihi zastupuje je tež mała knižka za zhromadne spěwy po 10 p. dōstacž.

Cžesczeni woſadni, mužski kaž žónski ſplah, starci a młodži pschepróſchuja so najpschezelniſko.

Čejščes Smolerjec kruhlicznežerje w macjicznym domje w Budyšinje.

Katholicki pohledy

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

4. měrca 1893.

Lětnik 31.

Zloth biskopski jubilej svjatoho wótna

je so na cyłej zemi hac̄ nanaissvjatočnisscho wotbył. Kóždy sam je swěd̄k był
w swojej wośadze, tak so tutón džen wšchitcy pschetrjechic̄ prówowachu
w paczterjach za svjatoho wótna, tak wšchitcy pschiindžechu psched wustajene
Naissvjeczisze, zo bychu tudy Synej Božomu za joho wiđomnoho zastupjerja
na zemi so modlili. Tak je so wschudżom po cyłym swěcze stało, tak su we
wschęch ryczach horce modlitwy k Božomu trónnej stupale. Kaz̄ je so tutón
džen pola nas w katholickich towarzstwach woſebje swjeczil, tak su jón tež
swjeczili na pschillad Chinesojo, tak czornuchoj w Afric̄, tak czerwjeni wo-
bydlerjo Ameriki.

Naissvjatočnisscho pał je so, kaž so rozem, tutón džen wotbył w Romje
samym, hdźež svjaty wótc swoju biskopsku jubilejsku Božu misku swjeczesche.
Dwē sejce a džewjeczdzęſat biskopow služachu pola woltarja, njeliczo Romskich
kardinalow a wschędnich měchnikow. Nimo toho bě 80,000 pobožnych,
bohatyā a chudych, wjskic̄h zaſtojnikiow a dželaczerjow ze wschęch krajow
w swj. Pětrowym domje pschitomnych, druhé 80,000 stojeſche wonkach. Ale
milliony a milliony z cyłoko swęta spohladowachu duchownje na svjatoho
wótna w Romje.

Wjeŕchojo, tež njeſkatholscy, a ſami poħanscy bechu woſebithch za-
poſlancow do Roma poſkali, zo bychu svjatomu wótnę zbožo pscheli a darų
pschepodali. Rēmski lejzor bě jenož z njemnich katholickich generalow,
v. Vo ē, poſkał, a tutón mějesche jako dar kraſny biskopski pierschčejen psche-
podac̄. Rakuski lejzor pał da svjatomu wótnę drohu kassetu, w kotrejž bě
100,000 schěnakow.

Hijo džen do jubileja, 18. małoho róžka, pschija svjaty wótc italskich
pučzowariow we wjac̄ hodińow trajacej audienc̄.

Dzien jubileja, 19. malohu róžka, pokaza so swjath wótc $\frac{1}{2}$ 10 hodzin w cyrkwi. Pohnuwace hołwe postrowjenjo we wszech ryczach napielni wýsokim dom. Potom zhotowa so swjath wótc biskopiku drastu a pschistupi k woltarzej, runje kaž psched 50 létami. Z nutkowniee khódbu wselba za-klineżachu kraſne zynki trubow, kaſkej je njebohi Pius IX. zawiedł. Potom czitasze so Boża mšcha. Bamžowym spewarski khór pschi tym k pobožnoſci pohnuwace kérlusche spewasche. Pschi swjathym pschëjohnowanju zaſh tamne truby, kaž hlosy jandželów z njeboſi, so skyscęz dachu.

Po Bożej mšchi so swjath wótc zaſh rožhotowa. Miejsz tym wschityc pschitomni mócene Te Deum zanjeſechu. Potom poda so swjath wótc na stoł (sedes gestatoria) a da so hischeze jónu do cyrkwe doniescz. Wschityc joho hischeze raz woſladachu. Joho wobliczo bě bléde kaž wot běloho kamjenja. Alle z wótrym, wot wszech skyschanym hlosom wudželi wón swjate požohno-wanjo. Zaſh so wrózci pod wulkim džakownym pschitomnym do kapale, a potom do swojego bydlenja. Czyli dzien wón sam wosta, Bohu ſo džakujo, joho proſcho, a pobožnie rozpominajo. Wola joho sekretara, kardinala Kämpolle, bě swjatoczna hoſćina, na fotruž běchu zapoſlancy wszech wjetichow pscheproſčeni.

Slędowace dny je swjath wótc we woſebitych audiencach pschijal za-poſlancow, potom tež puczowarjom po narodach, kaž běchu ſo w Rómie zechli. Małe nazymnenjo paſt joho na khwilu wot toho wobdzierżowasche, netko paſt je zaſh do cypla ſtrowy. Audiencie traſe hischeze hacę do meje. W hapyrylu dōſtanu tež němſcy puczowarjo woſebitu audiencu. — Daj Bóh, zo by swjath wótc wschitke tute częſze a woſczeſne holdowanja ſtrowy znieſł, daj Bóh, zo by ſwoje najwyschitche powołanjo na zemi hischeze doſki czas w ſtrowoſci i zbožu wupjelnik: Bohu k częſcej a k ſpomoženju wszech wériwych.

—č.

Puczowanjo do Róma.

Dofelž prěnje dny pschichodnogo měſaca hapyryla czah němſkich puczowarjom ſo do Rómia naſtaji, budža czi, kotſiz chcedža ſo pschizamknež, ſwoje pschihoth na wulki pucz pomału zapoczecz dyrbjecz. W pschichodnym czisile drje budžem ſoč wějče wožiewicž, z wotkel a hdy czah wotjedže. Audiencia psched swjathym wótcem w Rómie budže najſkerje 18. hapyryla.

Schtož wobdzelenjo Serbow na tutym puczowanju naſtupa, dha ſo na to myſlicz njehođi, woſebitu depuataciju Serbow zwieszcž. Pschi tajich wulkoſtych audiencach, we kotrych ſo puczowarjo z wjeticha jeno po tyſacach licza, by ſo czriódka Serbow cyple zhubila a by njeſobkedybowana wostała. Serbia móža ſo jeno ſakſim a němſkim puczowarjam pschizamknež.

Z wěſtich stronow je ſo na to dželało, netko druzkow psched swjathoho wótcia k audiencie wjetej. Tola to je cyple nje možna wěc, schtož czim jaſniſho ſpóznajemy, czim bliże na cyplu noležnoſež hladamy. Pschede wſhem by za žónſke a knježny doſki a woſczeſny pucz do njeznotoho kraja z eugej ryczu khétero straſčny był a nje možne ſo jim radziež. Potom paſt — a to je naj-ważniſche — naſche knježny ani jako druzki psched swjathoho wótcia pschiniež njeboſhu mohle a ſměle, dofelž je pschi tajich audiencach porucznoſež, zo dyrbja žónſke czorne zdraſežene bycz. Tuž je cyple procowanjo wo druzki do Rómia z tym ſkonczenie. Nichto nima porucznoſež naſche knježny k tomu namožwjeſz.

Serbska deputacija na saskim kralowskim dworje.

W stawiznach naschoho serbskoho naroda zmjeje dzen 25. februara tutoho leta trajace wopomnjezo. Na tuthym dniu je so wuzki zwjazk, kiz je pschecy mjez naschim wysocecznym a horecubowanym kralowskim domom a jomu tak swernje poddatym serbskim ludom wobstal, najnutrnijscho z nowa wobkruczil. Ważnische podenidženja w kralowskim domie, kotrež poddanow k swojemu krajnemu wótcę wołaja, su tež naschomu ludej pschec zas nowy nastor byle, zo swojich zastupierow k njomu pôska a swoje wutrobnische połornje temu wozjewi, na kotrohož je Bóh wotklyščez swojego imena tudy na zemi položil.

Wulka radosć, kotrež je w prením měsacu tutoho leta z narodom małego prynca Jurija cykly kralowski dom a z nim cykly kraju napjelnika, po-hnuwasche tež Serbow, zo runja druhim poddanam swoje najwutrobnische zbožo-pschecza do rukow zbożowneju wysokeju starsheju a psched trónom kralowſkeju Majeſtoſcžo wotkloži.

Schtož běše pschi prením postrowjenju wysokeju młodejui mandželskeju Friedricha Augusta a Luisy serbska deputacija z dowérnej połornoscžu wuprajila: „My zasy pschinibžem”, to je někto nowa a wyrjadne zestajena deputacija pschi wysokej młodnaj starschimaj dopjelnika. Z wosebitez staroscžu knieza fararja lic. theol. Smischa w Hodžiju, kotoromž trěbne pucze hac̄ k wysokim knježtwam kniezaſ farar Jakub w Njeswacžidle a joho bratr dwórski radžicel Jakub w Drejdzanach pschihotowac̄ pomhaſtaj, su so na kralowski dwór zaſtupierjo Serbow dowiedli, kajtichž drje pola dwora hischeze widzec̄ bylo njeje: nasche częſtne maczerje a kniežny. Hdyž móžemy někto hnydom pschi zapoczątku swojeje rozprawy do przedka wozjewic̄, zo su tam czile zaſtupierjo spodzivne miłosćiwiſe a pscheczlnje pschijec̄i byli, dha ſmy z tym dojez̄ prajili za dopokaz tamnoho ſłowa, zo tutón dzen trajacy wopomnik w naschich połornych stawiznach wobkhowa.

Sobustawy tuteje deputacieje běchu: knieza farar Smischa w Hodžiju, farar Jakub w Njeswacžidle, farar Skala w Budyschinje, kiz bě na město knieza seniora Kuczanka joho khorowatoſcze dla zaſtupil, dale knienje a kniežny Madlena Schäferowa, najeňkowa ryczętkuba w Jaseńcu, kublerki: Hana Zuwrowa w Delnim Hunjowje, Marja Skopowa w Njeswacžidle, Madlena Piechowa w Libonju, Hana Pelleňkowa w Njeswacžidle, Hana Mejnjowa w Czemjericach, kniežnje Hana Smolic z Leschawы a Hanža Koflic z Khróſcic̄. Na malej ſlhadzowach w Hodžiju bu wsho trěbne wuczinjene a zryžane.

Na sobotu 25. februara w 1 hodž. bě audiēnca pola prynca Friedricha Augusta poſtoſena. Sobustawy deputacieje zeſidžehu ſo w Drejdzanach w hosczeniu pola „Města Weimara”, hdyž běchu za tutón dzen trěbne jſtwy ſkazane, zo byhū ſo wſchitcy za wažny wopyt pschiměrnje wuhotowac̄ móhli. W prawym časzu běchu wſchitcy pschihotowani: duchowni w pschedpisanej drascje, žonſte w kwaſnej a kniežnie tež w kwaſnej t. r. w druzčej pschi. Po $\frac{1}{2}$ 1 hodž. podačku ſo wſchitcy, žonſte a kniežny ze swojimi darami, w 5 nazatych pschynych wozach do pryncowoho hrodu na Taschenberku. Tam jich hnydom pschijec̄taſ dwórski marshall ſwobodny kniez z Steißenstein a pryncowy adjutant ſwobodny kniez z Lindemann.

Hnydom po pschijebžde prynca Jurija, kiz bě dobrocziwje poſtajil, zo zbožo-pschecza tuteje deputacieje hnydom pola swojeju wysokeju džesęzow pschivozmje, buchu pschitomni do ſale dowiedženi, hdyž mějſche zbožopschec̄ ſo ſtač, a tam

so zestupaču. Bórz na to zaſtupiſtaj prýnc Friedrīch August ze ſwojej wýjolej mandželskej Luiſu. Młodna a čerſtwa w połnym leżevje ſwojeje młodoſcze zaſtupi prýnceſna a ze ſwoim luboznym poſměwkom zasa hnydom wſchitkich wutroby. Knjeg faraſ Žmijch někto ze zaſhorjenymi a wuſtojnimi ſlowami wupraji, z kajſej radoſeſu je naſch luby ſerbſki lud młodu prýnceſnu do naſchoho wótnego kraja wital, kaſ je ſo z nutrnoſcu za nju modliſ a kaſ je Boha khwalik, hdyz bě z joho pomoci ſo džecatko narodžilo. Nětke, hdyz je wyſoka młodu maćz prěni króz zaſh w ſemſchach pobyla, njeje ſebi ſerbſki lud zapo- wěſcz moħł, pſchez tutych pſchitomnych ſwoje najwutrobnische zbožopſhęcza wu- prajieſ z proſtowu, zo chcył Bóh dale ſchitowac̄ młodoho synka a joho wyſoku maćz, kaž tež cyły prýncowy dom. Wulcy zwjefeleny wotmoſci na to prýnc a wupraji, kaſ je pſchewdězeny wo tym, zo Ŝerbia jomu w joho wulfim zbožu najlěpsche pſhejia. Na to wuſtupicu knjeneſ a knjeyn jena po druhej a pſche- podaču z pſchihodnymi ſlowami ſwoje dary: knjeni Schäferowa ze ſlowami: „Njech je nam Serbowkam dowolene, ſwoje najwutrobnische zbožopſreco po Waſiſch zbožownych ſeſc njedželach tu wuprajic. — Bóh tón Knjez wobdař Was a Waſe lube džecatko ſtajne z najlěpšim žohnowanjom“ pſchepoda rjany buket z bantami w ſerbſkich barbach; knjeni Žurowa ze ſlowami: „Bóh Waſ wonkhód požohnuj A Waſ nutrkhód wobarnuj“ pſchepoda na talerju pſlaſt injedu; knjeni Škopowa ze ſlowami: „Bóh daj Wam wjele zboža na kózde lěto, čilosć a čerſtwoſć, Boži měr, Božu hnadu a Bože žohno- wanjo a wſitko, ſtož je wam trěbne na cěle a duſi“ pſchepoda khlěb a sól na rjanym drjewjanym deňčku, do kotorhož běchu ſłowa wurežane: „Naš wšedny khlěb daj nam džens“; knjeni Pjechowa ze ſlowami: „Bóh je při- kazał tu wachu Swojim lubym jandželam, Zo bychu we kózdy strachu Z warnowanjom byli Wam“ pſchepoda na rjanym talerju kwaſnu kſchinczku butry z dwěmaj woteciomaj; knjeni Poſlenkowa ze ſlowami: „Džakujće ſo tomu Knjezej, přetož wón je dobrociwy a joho dobrota traje wěčnje!“ pſchepoda ſchlu jeſi, z róžicłami wuſadžených; knjeni Mejnjowa ze ſlowami: „To je tón dzeń, kotryž je tón Knjez ſčinil, tuž wjeselmy a zradujmy ſo we nim!“ pſchepoda rjany korbík licžkathych jabłukow; knjeyna Smolic ze ſlowami: „Budź Bohu džak, zo hnadne zakitana Bu droholuba nam prýncesyna! Khwal toho Knjeza naſa wſitkich duſa, Džak dawaj jomu wſitka Sakſonska!“ pſchepoda korbík z dwěmaj žiwymaj tujawkomaj, a knjeyna Koflic ze ſlowami: „Chcył, luby Božo, dale wobarnowac̄ Nětk maćeř wyſoku a džecatko; Tež kralowski dom cyły požohnować, So na wšech joho ſtawach překrasnjo!“ pſchepoda wumjeliſci wuđeļanu kſetku z honaczikom a dwěmaj koloſkonomaj. Kóždy dar woſebje pſchija prýnceſna, lubje ſo poſmě- kujo a džakujo.

Na to hiſčeje knjeg faraſ Škala džeda noworodženoho prýnca, Joho Kralowsku Wyſokosz prýnca Žurija, najpołorniſho poſtrowi z tutymi ſlowami: „Kralowska Wyſokosz chyli wuraž naſchoho najnutrniſchoho džaka za to pſchijecz, zo je wyſoki prýncowy dom nam domoliſ, jako zaſtupierjo Serbow tudy zaſtupicz, drje ſnadnoho naroba, kiz paſ z cyłej młodnej čerſtvoſeſu luda za Boha, krala a wótežinu w luboſeſi zaſhorjenoho pſchech najnutrniſchi podžel ma na wſhim, ſtož Waschu wyſoku ſwójbu naſtupa. — Kaſ ſmy horliwie pſchihloſowali wyſtanju cyłego kraja, hdyz Waſch nadobny syn Waszej kralowſcej Wyſokoszi lubu džowku a cyłomu krajej pſchihodnu kraja=maćz pſchijedze, kaſ ſmy ſo ežennoſcili a nadžieli, hdyz bě ſiwenjo Waszej kralowſcej

Wysokość tak jara wobhrożene! Skóde nadzije kralowskoho domu a cyloho kraja běchu tež nashe wutrobne nadzije a pschicžina najpobožnischich modlitwów, kotrež smy ē trónej Bożeje miloſćę podawali. A hdyž bě Boh tute próstwy wuslyšchal, hdyž bě wysoka knjeni ze samnym strachom žiwjenja kralowskemu domej Wettinskemu a w nim tež nam syna darila, smy z hľubokoscie swojeje wutrobny spěwali: Te Deum laudamus, Tebe my Boha kħwalimy! — Kralowska Wysokość chyli tohodla wobkruženjo pschijec, zo my, měschnych a lud, tež dale njeſteſtanem⁹ ē Bohu ſo modlicz: Knjeze, zdjerž, zakitaj a žohnuj naſch lubowan⁹ dom Wettinski." — Z wulkej miloſću pschija prync Jurij tute ſłowa.

Mjez tym běchu tež młodoho prynca Jurija pschinjessli. Joho nětko wza młodą macz luboſćiwę a cyka zbezowna do rukow a njeſeſche joho serbſkim maczerjam połazacz, kotrež buchu z najwjetſchej radoſću napjeljnene, zo mořachu tež joho woħladacz. Kak je naš hľuboko hnuko, hdyž jenu z nich po poběžnym serbſkim waſhnu prajieſt ſtyschachmy: "Boh je cže předý widział hac̄ my!" A hdyž malý prync ſo prawje raznje woziwječ pocza, ſpominachu wysoc knježa na to, kak je hižo pschi ſvjatej kſčegency doſč wotſe tutu ſwoju kħmanoſez wo-połazwał.

Z wulkej lubožnoſću a woprawdze woskhwajacej pschecželnoſću ſo nětko wysokai mandželskai a jejui nadobny nan, prync Jurij, z pschitomnymi, z kóždym woſebje dleſſhi čas rozmolkachu, tu za domjachimi wobſtojnosciami ſo praschejo, tam wo Lujicy a jeje naležnoſćach ryczo. Skonečnje kóždomu woſebje ruku podawſchi rožjownowachu ſo nanajpschecželnischo ze ſobustawami deputacije, kotsiz cyli zbožowni nad taikim dobroczinym pschijeczom ſo wotſalichu. Cyka audiencia bě dobre poč hodžiny trača.

Pschispomnicz hisčeje čcemy, zo běchu ſłowa, kotrež žónske pschi pschepodaczu darow prajachu, na woſebite klopjena wočiſciegane, hdzej bě pôdla tež hnydom němſki pschelozl. Z widžomnym zaſimanjom wysoc knježa klopjeno w ruci džeržicu ſłowa ſobi čitacu. —

Z pryncowoho hrodu poda ſo deputacija po nětko nowonatwarjenej kħòdbje do kralowskoho hrodu, dokelž běchtej tež Kralowskej Majestosczi pschijeczo deputacije najdrocziwſcho pschizwolkoj. Mot wysachohu dwórkohu marſchalla z Waždorſa pschijeczi, zestupachu ſo ſobustawu čakajcy na pschilhad krala a kraloweje. Hdyž běchtej Majestosczi zastupiloj, poſtrowi jejui knjež farat Jakub z najpodwolniſchej ryczu. Poſkazujo na ſtajnū ſwēru a wěrnu poddatosz Serbow ē trónej a kralowskemu domej wupraji w mjenje wſchitlich Serbow, kotrež zastupjerjo běchu psched kralowski trón pschischli, najpokorňiſche zbožopschęza dla narodzenja młodoho kralowskoho prynca a ſkonči z nutrnym pschecžom, zo čeyl Boh dale zakitacz a zdjeržecz krala a kralowu a cyku kralowski dom. Jara miloſćiwje pschija Joho Majestoscž tute ſłowa a wupraji we ſwojim wtmokwjenju, zo won znaje ſwēru a pschivisnoſez ſwojich Serbow, kotsiz ſu pschi wſchelakich pschiležnoſćach tule ſwoju pschivisnoſez jaſnje dopokazali. Nětko pschistupischtaj kral a kralowa ke kóždomu woſebje a rozmolkwieschtaj ſo z taſſej luboſću a pschecželnoſću z pschitomnymi, zo ſo wſchitlik tak rjec z luboſću a radoſću wutrobny wotewrichu. Joho Majestoscž pschi tym połaza, zo lužiſke wobſtojenja jara nadrobnje znaje a rozmolkwiesche ſo woſebje z pschitomnymi duchownymi. Jeje Majestoscž kralowa pak rozyrczo-waſche ſo woſebje ze žónskimi, jara ledžoliwie jich draſtu woħladowasche a rozbđel tuteje pola katholickich a lutherskich žonow a knježnow zeznacz pytasche. Woſebje bě jej nadpadne, zo ma katholiska družka bohatu złotu a ſleborunu pyħu,

žony pač Janeje złoteje pschi na sebi njemějaču. Wulke wjeselo jej cijniesche, hdny kniez Žmisch žortny wulkad katholskich Serbowkew wozjewi, zo dyrbja wone pschi kwasu eyle swoje złoto muzej dacż. Z wulkim zajimanjom Majestoszki tež druzežu schnóru wobhadowaschte; tak halle byschtej so zwjescikoj, hdny bichmy jimaſ prajęſ mohli, schtož halle smy netk zhonili, zo bęſche to ta sama druzeža schnóra, z kotrejž je prynceſna Mathilda pschi złotym kwasu njeboh krala Jana jako serbska drugla debjena byla! — Rimale poł hodziny smędžesche serbska deputacijska pſched Majestoszomaj pschebywac̄. Skončzne podaschtaj kral a kralowa kóždomu woſebje ruku a rožgħonowaschtaj so najwutrobnischo. — Zawěrnie na čas žiwjenja njezapomnите wostanu zbożowne wokomiki, kotrejž su sobustawy deputacijskie w pryncowym a kralowskim hrodze pschebywali. Bóh żohnuj nash kralowski dom za wſchitku tule wulku luboſęz a miloſęz!

Něko so deputacijski hisheze woſebita cęſeſz wopołaza. Wyſchski dwórfki marſhall z Waſdorſ sam wjedžesche pschitomnych po wſchitkich kraſnych salach kralowskoho hrodu, pokazuj oich woſekite drohotnoſeze. — Połna najwjetſchego džaka wotſalt so deputacijska z kralowskoho hrodu, w kotrejž bę so zaſy z nowa dopołazało, zo su Serbja widženi a cęſeſzeni runje tohodla, dokelž su swērni dobrym waschniam a poczinkam swojich wótców.

W swoich woſach podochu so pschitomni na to k dwórfkomu fotografej Majerej, zo bychu so dali hromadže fotografiowac̄ a tak trajace wopomnječo na tutón ważny njezapomnity džen meli. Wot fotografa wróczichu so w nětko wochinjenych woſach po dolhim wokołopuczu do hoſćenca. Zo deputacijski tež poła Drježdžanjanow wulku kędzbnoſęz wubudzi, móže sebi kóždy myſliz.

Pſchi wjehženiskej hoſćinie w hoſćencu, na kotrejž so tež knieja ſejmſti zapoſlanc koka z Khróscic, kublet Pjeh z Libonja a kublet Mjeñ z Čzemjeric wobdželichu, pschi ndžeschtaj dwaj zaſtupjerjaj serbskoho towarzſtwia „Czornoboh“ w Drježdžonach, k. pschekupe Ditrich a wucet Krave, deputacijsku poſtrowic̄. Pſchi hoſćinie wunjeſe so preňa ſława na Jeju Majestoszki a cyly kralowski dom, kotrejž pschitomni ze zahorjenjom pschihloſowachu. Tež wjele druhich ſławow so wunjeſe a kniezomaj ſeniorej Kucžankej a ſcholaſtikej Hórnikiej so poſtrowiac̄ telegram do Budyschina wotpóſla.

Njemőzemy swoju rozprawu hinač ſkončić, hacž zo tež tudy wutrobnu džak wuprajimy tym, kotsiž ſu tóle cęſestny džen za nasche Serbſtwo pschihotowali. Nasche poſlednie ſłowo pač je: Bóh żohnuj nash lubowanym dom Bettinski!

Z Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Złoty jubilej Leona XIII. smy tu tak swjatocznje hacž móžno swjeczili. Nascha serbska cyrk, z kotrejž zwonami bę so swjedzeń wjeczor prjedy wot 6 hacž do 7 hodž. gazzwonjaſ, a w kotrejž ſo na jubilejnym dniu tſinaczeho džinska pobožnoſęz wotmę, bęſche pschez cyly džen z pobožnymi napjelnjena, kotsiž k Jezusej nutrne modlitwy za joho widžomnoho zaſtupnika na zemi ſezelechu. Po swjatocznjej ſkončznej pobožnoſezi w serbskej ryči zeńdże ſo nascia katholska woſada, tak daloko hacž rumy doſahachu, w towarzſchni, kotaž traſich hisheze ženje tak pschepjelnjena njebe. Cäcilianske towarzſtvo ze ſpěwom swjatocznęſę zotewri. Swjedzeńsku ryč mjeſeſche k. farař Skala, wustojnje a ze zahorjenjom pschednijesenu. Po wuspěwanju ſpěwa „Tu es sacerdos“ zbezje ſo zawěſt k jewiſhez a wſchęch woſekla wotpocžowachu ze ſpodobanjom na

gipsowej bambusowej podobie, wobdatej ze schtomikami a kwiatami. Nad njej swietzesche so bambusowa kruna a cykle jewiszech wobdawasche wulkie pleczenia rozowc. Bedku to wskie (15) schtuczki z wulkich rozow w tjoch wschelakich barbach wudzelane. Nekotre tudomne zonske bedku rozje po cyklych nocach dziale. Powschitkownje spodobasche so holdowanjo narodow, kotrej bie netko widzecz. Tak pschiidze jedyn czornuch, kotrj bambuszej swoj djak a swoje pschiectwo wuprariwshi jomu puta njewolnistwa pschewoda na znamjo, zo je Leo XIII. njewolnistwo wotstronił, jedyn indian połozji psched bambusa heju, jomu slubjo, zo joho narod nochce wjac krwawne wojny wjescz, ale w mierze a werie zimy bycz a t. d. — Hdyz bedku so zashy nekotre krasne spewy wuspiewale, slubi towarzstwo zonskich psches swoju zaistypierku z lubymi slowami swiatomu wotcei, zo chce so vroco-wacz jednotu swiateje swobojby rozschierjecz. Rjany swiedzeni skonczi so ze spewom „Lebie my Boha khalimi”.

Z Radworja. Kaz wschudzom, je so polstalety jubilej swj. wotca tez w nashei wosadze na hodie a swiatoczne waschnjo swiecziel. Hijo sobotu pschipolodnu zwonjenjo ze wskiemi zwonami pschikhad waznogo swiedzenja wojewiesche. Tez popoldnu a wjeczor so dale ze wskich stron wobscherne pschihoty cinnachu. Niedzelu wotbhwasche so 13-hodziniska pobożnosć, t. r. zo bie Boże czelo cyln dżen wot ranja hacz do wjeczora biez pscheterhnenja wustajene (kaž w Bożim rowje). Cyrkj bie pschi tym znutisa na najbohatsho z rjonymi swecami, palmami a druhimi czymy rostlinami wudebjena. Wjeczor $\frac{1}{2}$ 7 hodzin wohladachmy pschyny falkowy czah, zarjadowany wot wojerskoho towarzstwa a katholskeje Bjesady. Domy, hdyz czah nimo czechniecze, bedku rjenje rozswetlene, a to tak powschitkownje, zo tu skoro zanoho czmowoho wokna njebesche, a tak bohacie, zo so w nekotrymzku domje pschez 50 swecow zyboleche. Psched mnogimi dworami so bengalijski wohn pale sche. Tez tselenjo w pschimierjenej zdalenoscji wažnosci swiedzenja powiecthesche. — Wsko to vosticzesche pschi czmowym wjeczorje wulkotny napohlad. Tuž bie tez biez džiwa, zo bie nimale cyla wosada na nohach, kaž jutromniczku popoldnu. W 7 hodzinach zapoczinasche so k skonczenju 13-hodziniskeje pobożnosće swiatocznej nyschpor z Te deum, na kotrymž bie cyrkj nimo zeleneje rostliniskeje pschi na woknach a scjénach nadobnje z blyskotachmi lampkami wudebjena a rozswetlena. Po nyschporje zenidzchym so skonczenie hischeze jonus w Polleinkec hoścencu, kotorhož lubia bie tohorunja pschihodniye wuhotowana. Na posczeni stojesche na wysokich schodzeniach, wobdata wot zeleneje pschi, bela gipsowa postawa swj. wotca; na prawej stronje katholska Bjesada ze swojej biezołtej, na lewej wojerske towarzstwo ze zelenej khorthowju. Na scjénach swietzeschtai so transparentaj z wobrazom a woponom Leona XIII. Swiatocznosc zapoczinasche so z khwalospewom wo swj. wotcu, kotrj schulsta młodoscz pod na-wiedom k. chrywinskoho wuczerja Scholtu wuspewa. Na to powita kniez administrator Bur z chromadzenych a rozestaja, hdyz bedkuy skutkowanjo swiatoho wotca za cyrkj z dopoldnišchoho predowanja spóznali, netko w dlejszej ryczi joho žastuzby wo swetne naležnosće czlowiektwa. Po tym ryczesche k. wuczeri Král wo „Pětrowym pjenježku”, wosebje wo joho wschelakim nałożenju. Pschednoschtemaj scjehowachu hischcje nekotre swiedzeniej pschimierjene spewy, z kotrzymž so swiatocznosc skonczi, ale jenož na tuton dżen; pschetož tez ponidzela so hischcze z Božimi sluzbami a połnym zwonjenjom po waschnju malych swiatych dnjow swietzesche. Wosebje so hischcze za dziesci schulsta swiatocznosc (altus) wotmę, wobstojaca ze swiedzeniskich spewow a živjenjobeha swj. wotca,

kotrež k. administrator džecžom na jich starobje pschiměřjene waschnjo wopisa. K wopomnjezu dōstachu džecži woſebite ſwiedzeňske ſwjecžatka. — Hdyž někto na tutón tſidnjowſki ſwiedzeň wróčo hladam, ſměny zavěſče z dobrým prawom prajicž, zo je Radwoř tež tu zaſy ſwoje nabožne žmiflenjo na wulkotne waschnjo poſkaſal. Tohodla njeſudžmy naſche woſady wjac̄ po dawno zefstarjených wopacžnych prawidłach, ale dajmy čeſeč, komuž čeſeč ſkuſha!

Z Pancežic. Złoty biskupski jubilej swj. wótca dñeř 19. małoho róžka je tež pola naš, ſobu z kłóſtrom a kukowom jara pschihódne ſwjecžených był. Někotre domy běchu z kohowjemi wuprychene a wjedzor bě wjele domow krasnje rožswětlených a naſche ſpěvne towarzſto pschihotowa ſwiedzeňsku zhromadžiznu w hoſczeniu, ke kotrejž bě pschitup ſwobodny. Preñi pschednoschť w němíkje ryczi mějeſche k. kan. farař Jakub Herrmann z Wotrowa. Wón rozpominasche wurjadne pocižiwosče a wysoku dōſtojnoscž swj. wótca Leona XIII., zo je woſprawnjene wuprajenjo: wón ſwiaty wótc jenož njerěka, ale wón je „ſwiaty wótc“; ſpominasche tež na pschemožoch zacžiſchež, kotrež wukhadža wot ſwj. wótca, ſchtož možeſche ze ſamſnoho nažhorjenja wobkručiež. Z wobkručenjom ſwj. wótcej, zo „hukbſcho dyali koriſenje morskeje róže na dnu morja je zapuſtečena naſcha pschivisnoſcz k tebi“, wobzamkny zhromadžizna pschednoschť z harmonijskim „hoch“. Woſebje wuzběhnjene njech je tu, ſchtož rycznik pschitomním macžeriam, „k zapíſanju do wutroby“ praji, ſpominajo, zo je ſwj. wótce Leo XIII. měl dobru, pobožnu macž. Je wěste, zo ſkoro wſchitcy ſłowni a ſwjecži mužojo ſu měli dobre macžerie; jich wlim pschewodža čłowjeka mjenje abo bóle pschęz cyk ſiwijenjo: z mało wuzwaczemí je hinač. Kajez su macžerie, taſte budža džecži a ludý. — Druhu, ſerbſtu rycž mějeſche k. kapłan Schokta z Khróſcic, kotrež ſedžbnomu poſluharſtwej wulecy zajimawe podrobnoſče wo ſwj. wótcu pschednoschowasche a je drje kóždy z pschitomních był k najwjetſchej čeſczomnoſeži napſchęz ſwj. wótcej hnuth a je wobſtajnu ſwěru k zaſtuſniſkej Krýſtusowomu a katholíſkej chřtvi wobnowiſ. Woſebje hnujaca bě rozprawa, kaſ je ſo Leo XIII. zaſtróžil, hdyž je pschi wólſje pschęch woſpiet zaſy joho mieno čítane bylo a z kaſ proſtej, ponížnej duſchu je wysoko zaſtojnſtvo pschijaſt a kajke wulkotne ſu joho ſkuffi a wuspěchi. Stoji tu kaž weža na ſkale wo ſrjež morja, poſkaſujo k wěčnej domiznje, k zaměrej čłowjekſkoho ſiwijenja. Pschęz móć ſwojoho ſłowa je ſebi dobył pschipožnacžo a cyk ſwět jomu hoſduje, jomu, kž je w ſwojim domje jaty, a heſa na njoho ſwoje złoby tſchase. — Wutrobný džak mytowasche rycznicej za pschinjeſený wopor. — Špěwarske towarzſto pschednjeſe někotre wjac̄hóſne a zhromadžne ſpěvny woſebitomu ſwiedzeňej pschihódne, z tým pscheturžti rjenje wupjelnjejo. Runjež bě ſal pschepjelnjeny, wobžarujemy tola, zo běchu žóniſke tak ſlabje zaſtuſjene. Tež jim je trjeba z nowa ſo zahoricž a wobkručicž me ſebi pschedewzaczjo, wotkublaczž ze ſwojich džecži mužow, kotliž bychu poždžiſho z pschepoſkaſanjom a nabožnej wutrobu zaſtuſowali dobru wěc. Njech ſo wopomni, ſchtož ſežehuje: Šlawny wucženc bě praſhany, hdyž mělo ſo z wocžehnjenjom džecži započecž a wotmołwi: „hijo předy naroda!“ „Haj, kaž je macž, ſu džecži — wuzwaczja ſu rědke!“

Tež Kukowske kaſino je mělo ſwiedzeňsku zhromadžiznu. Dōſtojný kniž propſt je ryczał woſebje wo wocžehnjenju džecži k „mužam“, rozpominajo, ſchto a ſchto je muž, a kniž P. Leo wo ſiwijenju ſwj. wótca.

Na jubilejnym dnju ſwj. wótca 19. małoho róžka bě tu w kłóſtřyſkej chřtvi wjedzor w 6 hodž. „Te Deum“ ze ſwiatocžnym předowanjom, kotrež

miejscze wysocej dostojuńy k. propst P. Vincenc. Na pobożności wobdzeliču so towarzstwa kasiño, spěwanſte towarzstwo, wohnjowa wobora a wojskſte towarzstwo z korhowiu zhromadnje.

Z Khróscic. Kaž ſo w cyklu katholſkim ſwēcje ſwjedzeń 50-leťnoho biskopſtvoho jubileja ſwiatoho wótna bamža Leona XIII. wotbywasche, tak tež w naſchej farskej wſy, hdzej běſche ſo ſwjedzeń předny naſche spěwanſte towarzſto „Fednota“ z katholſkej Bjesadu w Žasenich zjednoczilo, zo by ſo tajki žadny ſwjedzeń zhromadnje dostojuńe a hódnje wukonjecz mohł. Na pſchedwječorom zapocza ſo ſwjedzeń w cyrkwi z dlejskim zwonjenjom wſchech zwonow a wobswělenjom cyrkwe, kaž ſo to tež na ſwjedzenijskim dniu samym ſta. Rano w pječiſtch na samym dniu bu naſwječiſchi ſakrament ſwiatoczne na wulkim woltarju wustajeny, zo by ſo tſinacze-hodžinska pobožnoſć wobdzerzoła. Dopołdnje ſwjedzeniſte předowanjo wotwiwasche kraſnie rjany wobraz ſwiatoho wótna, dopominajo na wulke ſkutki, kotrež je ſebi jubilar wo ſwiatu cyrkzej zaſkuſit. Na wulkej Bożej miſci z aſſiſtencu, kaž tež popołdnju na nychporje ſpěwasche „Fednota“ pſchihódnię. Wječor w ſcheczich hodžinach bu 13-hodžinska pobožnoſć z wuspěwanjom litanije wo naſwječiſchim ſakramențe z pſchiluſhnymi modlitwami, z Božim požehnanjom a kħwalbnym kérliſhom „Lebje my Boha kħwalimy“ wobzamknjena. Zapocza paſ ſo nětk na pſchistojne waschnjo w tudomnym Bjenkec hoſćencu, hdzej běchu ze zhromadnymi mocami wſchelake rjane pletwa a wenchy pſchihotowali, transparenty naſtajeli a wobswělili, zjowny ſwjedzeń. Woſebje wuznamienjeſte ſo wobraz ſwiatoho wótna, že wſchelakiſti lampkami wobswěleny a z plettwami a žiwnymi roſtlinami wudebjeny. Šwjedzeniſtu rycz bě kniez can. farar Wornat dobrocziwie na ſo wzał. Na poł ſedmich zapocza ſo nětko tudy z wobwělenjom wſchech woſknov po programje ze ſpěwom „Fednoty“ pod wustojnym nawiedowanjom jeje dirigenta knieza cyrkwiſkoſtu wucjeria Hile. Po přením ſpěwie wopominacze kniez kanonikus Wornat w dlejszej zahorjenej ryczi wulke staroſće a mudre poſtajenia ſwiatoho wótna we wſchech dželach znatoſto katholſkoſtu ſweta, poſkazujo tež na to, kaf tež njeſekatholikojo, joho mudroſć wobdziwajch, joho radu pytaju. Hdzej bě k. rycznik ſkónečiſt, wunjeſe „Fednota“ iſtvrhliſnu mócnu ſtaru na ſwiatoho wótna. Na to ſpěwachu ſo hiſtče nekotre jeno- a iſtvrhliſne ſpěwy. Skónečne ſpěwachu pſchitomni ſtojo kħwalbny kérliſch „Lebje my Boha kħwalimy“, na czož k. kanonikus hiſtče ſo pſchitomny za bohaty wopht podžakowa. — Zastupny pjeniez njebe drje ſo poſtajit, tola za dōstaty program ſo dobrowolny dar ſkladowasche, fotrohož czíſty wunoſch ſo na ſwj. Pětrowy pjeniez abo za towarzſto „Aſrita“ nałoži. Zawěſeſte paſ ſo kózdy z tym pſcheczem domoj wróciſt: Boh žohnui, ſchituj a zdjerž hiſtče dolhe ſéta naſchoho ſwiatoho wótna Leona XIII.!

Z Lubija. Tež naſcha katholſka wosada je bamžowy jubilej dostojuńe ſwječiſta. Soboto 18. febr. zazwonjeſte ſo žadny ſwjedzeń a na jubilejskim dniu samym mějachmy w naſchej cyrkwi přeni raz tſinacze-hodžinsku po božnoſć. Pſchez cyklu džen ſeſche dom Boži derje wopytaný, fotryž wobſobnie wječor pſchii ſkónečenju, hdzej ſo něhdže 100 ſwēcow w nim ſwěczeſte, tež wjele njeſekatholſkich wutrobów hľuboko pohnu. Minjenu njedželu 26. februara wotmě ſo zwonkowna ſwiatocznoſć w hotelu. Šwjedzeniſtu rycz mějefſte za Lubij poſtajeny duchowny kniez Schewcziſt. Po njej a po wuspěwanju někotrych pſchihódnych jeno- a wjachyliſnych ſpěwov zbeže ſo zavěſch ſo na je-

wiścęgu stojęsche w zelenym hajku bamżowa büsta, nad kotrejž so w plunowym świetle joho troja króna swęcęsche. Někto pschikhadžachu zastupjerjo wšichčeh dželov śweta ze zbožopscęczemi a darami. Najbóle spodobasche so skonc toho kraſny žiwý wobraz: dwaj jandželskaj z kſhidleskami machotajo klonjeſtaj so Leonej. Nad hłowu swęcęzachu so jimaſ hweſki, pod nimaj pak holkowachu jedyn czornuch, jedyn indian, jedyn złotoryjer z Australiskeje, jena Khinescęzanka a Europjanka wócej śweta. — Nadzijamy so, zo taſka zjawnia swiętocienoſć budże mnohomu k swomožnomu naſtorke w katholiskim žiwjenju.

Ze Seitendorfa, džen 20. februara. Na cylym katholiskim swęcęze we wutrobach swérnych katholikow weżora radoſę kniejeſtche a džakne modlitwy so k njeſju ſezelechu, dokelž bē Bóh naſhomu lubowanomu bamžej Leonej XIII. žadnu hnadu wobradził. Poſ ſta lét je so z weżorawschim dnjom minylo, zo bu wón, kotryž hiſtęce pſt̄ec ze ſpodiwnej mocu kniegi a cyrkei w cęſtich cęſasach wodži, na biskopa wuswieczeny. Wjescelo na taſkim žadnym dniu niemože katholik we wutrobie wobkhowac, tež druhim chce poſkaſac, ſchto zaćzuma. — Tak móžesche pola naſ weżora wjeczor po 6 hodz. ſózdy cuzych, kotryž do naſcheje wshy pſchinidže pytnycz, zo je tutón džen džen radoſę a wjescela za wjetſchi džel wobhylterjow. Tucji běchu wjescelo nad bamžowym cęſtynym dniu z tym wopokaſali, zo woſna z mnohimy swęcamy wobſwětlihu, ſchtož bē woſebje w naſchej horoſtei wshy kraſny napohlad. — Na koncu dopoſdniſich Božich ſlužbow běchu kenscherjo ze ſpěwom „Te Deum laudamus“ Boha, kotryž bē tutón džen z tajkej radoſęmu wuhotowaſ, k̄hvalili. — Po wobſwětlenju woſnow zbroſadžiſo naſcha katholiska bjesada k ſwiedzeňſej wurjadnej zbroſadžiznie, kotryž wopnac, bē jenož ſobuſtawam a jenomu ze ſwójbnych domolene. Na 300 woſobow bē so tak zechlo, kotrej ſal cyle wupjelnichu. Šwiedzeňſku rycz měſeſche witany hóſc, wjeledostojny kniež farar Hornig z Reichenawa. Poſaza najprjedy, ſak so wutroby wšichčeh katholiskich kſheſejanow k bamžej wobročęſo. Šwoj dalski pſchednosk dželeſtche do 3. dželov. W prémim džele rycęſtche wo ſlowie Khrystuſowym: „Ty ſy Pětr, to je ſkaſa“ (Jan I, 42) a poſaza, ſchto za naſ z tyhle ſlowow ſežehuſe. Ze ſlowami „Habemus papam“ t. r. „mamy bamža“ zapocząt druhí džel, w kotrym wopisowasche waſtynia po bamžowej ſmierci a pſt̄i wuzwolenju nowoho, a ſpomni tež na wuzwolenje něcejſichoho ſwiatoho móteca w tak zrudnych cęſasach. Skonczenie na zakkadze imena naſchoho bamža, kotrej je jomu stare wěſtęczenjo dało (hac̄ je wot iriſkoho ſw. biskopa Malachiasa, kotryž lěta 1148 wumrě, so dwěluje), imenujey „lumen in coelo“ t. r. „ſwēlo na njeſju“, wuzběhowaſche mudroſćz bamža w nimale wſchitkých wědomoſćzach a joho zaſkuſby wo naſch nijemerny cęſas. Po tym rjannym pſchednosku zwieseli kniež kantor Endler pſchitomnych z jara wuſtoſnje zarjadowanymi žiwymi wobrazami, kotrej podawizny ze žiwjenja naſchoho bamža poſazowachu. Prjedy hac̄ so wobraz poſazowasche, ſpěwasche ſo na njón poczahowacy ſpěw a wopisowasche ſo w hroneſlach, ſchto wobraz znamjenja. Po wuſpěwanju džakninho ſerlucha „Te Deum laudamus“ a wuſejenju ſlawow Leonej XIII. a joho swérnym biskopam, woſebje naſhomu lubowanomu biskopej Ludwikej a tež swętej wěſtęnoſeſi, ſkoneži ſo žadna a ſwiatocęzna zbroſadžizna.

Kř.

Z chloho śweta.

Němska. Zastupjerjo němſkich katholikow w ſejmje ſu ſo džen 19. mał. róžka w Barlinje w hotelu „Großer Kaiserhof“ k ſwieczenju bamžowoho

jubileja zeszli. Też pôłsch zapóslance, katholisch wychodzhi za stojuńich, mjez nimi wjêrzych Goßfeld, Saurma-Zeltsch, wjêrzych Radziwil, hrabja Lichtenfeld atd. bêchu psichislî. Psihi hościnię mjeſečne swjatoczną ryczą dr. Freiherr v. Heereman. Bajerski hrabja Preising széjini namjet swjatomu wócej zbożopshczejach telegramm pshipostacj, schtož so tež sta. Za telegramm a zbożopshczo so swjath wóce pshcz swojego secrétera podzakowacj da. Psichedsyda centra, hrabja Ballestrem, bê pak woſebje do Rómia jéł, zo by zbożopshcza centra hortnię swjatomu wócej wuprajil.

— Kholera hishcze pshczech ujeje do cyka wuhasnyla. We wustawie za molach a na duchu khorych Nietleben pshczech hishcze za tydzeni někotri iſhorja a wumru. Woda rěki Saale, kotaž tam běži, je napjelnjena ze ſkłodnymi bacilemi. Wot tam je tež do ſuſodnho města Halle někto khorych pshichisko, a samo do Lipška. Tola Bohu budž džak nihdze druhdze so khoroſc dale rozpshestrela njeje.

Awstrija. Woſebje swjatocznje je so tež we Winje jubilej swjatoho wóca swjecžit. Wot dopoldnia 11 hodž. hacj do popoldnia 4 hodž. jezdachu wšichſte we Winje bydlach ſobuſtawu kejzorſkoho domu k bamžowomu zaſtupniku, pronuncijej Galimberti-ej, zo bydu tuđy swoje zbožopshcza za swjatoho wóca wuprajili. Wjedzor pak wotby so kraſna zhromadžizna w swj. Michalowym bratſtwie. Pſchitomni bêchu mjez druhiemi Marija Theresija, mandželska archwójwody Karla Ludwika, kotaž je pshichodny rakuski kejzor. Dale kardinal Gruscha, minister justicy hrabja Schönborn, miinister hrabja Falkenhayn, hrabja Sylva-Tarouca, wjêrzych Liechtenstein a množi družny. Hrabja Clary v. Berger, hrabja Tarnowski a ſkózjnje kardinal Gruscha mjeſachu rycze. Kardinal woſebje praji pod mócnym pshichloſowanjom cykle ſhromadžizny, zo dyrbí swjath wóce swoju do ſpołku ſwobodu a swoje jomu ſluſchace wobſedzenieſtwo zasyl wróczę dostać. To je w Italskej, dokelž běſche telko najwyſhichich woſobow pſchitomnych, njemér cjiñilo, a bjez dživa: su ſebi tola Italsch bamžowe wobſedzenieſtwo z mocu wzali.

Jendželska. Wulke a ważne jednania so tuđy w parlamentze abo ſejmje wuczinieja. Stary minister Gladſtone je mjenujcy z nowa namjet pſchedpołožiſt, zo by Irška, kotaž Jendželskej ſluſcha, wjetſchu ſwobodnoſc̄ dostała. (Home-Rule ſo mjenuje tuton namjet.) Irška mjenujcy je so dołhi čas podczislichezowala, pshcz jendželskich zaſtojnikow je kraj wokhudny, a tež wera Įrow (tueži ſu katholikojo) je ſo jara podczislichezowala. Gladſtone netko chec, zo dyrbí ſo Įram woſebity ſejm dacj, zo dyrbja ſebi swojich zaſtojnikow móc pshichodnje ſami poſtaſecj a t. d. Jendželska dyrbí jenož tak rjec prawo wyſhichoho dohľadowanja zdjerzecj. Zaweseſze sprawne a czlowieſke woſpoladny starý Gladſtone z tym ma, dołho podczislichezowanym Įram ſkózjnje mér a czlowieſke prawo pſchinjeſc̄.

Bołharska. Wjêrzych Ferdinand je ſo ſlubil z prynceſnu z Parma. Wón, hacj runje katholik, je ſo tak dołho w njemérnym kraju zdjerzal. Bołharska ſluſcha grichisſej njezjednočenej abo „prawoſławnej“ (orthodoxnej) cyrkwi. Joho džecži dyrbjachu po zaſkonu kraja tež w tutej wérje ſo woſzahnhc̄. Tola Ferdinand by radſcho ſo tróna wzdał, dyžli to pſchidal. Lohodla je ſo jomu za joho woſobu wurjadnje pshcz zaſkon dowoliſlo, zo ſmē tež swoje džecži w katholiskej wérje woſzahnhc̄. Čeſcž jomu za krute pſchewdečenjo!

Naležnosć našho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 219. 220. z Budyšina: Jakub Mjechela, Hana Ku- bańska, 221. Mikławš Ćemjera z Ćemjeric, 222. Mikławš Schuster z Bělsec, 223. Franc Gábler ze Zajdowa, 224. Jakub Nowak z Wudworja, 225. šosař Jan Šoňta z Marijnoho Doła, 226—231. z Radworja: Jan Karl Smit, Jakub Hólbik, Haňza Roz- tokec, Madlena Jenčec, Mikławš Šoňta, Michał Běrk, 232. 233. z Khelna: Michał Čunka, Haňza Khežcyna, 234. Hana Mikličec z Boranec, 235. 236. z Měrkowa: Marija Kašporowa, Madlena Bokowa, 237. Haňza Grólamusowa z Kamjenej, 238. Madlena Šočina z Holešowskeje Dubrawki.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 627. Jakub Nowak we Wudworju, 628. šosař Jan Šoňta w Marijnym Dole, 629. 630. z Radworja: Wórša Heňkowa, Jan Karl Šmit, 631. Michał Heńkew z Drježdánach, 632. Marija Kunec z Luha, 633. Marija Kaš- porka z Měrkowa, 634. Madlena Šočina z Holešowskeje Dubrawki.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 107,777 m. 50 p.
K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowalni: H. P. z Khr. 1 m.,
po wotkazanju P. R. 300 m. (R. i. p.) — Hromadze: 108,078 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,158 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadze: 11,159 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowalni: M. Kokla-Lisak z Khrósćic 10 m., njemjenowana z Khelna 5 m., na Jurkec kwasu w Bronju 35 m., Haňza Donatec, służowna w Radworju 5 m., přidawki při domy-swiećenju 5 m., na Špihele kwasu w Radworju 18 m., njemjenowana z Radworja 3 m., Michał Mikławš z Drježdán 1 m., Pětr Opic z Worklec 1 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su dariili: J. M. z Boršee 50 p., J. N. z Wudworja 3 m. 75 p., M. Š. z Bělsec 3 m.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Žemrelí su: sotra Francisika z Wotrowa, sotra Theresija z Nieder- grunda a sotra Madlena Brézaneč Florencija. R. i. p.

 Kaž smy runje psched wobzamknienjom redakcije žhonili, nastaja jo němcen pucjowarjo do Roma 11. abo 12. hapryla z Mnichowa na pucj. Čeh puchyjedze 15. hapryla popoldnju do Roma.

Swjećata wo swjatej swójbje ze serbskim textom njeje nakładnik hiše dohotował. Nadzijamy so, zo budža tola za tydzeń hotowe, kaž tež přistupne knižki.

Žiwnosć z 12 kórcami pola a 6 kórcami ūki je na pschedan w Nowym Bronju pola Radworja.

Wšitkim lubym přečelam a znatym, kotřiž su moju tak nahle wotwołanu njezapomnitu mandželsku Madlenu k rowu přewodźec přišli abo hewak w mojej wulkej zrudobje mi swoje dželbraćo wopokazali, wuprajam tudy z wutrobu Zaplać Bóh tón Knjez!

Jakub Nowak we Wudworju.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

18. měrca 1893.

Lětnik 31.

Pobožna Jednota svjateje Swójby.

Dokelž jutše swjedzení swjatoho Józefa swjecjimy (w cyrkwienskim officiu je swjedzení dla „niedziale czerpjenja“ na pónidzlu pschepołożenym), pschihodži so někotre řlova wo tutym pobožnym zjednoczenstwu wojewicž.

Z wulkej lubošču a woſebitej staroſču wo křesćjanſke swójby je swjaty wótc Leo XIII. sam tule pobožnu Jednotu założil, zo by pschez to duch modlenja a pōcežiwoſćow swjateje Swójby w Nazarecze w naſchich swójbach so rožschrétil a wobkrucžil.

Pschedstojiežer abo nawjedowat Jednoty je w kózdej woſadže farar, kij woſebitu knihu założi, do kotrejž swójby zapisuje, kotrež su so do Jednoty pschijecž dałe. Swjatočne pschijimanjo móže farar tež druhomu duchownomu pschepodacž.

Pschijecžo swójbow do pobožneje Jednoty stanje so z poſvjecjacej modlitwu, k tomu pschedpisanej. Wustawiť praja: „Poſvjeczenjo swójbow za swjatu Swójbu stanje so po formularje wot swj. wótca Leona XIII. pschijóznamym a pschedpisnym, pak pschez kózdu swójbu samu za so, pak wot wjacorych swójbow z hromadnje w farſkej cyrkwi psched fararjom abo joho zaſtupníkem. — Tuž móže so pschijecžo pak privatne doma pak zjawnje w farſkej cyrkwi stacž.“

Hdyž ma so doma stacž, z hromadža so sobustawý swójby psched swjecječjom swjateje Swójby a dokonjeja poſvjeczenjo z tym, zo so z hromadnje poſvjeczaci modlitwu modla. W tymle padże dyrbí so swójba hřeče do bratſkeje knihu pola fararja zapisać dacž, hewak nimaja sobustawý podžel na wotpuſtach.

Lépje je, a budže drje pola nas so wſchudže a wot wſchitkých tak wobledžowacž, zo so zaſtup do pobožneje Jednoty zjawnje a z hromadnje w farſkej cyrkwi dokonja. A tomu knieža fararjo woſebite dny postaja, pak

lóždy měsac pak lóžde schtvrćetého. Na jpschihódnischi zda so za to nyšchpor. Po nyšchporje zhromadža so swójby wokolo woltarja a tam so modla z fararjom za stupnu modlitwu, z čimž su tež pschijeczi. Dosaha drje, zo wot lóždeje swójby, kotaž so pschijecž da, z najmješča jedyn sobustaw k tomu pschijindže, tola je pschihodne, zo so po móžnoſezi wschitke sobustawu swójby, kotaž čhee so swjatej Swójbie poſwjeczicž, wokolo woltarja zhromadža. Dokelž dyrbja so mjenia swójbow do knihi zapisowacž, budže najlepje, zojenotliwe swójby, kotrež čcedža do Žednoth zaſtupicž, cedulku sobu do cyrkije pschijinjeſu, na kotrež je mjenio swójby (jeje pschedstojočerja) a licžba jeje sobustawow napisana, kaž so podobnje pola swjatoho firmowanja stanje. Tute cedula farar abo cyrkwinj služownik skladuje a potom so pschitonni z fararjom zhromadnje poſwjeczaci modlitwu modla.

Swójbu tworja tež tajke domy, w kotrejž staj nan abo macž abo woboj wumreloj, hdyž su zavostajeni hromadže živi. Tež služowni do swójby sobu słuscheja a móža so jej pschi poſwjeczenju pschizamknež.

Winowatoscje pobožneje Žednoth pod žanym hréhom njevjažaja. Hdyž po tajkim někomu čežko pada, ze swojej swójbu so wschednje psched swjeczecžom swjateje Swójby modlicž, tón nima žanoho hréha, njedobydže wschak potom tež za to spožczených wotpuskow. Swjath wótc sebi naležnje pscheje, zo by z tutej pobožnej Žednotu so z hromadne modlenjo w swójbach zas bôle wobkruczilo, zo bychu pschez to tež poccziwoſeje swjateje Swójby w Nazareće so we naschich swójbach z nowa zakorjenile — a tajke pschecžo swjatoho wótcu nam dosaha, zo bychmy jo radu dopjelnili.

Nóžde léto so potom na jenym dnju, kotaž fararjo postaja, poſwjeczenjojenotliwych swójbow za swjatu Swójbu wobnowi.

Wschitko drobnischo rozpisiuje knižka, kotaž smy spisali, a kotaž so hischče čiſhceži. Za dwě njeđeli, z pschihodnym čiſkom Rath. Bos., abo hižo za tjdženj, rozpoczelemy ju dojenotliwych woſadow. Džens do lóždeje woſady licžbu w oſebitých cedulaſ ſobu ſczelemy, na kotrejž ſtej modlitwa, z kotrež so swójby swjatej Swójbie poſwjeczeja, a wschedna modlitwa, kotaž maja swójby psched swjeczecžom swjateje Swójby lóždy džen ſpewacž, wocžiſhežanej. Šczelemy je k tomu, zo bychu, hdyž so pscheje, pschijimanjo do pobožneje Žednoth zapoczež móhli, předy hacž ſu knižki hotowe.

Farar rjane ſwjeczata swjateje Swójby ze wſchednej modlitwu w serbskej ryczi smy pola Busteta w Regensburgu ſkazali, njeſmy pak je hischče dôſtali a móže drje hischče khwilku traž, předy hacž dóndu. Proſymy naležnje, zo sebi njebychu Serbja dru he ſwjeczata ſu povali, ale wočatali, hacž tute ſkazane dóndu, zo bychu w swoim domje woprawdje rjane ſwjeczo swjateje Swójby měli.

Serbſta chyanka.

(Vokročowanjo.)

Nichtó njebeſche nicžo pytnyl. Schtó by tež khwile měl za Hajnkec Hanžku hladacž, hdyž ſo cyla wjes paleſche?

Tuž doběža tež žona z Hajnkec Hanžku bjez wſchoho zadžewka hacž do čornoho lesa. Po tajnyh ſczežkach běhaſche pak horje pak zaſy deſe, hacž ſkonečnje k hluvokomu puczej donidže. Tam ſtojeſche wulki ze ſcherej plachtu pschikryth wóz a do njoho běchtaj ſuchaj wutradanaj konikaj zapſchehnjenaj. Trochu dale w lesu paleſche ſo woheń a koſwokoło ſedžaču někotſi bruni mužojo, nějto

žonow z džecjimi a schwitka wjetšich džecji; hólcow a holežatow. Hdyž so žona z Hanžku pschiblizi a w cuzej ryeži neschto na nich zawoka, wuhasných tamni rucze woheň a džeczi krośnowachu so do woza. Tež žona zaleže z Hanžku do njoho a to do najzadnischoho kuta. Tam wucežeje z maloho pschilopka bleskfu, w kotrejž bě někajla žolta juscikla. Tuttu wula Hanžen na licžen, rozmóra ju po nimaj a namaza je potom ze žoltej žalbu. Na to wuslēka ju serbsku droſežicelu a zaměcha na nju stare, roztorhane trundle, kiz so na wozu walachu.

Míez tym wřeszkotasche hýž wóz wothal. Muže a druhe žony kročzachu pschi wozu méjich male džeczi na kribjecze. Bórzhy běchu w fuhodných Čechach. Hacž dotal njebeše Hanžka prawje do toho pschischka, schto so po pravym z njej stawasche. Věšče džen w tutej jeniczkej noch telko doživita, zo ani njewědžesche, hdze jej hlowa stojeſche. Něk halle wschomu dorozemí. Cyganjo běchu ju popadli. Wschudžom, hdžekuliž vohlada same žolte cyganske woblicža. Strach a strýk ju pschewza. Blacžo prošesche cyganku, zo by ju pusčejila domoj k lubomu nanej. Tola tuta so jej jenož smějeſche, a loskotasche ju, doníž so zaň njewušmja. Krucze džeržesche ju w rukomaj, majkaſche a hubičkowasche ju bjez kónca, hacžrunjež so Hanžka na wschě móžne waſchnjo wobaraſche.

Tak jědžechu chlyčku nóc. Nihdže njewostawachu so bojich, zo jich ludžo za holežku phtajch doſčahau.

Ale tón strach bě njetrjebawſhi. Nicthó so wo Hajnec Hanžku njestarasche, khiba starý wrótnik. Ale tón ležesche hľuboko w jaſtwje. Nicthó njebe widžaſ, kaf cyganka Hajnec Hanžku hrabny a z njej čekny. A by-li so tež něchtó dohladaſ, njeby cyganch Hanžku wotewzaſ. Schtó dha by so tež torhaſ wo holežku, kotrejž nan bě jím chly wjes zapaliſ? Kóždy ſebi myſleſche, zo je so w plomjenjach ſpalika, a bě to tež derje, by ju tola jenož „gmejna na ſchiji měla“.

Chly nóc so wjes paleſche. Halle hdyž z ranja ſlónčko ze złotymi wrotami na wuhodže wustupi, haſchachu plomjenja w dopalených ſtatofach. Poł wsy ležesche we rozpadankach. Jenož hrady so hiſčeze dymjachu. Hdyž a hdyž zaduny wěſík do nich, a zaň wuprasných ſchkré daloko a ſcheročo. Tola w krótkim zaň hasných. Popalene ſtolky wudžérachu zrudnje do powětra. Ale tež tute so ſypachu a drjebiachu. Jenož w hromadach popjela so hiſčeze plomjeschka žiwiachu. Tam so hiſčeze chly džen dymjeschke a běly kur z nich wustupowaſche. Wěryny to wobraz zeiſkoho zboža. Káž dym so wone rozplunje a zhubi so we powěſe. Bodarmo za nim ſledžiſh. Njezbožo je joho stopy zasypało. Małe plomjeschko, kotrej bě so do ſkomjaneje třeči zatýklo, bě telko horja zawiňowało.

Schtó bě woheň zaſoſit, kóždy wědžesche, z najmjeňſha winowachu tola wſchitcy starohu wrótnika tutoho njefukta. Z tym bě ſo pječza wjetčicę chyč za to, zo běſche joho knieſtvo z domu wuhnaſo. Mnozy běchu džen joho tež widželi z bróžnje wufkoſcicę runje we wokomiku, hdyž woheň wuńdže.

Tola nicthó njebe widžaſ, kaf tam ſtražník miſchtrjeſche a palace zapalki do ſkomjaneje třeči tykaſche. Nicthó njebe ſkyčaſ, kaf ſam pschi ſebi borbotaſche: „Hlej, starý wrótniko, nětſle cži zatepu, zo by njemrě zhmý we twojej ſkomje. Wrota hýž wjac wocjinječ njebudžesč, zo to ſo ja poſtaram; ty pak měj to na staroſć, zo cži ſwaty Petr wrótko wotewri, nochceſh-li ſo w heli pječ!“ Tu bě bjez džiwa, zo nicthó na ſtražnika njefukasche. Haj, wón dôſta ſamo wrótniſtvo za ſwoj njefuk, mjez tym zo dyrbjeſche starý Hajn ſa njeho čerpječ. Chly džen wbohoho ſchědžiwca ſurowje ſrjudowachu, tola ſamo

w najhórszych bolesćach so nicžo niewuzna — bě džen niewinowatý. Wschitto wutra, njeplakasche, njezałoszczesche. Zenož za swojej Hajnku so stajne praschesche. Ale hdyz jomu strażnik, někto hido knieži wrótnik, wozjewi, zo je so najskerje spalila, plakasche kaž džeczo. Na kolenach proshesche kota, zo by joho wotprawili, wszech pšchitomnych, zo bychu joho morili. Njemějesche džen nikoho na swęcze. Dobry jandžel joho žiwjenja běsche so wrócił do Bożego raja. Tola hrabinka zapowě jomu śmiercz, kotaż by wschę horjo skončila. Ně, stajne dyrbiesche mrečz ze styfkom a zrudobu we włożnej, stuchlej węji, ale żenje niewumrečz. Za czas žiwjenja mějesche w jaſtwie wuméracż.

Kózdy staroho Hajnka zakliwasche, hdyz joho wrócił do jaſtwa wjedziechu, najbole pak strażnik. Tola knieži wrótnik kročesche zmuzicze do węczynoho jaſtwa. Kojesche so jenož swojich předadnych syłzow. Stary wojak njejmé plakacż, bvrneż so jomu wutroba pułaka. Hdzyż pak so psich samym jaſtwom na małoho Bogdana dohlada, kotaż placzo za nim hlađasche, wosyrisztesche so jomu zaſh starej wóczę. „Tak tola jena duscha mje lubuje, jena wutroba wo mnie żaruje”, myślesche sam pschi sebi. Ze zrudnym wóczękom na njego poahlada, kaž by chcył rjec: „Mój Bogdanie, niewinowaty sym, zawostan tež ty tajsi.” A Bogdan zrozemi němym tutym słowam. Jeniczki tutón poahlad rjekny jomu wjac̄ hacż wjeli słowow, běsche jomu njezapomnith. Někt halle čajesche so cyle wopushczenym na schero-scherym swęcze. Njemějesche nikoho, komuż by so mołt dowericż.

Tolste murje, żelezne durje, żelezne zamki dželachu někto Bogdana wot Hajnkec nana. Tola jeju wotrobów nicžo nieroždželi. Bogdan bywasche we swojich mysslach w jaſtwe pola staroho wrótnika; tutón zaſh wustupi w duchu z čémneje kódy a kolasche, kaž předy, małoho Bogdana na kolenje. Lubočż jeju zjednoczesche a tutu njemózesche nichto jimaž z wutroby wudrécż!

A lubočż namaka pucze k lubowanomu. Tež Bogdan wusłedzi sczegliku k staromu wrótniku.

Jaſtwo mějesche jeniczke wuhladko do kniežeje zahrody. Z nim doby so hdys a hdys skončna pruha do čémnoho jaſtwa a rozhladowasche so spodžiwajio po czornych murjach a po bědnym schedžiwcu, kiz tu sedzesche na stuchlej słońje. — Jeniczka živa duscha zakopana do tutoho khłodnoho rowa. Tam khodzesche něk Bogdan skradźu z wjeczora čzapnywshi so pschi wołnijeschku rozmolwiesche so z Hajnkec nanom. Z tutym wołnijeschkom puszhcesche jomu tež, schtožkuliż jomu wot wobjeda zbywasche, do jaſtwa nuts. Samo staru tarakawu, kotaż mějesche Hajnkec nan po swojim džedże, pôsta jomu z tutym lufacżkom nuts. Stary wrótnik běsche wschón zbożowny, hdyz mějesche něk zaſh swoju tarakawu. Z njej běsche jónu swoje zbożo wuspiewoał; něk dyrbiesche z nim joho horjo woplakowacż. Po cyłych nocach sedzo piškache. Styknie staru tarakawa żałoszczesche. Zrudnie jeje hłosy klinczachu hacż do Bogdanoweje leħanskieje komorki. Po cyłych hodzinach posluchaſche hólczec wotewriwshi wołno na tute tħiġħne zwuki, kotaż so po czichej noch rożnochowachu. —

Lěta so minħchū. Dawno bě so zaſh zbożo do nasheje podhórskeje wjesti nawrócił. Nome, rjenje wutwarjene statoki stojachu někto na nehdušich rozwadankach. Nicžo wjac̄ na tamnu hrózbnu nōc njezpominasche. Zbożo bě wschitke dopominjenki na tamny woħen poduħylo.

Zenož stary Hajnk hisčeze njebe tamnogo njezboža zabył. Kac by to tež mołt? Kózda krępka wody, kotaż wot mokreje sczemy kapny, joho na to

dopominaſche. Tola tež Stražnič, staroh Mots, ſeby zaſy na tamnu noc myſleſche. Smjercz klapaſche ſo jomu do wutroby a wubudži dřemace ſwědomjo, kotrež jomu někto joho njeſtuk poročowaſche, wo dnjo a w noch. Haj, njemójeſche wumrēcz ze ſurowej winu na wutrobie. Sklončnje njemójeſche dlěje wutracj. Tuž ſo wſchoho wuzna a na to jomu Smjercz hort zavře na wěcze.

Hdyž staroho Motsa k rowu njeſechu, kroczeſche Hajnkec nan z jaſtwa. Ach, ſchtó by we tutym ſchědžiwcu z wopadnjenym woblicžom, z nimale wuhaſnjenymaj wóczkomaj, kotrež modlo z róžowcom w ruch na ſii ſo zepjerajo za Motsowym kaſhcžom kroczeſche, Hajnkec nana, staroho wrótnika, póznał? Doſholétnje jaſtwo běſche joho železnu ſtrwotu podryko, joho wyſoku poſtauw zlemilo. Sněhběla bě joho hlowa. Wutrata běda běſche jomu ſwoje ſrudne ſledy do woblicža zaryla. A tola bě tute ſtachane woblicžo tak lubozne. Čiſte ſwědomjo, njewinowata duſcha hladasche jomu z mutnoho wóczka. Njebejſki měr ſybleſche w joho wutrobie, kotrež njebe hida ze ſwojim jedom ſlavyla.

A koho by tež měla hidžic? Joho njepſcherzelovje běchu hido wſchitcy na prawdje Božeſ. Kenjeni, kotrež bě joho něhdý z domu wuhaſla, běchu dawno z hrodu wunjeſli a ju po khowali w khlodnej zemi a ſtražnika běchu dženſa k rowu pſchewodželi. Zaſy běſche wrótniſtwo wuſwobodžene. Zaſy ſmědžesche ſo Hajnkec nan do ſwojeje wrótnich na wumjeň ſyntcz.

Tola to njebeſche hido tamna pſchitulna iſtwicžka. Běſche drje w nej nimale wſcho pſči starym zwostało. Tež ſwieczo maczerje Božeſe Cęſtochowſkeje tam zaſy na ſcějenje wiſaſche. Tola běſche jomu to něk ſaž njebo, z lotrohož ſu Bože jandželki wuletale. Njeſtwaſche džě ſo jomu na kolenje malý Bogdan, njemajſasche jomu mjeſka Hanžeyna rucjka zwjadle lico.

Bogdan běſche dawno woteshoł na wyſoké ſchule. Wot mała běſche za žiwiſenjo rad ryſoval. Běſche wſchak tutón Boži dar po ſwojej maczeri, njebohej Broniſlawowej, dostał. Knjeſtvo běſche joho tohodla z časom na ſlawne moleske ſchule poſtało. Halle pſched krótkim běſche ſo do Pariza podał, zo by ſo tu cyle we ſwojim wumjeſtſwie wudokonjal. —

Schtó běſche ſo z Hanžku ſtało, nictó wěſeſe njewědžesche. Ale najebacj to by ſo ſkódy na to ročil, zo je ſo tehdom w plomjenjach ſpasila. Tež starý wrótnik mjeſeſche za to, zo je dawno zbožný jandželf w rjanych njeboſach. A hdyž ſo z wjeczora cžmiwaſche, ſyde ſo k woſnjeſchku a hladasche k módromu njeboju, ſak tam hwežka po hwežen ſe złotej hloječku won kufaſche. A hdyž jomu tak mile do woſnjeſchka ſwěczeſche, běſche jomu, ſaž by ſo tam Hanžyne wóczko zamílko, ſaž by jomu Hanžela ze złotej rucjku do njeboſe kivala. Tu ſo potom jomu hórcy zaſtyſla po zbožnym raju njebejſlim.

Ale Hajnkec Hanžela njebe hifcheſe w paradizu.

(Poſkročzowanjo.)

Z Lujſich a Sakskeje.

Z Budyschina. Naſtawacej wosadže w Lubiju je ſo w poſlednim času wulka pomoc dostała, zo by ſo tam duchownſte měſtno założić mohlo. Najprjedy je tačantſke konſistorium z pſchinovščkow a woporow Boniſacijo-woho towarzſtwa w naſher diöceſy z lěta 1892 2,300 m. tam pſchipoſtaſalo; hórz na to pak je najdostojniſchi knjez biskop a tačant Ludwif 10,000 m. k zaſloženju duchownſkoho měſtna w Lubiju poſtaſil. Tutón wulſtom dar je z wokaſanja njeboh kublerja Mičławſcha Duczmaņa z Budworja, a běſche najdostojniſhomu knjezej tačantej wokaſaných k ſwobodnomu nałożenju

za cyrkwinſke abo dobrocziwe naležnoſcie. — Psihiſpomnič hřeče mőžemy, zo ſu přeníshe 2,300 m. wot jenož ujeznatoho dobroczerja pschez knieza kanonika Müllera w Oſtricu Bonifacijowomu towarzſtwu darjene. Tón samy dobroczer je hižo předh 1,900 m. dariš, a ſu ſo tehdrom tute pjenjezy jako pomoc za założenjo kaplanſtwa w Žitawje nałożile.

— Loniſche wopory a pschinofchki za Bonifacijowe towarzſtwo naſcheje diöceſy je tachantske konſistorium z pschiſloſowanjom hłownoho pschedyſtwa w Paderbornje na ſledowace waſchnjo rozdželilo: za Lubij 2300 m., za cyrkę w Bacžonju 400 m., za cyrkwičku w Hajnicach 400 m., za cyrkę w Žitawje 400 m., na twar noweje cyrkwie w Radworju 400 m. a za wuſtaſ komunifikantow w Budyschinje 45 m. Wſchich dofhodow bě poſtaſkim bylo 3945 m. — Tute za naš tak nuzne a ſpomožne towarzſtwo ſwiaſtoho Bonifacija njemóže ſo naſchim katholikam naležnie doſež poruczecž. Tu je dar za cyrkwinſke naležnoſcie najlepje nałożeny, a ſchtod je najlepſche, pschiſdže k ſpomoženju naſcheje domizny.

Z Ahroſcziec. W naſtupanju naſchich kſhižerjow naležnie proſymy, zo bychu w Swinařni a Ahroſcziecach dvežakali a z rjada uježhalí, dónž ujeſſimy kierluſh dospewali a tſikrōcze wobježhanjo dokonjeli.

W Kamjencu pod Szpitalem ſwjeczachnym tež ſwiedzeń ſwj. wótcia kaž wſchudże druždże po možnoſci: z 13 hodižinskej pobožnoſciu, zwonjeniom, wuſtajeniom Božoho Čeſla na kempach a na myſhpore, wupowſnjeniom 4 nowych khorhowow z weže. Tež pschi z hromadnym ſwj. woprawjeniu wobdzeli ſo telko, zo drje je naſcha cyrkwička ſeby hdy telko z dobom ſ. woprawjenio doſtač widžala. Wjeczor běſchtej cyrkę a ſchula we wſchich woſknach wobſwellenej. W towarzſtwh ſwjeczachnym jubilej 2 njedželi po 19. februaru, z wuhotowanjom někotrych „živých wobrazow”, pschednoſchkami, deklamacijemi a ſpewom. Wſchitej wróczihu ſo zahorjeni za katholiku wěc zaſy donioj. Bóh daj ſ. wótcie hřeče doſte zbožowne kniezenjo!

Z chłoho ſwēta.

Němska. Kunje w tych ſamych dnjach, hdyž němſcy pucžowarjo k ſwiatomu wótcie do Roma ſo podadža, pschiſdže tam tež němſki kejzor z mandželskej na ſwiedzeń ſlebornoho kwasa italskoho krala Umberta. Kejzor a kejzorka chcetaj tež ſwiatohu wótcia wophtacz a zbožopſhczę, kotrež je w jeju mjenje hižo general v. Loë do Roma donjesł, hřeče jónu hortnje wuprajicž. — Z nowa ſo pak nětko z Roma ſkyciecz da, zo ſebi ſwiaty wótc pscheje, zo bychu němſch pucžowarjo poždžiſcho pschiſhli, hdyž budža ſwiatocžnoſcie na italskim kralowſkim dworje nimo. A to z dobrym prawom. W tutym časzu pschiſdu mjenujech tež wſchitc liberalni wſchichi zaſtojnich z chleje Italskeje do Roma. Z přenja budža tehdrom hospody ejezo doſtač, a budža dróžsche, a k druhomu ſu tueži liberalni nowo-italsch wobylslerjo najzaſalkiſchi njepeſhczęſlojo katholiskeje cyrkwie a bamžowſtwa. Lohcy móhli tohodla pschi ſekanjanach mijez nimi a pobožnymi pucžowarjemi, kotrež ſo do cyka wobenç njeboža, wſchelake njeļubožnoſcie naſtač. Znajemy tutych młodo-italskich rjekow w tutym naſtupanju derje doſež. Tak bórzy hacž ſo poſtaſkim woftorcenjo putniſkoho čjaha z Němſkeje wobzamknje, wſchity, kotsiž ſo hižo zamoſweli, powěſcz doſtanu. Tež w katholickich nowinach ſo to w prawym časzu woziewi.

— Němſkaj kardinalaj archibifkop Kremenz z Kolna a wjerchbifkop Kopp z Wrótſlawja ſtaj ſo z Roma do ſwojeju měſtow wrócziloj. Wobaj

bushtaj tak powitanaj, kaž so wjércham pschišluscha. Wosebje z Wrótsławja so piša: Na dwórnischczu wočzakowachu joho duchowni, zemjenjo, měschzenjo, wschelake towařstwa z khorhowjemi. Hrabja Ballestrem, kotryž bě hacž do Oppeln napscheczo jěł, joho z nutrnymi słowami postrowi, na kotrež najdostojnišci kniež wotmołwi. Město bě najrjeñšcho wudebjene, a hacžrunje bě jara deschcze, týsacj a týsacj na hasach stojachu, zo bychu swojoho duchowuho wjércha horliwie postrowili. Wjac hacž sto wożow psched biskopowym jědžesche. Wóz knieza kardinala pak pschewodzachu po studentskim waſchnju zhotowani studencji na konjoch. Wjeczor pschija nowy kardinal zapoſlanych wschelakich zjednoczenjow, towařstwom a zaſtojnictwom. Město bě rjenje wobjwětlene. Tak ſo dicens w Pruskej katholicki biskop cjeſczi! Schtó by ſo toho psched 20 létami nadžijaf?

— Namjet dla zbehnjenja zakonja, kotryž jesuitow z Němskeje wuzamkuje, ſo najſkerje hakle po jutrah ſejmey pschedpoſoži. Centrum chęſſe drje jón radh hischče do jutrow k ryczi pschinjeſč. Tola ſwobodnozmihleni maja někotre ze ſwojich namjetow, z kotrymž ſu ſo předy zamolwili a kotrež njepuſhceža. ſo ſkoru tež zda, zo ſo jednanja wo tutych z wotpohlaſanjom do dlohoſcze czahnu, zo za namjet centra wjac czasa bylo njeby.

Francožska. Skóržby dla pschelkóča Panamę ſu z mocu ke kóncej wiedzene. So rozemi, najwjac winowatych je bież wſchodo khostanja wuſhko. Wyſhnoſć njewjerjeſč ſebi proceſ dleje wjescz, dofeſz pszech vjetcze, wyſhſe a woſobniſche mijena w najwyſhſich zaſtojnictwach ſo winowate poſazowachu.

Naležnosć našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 239. Michał Rjeda z Hory, 240—248. z Khróſcic: cyrk. wučeř Pětr Hila, Jurij Rjeň, Jakub Sołta, Jakub Zarjenk, Michał Serbin, Mikławš Kral, Pětr Krawża, Michał Holka, Michał Wjacławek, 249—254. z Worklec: wučeř Herman Jurk, zahrodnik Jakub Mieth, Michał Herrmann, Mikławš Glaŭš, Marija Rjelkowa, Madlena Lipičowa, 255. Marija Bukowa z Noweje Jaseńcy, 256. Madlena Cyžec ze Zejic, 257. Mikławš Knežek z Krjepliec, 258. Hania Cyžec z Kaſec, 259. 260. z Kanec: Pětr Libš, Karl Nowak, 261—264. z Wotrowa: Hana Michalecowa, Michał Cyž mlodší, Jakub Bałcar, Marija Ryćerina, 265. Khatia Wjacławec ze Žuric, 266. Michał Zopa z Haslowa, 267—269. ze Sulſec: Jakub Zopa, Michał Leman, Marija Hórbankec, 270. 271. z Baćonja: administrator Jurij Libš, Handrij Šmidl, 272. Mikławš Libš z Českic, 273. Marija Zmijowa ze Židowa, 274—276. z Budyšina: Jan Handrik, Mikławš Rychtar, M. Š., 277. Jan Siebař z Hrubjelčic, 278. kantor Mikławš Bur w Kōningshajne, 279. Fr. Pankrac Glaŭš, kapucin w Brnje.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 634, 635. z Khróſcic: cyrk. wučeř Pětr Hila, Pětr Krawża, 636. Jan Handrik z Budyšina, 637. August Glücklich z Bronja, 638. 639. z Kaſec: Jakub Rjeda, Jakub Čumpjela, 640. Marija Ryćerina z Wotrowa.

Sobustawy na lěto 1891: k. 714. cyrk. wučeř Pětr Hila w Khróſcicach.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 108,078 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je ſo dale woprowało: wot Bonifacijo-woho towařſtwa našeje dioceſesy 400 m. — Hromadže: 108,478 m. 50 p.

Za cyrkičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,159 m. 50 p. — Dale je ſo woprowało: wot Bonifacijo-woho towařſtwa našeje dioceſesy 400 m. — Hromadže: 11,559 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: njemjenowana z Boranec 5 m., njemjenowana z Měrkowa 1 m. 50 p., Madlena Henkec z Radworja 1 m. 50 p., Jakub Ryćerja z Khasowa 3 m., njemjenowana z Radworja 1 m., Madlena Suchowa z Radworja 1 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

staj dariōj: Nadobna dobroćerka 30 m., Fr. Pankrac Glawš 1 m. 10 p.

Za cyrkej w Lubiju: R. 50 p., J. A. z Budyšina 10 m.

Zaptač Bóh wšem dobroćerjam!

Najpschihodnišchi dar jako „posledni zeleny schtwortk“ za serbske
džecži je dobra serbska modlitna kniha, kotaž jako wopomnječio na čele
živjenjo wostanje.

Najwobschernische serbske modlerske knihi su:

Nowa Jezusowa winica

wot J. Kucjančikoh.

Wiazana z pschiwiażanymi kerluschemi a stacionami za 6 a 7 mk.; bjez kerlu-
schow 5 m. Też so hiszczę drohotnišche zwiażki w krótkim czasu wobstaraja.
Kniha je dóstacż pola Jakuba Wjenka, tachantskoho zwónka w Budyšinie.

W Delsich Sulshecaħ czo. 28 je jena kħejka z mjenje abo wjach polom
i 1. ħaprylej k psħenaječju.

Michał Kokla w Kupjeli porucza runklowe symjo: Lentewiher,
Obendorfer a Ekkendorfer, też wsħiditke druhe Zahrodniske symjenja, sadowe a
druhe schtomiki, kerki a rossliny.

Z tutym wozjewjam česczenym wobydlerjam w Lejnje a we wokol-
ności, zo sym so něko w pomienowanej wshy zaħsdil a porucżam so najpod-
wolnišcho k molowanju stwów a t. d., kaž wošebe k pisanju a pozłoczenju
kſtijow a wopomnikow. **Pawol Peschka.**

Towarstwo Serbskich Burow.

Runklowe a džecželowe symjo, też schtworcž centnarja běloho džecželo-
woho symjenja je na skladże pola hłownoho rendanta J. Kubanki w Chró-
sczicach; wozowy maz, jara dobry a tuni za sobustawu, je dóstacż czo. 17 tam.

Bjawnu džak!

Z cjezkleje khorosče stanowisch cižuji so pochnuty, po Bohu mój naj-
wutrobnischi džak wuprajiež mojomu lekarzej kniezej dr. Rachalej z Pancžic,
kij je mie w khorosče z wustonej, rozhladnej a wobstajnej pröcu lěkowá.
Boh tón kniež njech jomu to mytuje.

W Chrósczicach, 14. měrca 1893.

Jakub Smola.

Najwutrobnischi džak a „Zaplač Bóh tón kniež!“
dowolamoj sebi tudy wsħidkim tym wuprajiež, kotsiż su naju horcolubowanomu,
njezapomnitomu synej a bratrej **Michalej** w času joho dolheje khorosče
z tróščtom byli, kaž tež wsħidkim tym, kotsiż su joho młode čjelo k rowu psche-
wodzeli, jomu z tym poslednju čescž wopokazawšči. Wošebeitu nutrny džak pak
lubej Kalbiczańskiej młodzinje za tač wurjadne a mnohe wobdželenjo a
pacjer na „puštých wječgorach“.

W Kalbicach, 25. februara 1893.

Khatia zwud. Čjornakec.
Turi Čjornak.

Cjissiež Smolerjec kniheċċisċeżenje w maejjeżjajm domje w Budyšinie.

Kátholický posopek

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Wudawy cžasopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Metodija w Andělschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cíllo 7.

1. hapryla 1893.

Lětnik 31.

Jutry.

Mjeze wschitkimi džélemi cyrkwińskoho lěta je jutrowny čas zatvěcje
najbohatschi na potajnočzach; haj možem źe wschém prawom prajicž, zo je
srjedzizna cyłoho potajnoho žiwenja nasheje swj. cyrkwie. Wjcho, schtož tu-
tomu swjedzenjej pschedkhabža, to nas jenož na njón pschihotuje. W advencje
smj ze swjatej žadoseču wočakowali naschoho Wumoznika; hody smj z voboznej
horliwoſeču a ze słodkej wjehoſeču psched žlobjatkom noworodženoho džecžatka
Necželi; smj Zbóžnika pschewodželi wažne wěrnoſeče rozpominajo pschez čas
swjatoho vósta a woſebje w posledních dnjach z nim ſo thichili a rudžili w joho
najczęſtſich hodžinach, hdyž kózda křesćjanſka wutroba ze sobuzelnosću
tšepečata, hdyž paž tež Žejuſowý bołostny křižny pucž kózdoho křesćzana, kij
jón hódnje rozpomina, tak rjec z mocu na pucž poſkutu wjedže. To wſchitko
je jenož pschihotowanjo na jutrowny swjedzen, kotoruž smj ſo nětko pschi-
blízili. Hijo staroba tutoho swjedzenja dyrbi nam po woli Bożej pokazacž, zo
je wažnišči za nas hacž žadžn druhi. Pjatnacze stow lět předy hacž je
Khrystus wot mortwych stanęł, swječzachu židža po Božim postajenju hijo
ſvoje jutry, kotrež běchu wězo jenož píchedznamjo jutrow nowoho zakonja.

Schto ſu nashe jutry w křesćjanſtwie? Zbóžna wěczoſeč, to je wěry
jutrowny swjedzen, a tohodla je nascha jutrowniczka na zemi swjedzen wšchēch
swjedzenjow. Cyłe čłowjestwo bě mortwe psched Khrystufom, zemja bě wulkı
mocny row, do kotorohož jedyn čłowjekſki ſplash po druhim ſo zahubjeſche bjez
prawa a nadžije, zo móh ſo hdy zaſy z njoho pozběhnež. Tu ſo ſta, zo
syn Boži hako zemréty čłowjek z rowa wumrđe, zo zaſtupi hako prěni čło-
wjek do krasnoſeče swojoho njebjeskoho wótca. Wón paž nochyschejenicžki
bjez, kij niedybjeſche wjacy wumrēz, ale wón bě, kaž nam swj. jaſoſtiož
Pawoł praji: „prěnorodženy z mortwych”.

Meh nješnjemim tohodla jenož Žežušowe wot mortwych stanjenjo, ale našcha swj. cyrkje hce, zo bychmy sami byli kaž z rova stanjeni, kaž wěčji hižo wěčneje zbožnoſće. Sežehowace poł sta dnjom jutrownoho časa su po wucžbje swj. cyrkwiſtich móćom znamio wěčneje zbožnoſće. Wone su tohodla cyle wjeſoſćeji poſwieczenie; wšcha zrudoba je wuzamknena, našcha swjata cyrkje njeniže ani ſłowęčka swojemu njebeſkomu nawoženi prajic̄ bjez alleluja, tamnogo radoſtnoho ſpěwa, kiz po jeje wucžbje njevustawajc̄ po drohach a měſtnach njebeſtogo Jeruzalema ſlinę. Pſchez džewječ̄ měſacow njeſtym tutón ſpodžiwny a radoſtny ſpěw ſlyſheli; dyrbjachmy z Khrystuſom, kiz je ſo za naš woprowaš, wumrěč̄; nětko paſ, hdyž ſmy z nim z nowa stanhlí, hdyž nochcemy wjach ſmjerč̄ hréčha wumrěč̄, kotryž duſchu mori a kiz je Khrystuſa na křiž pſchibíš, nětko je nam pſchihodne: Alleluja.

Boža mudroſć, koſraž zjednocžuje, ſhtož ſo w pſcheznaturskim žiwjenju ſwiatosjezajeje hnady w našich wutrobach dokonja, z tým, ſhtož ſo we wonkownym naturskim žiwjenju stava, je jutry w času poſtaſilo, hdyž tež pſchiroda ze žymſkoho rova ſo pozběhuje. Stanjenomu Žežuſej ſo pſchizamnyc̄ k nowomu žiwjenju namokwja naš hižo kral Salomon: „Stan mój hoſkjo a poj. Byma je zaſchla a deſhcz je pſcheſtaſ, kwětki ſu zefhadtale w našim kraju a hlos tujaſki ſmy ſlyſheli.“

Powſchitkowna wjeſoſć jutrow pſchecžepa tak rjec hižo do poſledních dnjow martrownoho tydženja. Je-li tež žarowanjo najwjetſche, hdyž pſched Božim rovečkom ſlečimy, nadžija tola hižo ſhabda a roſče bóle a bóle na krafniſche zerja ſwitacocho jutrownoho ranja. Jutrowny jězdný ſpěwa ſebi hižo radoſtny ſerluſč a ſamo njerozomne ſkocžo poſtieža pſchi tuthy zynkač radscho ſwoju ſchiju, zo by ſo debicz dało na rjany pucž. Haj rjany woprawdze pucž jutrownych ſchijerjow je. Pſchez naſche wſy a pola njeſu a pſchewodžuju woni wot mortwych stanjenoho Zbožnika, hnadu a žohnowanjo wot njoho proſhø. Nic ſwětne zawiſelenjo wiedże jich won, ale ſuboſć a čeſečnoſć napſhcežo tomu, kiz je ſebi ſam žiwjenjo wrózil a kiz može je tež nam zdžerječ̄. Čzin ſwiate ſwiecze! Šchtóž k Božej čeſczi zapocžinamy, dyrbimy tež k Božej čeſczi hódnje dokonječ. Tak je ſo Bohu džak z wjekſha tež wot našich ſchijerjow džeržalo a tak drje tež dale budze. Tohodla wjeſeliny ſo ſobu kaž na jutry, tak tež na ſchijerjow, nic jenož kaž našci ſuſodža, kiz z daloka pſchindu, na rjane konje a banty, ale dokež ſmy w ſchijerjach wobthowali rjane ſerbske pobojne cyrkwiſke waſchnjo. Boh daj nam wſhem prawje wjeſole ſwiate dny za čjelo a duſchu.

Serbſka chganka.

(Wokročžowanjo a ſkónčenjo.)

Pſched krótkim běſtej do wulkoho města Pariza pſchijelej dwě chganci. Tola njebeſtej to chgancy, ſajkež po Serbach dundaju, ně, běſtej to woſobnej mlodej knjenje. Njeſhodžeſtej w trundlach a w roztorhanych drabach, ale w židze a ſomocže. We woſobnym hoſczencu bydleschtej a woſobni knježa a knjenje jej tu wophtowachu. Kóždy bě zbožowny, možeshe-li z nimaj ſłowęčka popowědacž. Po chlym měſcze ſo wo nimaj ryčejſe. Něktiſi wobdzitowachu jej u njeſtědnu rjanoſć, druzi zasyh bóle jeju pſchekraſnu hudybu. Woſebje paſ ſlawjachu a khwalachu mlodſku chgantu. Ludžo nochyčhu ani wěrič, zo bě chganka macz

tajkule lubožnu kwětku, počtu nežnoty a njewiny, porodžila. A jeje hlos bě tak čistý, tak jasný, kaž samy krystal, jeje wóczko tak milé, tak nežné, kaž złota hwězdy na njeblu. Kóždy chyše cuni jeje hlos słyszecz, na wohniu a tola tak grudnuscku jeje hudźbu posłuchacż. Wschudżom so ludżom na koncertach wośnidźieche, hdźeż wona nješpěwaſche, na swoje cymbale njeħrajeſche.

Zaſy mějescze ſo muſki koncert wotmęćz a to k czesczi młodoho molerja, kotryž běſche ſebi z pscheſrasnym wobrazom hódnoſcz doktora w rjanych wumielſtwach dobył. Njemějescze pschi tom wjèle hercow a sławnych hudźbnikow viſtačz, wjèle kħwalbnie znathch spěwarjow a spěwartow wuſtupowacż. Ženoz sławnej cygancz mějesczej tutón spěwony wjeczor wolraſnicz.

Ale najebacż to běſche zahe z wjeczora hijo ſala, hac̄runiež doſcž wobſherna, chle pscheſpelnena. Ani měſtniczka njeběſche prózdroho, ſhiba ſomočzony ſtol w przedku psched podiom pschihotowanym za młodoho wumielca. Šala běſche kraſnje wobſhwelena a z njewſchednej pychu wudebjenia. Ma zadnej ſčenje, runje podiej napſheczzo, wiſasche kraſny wobraz młodoho doktora wſchón z kwětkami a lawrjencowymi wěncami wobwity.

Z dyptkom dżewieczych ſo zaſlinka. Wſcho nadobo wocžichny. Pödlanske durje ſo woterwiczu a z nimi zaſtupi młodý moleč, powitanym z powſchitkowym pschihloſom.

Běſche to kraſny młodženc, kotryž ſo wſchém pscheſzelne klonjo za wopkozanu czeszej džakowaſche a ſo potom na pschihotowanym ſtole poſhyň. Poſtawny bě zróſteńje ale ſchwizneje. Młodne wobliczo z wysokim nadobnym ejoſtom bě poſne žiwojenja. Čornej wóczę ſo jaſnje zyboleſtej. Ani wóczę ſeſpuſteſci ze zaſweschka, kiz jomu sławnej cygancz zaſchwawsche.

Zaſy ſo zaſlinka. Zaſweschk ſo wotczeſe. Ale na jewiſhczu ſtojeſche jenož młodſcha cyganka; starsza bě nahle ſkhorjeſa. Čežki nadawk, chly spěwony wjeczor ſama hoſčci zabawecz, bě młodej kniežnje napołoženym.

Bjez džiwa, zo jej czerwienej liczych blēdnjetej, bjez džiwa, zo jej wutroba pykoce. Stoji tu z wóczkomaj na poł zaſwientymaj. Bělej jeje ruch džeržitej złotej hejcy, kotrejž mějesczej bórzy cymbalowe truny zbudziez, wožiwič. Někto ſyda ſo na ſtol z czerwienym ſomotom poczehnjenym, a bjerje cymbale na ſolenia.

Nadobo dyri z wobrotnym wotmachom do trunow. Hejcy jenož tak zletuſtejtej. Pschech kħeſiſho ſaha do trunow. Pscheen mócnischo zanodhuja ſo zwuki. Lědma je zaſwischich, měniſch, zo czi hiſhcze we wuſhomaj kliničza, ale dawnu ſu hijo tlochle. Wſchiten ſo džiwaju. Ale to běſche jenož prěni poſpyst. Cyganka popſchewtaſta pozběhnywſchi wobej hejcy.

Z nowa zaſraje. Ženoz z lohka złotej hejcy tſhepotatej. Gunje hlosy zyńcza truny, kaž by ſo jich jenož muſchace kħidlo podótko. Lědma je ſchwischich. Cyganka hłada pschi tom ſtajnje k njeblu, kaž by hakle wot tam wočatowaka prawoho zaſorjenja.

Nadobo wožiwi ſo jej chle wobliczo. Pyri ſo kaž róža. Wóczę ſo plomjenitej w ſwiatym błyſczeſu.

Tęž hudźba ſo někt cykle změni. Mócene akordy kliničza z trunow. Žónu je czi, kaž bych u ſyń jandželow nad tobu we wýſchinach juſkaſe; paſ zaſh ſpěwaju truny kaž ſolobiki w brézowym hajku. Hnydom zaſy zaſchumja czi z wichoram i a wukliničza ſkonečnje do bórbotanja hórskeje wodžiciki, hdźj ſo po hladkich kamuſtakach žórlsi. Nadobo zaſy ſchwischich wójnisti pothód. Je czi, kaž bych u tſelby praſkaſe, ranjeni ſtonali, džeczi zaſoſeſile, maczerje płaſkaſe. A

zašy wocjichne trunow holk. Ženož něchto čeňkich trunow hishcze zynci. A zašy truny wocuežeja. Zwukow dale a bóle pschibywa. Hlosy ziednoczują so do krasnych akordow hodownoho kéruscha: „O pastyrjo wy, netk pozběhnicze so.“ Tola hižo zašy slabnu. Zynki bywaju dale a cunisze. Sklončzne je eži, kaž by maczeka zrudnje plakala na rowje swojej džowczežki. A tu nadobro zaklinczni nežny, lubozny hlos. Myſlisich, zo ſkyſtich jandžela ſpewacz, a tu khwilu ſpewa cyganka krasnu ſerbsku pěsen: „Pſchadla je Maria ſudzefku.“ Wſchitcy ſuchaja naſledzbnich tutym pschekrasnym zynkam. Cuza drje je jím ryc, ale nežne, mjeheke jeje zwufki powědaja tak zrozemliwie, pschithadzejo z wutroby kradniu so zaſy do wutroby.

Wſchitcy z radoſcju zajuskaſa, wſchitcy džakuja so jej móćenje pschihloſujo za jednoru drje, ale tola tak pscheluboznu pěſniczku. Wſchitcy poſypaja ju móhl rjec ze ſamymi kwětkami. Czisze z pozaginjenymaj mikaweczkomaj, do kotrych kradžu ſylza ſtupa, ſtoji tu kaž w rózowym deſhczu.

Ženož mlody wumjelc njeplaca z rukomaj, njeſteciži mlodej cygance ſaneje róziczežki. Z ruku zadžerzuje ſebi wocđi, z kotrych horce ſylzy kapaju. Schto drje bě joho tak hnuko? Haj, wón wſchak bě wjac ſkyſchal hacž wſchitcy druzy; wón běſche ſkyſchal ſerbsku pěſen, zynki z ſubeje domizny. Ach, hdže běchu tamne zbožne czasy, hdžiž wón z Hajnkec Hanžku tutu pěſen ſpewasche? —

Ale hižo zašy klinča truny, zaſwonja kaž zwony njedzelske. Hlosy dale a bóle roſtu, bywaju pschech mócnische, połniſche. Zaſy mloda cyganka krasnu pěſen zaſpewa: „Sym Serbow ſerbske holiczo, mi Hanžka rěkaju.“ Cykle ſwoje wumjelſtvo tu naſtaji. W tutej pěſniczej wuspewa mócene ſwoje zacjucza. A cymbalowe truny z njej juſtachu, kaž bych u z njej zacjuwaſe. Dawno běchu zwufki z njej so radowacž, z njej ſebi zaplakacž.

Pěſen wuklincza. Ženož truny hishcze czisze zynczachu khwileczežku. Ale tež wone, jena po druhzej, wumjelnychu. Koncert bě nimo. Z najwjetſchej ſlawu bě cyganka ſwoj čežki nadawſ wuwjedla.

Wſchitcy hishcze z meroム ſedžachu, kaž bych u hishcze ſkyſcheli pschekrasne zynki. Jim we wuſchach hrajeſche hishcze pschecu tamna njebeſka hudžba.

Ženož mlody wumjelc hnydom poſkoczi w ſpodźiwnym njemierje. Na cylym czěle tſchepotajo khwataſche na powyſthene podium k mlodej cygance. Džiwna myſliczka bě w joho hlowje zefihadzała.

Něchto ſlowejkow ſchepny rjanej knježnje do wucha. Wona nahle zbledný, zatſchepota kaž lilija w cunim wětſiežku. Zaſy so zacjewjeni kaž roñſche zerja, poſkoczi a padže młodžencej woſkoło ſchiye zdychnywſchi: „Mój Bogdanje.“

Krótkie to ſłowo rjetny mlodomu molerzej wjac hacž dolhe wołozowanja: Hajnkec Hanžku bě namakał.

Tež krasnej cygance pscheradži Bogdanowy wiesoły wuklischik „Moja Hanžka“ cykle potajſtvo.

„Wem, luba Hanžka, ſchto tak mijeczo plakasche, hdžiž ſerbsku pěſen ſpewasche“, proji Bogdan po khwili staroſežnje, „možu eži horjo wołóžicž?“

„Ach, mój luby Bogdanje“, znapſcheczimi Hanžka, „dopomrich ſo na lubu ſerbsku Žužicu a na rjane czasy, kotrež tam z tobu a z lubym nanom pscheinich. Pschi tom ſo mi tak zaſtyska. A w tym wołomiku dohlaſdach ſo na twoj krasny wobraz tam na ſeženje.“

Tu ſo mi jezda, zo je tamle tón ſtary wojaſ eyle kaž mój nan, a hólčec, kiž jomu tam za prózduh rukaw ſlabajo ſo na kolenje koſla, ty, luby Bogdanje; a hólčka, kotraž jomu ſchedžiwi hlowu majſa, ja ſama. Wſchitke te

rjane dopomjenjenki z młodych lét zaś w mojej duszhi stawachu. A pschi tom bu mi tak czeżko k wutrobie, zo sym ja jenož wboha cyganka."

"To wschak sy najdaleje była", wotmołwi z wjesołoszu płacę Bogdan, "w tuthym wokomiku sy hiżo moja niewiesta". A tu wobja Bogdan Hanżku a wobkrużi swój ślub niewiestu cześnie na czoło koscho . . .

Ludżo njemóżachu so wudziwacż. Schto mějescze tutón wustup rēkacz?

Tu zapadny zawěsčk. Mjelęczo wotħalischtaj so Bogdan a Hanża z poħoċnijmi durjemi. Richtó jeju wotħad njeħptin. Wschitch sedżachu hisħeze w koncertnej sali a żhudawachu, schto mějescze tutón spodziwny podawf woznamienicż. —

Běsche rjany naletny wjecżor. Słonečko bě w Boži domeżk schlo. Złote hwězki spohladowachu z njebieskeje módriny. Polny měsacżk dobywaſche so z czemneje mróczalki, z kotrejż bě so duch po pucżu zetkał. Słeborne joho pruhi śwečachu stulenomu schedziwcej do wocżow a cuni wjeczorny wějsik hrajeſche sebi z joho schedziwymi włosami, kotrej tam a sem pod wojerškej čapku won lufachu. Ale Hajnkec nan — to bě starc, kiż tam na kamjentnej lawcy sedžesche — njevidżesche jaśne pruhi měsaczkowe, njeħptinu cunjoho wjeczornoħo wětsika, njeħħeschesché dupot konjacych kophtów, kiż so dale a bôle bliżeſche.

Běsche sebi zdremlał. Krasni són so jomu džijsche. Widżesche swoju Hanżku a młodoho Bogdana, kaf wonaj psched nim kleczeschtaj. Wón jeju żohnowaſche położiwschi zwjadlej ruch na jeju hlawje, a tykaſche jimaž slubny piersħeżen na porst. A wobaj joho wobjimashṭaj, koscheschtaj joho blède lico a pħakaschtaj z wjesołoszu. Tu wotuzi.

A hdyz sparnej woczej wotewri, bu són k woprawdžitoscji: młodženc a kniežna joho wobjimashṭaj, Bogdan a Hanżka. Tola joho stara hlowa nje-moħesche to wopħimnycz, joho rozm to wěricż, zo bě dawno zemrēta, we wohnju spalena Hanżka zaś z mortwych stanika. Halle hdyz jomu Hanża wschitko wupoweda, kaf bēku ju cyganjo sobu wzali, kaf bē ju potom młoda cyganka, kotrąż bě z bohatym Čjornohórcem wożenjena, wukublała a wosebje w hudźbie rozwucżoła, kaf běsche potom do Pariza pschißla, tu so z Bogdanom zaś póżnała a nětko so k njomu do wotcneje Luzzich wróczka, zrozemi wschitko. Płaczo zdychny: "Bożo, kaf sy tola miłoszīw."

Zaś spewachu wschitch tħio hromadje we wrótnich psched swiecżecżom macjerie Bożeje Čestochowskiej. Zaś śwečachu lubje Boże hwězli na rjanych njebiesach. Leż Bogdanowa macż tam ze złotym wołnijeschkom jum do wrótnich spohladowasche. Tola nětko jich wjacq zla knjeni njerozehna. Nē, sam kniež tylni Bogdannej a Hanżich slubnej piersħeżenjej na porst a Hajnkec nan jeju slub pożognowa.

Bo tħejx njeħdelach wjedżesche Bogdan Hanżu jako swoju niewiestu k woltarej. Ale hdyz ju jako swoju lubu mandżelsku domoj pschiwiedże, leħnij so Hajnkec nan na smiertne lożo. Dawno bě był khorowath, njenadżita radość pak joho mōc złama. Poħlynejen z khlebom njeħbesim radlubje swoju sprawnu hlowu do rowa połoži. Wschak bě hisħeze jónu wohlaħ Bogdanowe a Hanżyne woblizjo.

Boħka a eżiha běsche joho smiereż. Dawno bě dżen jomu zemiske horjo a njezbożo wutrobu złamało. A hdyz poslednje sloncze pruhi wjeczorne njeħjo wotħażja, wumre żbognje w Bohu, swojim żbogniku. Sandżelowie Boži pak njeħeħu joho dusħu do rjanych njeħbes.

Kewaſny dom běſche nětk ſmijertna komorka. Kewaſny džen ſkónčí z pôſty wjedzorom. Kewaſni hoſčo klečžachu pſched ſtruchlymi marami. Kewaſne pěſnje wulkinežachu w ſmijertných kerluſchach. Kewaſna pycha změni ſo z čornej draſtu žarowanſtej.

Zaſl ſwěčeshe Boži měſacék do wrótnich. Tola pſchi woknje njeſebžeshe starý wrótnik, ně, wón zhladowaſche z njeboſtej módrinu do ſwojeje něhduſtej iſtwiežki na ſwój bruny kaſchę, pſched kotrymž mloðaj mandželskaj, Bogdan a Haňza, ſo modleſchtaj ſvjaſtý róžowe za njebohoho Hajnkec nana.

J. H.....c.

3 Lúžich a Sakskeje.

Z Budyschia. W Radanje w Čechach je w tamniſchim klóſchtrje wyſchicha ſotrow ſwiateje Hilžbjeti kniežna Venceslavia Wawriſec, rođena z Miločic, wumrěla. Tutu powěćz ſmy z čeſkých nowin zholili, kotrež zemréčo tuteje jara wuſtojneje kniežiny hlučko wobžaruja. W Praži jako wuczerka jara thwalobnje pruhowanjo wobſtaſhi běſche wjac lét wuczerka w ſpomnjenym klóſchtrje a nětko hižo tójschio lét klóſchtr jako wyſchicha jara wuſtojne wjedžeshe. Pſchi jeje poħrjebie poſaza ſo wulke čeſczenjo, kotrež ſu zemréte runje tak ſtatna ſaz tež měſcianska wyſchinoſež a wſchitcy wobhydlerjo wopokazovali. R. i. p.

Z Radworja. Nježelu 5. měrca popołdnju mějeſche tudomne towarſtvo „Afrīka“ ſwoju létnu hlučnu zhromadžiznu w Połlenkec hoſcenzu. Rajpředn powita pſchedyda k. adm. Žur pſchitomnych a rožestaja potom w dleſchim pſchednoſchu powschitowane ſtukowanjo towarſtwa němſkich krajow w minjenych 3 létach, hdež bu pſchez 800,000 hr. nahromadženych, a tak buchu tele pjenyež na džerzenjo miſioniskich ſtacijow a wukorjenenjo ſurowoho a krawnoho wotrožitwa mjez ludami w Afrīci nałożene, a ſpomni ſkónčinje na ſtukowanjo a zbožnu ſmijerci ſlawnoho kardinala Lavigerie-a. Na to pſchednoſchowaſche wuczer ſkral wo živjenju, waschnjach a nabožinje pohanſkoho luda Maſaj, kiz je w ſuſodſtvo němſkich krajow jedyn z najſylniſtich ſplahow. —

— Nježelu 26. měrca mějeſche naſcha bjeſada porjadnu zhromadžiznu. Kenjez administrator wotewri zhromadžiznu a poda dleſſchi rozhlaſt ſwětnych podaſkow poſlenijoho časa. Wón ſpomni wosebje tež na wulkoſtu ſwjedzeń, koſkž je ſo na dnju jubileja ſvj. móteca w Romje wotbył. Po tutym ryczeshe wo nětčiſtihm hibanju mjez burſtim ludom a tak mjenowanym zwiažkom burów („Bauernbund“), pſchi kotrymž dleſſha debatta naſta, we kotrež ſo někotſi za njón, družy pač tež napſchečejo njomu wuprajichu. Skónčinje hiſceže wuczer ſkral na zwieselace powiěſcze z Afrīci nowiſtchoho časa, a to z Belgijskoho Konga, z kraleſtwa Dahomeja a tež z naſich němſkich kolonijow w Kamerunje, ſpomi; tola pač dyrbjeſhe z wobžarowanjom pſchiſpomicz, zo ſo zrudne wobſtojenja katholikow w kraleſtwie Uganda, kiz buchu pſchez jendželskich wjedníkow Luigarda a Williamſa zawiñene, pſheměniſe njeſi, hacžrunje hewak jendželske kniežerſtwo w ſwojich krajach katholiskej cyrkwi ſwobodu njezapově, a Uganda ſtoji tola pod jendželskim ſchitom. — W Uganda bydlachu prjedy krawnych nabožnych bitwom mjez 4 milionami wobhydleri na 100,000 katholikow, a nehdze 6000 protestantow, družy ſu muhamedanojo a pohani. Kr.

Z Pancžic. Pſchi ſkádnofeži, w kotrež tudomne ratařke towarſtvo ſwoje ſtote poſedzeñjo wotměwaſche, ſta ſo tudy rědka a hnujaca ſwjatočnoſež;

služomnej R̄chata Č̄ešlic z Worskla, kotaž 32., a Wórscha Libušhec z Kamjenca, kotaž 30. lěto po spochi na Njebjelčjanjské farje služitej, buſtej dla swérę a dobrých čzeladnych poczinów z rianym złotym fchizom phisnenej. Tute znamjo najwyschichohho poczescowanija za čzeladnikow bu wot wyschnoscze postajene a pſchez ff. Pfannenstila a Bruggera z Budyschina phisnese a pſchepodate. — Njech je tutón podawek druhim čzeladnym pohnuwaćko, zo w sczernym traczu pola toho samoho hospodarja podobne myto ſebi dobudu.

Z chloho swęta.

Němska. Sejm ma nětko tež jutrowne prózdniny. Poſlednie poſedzenia běchu jara njemérne. Antisemit (pſchecziwnik židow) rektor Ahlwardt, znath ze swojeho piſma „Judenſlanten“, kotrež halle je tohodla pſched krótkim z jaſtwa puschény, k preñomu razej do ſejma pſchinidže. Wschudžom wón pſchilejnoscę phasche, pſchecziwo židam ſo mócnje wuprajicž, a pſchi tým tež pſchecziwo kniežekſtu, pſchecziwo ministram a mnohim druhim ſobuzapóſlancam, zo ſu ſo z dobrej wolu wot židow jebacž dali. Wón mnohich ze ſłowami rani a chenske k wſchomu dopofazu pſchinijesz. To paſ njeje ejiniš, ani njemóže. Zawělcze nicto přeç njemóže, zo ſu židža mnohe njezbožo a ſchfodu w kraju naczinili a hiſtce pſchecz ejinja, tola Ahlwardt, kaž je poſazal, njeje muž za tým, zo by to wotſtronicz móhl. Wón ſluſha k tým, kotsiž wjele rycza a mało ſkutkuja.

— Na město zemrétoho Dr. Reichenspergera ſu we wokrjesu Westfälſſeje Fußangela za zapoſlanca wuzwolili. Tež tutón je derje znath z processa pſchecziwo Baare dla platanach Ichénov (folijow). Fußangel je katholik a wſchudžom katholiku weč zastupuje, tola často na jene waſchnjo, kotrež wjac ſchodzi, dyžli pomha. Tohodla bě ſo centrum wot njoho wotrjekko. Tola paſ bu z wulkej wjetſchinu wuzwoleny. Centrum je potajkim tute městno zhubiło. Ke kotrej stronje ſo Fußangel w ſejmje pſchizamknje, njehodži ſo prajicž.

— Kejzor je nowemu kardinalow Dr. Koppa a Kremenzha, kóždoho we woſebitej awdiencyj pſchijal a wobeju k ſebi na hoſčinu pſcheproſyl. Wonaj dyrbjeſchtaj ſo kejzorej pſchedſtajicž, doſelž kardinalojo po starym cyrkwinſkim prawie jako wjerchojo placza.

Francóziska. Jules Ferry, kotrež bu njeſdawno za pſchedſydu ſenata wuzwoleny a wo kotrejmyž rělaſche, zo budže traſč hórzy president republiky, je nahle wumrēl. Ferry bě měrný čłowiek a na njoho bě ſo tohodla doſpolna nadžija ſtajila, zo Francózla wójnu njezapocznije. Hewak paſ bě nje-wérinový čłowiek, w předawſkim čzaſu je wón jaſo minister wſchitke cyrkwi njeſcheczelſke zakonje namjetował a pſchecziſhežał. Wón je tež bjez ſwiatych ſacmentow wumrēl a bu tohodla bjez cyrkwinſkoho požohnowania pohrjebany.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 280. Jakub Hajna z Kukowa, 281. Jan Nowotnik z Budysina, 282—284. z Kamjenca: farař Filip Rězak, Jakub Klimank, Jakub Bräuer, 285. Michał Šewčik, stud. theol. w Prazy.

Sobustawy na lěto 1892: k. 641. Jakub Hajna z Kukowa.

Sobustawy na lěto 1891: k. 715. Jakub Kocor z Nowej Wjeski.

Zemréty sobustaw: knježna Wenceslavia Wawrikec z Miłocic, wyšša kloſtra ſwiateje Hilžbjety w Kadane w Cechach. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 108,478 m. 50 p.
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.
Hromadze: 108,479 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,559 m. 50 p. — Dale je woprowała: njemjenowana z Budysina 3 m. — Hromadze: 11,562 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Madlena Nowotnikęc z Jaseńcy 30 m., Haňza Zarjenkec z Dobrošic 2 m. 50 p., njemjenowanej z Ralbic 4 m., njemjenowana 1 m. 60 p., wot Bonifaciowohu towarzstwa našeje dioeces 400 m., Hana Mikličec z Boranec 20 m., Jan Mětowski z Boršće 3 m., J. A. z B. 5 m., M. K. z B. 2 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. Ł. 2 m.

Zapatać Bóh wšem dobroćerjam!

Wo pucżowanju do Roma

je hacž dotal wjele njewěstoſe bylo, a hiſcheje psched někotrymi dnjemi wo-
zjewiesche Frankfurtski komitej za zarjadowanjo pobožnho cžaha do Roma,
zo budże za pucżowarjow z Němskeje swjatočna audiencia pola swjatohu
wótca 15. hapryla. — Po najnowschich powěsczach pak je nětko postajene,
zo budże swjatočna audiencia za pucżowarjow z Němskeje srjedź 8. a 15.
meje. Tuž ſo zda cyle wěſie bycz, zo cžah pobožnych pucżowarjow z Něm-
ſkeje prěnje dny meje z Mničowia wotjēdze. Drobnishe poftajenia ſo
drje w krótkim wozjewia. Přichicžina pschemenjenja ſu swjatočnoſe dla ſlěbor-
noho kwaſa italskoho krała a krałowej, tak ſo je Vatikan pobožne cžahi wot
17. hapryla hacž te koncej tutoho měſaca zataſał.

Swjecžata a knižki za pobožnu ſednotu swjateje
Swójby ſu wuſchle a ſu na pschedań na farach w Chróſcžicach,
Wotrowje, Rjebjelcžicach, Schpitalu, Ralbicach, Kulowje a Radworju
a Budyschinje, dale w Baczonju, Klóſchtrje Marinej Hwězdze a Ržoženče
pola ff. duchownych abo tam, hdžez tucži poftaja. W Budyschinje ſu
tež pola ff. inspektora Wjenti a zwóńka Žāničha dōſtarž. — Přacžigna
za swjecžo swj. Swójby je 60 p., za knižku 15 p.

Mała uajtuńska modlitna knižka

II wězda.

Modlitna knižka
za katholskich křeſčanow.

je pola redaktora „Katholſkoho Poſoła“ na pschedań: płacži wjazana do płatu
ze złotym režtom 75 p., do płatu z čerwionym režtom 50 p., jednorje wja-
zana 30 p.

Michał Kokla w Kupjeli porucja runksowe symjo: Lentewiher,
Obendorfer a Ekiendorfer, tež wſhitke druhe zahrodniske symjenja, ſadowe a
druhe ſkłomiki, kerki a roſliny.

Čiličz Smoleriec knihičziszeſteńje w maczicznym domie w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Luđowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

15. hapryla 1893.

Lětnik 31.

Schto je wina?

Všched něhdje 8 lětami bě bur w Něhdžecach dýrbjał swoje kubko pshedacž. Z címu bě po prawom tak daloko wołhudnył, nictó njewědžesche a wón sam najskerje tež njebe prawje wotmołwicž móhl, hdyž by so joho něchtó za tym prashčał. Besche drje něchtó dolha po swoim njeboh nanje pshewzał, ale tola nic wjach, hacž móžesche kubko lohko njesčz. Kubko bě tehdom muž z dale wotležaneje wšy kupil, kij bě Němc a druhowěriwy. Tutón dýrbješče sebi wulki džel pjeniez fe kupje požcjičz, tak zo mějsečne wjach dolha, hacž bě předadawšci wobśedžer měl, hdyž bě kubko na so wzal.

Tak bě započzał. Suſodža, kotiž běchu widželi, kaf bě joho pshedkhadník pod z předka lepsjimi wobstojnosćemi leto wot lěta dale wołhudnył, so nowomu hospodarzej w započzatu smějachu, měnjo, zo drje na dolhe do jich wšy pshishol njeje, zdasche so jim njemóžne, zo móhl lětnje swoju daň wotecacž a pshí wulkich dawłach a w časzu za ratarstwo njebojachym so trach hischče něchtó polepsjicž. Ale hlej, za 8 lět, kij tu netko pshewywaſche, bě Sommer — tak nowy wobśedžer rěkasche — wjetši džel swojoho dolha zaplačzil a džen wote dnia džesche so jomu lepje. Wjeſnjenjo so džiwachu; nělotiſi prajachu, „to njemože po prawom być“, drugy pak, kotrychž rogom něchtó dale dosahasche, widžicy, zo bě jedyn z kubka cžetnycž dýrbjał, druhomu pak na samym kubku pod cžejšimi wobstojnosćemi a w zawěscze nic lepsjich časach zamoženjo stajnje roſczechše, so zadžiwani prashčachu: „Schto je to wina?“

* * *

Nětko, luby cžitarjo, chcemu hladacž, zo móhli so z Něhdžeczanškimi wobydlerjemi něchtó bliże zeznacž; snadž zhoniym něchtó wo pshicžinach tamnyh zadžiwachych podawków, wo kotrychž smy runje štyſheli. Wěc nas címu

bóle zajimuje, dokelž tu runje zaſy to ſamo widźimy, ſhtož ſmy Bohu žel husto tež hižo ze ſamſnoho nažhonjenja požnali.

Shtož? ty ménich, zo wo tajkich a podobnych węcach ničjo njevěšč! Hdze dha ſy poſlednie 20 let tjaſ, zo dyrbiało tebi tajke nečto njeznate być? Njevidźimy dha wſchědnje, kaf ſo bóle a bóle ze wſchęch ſtron euzbnicy, Němcy a druhowěriwi, do naſchoho rjanoho ſerbſkoho, wot starodawnych wótcow nam zdjēdzenoho kraja cíjicža, předy naſche role woraja, do předy naſchich bróžniow ſwoje plody woža, kaf jim ſt zbožu dže a kaf wobſedzeniſta tak rjec hlađajch roſtu, mjez tým, zo naſchi burja pſchech bóle wobkhudnja?

Kóžda węc dyrbí ſwoje pſchicžiny mécž, potajſkim tež tuta. Węzo njevěščimy tu wo tajkich, kotrechž je njeurjadne njezbožo w domie a w polu pſchecžehalo, to je Bože dopuſtčenjo a dokelž ſu nam Boże wotpohladanja drje husto zakhowane, ale tola ſwiate a czesczene a pſchecž ſt naſhomu woprawdžitomu lěpſchomu, njetriebamy tu dale za pſchicžinu phtacž, ale dyrbimy ſo poſižne do wole toho podacž, kif je nam ſwoju wěrnu luboſć tak jaſne a njedwělomne poſazał, zo njemožemž nihdy, tež nic w njezbožu na njej dwělowacž.

Tohorunja njemyſlimy na tých, kotsiž ſu z njerozomnym hoſpodařenjom abo njehoſpodařenjom — kaž dyrbjeli radſko prajicž — z pſchecžinenjom a z njerodu doma a wonka ſwoje zamoženjo pſchecžinili, ſebi doſka napraſkali a ſkončenje z kubla czechnyč a ſo poſtom wot ſwojich rukow džela hubjenje žiwež dyrbjeli. Tu je wobkhudnenjo jenož nuzny, haj njezwinomny ſežehrok ſamotnoho zaſinjenja.

Tola nježiwaſo na wſho to, je tola tež wěrno, zo naſche burſtwo tež pod wſchědnymi wobſtojnoscžemi prawje do předka njecha. Je to cíjim ſpodžiwniſcho, dokelž je ſo ratarſtwo w běhu poſledních ſetdžesatkow tak wudoſpolniſlo, zo drje tola netkle trójich telko njeſe kaž za předawſche cžaſy. Njemožemž a nochcemž wſchak tež přeč, zo ſu wſchitke wudawki wjele wjetſche, hacž ſu byſe, kaž dželo, wobstaranjo a hnojenjo roſow, wſchitke pſchiprawy, dawki a druhe, ale to tola węc hischče doſež njezujaſni, pſchetož tute węch ſu za wſhē jenajke a tola je wuſpěch wſchelaki.

Tola, luby cíitarjo, ſkyſchu, zo poczinaſch njeſcjerpný być. Slubich tebi něſhco wo Něhdžecach piſacž a netko bludžu tu w mudrych rozpoſminanach woſoko. Tuž wróžimy ſo do Něhdžec.
(Pſchichodnje dale.)

„Schtwórth“ mudry z raňſchoho kraja.

Lubožnu a hnujacu legendu, kotaž ſo bibliſkej podawiznje wo ſwiatyň tſjoch kralach pſchizamknje, powěda Henry von Dyke.

W tym ſamſnym cžaſu, hdžž tſjo mudri w raňſchim kraju hwězdu wohladachu, kotaž mějeſche jím pucž ſt narodnomu městu noworodzenoho Wumóžnika poſazač, wižesche hischče druhi mudry muž w raňſchim kraju hwězdu a poda ſo na pucž, zo by tamnyh tſjoch doſežahnył. Tola njeradži ſo jomu, zo by woczałowanoſho krala hdžž wohlaďał.

Zoſo mjeno běſche Artaban. Rozpoſcheda wſchitko, ſhtož mějeſche, a kupy ſebi tſi juwele: ſafir, rubin a parlu, z kotrejmiž chyſche pſchecž pucžinu cžahnyč, zo by je noworodzenomu kralej woprowaſ. Hdžž netko khwataſche, zo by tamnyh tſjoch doſežahnył a z nimi pucžowaſ, namaka na pucžu wopuſteženoho žida ležacoſho, kif bě na zhmnicu ſchorjeſ a mějeſche po zdaču

bórzg wumrécj. Nochysche wbohoho zrudnomu kócej pschewostajicj, ale za-
leže z konja a pschečini někotre hodžinti z tym, zo by khoroho wothladał a
žiweniju zdžerał. Tak so sta, zo běchu tſjo mudri hízo woteschli, hdž Artaban
na městno doridže, hdžez běchu so tamni zefchli. Artaban dyrbjesche so tohodla
do Babylona wróćicj, tam sasir pschedacj a kamjeli za wumrécenj pieniez
tupicj. Hdž potom do Bethlehema pschinidže, zo by noworodženomu krajej
rubin a parlu woprował, běchtaj starczej z džeczatkom do Egyptowskeje
czeknijoj. Na druhj džen zapocząchu z kóncowaniem njenowatych džeczatkow.
Artaban stojsche na prozy domu, w kotrymž młoda macjer swoje džeczatko
w faldach swojoho płaſčca khowasche. Hdž so mordarjo k durjam bližachu,
vrajesche Artaban k nawiednikej: „Tudj drje nikoho njenamakas, khiba-li mie.
Dam tebi rady tutón pokläd, zo by mie w měreje wostajik.“ Nawiednik, wot
bljsčeza kamjenia zaſlepjen, wróci swojich ludži prajich, zo w tutym domie
džeczatka njeje. Artaban pak so takle modlesche: „O Božo, wodaj, zo sym
žiwenjo džeczatka wukupiwschi, drohi kamjeli puschežik.“ Někto poda so do
Egyptowskeje, so nadžijejo, zo tam noworodženomu krajej z najmjeňsha parlu
k woporej pschinise; ale njenamaka joho.

Z czítanjom hebrejskich pismow běſche Artaban pscheswědczenjo dobýł,
zo pytanym kral na někajke waschnjo zrudobu, nuzu a zajeczo poczerpi. Toho-
dla wopytowaſche pilnje jathch. Tu njenamaka drje žanoho, ke kotromuž by
so modliš, ale wjèle tajich, kotrymž možesche pomhač. Nasyczescze hľudnych,
drasczescze nahich, hojescze ranjentych a meroſasche zajatych a tak zańdže duch
33 let. Slončnje pschinidže pokhileny a sprócný do Jeruzalema a žedzescze
wumrécj. Nadžiju pak, zo tola hisheče pytanohho krala wohlada, njebeſche
spuszczał.

Běſche na dnju po jutrach a wulka cziszczenica na hasach; lud walesche
so pschez połnocne wrota k městnu, kotrež Golgatha rělaſche. Artaban
džesche z ludžimi a slyſchesche, zo chchchu džensa toho kschijowacj, kotryž běſche
so zwaził, so kral židow njenowacj.

Tale powěscz běſche jomu njezrozumliwa; pschetož tak běſche tola móžno,
zo měsescze ſlubjenh a woczałowanh kral na kschiju wumrécj? Artaban pak
vrajesche sam k ſebi: Boże pucze ſu spodžiwniſche hacj ſebi čłowiek myſli;
tak zo traſch mojoho krala w rukach joho njeſcheczelow namakam a joho
z parlu wot ſmiercze wukupju!

Tak džesche pomału a sprócný k Damaskowskim wrotam. Hdž pak
nimy Herodesowoho jaſtwa pschinidže, zetka czrjodu macedoniskich wojakow,
kotryž młodu holežku z roztorhanej draftu a rozplecenymi mlosami ſtokajey
do jaſtwa wjedzechu. Holežka, starca wuhladawſchi, wupschestré ruch a
pschimny ſo wobruba joho drafty. „Smil ſo nade mnū“, wołaſche, „a wu-
swobodž mie, je-li czi móžno, o wjetcho; pschetož tež ja sym džonka twojego
ludu. Mój nan běſche pschekupc w Babylonje. Je mortwy. Joho dolha
dla ſu mie zajeli a chcedza mie za njeſolnicu pschedacj. Pomhaj mi; pschetož
mój wosud je zrudniſchi, dyžli ſmierz!“

Artaban tschepotashc. Wuzječe parlu za lacom a połoži ju do ruk
holežki, prajo: „Wzmi tole, moja džonka; je posledni mojich poklädow, kotryž
chych krajej woprowacj.“

Mjez tym hacj tole praji, zaczmi ſo njebo; zemja zarża a zbehafche
ſo ſož wutrobeno pschemocne czmilowanohho čłowjeka. Rběže ſo czumpachu.
Próſhne mróčzele napjelnachu powětr. Wojach czekachu wustróżani. Mudy

a holcžka, fotruž běsche wón wuswobodžík, zepjeraschtaj so bjezmocnej na murju. Psihi poslednim zařjenju zemje padný cybel z těchi a rani staroho muža na čole. Blědy tu nětko ležesche a krej bězesche z raný. Holcžka so na njoho křilesche, zo by widžala, hacž mréje, a pschez powetr klinčesche hlos, taž hudžba z daloka, jašna ale nic zrozumliwa. Wona so wobroczi, dokelž sebi mysllesche, zo nechtó z wokna k nimaj ryci; ale niewidžesche nikoho.

Tu hibaschtej so hubje starca, taž k wotmołwie, a holcžka slyšchesche joho w persikej ryci prajicž: „Nic tola, knieje! Sym tebe hdyn kłodnoho widžał, zo bych cze našyčiſ? abo lacznoho, a cze napoſiſ? Hdyn sy cuž te mni psichisko, zo bych tebe pschiwzaſ? abo nahi, zo bych cze zdraſeſiſ? Sym cze hdyn khoroho abo jatoho widžał, zo bych k tebi psichisko? Eſtatsicecži lět doſko sym tebe pytaſ; ale ženje njeſym twoje wobliczo widžał, ženje tebi na zemi njeſoſluſiſ, mój kralo.“

Mjelcžesche. Spodžiowny a lubozny hlos zaſlinceža zaſy a zaſy, jón holcžka njezrozumy. Ale duscha mręjacoho Artabana slyšchesche ſłowa: „Zawěrno, praju czi, ſtož sy najnižšhomu mojich bratrow cziniſ, to sy mi cziniſ.“

K. W.

Powěſcje z missjonistwa.

Anam je jene z wjehszych poħanskich kraestwoſ w Afiji, a je so tam katholicka cyrk w ſpočaſku naſchoho lětſtota rožtěricž ſpočaſa. Tola pak je tam tež z časami krej marträjarjom taž z rěčkami pschez krajiny běžala, a taž wſchudžom je tuta krej ſymjo za rozſcherjenjo křiſtejanſtwa była. W zđzisio naſtochu wojny wſchelakich psichicinom dla mjez Francózskiej a Anamom. Anamske wojska buchn zbita, a i. 1874 bu drje kniejerzej ſamostatnoſcz wostajena, tola wobkhowa ſebi Francózſka wjehſki ſchit nad tutym krojom a ſtati tam tež woſebitoho residenta. W piſomnym zwiaſku bu mjez druhim tež poſtajene, zo ma katholicka cyrk tam ſwobodu wupſchestrěwanja. Tola tuton zwiaſk njezagdžewaſche, zo w lětach 1883, 1885 a 1886 wulke krawonne pschesczehanja wudyrichu. Mojhórsche bě 1885, hdzej pod kniezenjom kejzora Tu Duc pschez 8000 křiſtejanow pod najwjetſhimi czwilemi wěry dla žimjenjo zhubi. Ale katholicka cyrk, byrnje hiſteže tež pozdžischo mjeniſche pschesczehi za jeje wuznawarjom psichilhadžale, bôle a bôle na mocy psichiberaſche; dokelž bě ſo tež do najwyschschich ſwójbow wupſchestrěla. Podamy tudy hnijace powěſcje po piſmach tamnoho biskopa Kaspara a anamitskoho měſchnika L. Allysa wo pschesczehach dweju kejzorskeju pryncow. Džen 1. jun. pschedſtaji ſo měſchnikej Allyszej w Kimalonge prync Thieu, wnuſ krala Meinmangſa, a wupraji, zo chce křiſtejanu bycž a křiſtejanſtvo pschijecž. Wón praji, zo je hižo dawno w myſla měl, naſchu wěru bliże geznacž; dokelž bě pschez knižki, kotrež „wo ſchyrjoch posledních wěcach čłowjeka“ rycza, na katholiku wěru ſedžbny ſčinjeny. Dokelž pak nětk pola njoho khoroscz w plucach ſo pokazuje, chce wón předy, hacž traſch wumrie, křiſtejanſtvo pschiwzaſ. Zo by pschileznoſcz měl, husto na wucžbu psichicin, bě ſebi wón ſam za ſo a jene ze ſwojich děčizi a za ſlužownika křežu njeſdaloko cyrktoſe wotnajoſ, mjez tym, zo joho druhą ſwójbu hodžinu zdalena bydlesche. Hacž runjež ſebi ſobuſtawy kejzorskeje ſwójby prócu dawachu, zo bychu joho wotmijku zdrožewali, wón tola kruhy wosta, prajo: Zo je wo wěroſci křiſtejanſtwa pschepoſazony a poħansimo za bļudnoſcz džerži. Džen 14. augusta t. l. bu wón křiſtejanu, a poždiſčo tež joho cyla ſwójba. Doſko

pač njetrajesche, bu psched sud pola kejzorskoho dwora žadaný, zo by so swojoho pschedstupjenja dla zamolwiał. Tola francózski resident kruče za njoho wustupi. Wón bu tón króz zas pušczený a móžesche so zas dom wrózicž. Nětk joho tež dwaj bratruj Thin a Té husto wopytowaschtaj a bushtaj so w křesćjanstwie rozwiežicž; bórzy tež prync Té wo swiatu křečzeniu žadasche, mjez tym zo chyšche sebi joho bratr tu węc hishcze pschedlaſcž. Prync Té wotczahny tež nětk z wołolnoscze kejzorskoho dwora a čehniesche do blizkoscze cyrkwi w Pchu-Tam, hdzež z ponijnoſeže městno wuczerja pschija. Pschi tym prówowaſche so, zo by tež hishcze druhe stawý kejzorſteje swojsbý za Křhrystusa dobyl. To pač kejzorſti dwór z nowa zahori, a tač tež došlo njetrajesche, zo so tež za njoho pschedzehanja zapoczątchu. Wón, kaž joho bratr bushtaj 30. měrca 1892 njenadzich psched najwyššchi ſud do Trong-hipo žadanaj. Sudnik drje jeju najpriyedz zdwołiwje pichija, a so pschedzelnje prachcesche: „Shto je tola pschicžina, zo ſtaſi zacpětu wěru křečjanſtwa pschivzaſoł, wěru swojich wóteow zacpěloj a pschez to cykly kejzorski dwór do zrudobh ſtajiloj.“ (Stonczenjo pschichodni.)

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyskina. Najdostojnischí kniez biskop dr. Wahl je pónidželu 10. hapryla do Roma dojēl, hdzež chce někotry čas pschedbywacž. Kaž běſche priyedz wotmyſlene, chce najdostojnischí kniez pschi swjatocznej audiencji nemſkich pobožnych pucžowarjow pschitomny bycž.

Z Budyskina. Tudh běſichtej ſriedu a ſchitwórk po jutrah hłownej zhromadžizne katholſkych wuczerjow Sakskeje a diöceſanskoho towarzſtwa swjateje Čäcilije za Budyskemu a Drejdzansku diöceſu. — Zhromadžiznu zwjozka katholſkych wuczerjow Sakskeje bě wjetſchi džel katholſkych wuczerjow naſcheje wótczinh wopytacž pschischoł; pschedzhdſtwo mějefchtaj k. wyššich wuczer Engler a seminarſki direktor Löbmann. Wuradžowanja ſtachu ſo w ſali tachantskeje ſchule a pocžahowachu ſo lětſa woſebje na praschenjo: tač maja ſo džecži w ſtawiznach (historiji) rozwiežowacž, wo ejimž mějefche kniez wuczer Rößler z Drejdzan jara wustojny pschednosch. Woſebite wuznamjenjenjo za zhromadžiznu běſche horſiwa a zahorjacá ryč knjeza kapitulara kantora Blumentrittta (prjedawſkoho seminarſkoho direktora), kiž wo wukhadže a nadawku katholſkeje pädagogiki ryčesche. Po zhromadžizne bě wopyt Najswjecžiſkoho w tachantskej cyrkwi z Božím požohnowaniem, pschi ejimž tudomne cäcilianske towarzſtvo ſpěwaſche.

— Hłowna zhromadžizna diöceſanskoho cäcilianskoho towarzſtwa běſche ſchitwórk a wotbu ſo po swjatocznej Bożej mſci w tachantskej cyrkwi, ktoruž kniez kapitular ſcholastik Hórnik z affiſtencu swjecžesche, tež w ſali tachantskeje ſchule. Ju wotewri dotalny diöceſanskí präſes k. farar Skala a mějefche najpriyedz dlejſchi pschednosch wo „naschim džele w ſlužbje swjateje Čäcilije“. Na to ſezechowachu rozprawy, wuradženja wuſtawkow a ſkončznie nowowóſby. Dokelž běſichtaj dotalny diöceſanskí präſes farar Skala a přeni zaſtupnít wyššich wuczer Engler wuprajkoj, zo nowu wólbu wjac pschijecž nje možetaj (prěniſki dokelž jomu pschi mnohim zastojniskim džele móžno njeje winowatoſcze hłownego präfesa dale dokonjecž), bushtaj za diöceſanskoho präfesa k. farar Rölinger w Sebnicach a za prenjoho zaſtupnika k. direktor Kurze w Bitawje wuzwolenaj. Druhi zaſtupník wostanje tež dale k. seminarſki wyššich wuczer Blewka. — Tudomne cäcilianske towarzſtvo pschi tutých swjatocznoſczech pod

nawjedowanjom swojego dirigenta L. wychichohho wuczerja Englera jara wu-stojne spewasche, schtož so tež ze wszech stronomow pschipoznawasche.

— Srjedu po jutraci mješeshe tudy Macica serbska swoju létusku hłownu zhromadziznu, wo kotrejj w pschichodnym cziſle wobshernu rozprawu podamy.

— Duchowne městno w Lubiju je tudomne tachantske konſistorium hižo założilo a za preñjoho porjadnogo duschipastyrja tamneje wosady knieza katecheta Jakuba Schewcziaka pomjenowalo. Kniez Schewcziak so w pschichodnym měsacu do Lubija pscheydli. A założenju tutoho městna je kniez kapitular kantor Blumentritt 10,000 m. daril.

Z Radworja. Kaz̄loni je so jutrowne jechanje tež lětša zasy derje poradžilo. Hdyž Radworski procession 23 porow sylny psched tudomne dwórnischego pschijeha, wosta železniski czah, kotrejž ma po wschednym riedże psched kschijerjemi wotsiež, wurdajne tak doho stojo, doniž procession nimo njebe, zo by swojim puczowarjam pschileznoſcž poskicili, serbski kschijerški czah wohladacz. Po wychporje pschijeha zasy Baczoński procession, kotrejž 22 porow liczesche (mjez nimi tež někotre pory z Budyskiskeje wosady), z rjanym nowym Božim stpęczom, k jechaniu wosebje pschiprawjenym. — Baczońskich kschijerjow je tu tež wobrazowať Meister z Budyschina w 9 wschelakich czrjódach fotografiowal. Radworscy so wjac wobrazowac' njeħodżachu, dokelz hale wokoło 6. hodžin zasy domoj pschihadzeja, hdyż sħonco hižo wjac pschihodne dość njeśweczeſche.

Z Khruscic. Pschi krasnym wjedrje je so létusche jechanje kschijerjow jara derje poradžilo. Cyla swiatocznoscž je so wot zapoczątku hacž do końca w najreneskim porjedže dokončala. Wscho hromadze běsche 86 porow kschijerjow (2 wjac hacž loni). Psched 33 lětami bě 50 porow, hacž tehdom ženie niedoszehniena liczba. Hdyž so nětk wopomni, zo kschijerjo z cykle Baczońskieje wokolini wjac pschi Khruscianiskim processionie njeſtu, móžem prajec, zo je so za 33 lět liczba wjac hacž podwojila. Zajimawe bě, zo beču wschē wiczežne konje w kschijerškim processionje, wot dweju wiczežneju burow sameju 12 koni.

— Tež w Ralbicach běshtaj kschijerškej processionaj krasnje wuwjedženaj. Ralbiczańskich kschijerjow, kotsiž do Kulowa jechaja, bě 36 porow a Kulowskich, kotsiž do Ralbic pschijehaja, 75 porow.

— Wysche toho jechasche kaz̄ hewak kschijerški procession z Wotrowa do Njebjelzie a z Njebjelzie do Wotrowa. — Pschihladowarjow běsche lětša pschi rjanym času jara wjele, ze samych Drjezdjan beču pschijeci.

Z Ralbic pschijeha 37 porow a 1 jechat, kotsiž krasnje kerlusadowachu po serbskim wosadniku. Ich spew je so hižo často pola nas wobdžiwać, „dokelž z jenohu spewaja“. Nadžiamy so, zo so to tež pola nas dale a bōle porjedzi, hdyž jeno změjemy dawno hižo wocjakowane porjedžene hłosy za kerlusche „pobožnogo Wosadnika“.

Z pschispomnjenjo redakcije. Bečmy w swojim času slubili, zo čcemu hacž do jutrow tute hłosy domuradzeč a dowuporjedzeč. A jutram chchymy je w cziszczeniu wudacż. To pak nam njeje móžno bylo. Proshymy hisčeže wo někotru sečepnoſcž. Taifka węc so njeħodži z dobom dokonječ a tež so njeſmē pschekhwatač. Dyrbi si wudacżo po móžnoſći bjež poroka bjež, dyrbi so wscho derje pruhowacż — a k tomu stej čas a próca trébnej.

Z Kulowskeje wosady. Tudy wobdzeli so něhdje 77 porow na rjawnym křižerstkim processionie: zaši dopočaz za to, zo napominanja z předawšich lēt podarmo njebehchu. Porjad bě dobrý a njezbožo Bohu džakovano žane so stalo njeje. Njech dha tak wot mortwych stanjeny Zbóžník z dobrým spodobanjom pohladuje na wulke syły rjanych býskatych wuznawarjow, kotsiž kaž wojerio po serbskich honach a hajach jenož Boha khwala a cělesča za jeho wumozjenjo vanjenych džeczi Hadamowych!

W Drježdjanach wumre 29. měrca kniez Eduard Machaczeč, předawši vikariatski radžicžer a dwórski kaplan, w starobje 77 lēt 3 mějacob, a bu w pschedjutrovnu ſebotu 1. hapryla w Drježdjanach ſwiatocznej pohrjebany. Wo jeho zaſlužnym živjenju pschinjeſem v pschichodnje drobnische powěſcze.

3 chłoho swęta.

Němska. Na politiskim njebju knježi někile runje najwjetscha njejaſnoſć, a to dla wojskoho namjeta. Knježerſtwo je so hacž do poſlednjeho wokomika nadžiało, zo centrum za so dobudže, abo zo budže so z najmjenſcha někak z nim w nowym namječe zjednoczicž móć. Tola centrum wostanie na swojim prěnim stojsčezu. Zapoczątk meje so namjet k druhomu razej psched ſejm pschinjeſe, zo by tudy — pschepadnył. To je nětko hižo wěſte. Knježerſtwo dyrbi potom ſejm zbehnycž a nowe wólby wupisacž. Kaf tute wupadnu, njehodži so hižo prajicž, ale wjac pscheczelow namjeta a nowych dawkow iedma do nowoho ſejma pschinibže. Wszeché politiske wotdzelenja abo ſtrony so tohodla hižo za nowe wólby pschihotuju.

— Znaty redaktor Fužangel, kotoromuž bě předy centrum pschistup k ſebi zapowěł, je do ſejma zaſtupiš. Wón so ſam wot ſo centrej bliži a chce ſlubicž, jenož dobre a wuzitk centra zaſtupowacž. Tak budže drje tola wot centra pschiwzaty, a z tym tež pschekor wjez někotrymi katholſkimi měſtami we Westfalskej a wjez centrom wuhaſnu.

— Mannheimski krawc, z imenom Dove, je něſhto nowe wunamaſkał, mijenujcy ſchkit (pancer) z platu, pschez kotryž žana kufka njeńdže. Pospytly ſu pječza derje wupadnyłe. Tajki ſchkit je jenož 12 puntow czejkli a nimale tuni. Želi ſo woprawdze jako dobrý wupokaza, móže a budže ſo naſchim wojakam ſobu na wójmu dawacž. Tola množy, kotsiž to rozemja, tomu njechadža wěrič, zo mohl tajki plat bjež. Ze třelby wutřelenia kufka pscherazy železo 5 centimetrow tolſte abo 4 ſchtomu, kaž muž tolſty. Kaf mohla w jedyn centimeter tolſtym płacie težach wostacž?

Wuherſka. Primasa Wuherſkeje, kardinala Baszary, je jeho předawši pincznič Szolice nadpadnył, a chyſche jeho moricž. Kardinalowy ſekretar dr. Kohl pak ſo do ſriedja wali a bu pječ ſkóz klothy. Młodo, zo živjenjo pschijadži. Kardinal pak je chylo njezranjeny. Hacž ſu politiske pschicžiny, ſcheinuwanjo njeſcheczelow, abo wječzenjo, abo duchalkhorſež pincznička k tomu pohnule, njeje hischče wěſte. Wón bu zajaty a ſtojeſche ſamowolnje k tomu, zo je chylo kardinala moricž. Wulfovovjwodaj Józef a Ladislaus, pschedyda ministerſtwa, dr. Weckerle, kardinalej zbožo pschelačhu, zo bu wot tajloho stracha zbožownje wutorhneny.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 286—288. z Khrōścic: Can. farař Jakub Wernař, Marija Zyndžic, Hana Skalic, 289. Hana Mērčinkowa z Dzěžnikec, 290. kaplán Jurij Kral w Drježdānach, 291. Mikławš Bjedrich w Marijnym Dole, 292. Mikławš Mič z Dobrošic, 293. Michał Wowčeř z Hranicy, 294. 295. z Różanta: Jakub Domaška, Pětr Kliment, 296. Jurij Šołta z Pěskc, 297. Jan Wjers, seminarist w Liebenthalu, 298. Michał Žur, stud. theol. we Wrótsławju, 299. Michał Bjedrich z Budyšina, 300. Marija Šołćina z Lejna, 301. Jan Haška ze Šalowa, 302. Jakub Hernašt z Hóska, 303. M. Šołta (Miklič) z Němcow, 304. Marija Šołćio z Kulowa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 642. Jakub Domaška z Różanta, 643. Marija Šołćina z Lejna, 644. Jakub Kral z Delnic Sulsec.

Dobrowólne dary za towarzstwo: za nawěštka z Ralbic 2 m., tohorunja z Worklec 1 m., njenemowanaja 50 p., J. H. 50 p., M. S. 50 p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 108,479 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Różanta 3 m., k česci Wutroby Jézusoweje 1 m. — Hromadze: 108,483 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,562 m. 50 p. — Dale je woprował: N. k česci swj. Józefa 1 m. — Hromadze: 11,563 m. 50 p.

Za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Mikławš Jurk z Bronja 10 m., po njebob Jakubu Žuru z Boranec 50 m., Handrij Ulbrich z Radworja 100 m., njenemowanaja z Khasowa 2 m., z Różanta 8 m., k česci Maćerje Božeje 1 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił N. N. z Różanta 3 m.

Zaptać Bóh wšém dobroćerjam!

Za terciarow: Zemreli su: Marija Petronella Rješyna z Pančić; Marija Bryłowa a schewie Miklawši Kravc z Jawor. R. i. p.

Wo pucžowanju do Roma

wozjewjeja němſke nowiny tuto: Czaj do Roma nastaji so wutoru 2. meje z Mnichowa (München), 3. meje z Freiburga w Breisgawje. Wobaj czahaj dojedžetaj wot Bologna zjednoczenaj 6. meje do Roma. Bajerske a awstrijske železnich su za pucžowanjo z Mnichowa hac̄ do Ala (poslednjeje awstrijskej stacije) poníženjo placzizny wo 50 % pschiſlubile, jelizo z najmjeñšha 200 pucžowarjow hromadze jéđe. Też italske železnich čchedža, jelizo wot Bologna 250 woſobow jéđe, woſobite wokolne billety z 50 % woſoženjom dowolicz. Za pschebhywanjo němſkich pucžowarjow w Romje budže swiatocžnoſć zvóžnoprjenja. — Hac̄ do 20. hafryla maja so tajen, kotsiž čchedža so pschiſlamknicz, posa Dr. v. Steinle, Frankfurt a. M. 9 gr. Pfingſtweidstraße zamotwocž.

Pónđzelu 1. meje, na swj. Filipa a Jakuba, pónđje procession z Khrōſcic do Filipsdorfa. W Khrōſcicach budže rano w 5 hodž. Boža mscha za pucžowarjow, tohorunja tež w Budyšinje. **Jakub Schere.**

Michał Kokla w Kupjeli porucza runklowe symjo: Leutewižer, Obendorfer a Eickendorfer, tež wschtice druhe zahrodniske symjenja, sadowe a druhe schtomiki, kerki a roſliny.

— Pschiſhodne čiſlo wutrdze za tsi nježele, 6. meje 1893. —

Czaj ſmeſerjej mihičiſhćejerne w maciſčym domje w Budyšinje.

Katholicki Apostol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod križ-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Eduowy c̄asopis.

Wudawany wot towarzſta ŽS. Chrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Čísto 9.

6. meje 1893.

Lětnik 31.

P. Eduard Machac̄ek. †

Tónle wjedostojny kniež, lotrohož smjercz smy w pschedkhadžachym číslle wozjewili, narodzi ſo 31. decembra 1815 w Zinnwaldze w Čechach, h̄džež běše joho nan hajnik. Wón studowalše na někotrych gymnasijach w Čechach, filosofiju w Prazy a theologiju w Litoměřicach, h̄džež 1. augusta 1839 měščniku swjecžiznu dôsta. Potom běše kaplán w Besku a z dovolnosé ſwojeho biskopa všechnyli ſo do Sakskeje, h̄džež běše nuza wo duchownych, a bu w novembru 1844 kaplán w Chemnizu, 1845 administrator w Hubertusburgu a w haprýlu 1851 farar w Chemnizu, h̄džež hac̄ ſo decembra 1870 za farštu cyrk̄i, za missionke Bože ſlužby w ſuſodných městach, w ſchulach a towarzſtvač wjele dobroho muſkutkowa. Do Drieždžan povołany bu najprjedy farar na Nowym měscze a pozdžiſho radžic̄er w konfijtoriju a we vikariacie. W lécze 1885 dôsta město kralovskoho dworskoho kaplana a swjecžeske 1889 ſwój měščniſti jubilej, všechnyli ſchémz pſchileznosé říčerſki ſchémz ſakſkohu zaſlužnhoho rjadu dôsta.

W lécze 1892 pocža wón ſlabnječ a bu tohodla wot 1. oktobra penſionowaný. Wón pſchihotowasche ſo h̄ijo dlejschi čjas pobožnje na ſwoju smjercz, hac̄ ſo 29. měrca Boh z tuteje čjajnoſcje wotwoła. Žoho pohreb 1. haprýla wotby ſo z powschitkovym dželbrac̄zem. Farar k. Maaz wopominasche mulke zaſlužb̄ wo cyrk̄i, ſchulu a katholické naležnoſcje w Sakskej, hnadny k. biskop pak wosebje joho pſchihotowanjo na smjercz. Wón zavostaji dweju bratrow a dwě ſotše. R. i. p.

Bödla ſwojich zastojnich džélów h̄eſhe njeboh radžic̄er Machac̄ek h̄ijo wot l. 1842 jara pílny w písmowſtwje. Žoho najwjetszej džéle reklatej: „Geschichte des Königreichs Sachsen“ (1861) a „Geschichte der Bischöfe des Hochstifts Meißen“ (1884). Wón ſpiša tež někotre pomocne knízki za katholické ſchule, dolžni rjad powědańczkow (wosebje za Bennokalender), wſchelake ſwje-

dženjske bašnje, drobnoće ze sakskeje historije a t. d. Katholicki „Kirchenblatt“ žaruje wo njoho jako jenohu najpilniščich sobudželacjerow. Tuž čjeſčachu joſo wſchitc dućowni a njeduchowni w Sakskej a praja za nim: Lux aeterna luceat ei!

M. H.

Powěſcje z missjonſtwa.

(Słónčenjo.)

Wotmołwienjo na to bě, zo je kſchecjanſka wěrnoſcz tak jaſna, kaž ſlonec, a zo ſo jej njeſtaj mohloj ſpječicž. Na to jimaj ſudnik wozjewi, zo ma poruczoſcz jeju zajecž, jelizo wot kſchecjanſta njeſtupitai. Hnydom buſhtaj z rječazom i ſputanaj a do jaſtwa wotwiedženai. Něk ſo jimaj wozjewi, zo ſtaj wobſkorženaj, jako buſhtaj zbezkarſtwo podpjeraloj, zo ſo na woporach za wotemrē ſobuſtawu fejzorej ſwojih njeſtaj wobdželiſkoj a młodomu fejzorei pſchihodnu čjeſez wopokaſacž zapowěloj. Samo ſo rozemi, zo běchu wſchē ſkózbi wumyſlene, dokež kſchecjanſta dla jeju po něcziſčich wobſtojenjach wotuſdžicž njeſmědžachu. Wot wyſokoho fejzorſkoſu ſuda buſhtaj na tute wobſkorženja k ſmierci wotuſdženaj, a dyrbieſche ſo jimaj hłowa wotczeſz, a jeju džecžom tež fejzorske prawo jako fejzorskich vryncow wzacž. Hacž runje ſo princ Chieu zmuzicže a jaſnje we woſebithm piſmje pſchecžimo ſpomnjenym wobſkorženjam zamolwjeſche, buſhtaj wotuſdženaj. Wotuſdženjo pak dyrbieſche nojprjedy francózki guverneur, dokež jako kſchecjanaj něk pod joho ſchitom ſtojeſtaj, wobkručicž. To ſo njeſhodžesche hnydom wuwjeſz. Wotuſdženaj buſhtaj tohodla w rječazach do jaſtwa wotwiedženaj a dyrbieſtaj tam w towarzſtwie najhóřſčich zloſtnikow hacž do 29. hapryla pſchewbwyacž. Francózki zaſtojnſk pak ſmierci-wotuſdženjo njeſpodpiſa, ale pſchewbwyacž khostanjo na wuhnantwo do puſtých krajinow Duang-gaj. Džen 2. meje 1892 buſhtaj pryncaj z hłownoho města Hue w rječazach wotwiedženaj. Tola dowoli ſo jimaj wot anamiskoſu wychka, kiz dyrbieſche jeju wotwiesz, zo ſmědžeschtaj hiſče ſwojej ſwojbie w Phu-Camje poſledni króč wophtacž. Běchu to macž, mandželska a 4 džecži. Wysche toho bydleſche tam 13 pryncow a pryncenow jako katechumenow, kofiz běchu tam wuczel pſtali, hdyz bě ſo pola fejzorſkoſu dwora njeſpchečelski duſh zbehnył. Dokež běchu z tym tež zaſtojnſta a dokhođy zhubili, dyrbjacu jich missionariojo a kſcheczenjo podpjeracž. Dželenjo, kiz ſo w tamnym domje něk ſta, běſče hnijace. Ze wſchēch ſtronow pſchihadžachu kſcheczenjo, a missionariojo ſami njeſmědžahu ſo ſylzow wobróč. Wotuſdženaj dōſtaſtaj pobožnje ſakramentaj poſkutu a wołtarja, a na to ſejehowaſche hiſče rožđohnowach wobjed, kofiz běchu kſcheczenjo pſchihotowali. Žana ſkózba njeſpchinidže z horta wotuſdžených, ale radostnje rozyrczowaſtaj ſo ze ſwojimi, hacž runjež māžeſchtaj ſebi myſlicž, zo drje na thymle ſwēcje ſwojich wjac̄h njewohlaſataj. Missionariojo jimaj hiſče ſlubichu, zo budža ſo za jeju ſwojbných staracž. W bližkim Uncunje, hdzej pucž nimo wjedžesche, mějeſchtaj wjeselo, zo jeju tam biſkop Kasper wocžakowasche, kiz běſče z daſlokoſu Phu-Huana ſem pſchihov, zo by wotuſdženymaj požohnowanjo a poſlednje poſkojenjo na pucž pſchinieſt. Tež tudy pſchihidžechu kſcheczenjo ze wſchēch ſtron, a hacž do hlubokeje nocu trajesche rozyrczowanjo. Druhi džen rano, hdyz hiſče ſwichtko ſpasche, pſchinieſe L. Allhs hiſče jónu ſwi. ſakrament, zo buſhtaj tak w pſchewodženſtwie Ježuſa ſwoj zrudnyj pucž nastupiſkoj. Dokež rječazh 10 kilo wažachu, a hijo jedyn

z njej u bě tak khorowath, zo krej pluwaſche, wucžinichu missionarojo za njej u dovolnoſcz, zo ſmědžeschtaj ſo jataj w palantinach wotnjeſcz dac̄, a ſlubichu wylſe toho, zo budža jimaſ viſac̄, a zo jeju, ſhtož nabožne zaſtarano naſtupa, missionaram w provincy Quang-gaj poruča. — Zbožownie pſchińdžeschtaj martrarjej 24. meje do poſtageneje krajin. Na cyhym puču wot Hue běchu ſo missionarojo a kſchecženjo prówiali, jimaſ wolkewjenja pſchihotowac̄. Ale kaž běchu ſo missionarojo hido bojeli, zo ſo zajatymoj tam hubjenje pónđze, ſo tež dopielni. Pſchedemzac̄o mandarinow bětche, kaž ſo tež najbóle ſtamashc, zo mataj ſo pryncaj njenadžic̄ zhubic̄ a potom ma ſo prajic̄, zo ſtaj wumrěkoj. Pſchitup mětchnikow bu jimaſ zafazany.

Bě někto tež bojofc̄, zo ſo pſchecžehanja tež na druhe ſtawy lejzorſkeje ſwójby wupſchestrū, a tohodla missionarojo ſwiatu kſchecženiu za nich wotſtoro-wachu. Tola woni njedachu ſo wottraſchic̄, kſchecžanſtwu pſchitupic̄. Džen 5. meje, hdyž buſchtaj wotſudženaj wotwiedženaj, zhromadžichu ſo tamni 13 pryncojo a prynceſny pola cyrkwiných duri w Phu-Camje, a žadachu ſwiatu kſchecženiu. Hac̄ runje jím mětchnik jaſnje rozeſtoja, ſhto na nich cžaka, wot-molwic̄u jenohlōſnje: „My chcemy kſchecženi byc̄.“ Lejzorſki dwór bětche wotſudženjo wosebnje tež tohodla wuprajič dał, zo by wobročzenju druhich zadžewał. Ale nowopak ſo ſta! Wſchitke dôſtachu ſwj. kſchecženiu. Tamniſci mandarin drje ſpyta z číjodu pohanom Božu ſlužbu w katholſkej cyrkwi ſkozyč, a pſchez ropot džen do ſwj. kſchecženyc̄ chyc̄sche jich zatraſchic̄, tola podarmo. — Poſlednje liſty wot tam pſchinjeſechu zas grudne poweſeže. Pryncaj ſtaj tam kaž w jaſtwje, wſchitke 13 ſtawy lejzorſkeje ſwójby buchu z lejzorſkoho rjada wotſtorane. Tich ſubka ſo jím zebrachu; pſchetož woni na woporač ſotemrečnych lejzorſkeje ſwójby džel njebjerjechu, z cžimž dyrbjačhu wotſtup wot kſchecžanſtwa pořazac̄. Byrnie ſo tež pſchi tym na wucžinenjo ſwobody kſchecžanſtwa powołali, ničo njeponhaſche, dokež ſo dwór z tym zamolwia, zo je ſo degradirovanjo jenicež dla njepoſluſhnoſče pſchecžiwo lejzorſkim zarjadowanjam ſtało. Tak je něk 30 ſobuſtawow lejzorſkeje ſwójby, zaſtojnſtow a dokhodow wurubjenych, na podpjeru missionarow pořazanych. Zaſmožna kſchecžanſtich bratrow budje drje jich podpjerac̄. Kraj, kž tajku pſchihilnoſč za kſchecžanſtvo ſředž pſchecžehow tež w najwysšich ſwójbach pořazuje, weſcze najwjetſche nadžije zbudži za pſchichod.

Kr.

Z Lusžic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch najdoſtojniſchi knjez biskop Dr. Wahl je ſo hido 26. hapryla ſtrawý a zbožowny domoj wróćil, dokež bě tam mjez tym biskop z Eichſtätta dojek, zo by putnikow z Němſkeje k ſwiatomu wócejce dowiedł. Minjenu njedželu pak wotjedže do Kölna, hdyž 1. meje kardinal-archybiskop Filip Krementz 50-létny mětchniſti jubilej ſwjecžesche. Zoho Majestosč naſch kral Albert je naſchoho biskopa wondanjo z wudželenjom komturſkoho kſchiza ſakſkoho zaſlužbnoho rjадu wuznamjenil.

— Na hlownu zhromadžiznu Mačic̄ich Serbſkeje 5. hapryla bě 48 ſobuſtawow a hoſezi pſchichlo, mjez nimi dwaj Delnjoſlužicžanaj, k. ryežnik Barczerowski z Kalischa a k. professor Adolf Černy z Králové Hradea. Hlownu létetu rozprawu čítasche k. kapitular ſcholaſtikus Hórnik wo ſkulcowanju towarſtwa. Wudala bě Mačic̄a 1. dwaj zechiwlaj ſwojohho Časopisa z historiſtimi, mytologickimi a ryežespytymi naſtawkami wot k. Černoho, kanonika praſesa Lusžanſkoho, fararja lic. Imiſcha, kantora Jórdana a t. d.; 2. protyku

„Pischedženak“ wot ff. Kschijana a Barka; 3. knižku „Mały gratulant“ abo zbožopštečza a schtuczki (za wulich a małych jara pschihodne) wot Jórdana a 4. powiedańcza „Nowe Trójniki“ wot Nadyserba. Tako sobustawu běchu zmreli: blidarski mischr Mlynk ze Zaręcza, Schulski rektor Myschnač z Barlina, wuczer Domaschka z Bolbore a kublet Rjencz z Czornec. Potom rozpominasche rozprawa ważnicze podawki w towarzystwie samym, wo dželach a wodarach za maczicznym dom. Połkadanik pschelupc Wjerwa rozpraj, zo bě wob lěto dokhodow 2756 hriwnow 28 p. a wudawkow 2716 hr. 92 p., tak zo že zbytkom zamóženjo za wudawanjo knihow 4058 hriwnow wuezinja; zamóženjo za nowotwar domu docpě do 12,617 hriwnow z tym, zo bě loni 780 hriwnow zbylo. Knihowna bě wo 116 císlow pschibyla a 8165 exemplarow knihow a knižkom wuda so ze sklada. Po rozprawach bu schesč nowych sobustawow pschijatych. Skončenje rozpominachu so wschelake namjet, wosebje maczicznym dom nastupace. Tutoho dla wuzwolichu wosebity wubjerk, kiz dyrbi naležnosć dale z twarskim mischtrum wuradzec a spěchowac. Maczica chce wuzitne hrédžiszczo za wschelake serbske towarzystwa stworic, pôdla pschebylki za serbskich gymnasiorow a drugich studowacych, czitańju a t. d.! To by so že zhromadnymi mocami naszych Serbow wuwjesz hodžilo, hdh bychu sami wjacy za Maczicu woprowac a chyli. Tola mnogość z nich z małym częstym wuwzaczom radšco cuže naležnosće spěchuje dzjeli swoje narodne serbske, vyrne za Serbow trébnische a wuzitnische byle!

M. H.

— Po wschim saſskim králestwie bu narodny džen Joho Majestoscze krala Alberta horliwie swiećenj we wschich cyrkwiach, zaſtojniwach, schulach a towarzistwach. Mjez tymi, kotsiž su wot krala rjady, częstne title a wuznamienjenja dôstali, běsche tež jedyn nam bliże stojac — hłowny expeditor naschoho „Pósla“, sakristan a cyrkwinski inspektor kniez Jakub Wjenka w Budyschinje. Za swoju sweru w schyrczilné tachantskej službie dosta częstne znamjo (Uchiz). Na kralowym narodnym dnju psched zromadzenymi duchownymi a tachantskimi zaſtojniami z poczesczowacej ryczu, na kotrzej wuznamienjeny so dzakujo jara wustojnje wotmołwi. Wey a wschiten pscheczeljo knieza inspektora wjesela so z nim a pscheja, zo by częstne znamjo hiltcze doſke lěta na swojej horliwej wutrobje nosił. Daj to Boh! M. H.

— Nasche tachantske konſistorium wupisuje w tudomnych němſkich nowiach wuprzednjene Dr. Mahrowe stipendium 240 hriwnow za tajko, kotrej na univerſicze abo w najwyšschimaj klassomaj gymnasia studuje. Dostacj može je jedyn z tych žadacjerow, kotsiž serbsku rycz woprawdze rycza. Bohad wot serbskeju starscheju njedosaha, dokelž je wotpohlad fundacie, zo by žadacjer abo wuziwať pozdžischo tež Serbam wuzitny býl.

— Srđeu po bělej nježeli wotendzechu tſjo naszych duchownych, kotsiž su jako jenolétni dobrowólnich we wójsku słužili, na tsi wubženje do Drježdjan, zo bychu lazaretu słužbu nauknyli, wobwiazowanjo a sobusłekowanjo ranjenych abo khorych wojakow a t. d. Su to k. kaplan Rjencz a k. predat Nowak z Budyschina a k. kaplan Wjesela z Ostriža. Preñischeju zaſtujuja mjez tym k. kaplan Hicka z Schrösczic a družy duchowni tudy a k. Wjeselu w Ostrižu k. Kretschmer.

— Proceszion, kiz 1. meje wot tudy do Philippssdorfa dzěſche, bě wujradnje wulci; ze wschich serbskich wosadow bě so z cyła nimale 600 ludži na pobožny pucz zhromadžiło.

— Nasch l. farař Škala je malu a rjanu knižku za nowozawiedżene bratrstwo „Pobožna Jednota swjateje Swójby” wudał z rjanym swiećatkom „Swjata Swójba”. Budże so wsciem sobustawam jara spodobacę, dokelž wustawi, modlitwy a prawa tuteje Jednoty wobijima.

— Němcomu czáhei Komskich putników, kotryž je 2. meje — 392 mužskich a žónskich — z Mnichowa wotjēl, su so pschizamki nasch l. farař Škala, l. kaplan Nowak z Radworja a l. farař Hornig z Reichenawa. Młenna Serbow a sakskich Němcow drje nam přeni žadocziniwe wocząkowany list knieza Škale wozjeri. Wróćzże so strovi domo!

— Tudy je so „Kneippowe towarzstwo” założito, kotrež chce z pschednoskami a z dobrym pschikkadom prawidla žiwienia a hojenjo z wodu po myсли fararja Kneippa po wscich Němcach znatoho rozszerzecz. Kniez Kneipp wojuje pschedzivo wschelakomu plenczenju w draszcze (pschedzivo wołmianym řoszlam, nietrebnomu zavalenju hłowy a schiże) a pschedzivo wopacznomu zežiwienju (hoseju, wótrum alkoholiskim napojem, wjelekorjenenym jēżam). Njedawno dżerzesche l. Kneipp pschednosk w Prazy, Warnsdorfje, Barlinje atd.

— W pruskich nowinach běchu wondy za nasz zajimawe poweče. W Pruskej su l. 1890 lud po narodnoſći liczili, mież tym zo so to tón krócz w Sakskej njebe stało. Węzo němscy liczerjo z wjetſcha njehadža, zo by Serbow wjele bylo; tohodaļa napisuja Serbow do Němcow, wosebje hdyž pódla serbskeje rycze němsku rycza. Psihi wscim tym naliczichu w Pruskej nimale 70,000 Serbow (bjez 33), mież nimi 2789 katolikow. Wopravdze pak je jich wjach! Samo 9 židow je so jako sakskich zapisało; to drje je żort? Polakow bě nimale tsi milliony; Mazurow a Kaschubow licząchu wosebje, runjež su čzi tež Polacy, kaž su Schwabowje tež Němcy.

— Pjatki psched tydzenjom pschijedże sem spodzivny wóz ze Charlottenburga pola Barlina — bjez koni. To bě mjenujcy parny wóz, kotryž so z benzynom tepi. Wot nasz wotjēdže do Zhorjelca. Někto pak su tajse wozy bjez koni hiszczęze drohe, a k tomu njemožesch z nimi wschudźom dojecz, ale jenož po dobrey drózy. Tuż wsciał njeponidże — abo so njepojezdze bjez koni, khiba na — kolesu.

3 Khrósczic. W naszej farſkej cyrkwi budże hnadny l. biskop Dr. Wahl swjatkowniczkę swjate firmowanjo wudzialecž.

3 Powieje Djeski. Tudy wotpali so njedżelu 16. hapryla khęzka murjera Forcha.

3 Driejdžan. Naszej Majestosći kral a królowa wotjēdżeschtaj hrédu 3. meje do Schlezyńskiej na swój hród Sibyllenort. Mież wysokimi doſtojniami, kotsiž jeju pschedwodzachu, běsche tež najdoſtojniſchi kniez prälat B u k.

3 chłoho swęta.

Němska. Kejzor Wilhelm II. a jeho wysoko mandzelska staj w Italſkej pobyla a w tych dniach pschedz Schwojcarſku zbożownje so domo wroćziloj. W Romje běchtaj na jubilejskim kwasi króla Humberta a królową Margaritę. Potom bě tež hoscjina pola tamniſchego němskого pósłanca, na kotruž bu bamżowym statnym sekretar, kardinal hrabia Ledóchowski, a někoiſi druzy kardinalojo a wysoko zaſtojnich pschedproſcheni. Brjedawšhomu poznanskemu biskopej a něczichomu kardinalej, kiz bu w czasu kulturkampfa wotſudżeny, połaza so kejzor jara pschedzelný a dari jomu tyſku z brilliantami wufażanu. Potom

wopytashtaj němskej Mlajestosći tež bamža. Kejjor bě z bamžom nimale hodžinu sam. Ščto je so tam ryczało, su wschelach wschelalo powědali; tola wěste je jenož, zo staj wobaj wysokej kniezaj z wopytom jara spokojenaj byloj. To budže wěscze za katholiske naležnosće tež w Němskej jara wuzitne.

— Němske kejjorstwo je nuzowane, z nowa 160 millionow hrivnow sebi požežicž; z tym zroſcze dolsk kejjorstwa na dwě milliardze. Hacž do lěta 1876 njemějſte wone žadny dolsk hacž na 120 millionow njezadaniſtivych papierantych pjeniez. Wězo ma k tomu hischeze kóždy němski kraj swój woſebity dolsk.

— Z Barlina. W tych dnjach je so jednanjo wo wojerſkej pschedložy w parlamente ſpocžalo. Najſkerje ſo namjet k. Hüne z centra pschiwozimje. Tón chce pomjeniſchenjo toho wudawka, kotrejž je kancler Caprivi za němske wójsko žadał. W tej wěcy njeje centrum jeneje myſle; tuž chce hrabja Ballenſtreem pschedlydſtwo zložicž. Zda ſo, zo k rozpuſtſchenju ſejma njedónidze. Powjetſchenjo němskoho wójska by po namječe k. Hüne ſebi žadało lětnie 50 millionow wjac za 70,000 wojaſkow a 53,000 rekrutow; kancler pak pscheje ſebi 64 millionow za 83,000 wojaſkow a 60,000 rekrutow. Wo tym namječe budža dołhe rycze w parlamente, předy hacž ſnadž po tsecžim wothkoſowanju wjetſchinu dôstanje.

— Wunamakanjo „njepſheražnho pancera“ krawca Dowe z Mannheima njeje wojerſke ministerſtwo pschijalo, dokelž ſo pokazuje, zo wěstym kulkam tola njezadžewa. Najwaznitski zadžewk wostanie — złoth mér. Pschecžiwo tomu pak zaſy lačzanske pschisłowo praji: Cheſeſh-li mér, pschihotuj ſo na wójnu. Tohoodla ſu wšichtle staty w Europje swoje wójska ſtajnje powjetſchale.

— Z Roma. Ze wſchelakich krajow pschihadžeju ſylk katholikow, zo bychu ſwiatomu wócej zbožopſchecža a wopory pschinjefli. Čežejo joho lět, džělow a staroſcze joho njeſu potkóczile; w audiencijach pschijima wón thſach a thſach, wotmořuva w lačzanskej, italskej abo francozſkej ryczi na poſtrawnjace adresy, haj pschizvoluje tež privatne abo woſebite audiencije. To bě pola njoho 12. hapryla na 4000 ſobustawow tsecžohu rjadu ſwi. Franziska a kóždomu poda wón ruku, tač zo audiencija na 5 hodžinow trajeſche. Na 14. hapryla pschija bamž 800 polſkich putnikow z awstriſſeje a pruſſeje džělby Pólskeje, potom 600 z Awſtrije a z thmi 400 z Němskeje, mjez kotrejmiž běſche tež naſch najdostojniſchi biſkop Dr. Wahl. Tohorunja je tam pobylo 500 z Belgije, pschez 3000 z Francózſkeje a t. d. Z woſebitej cjeſežu bu deputacija katholiskich časopisow a nowin z Němskeje pschijata. Bóh poſylnja widžomnje naſchoho ſwiatoho wócea, zo jako 83lětny ſchědžiwo wſchitko to dokonja.

Francózſka. Tudy maja zaſy nowe ministerſtwo. Pschedlyda je hacž dotal do cyła njeznath Dupui. Tež někotſi z druhich ministrów ſu njeznaci. Nowomu ministerſtu ſo krótké ſiwenjenjo wěſczeſi. Tajke njepſchewartawace pschemjenjenjo ministerſtu móže něhdý za Francózow grudne ſčěwki měcz.

Zendželska. Home-Rule, wo kotrejž je Poſoł hždo piſał, najſkerje pschentidze. Wſchitcy wobydlerjo Irſkeje ſu za nju, z wuwaczom južneje provincy Illſter. Protestantscy wobydlerjo tuteje provincy ſo z brónjemi wobaraja. Bychu-li wobydlerjo druhich provincow tež tač cžinicž chyli, bychu ſurowe bitwy nastale.

Bolſarska. Wjerch Ferdinand, prync Coburgski, je ſo wondanjo w Štaliſji z vrynceſnu Mariju z Parma zwěrowač dał. Wón zepjera ſo na pschecželſtwo Awſtrije (Rakuſkeje), runjež ta po poſtajenjach Barlinskoho méra joho

jačo bolharskoho wjetroho pschipóznač njeſmě hjez pschizwolenja Rúſkeje. Rúſka pak je Ferdinandej napscheziwna, dokelž so wo ſwoj wliw w balkanskich krajach a wo rozlčhérjenjo katholiskeje wéry mjez Bolharami boji. Dotal je tam ſedma 30,000 katholikow. Tich biskop rěka Lazarus Mladenow a jich duchowni ſu z lazariftow; maja duchownski ſeminar a wſchelake bolharske ſchule.

Serbſke kraleſtwō. W Serbiji, kotraž je ſchýtri króz wjeticha dyžli Šakſa a dwaj millionaj ludu licži, je ſo wažne pſheměnjenjo ſtało. Tam běſtej dwě politiſkej ſtronje, nimale jenak mócnnej, liberalna a radikalna, tak zo bě tam czežklo knježicž. Radikalni nochychu do ſejma wjac̄ zaſtupicž, ale njezložichu tola zapoſlanſtvo. Tuž wocžakowacu ſo zbežki pschi nowowólbach. Tola k zbežkam ſo njedónđe. Dobri pſchecželojo 17 létnoho krala Alexandra w Belgradže ſebi radu wědžachu a pſchihotowacu potajne wotſadženjo knježerſtwa, kotrež wucženj Nistič a general Belimarkowicž wjedžeschtaj, a tež dotalnoho ministerſtwa. Na 13. hapryla pſchipoſdnju pſcheproſy kral wobej ſe regentow a wſchēch ministrów na dwórsku wjecžer, kotraž ſo w 8 hodž. zapocža. Pſcheproſcheni pſchihidzechu, tež komandant města a nojwyschſchi policaſſki zaſtojnif. Mež tym bě kralowý adjutant Cirič ſchitke ministerſtwa a domy regentow a ministrów z wojakami wobſtají a dwórsku ſtražu mjeſczo po- wjetſhiež dał. Hdýž bu pschi wjecžeri dokonjenjo wſchóho toho kralej zjewjene, poſtaný wón pschi třeczej jědži a rjekny, zo chce wot nětka ſam knježenjo do ruſi wzacz a žadaſche, zo byſchtaj regentaj ſwoje puſhčenjo ze ſlužby podpiſaloj. Hdýž to nochychſchtaj, dokelž mataj hiſhčeze dobre léto pſchebycž, wotewrichu ſo durje pobocžnoho ſala a tam zhromadžene officirstwo wunjeſe ſlawu „Žiwio (nječ je žiwý) naſch kral“. Kral ſo wotsali a da adjutantej porucžnoſež, zo by po joho woli cziniš. Tón žadaſche, zo bychu regentaj a mi- niſtrowie jako jecži do druheje ſtwy zaſtupili. Hdýž to njeſčinichu a dwaj generalaj czeňkež chevſchtaj, ſtuſi jím Cirič z revolverom napscheziwo a rjekny: „W kralowym mjenje! Njeſačeze krej pſcheliwac w joho domje!“ Na to wſchitk wotſtupičku. Nětko hijo wokoło 10. hodž. zdželi Milovanowicž we wſchēch kaſernach a w twerdźiznje, zo je kral ſam knježenjo naſtupiš, kotruž powěſcz wojach ze ſlawu powitachu. Kral porucži hiſhčeze ſwojemu dotalnomu guverneurej a wucžerzej Dokiczej zefatjenjo nowoho ministerſtwa a poda ſo do kaſernow, hdžez k wojakam ryc̄ džeržesče. Wokoło połnocy bě wſchitko nimo! Nazajtra wulke čzrjodý proklamaciju čzitachu a pſched hród čzeňjechu. Kral poručza k ludej a bu horliwie powitanj; pſchecžiwnikow bě mało, a policija z wójskom ich změrowa. Zaſeči buchu z hrodu domoj dowjezeni a ſtražwani, na 17. pſchewza nowe ministerſtwo ſwoje džela a wupiſa nowe ſejmſte wólby na 15. meje. Kral wozjewi z woſebitymi poſlancami wſchém ſufodnym a wjetſhim knježerſkim dworam naſtupjenjo ſamostatnoho knježenja a bu wot wſchitkich zwolniwje pſchipóznaty.

Amerika. Na 1. meje bu wulka ſwětowa wuſtajenca w měſeče Chikago pſchęz präſidenta Clevelanda wotewrjena. Wona rěka kolumbiſka, dokelž je k wopominjecu naděndženja Ameriki pſchęz Khrystofa Kolumba (w lěče 1492) założena. K tomu bě ſo na wuſtajniſhcu na 300,000 ludzi zhromadžiš. Z dypnjenjom na elektrifiki knesl zahibachu ſo wſchitke maschin a wſchitke wodomijety, a ſlonco zaſwěči nad džiwami čzlowjeſkeje mudroſeže a pilnoſeže. Zjednocžene ſtaty njeſu hiſhčeze dolho hotowe ze ſwojim wuſtajenjom. Z wukrajnych ſtaj z induſtrijou najwyschſho pokrocžiloj Němſka a Žendželska, po nimaj Francózſka a Chinska. W němſkim wotdželu khwali ſo jako zajimawa

tam zestażana wjes, w kotrejž su tež węch ze serbskich „Blótow” (Spreewalb) wustajene. Wschi motewrjenju bě pschez 300 dopisowarjom wşelakich nowin a swójska jenožo z potomnikow Chrystoſa Kolumba.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 305. Jurij Jakubaš z Bójswec, 306.—308. z Radworja: Mikławš Čech, Jan Polan, Mikl. Bjedrich, 309. Jakub Lawkus z Budyšina, 310. 311. z Różanta: Michał Frencl, Jakub Glawš, 312. Michał Lebza ze Serbskich Pazlic, 313. 314. z Khróscic: Jakub Pjech, Marija Sandzina, 315. Jurij Domaška z Lejna, 316. Pětr Bětka z Kozaric, 317. Handrij Haša ze Zajdowa, 318. ryčník Alfons Parczewski z Kališa, 319. 320. ze Smjerdzaceje: Michał Matka, Jakub Kmjeć, 321. Michał Jurk z Różanta.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 645. J. Kmjeć ze Smjerdzaceje, 646. Mikławš Mjeń z Radworja, 647. Mikl. Rjek z Kelna, 648. 649. z Khróscic: Jurij Słodeňk, Jakub Pjech, 650. Pětr Bětka z Kozaric.

Dobrowolne dary za towarzstwo: r. 1 m.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzona daň wučinjestej 108,483 m. 50 p.
K česći Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: T. z Różanta 1 m.
Hromadze: 108,484 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,563 m. 50 p. — Dale je woprował: M. K. ze Smjerdzaceje 3 m. — Hromadze: 11,566 m. 50 p.

Za cyrkję Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana z Kamjenej 10 m., njemjenowana z Radworja 4 m., Hana mandzelska inspektora Winklera z Radworja 20 m., na Rjehórkę kwasu w Bronju 14 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił r. 1 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Do Roma. Pokračowanjo nastawka „Što je wina?” njejsym namakał. Z postrowom redaktor.

W expedicijach Póſla a poſa ff. fararjom móže ſo za 15 p. dóstacj nowa knižka

Pobožna Jednota swjateje Swójby,
wobjimaca wustawki, modlitwy a privilegiije Jednoty z někotrymi rozpominaniami a modlitwami.

Biblijiske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowaniu dr. J. Schustera a G. Meya
serbscy wudał

Michał Hórník.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

„Su na pschedai w Budyschinje na farje a tež pschez dobročiwe expedicije „Kath. Póſla” ſo wobstaraja.

Wiązane z kojanym křibjetom 90 p., njewiązane 65 p. Štětý dře je drožšho zwijazane měcž, móže je tydžen po ſkaſanju dostač.

Cáslavc Smoleriec knižniciſtſceſte ſe w maczgiczym domie w Budyschinje.

Katholoski Posad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawaný wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

20. meje 1893.

Lětník 31.

Što je wina?

(Počrakování z čísla 8.)

Namałamý runje dobru pschiležnoſć, zo njetrjebamy ſamii hici, ale móžemy ſo druhomu towarziftu pschizamkućy. W Něhdžecach žda ſo dženſa něčto woſebite podawac̄, pschetoz ze vſichc̄ch ſtron khwataja ludžo w mjeniſtchich abo wjetſtchich črjódkach do małej wjefiti. Je drje na mały ſwiaty džen̄ — ſwiatoho Jana — popołdnju a ludžo maja tohodla khwile, ſo pschelhodzec̄, ale čjohodla čžeri ſo wſchitko do Něhdžec? Kermuſcha tam njeje ani hermant a „pielballe“ wotměwaja ſo hac̄ dotal tola jenož w zymje. Hladajmy, zo bychmy móhli někoho ſo wopraſhczcz; wſchak tam ludži doſcz dže.

Runje bližitaj ſo wot R....ec, kž ſu něhdže poł hodžinu wot Něhdžec zdalene, na ſrijedź pueža mjez woběmaj wſomaj dwaj čjowjekaj, ſtarc ze ſchědžinwei hlowu a ſtrowy cjerſtry młodženc. Jeju poſtrowiwschi ſo jimaž pschizamkućnych.

„Što tola w Něhdžecach dženſa je, zo tam teſko ludži dže?“ pocžach ſo praſhcež.

„Nó, ſeže dha jenicki cužbnik w Serbach, zo njewěſeje, wo čjimž ſo hijo wjeli nježeli daloko a ſcheročo powěda?“ dživuſchtaj ſo mužaj. „Mujrjenſche kublo w Něhdžecach budže pschedawane.“

„Mujrjenſche kublo? Tola nic Družkec?“ praſhach ſo ſam zaſtróženy; pschetoz tute běh pschec̄ jako woſebite wulke a dobre mjenowac̄ ſkyſchal.

„Wezo Družtec“, wotmołwi ſtarc z krótką a nječežko ſpóznach z joho woblicža, zo joho ſamſne ſlowa bolachu.

Wjelczo krocžachmy dale, kóždy do ſwojich myſlow zanurjeny, a radostne tute pola žanočho njeběchu. Zelená ſcheroča ſežežka, po kotrejž džechmy, wjedžesche mjez wuſtimaj zahonomaj, na kótrymajž ſo kraſne žito w cunim wěſitku zmahowaſche.

„Družec pola“, powucići naš starc, na cjođ zašy wotmješkny. Zo bych po móžnoſći něchtó nadrobnishe wo cyklej naležnoſći zhonit, powědach mužomaj, zo sym dolho w czubje na studiach pschebywał a tohodla mjenje wo serbske powěſće ſo wobhonyeč móhl, hacž bě to luboſć ſ domiznje ſebi radu pschała, a praſchać ſo potom, czoħoda Družec ſubko pschedawaja, měnjo, zo ſo tola ničto njeby lohko wot tajlích polow dželiſ.

Mužej mějeſtaj mie po zdacju za czubnika, kij ſo wcžipnoſće dla praſcha, dokelž na moje ryeže dale ničto njewotmoſtiſtaj.

„Chceče ſnadž wž ſubko kopicz, kniječe?“ wopraſcha ſo mie ſkónčnje młodženc, hdž hifchęc měra njedach.

„Bože dla!“ wobarcach z woběmaj rukomaj, a zaſtróženy hrabných do kaply, hdjež moje cyle zamøenjo, jenicžki tolér, wot žanoho towatscha nje-moleny ſnadž hinitoſć wſechem zemřiſtich krajiſcžow rozpominac̄he. Maſjerje tež muraz mojoho woblicza w tym wokomiku wjele tamneje ponižaceje ſamotnoſće, fotraž ſo radu wěſtym dolhownuthym zwěrjata ſchiphiliſe; wſchetodž mužej poczeſtaj na minje hladajo ſo z cyklej ſchiju ſmiecž. Kaž pak ſo husto ſtawa, zo ſo ludžo lepie ſpſchecžela, hdž ſo jónu wutrobnje hromadže poſměja, hacž hdž bychu wjele hodžinow mudrje mjez ſobu powědali, tak bě tež pola naſ. Młodobo njebechmy ſebi wjac̄ czuhy, ale kaž dobri starí znacži. Nětko tež zhonich, zo bě starc Žurec nan z R.... — prawe mjeno njemóžu tu pscheradžicž —, fotrohož běch joho rozomnoſće a dobroho ſwernoſho waschnja dla hižo mjenowac̄ hifchala. Wjeselach ſo tohodla ežim bôle, zo běch runje joho trýechit. Młodženc bě joho najmłodschi syn Michał.

Žurec nan mi nětko ſam wot ſo pocža powědačž, zo dyrbjesche Družka ſwoje ſubko pschedac̄, dokelž bě pschedoſkene. „Ničto njebe ſebi myſlit“, džesche wón, „zo dyrbjało z Družku tak khětſe kónč bycz. Runjež bě znate, zo za ſebje ſamoho a ſwoje hospodarſtwo wjele trjebasche, ſo tola zdaſche, zo rjane wulſte ſubko, kij bě nimo toho hacž nanaſlěpje wobdzělane, to lohko njeſe. Za drje sym joho wobſtojnosc̄e něchtó lepie ſnal, dokelž běchmoj z joho njedawno zemřetym nanom wot młodych lět ſem dobrej pschecželaj. Sym drje jomu druhdy z dobrym pschirycžował, ale hdž ſo z tym ranjeny čjujeſche, sym jomu dał hicž. Schtóž ſam njewidži, tak daloko ſo žana wěc hodži, nochce to z wjetſcha radu wot druhoho hifchecž.“

„To je zrudna powěſć“, znapſchecživich, „kij mi tu pschi prěním zaſtupje do serbskoho kraja kaž zle znamjo napſchecžo pschindže. A njeje to bohužel jenicžke ſubko, z kotrymž ſo tak ſtawa. Je runje, kaž by Bože žohnowanjo naſich rjany kraj wopuſchecžilo.“

„Bóh je starý a dobrý hospodář. Hdž wón widži, zo cžlowjek toho hódný njeſe, tam wón ſwoje žohnowanjo tež wotczahuje. Ale to pola Družec ani prajicž njemóžem. Zo ſu joho pola w dobrym rjedže a zo maja dobroho wunoſčka, to widzieſe ſam. A tež w joho domje lohko njerody njenamakacze. Ale wudawki běch ſam nich pschech wjetſche hacž dolhody, a ſkónčnje je ſo potom ſtało, kaž sym ſam Družec — bohužel podarmo — husto wěſtcežik.“

„To je tola džimno, zo by muž, kij ſo hewak njezda njerozomny bycz, ſebi njedyrbjał wobliczicž móč, tak daloko ſchto dosaha.“

„Tule džé runje ſchpák teži“, rozhori ſo Žurec nan, „zo ſebi to nje-woblicži. Bur z cyka hifchęc pschemało licži; dyrbjał ſobu tež kuf ſchepca bycz a ſwoje knihi wjeſć. Raſche čžaſh ſu cykle hinaſthe hacž zańdžene, a žiwenjo njeńdže wjac̄ w tak jednorych a wujezdženych kolijach, kaž je to

za časť náschoho njeboh džeda bylo. Tehdom so z vjetšcha wscho, schtož so w hospodařstwie trjebašche, tež z hospodařstwa bjerjesche. Schtož so pschi-kupowasche, bě jara mało a nimale lěto wot lěta tosame; bur móžesche to lohko pschehladac̄ a hžo w zapocžatku lěta nimale z wěstoſežu prajiež, kelko změje w běhu lěta wudawkow. Summy, wo kotrež so jednašche, běchu nimto toho najbóle snadne, dokelž mějachu pjeniežy vjetšeje placzivoseže a jich tohodla telko mjez ludžimi njebe. Tak móžesche hospodar lohko swoje dokhody a wudawki pschehladac̄, vjez toho, zo by schto napisane měl. Hdyž bě něšto pschedal, dôsta na měsče za to swoje pjeniežy, kaž tež sam hnydom wscho placzivoseže, schtož kupowasche. Schtož mějesché potajkim w kapsy, to bě tež wopravdze joho, a zo by sebi z tym móhl wulkeje nadžije čzinic̄, schtož snadž mějesché za pschedath skót abo pschedate žita hishcze woneka stojo, to bě tež jara porečko. Tak móžesche kóždy čas derje wědžec̄, a to „z hlowy“, tak z nim stoji.“

Tu Žurec nan pozasta, zo by po boku z Družec pola sylnu „krwjacu wopusch“, kij bě tam mjez pschenicu wurostlo, wutorhnył. Munjež běch rozymil, schto běše ze swojimi słowami prajiež chycl, běch tola radu wědžal, tak swoju ryc̄, na kotrž so tak derje pschipskuchasche, dokonči. Tohodla so joho prachach, w czim su nětko wobstojnoseže po joho měnjenju pschemenjene.

„Hlejče, luby knieže!“ pokraczowasche wón po krótkim mječenju. „Děnsnischí džení je so tež za bura wschitko pschemenisko. Tamne wot sweta wotzamknjene žiwjenjo, kij mějesché wězo wjele dobroho na sebi, je njemóžne. Bur plobži na swojich polach wjele wjach a wjele bóle wschelakore plody a rostliny a tohodla tež wjele wjach k tomu trjeba. Kupuje a dyrbí kupowac̄ cuze symjenja, hnoje a mnoge pschiprawy. Schtož chce wobstac̄ a snadž něšto do předka krocziež, dyrbí to čzinic̄. K tomu so samo pschida, zo tež k wjedženju cyloho hospodařstwa wjach potrjebuje. Tuž so zavěseče za njoho ani džení njemine, hdyž njeby to abo tamne wot pschekupca abo nějakoho rjemieslnika měcz dyrbjal. Kupowanja a pschedawanja dla ma z mnohimi ludžimi čzinic̄, dôstawa pjeniežy a dawa pjeniežy, ma tu něšto dac̄ a tam něšto dôstac̄, z krótká, njeje wjacy jenož jednorý rólnik, ale, kaž hžo prajach, tež sobu kruch pschekupca. Schto by móhl sebi nětko žadac̄, zo dyrbí wón nětko pschec wsho we hlowje měcz a pschehladac̄. Tuž dyrbí sebi pisac̄, schtož je za pomjatk samón pscheczeče; hewala ženje njewé, hac̄ je w běhu tydženja, měšaca a lěta ze schodus abo z wuzitkom hospodarit, tež njewé, wo czim je pravte mježy pschecrozí a hžo dyrbí tohodla bóle lutowac̄.“

„To so njehodží přeč. Ale ma tež bur pschi swojich mnohich dželach k tomu khwile, njebudže dželo pod tym čerpječz?“

„Na žane waſchnjo. Za schtwarz hódžinu kóždy wjecžor je dokonjane. Něšto listnom papierz, kij hromadu zelhije, hdyž knih nima, k tomu dosaha. Na jenu stronu napisa dokhody, na druhu wudawki, nježelu sezechne woboje hromadže a pschiruna, a taž wě pschec, tak joho wěch stoja. Tak sym to sam hžo lěta došlo čzinil a tež swoje džecži k tomu navjedowaš. Z nazhonjenja tohodla wém, tajkoho wuzitka to ma.“

(Pschichodnje date.)

Koho wuzwolim do němiskoho sejma?

Hdyž je 6. meje parlament (němiski sejm) rozpustičený, hibaju so wschitke politiske strony, zo běchu swojoho kandidata na 15. junija pscheczischczeli; džerža

so wólbne zhromadzízny, písaja so dolhe artíle, rozešézelaja so wólbne cedle a liczi so hžo do předka syła móžnych hłosow. A kózda strona so sama khwali!

W naschim (3.) wólbnym volkresu, do kótrohož wuzwolerjo Budyschskoho a Samjencskoho heitmanstwa skuscheju, wступuja kaž dotal tsi stronu: konserwatívna, antisemitiska (něko reformiska) a socialnodemokratiška. Za centrum hłosowacž je wězo bjez wuzitka. Nas katholikow je tu mało, tak zo móžemy je nož 900 hacz do tysac hłosow wotedacž, jelizo nimale wschitcy hłosu; Serbow (katholickich a lutherickich) pak je hžo wiacy, tak zo móža jenej tych stronow hžo na hladnu pomoc posłicicž. Ale kótrej? Socialdemokratam, kž chcedža powrócenjo wschóho wobstojacoho, jako kschesczenjo njesměmy. Antisemitowje (pschecžiwožidowcy, reformatjo) su tež w naschim volkresu so jara hibali, ale su so z wjetšha jako starí liberalni wopozalali; schtož pak woni dobroho chcedža, to lubi tež konserwatívna strona. Tuž budže za nas katholickich Serbow najlepje, zo konserwatívnu mócnje podpjeram i z lutherickimi Serbami a z ratarškim zwiażkom. Z tym dopielnymi z nowa přjedawsche wujednanjo z konserwatívnym towarzistwom, po kótrymž my katholikowje a Serbia joho kandidata za němški sejm podpjeramy, woni pak naschoho kandidata za sakski sejm. Tak najlepje szčinimy, hdźz njeuwzwołam hafrikanta Gräfu z Biszkopic, ale hrabju Lippe z Barta, saßfoluziskoho krajnho naměstnika. Won je hžo zjawnje slubit, zo budže pschecžiwo žafonjam, kótrež su ratarjam, rjemiesku a t. d. schkódne, a za wobmjezowanjo židowstwa. Za powjetšenjo wójska je konserwatívna a tež reformatiska strona, z chla drje wjetshina Němcow. Wo tym njech su měnjenja wschelake; ale w datych wobstojenjach dyrbimy zhromadnje za konserwatívnych hłosowacž. Wo tym njetrjabam sebi dolho radziež ani so wadziež! — Wuzwolecž smě kózdy, kótrež je 25. lěto dokonjal a kž je jako tajki do wólbnych listow zapisaný. Na to sedžbujcze!

M. Hórník.

Z Eužieh a Sakseje.

Z Budyschina. Nasch katecheta knjez Schewcžik je so 13. meje do Lubija pscheshydlił. Joho město dyrbi w tu khwili njewobsadžene wostacž.

— Džensa a jutše je 80létne wopomnježo wulkeje bitwy pola Budyschina mjez Napoleonem I., z kótrymž bě saksko wójsko tehdy zjednoczene, a mjez pruskim a rufowskim wójskem na druhéj stronje. Wokolo města a w dalskich wsach su tylach wojałow zahriebane na polach a po hřebniščzach. Jenož kamieniny stolp za Tuchorskim křechowom jich wopomnježo ežesčji. Schtož chce wobchernischo wo tej bitwie ežitacž, móže serbsku knížku tudy pola f. Márka Smolerja kúpicž. Bohu džak, zo mamy hishcze mér!

Z Vježelscžic. Na 22. hapryla założi so tudy ratarški zwiażek (burſte towarzistwo?) po pscheproschenju knjeza Suchoho. Wjesny pschedstojnik knjez Žur rozeštajesche trěbnoſež tajkoho towarzistwa, do kótrohož hnydom 20 jako ſobustaw hafripichu.

Z Ostrica. Nasch kapłan knjez Wjefela je so z Drježdjan zaſy wrócił a duchowny knjez Kretschmer je něko pomocník knjeza fararja Wovczerka (Schäfera) w Hubertusburgu.

Z Drježdjan. Nasch kral Albert je 14. meje ze Sibyllenorta w Drježdzanach pobyl, dokelž bě mlody hessenſki wulkowójwoda na wopht pschijel. Na druhí džen je so kral z nowa do Sibyllenorta wrócił.

Ze Žhorjelsca. Sem pschijedże 18. meje němſki kejzor na wotkrycjo wopomniła kejzora Wilhelma I. a je potom Mužakow wopytał. Pschi swjedzenſtej hoscinie w džiwadle wunjeſe kejzor z nimale thymile ſlowami pschipitk abo ſlawu: „Pschichod wótcziny dyrbi ſo zwęſcicę. K tomu je trieba, zo ſo wojerſka moc poſyſchi a poſylni. Za hym narod (lud) napominał, zo by trébne ſredki poſhizwoliſt. Psched tutym wažnym prascheniom, wot kotohož bęcjo wótcziny wotmiſuje, dyrbia wſchē druhe praschenja do zadn stac̄. Schtožuli němſki lud dželi a schtožuli parſchonſke nahladы na rozdželene pucze wiedže, dyrbi ſo na ſtronu ſtajicę, dokelž ſo wo pschichod wótnoho kraja jedna. Njech Lujzica kaž druhe džele mócnarſtra ſwérnje pschi kejzorſkim domje ſtoji, a wſchitke ſplahi Němſkeje krucze zjednoczene pschi ſwojich wjerchach. Za piju na zbožo Lujzic.“

3 chloho ſwēta.

Němska. Pschi wothloſowanju wo namjeſče barona Huene njedóſta tón ſamý wjetſchinu. Tohodla wozjewi hnydom na to kancler Caprivi, zo ma ſo po kejzorowej woli němſki parlament rozwiazač a nowy wuzwolicz. Kejzor pak ſmě tež nowy rozpuchcicę! Nowe wólby za němſki ſejm budža 15. junija. Kaſte woblicjo móν poſkiez, njeħodži ſo do předka prajicę, dokelž ſu ſo množi zapoſlanch ſwojoho zaſtojnſtwa wzdali. Centrum njebe tónkróz pschezjene; 12 zapoſlancow, z wjetſcha ze Schlezyskeje, hloſowaſche za wojerſku pschedlohu, mjez nimi ſobuſtaſhy pschedloſta hrabja Balleſtre m, Huene a dr. Borſch. Nětko bu jako pschedloſta wuzwoleñ hrabja Hompech. Njeſcheczelajo centra ſo wjetſela, zo centrum do cyka rozpadnje. Možno je, zo wone pschi wólbach někotre sydla zhubi, ale tohodla wostanje pschech najprénishe a najſylniſche wotdželenjo ſejma. Njech maja joho ſobuſtaſhy w czíſce ſwētňich wěcach, kaž wo wojerſkim namjeſče, wſchelake nahladы; hdźi paſ ſo zaſy wo cyrkwinſkich a nabužniſkich wěcach jedna, budža wſchitk z nowa kaž jedyn muž.

— Katholſke centrum je z dotalnych politiſtich ſtronow najmjenje pschivisniſtow zhubilo. Wone po wjetſchinie praji, zo je z Huenowym namjetom po možnoſći ſnejeziftu k woli bylo, ale wjac̄h präsentinohu wójska poſhizwolicz ſebi njezwaži a žada prawidłownu dweléttru wojerſku ſlužbu.

— Kardinal archiſkop Kremenž w Kölne mjeſeſche wóndy ſwoj 25 lětny biſkopski jubilej, kотryž ſo w cykym měſeſe ſwiatoczne ſwiecęſtve. Wysoch cyrkwinſkich a ſwetni zaſtojnich běchu ſo tam zechli (mjez nimi tež naſch wjeledoſtojn biſkop Ludwiš), zo bych u kardinalej zbožo pscheli. Wſchelake towařſtwa jomu na woſebje ſwiatoczne waschnjo holdowachu a wječor běſche wulki faktowy čzah.

— Dwaj wjerchaj Němſkeje ſtaj w běhu zańdženohu thdženja zemréloj, mjeniujac Adolf Jurij ze Schaumburg Lippe a Jurij Viktor z Waldeka. Wobaj ſtaj pschez tſiceči lět ſnejezitoj. Wobaj hižo psched lětom 1866 ſwoje wójsko pod pruske kommando ſtajischtaj.

— Wjerch Bismark nochce nowu wólbu za němſki ſejm pschijecę, kaž je w ſwojich Hamburgſkich nowinach wozjewicž daſ. Cykle Němcowſtvo nimale by rad widžalo, zo by ſo kejzor z Bismarkom zjednał, ale z toho nicžo njebužje. Joho radu pak bych u množi radziſ ſlycheli; wón je za pschijeczo wojerſtiko namjeta abo tola za namjet Huena. Joho syn Herbert chee ſo do parlamenta wuzwolicz dac̄.

— Antisemita schulski rektor Ahlwardt njeje swoje wobskorżowanja wysofich pruskich założnikow dopokazacž móhl a je nětko z hańbu na sejmie a w wszelakich towarzstwach wotpołazany. Wón nětko w jaſtwie sedzi dla prijedawſtchoho kſchimdonoho processa, a hdźż wuńdze, budža drje joho z cęzła z nowa do sejma wolicz.

Czeska. Na cęstkim sejmie w Prazy je wulka zwada mjez politisckimi stronami, mjez Czechami a Němcami, a tež mjez Staro- a Młodoczechami samymi. Staroczechowje běchu pod přehodnostiom dr. Niegera we Winiu na „krajnej radze“ z konservativnymi Němcami wěste wujednace punkty wuradžili, wo kótrzychž pschijeczu pak dyrbiesche so halle w Prazy na sejmie dowujednanjo stacž. Tola tute punkty wupołazachu so jako cęstkomu narodej schłodne a tohodla zhubicu Staroczechowje swoju dotalnu ważnosćz a wjetshina cęstkoho naroda wupraji so pschi nowowolsbach za Młodoczechow. Czi pak wułtupuja kraczischo za prawa cęstkoho kralestwa hdźli Staroczechowje, kótrzychž džel bě hiszczę na sejmie. Czeske zemianstwo džerži ze Staroczechami a žada z nimi tež wjetshu samostatnosćz za Czesku. Ale ta je w tu chwilu njemózna, dokelž su Němcy sylnie pscheczivo tomu. Pschi takzej napjatoſci stronow je rozhorenjo cyle naturske, woſebje hdźż ministerſtwo cziniesche, jako bychu „winske punkty“ hdźż płaczile, schtož ani Staroczechowje njebečhu pschidali. Ministerſtwo Taaffe pocza liberalnym Němcam pomhacž a w Czeskej nětore nowe němske ſudniſke wokrjesy a wobwody tworicž; wone chyſche drje tež jedyn nowy wjetshi cęſki ſud poſtaſicž, ale pódla tych Czechow němiskim ſudam pschipołazacž, hdźż bychu Czechowje dyrbjeli pod němiskich zaſtojnikow ſlushecz, němske žadanja podawacž, němske protokolle podpisowacž a t. d. Czescy Němcy mjenujec dla lóžſtchoho poněmczowanja na to czischcza, zo bychu wěste džele cęſkoſtvo kralestwa jako jenož němske płaczile, hdźż bychu Czescha poczyszczeni byli; Czechowje, kótrzychž je dwě tceſinje wobydlerſtwa, pak nochcedža kraj na te waſchnjo po myſli ſufodom roztorthacž, ale žadaju po cyklym kralestwie te same prawa, kajez Němcy pschecz wužiwaju. Po sprawnoſci maju Czechowje prawdu. Dokelž pak běchu poslednie ſejmiske poſedzenja jara njemdre, tak zo dyrbiesche je naměſnik ſkónczicž, je kejzor jako cęſki kral ſejm po telegrafiskej powěſci zamknyl. Schtwórk w noch bu zapoſlancam wo tym wuſaz doruczeny. Wsché drohi a wulicy (hasy) w Prazy buchu sylnie z policiju wobſadzene, dokelž so hara wocząłowaſche; ale město wosta mérne. Wězo wudadža Němcy a Czechowje swoje proklamacije.

Wuherska. Liberalne ministerſtwo Weckerle poczina ſo khablač. Zemjenjo abo magnatojo ſu na sejmie swoju najwjetſhu njeſpokojoſcž z joho chrfci njeſpochęſtſkimi zatoniemi, pruskim „mejskim“ podobnymi, wuprajili. Tohorunja kejzor jako wuherski kral. Tak trach tutón njeſpochęſel katoliskeje chrfci w Wuherskej swoju moc bórzy zhubi.

Awstrijska. Z Triesta. Sem je indiſki kral (maharadža) Gailwar z Barody pschijel a wotjedże do Wina a ſtrowoth dla do Wiesbadena. Wón ma drohotne dary za kejzora a někotrych druhich wjeřichow ſobu, tež žive tigry a hiány.

Z Roma. Pschedſtajenjo abo audiencija němſkich putnikow pola bamža wotby ſo 9. meje. K 500 putnikam bě ſo hiszczę nimale runje telko druhich pschizamku, kótiž w Romje a druhdże w Stalskej pschebymau. Biskop z Eichſtätta (w Bajerskej) czitasche psched ſwiatym wótcem a zromadzenymi kardiinalami a druhimi dostoñnikami ſaćzansku zbožopſchęjacu adresſu (rycz), na kótruz

hamž řečansch wotmołwiesche. Potom požohnowa wschitlích putnikow a da jím pschi sebi nimo hicž, tak zo móžesche kózdy joho z blízka widzecž a jomu rulu wokoschicž. To trajesche pschez dwě hodžinje. Szczehowace dny wophtowachu putnich hlowne a druhe cyrtwie, podzemiske pohrebne khódbh (katakomby) a wscho druhe wohladanja hódne.

— Džel putnikow z Němskeje pojedze hishcze do Neapela. Wjeschina pak je hízo wutoru z Roma wotjela a pschijedze hízo džens do Mnichowa.

Francózská. Z Pariza. Duchowny Dorgere, katholíski missionar w Dahomej, je depuitowanym (zapóslancam) zdželiš, zo chce njedaloko Abome ratarístu schulu założicž, w kotrejž bychu tamnísci ludžo jako ratarjo abo rólnich so wudokonjeli. Wón ma nadžiju, zo kniezerstwo pjenjezy k tomu pschi zwoli, dokelž je tež general Doods za tute wotpohladanjo dobytý. Francózowje někto w Africu derje potračuju, tohorunja w Tonkinje w Africu.

— Z Pariza. Tudy holduju generalej Doods, kotrejž je w Africu dahomejskoho hlownika abo krala zbil.

Pólska. Z Warszawy pisaja, zo buchu tam schtyrciežo studencž zajecži, dokelž chchdu, kaž to tamnísha policija často wudawa, nělajku ziarwu haru za swój wótcny kraj zapoczež. Polacy su mudri doscž, zo nochedža janoho zbežka, kotrejž by jim hishcze noweje schkodn pschinjess. Wjeletróz hízo je policija tajte wéch wumysliša, zo by pola kniezerstwa widżana byla. Tak je w poslednichim časzu w mieście Kielce a druhđe na nělajke donoschowanjo w katholískich duchowniskich seminarach pscherytanjo bylo, a dokelž su tam knížki bratstwa Jézusoweje Wutroby namakali, su seminar w Kielcach na někotry čas zamkli a někotrych duchownych professorow do jaſtrwa wotmiedli abo tola wotsadžili. Pschi wschelakich zaſtojnisiwach w Pólskej pschyczejo katholískich Polakow ze služby a postajeju „prawosławnych“ Rusow na jich města. Nowa wobeżeźnoſć nastanje za Polakow w krótkim časzu, dokelž za gymnasialow zarjaduju so internaty (zhrademne wobydlenja), w kotrejž budže wézo rusomski duch knieziež, a nic katholískopolski. Kniezerstwo wobeżeźnuje Polakam pschistup do wylsčszych schulow, hdyz so jich jenož wěsta liczba pschijima atd. Pschitom je najzrudnische, zo němske nowiny wo rusowskich pschecžehanjach pisaju, ale wo podobnych wěcach w drugich krajach mijelcza.

Rusowska. Kniezerstwo wступuje pschecy kruczišho pschecžiwo Židam a Němcam, kotsiž woboji mějachu prjedy wschelake privilegiye abo wosebite prawa. Tak dyrbja na pschikkad z města Riga množ Židža w běhu schtyrojch měsacow z kraja wuczahnyč, kotsiž běchu w l. 1881 bydleniske prawo tam dostaſli. Němcy rozhřejachu so w južnym a namjezornym džele tak sylnje, zo so Rusam za něhdyn pschichodnu wójnu straschni zezdachu. Tuž su loni a lěta tajskich privatnych zaſtojniskow a mischtrow z fabrikow wupokazali, kotsiž ani russki ani pólski njerycza a tohodla rad pschecy wjací Němcow do kraja pschicžahuja. Tež wobeżeźnuje němskim wulkim klublerjam pscherywanjo. W baltiſkých provinciach, hdazež su němscy zmjenjo a měschczenjo, pschecžehaju rusowscy zaſtojnich němskich pastorow, wosebje hdyz někoho kſchecžia, wěruja abo pohrebaju z měschanyh mandželstwów. Wosebje tam hněwaju Němcow z tym, zo dyrbí so w jich schulach rusowscy wuczicž, kaž w naſtich němscy. Tola na Lutherškej theologiskej fakuleze bu po lejzorowej porucžnosći němska rycz wobkhowna. Hórie dyzli Němcam pak wiedze so w Rusowskej Polakam, kotrejž su wosebje wot l. 1883 wjeleważniſche prawa wzate dyzli Židam a Němcam.

Też katholicka cyrkę je w Rusowiej w swoich prawach ponio drugim krajam jara wobmiejowana.

Bolszarska. Wjerch Ferdinand je so ze swojej młodej żonu 15. meje do Tarnowa wrócił a tam nowy sejm wotewrili, abo, taż so bolszarscy praj, sobranje t. r. zebranjo, do hromady branjo. Němcy wopak piszą: dje Sobranje!

Serbска. Młody król, wschudżom jara witany, je do města Kładowa wotpuczował, zo by so tam ze swojej maczerju Nataliju widział, kotaż bu w swoim czasu z kraja wupokazana. Zoho nan Milan, tiz je so knieżenja wotrjec dyrbiał, pschebywa z wjeticha w Parizu. Možno, zo so roztorjenaj królowej mandželskaj z nowa zjednoczitaj.

Amerika. Na swětowej wustajenych w měsće Chicago maja tež žónské swoju hłownu zhromadźiznu. Wona bu w pschitomnoſći 5000 ludzi wotewrjena. Amerikanske nowiny chwala němski džel wustajenych jara, dokelž na 6000 wustajerow je z Němskeje. — Z Bertha w Americh piszą, zo bu wulkii twarożek na wustajenych po železnich do Chikagoa pôslanh; wón waži 22,000 puntow a bě pschi načinaniu jara dobry. Na stacjach tón twarożek pokornje witachu.

— Za „Zjednoczene staty“ je założony wuschoł, po kotrymž dyrbí 104,000 Chinesow z kraja wuciągnycz.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 322.—332. ze Smječkec: Michał Symank, Michał Dzisławek, Michał Kudzela, Michał Henčel, Michał Šiman, Jakub Pjech, Jakub Schneider, Mikoław Hennig, Mikoław Jakubaś, Marija Fulkowa, Jurij Trenkler.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeťej 108,484 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: Khróscanski procession na dompuē z Filippssdorfa 16 m. 46 p. — Hromadze: 108,500 m. 96 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,566 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 11,567 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Na Krawcew kwasu w Kelnje 38 m., njemjenowana z Kelna 5 m., njemjenowana 20 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił r. 1 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemreła: sotra Hildegardis. R. i. p. (Swójbne imię njebu nam pschipóslane; to njeje ani trjeba, khiba pola nasich serbštich. Red.)

P r ó š t w a

za pscheczelow abo lubowarjow Filippssdorffskoho a Krupežanskoho processiona! Dokelž je drasczicza hsj. Marijneje postawły khétero hubjena, hromadža so smilne darý za nju. Taikie móža w Budyšchinje pola k. fararja Skale, w Khrósczach pola podpisanoho abo pola Domanie so wotedacž. Zo by próstwa pardmo njebyła, prosh

Jakub Scherc, wiednik processionow.

Gishej Smoleriec tnihičiščećeńje w maczjeńym domie w Budyšchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinie.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 11.

3. junija 1893.

Lětnik 31.

Wólby na rajchstag.

Wólby na němski sejm so blíža — koho mamy wolicz? Te proshenjo njeje snađne mjez stronomaj, fotrejuž program je skoro jenaki. Počnu dowěru a pschitklnosć pola nas katolickich Serbow nima žadny z wobeju kandidatow, na fotrejuž so pola nas dživa.

Hrabja z Lippy, praji so, je zemjan a njeznaje potrebitoće małych ludzi. Wyšče toho slučha won ke konservativnej stronje, ta pak pschilizuje so knježerstwu. Wosebitih dopokaz toho je, zo chce ze zańdželenymaj wozjomaj wojsku pschedlohu pschijecz, tak wyšoku, kaž ju knježerstwo jenož žada, bjez toho, zo by knježerstwo so zwjazało, za to dawki zawjescz wot „burši a pschi“, z kotrymiz sréni lud njeby wobczewowany był.

Kenjez fabrikant Gräfe z Bisopic, kandidat strony „Deutsche Reformpartei“ (też antisemitojo), chce najprije wędzecz, z wotkel budža za wójsku pschedlohu średki braue, potom halek chce pschizwolicz wicho, schtož je trjeba. Won znoje, po zdaczu, dželaczeński a rjemjeſníski lud a slubuje wjele, tohodla ma tež wjele pschiwiska mjez naschim ludom.

Antisemitojo wobstoa na tym, zo hrabja njemože mały lud zastupowacz. Na druhiej stronje pak so tež prascha, kielko budže fabrikant wot toho džerječz moc a chyečz, schtož lubi. Zawěſeže lohen to za prawo spóznajze, schtož je t lepschomu fabrikanta, a snađne so za tajte interesy pscheswědeči; fabrikant je wotwistny wot pschekupstwa a industrie. Schtož moħl wericz, zo budže fabrikant rjemjeſníski a dželawo lud lepiej zastupowacz jako sprawne zmyśleny hrabja, fotrejuž je khwaleny wot swojich robocžanow a wokolnych ludzi? Fabrikant je a dyrbí bycz spekulant, kscheszjan abo žid, a joho interesy njeznisu so z interesami dželawoho muža, rjemjeſnika abo rólnika. To njech wéri, schtož chce. Fabrikant Hempeł z Polčinich njeje w Varlinje bycz moħl, hdyz je t węch pschischlo, a je so zamolwiał z tym, zo pschez to „Geschäft“

schkoduje, a kniez fabrikant Gräfe z Biskopic budže hinał czinicz? — Kotromu z naszych dżelaczerow a rjemieslnikow kaž burów je trjeba, židow z kraja honicz, zo kscheczanskim židom pomha konkurentow wotehnac? — Tež fabrikant Gräfe nas njespołoji; antisemit po kscheczanskim zmýšlenju pał je tež kandidat konservatywnej strony. Wjenje pał, hacž wšcho druhe, spokojeja nas serbskich katholikow pschepjate narodnostne frazy. Něchtó, kiz nječešczi prawa bližichoho a nječešczi prawa naschego krala, njeje nasch pscheczel. Serbja su za krala, kraj a prawo! — Schtóž je hinał zmýšleny, a bvrne tež za wulkotnu ideju bylo, nima nasch dowěru. — (Hladaj antisemitisku zhromadźiznu w Panczycach strona 107.)

Po wshém tym nje hodži so mysslicz, zo žadny kraloswerny Serb swój hks za knieza fabrikanta Gräfe, tež jako kandidata „der Deutschen Reformpartei“, woteda.

Po tym, schtóž smy na konservatywnej zhromadźiznie w Khrósczicach skyscheli, nimamy winy dwelowacž, zo kniez hrabja z Lippy njemohł rozhudźicz, schto je malomu muzej i kópschomu, a je so tež ze swoim czeſtnym mjenom zaruczili, zo budże w Berlinie na swoim městnie a konservatywnej stronje so „njezwjoza“, ale swoje měnenje nje wotwiſnje zaſtupi. „Nječeſtny je muž, kiz njezderži, schtóž ſlubi“ — k tomu je so zjawnie pschiznał. Nimamy winy dwelowacž, zo zemjan a nasch krajjan nje budže džerzecz, schtóž je ſlubil.

Džiwajo na to a tež na stare wuczinenje (kompromis) mjez Lutherſkimi a katholickimi Serbami drje kóždy z nas hrabju z Lippy wuzwoli. Njeje-li tež wón cyle po naschej myssi, njeby tola radno bylo, woſebitoho kandidata za nas poſtaſicz, dokelž z tym njebychmy wuczineny kompromis džerzeli, jedyn katholik w sakſkim sejmie pał je za nas wažniſchi, dyzli „Deutschreformer abo Socialny demokrat“ w Berlinie, kotorož bychmy ſobu pscheczischecz pomhali. Smy z naschimi Lutherſkimi Juſodami pschecz měrnie žimi byli a wjele hromadže džekam: čzohodla chyli my pschi wulſej podobnoſci programma knieza hrabje a knieza fabrikanta netko pscheczenoſcz kažycz ſnadneje winy dla, a wysche toho nje oſczechujem, schtóž žadam. K tomu mamy cžim mjenie winy netko, hdyz tež konservatywni zaſy fo wo zbudzenjo nabožnoſče pročuja runje kaž centrum a su w drugich praschenjach nimale z nim pscheczene. Zo smy my Serbja a katholikojo a za centrum we wšchech nabožnych praschenjach, je zhromadźizna w Khrósczicach pschecz knieza wuczera Hilu zjawnie njetajenie wuznaka a kniezej hrabji spóznacz dała, zo smy jenož z tym wuměnjenjom za njoho, hdyz wón njeje pscheczivo nam.

Tuž wolny knieza hrabju Lippel

Prawda.

Z druheje stronę su so nam druhe myſle wožjewile a tež tym tuđy městno poſkiežimy, dokelž je nasch čzasopis zhromadny organ ſobustawow naschego towarzſtwia.

Spomnjeny nastawł praji: „Kaž žhonimy, staja ſo chyli lud pscheczivo zapóſlancam, kotsiž ſu za rozmnoženjo wojerſtwa w mnogoſći, kaž kniezeſtvo to žada, a ſkončnje tež za pschekupſke zwjazki z Ruskej, kotrež naſche dom ja ce rat a eſtwo do njeurjeknitoho hubjenſtwa ſtoręza; cžuiemy derje doſcž, schto na ſebi ma, zo je kniezeſtwo wot Rakuskeje a Italiskeje ſo z tamniſchimi zwjazkami pschekhwatač dało.“

„Dobudže-li tón króž kniezeſtka strona, njeſtaji ſo na 70,000 rekrutach za leto wjacy: je ſo hižo prajiſo, zo ma kóždy kómany člowiek ſo wuzběh-

njež a zo je tajkič za leto na 240,000! Derje! Šdže zmijeje potom ratařstvo hisheče čłowjeka k dželu? Muza wo czeledž je někto hjo wulka doſež, a dokež su dželawe moch žadne, čžeri so mzda horje, zo bur skoro wjac wobstacž njemóže."

Nastawi dale praji, zo mamy pschi prěnjej wólbje muža wolicž, kotryž k centrej stoji, zo bychu tež tudomne hlosy za centrum powščitkownu licžbu hlosow, kotrež za centrum so wotedadža, rozmnožicž pomhale, schtož je ważne za rozsudženjo zmyšlenja cyłoho ludu. Tohodla žada sebi dopisować, zo dyrbja katolikijo našeho wólbniho wotkrajeja pschi prěnjej wólbje za sobusława centra swój hlos wotedacz, a pschistaj: „Je snadno mózne — dokež budże jich wjèle za socialistisku stronu — zo w prěnjej wólbje žadny njedobudże. Z tym dóstanjem móć do rukow. Pschindže-li k wuzjšeji wólbje, potom mózemy swoje žadanja stajecž w nastupanju rozmnoženja wójska a w nastupanju zakonjow, kotrež su ratarjam do schodów, wosebje nowych pschekupskich zwjazków.

Hdyž smy tak woběmaj měnjenjomaj, kotrež stej so nam wozjewiło, tudy swoje prawo dali, mózemy džiwajecž na to, schtož je K. Woſoł w poslednim číslu w nastupanju nowych wóbow prajil, tute zasadž jako naſche wuprojicž:

1. Za socialisticko demokrata njemóže a njesmě nictó swój hlos wotedacz, kotryž chce kschescjan rěkacž a byž. Tuczi socialistico su swoje zmyšlenjo w nastupanju wery a wobstojacoho dobroho porjada w čłowjeskim towarzystwie tak czasto a tak hrózbnje wuprajili, zo by to z hréchom bylo, tajkomu kandidatej swój hlos dacž. Pisamž to tohodla, dokež je so pschi poslednej wólbje w cyle katolskej wsy — ze žorta! — wjac hlosow za socialistika wotedalo. Ně, lubi čjitarjo, w tych wěcach njeje žadny žort!

2. Schtož nastupa kandidata reformiskeje strony, knjeza fabrikanta Gräfe w Bisłopicach, dha měnimy, zo za žanoho katolikskoho Serba nje može joho dla dwěl byž. Schtož rozprawu wo zhromadžizne w Pančicach číta, sebi zaměscje praji: tomu nje možemž swój hlos dacž, pschetož wón słuscha k tym, kotsiž našeho lubowanego krala mjenova vasalla němško ho kejžora. Tak daloko hisheče Bohu džak njejsmy a cyłe raznje pschecziwo tajkomu słowu protestujem. Jasničho so wulkoněmske zmyšlenjo tuteje strony wopokažacž njemohlo, kaž je so z tuthm wuprajenjom stało. Gräfe je za naš njemóžny!

3. Pschecziwo hrabji Lippe w pschirunaju joho woſobu z Gräfe hacž dotal nicžo dalsche kscheli njejsmy, hacž zo je preníchi zemjan, Gräfe pač nic. Schto dha Gräfe wosebite lubi, zo měli joho dla konservativnogo hrabju Lippe wotpokazacž? Gräfe na posledku tež wojałow zwoli telko, kaž hrabja Lippe. Za ratarsti lud pač je tola poslednisci, kiz je sam wobſedžer kubłów a potrébnoſcze ratařstwa znaje, wjèle lěpschi, džigli kandidat, kiz je pschede wšchim fabrikant a interesž ratařstwa sferje wopuszczi, džigli interesž pschekupstwa abo industrie. Schtož so na zemjanstwo konservativnogo kandidata hóřici, tomu prajimy: pschedlyda centra, kotrež so „demokratise“ mjenuje, je hrabja Hompesch. Wjac zapóſlancow socialistickych demokratow su millionarojo. Su snadž czi za khudy lud? A z cžim rukuje zamojith fabrikant za to, zo wosebje interesž khudoho ludu zaftupi? — Mámh-li po tajkim wolicž mjez Gräfe-om a hrabju Lippe, dha za nas dwěl njemóže byž, zo hrabju Lippe wuzwolimy, kiz nam toſame lubi schtož Gräfe, a hisheče wjac.

Zbújno správňo priečož dominikánov.

Wileński, 14. maja 1893.

Študijom po pčelarstvu 8 stronov došlo je učinkovito do zavetja. Še preden se je vsebina učilnika učinkovito učila. Še preden se je vsebina učilnika učila, so bili načrti na pčelinjih hortomanih podium a članskih hortomanovih bulli, že potrej so izbranopravljeno horteta učenovanjem 5 dominikanov uvozjenja.

w njebieskej kraſnoſci. Tu zanjeſe kardinal Te Deum a wſchon lud ſpewaſche porjedu z khorom cky laczanſti Te Deum. To bęſche nadobny woſomit, hdyz zamęſck padże a ſo khoralny kęſluſch zanjeſe.

Na to ſezechowasche wulka Boža miſcha. Popołdnju w 6 hodžinach bęſche ſwiatoczne częſceženjo zbožnoprojenych pſchez ſwiatoho wótca ſamoho. Sała bę z tysacami ludzi napelnienna, kotsiz bęchu woſebje pſchischi, zo bęchu ſwiatoho wótca woſlalali. W zhromadžiznie bęchu wſchelake narody zaſtupjene, kaž bę pozdžiſcho z pſchiwołanja ſpóznacż. Tež nimale wſchitcy pobožni pućzowarjo z Němſteje, Pólskeje a Hollanda, kotsiz bęchu wſchitcy hido woſebite audiency mili, bęchu pſchitup dostaſi. Pſched ſalu samej bę częſtna kompanija bamžowych wojaſow poſtajenia. Sała paſk blyſczeſche ſo hiſčeze z wjetſchej kraſu. Wſchitcy pſchitomni bęchu w ſwiatocznej dracze zaſtupili, kaſkaž je za audiency pſchedpisana.

W ſhesczich hodžinach naſta w czakacej zhromadžiznie woſebite hibanjo: ſwiaty wótc bę bliźko. Lędma bę zaſtupil: tu ſta ſo nęſčto, ſhtož je nam stróžnym woſydleryam ſewjera njezne: cyła zhromadžizna pocza ſwiatomu wótcej pſchiwołacz: „Eviva Papa Ré!“ („Rjech je žiwu bamž kral!“) Bamžowa noblgarda, prälatojo, biskopja, kardinolojo a ſtōnczne wot ſwérnych ſchwajcarjow woſdaty bamž Leo XIII. Trochę potuleny, ale žiwe poſhaludojo a z ruku pſchitomnych požohnujo kročeſche po doſkej khódbje k woſtarjej, pſchecy pſchewodžany z mócnym pſchiwołaniem.

Hdyž bę bamž na trónie ſo poſyny, zapoczą ſo pobožnoſć: najprjedy rózowe po rjaju wot duchownych pola woſtarja a cyleje zhromadžizny ſpewany na te waschnjo, zo ſo potajnoſć pſched kózdej ſchtuczku praji a potom cyła ſchtuczka bjez potajnoſćow ſo wuſpewa. Na to ſezechowacu dalsche modlitwy a ſpewy. Požohnowanjo z Maſſiwejzichim woſzamknym ſwiatocznoſć.

Mócnische hiſčeze dyžli pſchi zaſtupje pozběhny ſo pſchiwołanjo a placanjo pſchi wot kħadže ſwiatoho wótca. „Eviva Papa Ré“; „Vive le Pape Roix“; „Živjo Papa-Kral“; „Hoch!“ wſcho klinčeſche jene do druhoſho. Tež serbske „Sława!“ ujeje brachowało. Zaſy dziesche ſwiaty wótc po khódbje ze ſale, hdzej na koncu joho pſchikryte ſyđlo czakasche, do kótrohož ſo ſyđe, zo by do ſwojoho woſydljenja donieſeny był.

Wóh žohnuj a zdžerž ſwiatoho wótca hiſčeze doſke ſela!

Próſtw a.

Na dnju ſvj. Křiža woſtu ſo na farje we Khróſczičach wažna zhromadžizna, powołana wot knyeza Monsignore ſeniora Kuczanka. Bęchu ſo tu zechli serbscy wótczincyo: wyshe ſpomnjenoho knyeza Monsignora Kuczanka knyezaj kanonikaj farar Werner z Khróſczie a farat Herrmann z Botrowa, knyez dr. med. Rachel z Panczie, knyez zapoſtlanc M. Koſka z Khróſczie, knyeza gmeiſch pſchedſtejerjo M. Zur z Rjebjelezie, M. Ćyž z Botrowa, M. Piech z Libonja a knyez J. Wičaz z Rózanta, zo bęchu radu ſkadowali k lepſhomu cjerćjacohu čłowięſtwa powſchitownje a k lepſhomu serbskohu ludu woſebje. Jednoſche ſo tu wo wuſjedzenjo hido dlejschi čzas we serbskim ludu hajeneje myſliczki: wo założenjo katholſkeje khorownje we Khróſczičach, we ſrijedžiznie serbskich katholſkich woſadow. Ze zaſhorjeniom bu tuta myſliczka pſchijata, ze zaſhorjeniom wuſjedzenje teje samejewo woſzamknjene. Katholſka khorownja ma ſo we Khróſczičach założicž a wjedzenjo teje samejewo

ma so, pod dohľadom Chróscianškoho fararja, miloſćiwym ſotram psichopodacj. We tuthym wotpohľadanju ſo horjeka ſpominjeni knieža jaſo „za kožeński wubjerk“ za twarjomnu khorownju poſtajichu. A psichotowanju twara paſ ſo wužiſhi wubjerk, wobſtojach z kniežow kanonika fararja Werner, zapoſlanca M. Kočke a kubleria Jakuba Čeſele z Chróscic, poſtaj, kij zmieje we naſtupanju twara, twarnoho města, psichotowanja trébných pjenježných ſredkow a t. d. najnužniſche zrjadowacj. Hijo ſu ſo za kožeňſkomu wubjerkie we naſtupanju trébných ſredkow wſchelake rjane ſlubjenja z mnichich ſtron cžinile, taſ, ſchtóz twornych material naſtupa, ze ſtrony kloſchtra Marijneje Hwězdy, ſchtóz pjenježne ſredki naſtupa, rjane ſlubjenjo hrabinki Moniki z Worklec a druhe. Ale džiwaſo na potrébnoſče woſebje 4 katholſkych woſadov dyrbí khorownja tola měſtna poſtiežie za ſ najmjeňſhomu 12 khorých; tohodaſ wobzamku wubjerk, ſo wo podpjeru woſrocžie na wſchitkých katholſkých Serbow.

Haj, lubi Serbia! Wy ſeże ſebi cžescž zaſkužili z woporniwyim podpieranju khwaloſbnych zaměrow we ſubej ſerbſkej wótczinie, kaž tež we cuzej dalokoſci. Tu ſebi my zwažimy waſchej ſedźbnoſci poruczež woprawdze narodnu a jara ſpomožnu wěc! Khorownja džen ma najprjedy naſchim khudym khorym z naſchich 4 ſerbſkich woſadów ſlužicž. A ſchtóz ma psichiležnoſć znacž wuknycž, kaſ tež poſla naſ ſo lekarſka pomoc hafle pyta, hdyž je husto jara pozdze; kaſ woſhlađanjo khorých je tež poſla naſ jara ſchpatne; kaſ je ſo lekarſka wědomnoſć runje nětko taſ jara wuwika: ſchtó by był, kij njeby za naſch zaměr ſo zahoril, a njeby chył podpjeracj naſche wotpohľadanjo, cžim bôle, dokesz woſhlađanjo khorých pszech miloſćiw ſotry budže we kóždym naſtupanju derje woſtarane! Tohodaſ, ſerbſcy bratſa! ſebi my zwažimy z prôſtwu psched waſ ſtupicž: Podpjeracje naſche wotpohľadanjo po ſwojich mocach ſ cžesczi Božej a ſ lepschomu naſchich ſerbſkich khudych khorých ſobratrów!

Wſchity horjeka ſpominjeni knieža, kaž tež redakcija „Katholſkoho Poſla“ ſu zwolniwi, pschinioſčki a dary za twarjomnu khorownju pschijimacj. „Kath. Poſol“ budže teſame kuitowacj.

W Chróscicach, 25. meje 1893.

**Wubjerk za twarjomnu khorownju
w Chróscicach.**

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Moſci lužiſch putniczych, kotsiž běchu ſo němſkomu putniſkomu cžahej pschizamkuſli, ſu ſo něk wſchitný zas z Roma domoj wróczili: Běchu to z duchowni: ff. farař Jan Hornig z Reichenau, kaplan Jakub Nowak z Radworja a farař Jakub Skala z Budyschina. Dale z měſežanskeje woſady: zahrodnik Miklawſch Heina ze Škoneje Borschje, Marja Mjenjec z Čemeric a Marta Gudžic z Hornjeje Škiny, z Wotrowskeje woſady: pschekupc Jakub Scholta z Wotrowa, z Chróscianſkeje: kubler Miklawſch Chž z Kanec, z Rjebjelčanskeje: wumjenkar M. Kramc ze ſerbiſkich Pazlic, a z Kalbicjanſkeje: Petr Matjeschk z Nowoſlic. Tuthym ſo pschizamku hiſcheze ſ. kantor Jäckel z Kulowa. Z Drježdjan běchtaj dwaj: privatus Schwarzbach a biskopowý ſlužownik Ebermann. Puczowanjo bě we wſhem zbožowne a padamy wo nim woſchernu rozprawu.

४८

na tež za mifnu druhu jomu mofotaganu čečz. Slónčinje lponni, žo je, taž hodie je foždomu žnate, piſčed fróttim u Rómie požyt. Tann je píchležnoč uměl, že ſinjatym wótcem ſo u mnohim rozmorilec, mojebie paſ ſtai tež na datholifke towarzitna a Bleſadý pſčitilčoi, ſmjať wótc je ſo wieleſif, zo we Gaſteſi taite towarzitne žnjenje triceti. Žo wulperoniu baſſhojo ſpěwa rygřejčke tmež ſenior Rucant. "Sa wérju do ſwiatoh" Ducha" měřeſe jaſo ſo moſebe ſwiatotnu Ducha" boňerich, ſert, napominaſe naš, žo dyrhym ſo moſebe ſwiatotnu Ducha" boňerich, jojo mo ipho bohaté hradaž a barý prohoſč. ſponni tež, žo je w ſvěče tat rječ žadotč za ſmjaťym Duchom naſitata. Slónčinje ſpěmaſte ſpěmarite ſvatomatino "Ute Maria". Woppt traſieſe na dobré poſtra hodižim. Poſtom je vroždohnovanju mudiči nam hradaž ktež biſtoſle poždohnovanjo.

lebti a životu čejc a hmožbu.
Z Žancic. Smjatočinictu mutoru mořně so tu mólbna žromana-
digna strony "Deutscher Reformpartei" abo antisemiton, to forejš řandidat
fabrikant Gräfe z Břešťovic svój program vzdloží, tiž je nimale jenali
ž konfervativním, jenž žo dhee l. Gräfe za nacionálnu ideju a píšečežho židam
slabí, dant na hrušnu a Lutus pologic. Žež projedce, žo potřebnoče matyň
lubit lepje žnaje dříži brabja Lippe. Mimoje muničkomoraj píscéčežho žromana-
digna že žádum píscéčežkomoraj a to címu hoke, botek hede ledem cuan fneje

wot konserwatywnej stronę jara niewystojnie zhromadżizmu kąycz pytał a runje tak niewystojnie knieżej Gräfę napszecziwicž pytaſche. Dokelž něchtó ze zhromadżizm, tež jedyn cuzy kniez, namjetowaſche, zo so konserwatywnomu ſłowo wjaczy dalo njeby, dokelž je k. Gräfu na czeſči ranił, naſta tajti holk a hara, zo knieżeſtwowý zaſtupnik zhromadžizmu rozpuchczi. Zhromadžizna bě ſrénje wopytana — traſch tſeſčina wophtarjow bě z Biskopic a Ramjenca a tamnych stron. — Ze zamysłom ſpominiu tu hischeže, zo bě pschedsyda zhromadžizny jedyn Ramjenſki pschekupe, kiz zhromadžizmu wotewri z „Hoch auf den deutſchen Kaiser und den König von Sachſen als feinen — Vasallen!!“ — Bjez dwela, zo Serbia pschi wolsbach na to wotmołwja — lepiej Serbia legitimne prawa swojego krala czeſčuju, a za swěru, kotoruž khowaja swojomu kralej, njeje Serbam žane ſlubjenjo doſcz wulke.

I.

Z Khrósczic. Na ſwiatu Trojicu popołdnju bě tu wolsbna zhromadžizna konſerwatywnej stronę, kotrejž kandidat je k. hrabja Lippe z Barta. Zhromadžizna bě jara derje wopytana, pschedsyda bě k. najeñk Blumich z Worklec. Kniez kandidat rozeſtaja swój program w dlejszej ryczi. Tu ſo njeſhodža nadrobońſe blíże rozpominacž: cyhly konſerwatywny program je z wjetſcha z druhich nowinow znath. Haſko woſebitocž ma k. hrabja, zo ſo k. antisemitiskej stronje khlila, tohodla chce wón pomhacž nic jenož židowsku wulkomoc złamacž, ale chce woſebje pschecziwo ideji wojovacž, kotoraz židam polekuje a tež mjez ſchesczānam i ma wjele pschiwiſka. Główne dypti joho programu ſu, zo je wón pschecziwo wſchém zakonjam, z kotorymž možlo rataſtwo ſchłodowacž, tohorunja je wón pschecziwo powyſhienju dawka na palene a piwo. Bjeniezych, za powjetſhene wójsko trébne, dyrbja ſo nawdacz z wyſokim bursowym dawkom a praktiſkim luxusowym dawkom. Dale je wón za to, zo by ſo gruntski dawki ponizil a ſo mięsto toho na renty wylſchiſki dawki połožil. Na wuprajenjo, zo ſu konſerwatywni ſtajnje knieżeſtwu k. woli, zo ſu neschtožkuli lubili, ale mało džerzelj, znapſchecziwi k. hrabja mjez druhim, zo ſwoje naſladny ſam zaſtupuje a konſerwatywnej stronje ſo z niežim njevižaſa a zo dojvelni, ſchtož ſlubi, a zo budźe na ſwojim mięſtnje w reichſtagu kaž ſo ſluſha, t. r. zo njebudže „ſchwencowacž“. Tute wožijewienjo ſejini na pschitomnych dobrz zacziſhcz a zbudzi dowěru, woſebje tež, hdvž ſo jedyn kniez za hrabju zaruczeſche z dokladom: „Njeje częſtny muž, kotoruž njeđerzi, ſchtož ſlubi“, ſchtož k. hrabja wobkruczi. — W běhu zhromadžizných wožnamjeni k. Smoła Sypiówſki woſebje ſtejnischę ſerbow; k. Koſla-Liſak poſaza na wulku czeſču, kiz nam „Arbeiterverſicherungs-Gesetze“ czeſčia a namołwiesche k. ſlutowanju za woſobjenjo a zjednorjenjo tychſamych; k. wuczer Hila pak naſte katholiske intereſsy raznje wožnamjenjo praschesche ſo po dleſchim zaſwodze k. kandidata, tak ſo k. wrózjeniu jeſuitow zadžerzi, na cjož tón woſomłwi: „Zo ſo jeſuicži zaſy wróčza, njevižaſu; ja ſam woſobnje njeiſym pschecziwo tomu.“ Haſko częſtny muž dyrbji tež tu ſwoje ſlubjenjo džerzeč. — Kniez geometer Rentsch z Ramjenca njeprajesche dale ničio nowoho. Za to pak wěſty Junker z Porčhowa, kiz bě ſo k. ryczi ſamołwki, cyhlu zhromadžizmu tak pschecziwo ſebi rozhori, zo bě ſkoro puki dostał. Skoro powſchitkomne bě měnjenjo, zo je to „eżeſtveny“, někotſi pak myſla, zo je antisemit. — Hrabja Lippe je w Khrósczicach dobrz zacziſhcz zawoſtojil, tuž drje budźa za njoho hloſowacž.

I.

3 chloho světa.

Němska. Wschudzom, po cyłych němstich krajach, so někde mócnje psichotuja na 15. juna, na dzeń wólbów. Wschitke schule, z najmienischa w Pruskej, budźa tutón dzeń zamknjene, reservistojo, kotsiż su k dalschomu wuwuczowanju na někotre njedzele zaśy do wójska zarjadowani, so do czasa pušcza — zo by tola nictó wolicz njezakomđil. Wobliczo sejma budźe z džela pscheměnjenie. Swobodne zmysleni su so do dweju wotdzelenow dželili, a antisemitojo k prěnjomu razej hako wosebite wotdželenje do sejma poczahnu. Kielko mestow sebi dobudu, dyrbimy woczałacż. Też centru m zmieje mnogich zapóslancow, kotrychž mjenia běchu hacj dotal njezname. Mnozy sławni a wo centrum zaſlužbni zapóslanci njedadža so wjach wolicz, dokelž su za wojeński namjet, schtož pak je pschečzivo programmej centra. W Schlezynskiej tohodla siedma jedyn zapóslanci mjenje do centra pschińde. Tohorunja centrum w krajinach nad Rheinom a w Bajerskei žane mestno njezhubi. Schpatnischko je we Westfalskej, hdźež je so swobodny kniez ze Schorlemer do cyka wot centra wotprají a nowe zjednoczenje ratarjow załdzí. Joho pschiwisk njeje wulki, móže pak tola někotre města centrej wzacż.

— Swiatkowny tydzień wotby so w Danzigu generalna z hromadzizna němstich katolickich wuczerjow, kotaž bě jara bohacze, z cykle Němskeje, wopytana a krasnje wotwěža. Ma dobo też wotbywasze so w Lipsku z hromadzizna "liberalnych" wuczerjow.

Wuheraska. Tudy je so skončenje někto druhí swjath dzeń Swiatkow dawno hotowy pomnik za wuheriskich wojakow (honvedskich), w lécze 1848 padnjenych, wotkrył a poswiecził. Hizo loni naleto dyrbjesche so pomnik wotkrycz; tola wschelake rozkory su to cykle lěto wotstorkowale. Też lětsa bě skoro cykle ministerstwo tohodla so postorečilo; wojeński minister bě mjenujcy zakazał, zo nimaja wojacy pschi wotkryczu pschitomni bycz. W sejmje so dla tutoho wukaza wschelake napady pschečzivo ministerstwu stachu, schtož bě je skoro wotehnalo. Krucze pak minister Weckerle do cyka wjac njeſedži. Joho pschečzivo cyrkwi njeſcheczelne zakonje su samo liberalnym pschesylne, a taž drje su dny joho ministerstwa liczene.

Italska. Tudy maja nowe ministerstwo. Minister za prawa bě mjenujcy zapleczeny do jebanstwów bankow. Někotsi zapóslanci někto měnjaču, zo je pscheptytowanjo pschečzivo jomu pschejara krute bylo, drugi zaśy, zo bě pschejara milé. Minister za prawa a z nim wschitki druzy, kaž je waschnjo, dyrbjacu hicz. Pschedsyda Giolitti pak bu wot krala z nowa wuzwoleny za pschedsydu. Giolitti tež wschitki druhich ministrow, z wuwaczom toho za prawa, zaśy i sebi powola.

Hollandka. Wiele njemierow, samo zbezow tamnišich džeraczeri běše so w tutym kraju loni stalo. Lětsa su někto w Rotterdamje z hromadziznu wschitkich katolickich towarstwów a zjednoczenjom wotbyli. Z hromadzizna wobzamkny po pschikkadze němstoko centra na socialnym polu skutkowacż, a so prćowacż, mnohe węcy, kaž dželko žónskich a džeczi w fabrikach, mjezy najmieniszeje mždy, njedzelske swjeczenjo a t. d., zrjadowacż.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 333. Michał Pječka z Banec, 334. Handrij Smola z Baćonja, 335. Marija Suchowa z Nowoho Łusča, 336. Jakub Glawš ze S. Pazlic.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 108,500 m. 96 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana ze slowami: „Słodka Wutroba Jézusowa, smil so nad mojej dušu!“ 20 m., Kata Salowscyna z Khróstic 5 m., k dorunjanu 4 p. — Hromadze: 108,526 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,567 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 11,568 m. 50 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Badworju.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. Š. z Marijnoho Doła 10 m., Jakub Běrk z Khelna 30 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

W expedicijach Póšla a poła ff. fararjow móže so za 15 p. dóstacž nowa knižka

Pobožna Jednota swjateje Swójby,

wobjimaca wuſtawki, modlitwy a privilegiye Jednoty z někotrymi rozpomina-njemi a modlitwami.

Dale

swjeežata swjateje Swójby ze serbskej modlitwu,

płacźizna 60 pj.

Schtóž knižku abo swjecžata ĺ zašypchedawanju trjeba, chył so na knjeza inspektora Bjenka w Budyschinje wobrocžić.

Biblijiske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowanju dr. J. Schustera a G. Meya

serbscy wudał

Michał Hórnik.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Su na pschedanu w Budyschinje na farje a tež pschedz dobroćizne expedicije „Kath. Póšola“ so wobstaraja.

Wjazane z kožanym kribjetom 90 p., njewjazane 65 p. Schtóž čce je dróžscho zwjazane měcz, móže je tydžen po skazanju dóstacž.

Wozjewienjo.

Jedžesu 11. junija t. l. popołdnju w 5 hodzinach změje Towarstwo Serbskich Burow za Ralsbicjanskú wosadu hłownu zhromadžinu we Lazkowskim młyńje.

K bohatomu wopytej pschedprosjuje

pschedsydſtwo.

Džen 19. junija pojedu někotři pobožni putnicy z cíjachom dopołdnia w 8 hodzinach na Zborjelc do Albendorfa.

Cíjach S mołerječ knižcigiszczeńje w macjicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we kniharni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 12.

17. junija 1893.

Lětnik 31.

Spominjenki z Italskeje a Roma.

Każ je našchim lubym čítarjam znate, ſu nekotſi wobydlerjo naſheje
Lujich w Italskej, w Romje, poſta ſwjatohho wótcia pobyli. Žene kaž
druhe ſłowo wubudža poſta kózdomo, kiz ze ſwojimi myſlemi mijez ſwojeje na-
rodneje wieski pschekročic̄ abo dale bližſchoho města ſo pschestajic̄ wé, mnohe
a jara wſchelake pschedſtajenia. Woſebje Rom a ſwiaty wótc zamóžetaj kózdu
katholiku wutrobu woſebic̄ze wubudžic̄, haj zahoric̄. Kſchiwda by byla psche-
cziwo wſchitkim, kotſiž njeſtu zbožo měli, rjane a wažne pucžowanjo ſobu dokon-
ječ, hdj býchmy wo nim mielczeli a zacíſhceče, nozhonjenja, kotrež ſmy tam
dostali (kaž je nam móžno a kaž ſo ze ſłowom to hodži), tež druhim zdželic̄
njechali. We wuzſchim wokrjeſu ſwojich znathch a pscheczelow budže to bjez
dwela kózdy činic̄; tola chcemy tež dalschim podžél na tajich nozhonjenjac̄
poſlic̄ic̄. Tuž pſchinjese Katholicki Posol z džela zwifliwych wopis pucža,
z džela tam a ſem wobraz z tamnoho kraja, z tamnyh měſtow a měſtow.

Džens chce redaktor ſwojim čítarjam něſhto wo ſwiatym wótcu a
ſwiatocžnej audienc̄ poſta njoho woziewic̄.

Swjatohho wótcia wopytac̄, jomu zbožopſchecža tež naſchich krajanow
a jich ſlubjenja ſwery a ſynowskeje poddatosceje pſchepodac̄, to džen běſche
hlowny zamysl vobožnoho pucža wſchitkim. Z tým tež dyrbja ſo rozprawy
z Italskeje započęc̄.

Sobotu 6. meje popołdnju bě čžah němſkikh putnikow, kotrymž bě ſo
częjódka Serbow pſchizamknyla, do Roma dojēl. Hnydom nježelu ſo nam
woziewi, zo je hžo wutoru 9. meje džen, na kotrymž mějachmy naměſtnika
Khrystusowoho wohladac̄. Kózdy móže ſebi myſlic̄, z tak wjeſołym čjakanjom
tutomu dnjej napschecžo hladachmy.

Nježelu dopołdnja po ſemſchach pobýchmy we vatikanskich zahro-
bach, wohladachmy a pſchenidžechmy pucže, po kotrychž je Pius IX. we lětach

swojego załączają do tego samego skrótka swojego wobchodzeństwa khodźi, a po których několik razy 15 lat jako naprawdziejnych jach Leo XIII. khodźi aby jeździć — zawsze khudschi dyżli żadny proszec, tiz ma tola wszelkie bogactwo swobody a może hicz, khdez chce. Swiaty wóic to njemóże, dokończ dyrbi so bojecz, zo mógł na swoim wot najatrakcyjnych aż zawiednikow ludu wusmieszeny a pschesczehanym bycz. O tak zhubja tele krasne hajki, tele pschne hradiki, z citronami a pomerancami pschikryte, tele lubozne khódby, tele cziche mietaczka a borbacie żurka wschitku luboznoscz, khdez dyrbi sebi wiele chłodnego swęta pschec zas prajicz: tu sy zamkneny a njemiesz a njemózesz stopy stajicz pschez proh! O tak smy swjatoho wóca wobzarowali! Mału kwietku smy sebi tam wuschajipnyli, wona dyrbi nam bycz każ sylza luboscze a sobuzelnoscze z tym, kotromuż cyla nascha mutroba słuscha . . .

Bóndżelu popołdnju měsacu wschitnych putniczych pschileżnosz, kózdy we swojej ryczi, spowedż dokoniec, a bęsche też měchnikam tutoho czaha dowolene putnikow spowedacż.

Wutoru 9. maje bęsche najprjedy 1/29 Boża mscha w cyrkwi swjatoho Pētra pola wulkohu woltaria, na kotrymž je, wot schtyrjoch cyrkwińskich wuczejrow dżerżany, stoł swjatoho Pētra. Bożu mschu měszech Eichstädtski biskop Leonrod, a pschi njej dżechu wschitnych putniczych zhromadnie k swjatomu woprawienju. To bęsche pozběhowaca swjatočnosz a spomnieny kniez biskop je pschi wjeczornej zhromadżiznej zjawnie wuprajil, tak jara je joho tuta pobożnosz putnikow pohnuwała.

Po kempach wschitnych putniczych we (bamżowym) wustawie swjateje Marthy, khdez też hewak wjesci dżel putnikow pschebymasche, zhromadnie pośniedachu. Potom so zhromadżizu w němskiej cyrkwi Campo santo pôdla cyrkwi swjatoho Pētra a czehnjechu wot tam schtyrjo a schtyrjo w dolhim czahu do vatikana.

Zastupiwschi z boka wulskich khódbow pscheinđzechym czrijódki schwajcarjom, kotsiz ze swoimi hlebijemi pschi zastrupje strażu, a stupachmy po wulkotnych scherowych skhodach a khódbach hacż do jara dołheje salę, imienowanej sala geografica. Je to bóle wulka scheroka khódba dyżli sala. Szczeny su z wulskimi molowanymi khartami italskich krajinow pschikryte. Tam nas zestajachu w dolhich rjadach po wobemaj botomaj salę. Pôdla němskich putnikow bęchu pschitomni też Khorwatojo, w Romje bydlach Němcy, wschelach Romjenjo, wuczomach kollegia Germanicum (w czterwienych talarach każ sami kardinalojo) a hudźbnoho wustawa scuola Gregoriana, hromadże pschez 1000 pschitomnych.

Dolho nietrajesche, a wokolo 1/212 nastą wosebite hibanko, zhromadżizna woczichny, pschetoż swiaty wótc so bliżesche. Czrijódka bamżowych wojskow, kotsiz czah nawiedowachu, zastrupi; za nimi kroczačku bamżowi komorni służownicy w czterwienych židżanach drastach, potom wschelacy (duchowni) komornicy a prälatojo, kotsiz měsachu pola swjatoho wóca czestni służbę: hnydom za nimi niesiechtaj dwaj sylnej służownikoj, też wobleczenaj czterwienu židżanu drastu, noschadło (Sänste), w kotrejż swiaty wótc każ w schleńczanym wozu sedziesche. Kunje psched tym bęchu czestni komornich pola swjatoho wóca audiencu meli a Joho Swjatoszji spominjene noschadło dorili.

Tu nětko wohladachmy preni krócz swjatoho wóca, toho, na kotrohoż mjez wschitkimi czlowiekami naszej woczi z najwjetszej lubosczą a połornosz pohladujetej. Hajka postawa! Schedźiwe 83 lat stary, ze śněhbělymi wlosami, z bęszej czapku na głowę, cyle bęch talar wobleczeny, ruch a wobliczo chle bęse każ bież krewje: każ postawa z drugiego, wyjściachoho swęta abo każ

marmorowa statuwa. A tola, tuta postawa je živa, živý duch sapa ze živej, jaśnieju wózłów a lubozny pośmiewk pokazuje, zo je to wótc, nan wschitkich wériwych! Niemóžu wopisać, schto je moja wutroba, schto su wutroby wschitkich zaczułe, hdyż psched tym, kiz ma zastoinstwo Chrystusowe zastrupowacę, na kolena so poklatnychym, zo býchym joho požehnowanjo dostały! Szyzy drje mějesche kóždy we wocžomaj w tutym wokomiku. Lubje so pośmiewtujo, do wschich bołów žiwje so wobroczejo a wótcowcy požehnujo chyšče swiaty wótc prajicę: „witajęce, lube dżeczi, wjeselu so, zo was pola sebje widżu.” — Noschadło bě twarjene kaž schkleničanym wóz, ze wschich stronow z wulkimi schklenicami wobdate, tak zo móžesche kóždy swiatoho wótcia z kóždoho boka widżecę.

Za swiatym wótcem dżeczu kardinalojo Melchers, Ledochowski, Banutelli a Aloisi Mazzella, přeni tsto po wobrazach, kotrež sym wo nich hižo widżeli, derje znaci.

Srđęza pschi seženje dolheje sale bě nizki trón postajeny, na kotrež so swiaty wótc wustupiwschi z noschadla posyny. Rětko zaspěwa najprjedy scuola gregoriana spew, kiz bě za tutón džen wosebje zestajany. Na to wustupi Eichstättski biskop Leonrod a mějesche Łaczonku rycę, w kotrejž swiatoho wótcia postrowiwschi zbožopschecza a slubjenja pschitomnych wupraji. Taza fedzblivje swiaty wótc pschipołuchasche; hdyžkuli kniez biskop wo knieženju Joho Swjatoscze ryczesche a wobdzianjo nad Joho spodźivnym skutkowanjom a wulkimi wuspęchami wupraji, wobroczi so swiaty wótc k swoim kardinalem, jakoz by chyšl prajicę: z pomocu tutych mojich pomocnikow sym to dokonjał, czesczischo tež praji swiaty wótc pschi biskopskich słowach „bravo!”.

Na to sežehowasche wotmowljenjo, kotrež swiaty wótc sam cžitash. Z mócnym hłosom, kotrež bě po cykle sali skyschecz a kotrež w tymle po zdaczu tak zefłabienym cžele nihdy wocžakowali njebehmy, zanjese swiaty wótc Filii dilectissimi „Majlubsche dżeczi!” Spomniwschi na to, zo je psched krótkim zastrupierjom katholickoho nowinarstwa z Němstaje z wiesłoszeju pschijal a jich zaſlužne a spróchniwe skutkowanjo wo nabožinu a stat wulhwalowawski wupraji, zo jomu nic mjenšchu radoſę pschihotuje džensnischki pschikhad němckich putnikow, jako dopokaz luboſcze, kotrež pschitomni jomu pschinjesu jako zaſtrupierjo tyſacow. Němſsi cžah putnikow seženjuje w doškim rjedze pobožnych cžahow putnikow, kotsiž su joho z luboſeju a horliwoszeju wophtacę pschishli. Wschelake pospyty su so prócowale budy rozschericza a schkodzecz, tola z pomocą Bozej a z Božim zarjadowanjom pontifikata (bamžowstwa) wobkhowaja ludy poſlušnoſę pscheczivo cykwi a swérnu wéru do Boha. Wosebje w naskich cžasach dyrbja wériwi so kručje k bamžej pschizamknycę. W duchu, kiz so w putnickich cžahach wupraja, je tež wopſtijate, zo wériwi za prawa bamžowstwa wustupuja. Swiaty wótc spomni potom na socialne praschenjo a na wucžby a zaſady, kotrež je wo nim won sam hižo wozjeriš, napominaſche k pschedziednoſciž a wosebje k tomu, zo bých ſwójby ſwiatu ſwójbu w Nazareczę pilnje cžesczile a po jeje pschikkadze so złożowale wosebje džiwaých na dobre třeſcianſke wozchennieno dżeczi. — Skončinje wudželi swiaty wótc putnikam a w nich wschém jich ſwójbam a wschém katholikam jich krajinow japoſchtoſke požehnowanjo.

Hłos swiatoho wótcia bě mócný a swědečesche wo tym, zo je bamž ſtrowy a čerſtwy. Besche nam, hakož býchym tutón hłos hižo huſcziſho skyscheli. Swiaty wótc wupraja Łaczonku rycę cykle po italskim waſhnu, a

dyrbieske so derje kedžbowacž, zo by so wšcho zrozemiło. My wšchał běchmy pschedaločo wot njoho, tak zo joho njemžachmy pschi rycži samej widžecž a so jami wo tym pschedokazacž, tak živje a horliwje wón rycži, a tak so joho wobličjo wožiwi, haj same lica trochu zaczerwienja.

Putnic běchu swoje devocionalije (křižíki, pacžerje, male statuwy a t. d.) sobu k audienc̄y pschinjesli, zo by je swjath wótc swjecžil. Někotři mějachu cykle kaſhežíki polne sobu spominajcy na to, tak budža so doma wjeselicž, hdž někto wot swjatohó wótc samohó swjecžene dôstanu.

Hdž bě bamž pschedstał rycžecž, wuspewachu někotři spěwarjo z putnikow schyrihlósnu Leonowu hymnu, pozdžischo zaš scuola gregoriana z pschedwodom hudžbnych instrumentow spěwasche. Ze to wustaw w Rómie wot němškohó mějchnika ze Schwajcarſkeje namjedowaný, kiz chce porjedzenjo cyrkwinſkohó spěwa tež w Rómie spěchowacž. Tich spěw pak nijeje naš tak spokojil, kaž běchmy wočakowali. Spěwarjo, woſebje hólczata, trochu jara wołachu.

Někto da sebi swjath wótc woſebitych putnikow, wjedníkow czaha a druhich wuznamjenenyh pschedstajicž a porycža z nimi pschedzelnje. Potom da so na nizkim stole sedžo k jenotliwym putnikam njeſcž. Kóždy móžesche jomu ruku wokoſhacž, kóždohó swjath wótc woſebje pozohnowa, mnohich wótcowych na lico majkajo. Putnikam bě dowolene, zo móžesche, schtóż chyſche, swjatomu wótcji ſwoj dar do ruky dacž.

Tak dha ſmy swjatomu wótcji tamnu ruku, kotaž so jenož pozběhuje, zo by pozohnowala, wokoſheli, ſmy jomu do mišoho wóczka pohladali a jomu na tule ruku ſlubili: wostanjem tebi swěrni a pschez tebje tomu, kiz je prahu ſwojeje majestosče, ſwojoho hnadownoho blyſtežza na tebje poſtał, hdž tebi w swjathym Petrie proji: „Tebi dam klucze njebeſkohó králeſtwia.“

Hdž běchu psched 15 lětami so kardinalojo we vajikanje zhromadžili a do konklave (zamknijenee zhromadžijny za wólbu nowoho bamža) po rjadu čehnjechu, dha prachacu (kaž nam Rómski duchowny, kiz bě tehdom pódla był, powědasche) pschedomni wuhladawſki dotalnoho kamerlengo kardinala Pecci-a „il papa“ (to je bamž) — a hlej, w krótkim bě wuzijnene: kardinal Pecci bu wuzwoleny za bamža a stupi jako Leo XIII. na stol swjatohó Pětra. Wschitc, kotsiž jojo tehdom znajachu, staroſciwje prachacu: Želizo tónle bamž pječ ž lět ſwoje čežekle zaſtojuſtwo wobkhowa, dha je derje, dha je to znamjo woſebiteje pomocy Božej. Wschitc wědžachu, tak ſlaby starc je na Pětrowy stol pozběhnjeny. A někto hižo pschez pjanacie ſet nawjeduje Leo XIII. z mócnnej ruku čžokm swjatohó Pětra! Schtóż je jojo widžał, schtóż je woſladał tule poſtaru, bóle w duchu dyžli w cžele žiwu, dybí wuznacž: kóždý nowy džen tutoho bamža je nowy dopokaz woſebitohó zakita Božeho, tele žiwienjo w taſkile wysokich lětach, pschi taſkile njezměrnje čežekim zaſtojnstwie počnym staroſćow a wſchelakich zrudobow je zjawný džin Boži a widžomny dopokaz ſlubjenja Chrystusoweho, jojo ſwjatej cyrkwi datoho: „Sym z wami wſchitke dny hacž do ſkóńczenja ſwěta.“

Bóh zdjerž, wožiwi a wožbožuj naschoho ſwjatohó wótcia Leona XIII.!

Schtó je wina?

(Pokračování z čísla 10.)

„Alle burowe dołhody njemža so z tym powjetſchicž a jojo wudawki nic pomjeniſhicž“, njezdžeržach so Zurec nanej wotmołwicž, runjež běch psched-

swědčený, tak mérne a wužitne joho ſłowa běchu. Čechy jenož rády ſkyſčec, ſchto na to praji.

"Jene pak ſo hodži lohko druhomu pſchimérječ." — Žurec nan tak z boka na mnje pohlada. "Hdyž je bur po někotrym času ſpóznał, zo je wjac hūdač, hacž je hoſpodarſtvo pſchinječlo, móže hnydom ze ſwojich na- piſlow widžec, wo čim je dowolenu mjezu pſchekrocíl, hdje dyrbi potajkim lutowacž a hdje ſnadž možl swoje dohody powyschicž."

"To je wérno!" dodach. "A nimo toho ma tajke lieženjo a pſchirunano tež hiſhčeče dalschi a, kaž ſebi myſlu, jara wulki wužitk. Z toho, zo hoſpodař pſchec wé, ſchto joho žana wěc ſtoji a ſchto jomu wuňoscha, abo tak ſo na nju nałożeny kapital dani, lohko zhoni, kotrež džél joho hoſpodařtwa je za njoho najplödnitschi a na kotrež dyrbiak tohodla wosebitu ſedžbnoſez zložicž."

Tak mjez ſobu powědajo běchmy pomalu dale krocíli a někto Něhdžecy docpěli. Dokelž běchmy po ſeježlach ſchli, pſchi Družec polach, pſchinidžechmy za hunami nuts, runje do jich zahrody. Vě z mnohimi rjanymi a wulkiimi ſadowymi ſchtomami poſadžana, kotrež rjany wuplod na zhmú lubjachu, a z hustej mlódnej trawu wobroſčena. Družec domiſte, kij bě hiſhčeče nimale nowe a, kaž tež druhe twarjenja, že ſchçepjelom (ſchieder) kryte, ſtorkaſche ze ſwilemi, z winom cyle zaplecženymi, do zahrodk, kotrež zeleny wobarbjeny ſchleſlath yplot wot wulkej zahrody džélesche. Pſchi njej wjedžesche naſ ſeježka, ſo bórzy na prawo wokoło winywſchi, k zelenym wrotam, kotrež nimo malých durčkow domiſte z přek ſtojacej bróžnju zjednocžachu. Pſchez nje widžachmy na napřečnej, potajkim do wšy wobročeney ſtronje druhé wulke twarjenjo, ſchtož běchu, kaž pozdžiſchiho widžach, hróž z trawienkom. Hdyž běchmy do dwora zaſtupili, pytnych, zo je tež na ſchwartu ſtronu z dolhim, ale nižčim twarjenjom wobzamkujeny, hdjež běchu zaſwěze ſynowe ſubje a deleka měſtña za wožy a wſchelake ratarſte pſchiprawy.

Hijo wot nazdala běchmy w dworje holk a haru ſkyſčeli, kij dale bliże pſchiberaſche. Běſche pak tež woprawdze dwór, tak wulki hacž bě, z ludžimi ſtvo ſchepjelineny. Žurec nana ze wſchek ſtron pſchecželne ſtrowjachu, a widžach někotrohožkuli pſched nim ſebi čopku ſczahnyč, kij mějeſche rjenſchu ſuknu hacž wón. Z někotrymi pořeža něſhto ſlowčkow wo wſchědnich nje- wažnych wěcach, bjez toho pak, zo by ſo pola koho doſloho zadžeržoval. Džéſche runy pucž do kheže. Tež ja, wot ludži najſkerje mojoho towarſtwa dla pſchecželne ſtrowjeny — ſnadž ſtaſaſche ſo to tohodla, dokelž běch cužy, vichetž ſerbſti bur huſto na nemíſtich „hantwerſtich“ wjac džiwa hacž na ſwojich krajanow — krocžach khróble za nim, kaž bych k tomu prawa měl.

Kheža bě z hladkimi ſamjenjemi wuſadžana a z njeje wjedžechu durje, jene do kuchnje, druhé na prawo do jſtwy, do kotrejež zaſtupichmy. Michał bě ſo duch nuts zhubil, mi ſo zdaſche, zo ſo do kuchnje miny; ſchto tam čehyſche, wo to ſo dale njeſtarach. Wo jſtwje namakachmy něſhto ludži ze ſudniſtwa, mjez nimi a někotrymi ſufodami a dobrymi pſcheczelemi běſchtaj poſtaranoj, ale hiſhčeče ſtrowaj a nohlađnaj čłowjekaj: Družka a Družyna. Zo běſche jimaž čęžko wokoło wutroby, bě na jej užudnymaj blědymaj woblicžomaj widžecž. Družyna mějeſche cyle wuplaſanej wocži.

Haj, ſchto njezbožownaj čłowjekaj zaczwuſaſtaj, to móžeſche zaſwěze jenož wſchobhōwědomne wocžko Bože póznacj. Hdyž je Boh kózdomu čłowjekej ſuboicž k ſwojej domiznje do wutroby połožil, najwjetſha je tuta ſuboicž tola pola bura. Hdjež joho wocžko ſo wobroči, naděndže dopomjenieki předa-

wschęje próch, staroscze a luboscze. Kózdy puczki, kózdy brjózki, kózdy kęcze jeho znaje, sta krócz staj jeho pluh a jeho bróna kózdy hruzlik jeho rolow wobrocziłoi, milliony zornjaikow je jeho ruka do nich rozsyła, rano a wieczor je jeho kosa na jeho łukach brinczała, kózdy schtomik dopomina jeho na někajsi ważny wokomik jeho żywieniu; schtoż tu roscia, kęcze a zrawicé widzi, to roscie, kęcze a zrawi za njoho. Męćjan drje móže so wjeselicz na rjanosęi plódneje krajiny, bur pak so tu wieseli na wupłodach swojego dżela, taž nan a macz so wjeselicz na swoich dżeczoch.

Ach, tak cęzko za bura, so dżelicz wot starozdżedzeneje zemje. Wutroba jeho hido boli, hdyz je so sam z dobrey wolu swojego hospodarstwa wzdał, tak wiele bóle halle potom, hdyz njeprzeczelste a njezbożowne wobstojońscze i o tenu nuzuja, abo — a to je węże najzrudnišcho — hdyz samotne śwedomio jomu porokuje, zo je sam z lohkomyslnoscju, hordoseżu abo druhimi njeprzecinkami zawinyl, schtoż czerpi. Hdże dyrbti potom tróscia ptacj a namakacj. — A tak bęsche pola Drużek.

(Wschichodnie dale.)

3 Luiżich a Saksej.

Z Budyschina. Nasz najdostojnišci knież bißkop je cęzcy na influencu skhorjeł. Schtwortk, na dniu Bożego Cęjela-dokhowanja je hiszczę w tachantskej cyrkwi dopoldnia a popoldniu swiatoczne Boże sługby dżeržał a pjatk posiedzenjo konfistoria nawiedował. Popoldniu je so do Drjezdžan podał a na wieczor so dyrbjal lehnyez. Pschi sylnym wustupowanju influency a stajnej palnicy abo hęcy je strach, zo móže so zahorjenio plucow pschiwdacj. Jego Majestoscż kral je hnydom swojego lekarja k wysokomu khoromu półka. Proshmy za swojego wyschchoho pastyryja, zo by bórzy chle wustrowieny swojemu ważnomu zaſtojnictwu zaſ darjeny był.

— Pschi wólby na němski sejm schtwortk 15. junija dóstachu w tseczim sakskim wólbnym wokrjesu: fabrikant Gräfe w Bisłopicach 9576, hrabja Lippe 5391, hrabja Hompesch 490 a socialny demokrat Höppner 2983 głosow. Gräfe je potajkim wuzwołeny (z wjetshimu hacj dotal 712 głosow).

Z Jasenicy. Minjenu njedżelu 11. junija mějesche nascha katolska Bjesada swoju porjadnu měsacznu zhromadziznu, kotrež wilcy zajimawu sezinichu rjane pschednoski knieza pschedsydy can. fararja Wernerera a knieza kapłana Nowaka z Radworja. Knież can. farat Werner najprjedy wo blízkich wólbach poręcza, kajke mamę pschi nich winowatoścze dopjelnicz, a potom mějesche dlejschi, jara zajimawu pschednoski wo swiatym Beninne, jeho żywieniu a składowaniu a wo jeho zaſtużbach za nas Serbow. Druhi pschednoski mějesche knież kapłan Nowak, kiz zajimawu rozprawu poda wo swoim puczowanju do Róma. Knież ryčniſt wiedżesche pschiwoſlucharjow po tutym puczu a pozasta z nimi we hłowniſkich mestach, tu a tam najważniſche połazujo. Hacj do Róma z nimi dojewski dyrbiesche skonczież a rozprawu wo swojim pschebywanju w Rómie na pozdžischiu zhromadziznu wotstorczyz.

Z Njebjelzcic. Skoro wschich hospodarjo, kotsiž bęchu w naleczu do „związka ratarjow“ („Bund der Landwirte“) so zapisacj dali, su z tutoho związka wustupili. Zo tak pschiindże, bę do przedka widżecz: towarzystwa, kotrež w politich kucharja, dołhoho bycza nimaja. Schtoż je swętej wociž wocziniko, bę wokolny list knieza v. Ploetz (pschedsydy za „Bund der Landwirte“),

w fotrymż wopomina, zo budże kassa towarzystwa wschitko płacizń a zarunacj, iktóz je wólbow dla so k pschepicju dawało. To su schwärne węcy: na jenej stronje dawaja, a w Bruskej so z tym wolschewieja, a wschitej dostań jako placu nic jenoż, zo „konserwatywni” wojerstwo rozmnożenia, ale też knießerstwej k woli pschekupskie zwiażki z Ruskej pschelkoczeja. Dofelż, hdż je wjele wojskow a doma nichčo k dželu, dyrbimy „tuni Boži khřeb” mēcz, kž najlepje z Ruskeje so skaza. Wostanym pschi swojim „Towarzystwo Serbskich Burów”, fotrž bjez politiki dobre podkožki nam dawa, hdž próca a horliwość so zjednoczitej; a hdž zaſy profeta z czubzy pschiczehnje, kž swoje hycie po korezmach czehnje za antisemitow abo za „Bund der Landwirte”, wukadźejo, palec krucze na mōschnu džeržich! W fotrž korezmje też to su naſche serbske pjeneyz pschepili?

3 cyloho swěta.

Němska. Hdž čítař tute číslo „Katholickoho Pósla“ dostaňe, budže njemerny džen wólbow hžo nimo. Tohođla njeje trébne, tudy hischeče něčto za wólby čzinicj. Telfo do předka prajimy: z vřenja budže tutón raz wjele wjac w užšich wólbow (Stichwahlen) dyžli hewat, a k druhomu: nowy sejm wojerški zakon zaſy wotpokaza. Dale dyrbimy so na wschelsake pscheslapnjenja abo pschelhwatanja pschihotowacj. Nowy sejm so najsskerje 4. juliya wotewri. Telfo časa dyrbí mjenujich mjez wólbam a wuzhimi wólbam zańč. Nowy sejm nimo wojerškoho namjetu nicžo wažniſche wurdzowacj njezměje, kiba hischeče nowe zakonje dla zadžerženja pschi kholerje. Želi so potajkim nowy sejm předhy zaſy njezběhnje, budže so też tak w druhzej połoczej juliija měrnje domoj podacj mōc.

— We Württembergskim je Rottenburgski biskop v. Hefele zemrěl. Njehoži bě 84 lēt starý. Z nim je zaſy jedyn ze ſlawnych a wjelczeſčených a wo swoju cyrkę zaſlužbnych muži do wěcznosće wotwołany. W swojich mlodých lētach bě professor na univerſicě w Tübingen. W lēcje 1868 bu do Roma powołany jako radžiczel za pschihotowace džela za koncil. Wón bě wopředka tež pschecžitník bamžowje njezmlinoſeje. Potom pak, hdž bě tuta wěrnoſez wozjewiena, so wón z wutrobu podczisny a ju w swojej diöceſy na pschihódne wachchno wozjewicj da. Z joho wschelsakich písmow je najſlawniſche: „Statwizna konciliow”.

Austria. Hrabia Kalnož je pschi audiencijow (to su wěszci wotpošlani z wobecju austrijskej sejmow z Ruskeje a Wuheriskeje) ryczał a wuprajil: zo w pschichodnym času so nichčo wójny boječ njetrieba. Wón praji wobecje wo Ruskej, zo kejzor Alexander ženje njezapocznje, haj, wón da nadžiju spóznacj, zo chce so Ruska ze juſodnymi mócnarſtwami zjednacj a zo by tak traſh po času rjanz son powſchitkovoſho pomjenſchenja wójskow so dopjelnicj moħl.

Italija. Póndželu 12. junija je swj. wótc bamžowske konsistorium wotbžeržał a pječz biskopow za kardinalow pomjenował, a to dwieju italskeju, jenož wuherſkoh, jenož francózskoh a jenož schpanſkoh. Hromadže je něčo zaſy 63 kardinalow. Štalskimaj nowopomjenowanymaj kardinalomaj stej so čeržwena čapka a baret (zwonkowne znamjo kardinalow) hnydom w konsistoriju pschepodalej, třiom czubym pak stej so pschez nobelgardistow pschipoffaloj.

— (Větusche audiency pola swjatohó wótcia) Po zapisach wubjekta za swjedziení biskopskoho jubileja Leona XIII. w Rómie je swjaty wótc w času wot 16. februara hacz do konca meje tutoho lěta 37 zbrromadnych audiencow wudželił a w nich hromadze 37,334 putnikow pschijat. Za tón samy čas je 21 kardinalow, 28 archibiskopow a 125 biskopow z wonka Róma k rowu swjatohó Pětra pschichlo. W septembri tutoho lěta so putniške čzahi zaś zapocznu. — W měsacach juniju, juliu a auguscze je w Rómie dla wulkeje horoth mało živjenja. Schtóż nekak móže, hłada, zo so na kraju, do albanistickich horow, pscheydli.

Francózska. President republiky Carnot je schorjeł. Hacżrunje je so zash kuf porjedził, tola hiszceje bjez stracha njeje. Francózojo maja joho nimo toho, kaž so skoro zda, sytoto. Przedawski minister za znuttlowne należnosće, Constats, so hido za pschichodne wólby hotuje. W swoim narodnym měsce Toulous-u měsceje njedawno rycz, w kotrejž pschichodny program, jeli so zash pschedsyda ministerstwa sczini, rozloži. Wón placzi w cyklej Francózskiej jako muž prawa, kotryž trasz tež bórzy Carnota z presidentstwa wotčiznichceji. Nas to tohodla zajima, dokelž je Constats pschecy wojskaw pscheczimo Boulangerej a druhim, kottisz chychu z Němskej wójnu zapoczecz. Sczinięli joho za prezidenta, bychmy zash nowy zawdak za mér měli.

S̄paniška. Archibiskop we Valladolid je 6. junija ze zjawnym džiwom smjerczi wuczeńkył. Barnik (lokomotiv) speschchnoho čzaha joho za draftu dořahny a dolki pucz sobu wleczesce. Hdyž bě čzah zařajeny, namakaču, zo je drafta biskopowa do samych schlebjerdów roztorhana — biskop sam pał njezranjeny.

Bołharska. Wobstojnosće wjercha Ferdinand a bôle połepschua. Sejm je nowy zakon pschizwolil, po kotrymž smě wjerch swoje džeczi w katolickej wérje wocžahmecz. Titul „Carowſta wysokość“ je so jomu pschizwolil, tež je so jomu dowolność dała, rjady wudželec a města wobſadzecz. Zapóslanci su so na položu pomjenišili. To su wšcho znamjenja: zo so Bołharska pschecy bôle samostatna czini, a jeje wjerch njewotwisny.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 337. Handrij Dubski ze Židowa, 338. Michał Lusčanski z Budyšina, 339. Mikoławš Bobik z Pančic, 340. August Rychtarz z N. Bobolc.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 108,526 m. — p.
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.
Hromadze: 108,527 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,568 m. 50 p. — Dale je woprował: J. L. wot někotrych předatych starych wěcow 2 m. 50 p. — Hromadze: 11,571 m. — p.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Marija Šäfrichec ze Zdžerje (služowna w Khrōscicach) 6 m., njemjenowana z Boranec 3 m., wot Lyonskoho missionskoho towarzstwa 500 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je sotra Gregorija. R. i. p.

Czijščej Smoleriec inicjaticejezgenje w maciejskim domje w Bubhšinje.

Katholicki Posłanie

Wydawała so
pręgną a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sludowy časopis.

Wydawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinie.

Redaktor: Jakub Skala.

Cisło 13.

1. julija 1893.

Lětnik 31.

Rajku wucžbu dawa nam wólba na dnju

15. junija 1893?

W krajac z wustawu (konstitucji) su prawa takle rozdželene: 1. króna abo kral, kij ma zakon z podpisom wobkruecž, 2. knježerstwo, kotrež začlonje a cjeze namjetuje, 3. zapóslanci (= lud), bjez kotrejch ani kral ani knježerstwo nježo njezamóže.

Hdyžkuli su wólby, ma lud na to džiwacž, zo njewotwišných muži woli; knježerstwo ma po wustawje hewak hižo wjac̄h prawow, hac̄ lud, a hdyž tutón wjertawki woli, stoji sam sebi w swéch a zmjeje z toho schłodu. Na to ma lud dwójcy džiwacž w časach, hdjež knježerstwo sejm do časa domoj seže: w tajich časach je mjez knježerstwom a zapóslancami wažna rozkora, a lud ma z nowymi wólbami rozjudzecž, na cjezu stronu chce stupicž. Dostanje-si knježerstwo z wólbu pschemóć, wutrieba nowy sejm po móžnosći a wobrèza ludowe prawa; stronu rozom pokazuje potajkim na to, zo pschi kódej wólskie za muža stojimy, kotrež je lud eži blízki, so rozem, je-li hewak čestny a sprawne zmýsleny. Z tym prajene njeje, zo by lud njepscheczelstwo plesč měl pschecživo knježerstwu; ale hdyž ja swoje prawa sprawne pašu, druhomu fchividh nječežinu.

Wosebitu wažnosć mają wólby do němskoho sejma (rajchstaga), dokelž w tuthym so njejedna jenož wo politiske prawa a cjeze, ale tež w někotrym nastupanju wo swobodnosć měry. Schtož so na němskum sejmje wobzankuje, je zakon za cylu Němsku, khiba zo zakonje jenotslivých krajow wuwjedzenjo začemaja, taž na pschikkad do Sakſkeje jesuitojo njeśmědža, hdy by tež Němska zakon pschecživo nim zas zbehnyla. Dopomnicje so tu na „kulturlampf“, kij djenja hischje w swojich scéchvach suta. A dokelž ma němski sejm težko z wěru cjezinę (schtož tola joho nadawk njeje), nastawaja za katholikow pschi

wólbach wósebite winowatoſcze, mjez kotrejmiž je hłowna: zo ženje bycz njeſmiedža za muža, wo kotorohož dobrym kſcheczanſkim zmýſlenju dospołnje pſcheſwedečeni njeſtu.

Hdzeſkuli maja katholſcy we wólbnym wókrjesu wjetſchinu, tam daſo ſamo, zo wuſtojnho katholika do rajchſtaga ſczelu, a tón pſchitowarſchi ſo wjelelubowanomu a mnohohidženomu centrej. Hdzež paſ ſu katholſcy w mjeñſchinje, tam rěka: „Budźeže mudri, — Džeczi ſweta ſu mudriſche w ſwojim maſčenju, jako džeczi ſwetka.“ Tež mjeñſchina móže z mudroſcžu druhdy wjetſche dokonjecz, kaž David Goliatha zmota. Tak widźimy we wſchelakich němſkich wólbnych wókrjesach, zo katholſka mjeñſchina, dokełž njeſmože ſamo ſwojoho kandidatu pſcheczliſciecę, tajkomu k wólbje dopomha, kiz je jej najwuzitniſki. W preñej wólbje wſchak nojbóle za wóſebitcho kandidata centra hloſuju. (Z toho, zo w preñej wólbje kóžda poſtiſka ſtrona — konſervativni, ſocialiſtejo, poſkrocžnicz, antiſemitojo atd. — ſwojoho muža ſtaji, njeſtupi hiſhczé do nje-pſcheczelſtwa z druhej: to ſo ſamo rožemi, zo kóžda ſwoju móć a mudroſcz na wahu poſoži, hdzež wo tak wažne węch ſo jedna.) Su paſ tola tež wókrjesy, hdzež ſu katholikojo hnydom pſchi preñej wólbje za kandidata, kiz do centra njeſluſcha, hloſowali, dokełž to po ſwojich wobſtojenjach za najlepſhe ſpožnacu.

To je hacž doſtal tež naſch programm był, dokełž džiwachmy na cžigci zwjožk, w kotrejž z lutherſkimi Serbam i konſervativnymi w naſtupanju wólbow na ſakſki ſejm ſtojimy.

Móć a naſladnoſcz mjeñſchinu poſkazuje ſo w pſcheczenoſczi; hdzež tuta njeje, njeđžiwa nichtó na nju. Pſcheczenoſcz paſ tón króž w naſchim wólbnym wókrjesu była njeje, kaž krótki poſlad na wothloſowanjo 15. junija dopoſkazuje. Ženo někotre wſy čhcmy tudy poſkazacž:

	Lippe.	Gräſe.	Hompesch.	Socialiſta.
Khróſcžicy	14	53	11	—
Konjecy	8	5	25	—
Schunow	3	22	21	—
Rjebjelcžicy	12	3	31	1
Wotrow	4	10	38	1
Worklech	34	27	30	1
Nalbichy	1	27	9	1
Smjerdžaca	3	2	21	—
Šukow	2	36	48	2
Zaſt	—	—	13	—

Z tuttoho zapisa je widźecz, zo běchu naſlady w jenotliwych wſach jara wſchelake — za tym hacž je tam za toho abo druhoho kandidata ſo wóſebie ryczało a dželało. Hewaſ njebychmy móhli rožemicz, kaž móža ratarjo a dželačerjo za fabrikanta hloſowacž. Pſchetoz te je bjez dwela, zo intereſsy pſchekupſtwa a induſtrije často ratarſtwu chyle napſchecjo dželaju a tež zo fabrikant z wjetſha jenož tunich dželačerjom pyta a wutřeba. Budźemy wſchak krucze za tym ſedžbowacž, kaž budže kniez Gräfa naſche naležnoſcze zaſturowacž.

Koſcheczepienjo je tón króž mjez nami bylo — ale tež w mnohich druhich wókrjesach, kaž pſchewulſka liczba wužich wólbow dopoſkozuje.

Ženu wučžbu čhcmy ſebi z toho wzacž: Dyrbimy w prawym časju wólbny komitej założicž, zo by wſcho do čoſa wožiemyne a wobkručenje bylo, předy hacž do wólbby džemy. To je nam cžim bóle trěbne, dokełž mamh za por měſacow tež wólbu na ſakſki ſejm.

S a h t o j e w i n a ?

(Počrakovanjo z čliska 12.)

Nočcemu tu dale wopisowacž, tak Družcy běšče, hdvž so předy hižo zhotowjene zapiski joho wschelatich wěcow hiſhce jónu pschehladowachu a hdvž dyrbjeſche sam sobu pomhacž, tesame po potřebnoſezi wudoſpołnicž, zo pschi pschedawaniu njeby njetriebawſchoho zadžeržowanja bylo. Na joho wobliczu njebe drje tak wjèle widžecž, ale schtož joho znojesche, pytny joho martru na tschepotachmaj rukomaj. Mje, runjez czubnika, běſche drje cyle pscheczelni, ale tola tak rožpjerscheny powital, kaž by ſebi na to myſliš, zo ma hižo kózdy право, do joho domu zaſtupicž, jakož ho jomu ſpodoba. Ženož hdvž Žurec nana wuhlada, ſo na khwilu zdaſche, kaž by nowa nadžija z jaſnej prahu joho wobliczo pscheczohyla. Něfotre wokomiki mjeſčo a naležnije mjez sobu porhzechſchtaj, potom bě Družfa zaſy kaž předy. — Pozdžiſcho mi Žurec nan, z kotrymž běch ſo k mojomu wjefelu dale bôle ſpſcheczelik, dowéri, zo bě Družka wot njoho hiſhce pomochy wocžakowaſ, kiz pak jomu wón wažnych pschiczinow dla njebe ſkicicž moħl. —

Mjez tym bě wſcho pschihotowane a tež k awkcionej abo k pschedawaniu poſtajeny čas bě ſo pschibliził. Tuž ſo zapocža. Najpriedy pschedawachu ſo „mōble“ a z cyla wſchitne wěch, kotrež k nutkownomu hospodarſtwu ſluſchachu. Ale tu běch wſchon pschewapjeny. Bě mi hižo deleka wo jſtiwje ſo zdało, zo bě kuf ſjetriebawſhi rjana a wupyschena. Myſlach, tu dyrbjal ſo tola ſkoro bur abo cželadník, hdvž z pola abo z bróžnje pschińdze, pschechotomacž, předy hacž tu zaſtupi, zo njeby ſchody nacžnili; k tomu pak drje by tola husto cžaja brachowalo. Ale schto bě to hakle vorno tomu, schtož w hornich jſtiwach widžachmy. Šum w mnogich měſčanskich bydlenjach był, ale to možu praciež, lepje ſo mi tež w najrijeſtich lubilo njebe, hacž pola Družkec horjeka. Schpundowanjo bě z wjetſcha barbjene a nimo toho z tolkymi pschirymadkami (teppich) wodžete, we woknach wiſachu dołke běle pschedewěſki, ſejený běchu z krasnymi, złotoramymi wobrazami — mjez nimi tež neschto nabožnych — wupyschene, ſamo ſchpihel tam ſtojeſche, w kotrymž móžeſche ſo člowiek wot nohow hacž k hlowne cyloho nadobo wobhladowacž, ſtolu a konypeje běchu nanajrijeſtcho wupolſtrowane, bliđa a wſchelake ſhamory z wobnoho drjewa wudžekane. Wſchich družinow ſudobia, z džela z Wſchinanſtchoho pörcelina bě tu — bohužel k pschedawaniu — w jenej komorje hromadu zefajane. Dyrbju wuznacž, zo běch wſchon zadžiwany, haj, wjefelach ſo, zo ſamo na wſach tak wudebjene wobydlenjo widžach, kaž běch ſebi to ſledom w měſcze pytaſ. Dale ſebi njemyſlach; bórzy wſchak žhonich, zo moje wjefelo runje jara rozmne njebeſche.

Hdvž ſo pschedawano zapocža, bu na něſchtožkuſi tak mało ſadžane, zo wjèle rjanych wěcow zavěſeze na poł pieniez pschińdze wot toho, schtož běchu woprawdze winoſte, a zo běch ſam najradſcho ſobu pschesadžowaſ, hdvž by mi mój jeniczki toleć to, drje cžiſche, ale kruče njewotradžaſ. Burow běſche z cyla jenož mało ſobu horje ſchlo; wjetſchi džel cžakafše na dworje na pschedawano wſchědnischich wěcow. Najwjaczy ſupowaschtaj kſchiwonosataj měſčanaj — po zdaču ſtawaj wuzwolenoho ludu — zo byſchtaj je najſkerje w měſcze z „małym“ wuziſkom dale pschedaloj.

Žurec nan bě ſobu horje ſchlo, kaž běch ſam widžaſ, nětko pak ſo po darmo za nim wobhladowach. Džeh joho pytač ſpſhez druhe komory; bě

džē wšcho wotewrjene; a namakach joho skonečnje w někajkej zadnej jwsti, hdžej jenož něsho knihy ležeše, w kotrychž wón wokoło ryjeſche.

„Cjohodla dha scje so tu tak samlutki skhował?“ džiwach so. „Na najstwie mōžecje ſebi za tunje pjenjeſy najrjeſiſich wěcow nakupowacž.“

„Na tajſe wěch nimam pjenjeſy“, wotmołwi Burec nan khotunje. „Te ſu tež ſobu wina, zo dyrbvi Družka ze ſwojoho kubla. Schto jomu nětko joho kraſnoſeč pomha?“

Ja ſo hanibowach. Běch ſo radował, tzo u tak rjane burske wobydlenjo namakach, woſebje, dokelž ſo wot měſečanow lohko praji, zo je bur mazuch. Móžach tola nětko ſwojich pschęceſelov w měſeče z pschitkadem pschepoſaſacž, hdžž ſnadž bychu mi zasy wutykowali, zo poſla naſ na wſach ludžo ze ſwinjemi hromadže wo jſtwe bydla. A tu nadobo — ſkazy mi ſtarc, kotorož rozomne naſladu dyrbjach, cjeſczowacž, moje cykle wjeselo.

Majſkerje Burec nan na mni wiždeſche, ſchto myſlach, a poſkracžowaſche tohodla: „Wěrcze mi, za bura ſo woſobne wobydlenjo njehodži. Poſla a ūku dyrbja poſla njoho rjane bycž, tam njech pyta ſwoje wjeselo, dom dyrbvi jomu ſchkit psched wjedrom a dobrý wotpocžink poſkiczeč. Hdžž je Bóh ſam pschi-rodū z njewuprajitej phchu wudebiš, njetrjeba ničtò ſlabeje rjanoscje, kij móža cžlowjecze ruch pschitowacž.“

„To paſ ſo mi tola zežda jara ſtroniski naſlad bycž“, znapſchecžiwič. „Schtož ma w měſeče kóždy lepſhi džělaczér, njedyrbjal ſebi na wſach ani bur poſchecž, byrnjež tež k tomu měl?“

„Wón toho z najmjeniſcha njetrjeba, kaž měſečan, kij ničjoho druhoho nima. Nožcu prajicž, zo je burej cykle wobarane, ſebi ſwoje bydlenjo phſhicž. Hdžž je bohaty doſča, njech ſebi ſwoju „dobru jſtu“ cžini tak rjanu hacž chce, jeli ſo toho zdžerječz njemóže. Ja ſym pschedy jenož wšcho po móžnoſci jednore měl a to zda ſo mi za bura najphſihodniſche. Wěſcze paſ njedyrbjal jedyn pschedruhoho „rjane“ měč chceč. Pjenjeſy, kij bur na phſchenjo ſwojoho wobydlenja waži, zo ſnadž by ſo jónu psched někajkim měſečanskim wophtom „poſkozačž“ možl, je mortwy kapital, kij hiſhceze wulku daní zerje a huffo potom w hospodařſtwje brachuje, hdžž by ſo derje danik. Zo je to cžiſta prawda, za to maceje zrudny pschitkad psched wocžomaj.“

Hanibowach ſo hiſhceze bóle, dokelž jomu ničjo rozomne znapſchecžiwič njemózach.

(Phſichodniye dale.)

3 Lujich a Salskeje.

3 Budyschina. Najdostojniſchi knjez biſkop Ludwik je z Božej pomocu wot zahorjenja plucow zaſ wotkorjeſ, je paſ hiſhceze jara ſlaby. Proſchmy dale, zo by Bóh jomu zaſ předadawſhu cžiſteč a mlódnoscž wobradžil!

3 Kulowa. Niedželu 25. junija wotměwaſche ſo tudy žadna ſwjatočnoſeč. Na tutym dnju poſwječi a poſloži najdostojniſchi knjez prälat a probſt Unter z Laubana zakladny kamjeni za nowy wuſta w khorach a ſyrotow. Pschi tutej ſwječiſnje běchu pódla knjeza prälata ſchyrjo družy měſhniczy pschitomni, dale běchu pschischi li. twarski radžiczeſ ſeiberž z Barlina, li. komiſsionski radžiczeſ Herzel z Ullersdorfa w Schlezynſkej a twarski miſchtur Kocho ze Gernjan. Wokoło 4 hodž. zhromadžichu ſo měſhcežanscy, cyrfwinſcy a wjesni pschedſtoſiczeſ a jara wjele druhich wosadnych a podachu ſo w processionje z cyrkwe na twarniſhcejo. Tow woswječi nětk po wuſpěwanju

pschihódnego spěwa, wuwjedzenoho wot k. wucžerjow, najdostojnitschi kniez prälat zakladny kamieni a cyly twar. Po skončenju swiecžizny mjeſeſche wón jara rjanu rycz, w kotrej rozeſtaji, kaf wažny a wužitny tajki twar je, kaf spo-možny za čas a węcznoſć, a dale kaf jara trébne je Bože žohnowanjo k za-poczenju, dalewjedzenju a k dokončenju tak wulkoho wuſtawa po ſlowie swia-toho Ducha: „Hdyž Boh dom njetwari, dželaja podarmo, kotsiž jón twarja.“ Na to hiſczeje k. farař Krause z kraſnymi ſlowami cyley moſadje pschedſtaji, kafje žohnowanjo ma něhdy z tutoho domu wukhadzecz, a kaf nadobnje budže Boh wſchém tym mytowacz, kotsiž swoju dobrocziwu ruku poſtieža z darami a z druhej pomoci, zo by ſo k ejeſci Bozej a k spomoženju duſchow tak rjany dom natwaril. Kniez farař hnydom poſtaji, zo ma cyly wuſtaw poſwieczeny bycz ſwiatomu Woſczeſtej (Aldalbertej), kiz je tež něhdy ſwětko evangelia predujo a dobroty rozſcherjejo pschez ſerbſke kraje czahnyk. — Wſchitko je w tu-tym wuſtawje hac̄ nanaſdopoliſtico zrjadowane; budže 40 metrow dolhi a 16 metrow ſcheroſi. Mleſtno ſame, na kotrejmiž budže wuſtaw ſtač, je jara rjane, njeje daloko wot farskeje cirkwe a w bližkoſći ſu kraſne měſczežanske a kloſchyrſke lěhy a hole, z rjanymi wulkimi brézami wobroſczenye brjohi a t. d. We wuſtawje budže ſo tež rjana rumna kapalka natwaricz, zo mohł ſo tež tam wopor Božej mſčě ſwiecžic. Boh daj, zo by tónle ſpomožny wuſtaw jónu bohate plody njeſt za čas a węcznoſć w naſcej bližkej kaž dalszej wokolinje.

S.

Z Něhdzeſ. W naſcej wsh běſte psched neſchto časom kwas, na kotrejmiž pak dyrbjachmy zaszy prawje zrudne wěch widzecz a ſlyſhcež. Wón bě z no-wym dopofazom, kaf ſo njeſcziwoscz a nječiſtota džen a bóle rozſcherja; pschetož kaf mała běſte licžba druzkow porno njeſchehladnym ſukam tajkich, kotrež w cjeſtnej draseže njebechu, a z kotrejmiž ſo tu wſcho hibaſche. Runje tohodla pak tež tutej małej čjriodcy cjeſtnych druzkow psched cylym ſwětom zasluženu čjeſcž a khwalsbu wuprajomy, a na-pominamy je, zo bychu tež pschichodnie nježiwajch na wſchelake hlupe rycze a zle pschikkad ſo tutoho khwalobnogo waschnja džeržale. Radžimy pak tež druhim, kotrež ſnodz bychu ſo tule cjeſtnu draſtu hiſczeje woblec ſměle, zo bychu ſebi tola ſkonečne ſwoj „ſlaby a zaczimy rozomečk hnadnje rož-ſwěticz“ dale a rjamy pschikkad swojich towarzichow w kraſnej draseže ſcježho-wałe. Wosebje zrudny pschikkad we tym bohužel runje naſce ſube ř. a ně-kotre ſuſodne wsh dawaja, hdež je tež njeſcziñk, druzcžu draſtu wot-ſkadowacz, naſtał. — Pschispomjenjo: Želi chceđa něfotre runjewon ſwoj požločanym čaſnik poſazacz, móža džen ſebi jón tež ſkonečne na druzežu draſtu powiſnycz; z najmjeňſcha je to ſlepje, hac̄ ſu tohodla wotpołożiež.

Ze Žaſelska. Skoženoscz a njeħaribitoſcz najnowſich časow je ſo ſkonečne tež do naſceje wjeſti namakała; pschetož nježelu ihdženja běchu ſebi tež naſce kniežny (?) po pschikkadze druhich wſow njeſchistoſny „jungfernboſl“ wuhotowale. Wosebje wobjarowacz pak dyrbi ſo pschi tym to, zo jón tež tajke pak woprawdze pak z najmjeňſcha ze zapiskom a tohodla ze zlym pschikkadom ſobucžinjachu, kotrež ſo tola herwak z najmjeňſha zjawnych njeħaribitoſczow zdaluja. Pschi wſchim tym ſeňdze ſo naſchim „jandžekam“ w bělých bantach a rubiſkach, kaž kralej w ſwj. ſeženju, kotrež ſwojomu ſynej kwas wuhotowa: pscheproſcheni (hóly) njeſchijn džechu, abo dachu najpriedy dwaj abo tři krócz po ſo ſlacž. Na tajkej zjawnnej hańbje drje běchu naſce kniežny doſčez měcz mohle, ale kaž ſo ſda, wone žaneje wjacy nimaja.

3 chłoho świata.

Niemcka. Wólby su nimo. Też wuzsche wólby, kotrychž bě tón króćz na dwie sczé. Tola hiszczę hacž do tuteje hodźiny njeje dospołnje znate, tak su wypadnięte. Centrum dosta w prénjotnych wólbach 79 sydłów, píchi wuzschich hacž dotal 8. K tomu pak hiszczę zawęscę někotre sydła z Bayerskeje pschindu — tak zo změje na 94 sydłów w nowym sejmje. Dale so też hiszczę někotsi jako k centrej pschisłusach wuznawaja, kotsiž pak su za wojerſki namjet. Tak bórzy hacž budże tuton wurađenj, woni też zwontownje k centrej pschistupja. Tak je centrum něhdze 6 sydłów zhubilo. To zawęscę njeje wiele po podawkach, kaisek běchu so pschi wothłosowanju wojerſkoho namjeta w poslednim sejmje stale. Centrum je pszechy hiszczę najsylnišcha strona a samo wschitke njeprzeczelſke nowiny, kotrež so píshed 4 njedzeleni wjesselach, zo centrum rozpadnje, dyrbja pschidacž, zo „wěża centra“ hiszczę stoji, haj, zo ani wobschłodžena njeje. Schorlemer, kiz cheszche nowe katholske wotdželenjo pschecziwo centrej założicž, je z tym do cyka pschepadnyk; też v. Huene njeje, hacžrunje na nimale džesacz městnach poſtajeny, nihdze wuzwoleny. Tola wojerſki namjet, tak so zda, najſferie pschendje pschez kartell. Kartell je mjenujcy ziednoczenjo konserwatyvnych, narodno-swobodnych, antisemitow, a, schtož je najspodžiwniſche, tón króćz też Polakow. Tuczi hromadže změja najſferie někto głosow wjac, hacž centrum a druzy pschecziwnicy wojerſkoho namjeta. Potom pak nadzich kartell zaſy rozpadnje. Su-li najnowsche powěscę prawe, dha ma so hiszczę wo tym dwělowacž, hacž Polach za wojerſki namjet budža abo nic. Z tym by tež wjetſchina za namjet dwělomna byla. — Hewak je hiszczę spomnjenja hódne, zo swobodnozmýſleni wotbéraja, a to najbóle Eugen Richterowi. Richter sam je w swoim wotkřeu Hagen lédma we wuzschej wólbe pschelézl. Dale je znaty rektor Ahlwardt, za kotořož so antisemitojo sami hańbuja, dwójcy wuzwoleny. Socialni demokratojo, kotrychž bě w poslednim sejmje 36, su hacž nimale na pol ſta pschiroſli. Tola w Sakskej njeſu pschiberali; běchu drje w mnohich wuzschich wólbach, hdzejz pak z wjetſchoho džela podležachu. Barlin, kotoř ma 7 wólbnych wotkřesow, poſczele 5 socialnych do sejma. Hamburg ma jenož pječz zapoſłancow, a tuczi su wſchitcy czerwjeni, t. r. socialni demokratojo.

— Po najnowszych powěsczach ma centrum něk 96 sydłów, k tomu pschistupja 3 z bayerskoho zwiazka burów, schtož by hromadže 99 bylo.

— Wulke njezbožo je městaczko Schneidemühl w Póznańskim potrjędžiło. Tam běchu staru studnju hlbšcho ryli a pschi tym žilu z pschewjele wody doryli. Tuta woda, kotoř pschetrriebacž njenozach, je so někaf do zemje sczahnyła a ju zmijeczila a z tym tež podkož mnohich twarjeni. Twarjenja poczachu so pukacž a wječež a pschepadowacž. Druhe tak misaja, zo mója kózdy wotkomik so syphycz. Wobydlerjo dyrbjachu tohodla je khetje wopuschczicž. Tak je tam někto wjac hacž ſto swójbow vjez bydlenja. — Schkoda million hrimnow tójschto pschewyſchuje.

— Wschudźom so skorji dla wulkeje ſuchoty. Nam we Lujzich je Bóh tola poslednie dny někto rjanoho deſchczika wobradžil. My pak njenějachmy hiszczę żaneje pschicinu ſtorzicž porno druhim krajinam. W Hessenskej, w Bayerskej nad Rheiñom, w Elſassu a w Lothringiskim njeſu 14 njedzeli kriepki deſchczia měli. Na polach je wſchó wuzhnylo. Burja njenóž swój ſót wjac džerdecž, dokelž nimaja picy (utura) za njón. Tohodla běchu cyku hródz najradſchho pschedali, byli jim někto někto dał. W Ludwigshafne

placzeńche doroszjena kruwa 10 tosar! Punt mjaso, w Męzu hewak 70 pjenieżkow placzach, dōstaniesch tam za 20 pjenieżów a hiszczé tuischo. W mestaczku nad rēku Saar leżacym pschijedże bur ze swoim z hłodom woślabienym konjom. Na hasy jomu kóni padny, a bur joho, dokelž jomu nieżo jescz dacz njemóžesche, ze sochorom zarazy. Knježerstwo wšak wschudżom kħwalbię kħudych rólników podpjera z pjeniezami, a jim z kralowskich lésow stanjo dawa. Tola nuza je wulka a zmieje grudne szczepki. Zane żně, hródż wośhoczena — z wotkel chce bur hewak neschto dobycz? Mnohe wobśedżen-śwa tam do cuzych rukow pschiitdu. Budżmy toħodla hiszczé pola nas spokojni, zo Boħu dżakujo, zo hiszczé je tak!

— Wulka suchota zda so lëtſa powšchitkowna bycz. Strudle po-wesče pschilhabżeja z Francóziskeje, Schpaniskeje, Ruskeje a Chinu. W poslednichim wulkim fejżorstwie je w někotrych krajinach dla wulkeje suchoty straschny kłód wudyrif. Podobne zrudne wobstojenia smy w Italiskej na desħeli; w Romje powiedachu wokoło swjatkow, zo tam za 4 měsach żanoħo desħeżza meli niesju.

Awstrija. Luxemburgski prync Wilhelm, pschichodny wjerch tutoho kraja, mēszech zańdzeny tydzeń kwas. Joho werowartske arcybiskop ze Salzburga. Njemesta je katholika, nawożenja nic. Ale tuton je slubik, zo chce swoje džeczi dacz katholike wocħażnycz. Tak też, chce-li Bóh, Luxemburgska, hđejż su tak wobħdlerjo z najwjetshoho džela katholicki, katholickiego wjercha nēħdy dōstanie.

Zendżelska. Hom-e-Rule, t. i. namjet za wjetšu samostatnoścę Friskeje, njesto ji wjac pschejara krueze. Stary Gladstone je napsħecżiwnikam namjeta pschejara wjele prawow wostajik, tak zo mjez Frami samymi poczina njespokojnoscę z namjetom bycz. Je pak nadzija, zo Gladstone namjet tola hiszczé pschejżi — swoje połednie dželko, kaž je sam projiż.

— Najrjenjscha jendżelska wójnska kłód, trasħ najrjenjscha a naj-wjetšha, zaweszeje najdrózscha na cylym swiecze, z mjenom „Victoria“, je so na bělém dniu, pschi změromnym morju, na Srzedźnym Morju pod-nurisa. Bě mórski manöver a mjeitscha kłód njezbożownie „Victoriu“ tak mócnje storczy, zo so jena strona do chla rozraży, a zo so kłód na jenu stronu lehny a za neschto minutow we wodze zhubi. Pschi tym zatepi so 22 wysch-ki (officirów) a 238 namórskich wojakow, 29 wysch-ki a 287 namórskich wojakow buču żolmam wutorhnejeni.

Arabiska. Ludy kholeru żasy hroźnje zakħadża. We hłownym mēsče Mekka kłodžy džen wjac stow ludzi mreje. Někotre pody su so też wot tam hacż do Francóziskeje pscheniejske. Też w Parizu je w běhu tutoho měsaca na 30 ludzi na kholeru wumirelo. Węsċi toħodla też lëtſa njejjm, hacż nas furowa khorożż w Němskej njevophyta.

Amerika. W mēsče Washington je so prjedawšche džiwardo, nětko jako dom za zaſtojnikiow knježerstwa trjebane, hromadu syphnylo. 300 zaſtojnikiow tam bě. Na 80 je žiwenjo pschisadžilo. Mnozy druzi su bôle abo mjenje ranjeni. Wina na njezbożu je w tym: zo běchu spody pinch twarili a tak podložk twarjenja podryli.

Naležnoscé našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 341. Jan Kētan ze Słoneje Boršće, 342. 343. z Khróscie: Jakub Šerc, Pētri Šram, 344. Pētri Wolenk ze Zejic, 345. 346. z Kamjenej: Jakub Rječk, Jurij Winař, 347. Marija Pjetasowa z Lutowěa, 348. Hafiza Mérćinkowa z Khelna, 349. Jakub Nowak z Radworja, 350. Miklawš Handrik z Bačonja, 351.

Ernst Lenš z Haslowa, 352. Marija Lipičowa z Českic, 353. Jurij Kilank z Różanta, 354. Jakub Šolta ze Sernjan, 355. Jakub Kilank z Hrańcy, 356. Marija Měřowa ze Žuric, 357. 358. z Wotrowa: Michał Bräuer, Michał Łusčanski, 359. Marija Nowotnowa z Prawoćie, 360. Mikławš Nowak z Hory, 361. Mikławš Ryćer z Miłoćic, 362. Mikławš Domaška, cler. cist. rjada w Oseku.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 651. Pětr Wolenk ze Ziejic, 652. Jakub Nowak z Radworja, 653. Jurij Winař z Kamjencj, 654. Jakub Kilank z Hrańcy, 655. Marija Nowotnowa z Prawoćie.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 716. 717. z Radworja: Mikławš Mjeň, Jakub Nowak. **Dobrowolny dar za towarzstwo:** J. K. z B. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 108,527 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaź: N. k česci Wutroby Jězusoweje 1 m. — Hromadze: 108,528 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,571 m. — p. — Dale je woprowaź: Lyonske missionske towarzstwo 306 m. 15 p. — Hromadze: 11,877 m. 15 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowowali: Njemjenowany ze Stržišča 10 m., Jan Nowak, tach. słužownik z Budysina 12 m., N. k česci Maćerje Božeje 1 m., njemjenowana 2 m., swójba Brylec z Jawory 30 m. (NB! Tutón dar je redaktor hižo 27. hapyryla knjegzej administratorej Žurej w Radworju wote-dał; kwitowanjo pak je so dla pućowanja do Roma zabylo.)

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: M. D. w Oseku 1 m.

Za twar khorownje w Khrósćicach.

Hrabinka Monika ze Stollberg we Worklecaх 500 m., wysokodostojny knjez can. farař J. Wornař w Khrósćicach 300 m.

Za cyrkej w Lubiju: Za dwě wotemrětej z Khrósćic 10 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Towarstwo Serbskich Burow.

Tuni kōlmaz je na pšchedanji pola pišmavjedžerja towarzstwa Jakuba Kokše w Khrósćicach čišto 17.

P r ó š t w a

za pšchedzelow abo lubowarijow Filippsdorffskoho a Krupczanskoho processionia! Dotelž je braſćicžka swj. Marijineje poſtavy khetro hubjena, hromadža so ſmilne dar y za nju. Tajke móža w Budyschinje pola knjeza fararja Skale, w Khrósćicach pola podpišanoho abo pola Domanic so wotedacž. Zo by proštwa podarmo njebyla, prošy Jakub Schere, wjednik processionow.

Na kwasu w S. Pazlicach (13. junija) je hospodar, kiž bě za konserwatívnu stronu zahorjeny, w mojim mjenje do Ralbičanskeje wosady poručnosć dał, zo maja ludžo so Hompeša wotrjec a druhocho wolić. Zo bychu tajke samopašnosće k mocy njepřišle, praju: Při wólbach nimam nikomu ničo poručeć (ani swojemu wotročekoj), ale mam wolu a prawo kóždoho čłowjeka zańc. Njewědomym dawam radu (kaž to za mnje so přistoji), jich rozwučejo: zo wolenjo njeje jeno politiske prawo, ale tež nabožna winowatosć z wulkim zamołwjenjom a w našich dnjach počink wěry, kiž před Bohom často tejko waži, kaž druhe wuznaćo wěry.

W Njebjelicach, 20. junija 1893.

Kubaš, farař.

Katholicki pōsot

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pōsće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudawany wot towarzſta ſs. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Čislo 14.

15. julija 1893.

Lětnik 31.

Němſki ſejm (Reichstag) a wuhladý wojerſtoho namjetu.

Wólsby ſu nětko nimo, z wulkeje mnohosćje kandidatorow (bě jich wjac
tysoč) je 392 wuzwolenych; piecjo z nich běchu dwójcy woleni, wjac hacz
397 zapóſlancow bycž njemóže. Nowy ſejm ma tónkrócz wjele nowych wobli-
cjiow — hinaſchich, jakož běchu kniejerſtvo a wſchelake politiske ſtrony ſebi
pſcheli a wozkowali.

Tamni 397 němſcy zapóſlanci ſchęzepja ſo, kaž jich z wjetſcha lieža, do
tutých frakcijow:

A	C	B	D
Kartell:	Centrum:	Oppoficija:	Đžiwi:
Conservativni . . 69	Centrum 99	Pokročních . . 13	Antisemitojo 10
Reichspartei . . 28	Polach . 19	Swobođnomyslni 23	„Đžiwi“ . . 21
Nacional-liberalni 50	Elsaſch . 8	Socialiſtojo . . 43	
		Zužnoněmcy . . 11	

Tutejenotliwe wotschęzepki đzela ſo do tſioch hlownych ſtronow: prēnju tworja
czi pod A, folſiz ſu předy, hac̄runiž ſu hewak wſchelakoho zmyslenja, w
zwjazku (kartellu) byli a pſchewane — nic pſchech k wužitku konser-
vativnych. Stary kartell běche kniejerſka ſtrona. Tajki kartell bychu někotſi
najradſho zaš hromadu zwjedli. Wotdžel pod B wobjmuje pſchecž i wnikow
kniejerſtwa, po bycžu ſu to liberalne elementy, něhdyn wot židow podpjerane,
tón krócz we wólbje pak wot nich wopuszczene. Srjedž wobeju ſtoji pod C
znath centrum, podpjerany najbóle wot Polakow (we wojerſtich namjetach
pak nic — Polach pak ſtoja ſebi, kaž wſchelacy měnja, w ſwětle), katholickich
z Elsaſa a někotrych Hannoverskich (Welfow). Jakob pſchidarw pſchindu D:
Antisemitojo, cyle nowy politiski plód, ktryž ſo nastaja, jakož by chył k oppo-

siciji stacj, skončnje džiwi abo nicžej, schtož su najbole wosebni knieža, kotsiž měnja, zo swojoho runječa njenamakaja.

Tak stoji sejm psched nami jako wójsko, prawe a lewe schidlo pod A a B, centrum srjedža, czi pod D tworja reservu; nje pschečež, z kotrymž ma tute wójsko běžiež, su za konje a czeže, kotrež ma sejm wuradžež.

Schtož něcžišči rajchstag a wosebje wojeršku pschedlohu (t. r. rozmnoženjo wójska wo 53,000 rekrutow za lěto) nastupa, njevě nictož z wěstoscež, kažki wukone wuradženja wozmu. Na kniežerškej stronje stojia konserwativni, reichspartei, nacionalliberalni: 159 muži — starý kartell; centrum ma 100, k tomu 25 pokrocznych, 11 južnoněmčich demokratow a 44 socialistow: to je 169 pschečežnikow w pschedlohi. Zažyčk na wazh tworja mjeňsche frakcije: džel swobodomyslnych (13), Polach (19) a Antisemitojo (13) — wjetšchi džel z nich khila so, nježišvajc na sluby, kotrež je ludej do wóslby dał, na kniežeršku stronu, a tak zda so, zo so stojace wójsko skončnje w tej měrje rozmnazi, kaž so to na dobo w Němcach hischče stało njeje. Wězo nještaji so z 53,000 rekrutami, wo kotrychž něcžišči namjet ryczi, pschinđu k tomu wychy, dale drje tež kavalerija a skončnje artillerija, wo cžimž so nětko hischče mijelči, zo so njeby nictož nastróžał. Tež je nětko hižo wědomo, zo kniežerstwo na twarjenjo nowych železnych lóži myssi, dokelž dotalne pječanjeredsahaja.

Centrum je wot wchodo spocžatka pschežiwo rozmnoženju wójska w tutej měrje był. Tež nowy centrum je na tym stojischcu wostał a njeda so wobrocicž — nic trjeboj z holeje oppozicije (pschežiwenja) pschežiwo kniežerstwu, ale dokelž sebi zapošlanch praja: takich nowych czežow a woprow lud pschinječ nježiž. Pschi tym by centrum wostał, tež hdy by kniežerstwo za jich pschihlošowanjo jim jesuitow wróczęž chchlo.

Bolach, wo kotrychž bě dotal dwěl, hacž budža kniežerškej pschedlozy pschihlošowacž, su pschez swojoho wjednika Zaždewskoho wuprajicž dali, zo chcedža za namjet kniežerstwa byč, zo pak so nadžijeja, zo tež kniežerstwo jich sprawne žadanja za pôlski narod dopielni. Wschelach pak jim praja, zo móža so molicž.

Antisemitojo su psched wólbami — wosebje pschežiwo konserwativnym — so z tym khwalisi, zo nicžo njezwola, khiba zo předy zhonja, z wotkel so ředki za rozmnoženjo wójska wozmu — a hlej! hižo jich tam maja. Kniežerstwo je jenož wojerški namjet sejmej pschedpožižo, wo praschenju, z wotkal ředki wozmuje, nicžo njezwzewi, dokelž ma hakle na zymu so wo tym wuradžež, jeno někotre powšchitkowne lubjenja je woziewiſo, z kotrymž wjele prajene njeje. Schto nětko antisemitojo zapocžnu? Pschihlošowacž budža, kaž konserwativni a druži, kotsiž su z pocžatka za pschedlohu byli, schto sebi antisemitojo chcedža — jich wolerio pak spóźnaja, zo su jim pschežahe wěrili.

Tak drje je ſlabá mjeňschina za wojerški namjet dobyta. Centrum, kiz mjeňsche dotal w němſkim sejmje rozhudne postajenjo, na khwilu podleži. Tola joho čas zaſy pschinđe, wosebje, hdyž budže so na zymu wo to jednačž, z wotkel dawki a pjenjež bracž za zežiwenjo nowych rekrutow. Kniežerstwo židam rad na nohu stupacž njebudže, hdyž tež praji, zo budže so bursa pocžicž dyrbjecž; lud wšchaf ſkoro wjac̄h nježiž, dokelž budže lěša ze ſuchotu a ſchłodowanjom na ſkocze a žnach na dlejschi čas zmotany. Bohacži, kotsiž za rozmnoženjom wojskow wolaļa, zo by jich zamóženjo ſchitane bylo, maju so pschi dawkach rad z procha, kaž židža. Tak: z wotkel pjenjež dobracž za tutych „53,000“? — wo tym sebi něchtóžkuli hižo hlowu ťama.

— Sunje pschi wobzamknjenju redakcije dónđe powěscj: **Bojerška pschedloha je pschijata z wjetšinu 11 (abo po prawom 10) hłosow.** Hiszczęze ženje njebehu zapółanczy pschi posedzenju w tač polnej liczbje pschitomni, taž tón króz. Jeno 6 zapółanczy, mjez nimi Ahlwardt, njebehu pschitomni. Za pschedlohu běchu 198, pschedlohu njez 187 (abo 188). Antisemitojo, tež Gräfe, běchu za pschedlohu, běz toho zo bychu garantije měli, z wotkel so średki wozmū.

Budź smilny pschedlohu wudowam a syrotam!

Rhuda wudowa, hijo 74 lét stara, bydlesche w malej wjescy w Badenskej. Běsche tu cuza, dokelž bě hakle psched někotrymi lětami do wsy pschedzahnyła, a njeřeſeſte nikoho, kiz by so za nju postarał. Nimalo pschedecy ſedzefše, hdyž njebe w kemſchach, ſama w swojej jſtwiczej dželajo, ſchtóz pschedrjebane porſty hiszczęze dokonjachu.

Zo by so někak zeſiwiła, bě ſehi psched lětami pólko naſała, za cđož kózde lěto 14 ſchěnakow placzefše. Tam z wulkej prouku kózde lěto z džela ſito ſyjeſte, z džela neple ſadzefše. Budzo měnjaču, zo ma žona woſebite žohnowanjo, pschedeo jeje rožka bě pschedecy najrjenſcha. W jenym lěče pak bě woſebice rjana. Ale ſchtó dyrbjeſte ju žnecz? (Tam mjenujich ſito hiszczęze ze ſerpom žněja.) W poſledniej zymje bě wudowa kruče khora pobyla, a khoroſcz bě jeje moch eyle zmotała. Tsi dny za ſobu khobzefše rano na ſwoje polo a zastaji ſerp do krasnoho ſita; tola kózdy króz dyrbjeſte ſo za hodžinu zas domoj wróćicz, tſhepotajo — jeno por hromadkow bě nažnala.

To wibzachu něfotre holcę, kotrež kózde ranjo zahe nimo toho pólka hodžinu daloko na dželo džechu.

„Džensa“, praji jena z tutych wóſom holcow, „chcemž prawje pochwatacž; a hdyž ſmy hodžinu předy z ſwojim dželom hotowe, potom chcemž khudej wudowje ſito požnecz, ta to tola ſama nedoronja“.

Tajke dobrocziwe ſlowo ſo towarzſklam jara lubjeſte, a wone wjeſele pschihloſowacu. Aj, kaf jim džensa dželo wot rukow džeshe! Běſche, jakob bychu ſami jandželjo jim pomhalı.

W 6 hodž. zavoka ſchoſat: „Swjato! džens ſeje wjele dokonjeli!“ Někto holcy khwatacji dom bězachu, ſylny deſhcž jeno ich kroczele haczeſte. Doma ſo pschewoblekawſki ani njejeczerjachu, ale ze ſerpami bězachu na wudowine pólko. W 7 hodž. ſo tam wſho pocza hibač a frinčecz. Ric, rac padachu cęzke ſtwjelca a tolſte hromadki pschedlywacu ſchzerniſtego. Holiczla, kiz by jim ſerpy wóſik, běchu ſehi holcy ſobu na polo wzali — a tón mějeſte doſez cjinicz, zo by wſchę ſerpy doróſik. To běſhe wjeſole dželo za młodne knježny. Za poſdra hodžinu bě rožka požnjata, a holcy ſo wjeſelich, zo ſu dobrę ſtuk dokonjał, ſo dom wróćiczu.

Nazajtra wboha wudowa zas ze ſwojim ſerpom na polo džeshe. „Ah! jałoſceſte pschi ſehi, „eyle žně ſu hijo dokonjane, a moja rožka hiszczęze ſtoji!“ Tu dónđe hacz k ſwojemu polu. Šchtó to? Chla rožka je požnjata! „Šchtó dha je to za mnje dokonjał? Su dha jandželjo džensa w noč na mojim polu pobyl?“ Ze ſylzami we woczomaj wróći ſo zasy dom; běchu to ſylzy radoſce ŏ džaka.

Hdyž pak ſo to we wsy zhoni, dha pschedlybže tež bur, hdyž bě ſito doležane, z wozom. Snopy nawjaza a pschivjeze wudowje dom. Gylsy wudowje bězachu nazajtra pschi Bojerſki miſci, ſylzy džakownoſce ſapachu na jeje rožowc.

Haj węcznje wérne wostanje: „Chcu bycz nan wudowam a syrotam.“

S h t o j e w i n a ?

(Počrakovjanje z čísla 18.)

Zurec nan počrakovasche: „Ba koho dha dyrbjał bur rjane węch we swojim wobydlenju miecz? Sam njeje doniū, z najmjeńšcha nie dželawo džen, a tež njedželu a swatoh džen dže radsho „wokoło polow”, hacž zo so do cžémneje istoh synje. Dostanje-li wopht, budže tón, je-li rogomny, pschede wschém za tym bladacž, hacž je w hródzach dobrý rjad, hacž su brózne a lubje połne, hacž su pola a luki derje wobstarane; je-li pak tak njerozomny, zo je jomu rjane wobydlenjo wažniſche hacž dobre hospodarstwo, dha by jomu bur so runjał, hdyz by na njoho džiwał. A schtož je najhórsche — schtož we woſobnej istwi bydli, chce lohko wschudżom jako wulki kniez wustupowacž, dobre jěſč a picž, w rjanej drascze khodzicž a t. d. Męſčan abo dželacze, kiž swoje dželo měſacznje płaczene dóstanie, ma pszechy swój jenaſti dokhód, njech zaſlužene pjeniezy do nalutowańje donije abo pszechzini; bur pak cžehnje z hospodarstwa cžim wjacy, cžim wjacy je do njoho tykay, nima-li potajkim kroſčkow pschi ſyču, njetrjeba koſow pschi žnecžu.“

Zurec nan bě jo wschón rozhorił. Na dobo wza mje za ruku a do-wjedże mje k woknej a pokaza z porstom na napschecznú stronu dwora. Tam stojachu wschelake ratariske pschiprawy a mjez drugimi tež dobre wozy.

„Tu hładojeſe!“ džesche móń. „Wulki schklenčany wóz a hishcze dwaj lóžſhei, płacza z najmjeńšcha hromadže tsi tysac hriwnow. Z tysac hriwnami by Družka dwaj doſč rjanej dobrej wozaſ miecž moħl a druhej dwaj tysacaj byschtaj jomu na poſach rjanu dań njeſloj. Hdyz z cyka tajke wozy widžu, dyrbju pszechy na stare prajenjo myſlič: «Hdyz budža ludžo na żeleznych puczach a burjo w schklenčanych wozaſ jezdźicž, potom budže cyka śwet běda woſacž.» Brěnje je hižo dawno dopjelnjene, druhe so tež zapoczina; Boh daj, zo njebychmy běda doczakali.“

„Alle tak złe tola pola nasich serbſkich burow hishcze njeje“, zna-pschecziwych. „Widžu drje nětka ſam, zo macze prawje, schtož wo nje-trjebawſhei psiche měnicze. Kaž pak pola Družkec je, tak hishcze wschudżom njeje, zda so mi to bôle wuwazacž bycž.“

„Boh dał, zo so njebyſhcze wo tvm molił“, džesche Zurec nan zrudnje. „Ja na to wulkeje nadžije nimam. Hdyz bě jo Lucifer jomu hordosći podał, joho ta wjacy njeſtchci, doniž njebe z njebies wustorkam. Na ſwecze je z rěka hinak. Kaž jenotliwoho cžłowięta, tak pschimnie hordosć tež druhdy lud a roſcze potom a pschibjera a cžezko je, so jeje natyknjenja zminiež.“

W samym wokomiku widžachmoj, zo kupowarjo a pschedawarjo, kotsiž běchu w domskim byli, z kęze na dwór wustupichu. Běchu nutka hotowi a nět dyrbjescze ſo wonka dale pschedawacž. Tuž džechmoj ze Zurec nanom tež dele. Grat a wschelake ratariske pschiprawy pschedawachu na dworje. Tež ſtot wodzachu z džela na dwór, z džela bu w hródzach samych pschedawany. Hdyz běchu doma z tokišim hotowi — wjèle mjeńſkich węcow dyrbjescze hishcze ležo wostacž, dokelž bě cžas krótki — džechu won do polow, hdiez dyrbjachu ſo žne ſtojo rozpschedacž.

Z domiacych abo hospodarskich drje bu wjèle węcow derje zapłaczenych, tola wunjeschu mjenje hacž běchu winoſte, kaž to pschi tajkich pschiležnoſczech z wjetſha je. Skót, kiž bě wschón rjany a jara derje wothladany, namaka wjèle kupcow a bě tohodla tež nimale drohi. Najbóle ſo wſchitcy džiwaču, zo Sommer — Němc, kiž běſče, kaž předy ſlyſchachmy, psched 8 létami druhe

Něhdžecjanſte kubko kupil — na tak wjele wěcow ſadžesche a tež najwjac̄y pokupi. Žurec nan tež najprjedy z hłowu wijsche, potom pak ménjesche, zo ma Sommer zawěſcze myſſle, cyle kubko kupic̄. Něk̄ wón joho, woſebje pschi pſchedawauju ſkotu a žnjoſ cžerjesche tak wyſoko, kaž móžesche po rogozomnym wobliczenju něk̄ hic̄, zo z najmjenſcha njebý pſchetunjo kupil.

Běſche hižo blízko k wjeczoru, hdž so ſkonečnje z polow domoj wróczichmy. Sommer běſche tež wonka najwjac̄y kupil, runjež běſche dyrbjał wſchitko khetro zaplaćcic̄, dokež joho wſchitcy po móžnosći pſchesadžowac̄, hdž běchu joho wotpohladanjo fpóznali.

Po něčim běchu so wſchitcy bôle a bôle rozhoriſi. Sadženjo a pſchesadžowanjo, woſebje hdž so wo wjetſche węch jednaſche, cžinjesche ludži nje-měrnych. Běch so sam wſchón ſzoplił, runjež wědžach, zo njemóžu ničo kupic̄ a zo tež z wuwičowaných pjeniez ničo do mojeſe, toho wſchak jara potrebneje kapſy njeſchińdze. Tola bě to pola wſchitkich hiſčeje wjele hörje, hdž něk̄ domoj pſchischedſki so k muwołanju kubka ſamoho pſchihotowac̄. Kóžde wobliczo bě napinjene a kóžde wóczko na „licitatora” zložene, kij najprjedy hiſčeje cžitasche, ſkto do polow, ūlow a lěſow ke kubkej ſluſcha. Potom poczachu ſo pſchesadžowac̄; z wopředka wobdzělesche ſo jich wjele, tež tajfich, kofiz̄ nijeměſachu myſſle, wopravdze kupowac̄. Po khwili jedyn po druhim pocza wotpadowac̄ a napoſledku ſadžeschtaj jenož hiſčeje Sommer a — Žurec nan. To bě wopravdžite běženjo. Porjadu pſchidawaschtaj po ſto hrinach, mjez tym zo wſchitcy w najhľubſchej cžiſchinje pſchivostuchachu. Sommerej běſeſche pót po wobliczu deſe, a Žurec nan, runjež měrniski, bě wſchón bledy.

Kotry změje poſlednie ſlово? To bě praſchenjo, kij ſo z kóždoho wóczka pſchitomnych ſwěcžesche. Skoro wſchitcy běchu ze Žurec nanom, runjež dyrbju k haſibje ſerbſtoho ludu tež wuznac̄, zo běchu někotſi tak połni wohidneje zamieſcze — kaž to bohuſel cyle porědko mjez nami njeje —, zo bychu kubko radscho cužbničej popſcheli, hac̄ ſerbſkomu ſuſodej, kij traſč by potom někto wjetſhi był hac̄ woni.

Mi běſche runje, kaž by tu ſerbſke narodne katholſke burſtwo běžilo z cužym, kij ſo pſchech bôle ze wſchěch ſtron hľubſho do kraja cžiſcheji. Kajki budže kónc? Tež kaž pola Družke kubka w Něhdžecach. Bóh chył to hnadrne wotwobročic̄; pſchetož z naſchim ratačtowom padnje naſcha narodnoſcz a naſcha wéra.

Do swojich myſſli zabluďený běch ſkoro na cyle pſchesadžowanjo zabyl a na dobo ſo ſtróžich, hdž hamor klepný a licitator wozjewi, zo je kubko za 73,700 mk. kupil kubler — Sommer w Něhdžecach.

(Pſchichodnje date.)

Z Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojniſchi knjez biskop Ludwik pſchebywa něk̄ hižo dwě njeđeli w Scherachowje, hdž w tačantskim hrodze bydli, zo by ſo w ſtróžym powětſe tomniſcheje krajinu poſylnik. Joho cžejka koroſcz je drie zbehnena, tola moch, kotrež běchu z khorosczu cyle podryte, ſo jeno po malu zas dobywaja. Za wyſokoſtoho khoroszho je to wulke pokojenjo, zo množy wěriwi ſo piſnje za njoho modla, a wón nadžija ſo, zo jomu Bóh předadwſchu mlodnoſcz zas popſcheje.

— Tudy wumre 9. julijsa po krótkiej khoroszji našle rycznik Ernst Mütterlein rodzeny z koblic. Za krótkie lata, w których njeboh Mütterlein tudy jako rycznik skutkowasche, bě sebi dowéru mnichich Serbow dobył, kotsiz pola njoho radu a pomoc w swojich należnoszczach pytaču. Za nasche serbsze należnoszcz je kniez Mütterlein woſebje w przedawſkich latach pilnje dželał, najbole za Towarzystwo Pomocy za studowachych Serbow. Za Maćieu Serbsku, w kotrejž wubjerku wón bě, je dolhe lata zarjadowanjo maczicznego domu wobstaral. Pschi pohrjebie, kiz so 11. julijsa popołdnju w Hodžiju dokonja, běsche tohodla farar Škala jako zastupjer Maćicy pschitomny, zo by zemrětomu zaſlužbnomu ſobudželaczerzej poslednju česęz wopokazał a winowatym džak wotložil.

3 Radworja. Niedzielu 25. junija mějesche naſcha „Katholicka Vjesada“ swoju měsacznu zhromadžiznu. Po zwuczenym porjedže poda pschedsyda najprjedy měsacznu rozprawu a to tón króz woſebje pschehlad wólbów, tak daloko hac̄ běchu hžgo znate. Po tym dokonči so z „pučzowanſkimi dopomjenkami“ z Roma. Tseczi džel rozmólowy wuczinjachu powěscze knieza wuczerja Krala z missionskich krajow, woſebje z Ugandy, hdžez su so wobſtojnoscze zasy t lepschomu katholickej cyrkwi pschemenile. — Dokelž su tutón měsac žne a prózdniny, pschichodna zhromadžizna wuwostanie, tak zo so hale 27. augusta zasy zetřdžemy.

3 Jasenicy, 9. julijsa. „Katholicka Vjesada“ mějesche džens swoju měsacznu zhromadžiznu. Kenjez pschedsyda can. farar Werner wotewri zhromadžiznu. Wopomniwski wulki strach za nas, dokež bě najdostojnitschi kniez biskop čezech Šchorje, někt pak so Bohu džak zasy porjedža, poda rozprawu wo wažnichich podeňzenjach w Němskej a někotrych czuzych krajach; woſebje powědasche wo wulkim hubjenstwie w Chinesiskej, nałożuj o to na nas, zo nimam hischče winu skoržic, hacžrunje ſuchota wjele ſchłodži. Na to kniez zapoſtlanc M. Kočka ryczesche wo socialnych demokratach, ſhto je po prawym winu, zo su so tak rozhřeřili, hłownu winu namaka we hordym duchu a njevěrje; pschiruna pschitomny čas z časami romskich kejzorow, hdžez běsche tež wscho napjate kaž nětko. Hdžez bě městopschedsyda M. Barjenf stawiznu ze živjenja ſwjateho Rocha pschednjeſt, ſkonči so zhromadžizna z ſerluſchom.

Mk.

3 Kamjenc. A poslednim wólbam pschindže na tudomnych socialistow 20 centnarjow plakator, kotrež mějachu w tudomnym hejtmanstwie so roznoshowac̄. Wětsik honjesche tamne wabjace listy po dworach, puczach a zahrodach; na jenej stronje běchu w serbſkej rjezi — wěgo nic z prawopisom „Katholickoho Boska“. Za roznoshowarjow je so dwójcy po 500 mk. pôlkało. — Z toho widžimy, z kajſej horliwoszczu „džeczi swěta“ tež tam so prócuja, hdžez nadžija na dobyczo njeje. Čerwiena khorho zmahuje so — katholick krajiny wuwzate — po cylej Němskej a na 2,000,000 wojowarzow pschisaha na nju! Šchtó njewidži z toho, zo su wólbý w nasichich dnjach po bycżu duchowne wójny, w którychž chce njewéra wěru wuwalicž? Rozmnoženjo socialistow we wulkich městach a jich dobycza tam su ſežehwěk njepobožnoszcz, kotorž tam kniezi.

3 Drježđan. Prýnc May, kotorož wobydlerjo Drježđan a wſchitcy, kotsiz joho bliże znaja, woſebicze lubuja, je wojerſke powołanjo chle zložil. Poslednitski čas pschebiywasche w Schtyrskim Hradcu (Graz) na wopycze. Nětko je swojoho wojerſkoho pschewodžerja wot so puſčcili a poda so do Eichstätta w Bayerskej, zo by ſežehujo wutrobnu žadoſcz studije zapoczął, za

łotreż so powołany czuje. Prync Max je doktor wobeju prawow, a je tutu akademisku hódnoscž psched dwemaj létomaj w Lipsku dobył. Toho „inauguralna disseratacija” t. r. dželo, z kotrymž je hódnoscž doktora docpěł, jednasche tehdom wo „statno-prawnym postajenju kralowskoho saskoho markhabstwa Hornjeje Lužicy”.

3 chloho swęta.

Němska. Srjedź zańdzenoho tydženja je fejzor sam sejm wotewrił. Toho narycz ſ zapoſłancam jednasche jeniczych wo wojerškim namiecze, fotrohož pschimzaczo wón najnaležniſčho poruczeſte a proſchesche. Něto hijo sejm nimale tydženj we wschodnych poſedzeniach wo namiecze jedna. Wjetſchina ſejma drje chce za namjet hłosowacž, tola chcedža někotři najprjedy doſpolne węſci bycž, z wotkel budža so wjac wudawki zberacž. Pschilubjenja w fejzorowej ryczi a tež w ryczi kanslerja Caprivi-a, zo wschodny lud a wobſeby rataſtvo njebudže trjebacž nowe dawki njeſez, njeſtu jim węſte doſez. Zenož Polakojo so wuznachu, zo budža, njeđiwojen z wotkel ſredki pschindu, jenohłosnje za namjet. Tak ſo zda, zo budža hiſheze tola khwili wo namjet jednacž, prjedy hacž jón pscheczilicza.

— W Straßburgu ſo rjane węcy ſtawaju. Tam ſu injenierų ſocialnoho demokrata Bebeļa wuzwolili. So rozmici, zo to fejzorskim zaſtojnikam lubo njeſe. Woni winu na tym pschipsiuja katholikam, kotsiž mějachu woſebitohu kandidatu. Tak drje ſo hłosy dželichu a Bebel pscheléze. Tola ſchtó móže za to! Najbóle pschedsyda policaſtwa Feichtner chycſte ſo na katholikow wutſchaczej a zbehny katholske towarzystwo „Federita”. Schtyrjo kniezojo někto ſo ſ njomu podachu, zo bychu ſo joho za pschicžinu prascheli, czohodla je towarzystwo zbehnyt. Tuthch Feichtner tak hanjeſte, jim najhorſche wudma dawajo a na katholickich duchownych tak furonje ſwarjo, zo ſo to do cyka piſacž njeſodži. Tucži schtyrjo knieza to wſcho w nowinach wozjewichu. Feichtnerej z malym wuzwaczom wchitke nowiny joho zadzerženjo porokuja. Tež w ſejmje hiſheze budže ſo ſłowicžko wo tym ryczeſ.

— Russi czarowicž (krónpryne) je na dompučzu z kwasu na jendželſkim dworje z krótką naſchoho fejzora w Berlinie wophtał. Zawęſeſti dobrý doptaz, zo je Russka nam pscheczelne zmyſlена.

Italska. Šchtó w Italſtej knieji, ſpóznajemy ze ſledowacoho: Wjez džesacžimi ministrami ſtaj jenož dwaj, kotaž njeſtaj ſwobodnaj murjerzej. Tež minister za ſchule a cyrkwiſke naležnoſce a minister za prawa ſtaj murjeraj! Tak je nam někto něchtotkuli z italskich ſchulow zrozemiſe. Tež z ministerſtich ſekretarow ſu jenož tſjo, kotsiž ſo murjerjam njeſchipožnaja. Množi ſu pschedſtajeni jenotliwych ložow.

Francozka. W Parizu běchu wuske njemery wudhyrike. Policaſski pschedsyda bě někotrych ſtudentow wumjeſkeje akademije khostał, dokelž běchu jara nječestne hale wotdžeržowali. Tež druzy njekniežomnich běchu po jich pschilkadže cziniſi. Někto někotři ſtudenti poczachu njemery wubudžecž, ſchtóž ſo jim ſohcy radži. W Parizu ſu injenierų thſach młodych człowjekow, kotsiž jenož pschech na pschilegnoſč czakaja, ſo někak ſpječowacž. Tak tež tón króč njemery wjac dnjow traſachu, huſcziſčho zbezkarjo z běrcami (policaſemi) ſo czepjeſtu, wjac mortwych a něſhto ſtow ranjenych zawostaſo. Pozdžiſčho dyrbjachu wojacy mér cziniſz.

Wat redakcije.

Dyrbimy z nowa na to połazacj, zo dopisj hjez imjena (anonimne dopisy) za nas z cyka żaneje placzivoseče nimaja. Taſki dopis, kotoromuž ſebi ſpisar — oni za nas — swojoho imjena pſčijſtajicž njeweri, tola tež my wocžiſhcečez njemóžemy.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 363. Miklawš Šotta, časnikař w Štyrskim Hradcu, 364. Madlena Zyndzina z Budyšina, 365 Michał Rjenč z Jaseńcy, 366. Jakub Lebzha z Nuknicy, 367. Khata Bryccyna z Drježdán, 368. gymnasiast Jakub Žur w Prazy.

Sobustawy na lěto 1892: k. 656. Jakub Lebzha z Nuknicy.

Dobrowólny dar za towaŕstwo: K. B. 25 p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 108,528 m. — p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. 1 m.

Hromadze: 108,529 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,877 m. 15 p. — Dale je woprowaſ: N. k česci s. Józefa 1 m. — Hromadze: 11,878 m. 15 p.

Za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowowali: Najdostojniſi knjez biskop dr. Ludwik Wahl 500 m. jako jubilejski dar za nowotwar Radw. cyrkwe Maćerje Božeje a k džakej za wumóženjo z ečekeje khorosće, njemjenowana 5 m., po njebob Hanži Kubicek z Khróscie 15 m., Hana Sócec z Hórkow 2 m., njemjenowana 2 m., njemjenowana z Khróscie 1 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je daril: J. L. 2 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Žemrlej ſtej ſotra Paula 1. julija, ſotra Antonija 5. julija. R. i. p.

Khwalće Knjezowe imjeno,

Modlitna kniha za katholskich křeſčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwězkowym rězkom na pře- daň za 3 m. w redakcji Katholskoho Posoła.

Towaŕſtwo Serbskich Burow.

Lětnja hlowna zhromadzizna našoho towaŕſtwa budže njejedzeli 23. julijsa popołdnju w Štyrjoch w Baćonju. — Dnjowy poriad: Domjace naležnosće. Pſchednoſtik knjaza ſantora emer. Bartka a ſkazanja ſymienow za noz̄ymu. — Sobustawy wſchitkich pobocžnych towaŕſtow su z tutym pſche- pſchepróſhene. Tež hoſćo ſu witani.

Hlowne pſchednoſtivo.

Procession do Rumburka wotendže pónidzeli 31. julijsa z Budyšina po rańšich ſemſchach (5 hodž)

J. Šcherc, wjednit.

 K džensniſhomu čiſlu je přeni króz pſchidata **Zabawna přiſloha „Katholskoho Posoła“**. Mamy runje dlěžjhe originalne powědańciko ze 17. lětſtota wot jeho našich młodszych pišnych ſpiſowarjom, kotrež čzymy ſwojim čítarjam podacj. Zo by kóždy witany cykl měl, budžemy Zabawnu přiſlohu jako ſamostatny pſchidawč „Posoła“ wudawacj. **Redakcija.**

Číšnec Smolerjec knihičiſhcejerne w macziczym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihární 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

5. augusta 1893.

Lětnik 31.

Puczowanske dopomjenki.

Każ budže cžitarjam Posola snadž hischeže wědomo, pobu lětsa našeto nahladna siezba nemškich katholikow w Romje, zo by z tym luboscž k cyrkwi a jeje wjednikoj, swjatomu wótcej, tež ze skutkem pokazała. Dokelž so w drugich cžasopisach wjese wo tym pišasche, a wosebje, dokelž běchu tam tež někotři Serbja ſobu, podawamy tu mały wopis tutoho puczowanja.

Dalok pucž zapoczinaše so za serbſkich puczowarjow w Budyschinje, z wótkelž drje hnydom prěnje popołdnjo nimale cylu Šakſku po jeje najwjetſzej dolhoſezi pschejedzeczu, tula bjez toho, zo býchu wjese wosebitohu wo-hladali, ihiba zo dyrbjeli runje Blawniſki "Grund" pola Drjezdžan, lěsnu krajinu wokoło Taranta, Freibergske podkopti abo zakurjenu Kamjenicu (Chemnitz) něchtco wosebje mjenowacž. Hewat so wchudžom wsh a města, pola a lež wotměnjaču, kaž pola nas we Lužicę.

Prěnju wopravdžitu zajimawoſcz połaza nam na druhi dženě městac̄ko Milow (Mylau) w Vogtlandze, w kotrohož blízkoscži je ſlawny železniski móst, po rěčich, pſchez kotruž wjedže, "Göltzschthalbrücke" * mjenowaný. Je to hořſki twar, z najmjeniſcha dwójich tak wýšoki, kaž wulkí železniski móst w Budyschinje, a wuznamienja ſo wosebje z tym, zo nima jenož jene muhlada abo wobluki, kaž wſchēdne mósty, ale ſchtwore, pſzech jene na druhe horje twarjene, tak zo možem ſy na nim ſchtvi poſthodby (ſchody) rozeznawacž. Pſchi tutej njeſměrnej wýſokoscži je jara dohli a cžy z cyhela twarjený. — Čzah, kotryž by ſebi tu nimo zajet, by drje deleka khétra dumpſný.

Tutón wulkotny móst pſchejewſchi pſchiindžechm̄ do bóle horateje krajiny na ſakſko-bayerských mjezach. Poslednje ſakſke ſchm̄jöki milných ſo nimo woknow. Tu rělaſche někto na tſi njedžele domiznje „božemje“ praſic̄, hdžež

* Gels, Žels, pſhir. Želca (?)

pscheczeljo a znaczi starosézjwe na druhu khartu z cuzoho kraja cjakachu.
(Prénju běch hžo w Žiczenku wotpóskal.)

Hodžina bě so minhla. Cžah zaſta. Běchmy w prěním bayerskim měſeže ſojſie. Je to cžorne zakurjene město z wulkim dwórnischczom, kaž wchě druhe, hodž je wjèle železnicow. Žajimawe bě nam jenož to, zo tu prěnje bayerske železnich widžachmy, na kotrychž je něchtokulíž hinajsche, dyžli na ſakſkých. Wozy běchu z wjetſcha wchě rjane zelené, zaſtojnici pak w jaſnych módrych draſtach, tak zo taſki cžah wjèle rjeſiſti, živitſki napohlad poſtieža, hacž naſche ze ſwojimi cžmowymi barbam. Dokelž mejeſche ſo runje nazajtra (1. meje) nowy ſrijednoeuropſki čas zavjeſč a dokelž tohodla něchtokulíž hžo wjac̄ ani po starym, ani po nowym čaſu njeſtjeſche, rěkaſche derje kedžbowac̄. Tola zbožownje prawy čah namaſachmy, kotryž naſ býrž hukuje do Bayeſkeje wjezeſche.

Bucž wjedžesche najprjedy dolho po wostudlej holi. Tola ſkónčnje pocžachu ſo jědle a ſchmrjóki ze ſwojimi hablemi zhukjež. Pschiidžechmy bôle do pola. Tu bě z najmjeniſcha zaſy něčto widžecž, byrnjež bychmy tež runje-won wſchitko rjane mjenowacž njemohlí. Wosebje ſo nam wjesne cyrkwiſte wěže (tórny) zalubicž njechachu. Prava bayerska wěža je wot deleka hacž horje cyle jenajka ſchtyrirózkoſta twarjena a ma na wjerſku dwě třeſche kaž wſchédne twarjenja; poſtieža tohodla pschejara jednory a njeleph napohlad. Runje tak mało kaž wěža móžesche ſebi žónska draſta naſche pschipóznačo dobycž. Bayerske žony njewodžewaja ſo mjenujich rubiſhko na koſy kaž ſerbſte, ale po dolhoſći, tak zo ſcher pschęz čoło preki leži a dwaj róžkai předku a dwaj zadu po ramjenomaj dele wiſataj. Prědkownej ſo pol čoła zavodžewſchi na zadni džél zwjetčha do zadu zwjazataj, tak zo je cyla hlowa wožidnje zbabjena a zadžernjena. — Kak rjana je tola naſcha ſerbſka draſta porno tutej!

Hospodařcy zdashe ſo krajina plódna a derje wobdželana bycž. Wólne plody běchu nimale ſamſne kaž pola naſ. Na lufach, hodž ſo wulke stadla brunyč a cžerwjenych kruwów paſechu, widžachmy tu a tam jako znamjenja wutwiteje ratarſkeje zdželanoscze kola, kotrež ſo ſame wjerczo wodu z rěkow cžerachu a tak kuki powodžachu. Tež ſchotmy běchu, a to nic jenož w zahrodach a pschi drohach, ale ſamo w lěſach, z dwojim wobalkom k zakitanju psched huſanícam i wobwite.

Z wobhſadowanjom tutych nowoſčow, z towarzſhnej zabawu a ſpěwanjom róžowca ſo čas miny. Blížachmy ſo zaſy wjetſhomu městu. Hžo wot nazdola witaſche naſ krajny dom (bifopſka cyrkej) z wyſokimaj wěžomaj do ſwojeſe ſrijedžiny. Běſche to Regensburg, hodž tež prěnju wulſu rěfu, wjeleſlavjenu módrú Donawu, pschejedžechmy. Tola dolho komdžicž ſo tu njeſmeđachmy; pschetož mějachmy hifchjeze daloko, a bě hžo wokoło popokdnisheje ſwacžiny. Tuž khwatachmy ze ſamnym cžahom zaſy dale, pschecy dale k poſdnju. Po čaju paſ pocža wjezenjo tola wſchém wostudle bycž, a to bjez džitwa; pschetož ſedžachmy hžo wot ranja ſkoru bjez pschetorhnjenja w tužnych wozach a nětko ſo hžo dawno ſwecžesche. Skónčnje dolhe hždanjo lofomotiv wozjewjesche, zo ſmy hacž k poſtajenomu koncej dojeli. Běchmy w Mnichowje (München), bayerskim hlownym měſeže. Běſche wſchač pak tež wulki čas; pschetož cžaſniki runje dwanače (w noch) bijachu, hdyž z dwórnischczu wuſtipichmy.

Rozajstra mějachmy ſebi pschede wſchém wſchelake pisma, knižki z italskej rycu, italske pjeniez, kore ſczerpnoscze a druhé k pucžowanju trébne wěch

wobstaracj. (Zedyn běsche sebi tež telko klobash načupil, zo tohodla mjez puečowarjemi mjenem „Wurstpilger“ dosta.) Z tuthmi pschihotami so dopočdno miny. Pschihodnu wobhladachy sebi synagogu (židowsku cyrkej). Vě to krasny twar po mauriskim (turkowskim) waschnju twarjeny a rjenje wumolowanym, tola po nasichich čuečach trochu pisany. Hewak tu samstu wosebitoscí widžachmy, kaž we wšichcich synagogach, zo mužowje deleka sydaja a žony na khorach. Tež klobusčechnjenjo ma čłowiek pschi zastrupjenju zasutowane; pschetož židža wostawaja pschecy, tež w cyrkwi abo za jézdu, w klobukach.

Dokelž chychamy sebi Menichow samón hakle na dompuču wobhladowacj, wužichmy hishcze swobodne popočdno k wuletej na Starnbergski jezor, w kotrymž je so psched někotrymi lětami předadwski bayerski kral Ludwik zapeti. Jezor ma krasnu zelenu wodu a je wobdaty z pscheczelnej krajinu, połnej kralowskich hrodow a zahrodow. Tu widžachmy tež přenje sněhove hory, t. r. hory, kotrež su hido tak wysoke a zymne, zo tam sněh za cykle léto njeroztaje. A tak so wón tež hishcze psched nami na mejskim slončiku blyskotacze. Nam bě jezor tež hido tohodla zajimawy, dokelž běchmy tu přeni krócz na wjetšeji wodze; pschetož jezor je z džela na 300 řeči hľuboki a polščesta hodžinu dolhi, potajskim nimale tak wulki, kaž wot Budyschina hacž do Kamjenca abo Kulowa.

Z tutoho wuleta so wróćiwšchi, mějachmy wulki čjas do „Katholskoho koſina“, hdyž bě wječor poslednia pschihotowska zhromadžizna. Sal bě rjenje z wencami a khorhowjemi wupyscheny. Mjez wschelakimi woponami na seženach běsche tež sakſki, kaž wjesky postrow a starý znath z domizny. Wisachu tu mjeniusej wopony wšichcich krajow, z kotrychž tu puečowarjo běchu. W tutej zhromadžizne dōstachmy poslednie kaznje, wucžby a pokiw na pucž, ale tež hido přenje napominanjo k sežerpnosczi. — Tak bě nětko wšcho pschihotowane. Zhromadne puečowanjo do Roma móžeshe so zapoczeč.

(Pschihodniye dale.)

S h t o j e w i n a ?

(Potraczowanjo z čísla 14.)

Tak běsche so tola stalo, čzohož drje běchu so někotři mješczo bojeli, nichto pak tola hishcze kruče njewočakował; najrjeńsche kublo w cylych Něhdžecach, kiz traſch bě lětštoči došlo w jenej swojibje bylo, bě ze serbskich rukow druhoweriwy Němc pschewzał. Někotre wokomiki, hdyž bě licitator kup wozjewiš a ze słowom a ze swojim hamorczkom jako dokonjanu wobkručiš, stojachu wschitcy pschitomni skoro kaž sprostřneni, pak na Sommera, kiz hlouž z hordosjeju pozběhowaſche, hladajch, pak na Žurec nana, kiz tu stojeſche, kaž wot wýchich mocow pschewinjeny rjek. — Brudny to napohlad! Dyrbjeſche tutón podawal pschedznamjo za cyku naschu serbsku katholsku krajinu bycž? Styšno mi běsche, hdyž so mi tuta myſlisczka kaž žehliwe želeso do wutroby rjiesche.

Na powschitkownu čzichtu sežehowasche nadobo čzim wjetšha hara. Wschitcy čziszczechachu so wokolo Sommerec a Žurec nana. Jeni pschejachu přenjomu zbožo, pak wopravdze wot wutroby, pak z najmjenšha z hortom, družy porokowachu poslednjomu, a to z džela z wótrymi słowami.

„Bo wý njeohl ze Sommerom wutracž“, praji bur ze fufodneje wsy, „njebudže nichto wěrič. Macže pjeniez na dani, zo mož snadž kublo skoro

zaplaćicž a Sommer budže zawěſcje wjach hacz tsecži džel dolha zdžeržecž dýrbjecž. Hdžž chec wón wobstacž, byschče wj to cžim lepie mohl.

„Džecži macže wjach“, pschida druhi. „Sedyn z waschich synow by so na tute kublo mohl woženicz a hdž by žonu z něčto pjeniezami dostał, na cžimž so tola dwělowacž njehodži, by cyle derje schlo.“

Tak a podobnje ryczesche hiscze wjeli druhich, a ja sam dýrbju prajicž, zo so mjeležo na Žurec nana hněwach njewědžo, cžohodla bě so tak za- džeržał. Zdashe so mi woprawdžita neprawda napšczežo serbskomu narodej, kžž bě tola tež joho narod, bjež, schtož bě cžinil.

„Ja hinač njemožach“, zamolwiesche so Žurec nan, drje ze zrudnym, ale měrnyム a fruthym hlosom. „Sym cžiniš, kaž je mje moje wutrobne psche- swědeženjo wucžko; njemožu a njeměm pschecživo swojomu swědominju skutko- wacž. Njemyscze sebi, zo mje njeboli, schtož je so stalo. Ach, snadž to hľubšcho a bolestnišcho cžuju hacz schtož druhi a hdž by jenož wo moju wosobu so jednało, bych radšcho wschitko woprował, hacz tute rjane a dobre kublo dał do cužych rukow pschincž. Ale za moje džecži njebý to žohnowanjo bylo, ale jich zahuba. Hdžž nałożenj pjeniez z hospodařstwom so njedani, tam dýrbi po něčim wcho k žubhjenju hicž, njebý-li so tež wot zapocžatka tak straschné zdało. Kunje tak by tu bylo, hdžž bych ja kublo kupil.“

„Schto dha potom ze Sommerom budže?“ wotmołwi jedyn. „Tón móže tola hiscze cžego wobstacž hacz wj.“

„Ja Sommersa njetrjebacže žanoho stracha měcž“, džesche Žurec nan. „Němc hospodari tuňšho hacz Serb. Razhoniienjo was tola to jaśnie doſež wucži, zo njemóžecze na tym dwělowacž. Macže pschikkadow mjez nami, zo ma so Němc tam cyle derje, hdžž je Serb snadž pod lepschimi wobstojnoscemi dýrbaſ z kubla cžeknycz. Ja drje bych tež na Družec kuble wobstaſ, dokelž sym zwuczeny złutniwje hospodaricž, z najmjeñsha tak daloko, hacz so hodži. Ale ja sym starý muž a njewěm, hacz budža moje džecži pschec̄ po tych pucžach khodžicž, kotrež sym je wucžil, abo hacz so njedadža wot druhich waschnjow, kotrež na swojich susodach džen wote dnja widža, zawjesz. Tohodla njemožu a nočku jich strachei wustajicž, zo mohlo so jim nehdy hicž, kaž džensa Družec.“

Běſche na mnohich widžecž, zo njeběchu Žurec namej dorozymili a zo chvchu so joho tohodla hiscze dale prashecz, ale njeběſche k tomu wjac̄ khwile. Schtož bě wokolo kupa hiscze wucžnicž, bě mjenujich mjez tym dokonjane, a dokelž bě hižo cžmicžta, pocžachu so ludžo hižo rozkhadžecž. Žurec nan džesche hiscze jónu nutš, zo by z Družec swojbu porycžał. Hdžž zaſy na dwór pschińdže, hdžž běch na njoho cžakal, měnjesche, zo bě tež Družka na njoho hroźnje cžinicž chył a zo chec tohodla radšcho pschichodne dny z nim dale so rozmolkwicž.

Džechimž z někotrymi burami hromadže do korcžny, hdžž hižo wjetšchi džel kupowarzow a pschihladowarjow pschi karancžku sedzo wot swojich na- pinanjow wotpocžowaſte. Shdzechimž so za bledo a boryž běchimž w naj- žiwiszej zabawje, kžž so wězo pschede wschem wo tym wjerczesche, schtož bě so popoldnju stalo.

Žurec namej bu zaſy ze wschelach stron porokowane, zo njebě kublo kupil, a wón zamolwiesche so tak měrnje a dokladnje, zo jomu skónečnje nichčo nicžo wjach napšczežo prajicž njemožesche, haj zo trasč někotrohožkuli samoho swědominjo hrjebasche.

„Smý popołdnju prají“, pocza wón, „zo Němc turíščo hospodari hacž Serb, a na to někotři z hłowu wijachu. Čehu wam to lohko dopokazacž. Scze džensa sami widzeli, kajka vycha pola Družec wschudżom knježesche a hdże je z nim pschischlo, to tež widzicze. To njenamakacze pola nasčich němstich susodow. Čzi nimaja woſobnych a drohich wozow, sudobjow, swjecžatow, draftow a druhoho čzapra. Wjèle tysac hrivnow zalutuja woni z tym za hospodařstwo. Je drje wérno, zo pola wschtickich serbickich burow hischcze tak zlé njeje, ale pola mnichich tola, a dyrbicze mi tež pschidacž, zo bohužel husto čzi so najbóle hordža, kottiz maja najčežo njeſč. Kaf može potom hinak byč, hacž zo ſredki t trébnym poſepiſenjam na polach, lukač a domach brachuju a zo je tak ſchłoda potom dwoja.“

„Bur pak tola tež kaž zwěrjo njeje“, znapschecžiwi jedyn, „zo by chły džen w kwakiſ ſezač a žanoho wjesela njeměk!“

„Moj luby pschecželo!“ praji Žurec nan. „Naſchi předownich njeſu za taſſimi woſchewjeniemi lojili, kaž nětko jich potomnic. Měniſch ſnadž, zo woni njeſu ſwojohu wjesela měli? Starſchi z wasz zawěſcze hischcze ſamí pominja a družy ſu wot ſwojich starſich, džedow a wortow ſchicheli, zo ludžo předhy njeſu zrudni byli. Mi ſo na woſak źda, zo jedyn nětkle husto prajicž ſchichi, ludžo njeſu wjac tak wjeseli, kaž ſu předhy byli. Schtóż woſchewjenjo a wjeselo ſebi ſam ze ſwojeje wutroby pschihotowacž njemőže, budže je we woſkownej vysche podarmo vytacž.“

„To je wérno!“ pschistaj mi njeznaſt starc z Něhdžec. „Smý w naſich starých drjewianych iſtwach w módrých hrubianych klapach wěſcze husto ſo lepje zabaweli, hacž naſcha młodocž w rjanych falach, njech maja tež kózde lěto z nowej módu nowu draftu. A kaž młodži zwuſku, tak budža ſtarí czinicž. Z džela hido ſo nětkle to dopielni, kaž widzim.“

„Ale!“ njemődach ſebi zapowęſz znapschecžiwič. „Pſchi naſchim čaſu pak njemőže tež bur wjac byč, kottiz je był. Wſhō je ſo w ſwěſze wuwiſo, wón ſam njemőže starý wostacž.“

„Smý hido předhy wo tym ryczeli“, wotmołwi mi Žurec nan. „Nichto niežadach wot bura, zo by na ſtarym, vysche jenajkum ſchłodženku ſtojo woſtał, dyrbí dale krocžicž a ſo a ſwoje woſedženſtwo wudſpołnječ, ale, to praju, w mjezech ſwojohu powołania. Skužownomu njepſchistoji ſo to, ſchtož burej, a burej nic to, ſchtož zemjanej. Ale tele mjezy njechadža ludžo dženſniſchi džen mjez namí wjac wobkledžbowacž. Wotročk a džowka čcetaſ ſo runacž knjezej a knjeni a bur ryczerublerzej. To pak je zahuba naſchoho ludu. Hdž bur widži zemjana w ſchleńczaných wozach jězdzieč, lepſche jěſč a picž, w měſtach džiwadka a wſchelake ſwiedženje woprytowacž, dha ſebi wón nje-dybi myſlacz: To dyrbju ja tež moc, to by hańba za njoho była, hdž čcyl ſo tu pschetrječicž dacž. Ně, to za njoho hańba njeje, ale hańba je, hdž čce wſhō tajke ſobu czinicž, dokež z tym ſwoj „ſchtant“ zaepiwa a wonječeſci, ſchtož je runje tak zlé, kaž hdž by toſamo ſwojim ſtarſchim czinicž. To je hańba a czechnje hańbu za ſobu, dokež juho lohko z kubla wucžeri.“

(Pſchichodnje dale.)

Z Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. W khoroszej najdostojniſchoho knjeza biskopa je ſo w poſlednim čaſu jeno mało poſepiſilo. Pſched Z nježelemi je ſo wupót (exſudat) na plucach wotewrili, a je najdostojniſchi knjez něk wjèle z kaſchelom

a pslubianjom czwislowanym. Moch jara pomaku pschibjeraja, dokelz kniez biskop spacz njemozje; appetit je so trochu polepszil. Majdostojnisci kniez wostanie na dalsze w Scherachowje. Njepschestanym za njoho proshcz, zo by skoro gasz cyle wustrowieny swojemu wysokomu powolanju wróczemy byl. — Majnowsche powescze ze Scherachowa su bôle zwieselace.

— Toho Majestoscž kral Albert je dotalnomu gmeinstomu pschedstojerzej w Chrósczicach, Jurijej Herrmannae, częstny tichiz „pow schitkowno ho częstno ho znamjenja” spożcili. Tutón zafluzbny tichiz je hamtski hejtman pschi poslednjej wokrjesnej zhromadzizne kniezel Herrmannae w pschitomnosczi wschitkich sobustawow zhromadzizny swiatocznej pschepodał. Hamtski hejtman spominaische na wustojnosce a swêru, z kotrej je kniez Herrmann swoje mnohe zaistojnista w gmeinie zaftawał, a wobzarowasche, zo je khorowatoſce dla je zložicž dyrbjal.

Z Radworja. Srjedu 12. julija mejesche „Swobodne zjenočenstwo katolickich wuczerjow serbskeje Luszych” w tudomnym Hornikec hofczencu swoju drugu létušnu zhromadziznu. (Preňja bê w Baczoniu byla.) Pschedsyda kniez wuczer Symank-Baczonski wotemr posedzenjo z powitanjom zhromadzonych sobustawow. Tute wotewrjenje sczehowasche maty stawizniski pschednosce, kotrej wo „zawiedzenju lužiskoſerbskich stawiznow do Schulow” jednaſche. Toho nadrobne dowuradzenjo postaji so za pschedmjet pschichodnie zhromadzizny, katraž so w septembri do Chrósczic powola. — Skonczenie jednachym hisceže wo wschelakich towarzystwowych naležnoscezach, kotrej so jenotlimym sobustawam k wobstaraniu a wuwiedzenju pschepodachu. Tako nowy sobustaw zaſtupi kniez kaplan Hicka w Chrósczicach.

Ze Seitendorfa. Niedzelu 16. julija wotmę Seitendorfske katoliske kafino w zahrodze hofczanca, w kotrejmy swoje porjadne zhromadzizny wotmewa, swój létny swiedzeni. Wiele sobustawow wokolnych katolickich kafinow bê so na tutym dniu ze swojimi swójbymi tu zeszlo: z Königsaina, Leutersdorfa, Woſtrowca a Zitawy. Tež wjeledostojni knieza, farar Rönsch z Gruñawy, Hornig z Reichenawa a Junge z Leutersdorfa, poczesczichu nas ze swojej pschitomnoscž. Po powitanju hofczow a wozjewienju poſtrowow, kotrej bê nasche kafino na džensniski djen w listach a telegramach dostało, buchu hofczo, na 400, wosebje pschedsydwia kafinow napominani, zo bychu so nasche wokolne katoliske zjednoczenia tež wonkownje kruczischo zjednoczili, tak zo by wjetšcha pscheczenoscž nastala. W tajkim zjednoczenju by jene kafino to bylo, schtož je netkie jen a wosoba w kafinie. To samse tež wjeledostojny kniez farar Rönsch poruczesche. Wupraji nadziju, zo so lêtsa nazymu pschedsydwia a wubjerk kafinow zetidzetaj a zo so potom dale wo tutej naležnoscezi rozpomni. Sława na bamža a krala kaž tež na pschitomnych hofczi so wot zhromadzonych ze zahorjeniom wunjese. Tako zabawa sczehowasche džiwadlo.

Dyrejdzan. Wrync Max, wo kotrejmy w poslednim čaisle spomnichym, zo je wojsku sluzbu zložil (wón býche premierlieutenant w Oschatzu) a so do Eichstätta podał, ie tam theologiske studije zapoczął. Móže sebi kózdy myſlicž, zo je powěscz wo tym wobydlerow naschoho kraja jara pschekhwatała, kotsiž netko kroczel na wschelake waschnjo rozsudzeja. Zo so wschitkum njeslubi, móžemy sebi myſlicž; tosa runje zlawne swoju njespokojnoscež wo tym njepofazaja. Denož „Oschatzer Amtsblatt” so jara njesluboznje haj hrubje wo tym wupraji a meni, to kraj dowolicž njedyrbjal, zo by so sobustaw naschoho kralowskoho domu měſchinik stal. Zo móže hamtski list tak pscheczivo kralowskej

swójbje wступowacż, a zo jomu wyschnoscż hnydom hamtski charakter njewozimje, njemózemy rozmież. Njedybri dha syn kralowskeje swójbę telko swobody męż, zo mołł sebi powołanjo wuzwolicż, kotreż jako wot Boha jomu postajene spóznaje? Redakcija Lipskowskoho Tageblatt tohodla też praji: „Wo njedowérje cykohu ludu pschećzivo kralowskomu domej rycze bycž njemoža. Woprawdże wjesela so nic jeno katholikojo, ale też konserwativen protestantojo na tym, zo kralowski prync domu Wittinskoho w naschich dnjach njewery so službje cyrkwe poświeci; luboſcż k naschomu kralowskomu domej móže so z tutym zbożownym podawkiem jeno poſylnicż.”

Z kraja. Větsa je runje 60 lét, zo su katholoscy Serbja přeni krócz do Wölm̄sdorfa pucżowali a macz Božu tam cjeſcili. Dokelž sym, spisar thyle ryncežow, tež hucéjsiho sobu khodzil, dorolam sebi, cíttarjow „Katholoskoho Posola“ na tute pucżowanjo fedzbiwych cjinicž. Několre lěta je tónle procession cyle wuwoſtał, dokelž bě wobdzelenjo jara slabe. Větsa pak, hdyž je runje 60 lét, so zas procession z Chróſcžic do Wölm̄sdorfa hotuje a wotetidož 14. augusta rano z Chróſcžic.

Dopis ze Štrožiſhčja pſchinjeſem w pſchichodnym čiſle. Red.

3 chloho swěta.

Němska. Míjez Němskej a Ruskej je dla cła wulka pſchekora wudyrka. Hýž dlejschi čas stai wobaj statoj wo pſchekupskim zwjazku (Handelsvertrag) mjez sobu jednałoj, kóždy so rozymi pſci tym swój wuzitk vytajo. Russka chceſtche, zo by Němska cło na te wěcy ponizila, kotrež ma wona wysche, na pſchikkad rožku, tak zo móže wona teſame potom ſkerje do naschoho kraja wuwožowacż a tak placziny pola nas cjiſhczecż. Naropał spytowaſche toſamo Němska pola Ruskeje pſchede wſchém za swoje wěcy, kaž za želeszo a t. d. Dokelž so njemózehstej zjednacż a Russka woſebje pſchewulſke ponízenjo cła na rožku žadaſche, stej so netk tak rožkorilej, zo je kóždy stat najwyschſtej cła wutkyňk, tak zo Russka žita a druhe wěcy, kotrež ma wysche, ſkoro dochla wjach k nam wuwožowacż njemóže a Němska nic swoje wěcy do Russkeje. Za bura nima to žoneje ſchody, ſkerje budža žita móć něčto w placzynje złęcž, dokelž ruske do kraja njemóža. Za pſchekupcow pak, woſebje ſotřiž želesne wěcy pſchedawaja, budže to z džela wulka ſchoda. Brashha so netko, kotrež stat budže móć dleje z drugoho stata předy ſupowane wěcy parowacż; tón dobudze, druhí budže dyrbječ pſchidawacż.

Tendželska. Tudy je so wulke njezbožo we wuhlowych podkopach Thornhill stało. Bluny so tu zapalichu (Schlagende Wetter), kotrež mnohe khódbý roztorhachu a wuhlo zapalichu. Wjèle ſtom hörniſtom bě w tym samym času w podkopach, kotrejmiž bě tak wuhod zatykany. Hac̄runje hnydom zmujicži zaſtońnic hacho spytowachu, tak wjèle hac̄ móžno z hukiby wumozicž, ie tola 136 dželaczerjow žiwienjo zhubilo. Brudny bě napohlad, hdyž žony a džecži žakoſcžicy pſched podkopami stojaču, swojoho zedivjerja, mandželskoho, nana wocžkujec. Mnohe joho wjac žiwoho njewuhladachu. Hörnik Woods, kotrehož cęelo běchu namaſali, bě z krydu na wozycž, z kotrejmiž po khódbach wuhlo wozesche, napisał: „Luba mandželska! Ty dyrbischi netko sebi ſama pſchez žiwienjo pomhacż. Bóh njech je twoj pomocnik!“ Swoje mjeno Woods wjac njebe wupiſacž mołł, bě předy wumrēl, abo běchu plomjenja joho doſczahnyk. Krydu pak mějesche hiscze w ruch. Zawěſče, powołanjo hörnika njeſe ſamo na febi lohke, a potom pſchec hrozy strach, žiwienjo na tak ſurowe waschnjo zhubicž.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 369. Mikławš Jórdan z Českec, 370. Hana Jeršíkowa ze St. Cyhelnicy, 371. Michał Skala z Khróscie, 372. 373. z Njebjelčic: Bosćij Pjech, Mikławš Robl, 374. 375. ze S. Pazlic: Hańża Haścyna, Hana Henčlowa, 376 — 378. z Pěškec: Michał Lechman, Michał Mjechela, Mikławš Kral, 379. Pětr Robl ze Struchow, 380. Marija Pjetašowa z Drježdian, 381. can. Jurij Łuscanski, præses serbskoho seminara w Prazy, 382. Michał Wjesela, kapłan w Ostricu, 383. Pětr Haša z Kukowa, 384. Jakub Libš z Hunjowa, 385. Jakub Delenk z Budyšina, 386. 387. z Kulowa: Jakub Hicka, Mikławš Kostr.

Sobustawy na lěto 1894: kk. 657. Mikławš Jórdan z Českec, 658. Jurij Sopa z Prawočic, 659. Hana Jeršíkowa ze St. Cyhelnicy, 660. Pětr Wawrij ze S. Pazlic, 661. Marija Žurowa z Njebjelčic, 662. Michał Lipič ze Sernjan.

Sobustawy na lěto 1891: k. 718. Michał Lipič ze Sernjan.

Na lěto 1890 doplaći: k. 718. Michał Lipič ze Sernjan.

Dobrowólne dary za towaŕstwo: Can. Jurij Łuscanski 1 m., Jakub Libš 1 m. 50 p., Jakub Delenk 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 108,529 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 108,530 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 11,878 m. 15 p. — Dale je woprował: Bětka z Nowoslic 2 m. — Hromadže: 11,880 m. 15 p.

Za cyrkej Maćerje Bożeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Njemjenowanaj z Khróscie 100 m., Mikławš Wencl z Bronja 10 m., M. M. z Čornocho Hodlerja 100 m., P. T. N. z R. 7 m., „štiri njemjenowane za twar stareje cyrkwe w Radworju“ 60 p., „te same za nowy twar“ 1 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

přez k. adm. Tadeja w Roženče 2 m., Jakub Delenk z Budyšina 1 m.

Zapáť Bóh wšem dobročerjam!

XIX. hłowna skhadzowanka

serbskeje studowaceje młodoscē

5., 6. a 7. augusta w Rakecach.

Njedželu 6. augusta: w 3 hodž. hłowny dźiel (rozprawy a przednoški), w 8 hodž. koncert a džiwadło („Dale a hórje“).

Wšitecy studenći a przečeljo studentstwa su z tutym najwutrobnijo přeprošeni.

Też hosćo, wosebje z burskoho ludu, budźa z radosću witani.

Michał Šewčík, t. č. hł. starši serb. stud. młod.

Katholska Bjesada we Łazku

pschepołożi so tón krócz ze 6. na 13. augusta skhadzowanki studowaceje młodoscē dla. **Pschedsydſtvo.**

Pobocžne Towarſtvo Serbskich Burow za Khrósczych a wokolnoſć

zmieje zhromadžiznu wtorku 15. augusta (na śwj. Mariju) popołdnju w pieczętach we Biěnkec hoścenzu. Wažnych winow dla wocžakuje bohaty wopryt pschedsydſtvo.

 A dženjiñšhomu číšlu je pschedidata Zabawna příloha „Katholskoho Posola“ číšlo 2.

Číšcej Smolerjec inicjaticeje w maczyciennym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

19. augusta 1893.

Lětník 31.

Puczowanske dopomnjenki.

(Pukaczowano.)

Po dolhich pschihotach bě skončenje wšcho tak daloko wucžinjene a zrjadowane, zo móžesche so puczowanjo zapocžec. Tuž žendzechmy so 2. meje rano po řemšchach na Mnichowiskim hłownym dwórnischczu, z kotrohož wokoło 7 hodž. z woſebithymaj čzahomaj wotjedzechmy. Pucz czechnjesche so zaž najprjedy po połdnischię Baherskej, kotaž je nimale runje tak jednora a wostudla, kaž połnocna połoſca. Skončzne baherske pomježy pschejedzechmy. Běchmy w Tirolskej. Tym, kotsiž wjele do styskanja džerža, pocža „rjosá“ do wocžow stupacž, hdž so poslednje němske hory dale a bôle w mōdrym powětſe zhubjachu; nam Serbam wězo nic, dokelž džen běchmy swojej domiznje, serbskej Lujic, hijo dawno „boženje“ prajili. A njemějachmy k tomu dochla tež khwile; pschetož bě tu telko nowoho widiecž, zo móžachmy lědma dohladacž. Wšcho bě hinasche hacž doma w Michałkach.

Krajina so poſpochi pscheměnjesche. Pschi železnicich czechnjesche so z wjetſcha wuzka ſmužka ſwětkojtych ūkow, zadý nich ſrjenje horž z młodnym lěſom poſoſzene, a zadý tutych nahe ſkaloty horiska z wěžnym ſněhom a lodom, a wšeče tute wotměnjenja: kežejate ūki, zelené lěšy a wěžny ſněh tak blízko hromadže, zo ſkoro žanohho pschekhoda njebe. Wsy běchu najbóle male a we wuzkich dólczkach mjez horami ſhowane, twarjenja pak eyle po tirolskim waſchnju, t. r. z wotewrjenej khódbu w druhim poſthodže, kaž stare serbske domiske, a z nimale runymi ſchindzelowymi třechami, kotrež ſu z wulkimi kamjenjemi poſkładžene, k zakitej psched ſylnymi hóřskimi wichoram.

Cyrkwički, z wuwaczom ſkóſchtrow runje tak male, kaž druhe twarjenja, ſtojachu z wjetſcha kaž dobri paſtryjo wysoko nad wjeslami na ſkalotyhorach, ſchtož pschi nöcnych Božich ſlužbach, na psch. patoržicu wjecžor abo jutrownečku w noči, hdžej ſo kóždy z blukej latorniečku po zavětej lěſnej ſežečy

ł cyrkwiččy horje wije, zawěscze ſwiatoczny napohlad poſticza. Zo běchmy w katholskej krajinie, možachmy tež po „ſwieczačach“ (ſchijach) ſpoznacz, kotrež wſchudžom pſchi puczach a mjez polemi ſtojachu. Běchu pak wſčě drjewjane a cyle po zaſtarškim waſchnju dželane. Tola wiđachmy tu tež neschto, ſchtož niebě dobre znamjo za wobydlerſtwo. Běchu to male drjewjane khežki na ūlach, wo kotrejž najprjedy njewědžachmy, k čomu ſu. Tola pſchilezne žhonichmy, zo tu tak jara ſhno kradnu, zo dyrbí kóždy swoju ūlu w noch ſtražowacz, jeli chce ſchto za swój ſkot zdžerzecz. A tuczi ſhnowi ſtražnich w naſpomnjenych budkach pſchenocuјa.

Pola běchu husto na tajſich horach a kſchiviznach, zo ſo tam wjach ze ſkotom ježdžicž njehodži, ale zo tam wožy ze ſchipkom horje czahaja, kotrejž ie na najwyſchšim městnie za ſylny ſtolp pſchiviozany. Tež ſtadka paſechu ſo z džela tak wyſoko, zo njemozachmy rozeznacz, hacž ſu to kozy abo kruhy. Kozy, kotrež deleka wiđachmy, běchu tójschto mjeniſche hacž pola naš, tak zo je naſche puczowarſki jenož „kriplki“ mjenowacu.

Tež draſta, woſebje žonſka, bě zožy hinaſcha, hacž předy w Bayerskej. Tirolske žony khodža w mžlích jara ſcheroſich klobukach ze ſwětleje czorneje kože a w doſlích bělých ſitelskach, kotrež hacž k piaſci doſahaja a na naſche družče ſitelski dopominjeja. Dochyla bě draſta tež hewak trochu na ſerbſtu zapodobna.

Tutón ſpodiwny lud a kraj wobhlaďujen pſchijedžechmy ſkóńčnje do tirolſkoho kłownoho města Innsbruka. Tu poczachu zaſtojnich na železnich nadobu ſwéch we wozech zaſwéczeč, nad czimž ſo woſebje njenazhonjeni puczowarjo njemalo džiwachu; pſchetoz běſche pſchipoſdnju wokolo 11 hodzin. Tola bórzy žhonichmy, czjohodla to czinjachu. Dalschi pucž wjedžesche mjeniujen pſchez Alpy, najwyſchše europſke hory. Dokelž pak tajſe pucze husto pod zemju wjedu, zaſwéczeja, zo býh u puczowarjo tola tohodla po czimje býcž njeſtrjebali, ſwéch we wozech, kaž w noch.

Běchmy drje tež wot bayerskich pomjezow ſem hižo wjele w horach ze ſnehom jeli, ale to běchu halle pſchedhory. Woprawdžite hory, kłowny džel Alpw, mějachmy hiſcheze pſched ſobu. Woſebje dyrbjachmy bórzy pſchez nimale 3000 kóhiji (1372 metrow) wyſoki pucž abo paž Brenner. Bě to hróžbna a tola krasna krajina: ſrijedža žalostna klobina ze ſchumjatej řeku; po woběmaj bokomaj wyſoke, k njebí dosahowace hory. Na jenej stronje wjiesche ſo mjez nimi ſtara droha do Italſkeje, na druhzej naſcha železnica, kotrež ſkoro niſhde po runej zemi njeſtřeſe, ale pak nahle na horu, pak pod zemju, pak po wyſokich moſtach, tak zo na tutym puczu po 23 tunlach* a 61 moſtach pſchijedžechmy; pſchi tym na lewej stronje nahle, z džela pſchez železnici wiſate ſtaly, do kotrejž běſche pucž wurubany, z kotrejž roztatí ſneh hacž do wozech lětaſche, na pramej stronje njeſtřeſlada ſelena klobina, pſchi kotrejž ſo železnica po ſamej kromje pſchecy wyſche a wyſche k mróčzelam horje wjiesche. — Skóńčnje hacž na Brennerbad, zaſtanischco na horje, dojedžechmy. Tu dawno ſpróčna lokomotiva trochu wodnychmy a potom riđrowachmy na druhzej stronje zaſh dele.

Běchmy někto hižo „ultra montes“ (z tamneje stroną horow), abo „ultramontanowie“, kaž druhowěriwi katholikow druhdy mjenuju, dokelž bamž w Italſkej, potajſim z tamneje stroną horow (Alpw) býdli.

* Tunle mjenuju ſo měſtna, hdžez železnica pod zemju ježdži.

Bózny pschijedžemny do města Trienta, hžđež je so w 16. lětstotku slawna „Trientska cyrkwińska zhromadžizna“ wotměla. Tu bě někto hžđo zasň něchtovžuli trochu hinač. Kryž, wošanjo, swarjenjo, napisma — wscho bě hžđo italske. Samo na dwórnischczu njeſtojeſche wjachy Trent, ale Trento, kaž so město italsch mjenuje; pschetoz běchmy drje po krajných mjezach hischeze w Tirolskej, potajkim w Awstrijskej (Rejžorskej), ale w tym dželu, hžđež je wobydlerſtwo hžđo italske. Tuž bě bjez džiwa, zo wscho spominaſche: tak tež to tola we woprawdžitej Italskej budže!

(Pſchichodnje dale.)

Z Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Khorosjež najdostojniſchoho knyeza biskopa Ludwika so drje jara pomalu, tola kaž so zda stajnje dale porjedža. Pschebýwanjo w cžichim hrodze w Schérachowje je najdostojniſhomu knyezej prawje spomožne.

— Lěta ſu tjo knyezojo swoje theologiske studije dokonjeli: k. Jakub Stranc ze Zuric, Jan Just z Nowej Fasenich a Karl Linke z Drježdjan. Kaž slyſchimy, njebudža dalskich studijow dla dale trjebacj, ale po někotrych nježelach bližschoho pschihotowanja dōstanu swjate swiecžizny, zo bychu na to, snadž w oktobrie, hžđo do zaſtojnſta zaſtupicž móhli, ſchtož je pschi njeđostatku duchownych jara zwjeselace.

— W Rakecach mjeſeče nježelu 6. augusta serbska ſtudowaca młod oſcž ſwoju lětusku hłownu ſchadžowanu. Pódla ſtudowachy z Hornjeje Lužic̄, kotrejž bě tón króz ſo mało zechlo, běchu tež někotři ſtudenti z Delnjeje Lužic̄ pschifchli, a ſo zhromadženym wosebje ſpodobaſche, zo tež w Delnjej Lužic̄ mjez ſtudowachymi cžile serbske žinjenjo wotucža. Mlaja tam tjoſe towarzſtvo za serbskich ſtudowachych: „Zwěſt“ serbskich ſtudowachych, ḡymnaſialne towarzſtvo w Schocžebuzu a towarzſtvo serbskich ſeminariſtow w Staréj Darbni. Po towarzſtrowych jednanjach běſche koncert a džiwadlo. Za wudaežo Bejlerjowych ſpiſow bě 130 m. cžiſtoho wunoschka.

— Wjac hacž dwaj mjeſacaj do cžasa pschihotuſa ſo we 8. krajnym wólbnym wokrjeſu (wokrjeſy hamſkeju ſudniſtwom w Kamjenicu a Kinsbörku a přjedawſchoho ſudniſtwa w Rakecach) na pschichodnu wólbu. Dokelž ſu poſledne wólby na němſki ſejm wuzwolerjom naſcheje krajiny khětro rozwiedle, pytaja někotři někto tež do wólby za naſich ſejm rozſchcžepjenjo pschinjeſcž a pschecživo naſchomu dotalnomu zapoſlancej, knyezej Michalaj Kokli z Khróſcžic̄, kžiž je dotal ſwoj wokrjes tak derje a wuſtojnje zaſtupoval, druhich kandidatorow poſtajecž. Tajkomu rozſchcžepjenju njeſměný naſtač dacz! Hromadžm ſo hžđo někto do cžasa, zo bychmy na wólbnym dnju w oktobru wſchitč, muž pschi mužu, ſwój hłos wotedali za Michala Koklu, ſublerja w Khróſcžicach. Zauženu ſobotu běſche w Budyschinje pschihotowanſa zhromadžizna, na kotrejž je ſo Kokla zaſ za kandidata poſtaſil. Tež konſervativni ſu ſo z nowa za njoho rožſudžili.

— W Lipſku bu minjemu nježelu 13. aug. nowa druha katholſka cyrkje zjednocžena z wulkotnym wuſtawom ſwiatoho Vincenca, kotrejž pod wjedženjom miloſčižnych „ſcherrych“ ſotrow ſtoji, ſwiatocžne ſwiecžena. Dni 10. junija tam najdostojniſchi knyez biskop zakladny ſamien poſoži a poſwiecži — a hžđo za dobre lěto móžachu nowu cyrkje ſwiecžicž. Twarniſchežo za nowu cyrkje je měſtečanska rada darila. Nowa cyrkje je ſwiatomu Lawrijencej poſwiecžena.

Ze Stróżischça. Tak wjele prócy, dżela a pszechizwnoscjow móže hońtwa naczinięz. Dokelż nascha wjeska hońtwiski wotkres nima, je wona dolhe lěta z krótkim pschetorhnenjom swoju hońtwu rycerłubkej Łahowej pscheinajmala. Dokelż pak běchu naschu hońtwu často druzh knieja wotnajecz chyli, wobroczychmy so 1884 z próstwu na kralowske hamtske hejtmanstwo wo pschizwolenjo hońtwiskoho wotkresa (Jagdbezirk). Hamtske hejtmanstwo wotpokaza naschu próstwu a wozjewi, zo ma so nascha hońtwa jenomu druhomu wotkresej pschizamkucz abo wotpoczowacz (ruhen bleiben). Łahowiski rycerłublet Höckner nas pscheccy zaś nadběhōwasche, zo bychmy tola jomu jako susodej naschu hońtwu pschewostajili; to jomu t woli činjachmy, a z dobow hamtskomu hejtmanstwu wozjewichmy, zo smy z nowa hońtwu rycerłublerej Höcknerej we Łahowje na dalshe 6 lět pschenajeli. Hamtske hejtmanstwo wozjewi, zo je hońtwa gmejný Stróżischça z rycerłublem Łahowom zjednoczena, a jeśli mjez wobémaj stronomaj wo najenki pjeniez, kotrež so kózde 6 lět wobnowia, pschez jene njepchiničđe, hamtske hejtmanstwo roszudži. Toho so stróżiwski hnydom Stróżischça na wotkresne hejtmanstwo so wobcežujo wobroczi, zo so my tola na wsche časy z Łahowskim rycerłublem njemóžemy zjednočež. Wotkresne hejtmanstwo běsche tosame zašy hamtskому hejtmanstwu pschepodało a tute wozjewi, zo to tak wostanje, a běchmy nětk z hońtwu Łahowskому rycerłubkej pschizamkneni bjez kontrakta a wuměnjenjow, a dokelž běchmy na 6 lět pscheinajeli, dyrbjescze tak wostacz hacž do 1890. W lécie 1890 Stróżischça po winowatoſci hamtskому hejtmanstwu z pismom wozjewi, zo hońtwa w Stróżischcu ležo wostanie. Hamtske hejtmanstwo pak hnydom hońtwiskoho pschedstojerja (Jagdvorstand) t sebi powoła a wupraji, zo hońtwa w Stróżischcu ležecz njeſmě, zo je z rycerłublem Łahowom zjednoczena. Tón pak praji, zo so tomu njepodwoli, ale tu naležnosć wyſokomu kralowskemu ministerstwu t wusudženju pschepoda. Kralowske ministerstwo pak zašy naschu naležnosć wotkresnomu hejtmanstwu w Budyschinje pschepoda, a dōstachmy roszub, zo drje naschu hońtwu dale hacž na rycerłublo Łahow pscheinajecz njeſměny, zo pak so nam njemóže zadějavacz, naschej hońtwje ležecz dacž. Tak wosta hacž na kónc 1890. Názymu 1892 pscheinajecz rycerłublo Smochęcicy na knieza Thost. Kniez Thost zhoniwski, zo hońtwa w Stróżischcu leži, so hnydom praschesche, hacž njechamý jomu hońtwu pscheinajecz, jomu pak wotmolkichmy, zo smy zaſudzeni, naschej hońtwje ležecz dacž pschitajiwski, jeśli pak wón, kniez Thost, dowolnoſć wot hamtskoho hejtmanstwa dōstanje, zo tu samu na mělczé dōstanje. Tež nascha gmejna proschesche hamtske hejtmanstwo wo dowolnoſć, a nasch kniez hamtski hejtman da dowolnoſć, zo smě kniez Thost nad Smochęcicami naschu hońtwu wotnajecz. To zhoniwski Łahowski rycerłublet Höckner so wobcežowasche pscheinajecz hamtskому hejtmanstwu, kotrež pak jožo wotpokaza. Na to zapoloži Höckner rekurs na wotkresne hejtmanstwo, po kotrehož přením roszudženju dyrbjachu so 4 pschimjezowacy rycerłublerjo mjez sobu jednacž, zo směl kniez Thost naschu hońtwu dōstacž. Z tym so njespokoji Höckner, ale pschez rycznika Sachsu z nowa na wotkresne hejtmanstwo rekurs zapoloži, po kotrež so wusudži, zo ma Stróżischcza hońtwa na pscheccy z rycerłublem we Łahowje zjednoczena wostacz. Stróżischça pak wobroczi so z wobcežowachym listom na wysoke kralowske ministerstwo, a někotre dny pozdžischo zjednoczeno z kniezem Thostom nad Smochęcicami pschez rycznika z immediatnym wobcežowonjem na kralowske ministerstwo, kotrež wusudženjo 14. julija wupraji, zo je kral. hamtskeho hejtmanstwowe postajenjo z lěta 1884,

zjednoczenju Stróżschejskeje hóntwy z rycerclubom Łahowskim, zakoniejs napšecziwne, a zo tohodla żenie do prawa (Rechtskraft) stupicž njenome. Potajim Łahowski rycercluber žano ho prawa nad Stróżschejskej hóntwu so mocowacž njenome, ale dyrbi Stróżschejo jenej gmejnje, Łahowskej abo Hunjowskej, z hóntwu so pschizomlnych. To pak Stróżschejo czinicž njecha a njenome a tuž jomu nicž druhe njewostanje, hacž na sejm petirowacž wo samostatny hóntwiski wokres. Staroprawni (altberechtigt) dóstanu hijo dowolnoſc̄ hóntwy, hdž maja 30 akrow na jenym żahone. Dyrbi so pschisponicž, zo našcha wieska hijo 600 hrivnow schodusze, hdž njeje mohla 3 lēta hóntwu pschenajecž, dokelž je hijo wjac krócz lētnje 200 hr. dóstacž mohla, tež kniez Thost tosame zapłaci. Kaz̄ je slyszecž, chcedža peticije zapóslacž tež druhe gmejny, kotrež podobnje čerpia, kotrež jenož 20 pjenježkow za afer hóntwiskoho pjenjeza dóstanu, dokelž nikomu druhomu pschenajecž njenoma, hdžli rycercluberzej, a tón placži schtož chce, abo kothymž herbiski pacht hrozh. Naschaj czesczenaj kniezaj zapóslancaj Kerk a Kołka budżetaj zawęscze tule naležnoſc̄ na sejmje zaſtupowacž, pschetož by tola prawda byla, hdž by kózda gmejna swoju hóntwu wužiwacž směla, ale nic z druhimi dželicž, schtož džen we wschim socialdemokratojo chcedža. — Rjeje dha zwérina tež ratarjowa, burowa, kothž ju živi a kubkuje, zo směk sebi swoje wobſedzenſtwo k wuzitku sežinicz? —ž.

Ze Ždjerje. Z wudoſpołnjenjom Božich službow w tudomnej kapali smy zaſy kroczel do pređka sežinili. Po tym, zo bě so hijo loni stajny nyschor na wschêch njedželach a pschizaznych swiatych dnjach zamjedł, je Budyschskie konſistorium něko tež woſebite kantorſtwo k tomu założilo, z czimž je nowe zarjadowanjo kruhy zakkad dóstało. Za prénjoho kantora bu tačantski dželaczeč Jakub K̄hilan w Ždjeri pomjenowaný.

Z Kamjencā. (S. N.) Na njedželu 6. augusta běſtaj rycercluberski najenk Niča z Bischheim a fabrikski direktor Lochmann ze Schweppiñs wólbnu zhromadzíznu do tudomnho hosczenca „k złotej hwędzę“ powołaloj. Na njej dyrbjeſche so wo postajenju kandidata za wólby do fakſkoho sejma we 8. wjesnym wólbnym wokresu jednacž. Na zhromadzíznu běchu so z Němcow cyła egrjóda rycerclubelskich najenkow a jedyn rycercluber, ze Serbow 11 gmejnszych pschedstoſiczerjo zechli. Rycerclubelscy najency za kandidata Kinsbórkskoho měsczanostu Heinzu podtyłowachu, rycercluber jenož rycercluberja poruczowasche, mjez tym zo gmejnszych pschedstoſiczerjo a drugu pschitomni Serbja dotalnnoho sejmskoho zaſtupierja knieza kublerja Kołku w Khróscicach namjetowachu. Na prashenjo, czechodla rycerclubelskim najenkam kniez Kołka prawy njeje, najenk Sieber z Wulkeje Hrabowki wotmokwi, zo wschak je kniez Kołka na sejmje jako zapóſlanc swoju polnu winowatoſc̄ dopjelnil a so jako hódny zaſtupier wopokaſał, zo pak joho njedžiwaſych toho z nowa wuzwolicž nochcedža, dokelž je wón Serb. Nemej nochcedža so wot Serba zaſtupowacž dacž a bubža tohodla za jenož němskoho kandidata hlosowacž. Napsheciwo tomu jedyn pschitomny němski gmejnski pschedstoſiczer, kniez Hornuff, z horliwymi słowami knieza Kołkowu kandidaturu podpieraſche. Dokelž so mjez rycercluberſkimi najenkami a gmejnskimi pschedstoſiczerjemi žana pschezjenoscž njedoci, wobzamknichu, zo chcedža njedželu 20. augusta popołdnju w 4 hodzinach nowu zhromadzíznu w Kamjencu w hosczencu „k złotej hwędzę“ wotbywacž.

Z Drježđan. Bryne Jan Jurij, druhi syn prynca Jurija, rodžený 10. julija 1869, je so z Mariju Isabellu, wójwodku z Würtembergia, slubil.

Marija Isabella je džowka katholickoho wójwody württembergskoho, wnuczka awstrijskoho archiwójwody Albrechta a je rodzona 30. augusta 1871.

3 cyloho swęta.

Němska. Lětuscha powšitkowna zhromadźizna němskich katholikow budže so wotbywacż wot 27. hacz do 31. augusta we Würzburgu. Budże to hido schtyrcta powšitkowna zhromadźizna. Hdyż po pschihotach subdžimy, so zda, zo budże jara bohacze wophtana. Würzburg sam, stare dobre katholickie město, ze swojimi krasnymi cyrkwiemi, ze swojej katholickej universitu mnichich poczehnje. Za duchownych je tam kózdy džen 200 woltariorow pschihotowanych t woprowanju Bożeje mische. Też wschtke němske katholickie zjednoczenja studentow so w tym samym času we Würzburgu zeńdu. Najlepschi rycznich cyloho kraja su pschiislubni pschinicž a pschednoschowacż. Po tym wschem so zda, zo też tuta schtyrcta zhromadźizna so krasnje poradži.

— Wojerški namjet, wo kotrymž je so tak dolho jednało, pisało a ryczało, je skonečnje w sejmje pschelęż. Wschudżom pola regimentow pěškow so nětko pschihoty czinja, zo móhli bórzy nowe (schtworte) bataillonu tworicž. Kaserny dyrbja so wschudżom powjestschicž, draſta a druhe wojerške węcy so pschihotowacż. Czejki pjeniez budże to płaczież. Tohodla je też prusski minister financow, dr. Miquel, z finančnymi ministrami druhich němskich mócnarstw w Frankfurcie nad Mainom konferencu wotbžeržał, hdżeż su wurdżowali, z woksel nowe dawki za wojakow zbéracż. Schto su wuzinili, njeje znate. Wobzamknycž woni do cyka nieżo njemóžachu, jenoż namjetu czinicž. Kaž schichimy, su wschtet ministerojo wo tym pschezjene, zo ma burſa wjac dawkow dawacż. Dale so ryczi wo tym, zo nowe dawki so położa na tobak a wino a skonečnje na inſeraty a na ſkanjo węcow z póstom, t. r. schtóż do nowiny inſerat stajicž da, swoje węcy na pschedan poruczejo, abo něshco pytajo abo hewak něshco wozjewjejo, dyrbi nimo cziszczeſkoho pjenieza też za rynck telko a telko (trasch pjenieſk) dawkow dacż, a schtóż z póstom někaſtu węc pōſczele, ma też nimo porta hischeze něshco pjenieſkow dawka wotkožicž. Tele dawki so indirektne mjenują. Hacžrunje je so pschi předku pschiislubilo, zo khudy a wschedny lud nje budže z dawkami powyſcheny, tola kózdy widži, zo tute dawki trasch z wuwzaczom burſy runje tak khudoho trzechia. Też khudy rjemieslnik dyrbi džensnitschi džen swoje dželo w nowinach wozjewiecž, tobak je tak powšitkowna potriebnoſcž, a samo wino w tych krajinach, hdżeż roſcze, też khudzi piya. To wscho budże dla nowych dawkow, jeli pschenidu, dróžsze.

— Dolhi čas hido mijez Němskej a Ruskej jednaja dla rjadowanja c̄low. Dokelž so pschecy ziednacż njemóžachu, Ruska nětko sebi myſlesche, z mocu Němsku nuzowacż. Ruska najwjetſche cła za wsče twory, z Němskeje pschitkhdžace, poſtají. Tola Němska so toho njeſtróži, wona na tajte powyſchenjo wotmołwi z tym, zo za Ruske twory tež 50 %, t. r. hishcze poł tak wjele wjac hacz dotal žadacše. Ruske nowiny poczinaja ſurowie ſkorzicž, dokelž mnohe němske twory, biez kotryhž bycz njemóža, wjac njepſchitkhdžaja. Tohodla budža so bórzy nowe jednania započęcę. Tute powyſchenjo, fotrež tež mnohim pschekupcam na woběmaj stronomaj wulku ſchłodu czini, dyrbi hishcze tracž hacz do 1. oktobra tutoho lěta.

Schwajcarška. W Zürichu wotbywaſche ſo zhrromadžizna ſocialiſtow cyloho ſwęta. 800 wotpoſłanych tam bę, wſchędných pſchitomnych pał 8000, kotrej ſo tež na czahu pſchez město wobdželachu. W přenjej zhrromadžizne rycząchu nimo ſchwajcarſkich, belgiſkich, francózſkich a jendželskich rycznikow tež němiſki zapoſlanc, znath ſocialny demokrat Bebel. Tutón a z nim tež ſocialni demokratojo někotrych druhich kraju žadachu, zo maja ſo tak mjenowani „niewotwiſni“ ſocialni a anarchiſtojo ze zhrromadžizny, a z cyla ze ſocialnoho ziednoczenja wuzamknyc. Někotre poſedženja wotbězachu jara njeměrnje, haj z džela z pukami a z wonmjetanjom.

Francózſka. Francózſka ſo pſchecy krucjiſcho zaſydluje w ſwojich koloniach. Hijo wot ſéta 1867 ma wona někotre móre ſke brjohi w kraleafiſtwe Šiam t. j. južnym dželu zadneje Indiſkeje. Po času je pał wona pſchecy bôle tam ſwoju moc wupſchestrjela a tak nijedawno ze ſiamſkim kniežerſtwom do zwady pſchicħla. Francózſka krucze pſcheczivo Šiamſkej wступi. Tuczi, zaſtroženi, wſho pſchidachu a wſhu francózſku moc pſchipóznaču. Tak je Francózſka tež tudy dobytk ſežiniła. Na Tonking w Chinesiſkej, hdzej je ſebi Francózſka z krawnej wójnu wjele kraja dobyła, potom na Dahom eh, kotrej je lěta ſebi z nowa podcziſla, a někto na Šiam ſpominajc, dyrbimy wuznacj, zo ma Francózſka mnohe, bohate kolonije, a zo je wſchudzom zbožowna byla.

Jendželska. Home Rule je w „Delnim Domje“ jendželskoho parla‐menta pod najwjetschimi pſcheczivnoſćemi a zadžewkami pſchelézla. Někto hiſčeče na nju teſame bědženja w „Hornim Domje“ czakaja. Tola móže ſo ſtoro wěcze projuž, zo pſchenidze. Tak ſo staromu Gladſtonej woprawdžie, kaž je ſam je mjenowaf, joho poſlednie parlamentſke dželo radži.

— Tudy je 300,000 hórníkow pſchestało dželacj. Mnohe tyſach w fabrikach budža tež bórzy bjez džela, doſelž wuhlo nimaja. Hórníkam dyrbieſhe ſo někto mždy wotczaňhyc. W lětach 1887—88 běchu mždu po‐wyſhenu dōſtali. Někto pał njechadža a niemoža wobſedžerjo wuhlowych horow wjac telko dacj, doſelž wjac telko dobytka nimaja, kaž tehdem. Toho‐dla ſu dželaczerjo pſchestali dželacj. Wſchitke jednanja běchu hacj dotal bjez wuſpečha.

Ruſka. Runje ſtej ſo dwě ſečze minyloj, zo francózſke wójnske lóžje pod admiralom Gervais-om ruſku twjerdžiznu Kronstadt wopytachu, zo bychu mjez ſobu pſcheczelſtwo czim krucjiſho wobzamkli. Někto pał ſo tež ruſke lóžje hotujo, zo Francózſku zaſ wopytaja. Hijo kóne tutohu měſaca pojedu do francózſkej móreſkej twjerdžizny Toulon-a. Francózjo ſebi wſhu móžnu prouči bjeru, zo bychu Ruſam ſwoju moc na wodže pokazali a ſo jim lubili. Wſhé francózſke lóžje, kotrej móža někaf ze ſwojich měſtnow wotencj, jědu do Toulon-a. Wſho do hromady budža tam 74 wulſkich wójnskich lóži. Tute maja najpriedy ruſke ſwiatoczne pſchijecj a potom pokazacj, kaž ſu wuſuczene.

Egyptowska. Khedive abo kral Abbas, kotrej je halke nijedawno w tak młoduſkých lětech nad Egyptowskej kniežicj poczał, czini ſo pſchecy bôle a bôle ſamostatny. Kaž je ſo hijo tež tudy piſalo, ſtoji Egyptowska pod wychſchim dohlađom Jendželskeje. Wo tym pał młodý khedive, kaž ſo zda, nicio wědzeč njecha, ale chce jendželske prawo pſchecy bôle wotſchascz. Móz‐noho pomocnika w tutym namaka wón w turkowſkim sultanje. Toho je wón tež někto nijedawno wopytal. Sultan je joho pſchijiał, kaž ſo jenož woprawdžicj a wěrni ſamostatni wjerchojo pſchijimaja, je jomu tež runje tajki rjad darik. Haj khedive chyſhe ſebi ſamo turkowſku stražu (z turkowſkich

wojakow zestajaku) sobu wzac̄, zo njebych jendzelscy wojacy joho psche-kapili a wobceżowali. Jendzelszenjo z bojoscju na węch w Egyptowskiej hladaja, a na pomoc, kotrūž Turkowska posieża.

Wschelciznij.

* (Stará powucząca stawizniczka.) Kniež Mludracyk běsche ze swojej mandzelskej swoju zahrodku pscherzy a všich trébne nashyl a nasadžal. Žena hrjadka hishcze je prozdra. Tuž dže kniež Mludracyk a nashye mjelečo morchevje, dokelž we, zo ma tu joho mandzelska woſebje rady, zo by jej wjeselo pschihotowaſ. Maſajtra dže žona, kotař nicžo wo tym njevě, a natyla mjelečo bunow do hrjadki, zo by z nimi swojoho mandzelskoho zwjeſelska. Kóžby djeni nětko khdžitaj muž a žona mjelečo do zahrodku na tule hrjadku plécz — a žadyn njevě wo wuſhwie druhoſho. Žona ma morchej za njevuſhnu a wutorhne kóžde ſtwjeſczko, kotrež trjebaſ ſo poſlaže, muž taſ czini z bunami. Tak nje-dostanje ani muž žaných bunow ani žona žaneje morchevje. — Taſti je wuſpeč czahnidby, hdž macz dowola, ſchtož nan zakazuje a hdž nan pléje a potorhuje, ſchtož je macz plahowala! Dobra wucžba a stará stawizniczka, kajezej možesč čaſto doživicej.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na leto 1893: kk. 388. Khata Hantušec z Drježdán, 389. Jakub Pjech z Baćonja, 390. Hana Kralowa z Małsec, 391. Pětr Ledzbor z Krupki, 392. 393. z Prahi: theolog Miklawš Andricki, gymnasias Jurij Hejduška, 394. Miklawš Kućank ze Smjerdzacej.

Dobrowolne dary za towařstwo: J. P. 50 p., K. H. 50 p.

Zemřetaj sobustawaj: Michał Cyž (prjedy kubler w Hněwsecach) a Hana Schneiderowa w Budyšinie. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 108,530 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. 1 m.

Hromadze: 108,531 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,880 m. 15 p. — Dale je woprowaſ: N. N. k česci s. Józefa 3 m. — Hromadze: 11,883 m. 15 p.

Za cyrkej Mačeře Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowiali: N. N. 25 p., J. N., k, 10 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

z Njebjelčic 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Wozjevjenjo.

Lokalne Towařstwo Serbskich Burow za Ralsbicžanskou woſadu zmjeje njedjeslu 20. t. m. popołdnju w 5 hodž. zhromadžiznu w Konjecach. K prawie bohatomu wopylej pschepröſchuje pschedsydſtvo.

 K dženſniſhomu čiſtu je pschedidata Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“ čiſlo 3.

Cáſic̄ Šmolerječ knižic̄iſhcežerje w maczježnym domje w Budyšinie.

Katholicki Poſoč

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Euđowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodija w Endyšchinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 17.

2. septembra 1893.

Lětnik 31.

P. Michal Hórník.

Tak daloko hac̄ serbske klerusche klinčja, tak daloko hac̄ so wote mšchē witaja: so z wulskim džalom, z wutrobnej čeſćomnosćju a luboſćju mjenuje mјeno, po cihym słowianskim swęcje derje znate a z khwalbu mjenowane, mјeno naſho hórnika.

Dwanače lět je so myhlo wot tamnoho wjeſołoho swjedzenja, hdyž wjelezaſkužbny a wjelelubowany knjez swój 25 lětny měſchniſki jubilej swęcjeſte. Tehdom jomu jako swérnomu měſchniſkej, woporniwomu wótczincej a ſlawnomu wucženicej naſhi Serbja, katholicki kaž druhowériwi, duchowni a njeduchowni, wucženi a njewucženi z wutroby zbožo pschejachu, a jena myhli běſche, katraž tutych čeſćowarjow napijniesche: naſh Hórník je cihle naſh a zaſluži wſhu naſhu luboſć.

Zenož „Katholicki Poſoč“ dyrbjescze ſo tehdom bōle do zadu džeržecž, dokelž běſche dla wotkhada dotalnoho redaktora, knjeza Kusčanskoſtoho, do Prahi na khwilu zaſožer Poſoča, naſh Hórník, zaſy ſam redakciju pschijal. Džens pak, hdyž čeſćomny knjez, wot Božje miloſće nam zdjeržany, hoi z nowa dareny, ſwoje 60. lěto dokonja, ſmě zavěſcze tež Poſoč, ktrýž ma ſwoje žiwenjo a wobſtačo wot njoho, ſwoju pokornosć a luboſć wozjewicž, býrňe wſhak wědžał, zo wjeleczesczenomu knjezeſ ſamomu z tym joho pschejca njedopjelni. Pschetož to je pschec wosebite wuznamjenienjo woporniwhych duchow bylo, zo ſebi pscheja, w cihim a pokornje ſkutkowacž, a zo ſo jich zaſlužby njebjchu wuzbehovale.

My wſhak njemôžem mjeſčecž, džakownoſć nam ſłowa dawa, ſłowa, kotrež w nutnej modlitwie ſo wuprajeja, Bóh čehyl toho, kiz je teſko za naſ dželat a ſo prócowal, mytowacž z čaſnym a wěžnym žohnowanijom; a dokelž je to joho najwjetscha radoſć, za ſwoj narod dželacž, čehyl jomu Bóh hiſčic že doſhe lěta ſpožčicž k dalshomu ſkutkowanju.

Wschitkim je znate, zo wysokodostojny kniez, sedma doczewski swoje nectzische wysoke zaistowstwo, do czezkeje khoroszeje pschiindze. Wsché nadobne zamysly, kotrež ve czezomny kniez za czas mernischego stulkowanja khowacz dyrbjal, a kotrež chcz wón k spomozenju naschoho jomu tak luboho naroda hisczeje radu wuwiesz, zdachu so tehdom zniczene bycz kaž kwetki, po kotrejch je lodojty mróz poduł; tola Bóh je nam zdżerzał naschoho dobroczerja a wjednika. Z nowej cijloszcu ducha a tež k najmienischomu z dżela wobnowienymi mocami czela widzimy joho pschestupicj mjezu noweje periody joho stulkownoho živjenja.

Měsach dolsko njemózesche a njesmedzesche w swojej khoroszeji wysokodostojny kniez po žadanju swojeje wutroby do cyrkwe hiž; někto joho widzimy zas wschednje pschistupowacj k woltarzej Božomu. Z joho modlitwami zjednoczeni proshymy tež my džensa a pszechy Boha, zo chcz wobnowicj joho móć Boh, „kiz zwieseli joho młodosez“.

W Budyschinje, 1. septembra 1893.

Redakcija „Katholicko Posola“.

Z wótenoho kraja.

Sakscy pryncojo a pryncesny duchownskoho powołania.

Każ je nam hiž Posol naspomnił, je nasch kralowski prync Max, kiz bě wojeriski wszechscy, sebi duchowne powołanjo wuzwolik. To je we wszechelskich nječatholskich nowinach wjele procha zbudzilo, dokelž tajcy pífarjo, kotsiz jenož psched swětom a joho kublami so klonja, njemóža wopšchijec, zo moħl sebi něchtó powołanjo z njeſebičnoſeje a wszechscyje myſle wuzwolicez. Tola we Wettinskim splahu, kotremuž nasch kralowski dom pschitluscha, to niežo tak jara żadne njeje, a liczba tych, tak daloko hacj mōžemy pschewidzec, kotsiz su z Wettinskich splahow do duchownoho stawa abo kloschtyrskoho rjada zestupili, njeje mała.

Hižo wótc Wettinskoho domu, Konrad, kiz wot I. 1123—1156 knjezescze, stupi na koncu knježenja w nowembri 1156 do kloschtra swj. Pětra pola Halle a wumrē tam 5. febr. 1157. Z joho 13 džeczi bu syn Hermann duchowny a běše wot 1172—77 Bambergski biskop. Z joho džontow wuzwolichu z kloschtyrskie živjenjo. Oda a Berta běchtej pozdžischo abbatissę w Gerbstadt a tcezja w Quedlinburgu. Wot džeczi joho syna Dietricha, hrabje z Landsberga, stupiszczej 2 džeczi do duchownoho powołania; Herta bu knjezna a Dietrich bu duchowny. Sedyn syn hrabje Dedosa z Groitscha, wnuk wjeicha Konrada, z imenom Filipp, bu wulkomischtur (abt) rjada swj. Jana abo Johaniitow. Konradowy najmłodschi syn, Biedrich z Brenja, mjeſeſte dżowoku Sofiju, kotrež jako abbatissa w Quedlinburgu wumrē. Drugi Konradowy syn Otto I. mjeſeſte 2 dżowcy, Jadwigę a Eugeniju, kotrejz buschtej wobě kloschtyrskie knježnje, a jenoho syna Hendricha, kiz bě nojprjedy kanonikus w Magdeburgu a potom do rjada Templerow w Strysej zaſtupi a tam 12. oktobra 1221 wumrē. Ze synow joho bratra Dietricha I. wuzwolichu zaſy tijo duchownski stav. Hendrich a Dietrich zaſtupischtaj do kloschtrow a Otto bu měſchnik w Magdeburgu. Najstarszhi syn Dietricha, Konrad I., mjeſeſte 4 synow, z kotrejchž joho 3 w knježenju sczehowachu, mjez tym zo schtworth najmłodschi do rjada Templerow zaſtupi. Otto III. horjeka spomnienoho wójwody Dietricha wotstupi 1288 džel Wettinskich wobsedzeństw archybiskop-

stwej Magdeburgskomu. Dzeci Mischnianskich markrabjow Otta Bohatoho (1156—90) a Albrechta Gordoho (1190—95) njebuchu duchowni. Tola syn Dietricha, fiz po nimaj kniezesche (1195—1221), bescze wot 1242—72 biskop w Naumburgu, a jeho druhorodzeny, Hendrich, wumre 1259 jako Mischnianski probst. Wot Hendricha Jasnoho (1221—88) dziesczej 2 dzowcy, Jadwiga a Adelhaid, do kloschtra. Wot Albrechtowych potomnikow (1288—1307) niewuzwolishu drje z kniezeskej swojby zani duchowne powołanjo, tola dwie dzowcy jeho bratra Dietricha, Sofija a Herta, zastupisctej do kloschtyrskoho rjada. Tohorunja dwie dzowcy Biedricha Mernoho (1428—64), Jadwiga, fiz 1519 jako abbatissa w Quedlinburgu wumre, a Margaretha, kotaż bę priorka w kloschtrje w Säusslicach (Seuhltig). Ze synow Arnoschta (1464—86) wumre Albert 1482 jako administrator Mainckiego archybiskopstwa, miej tym zo Ernst 1513 jako archybiskop w Magdeburgu wumre. Biedrich, szessty syn Albrechta Schrobloho, bescze 1498 wulkomischter (abt) nemskoho rjada a wumre 1510. Też jako wobec stronej Wettinskoho spłaha so k nowej Lutherowej wérje pschiwobrociszcztej, namakam hischeje k najmienischomu jedyn pad, zo jedyn prync duchownstwo wuzwoli. Mjenujec w l. 1695 wróciż so Christian August ze sakseje Zeitzskeje wójwodskeje swojby, potaisim z Ernestinskej linije, w Parizu do katholskeje cyrkwe a bu potom biskop w Raab, a na poszedku kardinalarecybiskop w Granje we Wuheriskej. Hacż su ze swojby wójwodow Coburg-Cobarskich, fiz je katholska a kotrejz nětischi wjerch Ferdinand w Bolharskej pschiluscha, a też potomnicz nětisicheje portugalskeje kral. swojby, zani potomnicz duchowne powołanjo wuzwolili, njeje nam znate.

Jako pak bę so Albertinska strona psche August I. zas do kath. cyrkwe wróciła, boryż zas prync Clemens Wjacław, 1739 rodzeny, syn Augusta II., fiz wot 1733—1763 kniezesche, duchowny stav wuzwoli. Tónsamy bę hido jako 20 lętny młodzenc w kejzorskim wójsku wysoko założnistrojewo jako pełny marschalleutnant (Feldmarschall-Lieutenant) doszczahnyk, ale stupi, kąż nětk prync Max, njewočekanie do duchownskoho stawa, bu potom biskop w Freisingen a Regensburgu, 1768 archybiskop a kurwietch w Trieru, a po zbehnjenju kurwietchowstwa (1801) biskop w Augsburgu w Bayerskej, hdzej 1812 w Oberndorfie pola Augsburga wumre. Toho starszca sotra Marija Christina stupi do kloschtra a wumre 1782 jako abbatissa w Biremont w Lotringiskej. Młodsza sotra Marija Kunigunda wuzwoli tohorunja kloschtyrski rjad a bę pozdzijszcho wjerch-abbatissa w Thornje a Essenie a wumre po zbehnjeniu kloschtra 1812 w 86. lécze w Dreždanzach.

Pschipomnicz hiszczę chcu, zo drje je z dobrym pschekladżenjom prync Max runjewon Eichstädt sebi wuzwolił. Ze to mjenujich město, kotrejz psched mało lětžesatkami naschomu kralowskemu domej jara blisko stojesche. Wot 1802—1805 kłuschesche wjerchowstwo Eichstädt wulkowójwodże z Toskaną, fiz je 1805 Bayerskej wotstupi. W lécze 1817 dosta tute 20 mil wopschijace wjerchowstwo předawski italsski kral Eugen Beauharnais, pschirodný syn Napoleona I., tola wosta jako kniejestwo pod Bayerskej. Nětk bescze so toho syn Karl August Eugen Napoleon 1835 z portugalskej kralownu Mariju da gloria wożenil; tola wumre hido za někotre měsacy. Zwudowjena kralowna wożeni so hido w pschichodnym lécze z pryncem Ferdinandem ze saksko-coburgsko-cobarskej swojby; mjesche 3 pryncow a jenu pryncessnu, Mariju Hanu, fiz so z naschim kralowskim pryncem Jurjom wożeni, ale 1884 wumre. Tuteje njebočiciskeje pryncessny tseczí syn je prync Max.

K.

Pucjowanske dopomnjenki.

(Vokraczowanjo.)

Zaſy běchu ſo někotre hodžiny minhle. Trent a Roveredo běchtaj davno hždo daloko zady. Skónčnje w prěním italskim měſeče zaſtachmy. Běſche to měſtaczko Ala, hždež mějachu ſo cła dla wěcy pſchehladowanja, kaž je to na krajnych mjezach waſchnjo. Ale runje tute pſchehladowanjo pſchinjeſe nam prěni wobraz italskoho žiwjenja. Dokelž nadobo z nami runje dwaj ſpěſhneſi cžahaj pſchijedzeſtaj a tutaj ſo wězo ſtomžicž njemžeschtaj, dyrbjachmy my cžakacž. Zo pak by pſchi tym ničto „do niezboža nepeſchischoł“, woprawdze pak, zo by žadyn bjez elo-płaczenja cžetnycž njemoħł, wohſtupichu nas 5 abo 6 póſcavowje a cžerjachu noš, kaž cžrjodu arreſtantow (jathych) po ſchěroku ſthodže dele. Hdyž běchmy wſchitcy nitsz, zamknýchu durje za nami. Duž tloczachmy ſo zmuzicze po podzemské khódbje dale, doniz na druhı kónce nepeſchindzechmy. Tola tež tu běchu durje zamknjene, předy hacž běchu wſchitcy pſcheschli; dyrbjachmy ſo pomalu zaſy zwroćecž.

Tak tu na dwě hodžinje dołho po tutych hubjenje rozſwětlenych a z tužnym, ſtuchlym powětrom napjelnjenych wjelbach a khódbach woſolo běudžachmy. Lohodla bě woprawdze bjez džiwa, zo woſobne Mnichowske knjenje, kotrež wobežnoſzow zwučene njeběchu, wſchech móžnych a njemóžnych ſwiatych wo „wumozjenju“ proſyč z pocžachu. Tu ſtyschach tež prěni króž zdýchowancko: „Ach, Deutschland, Deutschland über alles“. Ale to wscho nicžo neponhaſche. „Deutschlandchen“ nepeſchindže pomhacž, a to z dobrym prawom nic; pſchetoz knjeſke Mnichowczanki dyrbjachu tola tež ſpýtacž, kaž ſo po Italskej pucjuje.

Skónčnje ſo durje wotamknýchu, a někto ſtupachmy zaſy z póſcavemi wobdacži pomaku do pſchehladowanje. Pſchehladowanjo ſame džesche, dokelž ſo italskim zaſtojniam dželo běrži woſtudži, nimale ſpěſhneſi a zwiershne. Rjedziwajo na to pak běchu ſo pucjowarjo tola tak woboſeli, zo mieno „Ala“ mjez nimi wjele dnjow dołho podobnu hrózbu wubudžesche, kaž w starých cžasach ſłowa „Hannibal“ abo „Turkowje“ abo „Rusowje“. — Po prawym pak bě tola wscho jenož zajimawe wotměnjenjo. Rjelube na cykle wěcy bě jenož wjac̄y hacž dwěhodžinske zapozdženjo, tak zo do pſchichodnoho města Verony, hždež mějachmy prěni króž w Italskej pſchenocowacž, město woſolo 10 hakle po 12 (w noch) pſchijedzeſtachmy.

Tu woſladačachmy druhı wobraz italskoho žiwjenja, druhı egyptowſku čžwilu. Hždo wot nazdala bě holk a hara ſtyshecz, kotaž pak hſicheze hla-đajey pſchiberasche, hdyž cžah zaſta a ſo pucjowarjo z wozow walecž pocžachu. Pohonczowje, kotsiž mějachu noš do hoſpodow zwozycz, woſaku jedyn pſchemo druhoho mieno swojoho hotela, zo bychu pucjowarjo loże prawy wóz namakali. Tola najwjetschi džel z nich njebě pſchez zamolenjo wjedniſtwa žaneje „hotellarty“ (adrefsy swojeje hoſpody) dostał, tak zo ničto njewěžesche, hžde chce, a pohonczowje nic, hžde dyrbja. Wjedniſtaj, kotaž mějachaj wěc woſtaracž a rjadowacž, ſo ſtejo wadžeschtaj, kotry je na zmyſlu wina. Sam pak ſo italskeje ryče dla ſkoro ničto doryczeč njiemžesche. Tuž ſo běhasche a woſasche, wozy jězdachu překl a po dołhoſci; ſkónčnje dyrbjeschke kždy hladacž, zo ſo nehdze ſobu pſchipowisny a tak z najwjetscha do někajeje hoſpody pſchiniſdze.

Mh Serbja běchmy ſo hacž dotal derje hromadu djerželi a chyčhmy tohodla tež tu, ie-li móžno, w jenym hoſćencu pſchenocowacž. Tola to ſo nam pſchi wulſkej měſtchenych njeradži. Za pječ minutow běchmy ſo wſchitcy

rozhubili. Žadyn wjac wo drugim njewědžesche. Kóždy bě něhdje na drugim koncu města.

Po tuthym drugim zapozdzenju skončenje wokoło 1 do hoscjenca pschi-jedzechmy, hdzej hžo pschez z hodžinu na nas čzkaču. Tuž nas hnydom do jstwiecki wiedzechu, hdzej bě wjeczér pschihotowana: njeselena polinka a zefusichena pječen, vrenje móskowe abo móslace mjaſo, kotrež je pódla kozacoho w Italſkej najwſchědnishe. Tola njebedechmy — hłodni, byrnjež wot pschi-poſonja wjeli wjach njejedli. Tuž wupichmy swoje wino (piwo so w Italſkej njeplje, dokelž je hubienſche a držsche hacž wino) a potom chchchmy w ſku lehnę. Tola to tak ſpečchnje njeindžesche. Tu bě zaſy najprjedy wulke wołanjo a honjenjo trébne, předy hacž bě wſcho k merej; pschetož hara a hadrija je w Italſkej pschi wſhim hłowna wěc. Něchtio z čzicha a w měrje ſejmicež, to tam do cyka njeznaja.

Skonečnje zahnaču nas po třjoch do čzmowych komorkow bjez woknow, jenož z małym wuhladkem nad durjemi. K tomu běchu hłowiaki a wodžecža khetro jara mazane (njerody a mazanoſeže w Italſkej wjeli nadendžesche). Tuž zmjetachmy wſcho z kožow a lehnchchmy so hnydom zhotowani na runje tak mazany ſłomnik (Strohsack) a wodžechchmy so ze ſwojimi pucžowanſkimi dekami. Spacz pak jara njeſmedžach, dokelž běch so hewak zavěſci po cyle kſchimje zlehanym ſłomniku dele kulis. Pschi tuthym spodžiwnym „wotpočinku“ dopomnich so na pobožne zdychowanežko: „Knieje, njeſchtraſuj nas, mó žno ſmí ſchrafowani“, kotrež běch jako mały hólcež jónu w Khróſczechach ſlychal.

Noc na dobre zbožo doľho njetrajesche; pschetož po dwěmaj běchmy so lehnyli a w ſchtyriech dyrbjachmy hžo zaſy ſtawac̄. Vóz ſhromadžchchmy so k ſnedani, kotaž bě pschi khežnych durjach pschihotowana. Na blidze ſtojačhu ſcheroke nopach, kotrež ani na zwjerschnu, ani na ſpódnju ſchaltu podobne njebedechu. Do nich naliwachu nam warjach ſchery napoj. Dokelž nje-mžach do toho pschińc, hacž to kofej je abo nic, wopraſhach ſo ſufoda, tola tón tež njevědžo z ramjenjomaj ſczahowasche. Duž pijach, njech bě, ſhtož chyſche. Duch po pucžu ſkončenje zhonich, zo bě to woprawdze kofej był, do kofrohož pak bě, kaž ſo zdaſche, město mloka woliſ na laty. K pschikufowanju dóstachchmy cyle twierde caltı a hischče twjerdschi ſuchi khléb. Tuž ſnedanjo wězo doľho njetrajesche. Haj, po khwili ſchiniidžechmy do toho, zo běchmy tu ſamo „žiwe“ dopomjenení ſobu na pucž dóstali.

To bě preni italſki „hotel“ (wosobny hoscjenec)! Tola, zo bych nikož wot pucžowanja do Róma njevotraſchil, dyrbju pschispolnicz, zo pozdžiſho tež tajſe hoscjench nadendžechmy, hdzej tajſe njevorjady njebedechu; hewak pak ſo živjenjo wſchudzom podobne wopjetowasche, kaž tu we Veronje. Tohodla ſo wopredka wjeczora kóždy raz hžo do čzasa bojachchmy. Ale po něčim tomu wſhomu cyle derje pschiwuknychmy. (Pschichodnje dale.)

3. Lutzych a Šakskeje.

Z Budyschina. Minjenu ſrijedu je najdostojniſchi knyez biskop Ludwik, kofrohož ſtrwota ſo Bohu džak tola, hacžruniž pomału, ſtajnje porjedža, w hrodowej kapali w Scherachowje naſchim tſiom kandidatam duchownſtwa, knyezam Strancej, Juſtej a Linçy nižsche ſweczizny wudželil. Tonfuru běſche jim hžo tydženj předy wudželil. Pschi ſwiatocžnosći běſchtaj wysoko-dostojnaj knyezaj Monsignore ſenior Kucžank, kž mejeſche Božu mſchu, a

fanonitkus a präses Luscjaniski pschitomnaj. Dalsche swiecžizny che najdostojnišchi kniez w Budyschinje wudželecž a to 20. septembra subdiakonat, 22. sept. diakonat a nježelu 24. sept. měščnišku swiecžiznu.

— Kniez scholastikus Hórník je džens 1. septembra swój 60. narodny džený pschi dobřej strovocze doživili. Wjelazajšvnomu kniezu ze wšichčich stronow z wotčinu a wukraja, wot jenotliwych a wschelakich towarzstw dopokazma lubošče a cęsczomnosče pschitkhadžeja. Rozprawu wo tym móžemy dla wobzamknjenja redakcije hafle w bližšim čiſle podacž.

— Wólbne hibanjo we 8. saſtku wólbnym wotkjeju je do wužich folijow pschitklo. Strona němčich rycerłublerjow a najeňkow, kotsiž njechadža, zo by tutón wotkjes Serb zaſtupował, su jako swojoho kandidata rycerłublerja Hustiga nad Želcu poſtaſili. Cyle mieſečo su 20. aug. w Kamjencu zhromadžiznu, kotrž běchu po zdaču wotpoweli, wotmeli a tam nowoho kandidata poſtaſili. Něko budže winowatoſez wšichčich Serbow a wšichčich ratarjow, zo prćowanja tamnych pschecžinikow poraža a na wólbnym dnju w oktobru wšichčich swój hłos wotedadža za Michała Koklu, lublerja w Chrócežicach. Zo by so wólbna agitacija za Koklu organizowała, su kniezojo gmejniczych pschedstojerjo Hauptmann w Böschizach, Žur w Njebjeležicach a Wiczaz (Lehman) w Róžencze na pschitkhodnu nježelu 3. septembra zhromadžiznu do Smjecžkečanskeje Kupjese powoſali. Proſymy swojich cętarjow, zo býchu tutu zhromadžiznu wopytali a swoje mochy zhromadnemu prćowanju poſticžili.

3. Radworja. Na smj. Jakuba je jena Serbowka naſheje woſady, Marija Kralec, rodž. z Wulkeje Dubrawy, pod imenom Agatha swjatočne sluby w klóſtrje Wórschulinkow w Schweiđniciach wotpožila. K.

3 chłoko swęta.

Němska. Kaz̄ hžo mnohe lěta so tež lěta wšichčich biskopja Bruskeje zénđežku w Fulđe, hdjež cęko swjatoho Bonifacijo, pschez kotorož skutkowanjo Němcy psched poſdra tysac lětami so pohansiwa wotrkennu a tschečanſtwo pschitwazhu, wotpoczuje. Tudy nad rowom swojoho japoſchtoſa wu r adžu ja joho naſtupnikojo powſchitkowne naležnoſče katholskeje cyrkwe w pruſiſh krojach. Dwaj biskopai njenomežetaj khorosze dla pschitomnaj býcz. Alle biskop z Mainca, kotrž w Hessenskej leži, bě jako hóſcž pschitomny. Sednanja tuthych zhromadžiznow so pszech tajnie stawaja, a nicto wo nich nicio njezhoni. Alle smy pschewědczeni, zo, schtož tam biskopja wuſadža, budže t Božej cęſczi a t žohnowanju cyrkwe a wotčinu.

— W Bambergu budže so po pschitklađe loňchoho lěta praktisko-socialny kursus wotdžerzeč. Wsichtch katholich mužojo, kotsiž maya we zjawnym žiwjenju dželacz, woſebie paſ, kotsiž za dželaczeſki lud so prćuja, móža tudy wjèle natuſtnycz. Najlepſhi a najwubjerniſhi rycznikovo a znajerjo socialnoho praschenja budža tudy pschednoschowacž, a poſazowacž, kač ma so socialne praschenjo w katholickim zmýſlu wuwičz. Podobny kursus, traſč týdženj trajacy, so krótki čas pozdžiſho tež w Neisse w Schlejnskej woſbudže. K woběmaj su so množi duchowni a swětni wjedžiczerjo dželaczeſkich zjednoczenjow a towarzstw zamolweli.

— Schtyrcyta powſchitkowna zhromadžizna němčich katholikow so w tuthych dnjach wotmewa. Schtož smy dotal wo njej njezhonili, je wulkotnje a kraſnje so poradžila. Nježelu psched wjecžorom so zhromadžizna z hudžvu a z hnijaczymi ſłowami wotewri. Pschedsyda lokalnoho komiteja rycznik

dr. Thalhofer z hromadžiznu wotewri z katholiskim postrowom: Budź khowały Sęzus Chrystus. Potom tež Würzburgski měščanost w mjenje měščanskeje rady czuzych powita. Potom wjac kniežich ryczeſche, ze wschelakich krojow postrowy tudy z hromadženym katholikam Němiskeje ze swojich domowinow pschi-nieſchi. Mjez nimi bě mlody duchowny z Australiskeje. Póndželu zapocza so z hromadne dželo z pontifikalnej Bożej mschi, kotruž najdostojnischii Würzburgski biskop von Stein swjeteſche. Potom so wuzwoli za přehojo pschedlydu z hromadžizny hrabja Galen. Telegrammaj swjatomu wócei a bayerskomu princej kniežerjei so wotpólaſchtaj. Wot wobeju na drugi džen wotmołwy pschinidzechu. Knieželi su dotal wosebje: knieža biskop z Würburga, potom archibiskop z Bamberga, znaty farar Hammer, potom jara rjenje professor Schädler. Wutoru zapocza so swjedženj z processionom wukhadžachym wot rowa swjatoho Křiliana na swj. Miklavschowu horu do swj. Marijineje cyrkwięzki. W z hromadžizne množi zasyl ryczachu, mjez nimi tež nasch ſakſki krajan kniež major Rochus v. Rochow wo romiskim praſchenju. Tak daloko je so z hromadžizna minyla — a je doſej spóznacž, tak žive a horliwe je katholiske žiwenje w Němiskej.

— Wutoru 22. augusta zemrě na swojim hrodže Reinhardsbunn Ernst wójwoda Saxe-Coburg-Gotha. Wón bě 75 lét starý, a bjez jenohu lěta 50 lét kniežer svojeho kraja, potaſkim tež w cjasach, hdyl so Němiske fejzorstwo założi. Wón běſche do cyla za ziednoczenjo wšchech němiskich mócnarſtow w fejzorstwu. Braja, zo je sam čech fejzor bycz. Wójwoda Ernst bě ženjeny z prynceſnu Alexandrinu z Badenskeje. Njezawostají pak žanyh džecži. Tohodla kniežerſtvo pschipadnje druhomu najstarschomu synu (najstarschi je w Jendželskej krónprynce) joho bratra, kotryž bě z Viktorijou, jendželskej kralownu, ženjeny. Princ rěka wójwoda Alfred z Edenburga. Tutoń je hižo zapoczał kniežicž, ministrojo, wójſko a zapóſlanch su jomu hižo pschisahu swěrých wotpozložili.

— Lědma je wojerſki namjet pscheléž, a so hižo dopjelni, čohož smy so bojeli. Počzynie so mjenujcy hižo zasyl pschihotowacž nowe wówjetſchenje wójſka, a to tuton krócz mariny. Zawěſcze budže kniežerſtwo w pschichodnym sejmje někotre nowe wójnske lódže za wiele millionow hriwnow žadacž. Tak wjacwudawki za wójſko wopravdze konca měcz njechadža.

Austrija. Tudy staj 14. augusta, někotre hodžinu rózno, dwaj biskopaj wumreloj, a to biskop Binder w St. Pölten a wjerchbiskop Zwerger w Schtyriskim Hradcu a Šekawje. Biskop Binder je mało zjawnje wustupowaſ, wón wšeč swoje moch nałożowasche za zbožo swojeje diöceſy; wjerchbiskop Zwerger bě runje tak horliwy a swěrny pastyr swojeje wupřestřeneje diöceſy, kotrež 26 lét pschedstojesche, ale nimo toho je wón tež we wschelakich krajnych wosebitých sejmach, pschez nowinaſtvo a w z hromadžiznach za prawo katholiskeje cyrkwię wojowaſ, tak zo je joho mjenou ſławne tež z wonka mjezow joho wótežinu.

Francózská. Psched tydženjom wotměchu so tudy mólby depuтиrowanych (zapóſlancow). Republikanojo su mócnje dobyli, a to z pomocu katholikow. Pschedlyda ministerſtwa Dupuy mjenujcy je so pscheczy pschedciwo katholikam měrniwo a po móžnosći sprawný pokazał. Tohodla joho wulki pschiwisk mjez nimi. Dale je tež swjaty wótc kardinala Decot, archibiskope w Bordeaux, pismo pschipoſlał, w kotrymž napomina: kóžda wychnoſez, ktraž runje wobſtoji, ma so pschipožnacž. Nadžijamy so, zo so nashe pschecža a wozkaſlowanja dopjelnya.

— W Aigueš Mortes, městaczu w južnej Francózskiej, francózscy dželacjerjo italskich, kotsiž mjenje mzdý žadachu, nadpadnýchmu a 15 morichu a 40 ranichu. W Italskej je to hodla chýl lud napschečzo Francózam rozzlobjený a to z dobrým prawom. Francózsa je so pola italskoho kniežestwa zamolwiła, a slubila, zo chce za wscheinim winowathymi sledzicž a jich krucze khostacz.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 395. Paweł Šoltá, gymnasiast w Prazy, 396 — 401. z Konjec: Jurij Kocor, Jakub Matka, Madlena Hawkowa, Michał Woko, Pětr Čornak, Mikl. Matka, 402 — 408. z Ralbic: Pětr Lebza, Michał Kocor, Jurij Rachel, Pětr Žur, Michał Domaška, Jurij Žur, Mikl. Čornak, 409. 410. z Nowoslic: Jakub Jacsław, Mikławš Bětka, 411. Jan Bjarš z Lazka, 412. Pětr Bur ze Šunowa.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 663. Jurij Kocor z Konjec, 664 — 667. z Ralbic: Michał Domaška, Jurij Rachel, Michał Kocor, Michał Čoška, 668. Mikławš Janca z Nowoslic, 669. Pětr Bur ze Šunowa.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 108,531 m. — p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowało: r. 1 m.

Hromadze: 108,532 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,883 m. 15 p. — Dale je so woprowało: ze zawostajenſta wotemrěteje z Radworja 5 m. — Hromadze: 11,888 m. 15 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: P. T. N. z R. 6 m. 80 p., hrodowski k. kapł. Zit-Vogel z Workle 15 m., njemjenowany z Boranec 2 m., Mikławš Kopr z Bronja 10 m., njemjenowana z Boranec 3 m., ze zawostajenſta njeboh Marje Šmitkoweje (Koprki) z Radworja 100 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. Ł. 2 m.

Za cyrkej w Lubliju: Ze zawostajenſta wotemrěteje z Radworja 5 m.

Za cyrkej w Plawnje: Ze zawostajenſta wotemrěteje z Radworja 10 m.

Zapłać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrēla je: sotra Januaria Schäfer z Niżdorfa. R. i. p.

Wot redakcije.

Nasich znath pscheczel kniež Černý w Králověje Hradcu je w Prazy pola Vilimka r̄jany wobraz knieza scholastika Hórnika k wopomnjeſciu na jeho dokonjane 60. lěto čiſhcečez dal. Tutoń wobraz móže so pschecz redakciju „Katholskoho Posola“ a jenotliwe expedicije dōstacž a płaciž exemplar 75 pj.

Wozjewienjo.

Dwě žiwnosći kat. čiſ. 68. a 77. w Radworju matej so 12. septembra popołdnju 2 hodž. w Radworju na pschesadžowanjo z wuzwoſenjom mjez pschesadžowarjemi pschedawac̄. Prěniſčha ma wokoło 11 kórcow a druga wokoło 13 kórcow role, kóžda pak něčto inventara. Pschesadžowanjo wotbudze so w čiſle 77. „w mlhniſkich khezech“.

 A džensniſhomu čiſlu je pschedidata Zabawna příloha „Katholskoho Posola“ čiſlo 4.

Ciſhce Smolerječ knihičiſhcejeſcie w macžicžnym domje w Dubyschinje.

Katholicki Posad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 18.

16. septembra 1893.

Lětnik 31.

Džen Naroda swjateje Marije w Różencje.

Różant hospodowasche na dnju Naroda swjateje Marije 10 serbskich processionow, kotrež so tam ī modlitwje a Božim sluzbam zejdęchu. Psihi tutej pschileznoſci běſte prawje derje spóznacž, kaf so Serbja w spěwanju ſerluschow a modlitwor wudoſonje.

Hdyž ja psched něhdžé 20 lětami tute hnadowne městno wopytowach, dyrbju prajicž, zo so tudy, njeđiwaſo na spróčnoho wuczerja, skoro w kózdyh dželu cyrkwi psihi spěwanju ſerluschow hinač začahowasche. Haj, wěm so dopomnicž, zo so z tym khalachu, zo su prawie krucze swouju kjenazhonitoſcž zaſtupowali. Ale netk je so zwjeseſace pschemenjenjo zapocząto.

W cykej cyrkwi z jenym hłosom kaf z jenoho horta so spěwy zaſpewaja. Haj samo najmjenje nawěđithy spěwar, kif jenož na ſłowa hłada, so njemoli. Wulki džel porjada móže so pschipisacž knjezej wuczerjei, kif je spěvarjom derje zhromadžil. Tola schto možlo to powšchitownej jednocze dopomiacž? Najwjetſchi džak ſluſha knjezej ſcholastikej Hórnikej, kif je lěta dolhe dželo njeſebicznje na so wzal a „Vobožnogo Woſadnika“ wudal. Zawěſeſeje je někotrykuli zatłoczeny pobožny, w hnadownej cyrkwi, za najwetschoho dobro-čerja serbskich spěvariom, haj cykohu ludu, mały paczér Bohu poſkał.

Njech so tež na tutym městnie najwutrobnischi džak wupraji ſlawnomu starcej, kif je so hódný wo pokazał swojoho patróna swjatoho Michala, fotrohož wothlás tež hishcze džens klinčji: „Schtó je kaf z Boh?“

Tola paczér so nijej hishcze jenak zawiędł. Był radžil, zo bychmy nětke, hdyž je knjez P. Hórnik swoje 60. lěto dokonjal, jomu kaf znamjo swojho džaka z tym wopokaſali, zo tež „Wótcze naſč“ a „Strowa sy Marija“ po cylych Serbach jenak spěwacž poczniemy. Tu njedyrbjal so tola ničto po hórschowacž, hdyž so jenož najswjetczishe měno „Jézus“ same

mjenjuje, a tež, hdyž so praji „něk a w hodžinje našćeje smjercže“ a t. d. Tute pschelozowanjo je tola tež najvjetschi serbski wucženc za dobre spóznał, a na joho najvjetschej swđomitoſezi zaměſćeze nictó njedweluje.

..... a.

Pschipomnjenjo redakcije. Tutón hlos z luda, mot njewucženohho ſobuſtava naſchoho towarſtwa nam poſlany, je zaſ nowy dopolaz za to, zo tež ſtrony rozm njevucženohho rady pſchipóznawa, ſhtož wucžený z wědomost-njimi dopolazami woſkruci. Hijo je pſchez dwě ſčeze, zo naſch knjeg Hörnič z naſtarškom w „Kath. Poſole“ za porjedzenjo naſchich modlitwov, woſebje modlitwy „Strowa sy Marija“ piſaſche. Tam a ſem ſu pocželi w zhromadnym modlenju ſo po tym zložowac̄ — a dže to jara rjenje. Powſchitkownje wſchak ſo taſte porjedzenja pomala pſchewjedu; pſchewjedu paſ ſo tola. Tak drje ſo rózarije někto wſchudže prawje, t. r. po porjedzenym, mot cyrkwi pſchedpiſanym waſchnju ſpěwaja. Tak ma byč a budže to tež z tutym porjedzenjom.

Zenomu ſlowu paſ, kotrež je ſo ſtſchecž dało, njemóžemh dačz prawje byč, zo ſo pacžerje njedadža porjedzeč. Hdy by ſo w tym ničo porjedzeč njedyrbjal, dha bychu w běhu ſetſtoſkow ſo wſchelake wopacžnoſeže do nich dobyč mohle, a potom moſtač dyrbjale! Ženo na jedyn pſchitkad chcemy poſačac̄. Smj we „Wótče naſchu“ tam a ſem ſpěvac̄ ſtſcheli: ſwiatloſcene budž twoje „Bože“ imeno; pſchinidž k nam „z twojim krajetom“; wodaj nam „Boh“ naſche winh ... a podobne wopacžnoſeže. Njedyrbja ſo te porjedzeč? To tola nictó njebudže woſkruečez chyč!

Nima ſo runje tak tež z modlitwu „Strowa sy Marija“? Wopacžny serbski text, kiž je ſo dotal powſchitkownje trjebal, tola nihdže mot Boha žjewjeny njeje, zo by ſo porjedzenju podežiſnycž njeměl. To je pſcheloz, runje tak kaž je tež němſki text pſcheloz. Vacžonſki originalny text paſ ma jeno „Ježus“. Wſchudže cyrkej tak ſpěwa, we wſchech ryczach, we wſchech krajach. Schtó nam Serbam prawo dawa, ſlowo „Khryſtus“ pſchitaci cž? To džen je pſchecžiwo cyrkvi a rěka modlitwu cyrkwi porjedzeč chyč. Pſcheloz tónle pſchitaw k je porjedzenjo, a to njedowolene porjedzenjo był; hdyž ſo wón něk wuwoſtaji, dha to njeje njedowolene porjedzenjo, ale wróženjo k prawdže. Wſchak tola, hdyž rózarije ſpěwamy, smj hijo pſchecž a wſchudžom tak prajili, kaž dyrbi byč bjez pſchitawka ſlowa „Khryſtus“. Tuž tež tele „porjedzenjo“ nam ničo nowe njeje.

A ſhtož ſlowo „hodžina“ naſtupa, dha ſo tež toho ſtróžicž njetrjebamy. Schtóž „Pobožnoho Woſadnika“ pilnje a porjedne trjeba, tomu duh a rycz kraſneje knihi dale a bóle „do krewje“ pſchenidže, a njebudže jomu móžno hinal praſicž, hacž „w hodžinje“. Powſchitkowne zavjedzenjo „Woſadnika“ tež tute „porjedzenjo“ móžne a pſchijomne ſčini.

Pucžowanske dopomnjenki.

(Potracžowan.)

Za male poſ hodžinu běchmy hijo wſchitcy zaſy na wozach, kotrež naſ ze ſamſnej ſpěchnoſežu kaž wjecžor na hlowne dwórnischič Porto Vescovo wožachu. Tu ſo cyh proceſſion pomala zaſy zhromadži. Zbionichmy drje tu, zo pſchez powſchitkowny njeporjad a zmylk něhdže pſatnacžo žaneje hoſpody dóstali njeběchu a zo běchmy jenoho cyle žhubili, kotrež bě ſo naſſkerje dalschoho

puczowanja nabojał a tohođla z časom zaſy wróczil; tola wjesełach so, nje-džiwajo na wſcho to, hdyz widżach, zo z najmjenšcha naſchi Serbja jedyn po druhim zaſy pſchijedžechu. — Tak ſmy wſchitich prěnju nōc w Italſkej zbožownje pſchetalí.

Běchmy ſo zbožownje wſchitich zaſy na hlownym dwórniſhczu Porto Bescovo (we Veronje) zhromadžili a do wožow zefydalí. Hdyz pječ ſieſte, czah wotjedže. Tu ſpóznachmy bórzny žałostny rožděl mjez rjanymi bayerskimi wožami, z kotrymž běchmy dotal jeli, a tuthmi italskimi. Durje, woſna, lawki, wſcho bě jenaſ wuzke a mazane. Zaweschlow we wołnach tu njebe; haj možachmy wo zbožu ryežec, zo běchu z najmjenšcha ſchleńcy chle; pſchetož ſhachmy tež wo taſtich wožach, hdzež běchu woſna rozbite, tak zo dyrbachu puczowarjo wěſtka a horcoły dla džerh z rubiſhckami a klobukami zatylowac̄. Dokelž ſo wožy jara poređko mjetu a puczowarjo wſcho pſchi ſebi na zemju mjetaja (a my wězo tež we wſchém po italskim waſchnju ſobuczinjachmy), ſedzachmy husto hac̄ do kulkow w starých papjerach a apfelliňowých běliznach. Swęch w nočy husto zhaschuja, abo miſchtria ſo jenož hubjenje a napjelnjeja chly wož ze ſmierdžatym dymom. Železnich zaſtojnich runje podat⁹ wobraz njeſtaža; ſu ſwojich wožow doſtojni; pſchetož nimaja ani zaſtojnſkeje draſty, ale ſu w mazaných wſchědných kabatach, a jenož po dwěrōžkatej módréj čapce, pak je runje tak mazana, ſpóznajesch, zo ſu to železnich zaſtojnich. Wóhniwej woči, njezrozemliwe ſkowa a naſhilnoſć ſ naſlomu rozhorenju ſtraſhny napohlad hiſheje dohotuju.

Nazhoniſty ĭnjez w Budyschinje, kotryž je tež po Italſkej puczował, pſchiruna mi jich z banditami (italskimi rubiežnikami). A dyrbju pſchidac̄, zo je pſchirunano dobre. Maſa woprawdze wulku podobnoſć z nimi. — Tež telegraſowe ſtolpy ſu jedyn bóle kſchivu a ſukat⁹ hac̄ druhi; jedyn wiſa ſ ranju, druhi ſ wjeczoru, tječi ſ połdnju, tak zo ſo chly telegraſ, po dołhoſciž wiđany, leſej runa, pſchez kotryž je runje wichor pſchejel.

Tutón nowy porjad wobdziajacy pſchijedžechmy do Paduy. A to bě nětko ſkonečnje prěnje město, kotrež naſ jako romſkich puczowarjow zajimawsze; pſchetož tu bě ſwiaty Antonij žiw był a wumrēl. Tuž tu pozaſtachmy a wophtačmy něhdze ſchtworecz hodžiny zdalenu cyrkę, jomu poſtroczeniu. Je to wulki twar, nima pak druhich woſebitych rjanosćow, hac̄ kraſnje wuhotowanu kapau, w kotrejz na woſtarju czelo ſwjatoho Antonija (il Santo „Swjaty“ joho z krótką imieniu) wotpoczuje. Zajimawa je poſkładnica cyrkwię (Schätz-kammer), hdzež ſo wſchelake powoſtanski ſwjatych poſkładowachu, na pſchit. jažyk ſwjatoho Antonija, lěta 1231 wumrētoho, a kamien, na kotrymž bě ſwiaty Antonij w žimjeniu ſehak; dale czeŕn z Jezuſowejek ſtrony a hubica (Schwamm), z kotrejz bu Žbóźnik na kſchizu napowjeny, a ſkonečnje ſchleńca, wo kotrejz ſo tale ſpodziwna podawizna poweda:

Mjewertiwy człowiek chycſhe ſwjatoho Antonija wuſmęſhcej a rječny: Chcu wiđęc, hac̄ mōže ſwiaty Antonij tež tón džin ſkutkowac̄, zo tuta ſchleńca, hdyz ju z wołnom dele czisnū, cyka woſtianje, za to pak kamien rozrazy, na kotryž padnje. Tuž czisnū ju ze 4. poſkłoda (ſchosa) deſe. A hleječe! ſchleńca bě chla woſtała, marmorowý pleſtr pod ſobu pak rozrazyła. Mjewertiwy hanjet ſo z tym naſaza; ſchleńcu pak w cyrkwinie poſkładniczych ſkhowachu.

Spomnjenja hódný je tu tež hiſheje wysoki obeliſk (ſchtyrirožkoſty)

kamjenitny stołp), kotryž je tak starý, zo je jón hižo Mójzes widžecž mohł, prjedy hacž Izraelitow do slubjenoho kraja wumiechže.

Hdyž běchmy wšcho tole widželi, dowjedžechu nas na dwórnischęgo wróčzo, hdjež bě wobjed pschihotowaný. Po nim wojjedžechmy zaſy dale. — Žeđechmy po krasnej krajinje, połuej zelenych schtomow, woſebje wiſchinjow, wiſkih worjeshinow a schtomow, z kotrychž lisczom so židžina hufańca žiwi. Wsche w rjanych rynkach po zahonach horje a dele stoja, a pschez nie zaſy druhe přeti. Wężeſ schtomami roſtu winowe pjenki, kotrychž haſzy su kóždy raz do dweju stron na ſuſodnej schtomaj ſpleczené, tak zo ſo cyka krajina z pletwami (girlandami) popowſhana a zapleczena bycz źda. Tu a tam widžachmy tu přenje cyppreſh a wyſoke topoły, kotrež mějachu haſzy hacž do małoho wjerſhka zwotrubane, tak zo běchu na naſche meje podobne.

Na małych zahoneczkach mjez schtomami roſezechu połue płody: ſkótny buny, len, žito, na wuzke, ſedma ſchtyribjózdowske woſrjedki z hukotimi wožemi ſyte, a někajti džeczel, kotryž mužowje žnějachu, mjez tym, zo žony pod schtomami ſedžo pěſtonjachu a pschihladowachu. Běrny tehdom na połach njebech; pschetož Italska ma kaž wſchě czoſle kraje dwoje žně. A běrny ſu pschi prěnich, w času naſchoho pucżowanja (w meji) paſ hižo druhe na połach stojaču.

Jako rataſku woſebitoscž dyrbimy tež hiſčeze ſajmy naſpomnicz, z kotrychž Italiſienjo njeſocznú ſlomu wot horjela bracž, kaž my, ale rubaja wot boſow do koła wołoko wot nich, tak zo napoſledku jenož hiſčeze wnski (ale wyſoki) ſtołpič wołoko żerdze ſtejo woftanie.

Jeniczke, ſchtož ſo nam tak prawje njeſubjeſche, bě hubjeny wuhlad. Poſa naſ je człowiek zwycięžený z wołnom na železnicy ſebi cyku krajinu wobhladowacz. To w hornjej Italskej njeſožes; pschetož njewidžis; tam z wjetſha dale nicžo hacž kópn schtomow, mjez kotrymiz so železnica dale wiſe. A to ſo bórzy woftudži. Heward paſ je krajina rjana, tak zo ſebi zaſwēſci z dobrym prawom mjeno „zahroda Europh“ zaſluži, kaž ju zemjeſ piſnich mjenuju.

Tak běchmy nimale poſ duja jeſi. Zaſtachmy ſkónečnuje we „wuczeńym a bohatym“ měſcie Bologni, hdjež bě zaſy pucž jenožo duja dofonjam. Dokelž paſ běchmy tam wuſiadnie jónu nimale zahe, džechmy ſebi psched wječzorom hiſčeze trochu město wobhladacz, a widžachmy tu nimo wiſchelakich drnhich džiwnych wěcow woſebje tež ſlawnej kſchiwej wězi, kotrež deleka nimale hromadze ſtejtej, horjeka paſ daloko rózno, dokelž jena f poſdnu a druga f poſnocy wiſa, tak zo ſuſodne kheže z džela pod její wjerſhkomaj ſtoja.* Hacž ſtej wězi jako něſchtó woſebite hnydom tak twarjenej, abo hacž je ſo zakład hakle poždžiſho zwjez̄, njeſoža dženſniſchi džen wiacy z wěſtoſežu prajiež.

(Pſchichodnje dale.)

* Šlawniſcha a hiſčeze bōle na koſy ſtojaca je znata naſhilena wěža w Pisa.
Pſchispomnjenjo redaktora.

S h t o j e w i n a ?

(Poſtracžowanjo z čiſla 15.)

Na někotrych bě widžecž, zo ſo jum njeſubjeſche, ſchtož Žurec nan prajesche, dokelž ſo tak někak njeſernie po ſwojich ſtólczech wołoko ſuvaču; najſkerje toho abo tamoho knif ſwědomijo hrjebaſche. Něſchtó rozmownoho paſ

njewědžesche jomu ničtio wotmołwicž; z hruboſežu pač ſebi žadyn na njoho njewerjeſe, dokelž bě „Žurec nan“ woprawdže wſchudžom jara čeſćenju a derje wiđanji.

„Njerzomna a pschemierna pycha njeje ženie daloko wot proscherſkoho měcha“, poſrązowasche po khwili Žurec nan. „Schtóž to njeweri, njeh wocži wocžinja. Njebudže trjebacž w cuzych krajach za pschikkadami a dopokazami pytacž. Hdyž runje wo tym rycimy, cheu hiſhcze něčto pschispomnicž. W předawšim čaju pschihotowachu naſchi burja kermusche, kermuski a wulke ſobasy wot toho, ſchtóž hospodarſtwo ſamo ſkicžesche a hosczo běchu z tym ſpoſojom a husto doſez wjeseli. Dženſniſchi džen ſkuju wſchelake drohe cuze wech, tak zo jich husto jedyn jenicki ſwjedžen 30, 40 haj 50 a hiſhcze wjach hrıwnow ſtoji a hdyž ſo to wob lěto dwójcy abo trójcy ſtawa, pschetrjebaſa pschi tym dan za 3000 a wjac̄ hrıwnow. Bur, kiz tak njecžini, móže lohko něčto wjac̄ danicž a wobſtoji tohodla pschec̄ hiſhcze lepje. Něme je w tym bōle złutimy a tohodla móže ſebi zwěricz pod čežiſhimi wobſtojnoscžemi kubla na ſo bracž, hdyž je Serb čežkyc̄ dyrbjaſ; jomu danje njebrachuje.“

„Móžemy drje tu hiſhcze krocž dale hicž“, praji starc z Něhdžec. „Měnu, zo ſu ſamo wudawki, kiz ſo jaſmožna bycz zdadža, druhdy bōle ſkudne hacž wujitne. Hdyž je na pschiklad burſka žona kmótra — a to je husto wjach krocž za lěto — je to za nju wudawki wot 50—60 hrıwnow, jeli nic hiſhcze wjac̄.“

„Alle“, pschitorhnychu joho někotſi, „to tola zaſy druhomu k wujitkej pschindže a z wjetſcha khudomu, kiz je toho potřebný. A dobroho ſtukta dla Bóh Šenjez zavěſče nikomu wohhudnyc̄ njeda.“

„Pomaļu, pomaļu!“ wobaraſche ſo tamny. „Zavěſče wěm, zo Bóh dobroth zaſy bohacze žohnuje a nochce khudomu jaſmožnu pschikrotſhicz. Bóh zvarnui. Dawajęze, hdyž je trjeba a podpjerajęze khudych; to Bóh zaruna. Alle pschi tajkich pschileznoſćach dawaja ſo husto tež wech, biez kotrychž by tón, kiz je dōſtanje, cyle derje bycz móhki, a kotrež potaſtim za njoho žanoho wujitka nimaja. A dawajaſi ſo pjenjezy, dha je tež ſtara znata weč, zo ſebi ludžo to, ſchtóž ſu biez pröch dōſtali, jara njevaža, ale lohko zaſ pschetrjebaſa. Wujitk tajkich darow runja ſo tohodla małohdy woporej, kiz dawacjerzej husto doſez napołoža. Pschi tym dyrbimy tola tež wuznacž, zo něčtóžuli njedawa jaſmožny dla, ale waschnja dla, abo tohodla, dokelž nochce wot druhich pschetrjecheny a, kaž z njeprawom meni, wohanbjeny bycz. Potom njeje dar dobry ſtuk a njemožte tež wosebitoho myta wot Bóha wocžakowacž.“

Někotſi z hlowu wjac̄hu, kaž bych ſo jim ſłowa prawje njeſpodobaſe a woni tola njewědželi, ſchtó napschecžiwig. Žurec nan pač rycznikej pschikloſwasche měno: „Tute ſłowa zdadža ſo wězo mnohim pschejara kruće bycz a ſnadž móhli měnicž, zo z wutroby wukhadžeja, w kotrejž žana luboſci k bližſhomu njeſkneži. Alle ja ſebi tež myſlu: Dawaj, hdyž je trěbne a lutuj, hdyž je móžno. Ženož waſchnja abo ſamo hordosče dla dawacž, je hręſčne, a ſchtóž tak čžini, njezměje w čazu nužy ſredkow, zo by pomhal.“

Dyrbju tu wuznacž, zo drje běch ſebi tež hido husto na pschec̄ ſo dale roſzherjaci nužu mjez burſtwom a jeje pschicžinu myſliš, ale na tudy wuprajene myſlički njebečh hiſhcze ženie pschischoſ. A tola zdachu ſo mi, hdyž je tu preni krocž myſchach, tak wérne a jaſne, zo ſo džiwach, čžohodla mi ſamo njebečhū pschipadnyše. Woprawdže, hdyž bur na tajke wſchelake pyſchne a njetrjebaſche wech 200—300 hrıwnow abo hiſhcze wjac̄ z kubla wudawa, dha je to runje

tač, kaž zo by 5000—10,000 hriwnow wjacy danicz měč, abo z druhimi słowami, schtož na paršchonske potřebnosće, vychu a pschiležnostne wudawki telko dava, móže telko a telko wjach dolha měč a změje na koncu lěta runje to wysche, schtož tamny. To so njehodži přeč. A to je sobu wina, čjohodla zlutniwih Němc lepje hospodari, hacž husto rozpjerischacy Serb. Wém, zo so tajke słowa mnohim serbskim katholiskim buram njebudža lubicž, dokelž wěrnoſć je wot starých časow sem čjowjekam njeľuba. Ale schtož smy wot rozomných muži skýchala a za prawo spóznal a schtož wschedne žiwjenje nažhonjenjo nás husto na grudne waschnjo wucži, to móže a dyribi so tež zjawnje wuprajieč.

(Pschichodnie dale.)

3 Lúžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnišchi knyez biskop, kotořhož strowota je so zas tak wobkruczila, zo chce na nowy tydzení tjsom kandidatom měschniſtwa tudy swjate swiecžizny wudželecž, je so wezora ze Schérachowa do Budyschina pschichodil. Po wudželenju měschniſkeje swiecžizny (nježdu 24. sept.) poda so najdostojnišchi knyez 25. septembra do Drježđan.

— Wysokodostojnomu knyezej scholasticej Michalej Hórničej je joho 60. narodny džen 1. septembra mnohe dopolazy lubočze a čjesczomnosće z blízka a daloka pschinjeſl. Hijo 31. augusta pschinidžechu jako zaſtupnicich z jednočenja serbskich katholiskich wucžerjow ff. wucžer Symank, farat Vjedrich, wucžer Kral z Radworja a wucžer Hila a pschepodachu knyezej jubilarzej k 40 lětnomu wopomnječju joho spisowaczelstoho skutkowanja krasny diplom. W mjenje Pražkeje „Serbowki“ pschepodachaj studentaj Schewcžik a Andricki rjenje wuwiedżenu adresu, tež běſche w mjenje druhich serbskich studentow so f. stud. Herman pschizamky. Na pschedwječoru pschinidžechu jomu serbscy katholiscy seminariseži pod na-wjedowaniem seminarista Škodenka rjane zaſtaniczko, pschi kotrýmž direktor seminara f. Löbmann knyeza scholastika w mjenje seminara poſtrowi. Na swiedženju samym pschihadžachu jenotsliwi a zaſtupjerio serbskich towarzystwom do jubilarowoho wobydlenja, kotrež bě wobněncowane z napisom „Bóh daj stro-wotu a žohnowano k dalšomu skutkowanju“, zo vychu swoje zbožopſchecža wuprajili. Wósla tudomnych duchownych a wucžerjow móžemt mjenowacž Budyschsku Bjesadu a Maćieu Serbsku. Nowozałożene towarzystwo Čjechow w Budyschinje „Palacky“ pschepoda knyezej scholasticej jato swojomu čestnomu sobustawej krasny diplom. Ze wschedch stronow słowjanškoho swěta, woſebje z Čjechkeje, pschihadžachu telegrammy, kotrež bě na 20, a mnohe listy jako dopolazy, kaf sebi swěrnje džělacoho serbskoho wótcžinca a wucženca wschedže waža a čjesczuya. My pak wobnowjamy z cyklu wutrobu pschecžo, zo by Bóh wjelezaſlužbnomu knyezej strowotu dale zdžeržak, zo by hisčeže wjele lět mož skutkowacž a džělacž — kaž sebi wón sam tak wutrobnje pschej — za nás!

— Wo pschichodnych wólbach za sakſki sejm so w tu khwilu w zjaw-nosći mijelcži. Za to pak czim žiwischo Hustigowa strona tajnje agituje. Kaž smy skýcheli, khodža nowy kandidat a joho pschivisnich do jenotsliwych domow, zo vychu wuzwolerjow dobyli. Wschitko je na to zložene, wolerjow zamolicz a tak z leſežu dobycz. Rječh tola Serbja so njeđadža zamolicz z rjanymi rycžemi a wopacznymi nowinkami wo dotalnym zapoſlancu a joho pschecželach. Na dniu wólby wschitcy hlosujmy za dotalnomo zapoſlance knyeza knblerja Michala Kočlu w Schrōsczicach!

Z Nadworja. Po dokonjanych žnijach a prózninach mějesche nascha „Bjesada“ njedželu 27. augusta zaszy porjadnu zhromadžiznu, kotrež město-pschedsyda k. Smola-Bronjanski wotewri. Najprjedy ryczesche k. wucžer Kral, wukhadžejo wot studijow prynca Moza, wo tym, kelko sobustawowu nascheje kralowskeje swójsby je so w běhu časow hždo duchownomu powołanju poswjecziko, kaž bě to w zańdżenym čísle „Posola“ wocžishežane. Po tym poda pschedsyda, kotrež bě mjez tym doschoł, cyrkwiško-politisku rozprawu, jednajo wosebje wo lejzorskim sejmie a skhadžowanych němskich katholikow we Würzburgu. — Psichodna zhromadžizna budže njedželu 24. septembra, tak zo maja starschi studenczi hishcze pschiležnosć, nas wopytacž a ze zajimawym pschednosčkom zwjeselicž.

Z chłopo swęta.

Němska. Hłowna zhromadžizna němskich katholikow je hacž do końca hacž na najkrasnišcho wotběžala, kaž hinok wocžakowali njejsmy. Tež wobaj praktisko-socialnej kursusaj, w Bambergu a w Neisse, běshtej pschez měru bohacze wopytanaj, a pschednosčki wulcy zajimawe a powucžace. W Neisse pschizamku so kursusej zhromadžizna „Ludowoho towarzstwa“ (Volks-Verein), t. j. zjednoczenjo napscheczo socialnym demokratam. Ludowe towarzstwo kóždoho pschitowzmje, a chce joho tak wot zahubiaczych zamierow socialnych wotdžeržowacž. Tež wone mnohe pisma, powucžace a warnowace, mjez lud rozdželuje. Lětny pschinostk wucžini 1 hrivnu. — Tak je so na wschelake wašchnjo katholske žiwenjo w leżewje po kazał. Nashe liberalne nowiny drje njechadža to pschitacž, maja něchtoskuliz na katholickich zhromadžiznach wustojicž; tola z nich bóle zawiścž hacž pschepočazano ryczi. Boh pak njech da, zo tute zhromadne prócowanja katholikow pola nas bychu dobre plody pschinjeſte.

— Na wjecžornych mjezach naschoho kraja so netkłe wulke manevry wotbhywaja, wjetše dyži hdý předy. Jónu stojachu na dobo 60 tysac muži we wohnju. Kejjor, sakski kral a množi druzy němsch wjerchojo, potom tež italski krónpryne su tam pschitomni. Kejjor hucéjsiho sam wójsta namjedo-wasche. W městach Köln, Koblenz, Trier, Karlsruhe a wschudžom druhdže, hdžez kejjor pschinje, bu swjatocžne powitanj.

— Cholera, kotrež dwaj měsacaj hrožesche so pola nas zaszydlicž, je skoro kaž wuhaſnjenia. W Berlinje, hdžez je wšcho hromadže 12 wosobow na nju zemrělo a na dwachczi skhorjelo, hždo tydženj nichtó z nowa skhorjel njeje. Tohorunja tež nic nad Rheinom. Tež we Wuherſkej, Ruskej a Italskej wona pomalu wotebjera. Jenož w Turkowskej zda hishcze so frucze zahadzeč.

Wuherſka. Mócnarstwo pod ministerstwom Beckerle so prócuje, katholiku cyrkji pod swoju móć dōstacž, a tohodla njeſcheczelske zakonje pschedziwo njei dawa. Namy w Wuherſkej džensnisci džen to same, schtož psched dwachczi létami w Pruskej, mjeniacy „kulturkampf“. Swjaty wótc je netko encycliku (wokolny list) wuherſkim biskopam possal, hdžez jich, měščnifikow a cyhli lud k mužitoſeži a k wutrajnoſeži napomina. Dale jim porucza lětne zhromadžizny, zo bychu wo zhromadnych naležnoſežach cyrkwie wuradžowali. Liberalne knježerſtwo so mało ſtróžilo njeje pschez to, dokelž wé, zo katholikojo, schtož swjaty wótc jim radži, pschec dopjelnja. Tola swoje njeſcheczelske zmýſlenjo

je mōcnarstwo hnydom pokazało. Woprędka bē začało, tutón list z kłetkow czitacj dacz. Ale dokelž hjo wschity jón znajachu, swój wukaz zaszy zbehny, a za to z hromadźiznu katholikow začaza. Tak so we Wuheriskej woprawdžity kulturkampf zapocząnje. Daj Bóh wobydlerjam Marian-skojego kralestwa, kaž Wuheraska w starych czasach dla wośebiteje krutosće we wierje rěkaſche, mōc, zo bychu wschitke nadpady ich njeſtcezelow, kaž w Pruskej, wotraziły a dobyli.

Francózaska. Tudy kniežji pschewulka radosć, dokelž je nětko czas poſtajeny, hdvž ruske wojnske lódze pschiudu, wo czimž smy hjo pisali. Francózozu su kaž bjez rozoma z lutej wjeskoſeſzu nad czesczū, katraž so jim stanje. Woprawdże je wysoki zaſtojnits kniežestwa namjet cziniš, zo by so tutón dżen w cylym kraju jako swiaty dżen swiecził. Kaž dolho bratrowſtwo tuteju narodow, katraž staj tak do cyla wſchelakoraj, traje, je jara njeſteſte.

— Najſławniſki general Francózskie, na kotorhož mějachu najwjetſche nadzije, z nienom Mirabel, je z konjom padnył a so zarazył. Z drugoho boka paſ so praji, zo je joho Boža ruczka zajaſła. Mirabel bē jara czestny a sprawny muž, wot njeſtcezelu runje tak czesczeny kaž doma.

Naležnosće našoſ towarzſta.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 413. Marija Delanowa z Wěteńcy, 414. Jurij Delan, gymnasista w Prazy, 415—417. z Radworja: N. N., Marija Koprec, Jakub Kaſpor, 418. Mikławš Žofka z Bronia, 419. Michał Nawka z Miłkic, 420. Michał Kubanik z Kamjenej, 421. Marija Rjedzina z Drježdžan, 422. Marija Rjenčowa z Čorneč, 423. Jurij Šenker z Budysina.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 670. Marija Rjenčowa z Čorneč.

Zemręty sobustaw: Karl Nowak z Kanec. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 108,532 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowała: Njemjenowana swójba přez fararja Skalu 250 m. — Hromadze: 108,782 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 11,888 m. 15 p. — Dale je woprowała: Njemjenowana swójba přez fararja Skalu 250 m. — Hromadze: 12,138 m. 15 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowiali: Mikławš Grubert z Radworja (mlyna) 20 m., N. z Radworja 5 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dariła: Marija Rjenčowa z Čorneč 2 m:

Zaptaó Bób wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrěla je: sotra Hortulana Bacher. R. i. p.

W Nowej Wjesch je khěža čiſlo 26 ze zaſrodu a 2 kórcomaj pola bjez hospody a wumjenka na pschedaní. **Wobſedžer.**

Na požadanjo z mnichich stronow pónidże dżen swiatohho Michała po raniſkich kempach z Budyschina proceſſion do Filipsdorsu.

→ Na dženſniſhomu čiſtu je pschedata Zabawna příloha „Katholskoho Posola“ čiſlo 5.

→ Pschedodne čiſlo wuādže za tli nježele, **7. říjobra 1893.** **→**

Ciſciej Smoleriec ſnihičiſtejernje w maciežnym domje w Budyschinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na posće a
we knihaini 2 m., pod křiž-
nym zwjazkem do domu
slany 2 m. 25 p.

Euđowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Euđyschinji.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

7. oktobra 1893.

Lětnik 31.

Wólba pſched durjemi!

Runje tón krócz swy wobžerowac̄ dyrbjeli, zo tute číško „Katholického Posłka“ po rjedje halle za tsi njezdjele pſchindže. Tuž so nětko njezdijivých svojich čitarjow w nastupanju pſchindodneje wólby rezvucjic̄ a nepeaminac̄, kaž daloto je trébne.

Wólba bitwa je mjez tym do kelijom zložila, kotrež wjac̄ rjare nješu. Tak rezhorjeneno wojewanja wola nas we 8. wólbnym wokrjesu hischče měli nješmy. A z wotkel to pſchindže? Z toho, zo Hustigowi pſchindisnich wsché moch napinaja a wsché móžne ſredki naložijo, zo bychu dobyli.

1. Brachomý so zadávani: Što dha je k. Michał Kočka zavinył, zo toho wjac̄ wuzrolenoho měcz njechadža? Njeje dha wón swoje město hako zapóſlanc eyle derje zaſtał? Njeje snadž wón khmany zí tajse držérne zaſtojſtwo? Richtó jomu wo tym njemöže nicž dopozorac̄. — A koſi dha k. Hustig za wdaſk dawa za to, zo je bôle khmany jako zapóſlanc? Žadyn! Muž, kij je nimale pſchec̄ w Drježdjanach a so hewak wo wokrjes močo ſtará, njemöže tola tak derje nědječ, ſto je wólbnemu wokrjesej trébne, kaž bur, kij w nim sam swoju rolu džéla a wosriedž wſchitkých na ležnosćow wokrjesa ſtoji. Što mjez nami je hac̄ dotl ſto wo Hustigu wěžzał? Mnozy ani joho mějno znali nješu — a nětko dyrbjol z di bim naſch doměrnik byc̄?! Něl naſch doměrnik je a wostanje Kočka.

2. Zo bychu lutheriskich wuzwolerjow dobyli, su Hustigowi pſchindisnich nětko z dobom na božnu stronu wutuſli a praja, zo je tola wjetſchi džel (nic 7 dželom, kaž Hustigowi wopaki piſaſa!) wuzwolerjow lutheriskich. Pichí tym imenuja Hustiga dobroho křeſćjanskoho muža. Na to móžemy jeno wotmoćiweč, zo je wěête: Hustig je swobodny murjer. Swobodny murjer pak, nječ rěka katholicki abo luthericki, njemöže dobrý křeſćjan bęć. Hdyž jo wo to jedna, hic̄ swobodnomu murjerzej abo wěriwemu křeſćjannej swój

hłos damy, dha za Serba nijemoże dwieły bycz, zo dyrbii swój hłos Kołki dacz. — My pak so hiszczęce prascham: Schto dha ma tudy nabożna strona pschi wólbje na nasch sejm czinicz? Hdyż je mjez 80 zapóßlancami druheje komory jedyn jeniczki katholicki, je dha to za lutherickich sobuszhescianow straszne? Budże dha ton komu schlodzicz móć? Na druhej stronje pak sebi tola sprawnosz žada, zo su 130,000 katholikow Sakskeje k najmiejsshomu zeny i katholickim zapóßlancom w druhej komorze zastupjeni. To pak so jenož w tymle wókrjesu hodzi, hdyż nam lutherisch Serbia taikoho wuzwolicz pomhaja. Czi pak nam zawęscze katholickiego zapóßlanca popscieja a wuzwolicz pomhaja. Wschak druho ho serbskoho zapóßlanca, knieza Kerkę, tež katholicki Serbia w Budyskiej, Radworskiej a Baczonskiej wosadze wuzwolicz pomhaja. Tuż tež z tuteje pschiczniny Serbia za Kołku a nic za Hustiga budja.

3. Pschi poslednich wólbach na němski sejm běchu wuzwolerjo naschoho wókrjesa z wulkoho džela pscheczivo hrabji Lippe, dokelž je zemjan — a něktó stoji bur pscheczivo zemjanej. Je dha móžno, zo dyrbia k hiszczęce nechtó na tym dwelowac, zo dyrbii burej, kiz je so hýzo hako dobry zapóßlanc wopokazal, swój hłos wotedacz, a nic zemjanej, kiz je jako zemjan pscheczivnič burow? Zemjenjo su w přenjej komorze, do druheje komory sluscha za nasch wókrjes bur a nichtó druhi.

Wólbny komitej za Kołku je hacż dotal jara pišnje a kwalobnie dželał a jomu tež tam zas pschistup dobył, hdyż so zdasze wsho za Hustiga bycz. Tuż móžemy z dowéru do wólbby hicz. Zo pak by Kołka dobył, je trébne, zo wolerjo prouu komiteja na wshé waschnjo podpjera ja. Tuż proshym na wólbu **19. oktobra** wolerjow należnie:

a) **Kożdy**, kiz ma prawo, njech dže wolicz! Hdyż je nasch wókrjes roszczerjeny a Hustigowy pschivisk wshé moch napina, zo by jomu k dobycžu dopomhal, dha tež my to dyrbimy. Zadym woleť njeśmě tón krócz swoju winowatosz za komodžic. Kunje na twojim hłosu trasz móže zależec. To njech sebi kożdy praji a potom njech kchwata do swojoho wólbnoho lokala. Pschi poslednzej wólbje na němski sejm smy widzeli, kaf so slabí a starí wolerjo dacu k wólbje z wozom wjeżc. Tuż njech nichtó so njeda z někajkej wobczęnoszczu wottraschic. — W tym nastupanju wosebje należnie proshym, zo býchu nasche žonke swojich muži do wólbby honile, je-li trjeba, a zo by fufod sujoda, kiz so komdži, k wólbje namokwał a sobu wzal.

b) Niedajcze so z **nicžim zamolicz** abo zatraschic! We wólbach, pschi lotrzych so tak kruče wojuje, so často stanje, zo w poslednim wólmknjenju pscheczivnych něchtó zworaja, schtož toho abo druho ho zamoli. Tež tón krócz móža was z něcžim pschekhwatacž chycz. Tuż njeſtrózje so. Zene njech je washe hesslo a to wostanje na koždy pad: **Mišak Kołka w Khrościcach je naši muž!**

c) Kaz smy wot wólbnoho komiteja zhoniли, pôsczelu so w prawym času do wschitkich wshow wólbne cedulki za Kołku. Tu wotedajcze a žanu drugu. — Tež socialni demokratojo swojoho kandidata postaja. Njech tola nichtó ani ze žorta žane druhe imeno njewoteda hacż Kołkowe — hewak trasz móže wón a wón sam wina býcz, zo podlezimy. Smyli pak jónu podlezeli, potom trasz je město zhubbene za wshé časy.

d) Naschich k. gmejniskich pschedstojerow wosebje proshym, zo býchu wólbne cedulki za k. Hustiga ani njerozdželeli, ale je bórzy zniczili, hewak móže so tola nichtó pschekrabnež a wopacznu wotedacz.

Tuž dha džicje zmužicje do wólby. Dobycjo so nam wěseje poradji, hdž kóždy swoju winowatoscž cžini. Kak budžemj so wjeselicž, hdž budžemj wo wschitkach serbskich wsach mōc pišacj: Telko a telko je tu wuzwolerjow. **Wschitcy su wolili.** **Wschitcy za Kocku!** — Runje tak budžemj so tež wjeselicž, hdž tež wschitcy luthericy Serbja Kocku a jenož Kocku wuzwola, kij je nasche interesyy tak cžetnje a sprawne zastrupowal a je tež dale zastrupowacz budže. W psichodnych wólbach budžemj po starym wuzčinjenju my jim pomhacj.

Nasch zapošlanc je:

kubler Michał Kocka w Chróścicach
(Gutsbesitzer Michael Kochel in Großwitz).

Puczowanske dopomuženki.

(Počržowanje.)

Mazajtra rano wopytachmy najpredy nimo mnogich druhich wosebje cyrkj swj. Petronia, patrona města Bolognje, a cyrkj swjatoho Dominika, hdž je row intoho swjatoho. Hnydom wottam jědžechmy na wulkotne pohriebnišče Campo Santo (= swjate polo), kotrež po wuprajenju tamních wjednikow runjecza nima. Hijo cyle zarjadowanjo je hinajsche hacj druhdze. Rowy njeisu pod hołym njebjom, ale we wulkich salach, tak zo ani słońco, ani deshcjz drohim pomnikam schlodzecj njemože. Z wjetsha njeisu cželo do cyla w zemi, ale stoja we wjelbach, kotrež su do twarjenjowych sejènow wumurjowane a z wulkimi marmorowymi taslemi zaſtajene. Na tuthych njenadenibžesx pak jenož imena poškowanych, ale cyle podawki z jich živjenja jako wobrazy w žiwej wulkoſći wudypane: na jenym pada sprawny zemjan pod wjeczeristimi nožemi swojich njepřeželov, na druhim płacie wojowna knjeni pschi kožu zahezemrētoho mandželskoho, zaſy na druhim dawa čriodka syrotow mrějacej maczéri poslednie boženie, zaſy druhdze stoji nan pschi cžele nadžiye połnoho syna, zaſy row dale kieczi nadobna knjezna, znamjo swjatoho ksija jako swój posledni tróškt tu na swěče w rukomaj dżerzo, zaſy na druhzej stronje „spi“ małe hólčatko, kotrež jena sotniczka za zamek skuba, hacj skoro njewotuczi, druga wjetsha pak jej, mijelczo po porstach stupajo, kiwa, zo by drēmacoho bratiska njebudžila a tak dale. — Wscho to je mortwy kamien, a tola zda so, jako bychmy mjez živymi byli.

Najwažnišche pak, schtož město Bologna wobsedži, je swjata Katarina, kotrež bě w swojim cžasu abbatissa abo hnadna knjeni w jenym tamníchim klóštrje. Wo njej so powěda, zo so jej jónu Jezus zjewi a poruczi, zo by so najlepšemu draſtu zhotowala a na hnadneje knjeniski stol synyka. Wona sejini, kaž bě jej prajene, wosta pak tam na spodžiwnie waschnjo sedžo a sedži tam hisczeje džensa, kaž je so tehdom synyka, jenož zo stej wobliczo a ruch po cžasu cyle wobrunioſi. Hacj je wona wumréla a jeje cželo njepřehwate woſtało, abo hacj je hisczeje živa a ze spodžiwnym ſpanjom zajata, to nje-wěđa. Kapalka, w kotrejž spodžiwna swjata sedži, a hdž so tež kniha, kotrež je wona pišala, harfa, na kotrež je za živjenjo hrała, a někotre druhe powostanki z jeje živjenja počazuja, je bohacze wupyschena a wschědnje někotre hdžiny pobožnym puczowarjam k wohladanju a poczesczenju wotewrjena.

Z wophtowanjom tuthych swjatych abo herakl spodžiwnych městnow so cžas w Bologni spěšnje miny. Dyrbjachmy zaſy dale. Dokelž bě runje

pośdnujo, nastą żałostna horecota, kaž ju pola nas na najezjowłich dñjach lědma hdyn dōstanjemu. Wjedho so poczescze. Skónco palesche z tajkej wótrósczu pſchęz wekna, zo dyrbjachmu we wozač sedjo pſchedeschećniſi wozejnecz, zo bychmu so z najmjeńšcha trochu pſched smudžachmi skónčnymi pruhani ſkowali; pſchetož zawěſkow we wuknach djen italske wozy (Z najmjeńšcha w tseczej lataj nie. Red) nimaja.

Z tutej horecota bě hiszceze druha czwila zjenożena, mjenujc njeležomne czrjodý ſatowych muchow, z ketricmiz so tu wjeho rojesche, tak zo ani na ſwewanjo, ani na czitanjo mysliecz njezdachmu, ale zo mjeſeſche kóždy z wobaranjom pſched tutymi njeſubymi ſobupuczowarjemi czinicž doſcz. Na połnischha burſka iſtwa woſko ſwj. Bartromia je jenož ſlaba poſkoſka tuteje czwile.

Tak běchmu wjac̄y hodžinow doſho nimale bjez wuspēcha wojovali a jo wobaraū. Tu cyle njenadzich wumogjenje pſchimđe. Zědzechmu w horach, hdzež dale njezdachmu hač ſtojachmu. Nadobo so na lewej stronje hory zhubichu, a pſched nami wupschestréwachje ſo njeſchehladne — morjo, lědma ſtu kroczeli wot železnicy zdulene. Morjo! morjo! to bě jencklósh wuraž prěnjoho ſpodziwanja.

Běſche czjeho. Tuž ſo na módrer zmahowatej runinje wſho hibasche z drobnyimi, ſzlostoplaſtowymi czokuniskami pichimórskich rybaſow. — Prěni na poſhlad morja wubudzi w minohich puczowarjach nimo ſpodziwanja tež poſtrózenjo, doſekž jich tež prawie ſiwe dopomni, tak daloko hido wot domizny běchmu a jědzechmu tola pſchecz hiszceze dale. Pódlia hiszceze njezdjanoho na poſhlada pſchinjese pak nam morjo tež czelne wolschewjenjo. Z wody dujeſche ſkódný něſtſi, kotryž bě nadobo żałostnu horecota a woſtudle muchi zahn-č. Tak jědzechmu wjac̄y hodžinow doſho po ſamym mórkim briozym, wjez morjom na lewicu a horami na prawicu. Bucž wjedzeſche nimo ſylneje twierdžizny Ankony do uſukho hnadwoñoho miesta Loreto, hdzež bě zaſh pucz jencho dnja doſkonanj. Běſche hido wjeczor požde.

Tu pſchitowarschi ſo ſ dotalnym puczowaniskim wobejeźnoſćjam hiszceze jeno, mjenujc — paduſchi. Hdzyž ze železnich wuſtupichmu, zhubichmu ſo boryž w njeſchehladnych ſylačtutych njevodcinkow. Woſko kóždoho puczowarja kłocžachu ſo pječzo abo ſhesczo tojey paſoſerjo, ſo poſkieſejo, zo chcedža nam wacžoli a drjemjenja njeſcz, wopravdje pak z tymi woſpoſhladom, zo bytlu ſo z nimi w cziszczenicy na żenie-zaſh-widženjo zhubili abo puczowarjow hewaſ wobkradnili a zgebali. Bě jich telko, zo chysčtaj husto doſcz dwaj nadobo do jencho zka. Tuž rěkaſche na ſo ſedžbowacž. A to njebe runje žana tak ſradna węc; pſchetož wacžok, deku a pſchedeschećniſi njeſcz, na czasnik ſedžbowacž, žaki zadžerzowacž a pſchi tym woſko ſo biež a ſtorakacž, to je tola za dwie ruch zawielsz džela doſcz. A tola dyrbjachmu wſho to czinicž; pſchetož byrijež człowiſek pjenięžnu toſčku frucze pſchipaſanu měl, tohoſla tam hiszceze bjez ſtaroſeže bjez njeſože, doſekž italscy paduſchi toſčki z wótrymi noženii wotrézują. Tež zo moſch mióſhnu w nutkownym zaſku a ſabat frucze ſezapinany, na to ſo hiszceze ſpuſtſzecz njeſožeſch, doſekž tež, jeſli trjeba, zwjerſhnu draſtu roziéznu a z dželu mōſhnu wuezahnu. Ženicka miesta ſhewonka za wjehshi džel pjenięž je kožana toſčka, kotraž ſo pod ſpódnju draſtu wekoſ ſhije powiſuje. — Napominanja wjednikow, žałoszeſenjo a na-woſoc-welaniſo woſobnych knienjew, hubiene roziwetlenjo cykloho miesta, nje-ſečaſanofež a njeſečeřnoſež někotrych puczowarjow, wſho to ſtrach a nje-woſiad hiszceze powjetſchesche a z tymi paduſham dželo woſožeſe. Běchmu drje

tu někotří w dwajrožlatym klobucu a ze řádroké církví jenej smuhy po kolhotách, ale „škoto je to za tak mnohich!“ škoto su 10 půlcajowje na někotre sta njedocjinkov, mjez 500 pucžowarjemi so klobuzach! Tuž dyrbješte kóždy sam naještěcje cíničk.

Tak tu na pol hodžiny wo swoje móschniczki a drjemieschka wojovalchmy, předný haež so k wozam dotlóčichmy, kotrež mějachu naš do města nutš wozycz. Pakostnich drje tež tu híščeze za nami bějachu a na wozy hrabachu, ale hlowna bitva bě tola dobyta; pshetož tu mějachmy tola z najmjeňšcha rucey prázdnej, tak zo mójachmy jim lohch tolstý kóně svojich kíjow a pschedeschéznikow pořazowacž a po zašlužbje na rucey praskacž. — Rěka husto, zo su runje na hnadovných městnach najhubjeňši ludžo. Loretto je dobrý dopokaz za wěrnošč tutoho pshisłowa.

Tak pshijedzehmy slíčenje do města horje a z tym do dawno žadanoho hoscjenca. To bě wumozjenio! ale jenož na krótki čas, pshetož rano zapocžinachu so wobežnosće z nowa. Hdyž z durjemi wustupichmy, bě dróha a torhoschezo počne wschelakich pschedawařkow, kotrež dawno na násche móschniczki czakachu, kaž wjelki na stadlo wowcow. Tuž naš hnydom wobstupichu. Kóžda nam někto mjez wocji tykaše: jena horschež pacžerjow, druha horschež blachowých pjeněžkow, tsečja horschež apfelsinow, schtvrta horschež swiecžatkov, tak zo čílowej husto došcz nicžo psched sobu njewidžešte haež čírjodu pjaſčow. Pshci tym jena pschemo druhu placžizmu svojich wěcow wołaſche; una lira*, mezza lira, due soldi, dieci centesimi klinčeſche jene do druhoho. A tute pschedawařki, a mjez nimi proščeřki a paduſchi, pucžowarjow tak pschedezehachu, zo so jich hínok wobručz njemóžachmy, haež zo jich na woběmaj stronomaj z kohžem a z pschedeschéznikom do boka storkachmy. (To drje so trochu nepschijstojnje bycž zda, ale z pschijstojnosežu a „nobl“-cijenjenjom čílowej w římskej daloko nepschijndže.) (Pshichodnije date.)

* „Lira“ je hlowny italski pjeniez. Jena lira placži po našich pjeniezach 80 p. a dželi so do 100 centesimow. 5 cent mjenuje so tož 1 soldo. — Podla prawych pjeniez je jich tam tež wjelje wopacznych, z kótrymž njenazhonitých pucžowarjow husto zjebaja.

Z Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Za twar nowoho Macžiežnoho domu je Maćica Serbska z wotkazania njeboh knyeza vycznika Müttlerleina **500 m.** dostała. Za tónle nadobny dar Maćica Serbska zemrétemu wutrobny džak do rowa wupraja.

Z Radworja. Tudomny živnosćeř Petr Nyčerja je swojej dwě živnosći na nowotwar farškeje cirkwoje w Radworju wotkazal. Tutej stej so pschedaloj a je so **20,000 m.** čistotho wunoška za nowotwar z toho dobylo, škotož je w džensniškim cíjile kwitowane. Bóh chék nadobnomu dobrocžerjej z wěcznej zbožnoſežu placžicž. R. i. p.

W Jasencu, nježdželu 17. sept. Ratholska bjesada měješče hale džens swoju zhromadžiznu. Knjez kan. farař Werner wotewri ju a poda najprjedy mějacižnu rozprawu. Městospchedyda k. M. Zarjenc powědaſche stawiznu wo namakanju a powyšenju svj. křižiža. Nasich knjez kanonikus běſche w zařízenym tydženju za dolhi čas zasť jónu w Prahy pobyl, tuž mōjeſche nam potom cíle swoje pucžowanjo powědacž. Wosebje naspomni Prahu samu, kaf je so tam ze 40 let, za kótrý čas tam wjac pshisłok njebe, wjelje pscheměnilo.

Drobnischo nam wopisa drohotne węch, kotrej so w tamnischim cyrkwinym po-
stadze namakaja. Po zhromadzizne wuspēwa so kēlusch „Daj o ĸenježe“.
Pschichodna zhromadzizna budże hakte njedżelu 15. oktobra. M—k.

Z Kamjeniej. Njedżelu 24. septembra poświeczi l. farſki admi-
nistrator Žur w nashei wsy tsi kſchize: Handriſec, Domanic a gmejnisti;
tohorunja tudomnu z nowa natwarjenu wjesnu kapalku a zwón. W ryezi,
kotraž mjeſeſche so pola gmejnſkoho kſchiza, spominasche kniez administrator tež
na dobre samotnoſeſe tejele gmejnij a jeje wobhycleri. Pomjenowanaj buſčataj
założerzej přenischej kſchizow, kotraž staj dostojuje a hódnje zhotorjenaj. Nowo-
natwarjena kapalka je pak swédk, zo tu hishcze bydli starý dobrý duch pobož-
nych předownikow, kotisž běchu ſebi tu hízo w lécie 1760 mały domek privat-
neje pobožnoſeſe natwarili, kis bu potom lěta 1838 ponowieny a nětko, dotež
bě dodžeržał, z wulſej prou a z wiele woporami z nowa natwarjeny. Hdyž
je ſo tež cyla wjes pschi tym wobhyclala, dha pak tola woſebity džak a pschi-
póznačzo ſluſcha gmejnſkomu pschedſtojicjerzej Ž. Khlanej, pod kotrohož njewu-
ſtawachym nawiedewanjom a z wulſej prou je ſo ta wec wuwiedla. A zo
njeby ničio brachowało, kupy tež hishcze kubler Ž. Domanja za natwarjenu wędu
rjany zwóńcej. Woſtar pschi pak rjana statua njewoblaſtowaneje kniežny a
maczerje Božeje Marije. Tuž njech tež tu dale fcžej pobožnoſcz a poccđivoſcz,
zo by Kamjeniej tohorunja w pschichodze byla gmejna, kis něčto do ſo džerzi
a woſtała tež dobra a swérna farſka wjes, kafuž kħwalbu je hízo cžaſčiſhho
a dženja z nowa dóstala.

Z Wotrowa. Srjedu 27. septembra swieczeſche w tudomnej farſkej
cyrkwi nowoſwieczeny měſchnit kniez Falub Stranc ze Žuric ſwojí přeni
wopor Božeje mſchē. Runje psched 27 lětami Wotrowſka woſada po-
dlejschim pschedtorhnienju zas młodoho měſchnika přeni króč k woſtarnej pschi-
ſtupej widzeſche, nětežiſhoho wysokodostojnho knieza kanonika a seminarſkoho
práleſa Buſčanſkoho. Na tamniſku ſwiatocznosz buchmy živje dopomjeni
z lětuschi ſwiedzenjom primich knieza Stranca. Hízo na pschedwyczoru poſazoz-
washe pschedczelný Wotrow ſwiatocznin droſtu, woſtojacu ze wſchelakich pletwów
a druhich czeſtnych pschirawow; a zo bydhu tež wjeczor widzeč byłe, za to
starachu ſo wjesni hólczy ze zapalenjom wſchelakobarnych bengaliſkých plomjeni.
Dalszej woſolinje pak wopowědowasche wjesole tsélenjo, kaf wulki džen
Wotrow wočakuje. Duchowni, kotisž běchu hízo wjeczor na ſwiatocznosz
pschischi, mějachu w 7 hodž. Božu mſchu. Pschi zwonjenju zwonow podachu
so zhromadzeni měſchnich $\frac{3}{4} 9$ na faru po knieza primicianta, a to woſadny
kniez farař kanonikus Herrmann z kniezmaj kapłanomaj Kralom z Drježdjan
a Hicku z Khrósczie jako levitomaj, kotrymž ſo kl. neomyst Just, kapłan
Zitvogel z Worklec, farař Skala a kan. farař Werner i pschizamknymu. Na
farje, hóžez kniez primiciant w delnejj jſti ſo modlo čah wočakowasche,
poſaza woſadny kniez farař na wulki ſutk, kotryž mjeſeſche nowy měſchnik
nětko přeni króč dokoncz, a pschihotowasche z hnijaczymi ſłowami wutrobu
młodoho měſchnika, zo by z połnym plodom ſam za ſo, za ſwojich najblížſich
a wſchitkých druhich, kotrymž je džak minoſty, a za wſchich pschitomnych potajny
njewoblaſtowany wopor nowoho zakonja njebieſkomu wótcej woprował. Na to
poda ſo čah do cyrkwe. Za khorowiemi džechu ſchulſke džecži wjedzene wot
knieza wuczerja Kēzaka, potom rjany rynk małych drujkow róžickej ſypaczych
a dwę druzę, kotrej na bělymaj pucakomaj krónu a wenc njeſeſtej. Za
duchownymi pschizamknymu ſo woſadni. Duch do cyrkwe kēlusch ſpewachu.

Psched wulkim wołtarjom zanješe nowy měščnik Veni sancte Spiritus, schtož schulſke džecži z pschewodom piščecželi Łacjonski dole spěwachu. Swjedzinske predowanjo mějesche k. farař Škala, kij wulhadzejo ze ſlowow s. Pawoła: „Tak naš njech ma čłowiek za ſlužownikow Chrystuſowych a wudželerjow potojnſtwow Božich“ (I. Kor. 4, 1) wyšoku doſtojnoscž a wulke strachi měſchniſta rozložowasche. Na to ſcěhowaſche ſwiatocžna Boža miſcha, kotrūž nowy měſchnik pschi aſſiſtency hjo mjenowanych k. kanonić Herrmanna a kapłanow Krala a Hicli ſwjecžesche. Po ſwojim wopravjenju wudželi młody měſchnik tež swojim bližſhim pschecželam, nanej, maczeli, ſotse, ſwakę, wuję a cęcze ſwiate wopravjenjo. Po Bożej miſchi běſche Te Deum z Božim požohnowanjom. Po Božich ſlužbach wudželesche kniež primiant nowoměſchniske požohnowanjo. Hdyz bē ſo na faru wróczik, pschistupischtet tam dwę družy a pschepodoschtej z rjonej zbožopschejacej baſnju w ſerbskej ryczi krafny buket. Pschispomnicž dyrbimy, zo běchu pódla hjo mjenowanych k. duchownych tež hiſceže z Rjebeleziec k. farař a kapłan a z Kalsbic k. farař pschi ſwj. tocžnoſceji pschitomni. Kwasna hoſežina zhromadži na to k. duchownych na farje we Wotrowje, druhich hoſeži pak w Strancec domje w Žuricach, hdzej bē rjana licžba pschynych družkow pschitomnych. Tež w Žuricach ſo z nowa pokaza, zo je ſerbski kwas jara derje móžny bjez reji; haj cāčke a pschistojne mjeselo ſo na tajkim kwasu runje prawje rjenje rozwije. — Něſhto pak hiſceže dyrbimy naspomnicž. Rjana ſwiatocžnoſcež by ſo halle w cyrkwi wjele lepje dokonjež hodžala — hdzy by tuta wjetſha byla. Kéždomu pschitomnomu je wěſce ſta myſlička pschischka: Zo bychmy tola tež mi prawje rjanu rumnu nowu cyrkę měli! Pschi derje znatej woporniwoſci Wotrowskeje woſady měnimy, njebudže nadawki nowotwara ſo nju pschecžekti. Tuž jeno zmuzicze a dowěrnie zapſchimicze tule „palacu“ naležnoſć! Boh wam ſwoju pomoc njezapowę!

3 chloho ſweta.

Němska. Kéjjor, a z nim družy wjerchojo, tež naſh kral, ſu, hdyz běchu manövry nad Rheinom a w Hessenſkej dokončane, na manövry do Wuherſkeje jeli. Pola městacžka Güns rakufcy a wuherſcy wojach poſazachu, schto móža. Kaž je ſkyſhcež, ſu woni jara dobrý zacjíſcež za-woſtajili. Ale wjetſhu wažnoſcež ma to, zo cyh wuherſki lud, kij hacž dotal za zwjazk Němskeje a Awstrije njebe, pschejara zahorjeny, němſkomu kejzorej wulkoſtne hoſdowasche. To je nowe woſtruczenjo zwjazka, kij je zamknjeny, zo by ſo mér zdžeržał.

Zendželska. W „Delnim Domje“ je Gladſtone ſwoju „Home Rule“ pschecžiſcežak we wſchętch tſioch čítanjach. „Horni Dom“, hdzej ſkoro jenož prýncipojo, hrabje atd. ſedža, bu drje tež pschi prěním čítanju pschiwata, ale jenož tohoſla, zo bychmo wo njei wuſadžowali, a ju potom zacíſli. Gladſtone pak ma zameſce ſekrakce mjeſczace woſtphaldanja, z kotrymž tež ſwoj nomjet w „Hornim Domje“ pschecžiſcži.

Amerika. W Brasiliji a w mjeſtſich k voſnju ležacych mócnaiſtwach je revolucija, kotrąž po prawym ſenje wuhaſla njebe, z nowa wudyrka. Zběžkarjoſu hjo město Rio de Janeiro z kanonami woſtſeſeli.

Wſchelcžiznij.

* (Tón wědžeſche, na čim ie.) Wóndy wumrě francózski senator Michał Renaud, two kotrymž ſo ſcěhowaſca ſtatwiznicžka poweda: Hdyz Renaud

że swoje domizny w Pyrenejskich horach prěni krócz jako senator do Pariza pſchiniidze, wotnoja sebi w hoſćencu někotre iſtwy a zapłoczi podrožniſki pjeniez za cykl mějoc, 150 frankow, do předka. Hoſćencar so senatora woprascha, hac̄z nježha kvitonku měčž. „Nē”, wotmołni Renaud, „to njeje trjeba, wšdak je Bóh to widział”. — „Wericze wą do Boha?” prascheske so hoſćencar. — „To so rozemi! Wą tola tež?” — „Nē, knježe, ja nic.” — „Shto?” praji senator zadžiwanym, „dha budu sebi tola wot was kvitonku wuproścę dýrbječž”.

Naležnosće našohe towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 424. Michał Měškank z Nowoho Łusča, 425. Marija Zarjenkowa z Dobrošic, 426. August Eiselt z Lejna, 427. Mikoław Laukus z Łusča, 428. Marija Zarjeńkec z Pozdec, 429. Marija Kralowa z Jaseńcy, 430. Marija Khilanee z Noweje Wjeski, 431. 432. z Khróscie: Bernard Krawża, Hana Wenclec, 433. Marija Mudrošic z Wudworja, 434. Marija Brylowa ze St. Cyhelnicy, 435. Pětr Krawża z Noweje Jaseńcy, 436. Pawol Schuster ze Smječkec ($\frac{1}{2}$ lěta).

Sobustawy na lěto 1892: kk. 671. Marija Mudrošic z Wudworja, 672. Hana Wenclec z Khróscie

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 108,782 m — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Njemjenowana 1 m., P. T. N. z R 3 m. — Hromadze: 108,786 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,138 m. 15 p. — Dale je woprował: P. T. N. z R. 2 m. 12 p. — Hromadze: 12,140 m. 27 p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: P. T. N. z R. 10 m., swoje zawostajenstwo: **njeboh Pětr Ryčerja z Radworja 20,000 m.**

Na wudaćo Nowoho Zakonja

staj dariłoj: P. T. N. z R 5 m., njemjenowany 75 p.

Za twar khorownje w Khróscicach.

Wot nowoměšnika knjeza Stranca ze Žuric joho wopor w Khróscanskej cyrkwi 66 m.

Za cyrkej w Plawnje: Ökonomski komissar Dilger 5 m, pokladnička H—ec 3 m.

Zapłać Bóh wšem dobročerjam!

 Prošymy naležnje pſchedstojoicžerjow našich wſow, zo bydu jenož cedle za Michała Kołki w Khróscicach rozdawali, na žane waſhynjo druhe, zo halle njeby nichtó do stracha pſchisjhoſ pſchi wotadzu hlosa so zamoliszc!

Na kwasu pola Jakuba Pana w Swinařni je so mi móšhničzka, w kotrejž je nešto pjeniez, pſchepodała. Shtož je ju zhubil, móže ju pola mje zas dōstacž.

W Swinařni, 4. oſt. 1893. Jan Schneider (Krawc), braſčka.

 A džensniſhomu číſlu je pſchidata Zabawna příloha „Katholskoho Posola“ číſlo 6.

Cíſciej Smoleriec zniesieſcieſcie w maſcieſnym domie w Budyschinje.

Katholicki Póſć

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany mot towarzwa Ss. Cyrilla a Metodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

21. oktobra 1893.

Lětnik 31.

Božje wjenjo.

Jutse 22. oktobra budže 50 lětne wopomijeczo, zo je Joho Majestosčí nasci najmiłoszivšchi král Albert do saskoho wójška zastupil. We wschitkých nasciých cyrkwiach budže tohodla po poruczeności najdostojnischoho knieza biskopa Ludwika jutse dopoldnia pschi farstich Božich službach Te Deum spěwane. Zawěscze budža swěrni poddani nasciho lubowanoho krála na tuthym joho wažnym dnju Bohu so z wutrobu džakowac̄ za miłoszivý zařit, kotryž je Joho Majestosčí nasciому králej w tuthych dolkich a slavných lětach so dōstawał, budža pak tež Boha nutrije proshcz, zo by drohotne žimjenjo krála w czerstwej moc̄ a sylnosci zaž dotal krajej zdžeržane wostało jako žrلو žohnowanja za nasci sasku wótcžinu we wójnje a měrje.

We 8. wólbnyh wokrjesu dōstachu pschi wólbje 19. oktobra:

Knížec Michael Koc̄ka w Chrósczicach	2138	hlosow,
= Hustig nad Nowym Městom . .	735	=
= Lange w Drjezdžanach	34	=

Slawa wosierjam 8. wólbnoho wokrjesa! Z tuthym wołkłosowanjom su wolerjo pokazali, zo maji charakter, zo so z pschezmérnej agitaciju, kotruž Hustigovi pschiwišnich měsach došlo czerjachu, njeſiu zamolicz dali. Slawa a zjawný džak tež sobustawam nasciho wólbnoho komiteja, kotriž njeſiu pröch a woporow lutowali. — Dospolnu rozprawu podam w bližším čiſle.

Puczowanske dopomjenki.

(Pukrakovaniye.)

Tak sebi po něčim pucz wustorkachmy, kótryž wšchich najprjedy do ſławneje hnadowneje cyrkwie wjedzehé, hdzej ſo Casa santa („ſwiaty dom“) namaka. ſwiaty dom, t. r. dom, w kótrymž je ſwjata ſwojsba na ſwéze bydliſta, ſtojeſte najprjedy w Nazarece w židowſkim kraju, hdzej ión preni kſcheſezenjo pobožnje čeſczachu. Tola hdzej Turkovje tute kraje kſcheczanam wotdobuchu a jím wopytowanjo ſwjatoho domu zaſazachu, bu wón ſéta 1291 wot jandželów ſpodžiwnje ze ſwojeje domizny do Dalmatiſkeje pſchenjeſeny. Tola tež tu wón doſho njewoſta, ale hižo za tſi ſéta pſchenjeſechu ión jandželowe na runje tak ſpodžiwe waſchnjo zaſh dale, do Italskeje, hdzej wón wob ſéto trójch ſwoje měſtino pſhemeni a ſkonečnje ſéta 1295* w Lorecze woſta, hdzej hiſčeje džensa ſtoji.

Šwjaty dom je nehdže tak wulki, kaž iſtwicžki w maſtych ſtatokach a je ze ſheroho kamjenja twarjeny, kótryž je wot nutſka hiſčeje widžecž. Na narodniſhei ſtronie ſtoji wołtar ze ſlawnym hnadownym ſwjeczecjom ſvjateje Marije. Pódlia wołtarja poſaujeteſi ſo tež hiſčeje horncjerſkej ſchliczey, kotrejž je najzbóžniſcha knjezna za žiwjenjo trjebala a kotrejž ſtej nehdže tak wulkej, kaž ſpódnja ſchafka. Ŝewak je dom z 50 złothmi lampami a ſwęźniſiami wupſcheny, zwonka paſ z bělým marmoram wufadžany. Šwjatoſez a wažnoſez ſwjatoho domu ſpóznajech najlepje ze ſlowow nad joho durjemi na-piſaných: Hic verbum caro factum est, t. r. „tu je ſo Šlowo miſao ſežiniſo“; pſchetož ſwjaty dom je ſamsna iſtwicžla, w kotrejž ſo najzbóžniſcha knjezna w Nazarece narodži, ſamsna iſtwicžla, hdzej wona jandželowe poſelſtvo dôſta a na to Ježusa podja, ſchtož džen ze ſlowami „Šlowo je ſo miſao ſežiniſo“ wopominamy, ſamsna iſtwicžla, hdzej ſwjata ſwojsba hacž do Ježuſowej ſmicerje bydlesche.

Z pſchebywanjom na tutym ſwjatym měſtne ſo cžas w Lorecze ſpěſhnye miny. Bórzy bě poſdňo, hdzej zaſh wotjedžechmy. Tola tón krócz ſo wjegenjo nikomu woſtudžicž njetrjebaſche; pſchetož hižo za dobru hodžinu cžah zaſh zoſta. Běchmy w namórkzej twierdžizne (Festung) Ankona, kotrejž ſchuchym ſebi popoſdnu wobhlaſacž. Naljohóſki bě tež tu zaſh, kaž wſchudžom druhdže, pſchikhad a nutwoženjo. Woſeſje ſo tu k wſchědnym powitanſkim njelubnoſeſcam: harje, wołanju, ſtorlanju, bieču a džiwiſomu ježdženju po hōnečom, kótrymž džen běchmy dawno pſchiwuſkylí, hiſčeje žałostní proch pſchitovatſki. Tutón ſo pſchi ſpěſhnyem ježdženju a ſylnym měſtiku w toſtých mróčzelach po drožy na dwórnischeje dele waleſche, tak zo čłowiek ani woči, ani hubu wočzinieč njemóžesche. A to bě cžim straſchniſche, dokelž džen tu ſami njeběchmy, ale w džiwiſej měſteńcy z nehdže 120—150 wožami, hdzej mějeſte čłowiek z wočzinjenymaj wočomaj cžinieč doſcz, zo pod ſkoła a do ſtoni njepſhiniſe. Italsch po hōnečowje (droſhki) ježdža mienuej w taſkim ſku a pſchi tym tok bližko jedyn nimo druhoho a tak nahle wokoło róžkow, zo ſo džensa hiſčeje džiwiſam, zo wſchě wožy wopati zmjetali a do hromady zlamlali njessu. Ale ničo; dyrbjachmy wſchudžom jenož iich wuſtojnoscž wob-džiwačž. Puczowarjo drje pſchi pſchepſhnyem ježdženju tu a tam z woza

* Dokelž budže ſo za dwě ſéce (1895) 600 lětne wopominječzo tutoho pſchenjeſenja ſwjeczicž, budža tehdom zaſh do Lorecze a do Roma puczowacž. Tuž hromadžeze z cžaſom pjenjeſez k ſobu-ježdženju!

wotseczachu, ale tež jim so dale nicžo njeſta, dokelž z wjetſcha do hľubokohó procha a tohoſla cykle mjeſchych padžechu. Haj, njetriebachu ſo w ſwojich wuwalanych kabatach a ſuknach ani pſched druhimi hanibowacž, dokelž běchmy pſched žaſtoſtnej wichor a proch do města pſchijewſchi wſchitcy jenajch, tak zo njebe znacž, ſchtó je deleka „ansäſſig“ pobyl a ſchtó nic.

Tuž tež tón raz wſcho zbožownje wotběža. Běchmy tež pſchi tutym „rebelionje“ ze živjenjom a z čílými ſtaſami woteschli. Tak možachmy ſebi nětko cžim wieselscho město wobhlaſdowacž. Najprvědy dřechmy na hóru, z kotrejž ſo nam krasný wuhlad na morjo poſkicēſte. Běſche to „adriatiſke morjo“, kotrejž ſo mjez Štalskej, Amſtriſkej a Turkowſkej wupſchestréwa a kotrejž Ankonu nimale z tñich ſtron wobbdawa. Běchmy drie je tež hido zaúdžene popoſknujo widželi, ale jenož z wozom na železnich. Prawy wulkotny a majefteſtiſki napohlad pač morjo hafle poſkicž, hdyž pucžowat změrom ſtoji a pſched nim ſo, tak daloko hacž wóčko widži — a to je něhdžé 20—30 mil — njeſchehladna módra runina zmahuje a ſwoje wěčnije jenajſte a tola pſchecy ſo pſcheměnjače zmohí k hrjohej ſeſele.

Z hórkí wijachmy ſo po nahlej ſchęzeſčy, tu a tam tež nízku muricžku pſchelézynſchi, po najkrótschim pucžu k morjej dele, zo býchmy ſebi wofebje pſchiftaw (Hafen) tež z blízka wobhlaſdali. — „Pſchiftaw“ mjenuje ſo wuzki, ale dohli zarež morja do kraja, hdyž ſodže pſched mórfkimi wichoramí wucžek phtaja, w zymje wotpocžnja, ſo porjedzeja a pſcheloduju, tak zo maja pſchiftaw za ſodže ſamſnu wažnoſč, kaž dwórníſcheža za železnici. — Pſchiftaw w Ankonu bě z wulkimi kamjenjem wumurjowaný, za kotrej ſo ſodže z rječožami pſchipinaja. Tež pſched pſchiftawom w morju wonka čahnu ſo z hořskich kamjeniſkow natwarjene hacženja, kotrejž dyrbja džiwim mórfkím zmoham do njoho nutš wobaracž. Na jich najdalschim kóncu ſtoji vysoka ſwěžnica (Leuchtturm), zo by ze ſwojej ſylnej elektriſkej ſwěci ſodžníkam w noč pucž poſkazovala.

Wot pſchiftawa wjedžesche pucž na druhéj ſtronje města zaſy nahle na horu. Pſchindžechmy na najwyſhchi džel města, hdyž citadella (twjerďizna) ſtoji. Na njej drje dale nicžo widieč ſebe, hacž tolste ſchere murje a nětoſti mazani wojač, pſchehlad města a morja pač mjeachmy tu hiſhče rjeſiſhi, hacž z předawſcheje hórkí. Twjerďizna, kotaž je tak natwarjena, može wězo město wot krajneje a mórfkeje ſtrony jenak derje pſchecživo nje- pſchecžlam zaſitowacž.

Duzh po pucžu poſbuchmy tež w cyrkwi, hdyž ſo nam ſpobiwne ſwiecžo poſkazowaſche, kotrejž je lěta 1796 plakalo. Heward Ankonu, wofebje za nabozne živjenjo, wjele zajimaſho nima. (Město je — kaž ſo powědaſche — na- pjeſnjene z pſchekupcami a ſwobodnymi murjerjemi. Ned.) Tuž běchmy z wobhlaſdowanjom bórzhy hotovi a dyrbjachmy tohoſla hiſhče zbytkň ežas hacž do wjecžora z próznoſčemi „zabijecž“. Z tym naſta mjez pucžowarjemi wulka njeſpoſojoſč, zo njeſſmy dlěje w Lorece woftali, hdyž bě tak mało ežaſa k pomodlenju na ſwiatym městnje. Tuž wſchitcy napshecžo wjednikam mórfkatchu, kaž Izraelitowje w puſčinje, hdyž žanoho khléba wjac̄ nje- mjejachu.

Skónečnje dohlo wocžakowaný wjecžor pſchijudž, kotrejž dyrbjesche naſ dale „expedirowacž“. Dokelž mjenujený pucž wot Ankonu do Roma jenož pſchec malej měſče Žoligno a Uſſiſi wjedže, hdyž za 5—600 pucžowarjow hoſčencow doſč k pſchenocowanju njeje, dyrbjachmy tón króz tež w noč

jěcz a tak nóc na železnicy pschezjinicž. To drje bě někotrym khetro wostudke, mješeshe pak tež swoje dobre, z najmjeňscha za tych, kotsiž měnjaču, zo sebi wjecžorne a raniše pacžerje zalutuja, hdyz so njeléhaja a njestawaja. Tež so nictó bojecž njetrjebasche, zo sebi zaleži a čzah skomdži, schtož druhe noch spar pschech najbóle njemerny čzinjeſche.

Rano, hdyz switasche, čzah zaſh zaſta. Věchmy w měsće Uſſisi. Tu pak so nětko halek hlowna njelubožnosćz nōcnoho pucžowanja po Italské pokaza, mjenujich njeſtoſak wodh k myču. Věchmy hishcze wot wčzorawshoho (wot Ankony ſem) zaprōſcheni a mazani; k tomu věchmy ſo nětko chlu nóc na zakurjenej železnich waleſi. A to bě nětko hishcze runje poſledni džen pucžowanja. Potajkim tajcy dyrbjachmy wjecžor do Roma nnts. Zo bě ſo hijo tohodla wulki čzas myč, to wſchitcy widžachmy, ale hdže? pſchetož na dworniſchežu hishcze wſcho ſpashe. Někotre woſobne knjenje, kotrež njechachu mazane a ſcheccherate do města jěcz, myjaču ſo we wulkih mazaných fotolach na dworniſchežu, z kothrž hewak wodu do lokomotivow cžeraja. Nam druhim to trjeba njebe; pſchetož hdyz věchmy hijo ckyly tydženj njetruhani, ckyly tydženj w njecžesanhym, hijo cyle ſchérhym koſinathym wobuczu a mazanej, zaprōſhenej dracze, cjo hodla njeđyrbjeli potom tež jónu dwaj dnjej njemyczi pobycz? Pſched kím dha dyrbjeli ſo hanbowacž? My pucžowarjo věchmy wſchitcy jenacy, Italjenjo pak hishcze mazanischi. Do cyka ſo mjeležo nadžiachmy, zo budžemy ſo w „hotelu“ wumyč móć. Tola tež to ſo z najmjeňscha nam w naſchim pſchitorhny; pſchetož hdyz tam pſchijedžechmy, halle přenja kuchinſta ſtawasche. Bórzhy drje tež donna del albergo (hoſčencařka) ſama pſchindže, tola tež ta wjele komplimentow z nami njecžinjeſche. (Vé wſchak to tež bjez džiwa.) Dokelž my a wona wſchitcy jenak hubjenje francózsch ryczachmy — ſerbſki w Uſſisi mjenujich njemóža — a dokelž ſebi tohodla hnydom dorozemicž nje-móžachmy, pokaza nam najpriedy na porſtach, zo mamy halek w 10 hodžinach (k wobjedu) a nic w 5 hodžinach pſchiniež, a potom na cyrkej, zo možem ſmejty tam bycž. Tuž wzachmy ſwoje pſchedefchczniki pod pažu, zehydachmy ſo zaſh na wóz a jéđzechmy. Hdže? to dyrbjesch pohoncž wěđerč. My je njewěđachmy. A wona naš tež woprawdze prawje pſchivjeze: k cyrki ſwj. Franciſka, hdžež druhich pucžowarjow zaſh namakačmy.

(Pſchichodnje dale.)

S h t o j e w i n a ?

(Boſracžowanjo z čísla 17.)

Burja za blidom běchu mjez tym wo ſamej wěch ſo dale rozmolkjeli. Měſchach ſo, dokelž mi někoti kufk rozhorjeni a hněwni bycž pocžachu, ſobu do zabawny prajicy: „Něchtia ſnadž móže bur na ſwojej nužy wina bycž, z najmjeňscha druhdy, ale tež powſchitkowne wobſtojnoscze ſu za burſtwo jara nje-pſchihódne. Schtož dyrbí kupovacž, je drohe, ſchtož plahuje, tunje. Dawkow je telko, zo ſkoro wjach k doplaczienju njeiſu a kózdolétnje ſurowy pieniez z hospodarſtwu wucžahnu. Pſchi wſchém tym namaka za wulku mždu ſebom czeledže, kž jomu joho pola wobdžela.“

„Haj, to je wěrno!“ džesche Žurec nan, bjez toho zo by ſchto ſchto na-pſchecžiwiſ. „Gjaz je cježki, a pónidžeſi tak dale, kaž je w tu khwili zapocžate, budže za něchtia lét tež najpilniſhi a najzlutniwiſhi bur ſedma wobſtač móć. Myſlimy jenož na to, ſchto ma bur pſchez wojerſtwo cžerpjecž! Hdyz je ſebi

džecji wocjahnyl, dyrbi je tam dac̄, dyrbi jim pjenjez̄ a druhé frēdki pschi-dawac̄. Nimez tym dyrbi sebi doma slujobnych za njoho džerzec̄ a je tak dwójcy bity. Nimo toho, kaf wulku ma burſtvo moraliſku schłodu! Kotsiſ ſo wot wojaſow wróča, ſu husto neschtožkuli naukuñyli, ſchtož byc̄u lepje nje-mohli a ſchtož žanoho žohnowanja njepſchinjeſe. Dželu ſu husto doſez̄ wot-wuñyli a nawopak wſchelake potrebnosc̄e zegnali, kotrež netko pomhaja nanowe pjenjez̄ rozbroyec̄. To wſchitko je zawęſeſe wérno a je doſez̄ k wobzarowanju, ale to tola njeplaczi jenož wo naſchich serbskich burach, ale to placiſi powſchitownje, haj we wěſtym waschnju tež za měſčjanow."

"Wězo je za burſki lud netkle wſchudžom cježki čas, móžemy derje prajic̄, zo za cyklo cžłowjestwo hinat njeje", džesche mlody mi njeznamy bur. "Schtož pak ſo mi woſebje zle za naš byc̄ zda, to ſu wobſtojnosc̄e z ludžimi, z czeledžu. Majpredy masch harh, zo z cyka žanu dōstanjesh, a hdyh ju masch, njemóžesh ſo na nekotrohožkuli do cyka ſpushečeſc̄. Hdze je ſo tamna ſwera myňla, kotrūž naſchi prjedownicy na swojich ſlužobnych tak jara khwachu a kotrūž ſamo cužbnich na naſchej serbskej mlodosc̄i znajachu a ſebi wažachu! Prjedy běſte za ſlužobnovo wužitk joho knjeza, kaž joho ſamſny, haj, radſho by ſam neschto pschisadžil, hac̄ wěch abo džela ſwojoho knjeza zanjerodžil. Dženſniſki džen nihdze wjac̄ tak njeje. Czeladny czuje ſwoju ſlužbu jako woſtudlu kwakſu, kotrejež ſo zminje tok derje a hdzej jenož móže. Niedžela wjac̄ kaž prjedy ſlužobni, zo by wužitk ſwojoho knjeza ſpěchował, a njepyta ſwoju czeſc̄ wo tym, zo by we wſchitkim po móžnosći ſwědomithy był, tež tam, hdzej joho knjez njewidži, ně, džela netkle jenož tohodla, zo by ſebi ſwoju mždu zaſlužiſ, a hdzej ſo hodži to docpěcz bjez toho, zo by ſo jara napinacz dyrbiſ, wužiwa kóždu pschiležnosć, kuf řehnijoho popaſc̄. Z wěcam ſwojoho knjeza njewobkhadža kaž ze ſwojimi, ale zda ſo jomu chle wſcho jene byc̄, hac̄ ta abo druhā wěc z joho winu kóñc wozmije, a tak hospodař pschez njoho ſchłodu czeřpi. Kóždy, kif ma hospodařtſto, wě, kelfo kóžde ſe lěto pschez njerodnosć ſlužobnych ſo ſkóncuje."

"Runjež czujach, zo je m tuhych ſłowach wjele wérnoho, běchu tola psche-jara wôte a ſnadž tež nic cyklo ſprawne; tuž njemóžach ſo zdžerzec̄ jomu neschto napshečežiwick a prajach: „Nochcu njerodnu, rozpjerschacu a njeſwérnu czeledž zakitowac̄. Bohužel je wérno, zo tež mjez naſchimi serbskimi wjele tajlich namakamy. Kaž je tón čas zapocząte, dyrbimy ſo boječ, zo ſo w pschichodze njepocžinti njebudža pomjenſcheſ, ale ſkerje powjetſcheſ. Tola pak njeſodži ſo to prajic̄ wo wſchitkach czeladnych bjez wuwzacž, mam ſ Bohu džak tež hiſtcež wjele tajlich, kotsiſ ſwoju ſlužbu ſwědomic̄e zaſtoja a husto po dokhoſlennym ſwěrnym wutraczu pschi jenym hospodařtſto ſebi naj-wjetſhu khwalbu ſwojoho hospodařa zaſluža a tež dōſtanu.”

"Nimo toho dyrbimy tu tež rozpominac̄, zo wina njeleži na czeladnych ſamych", džesche Žurec nan. „Sa jako starý bur ſuem to prajic̄ a njetrjebam ſo boječ, zo mohlo rekac̄, ja chcu burow hanic̄. Z přenja žno ſu naſche czaſu hinac̄ hec̄ prjedy. Z tym, zo ſo pschi wſchitkach dželach wjele maschinow načožuje, ſu ſo ludžo po něčim zwucžili ſebi nic woſobu wažic̄, kotaž dželo dokonja, ale jenož dokonjane dželo ſamo, tak zo je ſkónčnje wſcho jene, hac̄ je dželo czinjene wot rozmnoho cžłoweka abo wot njerozumneje maschinu, hdyh jenož je hotowe. Wo tajſim zmyſlenju ſwědeži nam pschede wſchém cyklo živjenjo w fabrikach, hdzej ſo wobſedžerjo ženje wo wobſtojnosc̄e ſwojich dželac̄zerjow njeſtaraja, ale jenož wo to, ſchto jomu nadželaja, a jednotliwy

dżęślačer ſo tohodla tam njepſchistaji, ale pſchenaja jenož tak rjec moch swojeju rukow abo nohow. Wuzitk swojoho knieza pſchede wſchém ſpěchowacž chycž, to jomu trjeba njeje, dokoł džen je po prawym jenož džel maschinu, kiz bjež rozmownoho pſchemyslenja swoje džela dokonja. Taſke zmyſlenje ſo Bohužel tež pſchec hóle a hóle do burſkoho žiwenja dobywa. Bur, kiz ſebi czeladnika pſchistaja, njephta ſebi swérnoho pomocnika, kaž to předy běſte a napſcheczo kotoruž ma tež zaſy ze swojeje strony woſebite winowatoſcze, ale požci ſebi jenož na leto joho ſylnej ruch. Tak njezastupi ſlužobny z nim do wuždchoho swójbnoho zwiaſka, ale woſtanje jomu pſchec cuzy. Zo tomu tak je, niemože nichčo přecz. Nihdże njenamakam wjac̄ tamne rjane, předy wſchudzom znate žiwenjo, zo bur swojich czeladnych jaši ſtawh swojeje swójby pſchivza, zo mějſtečne džel na jich zabawach, wjefelach a hoſoſčach. Hdyž potajkim czeladny luboſcze a staroſcze pola swojoho knieza njewidzi, kaž dyrbjało to potom joho k woſebitej ſwérje pohnucž? Mamy džen tež Bohužel pſchiklady mjez naſchimi burami, kotiž njechadža ſamo wo domje z czeladnymi ničio cjinicž měcz, kotiž ſo z nimi wjac̄ za blido njehdu, haj jim ſamo hódnoho měſtna njedadža, hdyž bychu móhli po dokonjanym džele ſo mjez ſobu zabawjecž a ſnadž po- wučowacž — njecham hakle wo tym rycžecž, zo by po prawym burowa winowatoſcž byla, mjez nimi ſeđo ſo z nimi rozryčowacž, kaž ſo za wółca swójb ſluſha —. Zo czeladny njecha w zymnej a hubjenej kuchni abo komorje ſedzecž, a zo potom radſcho wjeczor, hdyž doma iſtvi k zabawje nima, do kořimy dže, je drje zrudnje, ale ſchtó chcy pfrajecž, zo tu bur nima wjetſcheje winy hacž móń? Mała luboſcž pak niemóže zbužowacž muſkeje ſwérh.

(Skončenje pſchichodnje.)

3 Dužtch a Sakskeje.

Z Budyschina. Zas je straſchny woheń tudomne město pſchekhwatał. Wjeczor po 10 hodž. pónđzelu 16. t. m. počza ſo w Rážec bróžni na Hoſhic drozh palicž a w krótkim ſtojeſche bróžnia a róžkowne twarjenjo (Hollandec hoſejenc „Wolfsſchlucht“) w plomjenjach. Staraj twarjeni nahramnym plomjenjam bohatu chrobu poſticeſchtej. Najzrudnishe pſchi tutym njezbožu paſ je, zo ſu tſi hoſezata, 9, 8 a 4 lét stare Schwarze džecži, pódla ſtruchlu ſmjerči namakate, dokoł běchu ſo bjež dwěla w žalostnym furje zaduſyle. Hdyž běchu je zmuzicži mužojo z plomjeni wutorhnyli, běchu wbohe džecži hižo mortwe.

Z Radworja. Nashe pobocze „Towarſtvo Serbskich Burow“ a z nim zjenoczena nalutowařnja ſtej po dležším pſchikladowanju a rozmyslenju ſkončnje hlownomu zwiaſkej w Neuwiedze pſchistupiloi. — Z pſchiležnoscž tu- toho wozjewjenja dyrbimy tež někotre wěcy naſpomnicž, kotrež pſchec híſceze powschitkownje znate njeſſu: 1. Pſchinosch (10 m.), kotrež dyrbí nowy ſobuſtaſ pſchi zaſtupje zapoſožicž, njepſchipadnje ſenje nalutowařni, ale woſtanje joho, tak zo jón, jeli wuſtupi, zaſy dōſtanje. 2. Pjenjezy abo ratařſke twory móža jenož ſobuſtaſh dōſtacž. 3. Dyrbí ſo wědzeč, zo ſo pjenjezy kóždu přenju lěpſchu hodžinu njewupožčuju, ale jenož přenju a tſecžu njedželu kóždoho měſaca. Tuž rěka trochu do předka myſlicž, a nic čakacž, doníz ſo kruwa njeſtepi. — Hewak naſcha nalutowařnja z dobrým wuſpěchom džela, woſbeje dokoł ſo naňoſhene pjenjezy z wupožčenymi nimale runaſa.

Z Khróſczie. Srjedu 11. oktobra mějſtečne tudomne ſpěvarſke towarſtvo „Sednota“ swójbny ſwjedžení ze ſpěvarſkim koncertom a balom w tudom-

nym Wjenkec hoscžencu pod wjedženjom swojoho wustojnnoho dirigenta ē. kantora Hile. Koncert so zapocža ze spěwom „Cžeſz Božu hory powědaju“, na kotryž wjac němickich a serbskich chorow a němickich solow a koupletom scžehowasche. Myslimy sebi, zo drje su so wšchě spěw̄ derje lubile, dokelž běchu z mócnym placanjom mytowane. Swjedžen̄ sam dyrbjesche so bóle w mjezach swójbnoſeže hiboc̄, tohodla njebečku pschepröſchenja tak mnohe, kaž so to pschi załoženſkim swjedženju stanje a so dale tež ſtačž budže. Tež programy so žane pſti zaſtupe njeuwželachu, kaž je to hewač pſchec waſchnjo bylo, a njemóžachu so wophtowarjo tohodla pſchewědečic̄, tak spěw̄ na so ſežehuju. J. K.

Z Kanec. Sobotu 14. oktobra rano ſta ſo tudy zrudne nježbožo. Shdomnaczelétny syn ryceřetublerki zwudowjeneje Wehloweje z Bułowca wjezesche mloko do Jaworskeje mlokařnje. Na pucžu wot Nowoho Města ke Kanecam, hdjež puež khétero z hory dele dže, bě ſo jomu kón ſplóſhał a do beženja dał. Poſla mlyňſkeje řeki w Kanecach, hdjež puež jara na ſení wokoło dže, zwroči ſo wóz z karanami do mlyňſkeje řeki, pſchi tym padže tež młodženc z woža a dyri ſo wo ſamieni tak mócnje do hlowy, zo na měſce za mortwoho ležo wosta. Nježbožowny bu do ſuſodnnoho domu donjeseny a joho macz a lekar̄ powołanaj. Popoſdnju wokoło 2 hodžin wbohi młodženc wumrē. Kóždy móže ſebi myſlic̄, kaſku bohoſč a zrudobu macz pſchi powělcji tuhoho nježboža zacžu, dokelž tutón jeje ſyn wophtowasche w Budyschinje ratařſtu ſchulu, a běſche na fermuſchu domojo pſchischoł. Rano běſche ejík a ſtrów z dwora wotjēl, a popoſdnju pſchivjezechu joho mortwoho domojo. — Bóh chęt naš wſhītſkich pſchec podobným nježbožom miloſčiſte zaſtitac̄. M. Š.

Z Prahi. Naš staroslawny serbski seminar, kotryž bě přez dohle wulke prözdniny kaž wopuſćeny, zapusćeny, je nětko zasy wožiwił. Najprjedy přijedzechu młodſi, starši su hižo bóle pomałku a dóńdzechu hakle pozdžišo. Nětko pak smy tu ſkónčenje wſitcy 28; 10 je bohosłowcow, 10 Serbow. Tola hdý ſo tak rozhladujemy po tutej črjódcy, widzimy tu wjele nowych wobličow, kotrychž hišće njejsmy widželi, a zasy pytamy mnohich starſich towarzow podarmo. Čitař, kotrohož to zajima, njech ſebi nětko přiſluſne čo. „Pósła“ z l. 1892 wozmje a njech přiruna zapis našich mjenow, kotryž tu podawamy. Bohosłowcy ſu: Michał Šewčik* z Baćonja, Alfons Jaeschke z Peterswaldau (w Šlezskiej) w III. lěće; — Mikławš Andricki z Pančic, Emerich Otto z Delnjoho Leutersdorfa, Pawoł Kretschmer z Wostrowca, Isidor Klaus ze Seiten-dorfa, Pawoł Rjenčka z Budyšina w II. lěće a ſkónčenje Jurij Winger z Khróſcic, Gustav Vogt z Nowoho Kallenberga, Jozef Maier z Nowoho Šerachowa w I. lěće. Gymnasiasci w VII. rjad. Pawoł Šołta z Wo-trowa, Franc Müller ze Šerachowa, Jurij Hejduška z Hórkow, Jan Ghezzi ze sakskeje Kamjenicy; w V. rjad. Jozef Siebertz z Koenigsteina, Jozef Wels z Kamjenca, Alfred Marschner ze Šerachowa, Jakub Žur z Njebjelčic; w IV. rjad. Jurij Delan z Wěteńcy, Jurij Zarjenk a Pawoł Pjech z Drježdžan, Pawoł Driver ze sakskeje Kamjenicy; w III. rjad. Pawoł Duering ze Šerachowa, Pawoł Kurze z Wostrowca, Mikławš Čumpjela z Kašec, Pawoł Knježek z Krjepjec a w II. rjad. Jakub Smola z Kašec, Benno Runge z Waldheima. —i.

* Mjena Serbow ſu ze šěrokim pismom čiščane.

3 chłopoh swęta.

Niemiecka. Dzień 11. października świętego biskupa Namyszanowskiego, wotowany wot swęta, w městaczku Oliva pola Danziga swój 251. rok biskupstki jubilej. Jubilarowe żiwoty nasz żywie zas dopomina na bieżącym czasie kulturkampfa w Prusce. Hacż do lata 1868 bě Namyszanowski probst w Königsbergu, 11. października toho samego lata bu na biskopa święcony a za „pólnego probsta (Feldprobsta) pruskiego wojska” powołowany. W lecz 1870 po wozjewieniu hanżowej njezmihnoścę wottorhnych so wot cyrkwi „starokatolikojo”, a pruska wychiność jich na wschę waschnię podpierała. Starokatolikojo njemętachu cyrkwi. Tohodla so woni miedz drugimi padami na wojnskoho ministra w Kölne z tej prowincji wobroczichu, zo by jim dowolił we wojskowej cyrkwi, hdęz so katholische a lutherische Boże sluzby wotbywachu, też swoje kemsche miedź. Świątym wótc pak bě runie wschitkim měchnikam krucze zakazał, zo w cyrkwiach, hdęz su starokatolikojo kemsche meli, Božu mschu święcońcę njezmiedź, dokelz mogli pschez to so mnozy k wotpadnej pohnucz. Minister wojny pak dowoli starokatolikam, wo czoż bęchu prosili, bjez toho, zo by so też katholickiego biskopa prashał, hacż je to po katholickich zakonach móžno. Namyszanowski netko wojskowemu duchownemu w Kölne zakaza, w tutej cyrkwi hiszczę dale kemsche dżerzeć, a drugiemu wojskowemu duchownemu, któryz bě k starokatolicmej wotpadnył, wón jurisdiciju (to su měchniske prawa) wzga. Na to so minister wojny hórszczę, zo biskop k tomu njeje pola njego wot dowolnoścę prosił. Namyszanowski wotmętvi, zo wón we cziszcze cyrkwienskich należnośczech jenoż swiatomu wótcie a nikomu drugiemu niepodstoji. Na to bu Namyszanowski psched wojnski sud powołany a tudy ze swojego města wotsadżen. Wón bu, kaž pola wojskow ręka, k dispoziciji stajenj a dosta jenoż połoju mzdzy. Biskopske znamienja, mitra a kij, buchu jomu wzate, dokelz statej słuschartej. Tola Namyszanowskemu wosta rjany trošcht: wschitcy derzejmieni katholikojo stojaču na jeho stronje, a czeſcjuja hiszczę dżens w nim njeckrawnoho martrarja. Towarstwo katholickich zemjanow jomu krasny biskupski kij a mitru kapi a jomu świątocienne pschedpoda. Tak je wón hiszczę dżensnišchi dżenii žyw w swoim městaczku, kotreż żenie wopuszczaj njeje, khiba hdęz je na biskupsku konferencu do Fuldy wotjēł.

— Wopravdze bojazne su liczby żydowskich ryczników w Berlinie w pszirunaniu z kschecjanstwem. Tak so z Berlinia piše: Połowa komornego sądu (Kammergericht) je 18 kschecjanstw, 36 żydowskich ryczników, pola krajuńskiego sądu I (Land-Gericht I) 146 kschecjanstw, 328 żydowskich, pola krajuńskiego sądu II 12 kschecjanstw a 17 żydowskich. Zeli tak dale dże, Berlin bórzy kschecjanstwego rycznika wjac njezmieje.

— W Berlinie sebi wschelach zastojnych financhnego ministra dr. Miquela hłowu łamaja, z wotkel bychu nowe dawki wutęzonyli. Bursa dyrbti so krawicz. W tym su wschitcy pschez jene. Ale pola wschitkich drugich kuziółów nowych dawkow su wschelake měnjenja. Jeni chcedźa z dawkami to wobceżicż, drugi druhe, jeni tak, drugi hinač. A sedma so něšto wozjewi, zo budże so na to abo tam dawk zbehacż abo powięschicż, wschitcy, kotrejz to nastupa, pójczu wołacż a hantowacż kaž njemdi. Zawęczę, lohke njeje, hiszczę nowe dawki wunamałacż; tola to dyrbjachu sebi czi, kotsią sebi netko hłowu łamaja, prjedy hacż te milijony za wojskowi namjet pschizwolichu, rozominacż.

Wuherska. Minister Weckerle je njeđawno došlu audijencu pola fejzora měl. Zavěscie je so jednačo wo civilným mandželstwje, kotrež chce minister tak radh do Wuherskeje zavjesč. Někto je wuzčinil, njeje znate, hacžrunje liberalne nowiny hido juskaja: fejzor je civilne mandželstwo dowolil.

Italska. W połnōcnej Italiskej je wulka woda surowu schkodu načiniła. Mnohe mosty su padnyłe, kolije železnicom do cyła wotnihte; tež twarjenja su jobu wzate a ludžo su so zatevili. W Venedigu, hdež, kaž pola nas ludžo na haſach khodža, po czoſmikach jezdža, běſhe woda tak wulka, zo czoſmym wjac spody moſežikow njemójachu.

Schwejdška. Znate je, zo w połnōcnych krajach Evropy katholska cyrkej so pſchec̄ ſažy z nowa zakorjenja a wupschestrjewa. W Žendželskej kžde lēto mnozy ſo zaſh k njej wróčza, ale tež w Danskej a w Schwejdſkej. Danska dôsta louſche lēto biskopa. Lěſta tež Schwejdška. Dotalny japoſchtoſki vikar dr. Bitter bu tamny tydženj w Osnabrücku na biskopa swjeczeny a je někto biskop w Stockholmje, hlownym měſeče Schwejdſkeje. Je to tam prěni biskop wot časow reformacie ſem.

Ruska. Runje w dnjach, hdež zbratsjenjo ruſlích móřskich wojałow z Francózskimi w Toulonu ryché rozomne mijey pſchekrocžuje, wozjewjeja ruſke nowiny, zo budže ruſki krónpryne fejzorske dwory w Berlinje a Winje, a kralovſki dwór w Riomje wepytowac̄. Zavěscie njeje to bjez pſchicžiny ſo ſtało runje w tuthych dnjach. Ruſki fejzor a wſchitc̄ joho měrni a rozomni radžicželojo chedža z tym prajic̄, zo chedža tež z trojzwajkem, pſchecžimo kotoromuž džé ſo tamne zbratsjenjo ſtawa, mér měcz a mérne poczahowanja po móžnosći hajic̄.

Amerika. W Brasiliſkej troje revolucija dale. Pſchedsyda republiki, Beixoto, je dyrbjal cęknuč. Hłowne město ſu wjac króč z kanónami wobſtěli. Mnohe twarjenja ſu rozbělane abo spalene, tež mnozy ludžo ſu morjeni. Schtó někto na joho město stupi? Skoro ſo zda, zo ſu tam ſpóznali, zo republika njemóže dlějſchi čas wobſtac̄. Tohodla ſebi hido na to myſla, zo ſebi zas krala wuzwola, a to wukrajnoho prynca. Mjenował je ſo hido pryne Ferdinand z Coburga. Ale hacž tam tež kózdy prynce tak lohcy pónádje?

Naležnosće našoho towarzystwa.

Sobustawy na lēto 1893: kk. 437. Józef Stankiewicz z Budyšina, 438—440. z Wudworja: Jakub Zarjenk, Mikławš Bryl, Marija Sołćina, 441. Michał Bräuer ze Star. Cyhelnicy.

Sobustawy na lēto 1892: kk. 673. Józef Stankiewicz z Budyšina, 674. Michał Bräuer ze St. Cyhelnicy.

Zemréty sobustaw: Marija zwud. Pjetashowa w Drježdānach. R. i. p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 108,786 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 108,787 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 12,140 m. 27 p. — Dale je woprował: r. k dorunantu 73 p. — Hromadže: 12,141 m. — p.

Za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowawili: J. Kral, kapłan při dwórskej cyrkwi w Drježdānach 3 m., njemjenowanej z Khrósćanskeje wosady 100 m., njemjenowana z Khrósć 3 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 m.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

¶ nawěđzenju!

Dowolam sebi z tutym wozjewicž, zo mam zaſy wulku mnohoſež filco-wych čzriji na ſkładze. Čzrije ſu we wšichčach družinach poła mje dóstacž, wulke a male, z kožanymi póduschemi a bjez nich. Schtóż žane trjeba, móže je poła mje w tunich pkačiznach dóstacž, a proſchu, zo by ſo na mnie wobrocził.

Józef Alßmann, ſchewc w Chróſčicach.

Wožje wjenjo.

W Filipsdorſſe w Čechach budža duchowni wótecojo (redemptoristojo) w nowotwarjenej kapali ſwiatoho Franciſka duchowne zwucžowanja (exercicije) džeręcž. Tute ſo zapoczątu:

1. za mužskich 28. oktobra wjecžor w 6 hodžinach a ſkónča ſo 1. novembra rano ze zhromadnym ſwj. woprawjenjom;
2. za ženske 1. novembra wjecžor w 6 hodžinach a ſkónča ſo 4. novembra rano.

Wſhičkich, kotiž chcedža ſo na tutych duchownych zwucžowanjach wob- dželicž, proſchu, zo býchu ſebi ſwoje pſchebywanjo wuzwoſili paſt w jenym z blízkich hoſčencow, hdzej ſu cyle njemoleni a tunjo živi, paſt w jenym znathym privatnym domje.

P. Ant. Wietha, C. ss. R.,
rektor redemptoristom.

Katholska Bjesada we Łazku.

Předsydſtwo Bjesady proſy swoje sobuſtawy, zo býchu ſo při zhromadnym woprawjenju w farskej cyrkwi w Ralbicach na swjedźenju ſs. Symana a Judy po móžnosći wſitcy wobdželeli. — Na tutym dnu budże tež měſačna zhromadźizna za měſac november.

Serbiſki ſeminar

w Prazy p yta domownika, kiž ma tež někotre domjace džela dokonjecž. Kravc by najlubſhi był, dokelž w ſwobodnym čzaju pódlaniku zaſlužbu nadeńdze. Wžda je dobra. Dalshe ſo zhoni pod adresſu: Wendisches Seminar, Prag. Kleineite. Wendishe Gafſe 13.

Hdyž sym nětko z Božej pomoci ſwoje powołanjo docpěl, pohnuwa mje moja wutroba k tomu, zo wſitkim tym, kotriž ſu mje za čas mojich studijow tak bohače podpjerali, swój džak wupraju. Dokelž nichto lepje mytowač njemóže, hač Bóh sam, tohodla wuprajam wſitkim svojim dobroćerjam najwutrobníši „Zapłać Wam Bóh tón Kujez!“ Rad cheu přecy na swojich dobroćerjow při Božej mši spominac̄.

W Budyšinie.

Jan Just.

 ¶ dženſniſhomu čiſlu je pſchidata Zabawna příloha „Katholskoho Posola“ čiſlo 7.

Čiſkac̄ Smoleriec Inſtitučníſcieſte w maziejsnym domje w Budyšinie.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodijia w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

4. novembra 1893.

Lětnik 31.

50 lětny wojskli jubilej krala Alberta.

W cyklym naschim wótcnym kraju su podbani žadny swjedzeň naschoho wjelolubewanochno krala Alberta z wulkej radoscju swjeczili. Wosebje věsche wójsko, kotrež swojomu wyschschomu wójnskomu knjezej holdowasche.

Vyskne swjedzeň wotbywachu so w Drježdanzach. Mnozy němcy wjetchojo a awstrišli arcywówswoda Albrecht věchu hižo sobotu na swjedzeň pschijeli. Kejzor Wylem, kotrehož mandželska njedželu swój narodny džen swjeczelsche, tohoda halle mjenovaný džen wjetzor do Drježdzan pschijedže.

Z pólnej Bozej službu so njedželu dopolednia swjatočnosče zapocząchu. Za wojakow evangelskoho werywuznacza so swjatočnosče na wulkim alaunskim naměsče wotbywasche. K aktivnym wojakam věchu so kadettojo, officirojo reservy, wojskych zaſtejnich a něhdze 2000 sobustawow wojsklich towarzstwov pschizamkli. Pschi paradje je drje so wjac hacz 12,000 muži wobdzili.

Za katolickich wojakow věche pólna Boża mscha z předowanjom, kotrež mějše wojskli farat kniez Halm, psched arsenalam. Po dokonjanych Božich službach poda so pólny marschal prync Jurij z katolickimi wojakami na alaunske naměsto a stupi k tamníschomu wupyschenomu woltarjej. Blízko pschi nim stoješche saksto-weimarski wulkowówswoda ze swojim synom, wschitcy sakscy generalejo z wójnskim ministrom na čole, mnozy cužy officirojo, mjez nimi Ruscy, Awstricy, Pruscy a Bayerscy. Wschelakore pišane uniformy zajimawý wobraz poſkiczachu.

Prync Jurij k woltarjej stupišči mějše rycž, w kotrež mjez druhim praji: „Towarzchojo! Wulki, krasny swjedzeň je, kotrež džensa swjeczimy, swjedzeň, kotrež wutrobje kóždoho Saksy wójtischo puketacž da! Swjeczimy džen džensa džen, na kotrejž je psched 50 lětami nasch kral a wójnski knjez do wójska zaſtupil. Polstáletna khwila njeje prázdne, njeopisane listno papiry, ale je bohata na wažnych podawkach a krajnych skultach.“ Potom rycžnik spominasche na wohnjou křeženici pela Duppela, na wojskje wulke slutki naschoho krala wo-

sebje w lětomaj 1870 a 1871, a dale takle ryczesche: „*Hdyž so hordžimy ze swojim kralom, jako wójskym kniezom, dha smy tela tež zwuczeni, w měrje ī njomu spohladowac̄ z dewěrjenjom a luboscžu. Wón džen je prawy, ale tež miły rozhodník naschoho džela, swérny kublat naschoho wójska, woprawdžith wojskſki nan!* Kameradži, njemčem̄ tutón džen lépje swjeczic̄, hac̄ zo swojmu kralowskemu wójskemu knizej njeakblacu swérnu we wójnje a měrje, w zbožu a njezbožu hac̄ do smjercze slubimy. Zo by so tutón slub posylní, zanječe wschitcy ze mnū: *Sława Joho Majestosczi kralej, na schomu wójskemu knizej, sława rjekej a dobyczerej!*“ Mocneje zaklinczacej sławje wjele zakrasnjenych tycac pschihladowarjow pschihlosowasche.

Na pol 12 hodžin na to kral w kralowskim hrodze wjetchow a zastupjerow cuzych dworow pschijsa, pschi cimž so jomu wjele drohotnych čestnych darow pschepoda, mjez nimi wot wójska złoty rjeczaz ī Hendrichowomu rjadej, wot offisirow kraloweje paršchonskeje služby slěborna kchinja, wot sakſkich wojskſkich towarzisow skład 40,000 hrivnow, ktrichž daný dyrbi so ī wocžehnjeniu džecži ſobustawow wojskſkich towarzisow naložec̄.

Kral 23 čestnych mječow předadwchim a nětzjischim adjutantam spožec̄. Bórz po kejzorowym pschijezdze so swjedženſka hoscžina w hrodze zapocza. Kejzor mjez kralom a kralowej sedzesche, z napshecia nich wójnikli minister v. Planiz.

Kejzor krala z drohotnym darom, z pólñym marshallskim kijom w brillantach, zwiesili, z dlejszej ryczu na joho sławne wójskſe skutki spominajo. Kral kejzorej swój hľuboko začuth džal wupraſi. Zeli zo by Němkej hdv zaſy wójna hrezyla, by wón, kaž prjedy, zaſy swoju winowatosc̄ dopjelnik. Marshalski kij, jomu spožený, dyrbi so w joho rukomaj wysoły wažec̄.

Po hoscžinje so wysocy a najwyschſi knieza do kralowskeje opery podachu. Tam so swjedženſka hra „Wohnjowa kſchęzēica“ pschedstajesche, ktraz bлизko Duppelskich naſypow hraje, a w kotrejž so wschelake podawki ze živjenja naschoho krala powědaja. Po skónčzenju pschedstajenja kral z kejzorem na džiwadlowy wutwar stupti a sebi wot wjele zakrasnjenych tycac ludzi, psched džiwadlom čakac̄, hľodowac̄ dashe. Tajny dworski radžic̄el dr. Mehner w mjenje Drježdanskoho wobydlerstwa a zwiazkowy pschedsyda Tanner w mjenje wojskſkich towarzisow kralej sławu wunjese. 1000 spěvarjow dwě hymnje spěwasche. Noscherjo ſalkow a lampionow so psched džiwadlom tak zestupachu, zo kralowe mjeno A. R. a kralovsku krónu tworachu. Clobjowaj brjohaj běchtaj z bengalijskim swělkom poswělenaj, na mostach praskłotachu wohnjowe kule a rafety, a krasne elektriske poswětlenjo so wschudze blyščesche. Deshezilowe wjedro trošku powšitkownu swjedženſku wjeselosc̄ lažesche.

Po wólje.

Cyle nad wschitke, tež najdowěrnische nadžije su so wólby do sakſkoho sejma we 8. krajnym wokrjesu za naschu burſku a serbsku stronu derje poradžile. Z wjeseloscž mójem̄ wuprajic̄, zo su nasche serbske wsy swoju winowatosc̄ nanajlepje czinili. Tola tež měrnje a sprawnje rozhodžach němcy wobydlerjo tutoho wokrjesa, wosebje w Kinsporskim sudnistwie, su nas swérnu podpjerali. Jim wschěm wuprajam w mjenje dobreje węcy wutrobný džal.

Zajimawe a za pschichod powuczjace budže, hdvž tudy rozdželenjo wotedatych hlosow w jenotslivych wſach podam.

	Kolla	Hustig	Lange
Jelca	1	20	—
Malý Bosyk, Njeradech a Nový Dwór	7	20	—
Wolsink, Pisaný Důl a Věstek	18	27	2
Debrich, Skáskow a Tradow	11	16	—
Wysoka	9	17	—
Zitro	17	5	—
Bambruch	1	9	—
Věla a Lukačy (Hausdorf)	17	27	—
Němiske Pazlich	13	9	—
Sězov	19	2	—
Ršchid ol	15	3	—
Czornow	22	2	—
Schumbach	1	17	—
Hlupońca a Bukowc	1	12	—
Bischheim	14	25	—
Brunow, Rohrbach, Petershain a Lubnijow	31	15	—
Bullerich	21	3	—
Grabowa	8	10	—
Zelenjow	13	18	—
Hennersdorf	7	10	2
Gersdorf	6	25	—
Zedlow, Ruschich (Rauschwitz) a Kindrich	45	9	—
Hässlich	36	4	—
Kräpicej	16	3	—
Kunnersdorf	3	32	1
Lepkarejch (Lüttersdorf)	18	15	—
Möhrsdorf	—	15	—
Procz (Prietz)	22	17	—
Runcjat (Rehnsdorf), Boderich, Dobrig, Ossel, Talpenberg, Wielkow a Walow	25	16	—
Schwosdorf	26	1	—
Nadrózna Grabowka z Grünbergom a Waldhofem	21	12	—
Bréznja	40	9	1
Borow (Bohra)	7	8	—
Kózly (Coel)	17	2	3
Kocjica (Gottschdorf)	25	—	—
Gräfenhain	1	21	—
Zelena Grabowka	8	12	—
Höckendorf	16	30	—
Khólny (Koitsch)	14	1	—
Krakow, Zelnja (Sella), Cochow (Zochau) a Kwafow (Quosdorf)	34	10	1
Lužnica (Laubnitz)	28	32	3
Lüttichau	1	6	—
Neukirch	9	22	—
Wotružica (Otterschüß)	10	2	—
Rychnow (Reichenau)	22	2	—
Rychbach	13	9	—
Rowny (Rohna)	10	7	—

	Kołka	Hustig	Lange
Röhrsdorf	7	8	—
Bonchawech (Schmorkau)	58	1	—
Sczeńic (Stenz) z Hłuschnicu (Glauschnitz)	8	7	—
Steinborn	10	6	—
Sepjenich (Schwepnitz)	33	8	2
Weißbach	15	—	—
Czisow (Zeisholz)	14	—	—
Zięż (Zietsch)	13	—	—
Kanech a Swinańja	33	—	—
Krósczich	74	1	—
Konjoch, Schunow a Nowa Smierdzaca	57	—	—
Węteńca a Miloczich	34	—	—
Wudwóz, Marijna Kupjel a Kozarch	23	—	—
Hórla	39	—	—
Kukow, Stara Czehlnica, Klóschr Marijna Hwézda, Panczych a Jawora	120	3	—
Kazł, Kalbicy a Smierdzaca	65	—	—
Mewoslich	13	—	—
Niebjeslczich	32	—	—
Serbice Pazlich	35	—	—
Muknica, Kopischin a Prawoczich	20	—	—
Wotrow, Nowe Město a Kaczech	58	6	—
Pejlech	30	1	1
Worlech, Hath, Tsi Khéze a Nowa Wjeska	87	1	1
Róžant	22	—	—
Jurich	17	5	—
Smiecilech a Luh	33	—	—
Spital	13	1	12
Wuczlech, Byjic, Czasech a Lejno	27	6	2
z Minalaksteje, Małeczaniskeje a Nieswaczidliskeje wóśadu hromadze	511	110	5
Skóncziny resultat potajkim je: Kokla dosta 2257 głosow, Hustig 744 a socialist Lange 36.			

Wielotna agitacija potajkim Hustigej ani telsko głosow dobyła njeje, kaž je bur Beeg z Brézneje 1887 dostał. Nekotrohožkuli běchu drje hovrské na-wěštki, kotrež za wólbu Hustiga namowlachu, do stracha stajile, hdvž czitasche cykle stronow podpisow za tutoho kandidata. Zo je so pschi zberanju tutych podpisow džiwnje czinicž dyrbjalo, je z toho widzecž, kaž su tež tam za Hustiga głosowali, hdzej běchu za njoho podpisowali. Zenož por pschikkadow: w Czornowje mějsečce Hustig 20 podpisow, pschi wólbe pał dosta jenož 2 głosaj; w Zitru 28 podpisow a 5 gł., w Krakowje 26 podpis. a 10 gł. a wjele podobnych pschikkadow.

Schtóž nas najbole wjeseli, je, zo sebi lud že žałostnej agitaciju njeje stronu mysl zamolicz dał, a zo pschezjene zmyslenjo mjez katolickimi a lutherckimi njeje roztorhnjene. Tak njech tež dale wostanie we wsichtickich zhromadnych naleznosczach! To pał njech je tež wuczba za pschichod! Zhromadnje dyrbimy wojuowacž. Hdvž so wólba na sakski sejm pschihotowasche, dha so z mnogich stronow jara wobjarowasche, zo smy so pschi poslednej wólbe na nemstki sejm schęzili. Wosebje su katolickim wolerjam za zło

meli, zo běchu sebi wosebitoho kandidata z centra za sejm postajili, wo kótrymž wšichcich wědžachu, zo wuspěcha njezměje. Toho chcemž so, hdvž k tomu nuczeni njejsmy, pschichodnie wostajicž, zo by z nowa założena pschezjenoſcž mizej lutherſkimi a katholſkimi w tutych wólbnych naležnoſczech wostała.

Puczowansſe dopomjenki.

(Poſkraczowanje.)

Městac̄ko Uſſisi leži runje kaž Loretto a Unkona z džela na horje, z džela pak pschi horje deleka. Hornje město pschi wulka cyrkę swjatohho Franciska, kótryž je w Uſſisi ſtukował a wumřel, a kótrohož cíelo w krypcze (wjelbje) pod tutej cyrkwu wotpoczuje. Drohotnje wupyſhenn wóltar nad joho rowom ma tu wosebitoscž, zo fo tam njezitaja Bože mſchě wſchelakich swjatych, kaž druhdže, ale pschec̄y jenož Boža mſcha wo swj. Franciſku. Tež jedyn z pobočnych wóltarow w cyrkwi samej je puczowariam ważny; pschetož na nim khowa a cjeſezi fo jako žadna relikiwia (powoſtanka swjatych) ſchlejer najzbóžniſcheje knjezny. (W raiſichch krajach mjenujen wſchē doroszjene žónske woſoby, tež khude, z wonka domu w ſchlejerju khodža.) Njedaloko cyrkwe swjatohho Franciska je druha cyrkę, poſwyczena swjatej Klarje, pomočnicz swjatohho Franciska a ſobuzaložerých joho druheho (žónskoho) rjada. We njej fo jeje cíelo a hlowa jeje tohorunja swjateje ſotry Huncie, wobě czele nětko hjož pschez 600 lét starej, pschec̄y hiſhcze ſo w jenajkej, njeſchelkatej mlodnoſci poſozujetej a cjeſeſtej. — Tak Bóh ſam knjezniſku cíjistotu midzomne wuznamjenia.

Z hornjoho města wjedže rjana droha do delnjoho, kótrohož ſrjedźiznu ſlawna cyrkę Porciunkula wuczinja. Wona ſtoji na měſtnje, hdzej je swjaty Franciſkus za živjenjo pschebhywał. Tohoda we njej tež hiſhcze joho wobydlenjo wohladach, z kótrohož najlepje joho njevoſiſomne ſebjezapřečzo a ſwětzacpęčzo ſpoznajesč; pschetož je to čimowy, na pincu podobny kuf, a tola je wón 32 lét doſlo we nim bydlil. Pschi durjach poſazuje ſo tež hiſhcze Boža martra, kótraz je z nim ryčala, a zahrođka z rožovymi pjeniczkami, kótrež je wón ſadžał a kótrež ſo nětko hjož teſko ſtow lét jenak rjenje zelenja a ſejeja.

Tež městac̄ko ſame cžini ze ſwojimi běhymi twarjenjemi woſrjedž zelenych zahrođow pschede wſchém rano pscheczelny zacžiſchej na puczowaria. Woſebje wulka licžba wolijowych ſchtomow, kótrež tu z najmjeniſcha dwě tſečiſnje wſchēch ſchtomow wuczinjeja, ze ſwojim ſcherym ſwětlym liſcjom krajinje džiwny napohlad dawa.

Z wopytowanjom ſvjatych měſtnow bě ſo dopołdnjo nimale minylo. Tuž zwozýchmu naš zaſy do hoſcencow, zo býchmy powobjedowali, a potom khwatachmy bjez komđenja zaſy dale, a to cžim bôle, dokelž džen běhmy nětko poſlednie poſl dnja na pucžu; pschetož wjeczor dyrbjachmy po ſwojich puczowansſkych knižkach ſlonečnje do Roma dojēz. Bě pak to tež woprawdze ſkoro cžas; pschetož ſobotu běhmy z Lužic̄ wotjeli a nětko ſo hjož ſobota druhoho tydženja k wjeczorej nothilesche, a hiſhcze ſo cžah po ſwojim železnym pucžu wijesche, kaž by krajina kampagnja kónca njeměla.

Tu poſaza ſo nadobo pschez nizke hórkí nazdala wěža ſvjatopetrowskej cyrkwe, prěnje znamjo Roma. — Rom! Sankt Peter! Rom! znoſchowawske ſo wot woza k wozej. Zahorjenjo a ſpodžiwanje pschi prěnim napohladze

tutoho svjatoho města bě njevuprajomne, a bě hisczeje wjetšče bylo, njebehu-li je staroscž a strach trochu potkocžowale. Bě to schkoda, ale džiwacž so tomu njemóžesch; pschetož běchmy na pucžu tola něschtoskuli sobuwzacz dyrbjeli: mazanoscž, wołanjo, kozace mlečo, njemér, njeporjad a t. d. Tuž bě biez džiwa, zo so kóždy trochu staroscžiwe sam pschi sebi praschesche, tak tež to tola w Romje budže, hdzej mejachmy 12 dnjow wostacž. —

Bórzhy to zhoničmy; pschetož, hdzej za malu hovžinku na hořskim hlownym dworniſtchém zaſtachm, tu Romſte wiedniſtvo hízo na nas čataſche, kotrež hnydom pschi pschitkadže počoza, zo bě chlu wěc na najlepje zarjadowalo. Pod jeho nawiedowanjom so hízo nazajtra wopryt a wulety zapoczínaču, na kotrejž so pucžowarjam hisczeje ženie njewidžane poſkady „wecznoho města“ wotewrjachu.

Rom je spodžiwné město, na kotrejž dyrbis̄ch dwaž dželej rozeznawacž: starý pohanski a nowy kſchecžanski. Staré pohanske město džensnitschi džen jenož hisczeje wo rozpadankach wobſtoji. Tolste schere murie, wysoké ſtolpy a hořske wjelby hisczeje na nje dopomineja a wo jeho něhdyschej kraſnoſci ſwedeža. Woſebje zajimawe mjez nimi su te městna, kotrež maya někajku ſtaſiñiſku wažnoſcž. Tak poſkazowachu nam na hořen Palatinje dom zemjanke Livije, w kotrejž njehanbiti romski baſnik Ovid wobkhadžowacše, rozpadane hrody stareju romſkeju kejzorow Domiciana a Trajana, ſupjèle kejzora Diοkleciana, kotrež je 40,000 kſchecžanskich njewolníkow (ſklavor) twaricž dyrbjako, ſupjèle kejzora Karakalle, hdzej móželche so jich 1600 nadobo ſupacž, abo njedaloko hlownoho torhoscheja pohanskoho Roma, forum Romanum, kotrež w ſwojich rozpadankach hisczeje tu cyle je, marmorowe čeſtne wrota Titowe, kotrež Jeruzalem pschewiny a zapuſcži, abo na tutym „Romſkim torhoscheju“ ſamym ryžniſki ſtol ſlawnoho ryžnika Cicera a „klóſchtyr“ Westaliñow, ſlužownicow bohovki Westy, kotrež dyrbjachu knježniſku čiſtotu wobkhowacž a za to psched cylem romſkim ludom za poſbóžſke bycža plaežacu, kotrež pak buchu tež, jeli knježniſku čiſtotu zhubicu, žive podzemju zamuriowane. Tutón „pohanskí klóſchtyr“ je pschedznamio naſchich kſchecžanskich a wiđiimy na nim nic jenož, tak jara ſamo pohani knježniſku čiſtotu čjeſczechu, ale woſebje tež, tak tute pohanki naſchu katholſku mlodoſcž husto wo tym wohańbia.

Na ſriedžnej hořen města pozběhuje ſo starý kralowſki hród Kapitol, z kotrehož Romjenio nimale 1000 let doſho nad cylem swětom knježacu. Wot njeho wiedze k poſdnu ſlawna Apiska droha (via Apia), něhdyn wobdata z kraſnymi zahrodami, hrodom a rowami, džensa pak z tolzym prochom pschitru a cyle rozevadana a zanjerodžena kaž vucze zahnatych klóſchtrów.

Woſebje zajimowe mjez tutymi wſchelakimi pohanskimi powoſtankami běchu nam te, kotrež na prenje kſchecžanské časy dopomineja, kaž na pschitkad: dwór, w kotrejž svjatoho Boſežana tielachu, abo wulke džiwadlo Kolosseum, hdzej bě 83.000 (po druhich powěſczech 107,000) městnow za pschitladowarjow a hdzej wjèle tycac kſchecžanow swoju krej za Khrystuſa pschela. —

To ſu powoſtanki staroho pohanskoho Roma, ſlabé zbytki jeho něhdyscheje kraſnoſcze. Zo je won tehdom w času ſwojeho kejewa woprawdze wulfotny bhez dyrbjala, ſpožnawamy nimo tutych hisczeje zdžeržanych poſkazow woſebje tež ze ſlowow svjatoho Polycarpa, kotrež ſebi z wěcž wiđečz pschiesche: Khrystuſa jako čiſlowejka, svjatoho Pawoła jako předarja a Rom w času jeho moch.

A hdje je tuta krasnošć wostała? — Wscho je nimo. Rom poslicja nam žiwych wobraz hinitieje čłowjeskej krasnošćze. Ma tutym poħanskim Romie spóznamamy pał dale też prawje jaśnie pschedwidżownoścę Božu. Romienjo běchu mjenujcy swoje hłowne město, wosebje swyatnicz swoich pschibohow, z wulkej a drohej pychu wuhotowali. Hdjż nětko křesćjanstwo nad poħanskim dobu a křesćzenjo swoje cyrkwe twariczą poczachu, mějachu tu marmora, slěbra a złota dość. Tich poħanscy předownych běchu je jim z cykloho swęta hromadu nawołyli. Dżiwnie myſle we puczowarju tež wotucejja, hdjż na drozy abo torħoscheju stoji a slyšchi: tu su psched 1800 lětami Augustus, Nero a druzy romscy kejzorowje khodžili, abo: tu je Pawoł předował, Pětr džiwy czinił, abo: tu su Boszana tséeli, abo: tuta zemja, na kotrej stojischi, je napojena z krewju prěnich křesćjanow. — To su spodźiwnie zaczucza, kotrej hiżo poħanski Rom w puczowarju wubudża.

(Psichodnje dale.)

3 Lužich a Sakseje.

Z Khrósczic. Niedzeli 1. oktobra, hako na swjedżenju swj. Różarija, swjeczeńsche w Khrósczicach nowoświeczeny měščnik kniež Jan Gust z Nowej Jasenicy swój prěni wopor Božeje mſčę. Hdjż z čzahom pielnijsie so wulka farška cyrkwi z pobožnymi, kotsiz běchu z blizka a z daloka pičijschlí, zo bychu so na tutej swjatocznosci wobdzeli. Wokolo 3/4 9 podachu so zhromadženi měščnicy na faru, zo bychu ze swjatocznym čzahom knieza primicianta do cyrkwe wjedli. Ma farje poręcza wosadny farar kniež kanonikus Werner, pokazujo na ważny dzeń, kotrejž bě so kniezej primiciantej po lěta dołkich studijach nětki pschibliził a spominasche na wulku radosc̄ starscheju, zo stať doczakaloj tutón wulki swjedżenj. Ma to poda so čzah do cyrkwe. Psched kniezom primiciantom džehu někotre małe družki, kotrej róžiciki szczeslehu a dwę nieseschtę krónu a wenc. Hdjż běchu so w cyrkwi pschedpisanie modlitwy wispewale, mějescie kniež taħantiski předar Jakub Nowak z Budyschina swjatoczne předowanjo. Wón ryczeńsche wo tym, zo je měščnistwo Bójskoho a nic čłowjeskoho wulhada a rozjasni w krajinach słowach, zo je kózdy duchowny zastrupnik Boži a to hako měščnik, hako wuczer a pastyr. Ma to szczehowasche swjatoczna Boža mſča, kotrej nowy měščnik pschi assitency knieza kanonika Wernaria hako paranymsa a kniezow kapłana Hicki hako diakona a neomysta Stranca hako subdiacona swjeczeńsche. Pschi Bożej mſči spěwasche Khrósczonska „Jednota“ tsihlósmu missu wot Hallera pod wustojnym wjedżenjom knieza kantora Hile. Ma Bożej mſči wudżeli nowy měščnik tež smojimaj starschimaj, swojej sotse a někotrym blizkim cžetam swjate wopravjenjo a bě to za wšichlikich pschitomnych prawje hnijach wokomik. Po Božich skuzbach běsche Te Deum z Božim požehnowanjom a na to wudżesleħe kniež primiciant nowo-měščniskie požehnowanjo kaž tež po něchporje. — Młodomu měščniku pschejemy z cykla wutrobu Bože żoħnowanjo k psichodnomu skutkowanju w Kniezowej winicy.

W Klóschtrje Marijnej Hwězdje běsche niedzeli 29. oktobra swjate firmowanjo. Schtoż smy wo tamniſkich swjatocznoscżach zgonili, je szjehowawce: Najdostojniſchi kniež biskop Ludwik z Drježdjan pschijewski bu w Biskopiech wot Klóschtriskej zaſtojniskow powitanym a potom jedżejche w Klóschtriskim wozu do Marijnej Hwězdy. Hac̄ do Swinainje běchu jomu pječzo jecharjo napschęczo pschijehali. Psched Klóschtrrom, kiz bě z khorhojemi pschenny, běchu wulke cžestne wrota natwarjene a psched nimi běchu so sobustawy towarzystwom, kaž katoliskoho kafina, wójnskeje wobory a dr. zhromadžili, w kotrejch mienie najdostojniſchego knieza k. mlynk M. Wawrik z Kanec z wustojnej ręczu powita.

Šim so z wutrobnymi słowami podżałowawšči dojedże kniez biskop hacž do kłoschtskoho dwora, hdyž bě psched hłownymi cyrkwinymi durjemi wulfotna čestna porta postajena. Tam postroni najdostojniščoho knieza kniez probst Wencel z dlejszej dokladnej ryci, na fotruž kniez biskop tohorunja wotmołwi. W cyrkwi wuśpewachu so na to modlitwy, za powitanje biskopa pschedpisane, k čomuž so požehnowanjo z Majwjezjichim pschizamknym. Wjezior pschinje tamnišče spěvatske towarzstwo wysokomu hosczej pod nawjedowanjom k. mucžerja Braunera z Njebjelcic rjone zaštanicko. — Nedželu bu najdostojnišči kniez biskop swjatocžne do cyrkwe wjedženj a swjecžesche tam pontificalnu Božu mischu, pschi fotrejž pohnuwace wótcowe ſłowa wériwym a woſebje firmujomnym ryczesche. Na to wudželi tutym (bě jich něhdže 70) swjaty sakroment. — Po połdnju wopata kniez biskop hnadownu cyrkę w Róžencze. — Wondželu a wutoru běchu pruhowanja nabojniſtwa w kłoschtskej a Kukowſkej ſchuli. — Boh zdžerž naſchoho wjeleczſezenoho a lubowanego wyſchſkoho wjercha, kij je so netř zaſ tak posylniſ, zo móže tajke napinace winowatoscze dokoniec, we wobſruejene ſtruwocžce čiſlho a čertſtvoſho!

Z kraja. W kózdem wjeselu khowa so kapka połona. Njesměrna agitacija při wólby do sejma je na Hustigowej stronje, kaž praja, wjele přez 3000 m. trjebala; my telko na wahu połožić njemožachmy. Při wsej zlutniwoſci pak je tola něsto přez 600 m. so nadrjebiło, za kotrež dyrbi komitej za Koklu w Khróscicach stać — njedžiwacy na njemału prócu. Wot tutych 600 m. je črjódka horliwych dobrocerjow 400 m. za wótcińsku wěc hižo woprowała: jim słusa za tajke njesebične zmyslenjo, bjez kajkohož při wólbach džensiši dzeń dobyća być njemože, zjawny džak. Wo zbytkne 200 m. njepońdžemy dale po prošenju: su drje tola hiſće mjez burskim ludom tež tajcy, kotriž spóznaja, zo na tajku wěc toler runje preč čisnjeny njeje.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 108,787 m. — p.
K česi Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: J. R. z B. 1 m.
Hromadze: 108,788 m. — p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,141 m. — p. — Dale je woprował: J. R. z B. 1 m.
Hromadze: 12,142 m. — p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

K česi Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Njemjenowanej z Worklec 5 m., Marija Zyndžic z Khróscic 100 m., njemjenowana z Radworja 2 m., J. N. 12 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja je darił J. Ł. 2 m.

Za terciarow: Zemrēla je: iotra Hiltžbjetia. R. i. p.

Wšitkim česčenym wolerjam naſho 8. krajnoho wólboho wokrjesa, kotriž su na dnju wólby tak swěrnje swoju winowatosc činili a naſomu prówcowaniu tak sławne dobyćo přihotowali, wuprajamy tudy za wšitku jich pomoc swój najwutrobiňi džak.

Wólby komitej za zasywuzwolenjo M. Kokle.

→ K džensiſhomu čiſlu je pschedata Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“ čiſlo 8.

Ciſhcej Smolerjec ſnihičiſhceſteje w macjtejnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 22.

18. novembra 1893.

Lětnik 31.

Shto je wina?

(Słonečenje z čísla 20.)

Na tute a podobne waschnjo rozrychowanemu so burja tamny wjeczor hischeze dolki čas a někotre złote słowczko sym tam hischeze ze rta drje nje-wuczenych, ale rozmownych a swoje powołanjo a swoich sobuczlowiekow wutrobnje lubowachych muži slyšchal. Spóznach z toho, žež jednoroh burški čłowjef derje powšichtownu nuzu a žež kóždoho wosebite żawinjenjo rozeznawacž wě. Hdyh bychu prawje husto burja mjez sobu abo žež sami pschi sebi rozpominali, shtož sym tehdom w Něhbžecach slyšchal, by w někotrymžkuli nastupanju z našchim ratarstwom lepie ſtało. Ale kaž khoru radý so sam swojich ranow njeótka a so žež družim dótkaž njeda, tak žež nichtó radý na to njezpomina a to radý nještysi, shtož swědomjo samo jomu hýž porokuje. A tak nje-móže so wěc polepschicž, ale budže dale hórscha.

A kotre su winy, zo posla nas so burske kubla zhubujuja a do rukow czubníkow pschekhadtja? Chcemy z krótkimi sadami tu wospektowacž, shtož njeje nas samſna mudroscž wucziła, ale shtož smy w předawšchim wot burskich ludzi nazhonili. Abo z družimi słowami, shto dyrbi bur czinicž, zo by swoju wot wótcow namrétu zemiju za ſebje, swoje džeczi a swój lud zdžerzał?

1. Dyrbi zwostacž pschi starozwuczenym nabožnym waschnju, pschetož na Božim žohnowanju je pschech hischeze najwjaczy zależane a wša čłowjescia próca a wědomoscž njebudže je móz zaſtupicž. Pschi tym so rozemi, zo dyrbi dobre wuknycž, hdžekuliz je namaka, a tohodla žež we wuwičzu ratarstwa dale kročicž.

2. Dyrbi mjezy swojoho powołania wobledžbowacž rozpominajo, zo bur njeje zemjan, a zo to, shtož na njetrjebawšchu pschu a na burej njeſchistoſtacze zabawy rozbrójti, jomu w hospodarſtwje brachuje.

3. Dyrbi derje wobliczic̄, schto ma w swoim hospodařstwie dohodow a wudawlow, zo by tak jene po druhim zložowac̄ moh̄l a tak ženje w njetriebanskih a lohkomyšlnych wudawkach dowolene mjezy njepšekroc̄il.

4. Bur dyrbi nic kniez, ale nan īwojeje czeledže byc̄, kiz nic jenož wot njeje džélo žada, ale so tež za jeje cželne a duchowne zbožo stará, z njej džélo a spěva. Potom budže wona jomu džélač̄ nic jenož, zo by sebi jeseč a mždu zašlužila, ale dokelž joho lēpsche pyta.

5. Bur dyrbi swój dom a swojoho runjecza lubowac̄, nic towarzstwo, kiz ma druhe powołanjo a druhe zamery.

* * *

Dokelž trach moh̄l nechtó węzipny byc̄, schto je so z wosobami stało, chcemy tu hischeze z krótką pschitajic̄, schtož smy wo jich dalschim živjenju žhonili. Žurec nan, kotrež je nuzu našchoho burſtwa a jeje winy tak derje znak a je bjez bojosje tež zjawiow wuprajit, wotpoc̄juje pod khódnej zemju. Ale schtož woc̄ji a wuski wotewrja, móže tež hischeze džensnischí džen̄ někotrohožkuli starca namakac̄, kotrež budže swojomu ludej dobre pucze połozowac̄, kaž wón. Soho syn Michał, kiz je do joho stopow stupał, ma doma kubko, a joho mandžesska je Družec jeniczka džonka, kotrež pschi nim a wot njoho wjedžena swěrnišcho hospodari hac̄ jeje starschej. Tutej staj pola njeje na wumjenku, a tak so jimaj hischeze lēpje dže, hac̄ staj so po swoim njezbožu nadžijec̄ moh̄loj. Jeju synaj dyrbitaj z džélem sebi wschedny khleb zašlužic̄.

N.

Z Luižich a Sakskej.

Z Radworja. Psched z njež. mějesche našcha „Bjesada“ zosy zhromadžiznu, kotrež pschedsyda k. adm. Žur wotewri. Najprjedy poda politiski pschehlad. Wosobje spomni na wólby zaždenožho tydženja a na kralowy wojerški jubilej. Na to ryczesche wo harje, kiz dawów dla knieži a skončnje wo wokolnym liseže smi. mółca, róžowc naſtupacym. K tomu pschisponni pismawjedżer wuczer kral wo njepšistojnym zadžerženju evang. zwiazka w Würtembergskiej, kiz hžo do předka haru czini, dokelž po wotemrěčzu nětisichoho krala tam katolska strona knieženjo naſtupi. Potom mějesche hischeze pschednosk̄ wo ludžož a jich živjenju a powołanju w Abessinijskej.

K.

Z Marijnoho Dola. W tudomnym klóštrje wotbywasche so wutoru 7. novembra žadna dwojotna swjatočnoſć. Na tutym dniu dokonja wysoko-dostojny kniez propst P. Wencl Toischer 50. lěto swojoho živjenja, a wot-položi pječ novickow swjatočne klóštryke slubu. Novicki běžnu kniežej: Roberta Hana Reime ze Scherachowa, Margarita Juliana Grob z Traunstein w Bayerskej, Luitgardis Marija Bogowsky z Ziegenhals w Schlezynskiej, Cäcilija Tereſija Schmidt z Nieden w Bayerskej a Thekla Honža Škalic z Khrósczic. K swjatočnoſći běžne visitator naſteju klóštrow, wysokodostojny kniez propst P. Vincenc Bielkind z Marijneje Hwězdy pschi-jel. Na pschedwjezoru pschinjeſechu susodni hudžních kniežej propstej zaſtanicečko. Zaſtup do joho wobydlenja bě z pletwami a kwełkami krasnje wudebjeny. Cyrlwinſta swjatočnoſć druhoho hlownoho džela tutoho swjedženja, swjatočna professija 5 novickow, zapocža so wutoru w 9 hodž. Žako zaſtupjeſt swětneje wyschnoſče bě hamtski hejtman ze Žitawy kniez von Schlieben

psychisch; wón kaž mandželska klóschtyrskoho bohota běchtaj pschi chkej dolhei swiatocznosczi w chrkwi pschitomnaj. Duchownych z blizka a daloka, ze Sakseje, Českéje, Pruskeje a Bayerskeje bě 35 zheromadzenych, kotsiz Bozej mšchi wot knieza visitatora swieczenej assistowachu. Po wuspěwanju swi. sczenja za-stupicu wjedzene wot knieza propsta Wencla duchowne kniezn do delneje chrkwie a zestupachu so po rjadu w presbyteriju. Horjeka pschi wulstum woltarju pošhyntchtaj so k. visitator na evangeliowej a hradna knjeni na epistlo-wei stronje. Novicki w běk drascze novickow stupiwschi psched woltar psche-strechu so na zemju a na praschenjo visitatora „Shto žadacže?“ wotmolwicu „Smilnoscž Božu a rjada“. A poruczi jim „Stanicę!“ W jadriwej ryczi potom kniez visitator rozestaja wuznamienenu přednosež a wažnoscž rjadniškoho (klóschtyrskoho) powołania. Klecicj na to wsichtach wo pomoc Ducha swiatoho proshachu z kraſnym hymnom „Veni Creator Spiritus“, a nětk pschitupichu novicki po rjadu k woltarjej, zo bychu swoj slub zjawnje wotpołożile. Tutoń slub ma so takle: „Ja sotra N. slubju swoju wobstajnosć (wostaczo) pod wěcznej klausurę, wobrożenjo swojich poczinkow a połuskchnoscž po reguli swiatoho Benedikta, psched Bohom a wschemi joho swiatymi, kotrejch relikwie so tudy khowaja, na tutym měscze, kotrej Marijny Dol řeka, Cistercijskoho rjada, natwarjentym k česci najzbožniſciej Boharodžiczerki a pschedec czistej kniezn Marije w pschitomnosczi knieza visitatora Vincenca a knienje Hany abbatissy.“ Tutoń slub prajiwshi kóžda pódla woltarja jón z křižitom a swojim mjenom podpisa. Potom psched woltarjom tsi króč zapewachu „Wzmi mje řenje po twojim słowie a budu živa a njeopuschcz, zo so woħanibju we swojej nadziji (Ps. 118, 116). Tak Boha wo pomoc proswijschi pschitupichu nowe kniezn pschi spěwanju psalma Miserere po rjadu k visitatorej, abbatissy a pschitomnym duchownym a knieznam a proshachu klecich měschnikow wo po-zhōnowanjo, swoje ſobusotry pak wo zaſtupnu próſtwu. Řenjezn swoje nowe ſobusotry z woſoſhenjem poſtrowicu. Prjedy haž so rjadne draſty poſwje-čicu, pschedrechu so nowe kniezn na zemju a visitator modlesche so na nje pječ dlejsich modlitwów, w kotrejch Boha za nje prosh, zo bychu so nowoho člowjeka wobleknwshi byle z joho wowlcow, kotrej cuzoho hlosu njebychu posluchaše, poſlynjene wot Ducha swiatoho z wobstajnosću. Tak bu z modlitwu znutiskowym člowjek poſwječený. Hnydom so pschizamku poſwječenjo zwonkow-noho wobleczenja, rjadniſkeje draſty: ſkapulira, lukuſle (chérokoho plascheja) a ſchlewjera. Pschi wotkladzenju novickskeje draſty praji visitator: „Slež cje řenje staroho člowjeka z joho ſtukami“ a pschi woblekanju noweje draſty praji: „Woblez cje řenje nowoho člowjeka, kiz je po Bohu stworjeny w sprawnosći a swiatosći wěrnosti. Amen.“ Po wuspěwanju modlitwy pschedprosh visitator kóždu knieznu wosebje ze słowami „Bój njewjesta Chrystusowa, wzmi krónu, kotrúž je tebi řenje pschitotował na wěczne“. Te Deum a měsch-niske pozghōnowanjo ſlonečni ſwiatocznoscž professiije, na czož so kniezn zas na khór wróćzchu, a kniez visitator Božu mšchi dale swieczenſte. Nowe kniezn, kotrej běchu psched woltarjom klecich wostale, dóstachu po měschnikowym wo-prawjenju ſwiate wopravjenjo: z najswiecziſchoho wopora najmocniſchi záwdak wobstajnosć w pschitomnym powołaniu. Psched poslednim ſczenjom pschitindzechu kniezn zas do delneje chrkwie a nětko, kaž podobnje pschi měschniſkej swieczenſte ſo ſtanje, kóžda nowa kniežna hradnej knjeni abbatissy poſluskhnosć slubi, na czož hradna knjeni kóždu z woſoſhenjem — kaž macz swoju lubu džowlku — wotpuschci. — Požghōnowanjo z Najswiecziſhim wobzamku ſwiatocznoscž, kotrāž bě psched

Z hodžinu trača. — Po kermischach zhromadžichu so pschitomni duchowni a wschelacy zaſtojnichy, zo bychu knjezej propstej i joho swjedzenjej wutrobne zbožopschečja wuprajili. Tuthym so pschizamkujo pschitowalny cęsczenomu knjezej tež tudy Mnōhe lěta, nowym knjeznam pač bo hale za ſlužby w swjathym powołaniu za čas a węcznosć!

Z Kiebielszanskeje woſady. Na kermischach pschinidže bóle a bóle zabawa i moch, kotaž ſnadž je ſama wo ſebi biez poſtoka, pschez wobſtajnoſc že pač to njeje; měnju ježdženjo na — karuſelu. Na wsach měicha ſo na tuthych ježbach ſchulſka młodoscž z dorosczenej, tutu czeri ſwoje tryſki, dawa často doſež w ryczach a hinak vohorſek — ſchulſke džeczi to wſcho widža a ſlyſha. Čłowiek, kiz ſwoj karuſel lěta po naſchich wsach wožesche, je bur z bližkeje němſteje wſy (Brettniga), wón powědaſche: zo je w jenej wjetſciej wſy (W) za dwaj dnjaj kermiſche 400 mk. nawikował. To džim njeje, zo wo burſtwo dale njerodži! Njeje pač to njezamołwomne brójenjo pjeniez, hdźż wjes, kotaž často doſež podpierz druhich woſadow trjeba, je na wjeselo rěznie, wot krohož džeczi woprawdze wužitka nimaja ani duchownoho woſkewjenja?! Hdźż by swětna wyschnosć za žanu wjes 400 mk. wurdanoho dawania porucžila abo hdźż by telko za cyrkę ſo nawdacz mělo, to by morkotanjo bylo wjese njedžel dolho. A na kaženjo džeczi — to ſo ſamo rozem, zo! Ženomu je ſel dla krótkoho widženia; hoſpodaſtwa bědža wſchudże, wuli džel zwiedze z nužu dań, kotaž ma wotedawacž, a tola dyrbi wužite biež, hdźež a ſchtotž jenož ſo hodži. A ſama pěſtoniča dyrbi male džeczo na klin wzacž, zo by na wulſkej „titarje“ ſo powožylo! Budžeze tola rozmomi starschi: zdžeržeze te wjele ſtow markow, kotrež karuſel kózde lěto zeſerie, w zaku, a njech cužy — z prózdnyim zakom dale czechnie. Potom zawěſcze i lětu zas nje-pſchinidže. A to budže wſhem lubo, kotsiž ſo na karuſel mierzaja. W jerym nazymnym wjedrje ſtoja džeczi cykle popoſdňo bližko karuſela, že zymu dyrkotajey poſynu ſo tu a tam na njon, lecža po režnym wěſtu, je dha potom džim, zo ſkhorja? Na naſchich knjezow wučerjow pač wobrocimy ſo z próltwu, zo mjez ſobu ſo wotryža a ſchulſte džeczi znate cžinu ze wſchelakimi hrami, kajež za nje ſo pſchitoſta. Tak bě předh, zo džeczi cyſeje wſy ſo zabawiaſchu (wodnoho muža kójicž, z bunami kriſtwacž a dr.); netko běhaja, hdźż ſchula njeje, po prózdnyim, a ſchtotž pſchi tym ſamo ſo pſchida, lubžom ſchko du cžinich. — Hodž ſu bližko: starschi budža džeczom i bozomu džeczu zaszy za wjele ſtow hraſkow na kupowacž, kotrež hdźż je barba wotlizana, ſo na bok cžisnu. Njeje tež tu ſchłoda pjeniez? Hdźż hižo dyrbi kupowane biež, bych tež tudy radžik: Wobſtarocje džeczom hru (zabawne hraſkanjo), pſchi kotrež džeczo rozm wotſi a hlowu ſebi lama. Na taſkich hrach móže wjacy džeczi nadobo ſo wobdzelicž, tež ſo tak ſkertſe njewostudža, jako popki, mužiki a woſacy. — Wſchón burſki swět ſkorži, zo zorno a ſkót ničjo njeplacži, zo nihdže žane dohody njeju a wudawki wſchednje ſo rozmnozeja. Dyrbi dha woprawdze teſko kupowane biež? Džeržeze tola pale na móſhnu a njeplacže ničjo, thiba zo ſeže z nužu honjeni. Induſtrija ze ſwojimi pſchekupnymi zwiaſzlamy je nam hubieny čas naparala, dokež pſchech za tunim Božim khlebom woſache. Netko ma tuni khleb a bur — žanych pjeniez. Dajež induſtriji jenož cžucž, zo je nuza w burſkim ludu a njeberče ničjo njeſtriebaſchi wot njeje. To je najſprawniſhi pucž, zo tež induſtrija ſpóznaje, zo jei z tunim khlebom pomhane njeje. Chceſi bur we wſhei nužy induſtriju dale kormicž, je ſam wina na tym, zo hisceže njeſprawniſhe cla a zakonje ſo kowaja. Lépskich cžasow ſo nadžijecž nimamy, thiba zo induſtriju do nužy zacžrimy, tak zo wona ſama wo pomoc woſa!

Z Mikocjic. Kaž slyšchimy, je kłoschyrski policaj w spoczątku měsaca tſjoch człowiekow za dzeń nodeschoł, kotsiz pola ſ... ryby ſójachu. Skoržbu na nich ma hižo zjawny rycznik w ruchu. Je ſo hižo ciasczęſzho w naſich nowinach warnowało, tak že ſzéhwki tajke pakoszczenia a ſamopaschnoſće po ſebi czahnu. Schtóž do rybow khodźi bjez toho, zo ma wot naienka ręki pschihódnu dowolnoſć a pisanu khartu, ma hacž do 150 m. pokutu płacizč; hdźż pał ſójenjo rybow ſo ſtawia w czasu, hdźż tute na ſchtrzych czahnu (wot 1. źktobera hacž do 1. hopryla), toho ſmę wſchinoſć hacž na 6 měsacow do jaſtwa ſadzicz. — Dawamy wſhem w dobrym radu: Njebejećze a nje-kujuječe zwérinu a rybę wot pakoszczerow! W Lipsku bu móndy człowiek, kiž to czinieſche, na dwę lécze do jaſtwa wotsudzeny; ſudniſtwo vraji: „Po-ſekowat paduchow je hóſchi, dyžli ſamón paduch; množli kradnili njebyku, njebykuſi wotebjerarjow a poſekowarjow měli — tohodla dyrbja tucſi poſledni kručiſho poſtoſtani bycz.“ — Tež za džeczi ſójenjo rybom bjez stracha njeje; stanjeſli tajke ſo czasczęſzho, ma wſchinoſć vrawo, zo tajke pakoszczeriske džeczi k porjedzenju do wuſtawa poſcezele a ſtarſchi (za khudych gmejna) dyrbja za nje płacizč. Ryba kaž zwérina je za toho, kiž k ſójenju prawo nima, cuze kubko; kaž dołho 7. lažnia płacizč, njemože a njeſmę ſamopaschnie pscheturpienjo teſeſameje njehostane wostacz — to žada poſchitkowne ſpomoženjo. Banomu hoſpodarſej lubo njeje, hdźż na polu jomu kradnu a ſchłodu czinja: njech won tola woczi njezaczini, hdźż czeladnik abo džeczo cuze kubko domoj pſchinjene — poſekowat je hóſchi, dyžli paduch!

Z Ahroſcziec. „Won! won! na hońtwu wjesku, Niemodſch mužojo“, ſebi zwěſcze naſladna czrjówka hońtwarjow a honjerjow myſlesche, hdźż zańdženu wutoru 14. novembra wjesele ſtupajch won czebnjechu ze ſwojimi natvankymi buſchkwjemi a chęci moric ſpěchnu džiwinu. A hlejče! 75 zajacow, 2 ſornie, 17 bažantow, ſchěcz dživich korniſlow a někotre kurwotki běchu myto praſtanja a wriſtanja. Tola tež jedyn hońtwerſki lawdan běſte ſebi někak wopaki zaſkocził a dosta tohodla prizu tajkoho ſylnoho tobala do noſa. Tola żanych dalskich zlych ſzéhwkow to po wſchech wuprajenju njezměje. Hóřje zeńdze ſo tu czuſchlatej pakofnej mich, kiž běſte wjac krócz tu na volach widzana byla a traſč někotroho młodoho zajeczka a kurwotku morila, něk pał dyrbjeſche ſwoje pakoszczenjo droho zapłacieſz. Tež ſrijedu 15. novembra po-ſachu ſo někotſi hońtwerjerjo na „pytanjo“ a namakachu a zatſelichu tu húſcze 1 ſornu a 1 ſornika, 5 zajacow, 7 bažantow a 2 korniſlaj. J. K.

Z Drieždjan. Joho Majestoscz kral Albert je wutoru wobbladujo wulkotne twarske džeka we ſobjowym pſchitſtawie ſo nazymnił a někko na bronchiaſaly kata rr ſhorjet. Jeje Majestoscz kralowa Karola joho lubo-ſzimie woſhlađuje. Dokelž je khorosz lohka, móžemy ſo nadíjicez, zo ſo naſch wjeleſubowaný kral zaſ w krótkim cyle wuſtrowi. — Šrijedu wotewri Joho Kralowska Wysokoſć prync Jurij w imjenie Joho Majestosze krala Alberta ſwiatocznje létuſche poſedzenjo ſakſkoho ſejma.

W Lwovje (Lemberg) je 14. nov. w kłoschyrje karmelitow ſotra Teresija a Jesu rodžena hrabina Sofija Stolberg-Stolberg z Brunowa zemrěla. Wona bě džowka njeboh hrabje Kaja Stolberg-Stolberga.

Z chłoho ſweta.

Němska. Tutón tydženj ſo w Pruskej preni raz wólby za pruski ſejm (Abgeordnetenhaus abo Landtag) po nowym zakonju wotměwachu. ſejm

je so mało pschemeniš, skoro wszelkie wolię złożenia mają tylko sobustawow kaž przedy. Nowy wolny zakon mjenuje so plutokratiski, t. r. hdżez bohatstwo ma najwacy prajicž a najwjetše prawa. Czyl kraj je tež, kaž pola nas, do wolnych wokrjesow dzeleny. Potom so wusłedzi, kielo dawkow so w kózdom wokrjesu placzi. Tute so do tych dzelow dzela. Někto so najbohaczischi wobudlerjo wupytaja, a to tylko, kaž jich hromadze jenu tsecziznu cyklic dawkow placzi. Tuczi su prenja klassa. Podobnie tež czi, kotsiž druhu tsecziznu placza, so zhromadza do druhej klassy, a skoneczne, kotsiž hromadze tseczu tsecziznu placza, k tseczej klassy. So rozemi, zo je w prenjej klassy najmienje sobustawow, w druhej husto tež mało, a najwacy w tseczej. Kózda klassa někto swoich wolnych muži postaji, a to nie z tajnym wolenjom pschez cedulku, kaž pola nas, ale wolej mieno swojego wolnego muža wózce mjenuje, a tute so potom zapisa. Kózda klassa potaklim swoich wolnych muži postaji, a tuczi halle pozdžischi hromadze stupia a zapóslanca wola. Schtož je na tym wolnym zakonju njesprawne, wobstoji w tym, zo w někotrych wokrjesach k prenjej klassy jedyn jeniczki skuscha — kaž znany Krupp w Essenje, abo tež Bismark w Schönhausen —, husto pak dwaj abo tysi bohaciž židža, a tuczi maja runje tylko prawa, kaž wjac tysac wolerjow w tseczej klassy hromadze. Hdžez je jedyn tak bohaty muž, kotrež tsecziznu dawkow sam placzi, trzeba swojego wolnego muža jenož sam pomienowacž. Tohodla mieno plutokratiski wolny zakon. Tola, kaž hido spomnijene, je so tón króz mało pschemeniš.

— W Hannoverje je so psched królikim wobhywał jedyn z tamnych processow, kotrež tak prawje naszych czas nam psched wocij wiedu. Wobskorzeni běchu někotři židža, tež křeszcjan, kotsiž su młodych ludzi, z wetscha młodych wychowek a zemjanow, k hracju wabili, a jim pschezmierne pjeniezy zwuczahali, a to z dzela pschez wopaczne hraczo. Dokelž pschehraczy z wetscha tylko placziež njenižachu, dyrbjachu wuměnjenki (Wechsel) podpijacž, kotrež pschez lichownisku dali hózby na wulke summy naroszeczu. To je bjez džiwa, hdž někotři wjeczor jedyn jeniczki na 50,000 hrivnow pschehra. Druzy zašly, hdž pjeniezy trzebachu, sebi tam počcicju tež na wuměnjenki. Židža pak žane pjeniezy žanomu hinał njebachu, kiba zo by tež něčto losow pruszeje krajneje lotterije abo druhich sobu kupil. Tak jedyn zemjan njebe ani pjeniezy wot žida do rukow dostał, a mějescze na dobo 20,000 hrivnow dolha. So rozemi, zo mójescze so jenož pschi znotaj lohkomyslości młodych zemjanow tojsk jebanstwo a lichownistwo stacž. Wobjarowacž ich nicto njeniž. Zebachy su wšichcich něčto lět jaſtwa dostałi.

— Cholera hiszycz pszech w Hamburgu a druhich połnocnych miastach Němskej cykle wuhaſnyła njeje. W Hamburgu dzien wote dnja někotri čłowiekojo na nju sfhorjeja a tež wumru. Tola to je spodzivne, zo sfhorocz leſa tak jednotlivo so pokozuje. Nihdze w Hamburgu njeſtu kaž toni cykle swojby, haj cykle domy a hasz potrjehene, ale pszech jena jeniczka wosoba, a wiele hasow dale halle druha. Z toho je skoro widzecž, zo sfhorocz jo wot jenožo čłowieka na druhoho njeſchenje, ale zo jenož nastanie, hdž je čłowiek něčto, schtož je z Vaccilami napjelnjene, zjedl abo wupil.

Austria. Grubia Taaffe, pschedsyda ministerstwa, je nowy wolny zakon wudželał a pschedpožoži. Hacž dotal smedžachu na powschitkowny sejm, kotrež tam „Reichsrath“ mjenuja, jenož czi wolicž, kotsiž z najmienšcha 5 schesnaków dawkow placzachu. Taaffe pak chce powschitkowne prawo za kózdomo pod-

dana mécz, bjez džiwanja na to, kielko dawkow placzi, kaž to tež pola nas w Němiskej je. Přebez to by cyly sejm na dobo cyle hinaſche wobliczo dōſtał. Dokelž by mołk kódy, tež najposledniſchi dželaczeř, ſobu wolicž, bychu ſo ſocialni demokratojo pſchisporili. Tola pał tež klerikalni, t. r. kotsiž z katolickej cyrkwi du, bychu wjèle dobyli. Wschedny lud je tam tola z wulkoho džela we wěſtich krajinach derje cyrkwiſch zmyſleny. Alle wolicž njeſmědžeſche, dokelž ſchěnakow dawkow njeplaci. Kotsiž pał ſchěnakow a wjac placza, ſu kaž pola nas liberalni, njewerini. Taaffe pał ſwoj nowy wólbný namjet pſchecžiſch zał njeje a je tohodla swoje zaſtojnſtwo zložil. Nowy pſchedsyda je wjerch Windischgrätz, kij je cyle nowy kabinet tworil.

Francózka. Rúſojo ſu ſo ze ſwojimi wójniſtimi lódžemi domoſi wrózili. Hóldowania, kotrež ſu jím Francózjo, a nic mjenje Francózki pſchihotowali, njeſhodža ſo wopisacž. Něchtotkuli wſchě mjez yſchekroczi. Něko je wſcho nimo, a ſchtó wě hacž žadyn praktiſki dobyłt z toho wuřidže; budže drje wſchitko zaſy, kaž je přejdy bylo. Šek hinaſ tola tamny wopyt, kotrež ſu jendželske lódže w Italskej w ſamym časzu cziniли, ſo nam zda! Krótkie wutrobné poſtrawjenjo, wutrobny wobkhad, pſchi dželenju zrozemiſive rukutlóčenjo, to je wſcho. A dyrbjalio ſi nehdý nuzne bycz, pſchecžiwo francózko-ruskim lódžam wójnu mječz, dha ſo poſaza, zo je Fendželska ſebi pſchi wopryče Italskeje z trojzwjazkom zrozemiła.

— Žedyn z nojſławniſiſich mužow, Mac Mahon, je zemrél. Wón bě francózski general, je w mnobich wójnach zbožownje ſobu był — dóniž tež w lécze 1870 pola Sedana zbitý njebu. Pozdžiſho bě praefident republiki. Jego knieženjo ſo pſchez wulku ſprawnoſć ſuznamieniſche. Tež ſebi wysoko wajeſche wěru do Boha a nabožinu. Tohodla bu tež wot ſwobodnych murjerow zaczíſczañy. Wón je tež jako dobrý kſchecžan ze ſwiatymi ſakramentami wobſtarany zemrél.

Schpaniſka. Pſchewulſke njezbožo je ſo w Santander ſtało, to je město z 50,000 wobhydlerjemi na brjohač połnócnoho Schpaniſkoho morja. Mnohe lódže w tutym pſchistawje wobſtajnie ſtoja. Tamny týdženj pſchividnje wulka lódž ſo pocza paſicž, na kotrejž běchu mijelczo, zo bychu elo placziež njetriebali, 100 centnari dynamita ſhowali. Tutón ſo zapali a rozprashy. Šchtóž wě, kielko mocu hido zorniakto dynamita ma, kaž ſo pola nas w ſkalach naſožuje, zo tute naſylniſche kamienje roztſela, budže wopſchimyč móć, kaiſku ſchfodu 100 centnari načzinichu. Wopijacž ſo njezbožo do chla njeſhodži. Bě taſki prass, zo ſu mnozy ludžo wot toho časa do cyla hluſhi. Lódž a ſcheročko woſoko njeje niežo wjac njebe, wſcho wysoko w powětſe. Woda ſchumiesche a ſchuczesche a bě połna jesheža. Wjele ludži bě z brjoha ſo palacej lódži pſchi-hladowało. Wſchitcy buchu ſi zemi rěznjeni, někotſi ſta kroczeli daloko njeſeni. Mjez tym poczachu kufki lódže a czlowieske ſtawy z powětra zaſy dele padacž. Mnohe twarjenja ſo zapalichu a druhe rozpadańchu. Wſchudžom ležachu czela. Hromadže je za jedyn wokomik na 3000 człowiekow wo žiwenjo pſchiſhlo a 3000 je ranjenych! Město, kotrež bě bohate a kęžeſche, bu we wokomiku pſchewobroczenie do rozpadańkow. Nichtó njeſtyleſche ſebi na to, wohenjej wobaracž, kódy jenož hladasche ſwoje žiwenjo zdžerzeč. Wſchudžom ſo ſi myrczi ranjeni w ſwojich bolescežach wijachu, nichtó jim w přenim wokomiku njeponhaſche a pomhacž njeſtyleſche. Njezbožo je tak wulke, kaž hiſteře ſo ženje pſchez człowiesku winu ſtało njeje. Wina je zauwěſeże kapitan njezbožowneje lódže, dokelž mjeſeſche dynamit mijelczo; hewaſ njeby ſe ſwojej lódži tež tak bližko ſi brjohej ſměl. Khostacž ſo nichtó njeſtyle, dokelž wſchitcy, kotsiž běchu na lódži, ſu

mortwi. Mnohe čjela su cykle roztorhane, pschez cykle město ležachu jednotliwe čłowieske stawły, abo płowachu na wodze, a nictó njemóžesche je spóznacj. Muza w měscze je wulká. W cyklym kraju so hromadži za njezbožownych za-wostajenych. Kralowna je přenja dala 70,000 pišetow (hrinnow).

— Tónsamsny džen, hdvž bě so w Santander tute njezbožo stało, złostnicy w džiwadle w Barcelona z galerije dwě bombje abo petardje čjistnychu. Jeno rozprasny a na blaku 11 woſobow mori, 5 woſobow ſluſchachu hromadže k jenej swójbje. Złostnicy su zajeczi, pschipóznaſa so k anarchiſtam, to su socialni demokratojo, kotſiz njechadža ani revoluciju docžakacj, ale kotſiz z dynamitom chcedža wskhę cyrkwiſke a statne wyschnoscze ſpowalecz a moricž. Su egi ſami, kotſiz w londhium ſčcze w Parizu telko njeſkutkow wuſiedzechu.

Amerika. Swětina wuſtajenca w Chicago bu psched 3 njedzelemi zamk-njena. Kaž ſo zda, nijeje doſpoſinje tajkho wuſpecha měla, kaž ſu tam wočakowali.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 442. 443. z Worklec: Jurij Pjekar, Mots Bodleňk, 444. 445. z Wudworja: Jurij Lipič, Madlena Ženichowa, 446. 447. ze Swinařne: Jurij Pjech, Pětr Rjeda, 448. 449. z Brjemjenja: Michał Koč, Hanža Rynčec, 450. 451. ze Zdžerje: Jan Corlich, Hana Pětrjencowa, 452. Miklauš Schuster w Marijnym Dole.

Sobustawy na lěto 1892: k. 675. Hana Pětrjencowa ze Zdžerje.

Sobustawy na lěto 1891: k. 719. Hana Pětrjencowa ze Zdžerje.

Na lěto 1890 doplaci: k. 719. Hana Pětrjencowa ze Zdžerje.

Zemréty sobustaw: Marija Trenklerowa w Königshajne. R. i. p.

Za cyrkzej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 108,788 m. — p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: N. N. 1 m.

Hromadze: 108,789 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,142 m. — p. — Dale je woprował: N. 1 m.

Hromadze: 12,143 m. — p.

Za cyrkzej Mačerje Božeje w Radworju.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowiali: Jan Brycka z Radworja 20 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: kantor em. Bartko w Budyšinje 1 m., Mikl. Schuster 1 m., P. Malachias w kloſtrje Mar. Dole 7 m.

Za terciarow: Zemréloj stoj: bratr Klemens Franc Fischer, ſotra Kornelija. R. i. p.

Wozjewjenjo.

Lokalne „Towarſtvo Serbſkich Burow“ za Bielszansku woſabu zmieje ſchitwórki 30. novembra, haſo na dnju ſwj. Handrija, popołdnju w 4 hodž. zhromadžiznu w „Schunowskej fabrycy“. Dotekz maja ſo pschi tutej ſkładnosći ważne peticije na naſch ſejm podpiſacj, je bohate wobddželenjo nuzne.

Pschedsydſtvo.

Dwě rumnej wobydleni za dwě ſwójbje,
tež jſtwicžka za jenotliwoho čłowjeka maja ſo pschenajecj w Baczonju čjisto 6.

Wtcho dalsche móže ſo zhonicz pola

Zobſedjerja w Baczonju čjisto 4.

W k dženjiniſhomu čjistu je piſhidata Zabawna přiſloha „Katholskoho Posola“ čjisto 9.

Ciſicjaj Smolerjec katholickieje w macicjnym domie w Budyšinje.

Katholicki Posad

Wudawa so
prěnju a třeou sobotu
měsaca.

Plać lětnje na posće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 23.

2. decembra 1893.

Lětnik 31.

Wozjenjo.

Najdostojnišchi kniež biskop a tachant Ludwik porucža wyšokodostojnym
fararjam a administratoram cyrkwiow sakskeje Hornjeje Lužic, zo bychu wot
niedzeli 3. decembra zhrromadżene woſady z pschileznoscze Božich službow na
wschěch niedzeliach a swjatych dnjach po powšchitkownej modlitwje napominali,
zo dyrbja w nutrnych a pobožnych modlitwach na Seje Kejzorsku a Královsku
Wyšokoscž pryncesnu Friedrich-Augustowu spominacž, zo bychu wjeſole
nadžije Královskoho domu z Božim zakitom a Bozej pomocu so dopjelniſte.

Ke tomu ma ſo Wótčenash a ſtrowa ſy Marija ſpěvacž.

Měſchinich ſu proſcheni, zo bychu na wschěch dnjach, hdyž rubriki to
dowoleja, pschiluſhnu kollektu po tej pro Papa w Božich mſchach pschizamkli.

Tuto ma ſo doſkownje — do ſpěwanje Wótčenash a ſtrowa ſy Marija
— po powšchitkownej modlitwje pschedezitacž.

Wozjenjo.

Schäfridac (Pětra a Madleny) fundacija za studentow, kotrež z lět-
neje danje wot 1500 m. wobſtoji, je wot 1. oktobra toho lěta wuprzednena.
Fundacija je założena najprijeđ za jenoho kudsonko katholickoho młodženca
serbskeje narodnosće, kij je pělny, pělny a za duchowne powołanjo ſo pschihotuje,
woſebje z trejnopo pschedezitwa założerti abo jeje mandzelſtoho, a hdyž
tu nictó njeje, za tajſkoho, kij je w Chróscianskej woſadže narodženy.

Schtóž chce ſo wo fundaciju zamołwječ, njech próſtiwu wo to a wu-
ſwědečenja, kotrež joho prawo dopokaſuja, w czaſu 4 niedzeli na tachantske
konſistorſtvo zapoſczele.

W Budyschinje na tachantſtwje, 25. novembra 1893.

Tachantske konſistorſtvo ſwj. Pětra tam.

Jakub Kucjanek, Can. Cap. Senior.

Seyfert.

Pucžowanske dopomijenki.

(Pofracožowanjo.)

Na rozpadankach staroho, pohańskoho města stoji nětko nowy kicheſzanski Róm, kotrejž tutoho zjednoczenja vla husto spodžiwny napohlad poskicza. Tu widžijsch hisheče čeſtne wrota kejzora Vespasiana, ale pod nimi jézdži džensa konjaca železnica. Tu pozběhuje so marmorowy stolp z psched-khryſtuſowych časow; wón czini džensa ſlužbu telegrafoveje žerdže. Tu pſčinidžesč na stare Traianske torhosheče, ale wone je rozwetlene z elektriskej ſwēcu, wunamaknionaj najnowšich časow. Tu stoji ſwiatnica bohovski Minerwy; ale džensa je to mazana winowa korejzniczka abo kólnia, hdžez ſebi khudy winicar ſwoje mothyki khowa. — Tale měſcenica tſioch týſac lét je pucžowarzej wopředka něchtó nowe a džiwne; hewak pač je Róm podobnje twarjeny, kaž druhé wulke města.

Róm ma za katholſki ſwēt tſoju wažnoſcz. Wón je ſydko ſwiatoho wótca, domizna rjanych cyrkow a poſkłdnicā ſjadnych relikiwów abo powoſtankow ſwiatykh. — Šwiatoho wótca mějachmy na tſi razy widžecž pſchiležnoſcz; přeni krócz pſchi ſwiatocžnej zhromadžzne (audience) naſchich pucžowarjow pſched nim a druhi krócz dwójcy pſchi zdôžnoprajenju 5 nowych zdôžnych, kaž je to Poſok tehdrom hždo wopisal.

Mljez wſchelakimi cyrkwiemi dyrbi ſo na prěnim měſtnje mjenowacž bamžowska cyrkē ſwiatoho Pětra, kotaž je najwjetschi dom Boži nic jenož w Rómie, ale na cykym ſwēcze. Do njeje wjedże wot zady porno ſebi 5 wulskich wrotow. Cyrkē ſama je 187 metrom dołha, to je něhdž 3 krócz tak dołha, kaž cyka tačantska cyrkē w Budyschinje, a nutſla w kufotwarje (ſupli) 133 metrow, to je poſteczja roza tak wyſoka, kaž wěža (torm) w Khróſčicach (z wonka wězo tójsko wyſchicha). Wjereč wotpoczuje na 148 ſtolpach, z kotrejž ſu ſriedžanske ſchtyri kózdy 10 metrow ſcheroči a 10 tolſty, tak zo jedyn z nich wjac̄ ruma wopſchija, dyžli někotražkuli thěža. Pſchi tutých ſtolpach a pſchi ſeženach, kotrež maja 290 woknow, ſtoji 400 poſtawow (ſtatuwow) ſwiatykh, kotrež ſu z džela trójcy (3 krócz) tak wulke, kaž žiwy čžlowiek (5 metr.). Ma kromje wyſokoſči, do kufotatosče wjelbowanoho wjercha cítaſči ſłowa: „Thy ſh Pětr (t. j. ſkała), a na tule ſkału natwarju ſwoju cyrkę“, kotrejž piſimiki ſu nimale 2 metraj wyſoke. Wulkoſči tutoho twara ſpóznajesč tež z toho, že móže ſo tam cyle derje w jenym dželu predo-wacž, w drugim ſpěvana Boža mſcha ſwjeczicž, zaſh druhdže wotje brevir (duchowne pacjerje) cítačž, hisheče druhdže Te Deum ſpěwacž abo koſkožkuli druhá pobožnoſči wotměwacž, a tola jeni druhich njemola.

Z tutej hořskej wulkoſči zjednocza ſwiatoho Pětrowſka cyrkę tež cyle wurjadnu rjanoſči a drohoſči. Tak njejju n. pſch. wſchelake wupřiſchenja jenož ze złotej barbu kaž druhdže, ale z woprawdžitým cíſtym złotom poczehnjenie. Tež ſwjeczata, kotrejž ſu tam něfotre ſta, njejju jenož wobrażowane (molo-wane), ale ſu wſchē z piſanych kamuſčikow zefstajane („moſaiſ“ mjenowane). Wlnohe z nich ſu tak wulke, kaž cyka ſežena wjetſchoho twarjenja. — Tutoń wulki a kraſny twar płaczescze 208 millionow hrivnow, a tež joho zdžerzenjo a zaſtarano wuezinja kózde léto 120,000 hrivnow.

Druha wažna cyrkē je Vateran, kotrejž bě hac̄ do lěta 1305 bamžowska cyrkē a z tym prěnja a hlowna cyrkē cyloho kicheſzanstwa („mac̄eř a hlowa wſchitkikh cyrkow města a zemje“). Ře dopomijecžu na to ſtoja we njej wulke poſtawy 12 japoſchtołów, z kotrejž kózda 20,000 hrivnow płacz̄i.

Kapalka, hdżeż so Boże czeło khowa, pak je wupyschena ze 4 stołpami z Jeruzalemskoho templa. Tako żadna dopominjenka wiśa w Leteranje też khorhoj pôłskoho kraja Jana Sobieskoho, kotrej won pschi wuswobodżenju Wiena z moczy Turkow njeſeſche.

Z chle woſebitej rjanosćju wuznamienja so tež cyrkę ſwiatohu Pawoła z wonka (męſciezanskich) murów, italscy „Santo Paolo fuori le mura“ mjenowana. Wona je wupyschena z 80 jara wulkimi stołpami, kotrej su kôzdy z jenoſoho jeniczkoſoho kamjenja dżelane a to w Alpach na horje Simplon, tak zo su z njeſmérnej prôcu z horow hacž na morjo a na wodze ſem pschiwjezene. Schyri mjeńſche stoły woſoko wulkoſoho woſtarja (podobne kaž w Róžencze) su z alabaſtra, drohoſoho kamjenja, z kotrehož so pola nas jenož małe pschihe węcki dželaja. Wone su dar egiptowskoho khedive (kraja) Mehemed Ali-a. Do podlohi tutych stołów su hiſteče drožsche malachitowe taſle zasadžene, kotrej je ruſki kejzor Miklawſch k wupyschenju cyrkwoje poſtał. Hornju ſchêroku chromu nad stołpami debja wumijesch z piſonych kamusikow zefajane woſražy wſchêh 256 bamžow wot swi. Pêtra hacž do Leona XIII.

Spomnjenja hôdna je dale cyrkę Pantheon, kaž je wot wonka wulki fulowath twar, z nutſka pak ju widzeli njeſtym; pschetož we njej leži czeło prjedawſkoho italskoho kraja Viktora Emanuela, kotrej je 1. 1870 bamžej joho trai rubiſ. Tohoda je ſwiaty wótc na tutu cyrkę interdikt (cyrkwinſke thoſtanjo) wuprajil.

Mjez wſchelakimi ſwiateſe Marijinymi cyrkwojemi je najrjeńſha: ze 36 bělymi marmorowymi stołpami wupyschena Maria Maggiore, t. r. „Marija Wjetſha“, tak pomjenowana k rozeznawaniu wot mnogich mjeńſkich; pschetož z něhdje 400 cyrkwojow, kotrej Rom ma, je jich na 300 ſwiateſe Mariji poſwieczenych. Z nimi je zjednoczenych 120 kloschtow, w kotrejž 10,000 duchownych woſobow (duchownych, mnichow a kniežnow) pschebywa.

Cyrkwoje w Romje a w Italſkej powſtitownje so wot naſchich wo něczimžkuliž rozeznawaja. Tak su n. psch. wulke woſtarje husto ſrijedž cyrkwoje, pschi tym nimale nižke a ze zadnej ſtronu k ludžom wobroczenye, tak zo ſemſcherjo měſčnika pschi Bożej miſti pschez woſtarje wot pređla widža. Měſčnik ſo tohoda pschi Dominus vobiscum abo hdž je hewak pschedpisané, njewobrocza, dokež je lud psched nim a nic zady njoho. Tež kletki njeſtu po naſchim woſchnju twarjene, ale woſtoja jenož z něhdje 3—5 metrow dolheje podlohi (ſchpundowanja), kotrež je poł tak wyſoła, kaž naſche kletki a po kotrej duchowny pschi pređowanju wot jenoho konca k druhomu khodži. Hdž wuſtanje, ſynie ſo khwilu na pôdla ſtojach ſtôlež, a potom khodži zaſy dale. Kaž ſlyſhach, ludžo tež po awen-prajenju, ie-li ſo jim pređowanjo lubiſo, placaja kaž pola naſ pschi koncertach a džiwadach; ſam widžał pak to njeſtym. Lawki w italſkich cyrkwojach njeſtu, ale leži tam pschi zadních durjach hromada wulkowych ſtôležkow. Schtož chce ſo ſyngę, ſebi tam jedyn wozmje a dže z nim, hdžež ſo jomu naſlěpje lubi. Chce-li ſo klapnycę, wobroczi ſtôlež, poſlaknije ſo na ſydko a zepreje rucę na woboženjo. Durje ſu z wjetſha woſewrjene, ale z czeźkim kožanym zaſeſčkom zapowisnjenye, kotrej može cžlowiek druhy ſedma wuzběhnyč, hdž chce ſo pod nim nutſ ſunyč. Je drje to njerodnych ludži dla, kotsiž bychu durje za ſobu woſewrjene woſtajili a z tym horcotu do cyrkwoje napuſteſzeli. Tež čaſnikи na węžach ſu hinał pschipravjene; njebiſa mjenujich pschi ſchtworecze-bicžu jenož ſchtworecze (běrtki), ole tež pschecy cyku prjedawſku hodžinu ſobu, n. psch. napoł woſom najprjedy ſydom a potom poł (dwaj). —

Ze tam potajkim wscho trochu hinaische. Jenož něchto mje na Lžizicu dopom-niesche. To bě — spanjo w kenschach, kotrež tež tam znajachu.

W tuthich wschelakich cyrkwiach khowa so njewopisomna mnogohež drohich relikiw ijom (powostankow swjatych). Tak pokazuja w cyrkwi Maria in Trafse-veri hischeze džensa bězach kužol, kotrež naſta, hdvž so Žežus-džecžatko w Bethlehemje narodži. Tež iklobo, w kotrejž tam wone ležeſche, je w Romie a to w marmorowej kapaczej w prjedy wopisaney cyrkwi Maria Maggiore. Drjewa, z kotrehož wone wobſtoji, je jenož mało widžecž, dolež je najwjetſchi džel drohotnje pozłoczeny. Dale je w Lateranie blido, za kotrejž Žežus poslednju wjecžer ſwjeczeſche a potom najswjetczischi sakrament woſtarja założi. Hischeze dróžicha relikiwia je tu „ſwiaty ſkhód”, wobſtojacy z 32 marmorowych ſkhodzenkow, kotrež ſwjata kejzorka Lejna l. 326 z Jeruzalemem do Roma pſherwjeſcz da. Ze to ſamſny ſkhód, po kotrejž ſu tam Žežusa k Pilatej wiedli a na kotrejž ſu hischeze někotre krwawe blaki joho najswjetczisheje krewje widžecž. Wosebie wiele dopomjenekow na joho čerpjenjo pač ma cyrkvi „Swjatoho ſchiza” (Santa Croce). Tam pokazuje a czesczí ſo multi, něhdje ſohcž dothi džel Žežuſowoho ſchiza, taſliczka z napisnom, jedyn z tñich hoždži, z czernej z joho króny, přečzna rjada z ſchiza pokutnopho mordarja a jedyn džel ſtolpa, za kotrež bě Žežus pſchi ſchwitanju pſchiwjaſan̄. Druhi wjetſchi džel pač je w cyrkvi ſwj. Brakſedý. Zo to woprawdze tón ſtolp je, je jena Boža martra w cyrkvi ſwj. Boſczana, kotrež je tam tohorunja hischeze widžecž, ſwj. Brigitze praſila.

Poměrnje mało dopomjenekow ma Rom na najzbóžniſch u knježnu. Ju zastupujetej tam jenož ſpodžiwej ſwjeczeſci, a to přenjotne ſwjecžo „Macjerje ſtajneje pomocy” w cyrkvi ſwj. Alfonsa, kotrež je ſame praſilo, zo chce na tuthim městnje woſtarz, a ſwjecžo ſwiateje Marije z Žežus-džecžatkom w Maria Maggiore, kotrež je ſwj. Lukasch wobrazowaſ (molowaſ) a z kotrehož czesczenjom ſo l. 590 straſchny mór ſkonči.

Wiele wjach městnow hac̄ na ſwiatu Mariju dopominja na ſwiatejue japoſchtołow Pětra a Pawoła, kotrež džen ſtaj dlejſchi čas w Romie pſchebywaſo. Tak je w hižo wopisanym Lateranje blido (abo woſtar), na kotrejž je ſwj. Pětr wopor Božej mſčē ſwjecžik, abo w cyrkvi „Swj. Pětra w rječza-zach” (Santo Pietro in vinculis) rječzaž, z kotrejž bě wón w Jeruzalemje wuſpinan̄ byl a kotrež ſo pſchi pſchirunonju wobeju ſam z joho Romiskim jaſtrowym rječzažom do jenoho zjednocži. Wosebie wažne mjez tuthimi wschelatimi městnami pač je Mamertinske jaſtwo, w kotrejž wobaj japoſchtołaj na ſwoju ſmjerz čzakaſchtaj. Ze to čzmowa podzemníſſa jama, hdžez ſo tež hischeze ſamieni pokazuje, na kotrež ſwj. Pětr padže a z koſenomaj dôlcžkaj wurazh, hdvž joho tu dele čzisných. Taſo bórzhy po tym ſwojoho jaſtrownika a joho ſmójbu ke ſchefejanſtu wobroči, ale wody nijeměſche, z kotrež by jich wuſcheziež mož, naſta tam na joho proſtwu žörlo, kotrež jomu trébnu wodu poſkieži a kotrež hischeze džensa běži.

Z Mamertinskoho jaſtwo wjedžechu wobeju japoſchtołow k ſmjerzji, ſwj. Pětra na hórkū Janikulus, hdžez něko pſchna cyrkwička ſtoji. We rjeſ ſo hischeze ſamiczka pokazuje, w kotrejž joho ſchiz̄ ſtojeſche.* Swjatoho Pawoła

* Tuta cyrkwička San Pietro in montorio ſo rady jako městno mjenuje, hdžez bu ſwiaty Pětr ſchijowan̄ (znač, z hórou dele, kaž bě ſebi ſwiaty ſam pſchal). Po nowiſkich pſchepytach pač je netto tak kaž wučinjene, zo je ſwiaty Pětr na hórkū Vatikanu marträfju ſmjerz čerpjet, a to na tym městnje, hdžez w ſwj. Pětrowej cyrkvi woſtar ſwj. japoſchtołow Šymana a Judy ſtoji. Tohola je tež woſtarjowe ſwjecžo tutoho nabocžnoho woſtarja ſchijowan̄ ſwiatoho Pětra.

pał wiedziechu vo droży do Ostia daloło psched město na městno, kotrež wot jeho smjercze sem Tre fontane (Tsi fužoly) rěka. Hdyž jomu mjenujich bławou wotrubnych, poskocji wona so po hórcy dele kulejo trójcy a na kózdy městnie, hdež pšči tym padże, naſta fužek. Někto stoji na tutym městnie cyrkę, z kotrejž sejenni hisczeze wschę 3 žórka běza. Tuta krajina běsche prjedy zymnicowoho powětra dla jara njestrowa a tohodla skoro cyle niewobydlena. Dženjinschi džen' pał je so to trochu psheměnilo; pshetož l. 1868 sebi ju mnischa z rjadu trapistow wot italskoho knježerstwa wotnajachu a jim so wězo ze žałostnymi wovorami wo živjenjo poradzi wosebje z nasadzenjom zymnicowych schtomow („Eucalyptus“) powětr wuzjisciež a z tym krajinu wobydłomu sejnicę. Pšči tym maja wulke ratarstwo a móžesč tam widżecž, kaž mnischa woraja, syku, domoj woža a wschę burske džela činja, kaž w starých křesčanskich časach.

Ale tež wot wschelakich druhich swiatych ma Rom žadne relikwije. Tak naděndžesč w cyrkwi swjatohu Pawoła jenu ruku sw. Hanž abo w cyrkwičnych sw. Schjēpana (Stefano rotondo) dopomijenki na sw. Jana křesčenika. Te pał móžachu sebi jenož mužowje wobhlaďacž; žony tam nutř niesmědžachu, kaž wjednik prajesče, „za schtrafu“, dokelž je žónsa, pshchna rejwarka, džowka Herodium, na jeho smjerci wina byla.

Swjatomu Lawrencej je tam 8 cyrkwijow poświeczenych. Mjez nimi je wosebje ta ważna, kotrež na městce jeho smjercze stoji a we kotrejž hisczeze pěc a róžen pałazuja, hdež su jeho palili.

Tež cyrkje Santa Agnese je wopyta hódna, dokelž je tam cíelo swjateje Hanže hisczeze džensa w njepšketcie mlódnoſći wiđecž, a podobnje tež cíela wschelakich druhich swiatych, kotsiž su so z knježniſkej čistotu wuznamienili. Zajimawu relikwiju ma tež klóštry sw. Sabiny. We nim pokazują kamien, z kótrymž djabol za swjathym Dominikom mjetasche, hdyž jeho k hréčej zawijszcž niesmědžesče.

To su jenož někotre z najważniſkich Romskich relikwijow. Wschę so wězo ani wopisacž ani mjenowacž njeħodža, dokelž so po thſacach licža. Tak wot poczjuje n. psh. w cyrkwi sw. Braksedy 2300, w cyrkwi sw. Budencije 3000 a w katakombach (podzemniſkich poħriebniſkichčach) pola sw. Boszjana 174,000 swiatych cželów. W Kolosseju bu jónu za 1 džen' 260, za lejzora Hadriana za jedyn džen' 10,000 křesčanow morjenych. — Móžemy woprädze prajicž, zo je tu kózdy kamien, kóžda krocžel zemje swjata, dokelž je z krewju přenich křesčanskich martrarjow napojena.

(Słonečenje pshichodnje.)

3 Eužich a Sakskeje.

3 Andyschina. Na tudomnym katholiskim seminaru su w tutym thđzenju 4 knježa wuczerjo pruhowanjo wólnonokmanoscze kħwalobnje wobstali: k. Jakub Klimank, wuczer w kħrōsejicach, k. Michał Wjera b, wuczer na tachantskej schuli w Budyschinje, k. Józef Kückert, wuczer w Schönsfeldze pola Oſtrica a k. Arthur Steglich, wuczer w Drježdjanach.

3 Radworja. Niedżelu 26. novembra mjeſečne nascha „Bjesada“ swoju porjadnu mjeſačnu zhrromadžiznu, na kotrejž pshedsyda najprjedy wo khorosći swjatohu wótca a potom wo wustupjenju hrabje Hoensbroich-a z jeuitſkoho rjada ryczesče. Ze swětnych podawkom naſpomni wosebje wotwrojenjo sakskoho a němſkoho sejma a namjety wo wschelakich dawkach. Tutu rozprawu sejeho-

wasze mały pschednosć wo „swobodnych murjerach”, jednach wo jich na-staczu, zarjadowanju a schłodnych wuczbach. — Pschichodna zhromadzizna, na kotrejż ma so wo pschihotach na założenſki swiedżeń jednacż, budże t secžu njeđżelu adventa.

Z Skrósczic. Dzień 26. novembra wotbu so tudy hłowna zhromadzizna nasheje nalutowarňje. Pschedsyda nalutowarňje k. Michał Kolla wotewri bohacze wopytanu zhromadziznu, kotrąž běsche so předy pschez wokolnik po-wokala, wupraji swoju wjesciość na tak bohatym woprycę, a czitasche něktre hłowne paragrofy statutow nasheje nalutowarňje, dokelž bě wot poslednjeje hłowneje zhromadzizny 27 nowych sobustawow pschistupilo, tak zo ma naluto-warňja něk 128 sobustawow. Liczba sobustawow pak so hiszczę wo wiele pschispori, dokelž zhromadzizna wobzamku, zo dyribi so nasheje lokalne burſte towarſtvo dospołnje z nashej nalutowarňju zjednoczicž. Towarſtlowy liežbowar kniez wuczer kantor Hila běsche derje hospodariš, to pokaza so w sczehowacym pschednjenienju joho zliczenjow, kotrejž kniez liežbowar drobnischo rozkładze. Zliczbowanjo wupokaza, zo je tu wot 113,493 hr. a 36 p. nano-schenych pjeniez 62,968 hriwnow wróčo placzenych a 54,971 hr. wupołczenych pjeniez. Za wschelake nakupjene twory jako: womieski, symjenja, hnoje a brunici běsche nalutowarňja 10,604 hriwnow wudaka. Nalutowarňja ma hacž dotal w lécze 1893 — 832 hr. a 77 p. dokhodow, wudawkow běsche pak 280 hr. a 25 p. Dokelž zakon za zjednoczenja postaja, zo maja so tajke wjescne nalutowarňje jenomu wjetšomu zwjozkej pschizamku, a zo ma so potom wot tajšeho zwjozka kózdej dwie lécze pschehladowar wupołacie, zo by pruhował, hacž je wšcho w dobrym rjedże, dha je so nasheje nalutowarňja Drježdanskomu ratariskomu zwjozkej pschizamku, a je tu hžo pschehladowar pobyl a wšcho w dobrym rjedże namakał. Kapital, kotrąž dyrbja sobustawy zastupowacż, so na namjet knieza kanonika farorja Wernerja hacž na dalshe na 80,000 hriwnow postaji. Doń za nutspłaczenie kapitale so wot 1. julija t. l. wot 3 % na $3\frac{1}{4}$ % powyschi. — Peticija wo pschemenienjo hońtwjejskoho začenja bu tu wupołożena a wot wszych sobu-stawow podpisana. Tashma wespichia proſtu na krajny sejm, zo by so tež thym gmejnem dowolność k samostatnej hońtwje dała, kotrejž tejesomeje hacž dotal njemjachu, zo bychju ju potom same pschenańce moħle. J. K.

Z Kamjenczanskeje wosady. Bohorski, kij je w zańdżenej zymje so stał, hiszczę zažity nieje, a hlej — duszklaca žona suta z nowa strowa a živa pola Kamjencza a wozbozuje ze swojimi „zjewienjemi a widženjemi” tajkich w serbskich wosadach, kotsiż su skabi dosč, zo so ślepicž dadža. Donoschowatki, kotrej wotemrētym mera njepopscheja, pschinjeſu „czechatskej profe-cijnje” porjadnie rapport a tutu, pscheklepana w swoim waschnju, wutkocži pschitwuznym zemrētym tu pokruti khleba, tam butru, pjeniez (na czo dha to?), hewak hrozy, zo na zjawnie da, czo hođla schtó w cziszu čerpi. Žebanjo bōle njelepje zapleczenje bycz njemóže, jako to je, a tola su „śwetke hłóječki”, kotrej chedžu mudruscę nabycż ze skłody! Njech tola swoim wotemrētym tu hanibu njeczinja, zo z tutej žónskej so nasadžuju. Njemóže-li dželacž, njech tola po proſchenju khodži: to je pschec hiszczę čestniſche, džzli pomocnica dja-bola bycz a wér noscze wérę psched njekatholſkimi do směchow dowjeseż! **

Z Drježdjan. Strewota Joha Majestoscze krala Alberta je so zaſy tak polepſjita, zo budże, kaž je nadžija, w frótkim zaſ cyłe wu-strowieny.

3 cyloho swęta.

Němska. Anarchistojo, wo kotrejž Kath. Posoł hjo w poslednim čisle spomni, su nowe nieskutki wobeschli. Su pszech cyku Europa rozpschestrzeni. Wózny po nieskutku w Barcelonje su z nowa bomby mietali w južnych mestach Bułarecze a w Wielym Grodzie, kust pezdžischo w jendželskim měsće Dublinje. Majnowsche pak je, schtož su pszechzivo němškomu lejzorej a joho kanclerej hrabi v. Caprivi wuwiesz spytali. Kiedzielu wjeczor mieniuch dostań fancek z francózskoho města Orleans-a z póstom pschipóšanu malu tyzku. W liseče, kotrej na dobo sobu pschinidze, stojsche: zo je w tyzchen rjetwiczkow symjo, kotrej sebi jomu nechtó jako dar pschipóšac dowoli. Nimo toho bě tež prajene; hdź ma so syć a t. d. Kancler pak někto swoje listy a schtož herak dostawa, sam niewotewrja, ale to wobstara joho adjutant Ebmeyer. Hdź bě tutón list pschecžita, chcyšče tyzku z nožom wotewrież. Tola spody wěla někotre zornjatka wuběžachu, kotrej so jomu spodžiwne zdachu. Wón wohén k nim džerjesche, a wone rozbuchňchu — bě tsélbny proch (polvr). Potom bu cyka wěc bliże pschepytana. Tyzka so do wody położi, a potom ju, hdź bě proch tak nieschlóny sczinjeny, tsélbny zamkať wotewri. W tyzch bětche dynamitowa patrona. Wokolo njeje pak proch a zažeblek (zündhüttchen). Wysche tutoho wišasche kijeschk z wótrnym żeleznym kóncom. Kijeschk bětche pschicžinjeny z nutška na wěko, ale dwaj gummiowej banczikaj jón dele czechnieschtaj, a to runje tak, zo dyrbiešče wótrny kónc do zažeblerja padnycz. Hdź bětche so někto cykle wěko wottorhnylo, byschtať banczikaj z mocu kijeschk dele do zažeblerja széhnhköj, tak zo by so cyka wěc zapalila a njeſkózne njezbožo nacjinila. Też lejzor je runje taiku „helsku maschinu“ dostał. Tola Bóh je wobeju psched njezbožom zakital. — Podawł je so hnydom do Francózskoje wozjewiš, a wjac francózskich wuběrných „tajnych běrcow“ so prócuje, zo bydu złostnikow wusledžili. Tola hacž změja wuspěch? Zawesjeje wotpoškar w Orleans-u njebydlí, ale je jenož, zo by zamolisť, tam tyzku na póst dał.

Lejzor je psched dwemaj njedzelenmaj sejm wotewrili. W joho ryczi je nadžija wuprojena, zo so mér tež pschichodne léto ze susodnymi mócnarstwami zdžerži. Herak je w ryczi tež hiszce spomnijene, kaf maja so dawki zbehacj za wojskow, w poslednich dnach lónshoho posedzenja pschizwolenych.

Namjetyt wyschnoscze, zo maja so na tobak a wino wjetše dawki połozię, skoro wschudżom, najbóle pak z krajinow, hdźej wino roscze abo hdźej so cigary dželajo, wotpokazuja. Sejm pak budje tola dyrbiečz hladacj na někake waschnjo pjenjezy zbehacj, a tak so zda, zo knieżeństwo swoje namjetyt pschecžischci. Wino budje potajkim bórzy drožsche, tohorunja cigary. Kelko na bleschu a na jenotsliwu cigaru so pozběhnje, njehodži so hiszce z wěstoſezu prajieč.

— Hrabja v. Hartenau je po krótkiej choroszeji wumřek halle 35 lét starý. Tola je w swoim žiwienju wjele dobroho a zloho nazhonił. Bě rodzeny wjetč z Wattenberg. Najpriedu sluzeſche w Němskim wójsku. W liseče 1876 pschestupi do ruskuho wójska a wobdzělesche so na Rusko-Turkowskej wojnie. Potom zaſy do pruskoho wójska pschestupi. Bolharojo joho na to za swojego króla abo wjercha wuzwolichu. Na 10 lét bě kniežer w Bolharskej, a tež zbožownu wójnu pschecživo Serbam wjedžesche. Skóńczne bu wot swojich samych ludzi na ruske schęzwanjo wotsadženy. Wón tohodla město polkownika (obersta) w rakuskim wójsku pschija, wotpokoži swoje imeno a njenowasche so hrabja v. Hartenau. Źenjeny bětche ze spěwarku Darmstadt-

skoho džiwadža. Toto czeło bu w hłownym měscze Bolharskeje, w Sofia, khowane.

Brański. Wójnske lóđe wschęch europskich mócnarstwów maja poruczeńscz, nic dlęże żbékłarjam do města Rio de Janeiro tělecz dacż. Żbékłarjom nawieduje general Mello. Skoro so zda, zo so město bórzy poddā, a zo Mella na Peixotowe městno jako pschedsydu republiki wuzwola.

Wschelcžinj.

* Dla zjawnego wolenja w Bruskej sebi husto wotwiśni ludžo njezwaza toho wolicz, fotrohož bychu sami rady mēcz chyli, ale wola toho, fotrohož sebi jich kniez pscheje. Groźne so pak dwemaj listynoscherjomaj zénidže. Chyjschtaj wobaj „swobodnozmyślenje“ wolicz. Ale tak so postrójscchtaj, hdvž runje, jako dyrbjescchtaj mieno swojoho muža mjenowacż, jeju krutý pschedstajen, kniez pōstki direktor, zastrupi. Brudnie na so pochladaſchtaj, ale njemóžesče ničzo pomhacż, dyrbjescchtaj někto wobaj „konserwatywne“ wolicz. Mējescchtaj z najmiejinscha tón tróškt, zo staj sebi pschez to pola direktora prěnju censuru zaſlužitoj. Tola — tež kniez pōstki direktor dyrbjesche wolicz, a wón wolesče — swobodnozmyślenoho.

Naležnosć našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 453. Handrij Mótka z Budyšina, 454—456. z Wotrowa: Hana Lebzyna, Jakub Dzisławek, Marija Linartowa, 457—459. ze Žurie: Jan Pjetaš, Mikławš Rachel, Michał Krawčik, 460. Hana Sołćina z Kanec.

Sobustawy na lěto 1892: k. 676. Michał Krawčik ze Žuric.

Dobrowolny dar za towarzstwo: M. R. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena dań wučinjeſtej 108,789 m. — p.
K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadze: 108,790 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,143 m. — p. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadze: 12,144 m. — p.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: J. N. 12 m., njenomewana 10 m.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: Jan Nowotnik z Budyšina 50 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

K r a j a n ,

katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1894

wuńdje za tydzenj.

 A dženjinskomu číslu je pschedata Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“ číslu 10.

Cílscy Smoler jec knižcijsczernje w macjicžnym domje w Budyšinie.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihańi 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Udowy czasopis.

Wydawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

16. decembra 1893.

Lětnik 31.

Serbska kniha a — kołwrot.

Kniha a kołwrot stej dwě wěch, tiz stej wěscze mało na so podobnej. Tola w jenym nastupanju stej cyle podobnej: stej wjeniujcy w serbskich domach jenak žadnej, tak kaž běly wrobl. Kołdu — dokelž dyrbju — jara wjele po Serbach, ale hym hač dotal jeno jedyn jeniczki kołwrot nadeschoł, serbskeje knihi pak nic jeneje. A k tomu jeniczkemu kołwrotej běštej hiščje dwě pschedelczi. Njejstej to potajskim dwě jara žadnej wěch: Kołwrot a kniha? To dolho trací njebudže a wo kołwrotu budže wownka džeczom powiedacz dyrbječz kaž bajku wo zelenym wuchaczku. Tak njeznata wěc to budže.

Z kołwrotom pak je wopravodże wulki kruch serbskoho narodnoga živjenja do rowa schlo. Bokeluski a pěšniczki, kotrež ze swojimi luboznými wutrobnymi hłosami schwórczace kolesko pschedewodžachu, su w erče serbskeje młodosezje dospołnie wulinczale, bajsi a bašniczki, kotrež by džed abo wownka pschi kołwrocze powiedała, su dawno zabyte. A z tym je so z naschoho ludu wiele rjanych myssi, hłosow, zacęzżow a podawiznow zhubitko. A pschi tym mi stajnje to praschenjo na myſle leže: schto jeno eji ludžo, kotsiž su předy pschedli, netk cijinja? — — —

Haj, hdź by město kołwrota dobra serbska kniha do domu pschichla, bych so z tym nowym swětom někol spscheczelic̄ moħl. Ale tež ani toho troschta nimam. Tuž hym sebi hžo dawno wotmyślił, za serbsku knihu słowo w dobroczę prajiečz.

Serbska kniha so Serbam sama porucža, z rěčju a z wobsahom. Abo njeje dha serbska rěč rěč twojeje macžerje, twojich wótcow? Ta rěč, w kotrejž sy prěnu modlitwu so modlit a wo kotrejž tež wěscze swoje poslednje zdychowaniczko Bohu poszczelisch; w kotrejž swoju duschu něhdź swojemu zbožníkuej poruczisz? Serbska rěč je rěč twojeje macžerje, rěč twojeje młodosezje. Teje słowo wubudža w twojim pomjatku myſle we wutrobie czucza a dobre wotmyślenja, napjelnja twoju duschu z potajnej radoſcžu a skođkoſcžu.

To žana cuza rěčž njedokonja. A hlej, w tutej rěčži serbska kniha k twojomu rozmoej, pomjatkej, woli a tebi, hdvž je nuzne, tež do swědomja. Tuž dži a kúp sebi serbsku knižku k Božomu džescju!

A wobšah wšchěch serbskich knihi je dobry, čistý, wužitny. To so wo cuzych knihach njehodži pscheco prajicž a so snadnje wujaſni. Serbske knihi su mužojo piſali, kotsiz njeprytaju swojoho samſnoho wužitka, ale jeno wužitk swojoho ludu. Lubosež k serbskomu narodej, zahorjenosć za noschu rjanu rěč a narodnosć je jimi pjero wodžika. A jow pschińdže mi nowe hudańcžko na myſle. Hudańcžko? Haj, hudańcžko, mój luby pschecjelo! Tebi je tola derje znate, zo sebi Serbjo měſčnikow jara waža. Ale, to njeje cyle tak. Hdvž imenujey duchowny tež nimo cyrkwe a schule něchtto druhe čjini, a n. psch. so pjera pschimniye a serbsku knižku napisa, dha móže so hijo do časa wſcheje nadžije na pschispoznačjo abo myto zdač. A to je wopal. Pschetož piſanjo wěſćebole napina hac̄ rěčenjo a wučenjo a za to tak mało džala! W tym nastupanju dyrbis̄h so ty, luby čjitarjo, hishcje porjedžicž. Tuž dži a kúp sebi serbsku knižku!

Napisalo je so hijo tójskto: Róžowa zahrođka, abo živjenja svjathych džecži; Genovesa, Trojnik; Nascha Wowka; spis̄ Handrija Bejlerja atd. Kóždy z ff. wucjerjow a duchownych cži rad wobstara, schtož so cži spodoba. —

„Pschewin zlo w dobrym.“ Tak praji swj. Pětr. A to je wěrnoſć, tak wažna a praktiska, kaž ledy žana druha, ale mało je tých, kotsiz ju znaјa a hishcje imjenje tých, kotsiz so po njej maja. Abo praj sam, z wotkel dha dyrbja do wutroby noscheje młodoscę dobre myſle, čjucja, pōčciwoscž pschimicž? Brēdowanjo a schula je njedoczinitej. A z cžim jeno so cžile młodži ludžo na došlích wjecžorach, hdvž tola nicžo wjach pschac̄, mloc̄icž, na rěaku rězač nietriebaja, a na svjathych dnach zabavjeja? Hdži býchu sebi serbsku knihi do rukow wzali, býchu so wiele złych myſli, rěčow, skutkow — hréchow zminali. Tuž dži a kúp sebi serbsku knižku! —

Po prawym chchych tónle nastawcž ze žortom skónčicž, ale pschi piſanju su mi wjesele myſle wſchě rozcžkale. Tuž možlo so po žortach stac̄, su dže so w Serbach runje kaž druhdze wobstojenja z wjetša pscheměnile a to nic k lepschomu. Hdži dha by džensa hishcje herca namakał, kij by kóždomu pschczek, haj kóždomu kerčkej wjesołu schtučku zapiskal? Hercy a reje drje su tež netk hishcje, ale hdži je tamní rjanu, čistu, wjesoth duch nasich předownikow? —

Bo kołwrocje sym zapoczął, tuž chcu z kołwrotom tež skónčicž. To je tójskto pschez dwacecži lět, zo tež sam pschedžech, wězo njebe to oni žida ani hamam. Ale pschedžech a dostawach za sečenit 13 nowych. Pozdžischo pschińdzech wot kołwrota k pjerej a bých snadž tež serbsku knižku napisał, ale schtož wě, hac̄ by so ta tak danika, kaž moja nehduscha pschaza. Haj, časly su so jara pscheměnile, a dyrbja-li so zaſo polepschicž, dyrbimy ſo my sami polepschicž a k tomu by runje serbska kniha jara wjele pomhała. Tuž dži a kúp sebi serbsku knižku k Božomu džescju!

J. L.

Wucžowanske dopomijenki.

(Skónčenjo.)

Pódlia cyrkwjow su w Rómje tež hishcje wſchelake druhe twarjenja spomijenja hódne; tak wosebje bamžowski hród Vatikan. Ze to wulkotny twar, kotrež z 22 dworow a 11,000 istwów, kapalow a salow wobstoi. We nich su wobydlenja za swjatoho wótca, joho duchownstwo a wójsko (500 muži

w pisanych żółtomódrzych drastach ze zaśtarłymi hlebijemi), kaž tež starna „Batińska knihownia” z 226,000 knihami a wschelakimi družimi drožimi zberkami. — Te to potajški rjane, dostoje wobydlenjo, ale za svjatoho wóteca tola jenož jaſtwo ze złotych deskiw; pschetož hacž k wrotam abo zahrođnej muri smě won hicž, ale tu dyrbi so zavoróčicž; won sebi psched „kralowskimi” zwéřicž njeſmě. — Won je wopravdže „jath we Batianke”.

Twarjenja w Romje a sredznej Italskej so wot naschich z tym rozeznawaja, zo deleka žanhych wołnow nimaja, ale jenož scheroke wrota, kotrež su wodnjo wotewrjene a tak trébnu swětloſć do twarjenja puſčezeja. Pschi tym pak móže węzo tež kózdy nuti wižecž, ſak tam jéđa, džekaja, plokaja, rjedja a schtožkuli druhe džekaja. Tež drjewjanych schpundowanjow, kaž pola naš, tam njewohladaſch, ale wſchudžom, a to ſamo w najwyšich poſkhodach, jenož kamjenitne abo cementowe podlohi, a to tohodla, dokelž bychu ſo tam hewal žalostneje horcocy a „drobnych wobydlerjow” wobrucž njeſmohli.

Tež spodžiwnie twarby, kotrež Rom psched družimi měštami wuznamienjeja, dyrbimy hiſeže katakom bý naſpomnicž. Su to czmoke podzemiske khódby a prýdzniſenich, w kotrychž přeni kſchesczenjo psched poħanskimi ſurowoſćem i cželajec swoje Bože ſlužby ſwiezcachu a cžela ſwojich martrarjow khowacu. Tuthych khódbow je teſko, zo ſu hromadje na 120 milj dolhe a pschi tym tak zawite a jena do druheje zapleczenje, zo ſo tam njeznaſty cžlowiek ſam z wěſtoſću zabludzi a potom z wjetſcha ženje wjac̄ ſon njenamaka, ale we nich zrudneje ſmijereje wumrje. Tohodla dôſtachmy mnicha ze fuſodnoho křiſtia za wjednika ſobu a z dobowm pſikložnju, zo ſo nutſla, hdjež móža wuzkoſće dla jenož po jenym hicž, ničto ſwojoho předownika puſčezejcž njeſmě, dokelž móhli ſo hewal zadni zhubicž. Bě to spodžiwny napohlad, hdjž ſo tu někotre ſta pucžowarjow jedyn za družim, kózdy miſčkratu ſwězku w rukomaj a pschi tym rózowc ſpěvajec po kſčiwnych a czmolých khódbach do tutoho „podzemiskeho Roma” dele wiaſachmy. Pschi tym naš z wobeju stronow wotewrjene rowy ze ſmijertnymi hlowami a družimi poſtoſtaniami ſwiatych martrarjow na hinajſihi kſchesczanow dopomnjaču, hacž je my ſmy.

Wósla tuthych cyrtwinſkih zajimawoſćow tež hiž cíla píchroda (ſtowórba) zaſy hinajſhi napohlad poſkieža, hacž předy w połnöcej Italskej. Mjez ſchomami wuznamienjeja ſo woſebje z czmokej joħlinu wuhotowane cypreſh a cedry, wo kotrychž ſwiate piſmo tak husto rěči. Z nimi wotměnjeja ſo ſarjenych a oleandry, kotrež tam we wulkich ſchecheratych kerfach roſtu, kaž pola naš wólsche a rokoty. W zahrodach ſtoja tež wysoke paſmy a citronowe ſchomy, a běchu husto na ſamym ſchomje nadobo někotre hažy z křenjom, druhe z njezraſkymi zelenymi a hiſeže druhe z hižo zraſkymi žólkymi plodami wupyschene; pschetož ſnadnych a krótkich zymow dla tu ſchomu nimale psched cyle leto křežea a plody njeſu.

Tež mjez zwěrjatami nadendžesich wschelakie pschemenjenja. Do naſchoho najwſchēdnego ſtotu: koni, kruwów a swini tam wjèle nježerža. Za to je tam woſebje woſol jara doma, kotrohož derje wužija nic jenož k jehanju a noschenju, ale tež k pschahanju a to pschedewſchém do wysokich dwěkoleſatych wožyczkow, z kotrymiz wone w taſkim ſkoku jézdža, zo móža derje z konjom na pschedmo běžec. Wósla woſolow trjeboja ſo tež mule (maulesel), kotrež ze ſwojim doſhimaj wuſhomaj a kruwacej wopusku woſebje do „koreſty” abo konjaceje železnicz zapſchēnjenie džiwny wobraz podawaja. Hiſeže wjetſche wjeselo czinjachu pak tu pucžowarjam wulke čirjody koſow, husto wot 50 hacž do 80 ſkočatow hromadje. W Italskej mjenujec wiesnjenjo mloko do

města njewoža, kaž posa nas — by horcothy dla ducy po pucžu wokšnylo — ale pschicžerja cyłe kozý a nadoja hakle w měsce hnydom kózdomu do joho sudobja, kelož chec měcz.

Tajke stadka kozow nadendžesč na wszech hłownych drohach a torhosciečach, a to husto w spodžiwnym susodstwie: tu blyscieži so pschyna cyrkwiečka, ale do njeje dyrbisich so pschez rohate stadlo kłociež. Tu stoji wysoki pomnik krala Viktora Emanuela, ale czrjóda wudojenych kozow jomu częstnu strażu czini. Tu hordzi so wulka kaserna; na jenej stronie so kompanija karabinieri (thelcow) wuwieczęje, na drugiej czrjóda kozow leżo pschihiaduje. Wosebje rady sebi tute trodlački khłodkoſte trotowary (hładcy pleſtrowane sczežki pschi twarjeñach) k swojomu wotpočzinkej wubjeru. Ludžo, za kótrychž drje sczežki tola hewos najſterie ſu, dyrbia ſo za to ſriedž drohi na cikym słoncu a mjez wozami a ſkotom wokoło kłociež.

Tež ludzace žiwenjo ſo trochu wot naſchoho rozeznawa, a to pschede wschem hido w drascze. Mužowje khodža, hdož je ſo narodna draſta hifchęze zdžeržala, w małych scherych klobuežlach a muſłekani, t. r. jenož w lacu, kótryž je předku zwotpinanu a tak piſane ſlē a druhiu wuschiu pyczu na wutrobnje pokazuje. Zwjetchnoſte wobleczenja tu wodnjo njetrabaj. Na žonskiej drascze je wosebje wuhotowanjo hłowy spodžiwe. Je to schyrirožkoſta běla taſliczka, kótrąž předku daloko pschez hłowu doſaha, zo by brune wobližo hifchęze bōle njewuſmanypo; zady paſ po waschnju nahłowiacoho rubiſchka po khribječe dele wiſa. Cyłe wuhotowanjo dopomnja na „czakow“ ſakſkich uſanow, jenož zo je trochu nijsche hacž iich „mlonež“. Wosebje spodžiwe ſo kozacy paſtrijo hotuja. Woni khodža w kožanej drascze, kótruz ſebi z kožaczych kozow schija, ale tak, zo je koſmata ſtrona won wobroczena, jako bych ſo kožuch na hrubu wobleſli.

Tež z jedžu je neschtožkuliž hinač, hacž w Serbach. Nimo ſnedanja znaja w Italſkej jenož hifchęze dwoju pojedž: swaczinu, kótruz pschipoſdnju doſtaniesč, a hłownu jedž abo wobjed, kiz ſo wjeczor wužinwa. To ſo džiwe zarjadowanjo bycz, je paſ tola cyłe wobſtojnosciam pschimierjene; pschetož wodnjo ſo wulkeje horcothy dla wjele njeje; wjeczor, hdyž poczina khłodniſcio bycz, paſ żoldk tola potom swoje prawo žada. Žedże ſame wobſtoja, kaž my ſu hido piſali, z wjetſha z kožacoho a wóſlacoho miſa a z wařenjow, kótrež ſu z kožacym mlokom abo z woliom warjene a zaczinjene, a tohoſla wopredka někotromužkuliž njeſlodža. Tež w zelenych ſolotwiaſach my wschelake zeliczka ſobu jědli, kótrež doma jenož we wónieſtich „za reble“ tykaja.

Nyczi ſo w Romie a nimale cyklej Italſkej wězo jenož italscy. Z němſkej ryczi tam ničo zapoczeč njemóžesč; pschetož hido w ſriedźnej Tyrolſkej na němſke praschenja z hłowu wiſa, jaſo by to ſchpanſki bylo. A w Italſkej ſamej lědma w najwjetſich městach tu a tam někoho namakaſh, kiz němſki rozem. Hewat dyrbisich, jeli čheſč ſam pucžowacž, trochu italſti abo francózſti moc. Schtóž z czrjodu jedže, to njetrabja. Dochla paſ tež wschedny człowięſt lohcy najnužniſche italske ſłowa naukuſnie. Sym předy hido tajlich ludži, kótiž maja němſku rycz, němſku draſtu a němſke waschnja za wosebnische, dyžli ſerbſte a drube, za buchownje ſlabych, za człowięſtow z krótkim rozmiežtlem měl, a romſke pucžowanjo je mi wěnoſež tuteje myſle wobkrucžilo; pschetož tu móžach tak prawje widžecž, kaf człowięſt z němčinu w swěcze wonka cyłe ničo zapoczeč njemóže. Schtóž chec po swěcze pucžowacž abo schtóž chec woſobny bycz, dyrbji jendželſki abo francózſki moc; němčina jomu njedoſaha. —

To je krótki wobraz romſkoho žiwenja. Tola kaž wſcho na swěcze, počja nam tež Rom ze wschemi ſwojimi rjanosciami a ſwiatosciami po něčim wo-

studh bycz. Tuż na posledku wcho za domojedzenjom żadache. Tute pscheczę so słonečne wjeczor 16. meje dopjelni, hdżez wulti dżel pucżowarjow po 11 dnjowskim wopyczę z „wecznoho města” wojedze. Domojpuć wjedzeche po druhę (nawjczornej) stronje Italiskeje, hacż běchmy sem pschijseli, a to najpriedy do Florenca, kotrž w krasnej krajinje leži. Też joho starožitnosće a wumjesske pokłady sebi wobhladachmy. Tola běchu to za tajkich, kotsiz su Rom widzeli, jenoż snadne węch. Tuż hiżo za poł dnia zaś dale jędzechmy a to pschezę hořiske horiška połnocnych Apenninow, hdżez so cząh skoro spochi pod zemju dale wijesche. Bę to pschezę 40 tunelow, někotre pschezę hodžinu dolshe. Tohodla so też we wozach zaś hředż běloho dnia swęczeche, taż priedy w Alpach. Tu też hiszczęce jónu wořiedż horceje Italiskeje hory z wecznyh ſiehom wobhladachmy. — Tak pschijsiedzehmy pschezę města Parma a Piacenza do Milana (Mailand), hdżez dyrbjachmy woſebje sławny dom (biskupskej chrkej) wobdžiwacż. Je to krajuh twar, kiż je wot deleka hacż horje eny z běloho marmora a kiż tohodla 444 milionow markow placzeche. Bucż z Milana wjedzeche nas hiszczęce nimo rjanoho jězora Lago di Garda (Gardasee). Potom pschijsiedzehmy zaś na starym pucż, po kotrymż so słonečne po schyrinjedzelskej cužbie pschezę Tyrolsku a BayerSKU Bohu dżakowano strovi a eżili zaś do lubych Serbow wróczimy.

J. N.

Schtó ma prawo na rěki?

Z Khrósciankeje wosadu bě w zańdżenym čiſle dopis dla peticije na ſejm; pschejemy wsam, kotrež dotal ſamostatnu hońtwu nimaju (t. r. nic 600 tórcow), zo so, hdžez nic ſama hońtwu, jim tola to zwoli, zo ſmědža wot najenka najwyschchu placziznu wot kóreča žadacż, kiż we wokolnoſci so dawa, a zo najenku wysche toho ſchłodu zaruna, kotrž je trjebaj zwěrīna načzinila (taż je w Pruskej), zamjelčalo pał je so, zo w tamnej peticiji, kotrž je po wſchęch wsach ſchła, so też žada: prawo k lójenju rybów w rěkach mělo so gmejnām spožyciż.

Tu je po zańtonju wažny rozdžel: hońtwu ma kózda wjes abo tola prawo, zo ſmě ju pschenajecż; nnaſtupajo rěki a ryby pał poſtaſa zakon 15. oſtobra 1868, zo tute kniežtswam ſluscheja, a to po starym ſužiſkim prawje. Wo tym žadaju wsy w peticiji prawo, kotrež jim hiszczęce njeſluſcha a darmo so tež węſeče njeda. Zo ſu kniežtswa wérne prawo měle nad rěkami, ſežehuje z toho, zo ſu prawo k lójenju mjez ſobu wuměnjaſe (na psch. klóſchtyr w mnohich wsach z tachantſtowm), zo ſu prawo k lójenju pschedawale a tež pschenajale, z džela na wsy, z džela na jenotliwych. Běchu wsy, kotrež chyčhu kniežtswam prawo na rěki z rufow wudrēcž; tak ſkoržesche w zańdžených ſtach Klupońca na klóſchtyr, ſkóržba džesche po wſchęch instançach hacż do Drjezdžan; Klupońzenjo njeſobychu nicžo, ale dyrbjachu ſlonečne prawo k lójenju (za 1000 ml.) wot klóſchtra kupicž. Pschečziwo rěch a pschečziwo zańtonjei wſchak so derje njeplowje. Hdžez tohodla množ měnja, zo rybów nabudu, hdžez jenoż ſu peticiju podpiſowali, dha ſo trochu mola; tuta węc može wjele pjeniez zežracż, a pôdla kniežtswow, kotrymž budże ſo nadobny kapital dawacż moc, budža tež najenlowje rěkow ſtaracż, zarunanož žadacj za to, zo ſu rybů wuſadžowali.

Brajmy pał jónu: ta węc by hiżo wuzinjena byla a rěki gmejnām ſluscheje — tažki by to dobytk był? Tejko je wěſte, zo ſměli, taž peticija žada, kóždy lójicž po swojim, doſho trało njeby, a naſte rěki bychu hacż do

poslednjeje wopuszczli wuljene były. To tola ludzi znajemy: Dréł by kózdy, do rěki nějchto wusadęcz, nikomu do myssi njepřichází. Potajkim, hdyž budže wjele pjeniez wudawanych, budža rěki bórzh zaszy pusté a mortwe: potom změje duscha mér! Też z druheje strony dyrbimy nowu swobodnoſć ſebi wobhladowac̄: Schtó dha pónidze najbóle do rybow? Džecži a czeledž. A hdy to? Na nijedzelach a ſwiatych dnjach — ſnadž zakomđiwiſchi same Boże ſlužby! Lutherska czeledž (kotraž nětko najbóle ſobu ſemſhi khodži) njepónidze wjacy, ale změje w rěch swoju zabawu; katholiska czeledž, hdyž nic dopoldnia, pónidze na nyschporje, kaž je na Wschęch ſwiatych na nyschporje było, hdyž je tola wſchón lud w Božim domje! A džecži rěku zwubjeraja hac̄ do poſlednjoho ſchliza a wrjózka, kotrohož cžuija.

Też z druheje strony dyrbimy weč ſebi wobhladowac̄: gmeinj a hoſpodarjo moja swoje ſuže a haty, z wjetſcha z rybam i wobſadzene — tute ſluſcheja jim po zakonju a zapisku. Hdy bychu kniežkojo peticiju na ſejm ſtali (kaž nětko wjesny lud), zo měle tute ſuže a haty ſo buram wzacz, njebyhmu tuczi a wſy z prawom ſo ſpiczili, na swoje prawo ſo powołajch? Tak dha: je jenož jene prawo a fužoł wſchoho prawa je: prawda Boža — nictó nje-přichima cuže prawo biez toho, zo swoje podmilēwa a ſo pscheřeſhi. Brajm̄ wěrnoſć: Tuta žadliwoſć za czym prawom a kubłom, tute njepopſcheczo a zawiszcž na kniežkow, kažkaž čaſto w ludu ſo poſazuje, njeje niždy dopokaz konſervatiwneje a kichecžanskeje myſſle, ſkerje wonja za — ſocialiſmom. Tu-tomu z mjeleženjom pueče pſchihotowac̄, dowolene bycz njemóže!

Njebyhch tuto piſał, hdy bych hdy wo tym ſo pscheſwedežic̄ moħł, zo ryby na pola kaža a ludžom žita a ſyčo zežeru: ně, ryba nječini nikomu ſchłodu, ſkerje je wužitna z tym, zo w rěch zežerie, ſchtož ludžo do njeje mje-taja a ſchtož tam hewak — njeſluſha, mienju wěste weč wot ſtotu. Hdyž pak ryba ſchłody nječini, kaž zwěrina, njebe derje, zo w tamnej peticiji ſo dale pſchimáſche, hac̄ k tomu nuza a prawda pohonjatej. Schtóž wjach žada, dyžli jomu ſluſha, a ſam ſlaby, zežady ſejma a wyschnoſće ſo khowa, wot njeju njeſprawný zakon žadajo, je w ſwojim zmyſlenju powaleř ſed-mjeje kažnje.

Tuž ſebi tola ſlepje pſhemyslc̄e, předy hac̄ do luda peticiju mjetac̄e a k podpiſmej wabice, korejenjej wſchoho zho: nahramnoſci polékujch we wutrobach. Schto budže kniežerſtwo, schto sprawnie zmyſleni zapoſlanc̄ ſebi myſſle, hdyž tajke peticije z naſheje krajinu pſchilhadzeja?

Schtóž je pſcheczel rybow, móže džen ſebi hatk natwaric̄: tu změje swoje wěste wjeselo a wunoſek w prawym čaſu; ryba w rěch je kaž wrobl na třeſche — paduch ju pſchech ſkerje doſahňe, dyžli sprawny wobſedzeř.

Tuto dyrbí ſo raz zjawnje prajic̄, zo ſo nječestne zmyſlenjo někotrych do ludu njezachcžepi; ſchtož burej ſluſha — to bur eſi: ſchtož kniežlam, to wostajejcze jim! Schtóž do prawa a prawdy bodže, ryje ſam ſebi ja mu.

Spomnu jenož hishcze, zo ſu w zańdzenym leſtotoſtu wſy a wjesne grychty ſo prawa na ryby w rěſach wotrjeſke a zo pola kniežkow w tač mjenowanym „Rugenbuch“ pſchihodne zapiski a podpiſma ſo namakaja: ſchto chceće tu z peticiju abo ſłozbu wužinic̄?

* * *

Z Lüžic̄ a Sakskeje.

Z Bandyschina. „Krajan“, katholiska protylka za Hornju Lüžicu na lěto 1894, je wuſhoł a w znatych expediciach „Katholiskoſtoho Poſoła“ kaž tež pola klamarjow za 25 p. na pſchedan. Je to hižo 27. lětnik, kiz wuñdze,

w tu khwilu pod redakciju knieza fararja Kézaka. Zawěscje so njemolimy, hdjz pscheswédczenjo wuprajimy, zo budze létuschi „Krajan“ so derje spodobac̄. Zo býchmy na naschu protylku fedžbosz̄ swojich c̄jtarjow zložili, chcemy na někotre jeje wosebnosz̄ spomnicz̄. Kalendarium, wot redaktora knieza fararja Kézaka zestajany, je ze znatej sw̄eru wudželany a džiwa wschudze na naschejenotliwe serbske wosady. To je runje wosebnosz̄, kotaž „Krajana“ mjez wschitkimi hewak dobrymi a poruczenjo hódnymi katholiskimi protylkami wuznamjenja. Runje to je došahaca pschicžina, zo w žanym serbskim katholiskim domje „Krajan“ so podarmo phtacz niedyrbjał. Na to sc̄éhuja zapiski hermankow, dokhodnych dawków a naszych duchownych. W powuczachym a zabawnym dželu pisze kniez Libský Rozhlaď u so, nastawt, kiz budze so bjez dwela kódomu lubic̄. Wsché ważničhe podawki scherokoho sw̄eta a nascheje Lujicy wosebje rozpoweđdujo je kniez spisaczel tam a sem do rjanohowenca tež powuczace abo pochnuwace słowo zaplett. Na jedyn zmylk, kiz je so korrektorej (porjedžerjei) wukhował, dyrbimy wosebje spomnicz̄, zo by so sada zrozemila. Na stronje 22, prēnej kolumnje, 10. rynčku wot horjeka ma relac̄: „W cyłej swojej nadzemskiej mocy“ (nic nadženiskej). Pieczę rjanich wobrazow, kotrež so na tutu rozprawu poczahuja a su w protyle rozdželene, létuschi „Krajan“ wosebje wuznamjenjeja a w schém pschijomny c̄jinja. Zajimawy je nastawt: „Zawiedzenjo porjedženje protylki“, a pokazuje, tak je něczischa protylka w rozdželenju do jenotliwych dnjow nastala. Wo rozpisaniu „Schpitalkoho bratstwa swjatoho Józefa“ sc̄éhuje dlejsze powedańczo: „Z Napoleoniskich czasow“, kotrež je czim rjenische, dökelž je originalne a cyłe naschim wobstojenjam pschimierjene. Dwaj kniežerjai, kotaž nam katholiskim Saksem najblíze stojitai, a ke kotreymaj z nutrnej luboſęci a c̄jeſc̄ownoſęci spohladujemy, swjaty wótc Leo XIII. a kral Albert, staj wobaj w minjenym lécze ważny jubilej swjecžilo; „Krajan“ tohodla z wobrazom a ze słowom na njeju spomina. Bohinwace a powuczace powedańczo, kotrež dale sc̄éhuja, su so nam derje lubile. W zapisku krajow a jich wjerchow je so na najmłodschoho sobustawa naschoho kralowskoho domu, naschoho luboſęci prynca Jurka, zabylo. Też Protycžka na sc̄énu je lěta zaś pschidata, kotrež su c̄jtarjo toni njerady parowali. — Pschi tajlich wosebnosczach a wjacorych wobrazach, kotrež su so kupic̄ dyrbjał, je „Krajan“ lěta wjele wjac wudawkow pschihotował džzli druhe lěta, tak zo pschi jo ho nizkej placz̄enie (25 p.) dohody za protylku wudawki za nju njedosežahnu. Njeh so tola z najmijescha wschém exemplary rozpschedadža!

Z Radworja. Na swj. Handrija mjeſečne nasche „Boboczne Towarstwo Serbskich Burow“ a z nim zjenoczena nalutowatnja swoju nazymsku hłownu zhromadžiznu. W njej so hiscze wschelake trébne postajenia, wosebje wroćzysłaczenju provisijsi, hdjz döžnik pjenijsz̄ do czasa wupłacza, wuradžicu a pschijachu. Na to wozjewi pschedsyda konsumowe prawidła, kotrež ve pschedsydwo tak zrjadowalo, zo towarstwo twory hnydom placz̄i, sobustawy pak maja za 4 procentsku daní (pschekupe woblicža 6 %) bjez rukowanja a provisijsie pola symienjow, womjeſchkom, kalka a wuhla z měſach, pola pschikupnych hnojow pak poł lěta czasa k placzenju. A tomu pschida hiscze wschelake pokiw, zo dyrbja sobustawy we wschém hiscze pschech dospołnisko rjad džerzec̄, pschec̄ hiscze bōle bjeze wscheje sebiežnosz̄e jedyn z druhim měnicz̄, jedyn za druhoho bjez a zo dyrbja wosebje, njeh jako hospodarjo abo nanowje, na to dželac̄, zo by tež czeledž bōle lutowala, kotaž z nalutowatnju posliczenu pschiležnosz̄ pschech hiscze khetro mało wuzije, ale z wjetſcha po swojim

starym waſčnju dale ps̄ħeczinja, tač zo ma ps̄ħi wiščej wiščej mždje tola jenož „wiſčudžom došl a prózdné blaši“. — Nadžiornie ſo to z nowym lětom ps̄ħeměni.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1893: kk. 461. Michał Buk z Budysina, 462. Jan Ulbrich z Małsec, 463. Jan Khilan z Kamjenej, 464—469. z Radworja: Franc Grubert, Jan Šenk, Marija Ljibšowa, Marija Grubertec, Marija Mičyna, Marija Šeapanowa, 470. Jan Połeňk z Cornoho Hodlerja, 471. Marija Fórmanova z Lutowča, 472. Madlena Kralowa z Pančic, 473. N. N. z R., 474. Haňza Bětnarjowa z Różanta, 475. Pětr Sołta z Pěšcic, 476. Pětr Sołta z Dobrošic, 477. 478. ze Sernjan: Michał Janca, Madlena Hermanec, 479. Miklawš Müller ze Slonej Boršće, 480. Michał Póžer z Łusča, 481. Marija Hajnowa z Bošic, 482. 483. z Časec: Haňza Šołčina, Hana Pječhowa, 484. Pětr Ledžbor z Kozarie, 485. 486. z Hory: Pětr Nowak, Miklawš Kubica, 487. 488. z Khrōscic: Jakub Kokla, Marija Nowotnowa, 489. Jakub Wičaz z Prawočic, 490. Jurij Neuman ze St. Cyhelnicy.

Sobustawy na lěto 1892: kk. 677. N. N., 678. Pětr Tobis ze Sernjan, 679. Haňza Bětnarjowa z Różanta, 680. Miklawš Müller ze Slonej Boršće, 681. Jurij Neuman ze St Cyhelnicy.

Sobustawy na lěto 1891: k. 720. Pětr Tobis ze Sernjan.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 108,790 m. — p.
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.
Hromadze: 108,791 m. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 12,144 m. — p. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadze: 12,145 m. — p.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: M. Ž. 10 m. 50 p., na Winarec krčiznach w Radworju 3 m., na Jurkec krčiznach w Bronju 3 m., na Běrkec krčiznach w Radworju 3 m., na Mičkec krčiznach w Radworju 4 m., na Běrkec krčiznach w Radworja 8 m., na Rěčkec krčiznach w Radworju 5 m., na Dejec krčiznach w Hodlerju 3 m., na Bryckec krčiznach w Radworju 3 m., na Libšec krčiznach w Radworju 22 m., njenjewana k Božomu džesiu 9 m., ze zawostajensta Jana Glawša z Boranec 30 m., Madlena Šołčic, služobna w Radworju, 3 m., Miklawš Grubert z Radworja (mlyn) 3 m., F. J. z B. 5 m.

Na wudače Nowoho Zakonja

je darił: Jan Ulbrich z Małsec 1 m. — Zapata Bóh wiščem dobročerjam!

Krajian, katholska protyka za Hornju Lužicu na lěto 1894, je wuſchoł a w expedicijach „Katholiskošo Posoła“ po 25 p. dóstacž.

Jena korečma z nowymi twarijenjem, bjez hospody a wumjeňta, z wobſedzeniſtviom 50 jutrow je na pschedaní.

Wſcho dalshe je žhonicz w Gulsčecach pola Šełowa čjiſlo 38.

Towarſtvo Serbſkih Burow.

Šlowna zhromadžizna budje njedželu 31. decembra t. l. popołdnju 1/2 3 hodžin w Kobanic hospicencu w Małym Wjelkowje.

Dnjoný porjad: Lětne rozprawy a pschednosć knjeza ingenéra Wiczaja z Lipska. — Wo bohaty wopřt proshy Šlowne pschednyſtwo.

Radwořska nalutowařnja.

Štóż chce k nowomu lětu daň zběhać, ju wot 1.—15. januara 1894 pola zličbowarja dóstanie.

Předsydſtvo.

Ke dženjinskomu čjiſlu je pschedata Zabawna příloha „Katholiskošo Posoła“ čjiſlo 11.

Pschedodne čjiſlo wuñdze za tsi njedžele, 6. januara 1894.

Cjilic Šmolerječ knižiſtvičje w macižnym domje w Budyskuje.

Zabawna příloha „Katholskoho Posola“.

Čo. I.

15. julija

1893.

R o h n o w.

Bě w lécje 1620. Čily swět so mučěšče. Ludy so rokocžachu. Njenerž nastawachu, kotrež sebicžni ludžo z hestom nowej wěry rozschkarachu. Wschudžom bě samón zbezč. Džinwe znamjenja na njebju a zemi traschachu ludži a wěšežachu njewschédne podawki. Ze strachom a hrózbu hladachu wschitč do pschichoda njemědžich, schto so w jeho címonym klinje khowa a plesče.

Čyla Boža stwórba bě kaž zamyslena. Čjopek slonečko swěcžesche, hdnyž je mělo mjernyč. Luže a rěki ani njezamjernyču. Luki běchu pschez cylu zymu mlodne zelene. Hody khodžachu hřeče holcy do travy a na lúkach pasechu so kruwy.

Tola wschon skot bě někak njepolojný, njeměrný. Kruwy rujachu styſliwie a czeležlachu po lúkach. Khwilku sebi rjenje travu schcipachu, ale njejabey zaſy poskocžihu, kaž bychu je czeležki ſkafake. Nastajiwski wuschi rozhladowachu so sploščiwje kołomokoło. Čyle čjasny stojaču z měrom z wyšoko pozvěhnjenej hlowu, kaž bychu so zahladake do ſchérny mróczeli, kotrež k poledni lęčzachu, kaž schmita ptacžkow z nazymu. Taſki rjany čjas bě za cyly wulki a mały rózk. Samo najstarschi ludžo tak mileje zymy njepominjachu. Bě kaž by lěta ani njemělo zyma bycž.

Tola stare prawidlo rěka: „Zelene hody, běle jutry“. Tež tehdom so tak sta. Martrowny tydženj, hdnyž so hido nalečzo do kraja klapasche a z mlym swojim dychom Božu stwórba budžesche, pschihna so ze ſewjera kruta zyma. Kaž by čyka zorunacž, schtož bě zakomžíla, zatyla z toſtymi lodowymi ſchrjutami kóždu ſchlaſicžku, z kotrejz by so mohlo nalečzo pschecžiſcžecž. Zutrownicžku njemóžachu kſchijerjo jěchacž hľubokoho sněha dla. Ptacžata, z nalečzom so nawrózimski, pak zmjerznyču pak zauſtlichu. Kaž ſtrudne lětachu ludžom do jistw abo klapachu so z wótnom nutsch.

Kruta bě to zyma ale krótka. Bórzhy so zaſy ſejopli. Lód so puſasche a ſamasche a tokce ſchrjuty ſtokachu a pjerjedu so po rěkach. Sepje sněha roztachu a rozběžachu rěki a hrjebej vjelnich.

Slonečnje da so hřeče do deſheža. Po cyłych dniach džesche so kaž by ſchnórkí czahňyl. Rěki dale a bôle pschibywachu. Woda ſtupasche wysche a wysche. Na posledku pschedreču so žolte wody pschez brjohi, wustupichu a powodžichu cylu pschestrén. Daloko a ſcheročo bě čyla krajina kaž iedyn wulki jezor, z fotrohož ſchtomu a kheče kaž kupy wuſtupowachu.

Tola bórzhy so zaſy wuwiedri. Woda khéte ſpadowasche w czoplym naletnym slonečku. Ženož czorna pjerſtež zwosta po powodženju na polach a lúkach.

Něk zaſy po cyłych měſacach ani trjepki deſheža njekapny. Žemja so wſcha kwekaſche ze ſuchotu. Luže a ſtudnie wuſtaknyču. Šchtomy hinjachu. Líſcej wjadnjesche a ſchtož hřeče zby, zedračhu bruſki a ſkopežki, z kotrymž so lěta wscho mjernyč. Čyle czecze bruſow wiſachu na kóždej halžch. Z wjeczora so wscho czornyčche a ſchworežesche z bruſami. Tak ſtrachnje wjele jich bě, zo ſam lužiſki bohot za kóždy kórc bruſow wěſte myto wuplačeſche. Skoro cyly zně běchu tak zniczene a ſchtož hřeče zby, pobichu kruwy.

A pschi tym trajesche ſuchota dale. Wsché brjóžki a mjezy běchu kaž ſpalene. Wſchitko hinjyčche, wjadnjesche, ſhnyjyčche. Tak zlé bě, zo ludžo samo

lisejzo, kij běchu bruki pšchenjechale, škoty ze schtomow džernjachu. Skót bě tak tuni, zo bě hýzo za toler šchwarna kruwa.

Burski lud wokhudny, tak zo njemóžeske kniejshtam zaštateje danje za- placzicž. Tuž wuhnachu z džela dołžnych robočanow ze statokow; z džela zašy rokočzachu so tuczi sami žadajcy za swobodu, kotrež běchu jim knieza z nowej wéru lubili. Nichto njechasche wjac vjacy dželacž. Ludžo wopuštečzachu swoje wsh, cžekachu do lěsow, hromadžachu so tam do rubježnych číjíodow a cžahachu po kraju smolich a palicy.

Nichto niemějšecké khwile, so wo měr w kraju staracž. Tež rubježni rycerjo, sydlach we swojich hrobach wysoko na horach, pšchimachu so zašy swojeho starohho rjemješka. A krala, kotrež by z mócej ruku sprawnosć a prawdu schítal, běchu runje Češcha wotjadžili.

Wschudžom bě njepokoj. Wschó počazowaſche na wulke pšchewróthy, kotrež mějachu so bórzy stacž. Kózdy to, mohk rjec, cžujeſche, zo tak wostacj njemóže. Shtož móžesche, mějeshche so tohodla z procha a hladasche sebi w czubje měſčiſti ſkhow.

Samo ptaczki so lětsa njewschědnie zahe, hýzo skónce awgusta hromadžachu a cžehnjechu we wulkich ſchwitach k połdnju. Jenož syły hawronow a wrónow, rapanow a karłow znoſchowachu so hiſčicze taž cžorne mróczele nad polemi. Tu a tam so khwisku ſpuschečjemu a na polo poſydnymchu, ale na dobo so zašy pozběhnymchu a hroznje krafajch leczachu do kerkom. W lěsach pak počaza so lěta wjèle džiwiny, a kajeſe džiwiny! Cyle cžrijodž wjelkow honjachu so po kerkach ſtraſchnje wujo. Samo mjeđwiedze a džiwje ſwinje běchu so z cžěſtich horow hacž dele do hole zaběžale. Nichto njezwéri sebi bjez brónje do lěsa. Ale najebacž to běſche cžasto ſkyscheč, zo su tam a tam wjelki cžlo- wjeka roztorhale abo zo je sebi mjeđwiedž na pastwju po wowcu pšchischoł. Samo hacž do wšow pšchihadžachu družby wjelki na wopřt, a ludžo a pšy mějachu hary doſč, zahlodženu zwérinu wotehnacž abo moricž.

To stawaſche so na zemi. Ale tež na njebju bě ſamón zvěžl. Hwězdy padachu z njebies ſaž kruhy. Samo skónčko so jónu chle zacžmi, zo bě wo- dnjo ſchéra cžmo. Hrozne wichory zaſhabdžachu. Cžasto zehna so njewjedro; ſtraſchnje so hrimasche a blyſtasche, a hdžezkuſiž blyſk praſny, so paleſche. Wschudžom běchu Bože wóhnje; hdžez njezapali blyſk, tam zatylňymchu zli ludžo. Ze wſchelakich krajinow pšchihadžachu powěſcze wo ſtraſchnych zliwach. Měr- czaſka bě so nad krajinu roztorhla a ju pōčrjela ze swojimi wodami. Wschu- džom ſama zahuba.

Strach a hrózba wſchitkich zaja. To zwužitkowachu zelace a duschlace žony. Powědachu ludžom, zo dawnu zemrécži z rowow stawaju a so jim wo ſnje zjewjeja. Ludžo tomu z lohka wérjachu a wſchó cžinjachu, ſhtož sebi wone pſchejachu.

Na wſhem posledku pšchihadžachu hiſčicze z Čech ſtraſchnie powěſcze. Rohnowskich myníkec ſtudent bě z Prahi domož pſchischoł a powěſcž wo tam- niſhim hróznym zvěžku ſobu pſchinjeſk. Rozhorjeni zemjenjo běchu so po- zběhnyli, wobrónjeni so do kralowſkich zaſtupjerow na Hradčanach dali a dweju z nich, Martinica a Slawatu, z dobom z piſarjom Fabricijom z wol- nom dele do 130 loheži hluvokoho pſchérowa cžíſli. To bě bylo heſlo wulkeje wójny, kotrež bě hýzo w Čechach wudyrila.

Tute powěſcze wóz ho hiſčicze bôle lud znjepokojowachu. Wě cži, ſaž by ſo kónce ſweta pſchiblizit. Někoiſi mudraczey wěſchęzachu ſamo hýzo na pſchichodne lěto ſudnu djení.

Ludžo wščem tajkim wěščenjam wěrjachu. Wójny, zbezki, hłod a khorosć mějachu džen psched sudnym dnjom pschińc; a zo so skónčilo zaczmi a zo budža hmědby z njebies padacj widzec, bě bóžki Božník sam prají. Wschitko so nětko nimale dopjelniesche. Tuž jeni zatrascheni połuczachu, kudson jałmožnu dawachu a swoje pjeniezy chirkwam wotkazowachu; drugi zaſy psched dawachu swoje kubla a pschepraskachu nabycie krosčki, wschak w niebiesach tajke pjeniezy njeplacza. Tam džen ich njebudže trjeba. Někotři wschak běchu rozomnišči. Niedachu so zamyslic, ale wočzakowachu z měrom sudny džen. Kónic sweta wschak hischeze njebe tu, ale najebacj to stoješe sudny džen wopravdze hjo psched durjemi. Zaſostny wosud sudžesche Bóh za cyle ludy. Czezcy wotpočzowasche Boža ruča nad bjezbožnym człowieństwom.

Běsche 7. septembra lěta 1620. Mazajtra mějesche zaſwitacj rjanyh swjedzen Maroda swjateje Marije. Schwaleče mějachu džensa wjele dželacj. Čti družki hacj do juttisichho ranja zhotowacj, to njebe niczo mało za jenu hotowarnicju.

Džen bě so nakhlil a noc z czornym schlewjerjom zemju zavodžela. Swětlesčka haſchachu we wščech khejkach. Za to pak zaſwěcjeſche cžicha noc złote hwežki na njebiu.

Zenož w Rohnowskim mlynje swěcjeſche so hischeze horjela w komorcy. Z khwilemi so swětlesčko na wokomik zhubi; ale potom so hnydom zaſy we wochniesčku zamisčkri, kaž Boži měsacz z czornej mróčzałku so zeklawšci khwilkı so zaczemni, ale potom zaſy z blyſczežatym wóčkom z njeje wustupi. Schto mějesche to rělač? Hrajachu tam pjeniezy? Bludžachu tam khude dusčki? Ach ně! Byli mož z wochniesčkom nutř kufnyc, kaž jaſna jutrnicežka na njebiu, by tam widział w komorcy młodostnu knjeznu, mlynkic Marku, sedzazu na heczyn. Wobstarna žonka czeſa jej huste wuhloczorne włosy, kotryž jej kaž mjehtki somot w dołkich pletwach hacj k samymaj kolenomaj spaduja. Kraſna je to holcžka, kaž kwětka połna wónje w cžichej holi. Zeje wóčko je módro kaž njebies kraſny lozur; pschewidne kaž czista hóřska rěčka. Hacj do dna dusche móžesch jej hladacj. Kréč a zrudoba njeje jej hischeze młodemu zerniczkow zamucžila. Czista, njewinowata duscha z njeju hłada. Radoſez so w nimaj blyſczeži, swjate plomjo z njeju ſapa. A bjez džiwa. Brěni króč pschi džen so z cžestnej druzej draſtu. Wjeselscho bije młoda wutroba. Jasnischo blyſczeži so cziste hladke čoſo. Žana mróčzałka joho njezaczmi, žana starosć joho njezmorsčeži. Połnej strowej liczych czerwienitej so kaž zrački jabluczych. Nějnej hubcy stej zrostlej do jeneje młodneje jahodki. Zenož poſměwneſti so na zrostnomo, schwiznomo młodzenca, kotryž ze swěčku w ruci hotowarniczi swěži, wotewri so hort a z njoho kufaju rjane běſe zuby kaž parle.

Bjez džiwa, zo je so młodzenec cyle do lubozneje holczki zahładał, bjez džiwa, zo joho wulke czorne wóčko z luboscžu na njej spocžuje. Wschak je to joho sotsicžka, a wón jeje bratr. Staj tež na so podobnaj kaž jeiko na jeiko. Zenož nějchto lět starschi móže młodzenec być. Joho draſta je za bura troščku pscherjana. Tež bětej ruci pscheradžatej, zo so njeje burškoho džela jara pschimal. Je czi ſterje na studenta hacj na bura podobny.

W kuczku na żawych sedzi žona ſrěrich lět. Starosć a khorosć stej ju glemisiej. Woblico je trochu storhane a zmorschczene. Pschedczelne ryhy miloko woblicoža maja wěsty bołostny raz. Brudoba a žiwienja hóřkoſcž běſtej jej wjeſołym poſměwki z lica pokradlej. Alle tež nětke ſu tam hischeze ſledy předawſcheje rjanoſcze zaſostale. W zevjathymaj rukomaj džerži swjatu róžowc.

Tola drje so njemodli. Z najmjeñšja njehibatej so hubje w modlitwie a róžowcowe paczki njeñuleja so jej po porstach. Słowu je skłoniła hacż na wutrobnjo. Ślódki spu je jej sprócnej wózyczę zezomkał.

Runje bě schwależa Marku jako družku zhotowała. Tu a tam hiszczęsze skubasche a porjedżesche. Czerwony židżany bant jej wołko paşa pschipinhyroszki zeprę so z horba do horba a rjekny sebjewedomnie: „Nó, moja Marka, nětk sy kraſna družka, rjeńščo psichena hacż ſama dżowka królowka. Schetše pokaž so macžeri!”

Holczka poſtanu a ſtupi k wotewrjenomu wołnej. Khwilku ſo w nim woßladowaſche — hladadla hiszczęsze njemějachu —, potom ſplacny wjesele z rutomaj a dobęža čijsche k macžerach.

Macž hiszczęsze drēmasche. Rjanyh són ſo jej džijesche a joho zbožny wotblyſčez wujaſni hewal woſtne woßliczō. Zeje duſcha bě wo ſnje z kiproho czeka wuſtupiła a khodžesche po rjanych njebjesach. Macž Boža pſchinidže jej w kraſnej družcej phiče napſhęczo. Młile zhladowaſche jeje mōbre wózko na nju. Něžnje połoži jej ſwiatu ruku na ramjo a czerwonej jeje hubje woſchiszczej jej lubočzinyje bledé čdoło.

Tu wocueži młyńkowa. Ale we čji wotewriwski zatſhēpota na cykym czele, kaž by ju zymnica zatſhaſka. Nhoczychsche ſwojimaj ſamſnymaj wocjomaj wericz. Psched njej ſtojesche woprawdze tamna kraſna kniežna, kotruž bě wo ſnje widžaka, kotrejž horcu hubku bě na čzole zaczūła.

Luboźny bě to zjew. Bruszelate róžate banty woſrubjachu ſomocžane woſny, do czornoſo koleska ſpleczeno, a ſpadowachu jej z něžneje hkojezki hacż dele pod pas. Bě čji, kaž by z czornoſo pupka wuſcežela rjana róža a w mjeñſkich jeje woſach ſebi ſójko poſkala. Samo na khribječe wuroſczechu jej piſane kwętki a zaſkežewachu we wſchelakoryh barbach. Wołko paſk ji-maſche czerwony židżany bant schwiznu poſtau do ſwojich róžowych naruczi.

Młyńkec Marka bě nětk kaž ſamón róžowy pjenk, połny leženja a wonje.

Wołko ſchije, běleje kaž ſněh, blyſczechsche ſo kraſny hacž z frinkotatnych paczkiw. Na wutrobnju kraſniesche ſo jej drohotna ſchnóra a ſleborne a złote tolerje zaſlinkotachu na njej kaž ſamie zwončki, hdvž ſo nětko k macžeri tulesche. Nad njej paſk zybołachu ſo z ryñkami mōbre, běle a czerwone parle, kaž bych u jej z wutroby wuroſte byłe.

Dolho macž z kruhy, ale tola njewuprajicze lubočziny wózkom na młodnu družku zhladowaſche, kaž by ani njepožnała ſwojeje džowocžieſki. Halle hdvž luboźna holczka wjesele zaſwoła: „Hlej ieno, macži, kaž ſym rjana”, požna po něžnych jeje ſłowach ſwoju Marku. Tutón čiſtý hłos derje zwajesche; ſchepasche jej taſ ſubje kaž hóřſta ręczka po hladkich ſamufiſlach.

„Lube džeczo”, rjekny dobra macž March ruczku maſkajo, „rjana ſy kaž róža w meji. Družca pycha debi nanajrienſcho čeſtnu kniežnu. Waž ſebi tutu draſtu kniežniſtu. Schtož ju čjeſci, čjeſci kniežniſtwo; schtož ju nje-waži, zacpěwa tež kniežniſtwo. Ach, moja Marka, kaž ſy džensa zbožowna; kaž rabu tkožu eže džensa k macžeriskej wutrobie. Zaſleczenu ſomortu twojeje duſche je čji měſčnik Boži wurjedził w ſwiatej ſpowendungi. Buthe zaſtupi do čjeſcie ſtwicžki twojeje wutroby bojſki Zbóžnik ze ſyłami Božich jandželow. Bóh daſ, zo by w njej ani proſčka hréčka njenadeschol. Ach, bych eže moħla jónu w rjanych njebjesach taſ njewinowatu čiſtu zaſy woßladač! Potom by čji macž Boža ze złotymi jandželemi napſhęczo pschiſčka, kaž ſym ju džensa wo ſnje woßladaſka.

(Poſtracžowanjo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posola“.

Čo. 2.

5. augusta

1893.

Možnou.

(Počrakování.)

Tu začala řekla na ežašniku jónkróč a čašník počazovacše z dobov na jenu. „To žno je w jenej“, džiwasche so macz, „myšlach wšak sebi, zo njeje zahe, stajne so mi zhywasche a woczi mi tak zapadowaschtej. Mój z Miklawšom so hischče trochu lehnjemoj. Ty pak, Marka, njejměsch spacz, thiba sedzich. Družla njemóže so lehnyc.“ — „Mi so ani spacz njecha“, znapšeczini holiczo, „a mi tež nic“, měňešche student, „njemóžu so nahladacž na rjanu sotficežu“. — „Nó, tak so mamaj njewostudži, hdyž staj dwaj“, rjekny macz wotkhadžujen do swojeje komorki. „Spij strava, luba macz“, wolaštej hischče džesči za njej, hdyž so hýzo durje za njej zacžimicu.

Miklawš a Marka běchtaj něko samoj w komorcy. Cykli svět drémasche, jenož wonaj nic. Sydžeschtej so k wotewrjenomu woknej a hladaschtej won do Božejeho hwězdnéje nocy.

Wšcho bě cžicho. Ženoz cuni wětšík scheptaſche z khwilemi we wólschach a kolebaſche so w hustym líčku stareje lipy, kofraž psched dworom stojeſche. Na módrých njebjesach kćezelachu zlate hwězki. Boži měšacž khodžesche ze slěbornej latarnicžku wosředž bělých mróczalkow, kaž paſthýr mjez wowcami na paſtwje.

Krasny bě to wobraz, kaž wulkotne džiwiadlo hwězDNA Boža nóc. Ale mało schtó ju wobdzíwuje.

Tež tehdom nictó na nju njedžiwasche khiba Mlyničec Miklawš a Marka. Žeju wózčej bkludžeschtej po cžichéj nócnej krajinje. Ale kaž býschtet njemóhlej tu wotpocžnyc, pozdeňnyschtej so wysoko nad cžorne khójny k módrym njebjesam a z nimi leczachu tež tajne myslizki hischče wylie horje do rajstich hónow. Žeju duschi samo hladaschtej za módrym zatěškom do zbožnoho njebjelskoho roja. Tam njebe płača a załoscze, njebe bědy a bolesce. Zbywa tež za njej hischče kuczik tam we wótenym domje? Ach, jenož pschi wudwierjnach daj so namaj poshyňc, bójssi zbožníko, a smój spokojom.

Mócene tute zacžueča žolmjačhu jímaj we wutrobie; krasne myslizki hrajachu jímaj w duschi. A mjełczecchtej. Rjana myšl, něžne zacžuečo pschedradža džen so z mjełczemjom; čłowieski jazyk wšak nima šlowow wšcho to wuprajicž, schtož wutroba cžuje, duscha myšli. —

Duscha ženie njeſpi. Žeje wózčko ženie njezdřemnje. Tola cželo trjeba spara kaž kwečka rjoſh. A čłowiek njeje samón duch, ně, je tež krej a mjaſo, a mjaſo je ſlabe.

Tež Mlyničec Miklawš, hacžrunijež pschichodny duchowny, njebe jenož duch. Wcžora njebe wózka zaúdželiš; tola džensa žadasche sebi spara mócnje swoje prawo. Woczi jomu zapadowaschtej, dóniž so spara wjac dowobaracž njemóžesche. Ze sotru so rozmołwjejo bě wuſnyk a swoju mucžnu hlowu na sotru zložil. Marka wofta z mérom sedžo, zo by joho njewubudžila. Žeje wutroba bě džens tak počna zbožnosče, zo jej njebe na ſpanjo. Kaž jandžel pěſton stražowasche nad bratrom nutrije so modlo, zo by bratr byl něhdyn hódný měščnik. A njebio bě tak jaſne, a Boži měšacž tak rjenje z woknjeschkom nute ſwěczechsche; a zlate hwězki z drobnymi wózčkami tak mile na nju mikachu, kaž býdu jei pschikwale wuſkyšenjo jeje proſtwy. —

Hijo so dniwasche, hdyz Miklawsch wocuezi. Raniſche zerja swęczaſhru jomu z woſnom nutſ. Noc bē tlochla. Skoncžko iſhadzeſche a měſaczk a złote hwęzki zblednychu a haſchachu kaž swęczaſka w skoncžnych jaſnych pruhach. Rjany ſón bē ſo minył. Zenož jandžel pěſton, kraſna družka, ſtražowaſche hiſcheſe po joho boku.

* * *

Běſche 8. ſeptembra, ſwiedzeń naroda ſwiateje Marije. Ze wſchěch kón- cijnow pschiſhadžachu vobožni Serbja do Róžanta. Žedyn proceſſion po druhim czechneſche ſwiaty ſerluſch ſpěwajo do ſwiatnicy macjerie Božeje. Wjesele witachu je zwony ze ſwiatocžnymi zwukami. Wjeselscho juſtachu ſylk vobožnych vſched woſtarjom macjerie Božeje. Njebeſche po cihlych katholickich Serbach ſkoro ani khědki, z fotrejez by dženſa nechtó njebył w Róženče. Běſche, kaž by ſo z tutym bohatym wopytom měla kſchwida zarunac̄, fotraž ſo macjeri Božeje tež wot wotpadnenych Serbow ſtawaſche. Nekotryžkuſiž wſchak, fotrž bē tu hiſcheſe pſched lětami z nimi ſpěwał: „Chcemy jenej knieźnje ſpěwač a jej k czechci wency dželac̄”, hanjeſche nětko macz Božu a wiſeſche jej cžerniouſou krónu. Nowe ſwetko bē ludžom zechlo z Witemberka a w joho dymje haſchecze ſwęczaſka na woſtaſku ſwiateje Marije.

Tola ſwérne jeje džeczi ju halle nětko w tutej zrudobje a bohoſczi tak prawje lubowachu. Z cžrjódami kchwatachu do Róžanta. Kózdy chyſche macz Božu potróſhtowac̄ w jeje horju. Dobre džeczo džen njemóže macjerie plakac̄ widžec̄.

Tež z Radworja pſchińdze proceſſion. Schěſej družkow w pſchnej drascje njeſeſche ſwjeczo ſwiateje Marije a ſylk ludži zanoſhovachu wjefole ſerluſche.

Mjez wuzwolenymi knieźnami bē tež Mlyniſec Marka, najrjeniſha ze wſchěch družkow kaž jutriñicza mjez hwęzdam, kaž róža mjez kwětkami. Ach, kaſ bē ſo wjefeliſa na tuton rjany džen, hdyz ſmědiſeſche jako czista knieźna knieźnu wſchěch knieźnow do Róžanta njeſc̄. Raja ſadoſež juſtachue jej we wutrobje, hdyz zaſtupi do hnadowneje ſwiatnich! Schto zac̄u w ſwojej duſchi klec̄zo vſched woſtarjom macjerie Božeje? Kunje vſched 15 lětami běchu jej w ſwiatej kſchczenicy macz Božu za patrónku wuzwolili; dženſa po 15 lětach wupraji jej z nutrnej modlitwu ſwoj horcz džak a ſwęczeſche k jeje czechci ſwjeczenu ſwęczaſku. —

Rjany ſwiedzeń macjerie Božeje bē nimo. Jeje ſwiatnica w Róženče ſtojeſche zaſy prózDNA. Zenož tu a tam klec̄zeſche hiſcheze ſtara žonka vſched woſtařkom z róžowcom w rukomaj. Njelicžbne ſwęczaſki na woſtaſku macjerie Božeje běchu ſo wuſwęczaſke a haſnyſke. Zenož węczna lampa ſo hiſcheze miſchtrjeſche z cžerwonym ſwetkem. Wona ženje njehaſnje. Wſcho, wſcho bē ſo zhubiſko kaž hwęzki na bělhy dnju. Zana družka njeleczesche vſched kejel- kami; žadyn ſerluſch njeſlinczeſche w czechci cyrkvi. —

Tola zwony Radwořiſte nětko wjefele witachu ſo domoj wróćzace ſylk. Tam nětk rjachu zbožne ſerluſche. Tola tež wone wuſlinczachu do miłoho „Božemje“. „Ach, Marija, dobru noc, mozej duſchi kraſny ſhōc“ ſpěwachu z macjeriu Božeje ſo rozzjohnujcy. Wſchitcy ſo woſhalichu. Zenož Mlyniſec Marka njemójeſche hiſcheze ſwiatej Mariji Božemje rjec. We wuſhonomaj klin- czechu jej hiſcheze ſerluſchowé ſłowa: „Ach, býč tu tola woſtač moħł.“ To bē tež jeje myſſliczka. Cyku noc by tu najradſcho klec̄zaſka vſched jeje ſwjecze- ejom. A Mlarka tu zwoſta. —

Dawno bě šlónčko w Boži domčí zašlo. Hijo so wjecžorjeſche. Tež w Radwořské cyrkvi čimowaſche so dale a bóle. Swjata cíſtina, dživona čemnoſč rozlēhowaſche so koſowokoſo. Psched woſtarjom na hlidku z bělým rubom wodžetym ſtojeſche ſwjeczo macjerje Božeje z Ježuš-džecžatkom w rukomaj. Mile zhladowaſche na mlodnu družku, kotaž ſo tu ſamalutka hiſčeje modleſche.

Runje zaſtupi zrōſny mlodženc. Mjelčzo ſo po porſtach k njej pſhilacži, kaž by ſebi njezwérik ju w zbožnej modlitwje myliež. W domje Božim rožlēhowaſche ſo címowa mſha. Družyne wózko paſ ſapasche ſwjate plomojo. Jeje hort ſcheptaſche: „Swjata Marija, macjer Boža, budž tež mi ſtajnje macjer miloſčiwa a zaſhwowaj mi njewinowatu wutrobu.“ „Amen“, doda mlodženc kraſnu družku nežne wobjjimajo. Hoſčka ſo poſtróži, zatſhepota, kaž liſija, hydne-li ſo ptacžatko na nju a zblédny.

Tola hdyž jej mlodženc horcu hubku na cjoło ſtkočzi, zaſtež a zapry ſo zaſy z róžemi, nic paſ z haňbu. Kaſ měla ſo tež hařibovacž bratrowſteje luboſče? Miklawſch džen to bě; tuž ſo tež njewobaraſche, zo bratr ju donjeſe že ſlynymaj rukomaj na wóz, kotryž pſched cyrkviu na nju cjakasche. Kraſnaj brunacžkaj běſtaj do njoho zapschehnjenao. Wjelle zarjehotaschtej ſwérnej ſkočezji, hdyž Miklawſcha a Marku wuhladaschtej. Njebeſchtej zabukej na Marchynu pomazku, na Miklawſchowu coſor. Miklawſch zbhýn Marku na wóz, syny ſo k njej a hrabnywſchi wotežki, zapraſny, konjej poſkočiſtaj a wožycžk wrijefkotaſche w ſpěchnym ſkuo z Radworja won.

Bějhe čémama noc. Štěre mrózcele wiſachu kaž woſojane na njebiu. Skoro žana hwězdžicžka njerožjaſni címowu zemju. Mało hdy ſo jena za-blyſtny w čemnoſči, a potom be wſcha bleda a hladasche z mutnym wózkom do ſwěta. Tež Boži měſacž bě ſebi wczora w ſwojej lataricžech wſchě ſwěczenjo wuſwěcžil. Kaž zaſpaný ūkny z khwilemi ze ſcherych mrózcele, kotrež kaž tolſta mſha pod njebjom wiſachu.

Wſcho bě cícho. Uni ſołobik njeſpěwaſche w zelenym ſeřčku. Jenož wóz wrijefkotaſche; brunacžkaj porſtaschtaj a jeju kopyta ržachu na twjerdym puču, kaž cypy na nahim hunje. Vörži běſtaj w hľubotim leſu za ſamieſnej. Nicžo ſo tu njehibasche, khiba wjershki starých khójnow, w kotrychž wětrec hóley hraſach; khiba Marchyn hort wjecžorný paczer ſcheptajo.

Tola ſhoto to? „Njebe to, kaž by něčtō plakať?“ rjeſný nadobo Miklawſch wuſhi naſtajeo. „Hai, mi ſo tež taſ zežda“, woſmoſki Marka ſo bojažne k bratrej tuliwſchi.

Khwilku bě něk cícho. Tola nadobo ſo zaſy žaſočjeſche a bědžeſche w leſu, ale hijo cyle bližko. Marka njewerjeſche ſebi ani wodýchnycz. Zhyňh pot pſchezjepaſche jej na cjołe a zhma ju wobehowaſche. „Snadno ſu wjeli něcho w paſorach poměle a hrózne woſtchaſte“, ménjeſche Miklawſch konjej zaſtajiwſchi. Tu wuſtupi runje Boži měſacž za mrózceku. Sleporne joho pruhi woſswětliku wulku staru khójnu, pola kotrejež pječza ſcherjeſche. Tam wuhlada něk Miklawſch žonu k ſchtoſej pſchiwiaſanu. Bě zrōſna a ramjenita kaž wojaſ. Jeje woblicžo mějeſche džiwny mužki raz. Tež jeje hlos njebe taſ hladki a ujeħki, kaž je to z woſtcha žonacy.

Na mlodženca ſo dohlađawſchi ſkorjeſche placzko, kaſ ſu ju rubježnich nadpadli, wurubili a k ſchtoſej pſchiwiaſali wjelfam k žratwje. W ujenje Božim a wſchěch ſwiatych proſhesche joho, zo by ju wumozil. Miklawſch wſchak ani proſchenja njehladasche a bě jej hijo tolſte powjaž ſe ſwojim nožom

rozrēzał. „Sydń so sobu na wóz”, rjekny na to, „zo by so czi zaś podobnie njezeschło, w lésach dżen so lětsa wscho z rubieżnikami mjerwi”. „Bóh, luby knejez, wam to mytui sto krócz, schtož seje nade mnū czinili”, dżakowasche so žona wscha hnuta, „cjas žiwjenja budu na was w modlitwje spominacj”. To prajiwski zalęze njeħladawski dalschoho kažanja zady na wóz.

„Z wotkel dha sy?” woprascha so Marka, kotrejż so žona ze zamochtanym woblicżom prawje njeħħebjeſe. „Z Wufranczie, rjana družka, hym tež z Radwojskim proceſionom w Różencie pobyla. Njeſi sy mie wiðżaka?” „Njejem so dopomnicz”, wotmolwi Marija, „a z tak daloka sy pschisčka? To drje je hischče na wschę piecz hodžin wot Radwroja?” „No, wjèle hinał njeħħudże; ale schto wschak tež macz nječini za khore dżeeżo. Moj syn ma padarou khoroſcz. Wscho mżgħne hym cżinila. Nekotry zalkrafni pjennej l-klarjam a żelowym żonam zwotnoshka. Alle wscho podarmo. Tuż hym so nět do Różanta pschisčka a joho maczeri Bożej lubila.” „Su dha we Wufranczicach hischče katholscy?” woprascha so Mikkawski trochu psħeħlapjeny. „Mašha žiwnoscz a jenieči kheġġar”, wotmolwi žona so poſmierlniwschi. „Tač zwostancie jenoż swerni wérje swojich wótcow”, napominasche student hija jaſo pschichodny duchowny.

Hdyż so tač a hinał hromadże rozmolkjachu, zahwiżda so nadobu něčhto z wótrym zjuktom w leſu. Z dobom hrabny cuža žona Mikkawsha ze zady a potorže joho znak do woza. Z jenej nohu so jomu na wutrobnjo pokläknijwschi dajesche joho za schiju. W samnym wokomiku pschihna so z leſa cżrjoda muži w cżornych larmach. Nekotri dachu so do konjow a wupschetżechu jej. Schwijżny młody cżlowięſ, naſkerje jich hejtman, pak sfoczi na wóz, hdyż Marka taž skamienjena sedżesche. Marka chy়sche kħciejcz wo pomoc, ale rubieżnik zatyska jej hubu, hrabny ju z woza, sfoczi z njej na zedekanohu konja, fiz w leſu stojesche, a cżerjesche z njej wotħal taž zlo njeodore do cżornoho leſa. Hischče jomu so Marchyn běly schoreuch w khōjnach zamikny a sħebonna schnora zaſħezerkota, potom so wscho zhubi a wotmiejkn w huſeżinie.

Wscho to bě jenož wokomik trało. Mikkawski njeħġe ani pytniż, zo tu Marka wjacy njeħġe. Psħeħx kieczesche jomu hischče tamna žona na wutrobnju a dajesche joho za schiju. Wón pak so ze żanym stawejkom njepejtni, taž by był wschón poħluſcheny. Tuż tež žona po něčim tróšku popusħeċċi. Alle na to bě Mikkawski runje lakał. Kucje so wobwjetnij, hrabny rubieżnika — to bě ta žona — za noz̄y a smokn joho z woza.

„Njeħoċċińko, praj, hdyż je družka, abo cže zakolu”, woħlaše Mikkawski skoczinjski za nim a z nožom so na njoho zahānjejo. Tola w samnym wokomiku rubny jomu něčio ze zady z mječżom psħeħ hlowu. Nož wupadże Mikkawskiej z ruki; we wozomaj so jomu zabłyſkni, zakħsilni bolestnije a ħypni so z krwju wschón polath na zemju. Womora bě joho za jała. „Tón ma doſč”, wosħċeraſche so rubieżnik, „cżijsiċe joho do psħerowa; to budże za wjekow prawa pieczeni!”

Niemiejskich nicżo wjach kóncowacż, dachu so rubieżnich na wschém posledku hischče do woza. Scżeżechu jón do kerkiw a rozbiciu jón na tħieſsi. Jenoż Mlynsk brunaċċej wundżeschtaj smjerci. Rubieżnich puščejżi so z rjanymaj skocżecżomaj po lěsnich pucżiakach za hejtmanom.

(Pofraċżowanju.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posola“.

Čo. 3.

19. augusta

1893.

N o h u o w .

(Počrakování.)

W Rohnowskim mlynje čzakachu dawno na Mikkawšcha a Marku. Macz jeju hžo dolho hladasche. Wjac krócz bě psched wjedzorom na blízkej horyc pobyka a hdyžkuliz wóz wrjeskotasche, wusłocji hnydom zasy won. Mlyník so jej smiesche. „Njebudž dživna, Hanža“, ménjesche trubku pachajo, „stej troščku pola Radwojskiej czetř zwostałoj, wschaf niczo nješkondžitaj“. Alle to maczери wutrobu njewolži. „Mi wschaf je tak učak czezko a dživonje střistno k wutrobje“, rjekny Mlyníkowa, „njewem, kaf mi je. Stajnje mije starosęj kriduje, zo nimam mera. Pszechy leže mi són, kotryž je so mi džensa w nocu zedžał, na myšle. Bě mi, kaf by nascha Marka hžo w njebiesach byla. Hdyž so czi tajke neschto džije, njeje po dobrým.“

„S, dži mi z twojimi sonami! Dawno bych wjac Rohnowski mlyník njebył, ale serbski kral, hdy bychu k czomu byle. Kaf husto pobych hžo spich kral. Glej, to by bylo, byli so czi tajki sóncežk dopjelník. Za bych njetrjebač so z mečami po skhodach nosyež a ty by njetrjebača kruwy dejicž, ale by pschi umi na trónje sydała ze sceptarjom w rucy. To by wumijent był na starý džení. Hdy bych njemohl wjac dželacž a sémia jenož hishcze starej nožy za sobu čzakal, bych tola hishcze rozkazowacž mohł; na hubu džen njesym kromy.“

„S, ty masz pszechy wulsté tryski we hlowie“, znapsczecziwi Mlyník macz, „džakui so radsczo Bohu, zo sy Rohnowski Mlyník!“

„S, žona“, žortwasche Mlyník dale, „tebi wschaf by so tež prawje zdało, hdy bychu so czi wosobni knieža klonili a ty w židže a somocze khodžila. U z cyka snadž ani hishcze njewels, zo sym z kralowskoho rodu a zo je nasch mlyn něhdusiči kralowskii hród. Za starodawne čzasy sydlesche tu serbski kral. U ménjesche so z tym tak. Na Liwąsowej horje kniežesche jónu serbski kral Kościjsław w krajsnym złotym hródze. Tola rozkori so z němiskim kralom, kij na njoho mócene wójsko wupóssla. Dolho joho hród wobléhowachu. Skónčinje dobychu jon po krewnej bitwie. Kaf torhace wjelki nowalichu so nětko Němczy ze wschech kóncow do hrodu a zabidhu wschech, mużow, żony a džecži. Jenož Kościjsław kóchny z někotrymi towarzšemi pschez wobhrodzacy našp. Dolho kłudgesche w lesach. Skónčinje natwari sebi jowle na tutej kuppe, hdyž nětksle nasch mlyn stoji, wosrédž hole hród. W nim sydlesche hishcze wjese lét. Joho potomniczy pak wokhudnychu, a tak so to ma, zo njesym so kral, ale mlyník narodžil. Jenož mieno je nam po prawoticach zwostałko a hacž do źensnischoho dnja rěfamy „Kraley“.

Tak je mi to njeboha wonka často powědała. U woprawdże cžiju tež, o so mi w žiakach žórli krej kralowska. U hdyž tam czi sedmjo kralowje, kotsiž ia Lubinje dremaju, wocueža a Serbia Němcow z kraja wucžerja, potom dam o tež ja za krala a tebje za kralownu krownowacž. Wschaf mami staru serbsku rónu horjeka w kchinje a tón mječ tam w kucze je pječza namréth po samym Kościjslawu. Schto chcesh sebi wjac?“

„Tebje hishcze na trónje njewidžu“, wotmołwi Mlyníkowa, „to drje je iščeče dolha noha!“ — „Nó, schtož njeje, to so hishcze stanje. Wschaf je David tež předy pastyr był a schtož je Saul, něhdusiči wóslacy, dokončať, ióže tež Rohnowski Mlyník. Woczałki jenož hishcze kliniku o hudiči

w kraſnym kralowſkim hrodze; njeznieſech daloko ſe miſhi. W hrodze ſamym zmejſech kapalku a Mifkawſch budze dworſki kapłan. Kóždy džen budzeſch moć w kemſach bycz, a khusdym danac̄ nic kaž netkle po pokrucze, ale z korbami. Schto mohla ſebi hiſcheze pſchejc̄?" — „Nē, wofstanu radscho Rohnowſka Mlynikowa hac̄ bohata kralowna. Prjedy džen wjelblud pſchelze pſchez iohliczkonu djerku, hac̄ bohaty do njebojskoho kraleſtwia." — „Noż njeboaram ezi, možesč Mohnowſka Mlynikowa wofac̄; ſe kralownje budze ſkerje rada, hac̄ i Mlynikowej", žortowasche Mlyni.

Tola Mlynikowa njemieſeche mera. Duschesche ju tu, mohł rjec, powetr. Khwatasche won do zahrody, ſe kapalky, ſotraž pod ſcherokej prastarej lipu ſtojeſche. Zaſweczci tam pſched ſwjeczeciom maczerje Bożeje ſlebornu lampku, ktoruz kóždu ſobotu a na ſwiedzeniach ſwiateje Marije ſe jeje czescz ſweczecze. Wolatki bē kraſnije wupyscheny. Marka bē jón hiſcheze wzgora cyle z wencami a ſiwhmi róžemi wupletka a wudebiła.

Tu ſo poſlały. Dolho a nutrnie modlesche ſo ſe maczeri Bożej. Wona mjeſeche džen tež maczerſku mutrobu. Tež wona bē tſi dny z bołoſcu swojego bóžskoho syna pytała. Tuž tež z dowěru ſe niej hladasche. Ani wóczka wot ſwjeczecja maczerje Bożeje njewoſtobroczi. Jenož hdz̄ wonka netajſi ropot wuſkycha, wuſkoči, hladasche do čmowej noczy a poſluchasche, hac̄ to njebē ſtup Mlynikę konjow, hac̄ ſo wóz ſe Mlynikiem njeblizecze. Ale bórzy zaſy ſpózna, zo je ſo molila. Hizo bē czasnik na kapalkynej węzi hodžinku po hodžinku wotbil. Biſzechy pak tam hiſcheze Mlynikowa kleczeſche. Tu połoži jej nechtó ruku na ramjo. Mlynikowa ſo poſtróži, ale hdz̄ nehdze 18letnoho młodzenca wuhlada, ſo zaſy zmerowa. Bē to kraſny młodzenc, cyle na macz podobny, a na swoje lęta njeſhedenje wulkı a ſylny.

„Maczji luba, tule ſy? We wſchęch kuczilach ſym cze pytał. Bój tola nutz, je czas lehnycz." — „Mój syno, nimam wſchak mera a njebych tež we ſoju ani wóczka zańdzelila. Bóh mē, ſchto je ſo ſtało, hewak byſtej tu byloj." — „Wém, maczji, ſchto ſezinju. Man je ſebi nutſka na ſawch wuſny. Za ſebi zefedluju czornoſu a puſchežu ſo mijeczo jimaſ napshecz. Man to njeptnje." — „Ale tebje mohli tež rubjeznich nadpadnycz a potom bych nje-mela nikoho wjacy na ſwecze." — „Wo to njemēj stracha! Za ſo rubjeznikow njeboju. Tyknū ſebi dwę pistoli za pas a z mijeczom po boku a z Božim wóczkom nad ſobu ſo ſamoſu czerta njeſtróžu." — „Tak jenož jechaj. Cylnoc budu ſo tu w kapalkach za tebje modlicz. Zandžel Boži njech cze pſchewodža, kaž nehdz̄ młodoho Tobiasa." To prajiwſchi ſezini jomu kſchizit na czolo a woſkoſci joho. Michał ju lubje wobja a rjekný: „Luba maczji, nje-piąkaj a zniuerui ſo! Za hodžinku ſym tu zaſy z Mifkawſhom a Marku." — „Da-li Bóh", doda staroſeſiwa macz.

Bórzy potom zarjehota kón na dworje. Wobrótny młodzenc ſtoczi do ſedka. „Božemje, luba maczji!" zawała Michał z konja. „Daj Bóh zbožo na pucz", pſchejeſche Mlynikowa. „Daj tomu Bóh", džakowasche ſo Michał dobroho ſlowa, zaſtoji czornomu wotrohi do bjeđrow a cjerjefche po ſpadowachym moſeże, kž z mylna pſchez reku wjedzeſche podobnje kaž pola ſtarich rycerſtſkich hrodow. Hiſcheze jónu ſo jézdnego ſezin na puczu mylny, khwilku hiſcheze bē tupot konjachych kopytow ſkyſhecz. Ale potom zhubi ſo Michał a kón Mlynikowej z woſzow, a hoſk woſzichny. Khwilku hiſcheze Mlynikowa ſluſhacſe. Potom pak ſo wobroci a kroczecſche pomału po wyſokim naſypje, kotoruž myln koło-wokoło wobhrodjeſche.

Bě wschak to džiwny mlyn. Njeby-li tam wodnjo kolo klepotało a ludžo so tam z muczynmi mečhami njenosły, by sebi kózdy myslí, zo je to nějakli jaſtarſki hród. Njebe drje z hoibrſkich kamieni natwarjeny, kaž hród, tola njetriebasche tolſtych murjow. Wyſoki naſhyp kołowokoło a hluvoka reka ze wschęch koſow schkitasche jón ſépie, hacž wschitke wobtwjerdzenki.

Rěka tworjeſche tu mału kúpu. Psched mlynom so na dwoje rozdželi, wobja jón ze swoimaj rukomaj a ziednoci ſo za nim zaſy do jeneje. Čyhy mlyn težesche tak w jeje wodžanyh naruczach.

Kołowokoło mlyna bě zahroda. Pod wołnami běchu hradiki, posadžane z kuchinskimi zeleninami. Rjadki wobhrodžesche nižki płot. Pschi nim pjenkowachu ſo jaſhodkace ſerki; tu a tam težesche tež mjez nimi ſlónčyna abo czerwowa róža.

Za kuchniſtej zahrodku wupschecžerasche ſo krasna ſadowa zahroda. Staré truſchwiny sahaču ſchérko kołowokoło ze swoimi tolſtymi haſzami. Ale z jich zelenoho líſcja njetukaſche žana žoſta truſchwa. Běchu eži kaž jaſowe. Zenož joſte ſkopijescho hižo tu a tam pschedzepaſche kaž ſchedžiwý wloſt w czornych ludžerjach. Za to pak ſo jabluežinu wsché zhibowachu ze zrahmi płodami. Hacž na zemju ſo khilachu, zo by ſo njetriebaſi nichčo jara načzahowacj za czerwenolischkathym jabluežkom. Haj, nekotre haſzy běchu na koſili zeprête, zo běchu ſo traſch njeſotkamaſe.

Zahroda bě kaž ſamón raj, do koſtrohož zahuba njeſahasche. Tucžna trawa ſchufkasche z wložneje zemje, koſruž ręczka napojeſche. Wyſoki naſhyp ju wobhrodžesche a zymne wetry wotdžeržowasche. Čyhy mlyn ſedžesche tak w czoplym hnežku. Za naſhypom ſtojeſche pod starej lípu ſchitwana kapalka z małej węžu.

Zam klecžesche dobra Mlynkec macž. Z placžithm wóczkom poſlada ſo khwiſleni k njebju, kaž by wot tam poſojenia wočzalowaſa. Ale njebo bě čimowe. Toſtie mróczele je pschitrywachu. Ach, kaſ móżachu ſo jejne bólne poždychi pschez nje pschedreč?

Ale, hlej! Mróczele ſo roztorzechu. Módre njebo ſo zjewi a nad nim joſna jutrniceſta. „Ach, pschewodze, hwežka mita, mojoho syna a ſwęć jomu duſh po puczu, zo by ſo jomu kón ujeptókný, zo by ſo w leſu njezabłudźiſ”, ſheptaſche macž a po kojnichu biwasche macžerna wutroba. Rjana nadžija zjewi ſo jej w duſchi kaž krasna tucžel na njebju. Jeſe hubje ſo hibaſtej w modlitwie, tola myſlički ſežehowachu Michała do czorneje noči ſledžich za zhubjenymaj džesczomaj.

Schto je ſpělchnishe hacž myſl? We woſamiku pscheběhnje zaſidženoſć, pschitomnoſć a pschichod. Tola khěſyſcho czerjeſche hiſtocy Michałowy czorný. Macžerne myſlički ujemozachu z nim ſobu. Hiſtocy bywachu w dalotoczi, a tu khiliu hižo zarjehota Mlynkec czorný na moſce.

Mlynkowa ſo poſtróži a wuſkoči z kapalki k moſtej. Ale tu poſkieži ſo jej hrózny napohſlad. Michał wjedžesche konja pomalu za wuzdu a na ſedle ſedžesche cžlowiek na poł mortwy ze zamjazanej hłowu. Krej pschedzepaſche jomu pschez běle rubiſhko. Z jenej ruku džerjeſche joho kruče Michał pschi konju kročo, a tón ſam wěſhesche zrudnje hlowu, kaž by z Michałom ſobu ſelit.

Mlynkowej ſo zecny a džiw, zo do wonioru njeſadže. Macžerne wóczko wſchak bě hnydom Mlynkowu požnaſo. Bě džen jeſe lubuſhko, jeſe najrjeňſha nadžija a pycha; mějesche džen býč něhdý měſchnik. Bjez džiwa, zo ſo jei

wutroba z boleszju łamiasche, zo so z wocżow hórke slyzny kulachu. Haj, njebyłi hajo telko hórkoscze woptała, by so pod tutym kschijkem potkała.

„Mój Boże, luby Miklawščo, sy ty mortwy?“ załoszczesche. „Pray tola jeniczke słowczko maczjeri na smiercz grudnej. A ty mjełcziſch? Ach, kajtu masz bluznu na głowje! Kuku bych mohla do nieje położic̄. Mój Boże w njebiesach, smil so. A wobliczo z krewiu cyle polate. Kubiežnich su cze zabilisi, wbohe dżeczo. Grozna smiercz je czi mlode žiwjenjo potradła. Ach, wotewr wocžko, pohladaj hiszczę jomu na wbohu macz!“

Michał bē mjez tym Miklawšča, z konja sadzik a joho maczjeri do klina położil. Wotwakowasche so, jej wjeselschu prawdu zdżelic̄, kaž by so kaczik wacj w jeje boleszji mylic̄. Hdyż pak bē so macz wupłakała, njetajesche so dleje. „Zmeruj so, luba maczji“, rječny czijche, „wschak jomu hiszczę wutroba bije a hiszczę dycha“. Ale macz jomu njevierjesche. Tu wotewri nadobo Miklawšč zakrwawionej wocžcy, na nju pohlada, ale hnydom jej żašy zavrje.

„Bohu dżak a khwała! Mój syn je hiszczę živý, ale hdźe je Marka?“ — O wboha maczji, schto cze posłyni za tule stručku powěscz? . . .

Strach wo Miklawščowe žiwjenjo, kotryž hnydom pomoc trjebasche, ju zdżerja pschi hróznej powěscz. Z waha donjese joho z Michałom do istwy. Tam krucze spaſche na ławcy Mlynik nan, kaž by leżał w mjełkim łóżu. Łehasche wschak najradščo na ławę. Tenož hdyż bē jara zymia, zaraz so do posłesczów.

„Ró, tu spisich“, zawała Mlynikowa, „a tu khwilu mreja czi dżeczji. Ja so boju, zo by spał, býrnjež so czi pod głowu pałko.“ — „Schto? schto so vali?“ zawała Mlynik cyle spłoszchany. Tu dohłoda so na Miklawšča, kotoromž macz głowu zawobalesche. „Dzije so mi, abo je to wérno“, praschesche so Mlynik wschón wustrózany, „je to Miklawšč tu z tej rozpacżonej głowu?“ — „Haj, sy wscho pschespał a mjez tym su czi rubiežnich syna zabilisi a dżonku wotwiedli“, załoszczesche Mlynikowa wscha bjez myśli.

Nětk halle spózna Mlynik, schto bē so stało. Tež jomu stupichu slyzny do wocžow, haczruniež joho żenie njebe nichto płatacz widział. Tola njebe to muž za tym, zo by tu z prógdynam rukomaj stojo sforżit. „Michale, zawałaj wotrocza a mlyniščo a ja cziśnu mjez tym sedla na konje“, zawała a hajo bē do konjenca. —

Bórzys potom jechachu schtyrio jézdni po mostce won do czmowje nočy. Czterjaču, kaž by so jim smiercz za piaty lepiła. Mróczele prócha so za nimi zbehachu a pscheradzachu ich czer. Khwilku jechachu hromadże. W Radworju so dżelichu. Mlynik z wotrocza jechasche na Khasow do Njezwacžidla. Michał z mlyniščem pak puscheži so na Rakęczansku drohu a po njej i Njezwacžidlej.

* * *

W samnej nočy, hdyż bē so to pola Rohnowa stało, czechniesche na dwę sczé jézdnych pod hejtmanom Butlerjom z Delnije Lüdzich starostawnemu Budyschinej na pomoc. Tam bē jenož mała wobladka schleziskiego wójska pod hejtmanom Hanuschom Karmicim. Saksi woleski wjehi Jan Jurij I., dawno na Lüdzicu łafajo, bliżesche so z mócnym wójskiem i Budyschinej, zo by jón jako pschiwiński wotsadżenoho kraja Ferdinanda II. podeczęny. Tuż dyrbjachu so Delnjołuziczenjo pospeshic̄, zo bych u hiszczę předy do mesta docpeli, hacż je sakse wójsko kowokoło woblehnie. A tute njebe dasko. Kaž straſčna mróczel czechniesche ze spěšnym polhodom na Budyschin. Ale spěšnicho hiszczę jechasche tamna schwitka Delnjołuziczanow. (Pokraczowanjo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 4.

2. septembra

1893.

R o h n o w.

(Počrakovanie.)

Hijo běchu do wulkoho lěsa docpeli, kotrež so za tamne časy wot Rakec haež do Njewacžidla wupchesczerasche. Běše číma; jenož pschilbich a brónje so tam a sem frinkotachu a pod konjacimi pódkovami skakachu schtricžti. Tola čim wjetša bě číma, čim lepje bě čerwjené płomieschko widzec̄, kotrež so w lěsu mischkrjesche. Bě kaž by sebi tam něchtó wohení zadžela. Žejdni zastachu. Młody hejtman wupósla něchto muži, zo bychu wusledzili, što so tam pali. Mjelczo pschilacžihu so tucži haež k městnej, hdzejz płomjo ſapasche.

Běše to hľuboka wudrjeńca, a ſriedža ſtojeſche wulka prastara khójna. Psihi njei paſeſche so na dwanacže koni. Nimale wſchě běchu zefedlane. Jenož dwaj brunacžaj njeměſchtaj ſedla, ale běſchtaj ze ſchěrokimi paſami k sebi pschiputanaj, tak zo so njeměſchtaj zdalicž ani zblizicž, čomuž zasy žerdka, kotrež bě jimaž za rězadlo pschipinjena, zadžewasche. Běſchtaj kaž ſchtomaj do hromady zrostlej. Tamne paſy tworjačku mjez nimaj, mohl rjec, koleklu. Nad paſami běchu konjace deki, na nje lisežo naſladvane a na lisežu zaſy draby a deki a nad tutymi ležesche kaž we ťožu młoda družka.

Woſrjedž kótkym ſedzeſche něchto wobrónjených muži kołowokoło zadžela- noho wohnja. Z khvilemi pschikladowachu ſuče hažki a zožehlachu ſebi ſwoje dymki.

Tamni wupóſlani wojač možachu ſebi na brjuſche ležich za kerčami, z kotrejž bě wudrjeńca wobroſzena, wſcho derje wobhladac̄. Kunje tak mjelczo, kaž běchu ſo pschilacžili, wróćzihu ſo na to k ſvojim towařſham, kotsiz hiſcheže psihi drozy ſtojachu, a powěchu wſcho nadrobne ſwojemu hejtmanej. Butler ze wſchoho hnydom pózna, zo ſu to rubježnich, kotsiz ſu družku na pucžu z Róžanta domoj nadpadli a wotmiedli.

Wſcho nětka na tom zaledesche, družku z rubježnych pažorow wumoc, předy haež bychu jej móhli zekſchivobžicž.

Kroščku ſebi wěc pschemysliwſchi porucži ſwojim ludžom zefkočicž, konje za ſchtomu pschimyzačž a we wulkim kole wudrjeńcu wobſtupicž. Potom bližachu ſo jej mjelczo kaž hajnich, w lewej ruce pistolu, w prawej mječ.

Dale a cžěſniſche, wužiche bu koto. Hijo běchu tak bližko, zo možachu rubježníkow widzecž a jich rycze ſtyshecz. Njebečhu ani ſto ſtopow wot koni zdalení, kotrež ſo po bokach horje paſechu.

Tu nadobo Butler wutſeli a na tute heſko walichu ſo ze wſchěch bokow wobrónjeni wojač ſtrachnje kſchicžich do wudrjeńych. Konje ſo na ſploſchachu a z wotmachom ſo zatorhowachu, pschetož běchu pschilepane. Rubježnicy pak zwostachu wokomik cyle pschelapeni, kaž by jich blyſk porazyl. Tola jich młody hejtman ſo hnydom zhraba a poſkocži kſchicžo: "Do pistolow, towarſchojo, wuhaſtce wohén, po čimje budžemy ſo biež." Tamni rucze rozkaž dopjelnichu; běchu tomu zwukli. Rozmjetachu palace ſchęzepki, zateptachu wohén a bórzy bě ſlepa číma we wudrjeńych, zo by ani ruku psched ſobu

njewidžał. Tola najebacž to njemóżachu tłóchnycz. Wojach postupowachu muž pschi mužu, zo by ani myščka njepščekłóchla.

„Podajcę so, abo was potſelamъ kaž ſkazene psh“, hrimasche Butler z mócnym hłosom. Ale rubježnich derje wędzachu, zo je za nich tež w zajeczu jenož schibienca. Tuž jomu wotmówiczu z dżesacžimi kulkami. Dokelž wojał pschi wojaiku stojeſche, njemisný tež po čimje ſkoro žana. Dwaj wojaſkai pad-myštoj do wutroby tſelenaj. Družh běchu pak čejeſch, pak z lohka ranjeni.

Wojach eyle rožnjemdrjeni nastajichu tſelby a mérjachu so do rubježnikow, zo bych u jím z mócenej ſalwu wotplacili. Z kóždeje piſtole wudžerasche ſmierz. Ale z dobowm zawała Butler: „Nic z kulemi, z mječom na rubježnikow, zo bysčeze ſo ſamí nijetſeli!“ Tſelby ſo ſpuſtaczichu; mječe zabłyſtnichu ſo wojaſkam w rukach. Kaž lawy čerjachu ſo wojaſcy na rubježnikow. Butler pak ſkoči mjelečo ke konjomaj, na kotrymož Marka ležeſche. Rožrénny po-wjazy, za kotrež běſtaj konjej pschilſlepenej a hižo čerjefche z konjomaj z wudriency. To pak pytnychu rubježnicu, kotiž běchu tež za družku hladali. „Ziwi ju nam z pozorow njewudrejſch“, rejaſhu a nabiwachu swoje tſelby. — „Boże dla, njezatkelsze ju“, zawała tu nadobo jich hejtman, „męcz ſym ju hejčl, ale nic zahubic!“

„Nam tež niežo na jeje ſmierzci njezaleži“, wotmówiczu towarzchojo, „rozprójemy z kulkami radſchi wojaſkam kožu“. A w ſamſnym woſomiku za-błyſtny ſo, tſelby zaržachu, kule ſyczachu kaž zehliwe zmijicy a zarychu ſo wojaſkam do wutroby. Smiertne ſtony žałosćzachu w czichej noch. „Pójeſe ſebi jenož po naſchu kožu; darmo nam ju njeſczehnjeſe“, hanjachu rubježnich. — „Pójeſe, bratſja“, zawała hejtman, „napijemy ſo wojeſkle krewje“. — Hnydom čerjefche tamny rubježnik w żonjacej dracſe ſe z mječom w hubje a w kóždej ruch piſtolu na Butlerja. Tutón ſtojeſche z mérrom a wuſměſteſche jenož „žónſkoho“ rubježnika. Hdyž pak bě ſo tón hacž na něſchtó kroczeńow zbliził, wali ſo kaž njemdry law na njoho. „Bonuchoj tu na próch!“ zawała tutón, z wobeju piſtolow nadobo wutſliwſchi. Ale w ſamſnym woſomiku bě ſo Butler na zemju wrjesnýl, kaž by był trjecheny. Ale hnydom zasy poſkoczi ſo wótrym mječom w piaseči. „Niedocžinko, podaj ſo, abo eže ſmoknu, hacž czi hłowa čertej do khlamy wotleči“, zawała Butler. Ale w tu khwilu za-błyſtny ſo jomu rubježnikow mječ wokoło wocžow kaž zehliwy had. Tola na zbožo ſluſa joho jenož troſčku do ſchije, dokelž ſo po mjeđznej pschilbich wobſuny. Krej pryny drje z wotewrjeneje žifki, ale najebacž to njebě rana ſtraſchna. „Lepje dyrbisč“, ſmjeſeſche ſo Butler, z mječom ſo na žonu za-hanjejo, „hlei, pokazam czi, kaž ſo žiž rubaju“. W tym woſomiku zahwizdný mječ w powěſte, rubježniſei ſo we wocžomaj zabłyſtny, ale hnydom na wečzne haſnyſtej. Hłowa pak wotleča daloko a kuleſche ſo po brjozy dele.

Mjez tym běchu tež družh wojaſcy rubježnikow potſeleli a pobili. Schęzerkot bróni, khlik wojaſkam, ſtony padnjenych, a žałosćz ranjenych běchu wocžichle. Czma zavodze ſe z czornym ſchórechom padnjenych wojaſkow kaž rubježnikow. Wſchitcy ležachu tu ſpokojnje. Eyle rubježne hnězdo běchu wojaſcy zwubjerali. Žana žiwa duscha njebě tłóchla. A tola hiſčeze vijeſte jena rubježna wutroba.

W ſlepej ezymie njeběch u wojaſch pytlí, zo runje hejtman rubježnikow kaž wjewjerczka ſo na staru khójnu doby a potom w jeje prózdnym zdonku zapadže. —

Wojacy nětko rubježníkam zači zwobrocžachu. Potom zahrjebachu zabitých towarzchow a tselachu jím pschez row. Rubježníkow pak zwěšchachu na schtomu. Potom czechnjechu dale k Budyschinej wjeſele ſebi ſpewajo:

„Schylku ſom Šafku ja hohchožil,
Schylku Šafku a Derinsku,
Ale tam žedna tak rjedna nejo
Ak ta moja luba lubka.“

Butler pak jehasche zadu pschi konjomaj, kotařž družku njeſechtaj. Dokelž z njej w ſkoku jehacž niemóželche, wotpoſla wojsko z podwyschkom do předka do města. Jenož džesacžoch jezdnych zdžerža ſebi pschi ſebi.

Marka njebe nicžo wo tym phka. Womora bě jej dobrocžinje wóczey zamka, wuschi zavrjela. Ulni kſchik wojakow, ani praskot tſelbow njebe jeje wubudžil.

Be hižo na ranjo, hdýž Butler z družku nimale hacž k Čžornomu Hodlerej dojecha. Tam docpěwſki zetlachu ſo z dwemaj jezdnymaj, kotařž z Mladworja ſem pschi jehaschtaj. Dích wuhladawſki zavoča mlodſchi jezdny, rjany pachol, runy kaž lipa, zasadžity kaž dub, z mótrym hlosom: „Schto maceže tamle na tymaj konjomaj?“ — „To cže malo ſtará“, znapſhezjiwi Butler z horda. — „Tute pistoli wam prajitej“, wotmołwi mlodženc, dwé pistoli za paſom wucžahnywſki, „ſchto bratra ſtará, ſo za ſotru prashecz.“ — „A tamle te hlebiye cži rjetnu“, wotmołwi Butler, „kaž Delnjoſlužiczenjo z taſkimi rubježnymi bratrami wobkhadžuju“. — „Nó, ſotra drje tola bratra poznaje, khiba zo ſcje zu zakkoli“, znapſhezjiwi mlodženc wſchón njeſcerpliwy, „potom pak wam zacžerju tute kufki za kožu a rozpróju wam z tutym mječom“ . . . — „Nó, nó, jenož z waſa, hewač cži zuby z lózeje huby wubijemy“, hrožesche Butler njedocžalivomu pacholej.

Tu počza ſo holčka na ſwojim lehwje hibacž, wotewri wóczey a hladasche, kaž by z cjeſloho ſpara wocuežila, ze ſpodziwanjom na džitne towarzſto. Womora bě ju popuſtežila. Njewědžesche, ſchto bě ſo z njej ſtało. Tu dohlaďa ſo na Michala, kotařž na czornym ſedžo ſo z Butlerjom wadžesche. „Michale, luby bratſe, ty a tu?“ zavoča z wjeſoſežu, ale hnydom zaſy ſkoni ſwoju hlowu we womorje. Nahla radoſež bě ju pschejara dojala. — Nětk bě hnydom kónce zwady. „Rjeměj mi za zlo“, rjetny pschezelnje Butler, „žo cži na ſlowo njevěrjac̄. Za naſche cžaſy wſchak niemóže čžlowjek nikomu wěricž. Wſchudže je ſame jebanstwo, kža a njeprawda. A kózdomu lepſchomu ptacžej niemóžach jeje pschewostajicž, hdýž ſuny ju haſle runje z rubježnych paſorow ze ſamsnej krewju wudrěli. Vičeju cži zbožo k tak krasnej ſotsiežce. Ma tu budža hisheče husto paſle lac. Spominaj na tute ſlowo a hladaj ju kaž wóczko we hlowje. A jako dopomjenku na tutón podawſk dam twojej ſotsiežce tónle rječzaſk ze złotej kapſliczki, w kotrejj je tſchěſka wot kſchiza naſchoho Zbóžnika.“ To prajiwſki wucžeje ſlěborny rječzaſk ze złotej kapſlu za lacom a połoži jón Marcu na wutrobu.

Michał njewědžesche, ſchto ſo jomu ſta. Chyſche wotproſhowacž, ale předh hacž ſo ſlowow domaſa, bě cžrjódka jezdnych hižo wotjehala. Jenož tupot konjachych kopytow bě hisheče ſkyſchež; bróuje ſtruktochu hisheče z nazdala w raných zérjach a wjeſoły hlos wojerſkeje pěſnički hisheče klinčesche jomu we wuſhomaj.

„Zówczko, wij ty wjenachka,
Za lèto bužosch' niewesta,
Hopsasa faladra,
Za lèto bužosch' njewesta.“

Réhwilku hlaðasche za nimi; hdyz pak so za hórkù zhubicu, wotpóšla mlyñskoho z wjesolym poselstwom za nanom, sam pak miny so z drohi na pucz do Radworja a za wuzdu wjedzesche rjaneju brunacikow, kotaž druku njeſeſtaj.

Hijo switasche. Czerwene zerja wotewrjachu z róžowymi porſeſikami njebieſke wrota. Kaž blyſczejata kralowna wustupi Bože skónečko za wjerſkami módrých horow w purpurowym z dejmantami poſadzonym plachezu a rozhladowasche so smějo po cíjich krajinie. Kaž mróčezele woruha stupasche kurjawa z réczkow a lukow. Krjepki khłodneje rjosy zyhosalu so kaž same parle w preñich pruhach raiſchoho skónca.

Wschitko bě cíjeho. Jenož schlowroncž ſiſoleſte ſwoj raiſchi kérliſčh myſoko pod ſamymi mróčezelemi. Tu a tam běchu tež ludžo hijo w dzeczelu. Alle cílowiek njemóžesche jich widzež, mlaha jich zaſloniesche; jenož koſy ſchezer-čachu, hdyz ſebi je ſycch z kónc hrabý wóthiachu.

Borzy na to zaſwoni na Radwóřské wězi džen a jaſne zwuki zwonow budzachu ludži ze ſpara. Wschitcy ſtarachu a ſpěwachu „Sandželske po-witanjo“.

Jenož w Rohnowskim mlyñnie ničto njeſtawasche. Tu bě dawno hijo wſcho na nohach. Mlyñkoweje ſožo bě hiſczeze poſlane. Wona ſeđeſte vſchi Mlyñkowym ſožu z róžowcom w rukomaj. Druhdý poſtaný a pohlada z wołnom, kaž by někoho hlaðala. Potom kladžesche zaſy nowu wobalku Mlyñkowej na hłowu.

Tu nadobo zaſlyſcha konjach dupot na moſeże. K wołnej ſkočiwiſchi wuhlada, kaſ do dwora ſchthyrjo jézdni jéchaja. Najzadniſchi bě Michał, kiz jich bruneju za wuzdu wjedzesche. Konjej njeſeſtaj kaž na noſydkach něſtoto běle. Maczerna wutroba wſchak pózna hnydom Marku, býrnjej tež wócežlo hiſczeze jeje woblicza njewidžato. Ale kaſ ſo ſtróži! Płaczacy wufkocži do dwora, myſlo, zo je Marka mortwa. Tola hnydom bu změrowana, hdyz jej Michał wjeſele napſheczó wołaſche a Marku z konjom ſadži. Njecham wopisowacž radoſne witanjo. Marka, hiſczeze jakd družu zhotowana, a macz běſtej ſo wobjaloi, wobě plakaſtej z wjesolosze. To bě radoſez za cíly Rohnow. Samo konje wjeſle rjehotachu, a Mlyñkec „Minko“ radoſciwje na Marku zlétujo ju bjez mała potorku. Tež Mlyñkow zapomni na ſwoju bołoſez, hdyz Marchyn hlos wuſlyſcha. A hdyz jomu Marka něžnje krewne czoł wo-loſchi, bě jomu, kaž bychu jandželski jomu frej z woblicza koſhili. Joho wutroba bě połna radoſče, ale na jazyku jomu wjaznycu ſłowa. Tež Marchy zapowě ſo hłos. Bě wſchak pſchejara dojata.

Najwjeselschi pak bě drje nan. Bě ſebi jéchajo po puczu kruče porokował, zo ſnadž joho bjezstaroſče dla Marka zahinje. Zaſtoſnije ſo jomu ſwedo-mijo hrjebasche. Tu halle prawje ſpózna, kaſ jara ſwoju džowęziegku lubo-wasche. Czim wjeselscho kłóczęſche někto młodu družku ſ wutrobje.

(Pofraczowanjo)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 5.

16. septembra

1893.

R o h n o w.

(Pofracožowanjo.)

Bórz⁹ potom klecžesche cyła Młynáre swójba, domiac⁹ a cželadni w kapalcy a džakowach⁹ so z pobožnej modlitwu macžeri Bożej za spodžiwne wumoženjo. Zenož jedyn tu njebe. Miklawš ležesche we jstwie ze zawobalenej hlowu; tola w duschi modlesche so z nimi. Nutrnie so wschitez modlach⁹; najpobožnišcho pak Marka. A hdyž běchu so hižo wschitez wothalili, zwosta wona hisheze pſched swiecžecžom macžerie Božeje klecžich, kaž by hisheze wosebitu naležnoſež na wutroby měla. A bě tež tomu tak. Wokolo schije wiſasche jej ſleborny rječiažk ze złotej kafpu. A tuta dopominenka dopominaſche ju na młodoho wýschka, kij bě ju z rubježnych rukow wutorhnył. Horca džalka modlitwa stupasche z jeje wutroby k módrym njebjiesam za jeje wumožerja.

* * *

W Budyschinje gazzwonichu runje wjesele ze wschěmi zwonami na wschěch wěžach. Mócne tute zynki witachu cžrjodu jězdnych, kotsiz z torhojemi a ze zynkami wojerſkeje hudźby z bohatymi wrotami nuts jěchach⁹. Prědku jěchach⁹ młodý hejtman z nahim mječzom w ruch. Móžesche jomu lědma dwachcji lét bycz. Tola najebacž to bě zróstny a ramjenity. Cžorna husta broda pſchi-dawaſche młodnomu wobliczju mužniſchi raz. Toho liczch zalcžewaſchtej w pre-niej młodosczi. Věſtej skoro pſchejara młodnej cžerwienkoſtej za wojaka. Z radoſcžu so jomu wóczko blyſczeſche, kaž by nječahnył na wójnu, ale na kwas.

Wjesele měſčenjo iuſſach⁹; z radoſcžu jězdnych witachu. Cyła bohata hasa zmahowaſche so w samych torhojach. Mužowie zejmowach⁹ cžapki a klobuki; žony kivach⁹ z woknami dele a knježnicžki machotach⁹ z bělymi rubiſchkami. Wschitez běchu so mož rjec zahladali do młodoho wýschka. Mnohe rjane wóczko z luboſcžu nad nim spoczowaſche.

Tola kraſny wojak so na nikoho njewohladny. Nježiwaſche na ludži, kotsiz so k njomu kłoczachu. Nikomu so njeponkoni. Ta, kotrejž by so klonit, tu njebe.

Tola Budyschin njejuſſasche z wobydlerjemi. Počhmurnje wudžerach⁹ ežorne joho murje za pýſchnymi torhojemi. Bě kaž by zrudźba w nim stonała; kaž by ze strachom wocžakował straſchny wosud.

Budyschin bě za tamne cžasy hisheze twierdžizna. Wysoki nasyp, na poł-nocnej stronje z džela hisheze zakhowany, wobhrodžesche kołowokoło město. Mjez naſhypom a zwonkownej měscžanskej murju bě hľuboka hrriebja z wodu napjel-njena. Pſchez nju wjedžesche z kóždych měscžanskich wrotow padach móst, kij so na nasyp spuſczeſi.

Město bě z tolstej murju wopasane. Do njeje běchu vodołhojte wuhladka wudypane, z kotrejž mijedžone kħlomu kanonow wudžerach⁹. Druha murja dželeſche zwonkowne město wot znutkownoho. Do tutoho wjedžechu wjacore wrota, kaž lawſke, bohate, schulerſke a serbſke. Wschitke tute wrota běchu z wěžemi wobtwjerdžene. Na nawježornej stronje schkitasche město sama pſchiroda.

Schprenja twori tu wuzku, hľuboku wudrjeńcu. Z njejew wustupuja wysoke nahle skaly, na ktorich je hród natwarjeny. Tute skaliska schlitachu město lepje hacž žane murje. Haj, z toho boka bě Budyschin cyle njepščistupny.

Tak bě Budyschin dosež kruta twjerdžizna a z koždym dnjom jón hishcze bôle wobtwjerdžowachu. Po cykym měsće knježesche czile živjenjo. Wodnjo a w noch dželachu w kowařnjach brónje a wojske naprawy. Psched wrotami rhyachu burja a wojacu na pschemoh hľuboke hrjebie a twarjachu nasypy, zo bych u njepščeczeli pschistup skazyli. Druzy zasj torhachu a powalachu twarjenja psched městom, zo by so w nich njepščeczel njezahneždžil. Wustaw swjatoho Duha a pschistuschnu nuknicu (förbark) psched lawskimi wrotami, tuchorsku cyrkę, tchorownju a bróznej psched chyhelinskimi wrotami a na Taschbarku zapalichu. Hroznje swěczechu sapace płomjenja dželaczerjam, kotsiz mosty pschi chyhelinskich, serbskich a schulerškich wrotach torhachu. W měsće samym pak zašypachu schulerške a serbske wrota, a rybijace wrótka zamurjowachu. Wodnjo a w noch sympachu wojacu a wokolni burja wysoki nasyp psched hrodom. A zwonkownym lawskim wrotam pak nawožachu troju bateriju, kotaž měsče njepščeczela z kulemi powitacž.

A njepščeczel njebě wjacý daloko. Hijo 8. septembra pokazachu so přeni sakich wojacu za Ratarjecami. Hnydom zazwonichu měsčanske zwony ze schotrom. Wojacu a měsčenjo hromadžachu so na torhoschczu. Čzrjoda jězdnych puščezí so na njepščeczela. Ale tutón rucze cofasche.

Tola hijo nazajtra dopoldňa w džewejcích pschiczeze sakse wojško, něhdje 14.000 muži, po Drejždanskej droži psched Budyschin. Psched městom rozpozložichu lěhwo a na hrodžischtu a psched lawskimi wrotami nastajachu swoje kanony.

Dopoldňa w džesacjich posla sakſi narjednik hrabja Mansfeldski trompetarja do města, kotonž w mjenie sakſtoho wolſtſtoho wjercha žadasche, zo by so město podalo, hewak da je potſelečz. Tola Karnicki nochvcsche taſkich ryczi slyšczeč a wotpósla trompetarja z průzdnym.

Tuz so njepščeczelito zapocža. Sakſojo tšelachu z kanonami do dželaczeſrjow, zo bych u jich wolehnali. Ale czim bôle sakſe kanony hrimachu, czim bôle blyſtasche so z baterijow psched lawskimi wrotami. Tola Karnicki spózna, zo tuta baterija njedosaha k wuspěchnomu wobaranju. Tuz da Miklawichlowu cyrkę wotkrycž, zo by ju mohl, by-li zlē bylo, ze zemju zašypacž a bateriju na nju stajicž.

Hacž do 13. septembra so wjèle njesta. Kaž hněwnaj lawaj njepščeczelej jenož z kanonami na so bórčeschtaj a kule pluwaſchtaj. Za to pak tocžachu so Sakſojo kaž knoth do zemje. Wodnjo a w noch sympachu nasypy na winich. Wojakam so w měsće wostudžesche. Druhdy zabežachu ſebi won za murje a poſchczęſlachu so ze Sakſami, kotsiz tež kaž drohi čjas wokoło dundachu. Swierbjesche wſchaf jim koža, doniz jim ju Sakſojo troſchtu nieroždrapachu. Hdyž pak njebijachu so z mječom, ſchkarachu do so z lózym jaſykom. Nadawachu a wutylowachu ſebi wſcho móžne a pschepytowachu ſebi hromadže ſwědomjo. Tak ſo to hacž do njedzele ſtawasche.

Ra tutym dnju rano w ſchęſcích zbežje ſo ſtrachny holl. Wſchě sakſe kanony zahrimachu a kaž krupy sympachu ſo kule do města. Kanonowa kula pscherazy třechu wulkeje cyrkwe. Kaž zehliwy had zjedže mjez zbrromadžených kemſcherjow. Na zbožo nikoho njezrani. Tež do lečarňe ſo kula zabludži, tola zatepi ſo w czwicjich arſenika. Tež ſlonečny čaſnik na radnich bě kulta.

pobodka a druga bě skočila na měšťanskou wahu. Tola pschech težesche hischeže njepscheczel w swojich pschikopach.

Tak pschiblizi so wjeczor 14. septembra. Cykly džen bě njebo bylo zamrójene a pothmurnjene. Njewschédnje zahe so hijo címiwasche. Na njebo njebe ani swěleschka; na zemi pak palachu so wóhnje w sakkim lěhwje a na měšťanskich pschikopach. Za cykly džen njebehu so Saksjo połazali. Z wjeczora pocza so hakte w jich lěhwje hibacž. Tola w Budyschinje njenadzachu so ničoho zloho. Ludžo po cykly nocach wóczka njezanđelovski njemožachu dleje spara stradač a wusnychu sebi. Samo na straži wojačam wocji zapadowachu a spich khodzachu po pschikopach. Ženož jedyn njepasche. Karnicki stražwasche za wžehch.

Běche czorna noc. Straschnie mrózna wiſachu pod njebjom. Hdyš a hdyš rozdajichu žehliwu khlamu a hroznje zaruchu, zo zaſpani wojač naſploſheni wccuežichu. A to bě jich zbožo. Běda, by-li jich Karnicki sam měl budzieč. Něchtokulisz by wjacy njewocuežil, by wusnyk w smiertnym sparje. A straschny muž pschekladowasche hijo khodžo straže. Hejtman Butler jožo pschewodžesche. Młody Delnjolužicjan bě so Karnickomu rucež zaſubil swojeje wustojnosće a zmužitosće dla.

„Hlejče jenož“, rjekný nadobo Butler, „ſchto dha so tamle po címjie hiba?“ „No, khort abo ſchto“, wotmolwi Karnicki, kruče na naznamjenjene městno hladajo, „Saksjo nam tola džensa w nocu na wopyt njepchindu?“ Tu so nadobo zabilykný. Blýsk wobswětli ſchwitu ludži, fiž so mijelczo po ſchtyrjoch k naſhypce lačzachu. „Wopravdž Saksjo chcedža naš pschekapicž“, rjekný Karnicki; „w ſtoku zhromadž swojich ježdnych, zo by was tu bylo, jeſli trjeba. Ale wſchitko rjenje z cíicha. Njeſmedža zhonicž, zo ſmy jich pytli.“ Butler ſpechaſte do města; Karnicki pak doſkocži k bližſej straži a ſchepný: „Saksjo cíahnu.“ A tute ſlowo roznjese ſo kaž z blýſkom po cykly naſhypje. Na brjuſche ležo z nabitej tſelbu w ruci a z wótrym wjeczom w piaſci lačzachu wſchitky na njepscheczelſkih hosczi.

Tež po měſeče bě ſo nowinka, kotruž bě Butler ſobu z pschikopow pschi-njeli, we wokomiku roznjiesla. Na torhoschczu zeńdzechu ſo wojač a měščenjeno a čehnjechu mijelczo k naſhypam. Tola bohathch wrotow ſtojachu delnjolužiſcnych ježdni pod Butlerjom, zo bychu na přenje miſnjenjo wuprassi.

Wſchitko bě cíicho. Ženož na měšťanskich wěžach bijeſche džesacž. Žedma bě wotbilo, naſta helski kſchik a rjewienjo pschi naſhypach. Z cíjordami kroſnowachu ſo Saksjo po nimi horje. Tola na pschikopach ſo ničjo njehibasche. Bě cíi, kaž bych u wſchitky ſpali. Ale hdyž přenje ſakſke hlowy za naſhypom won kufachu, zarža mož rjec cyka zemja z praskotom tſelbow. Žehliwe zmije wuleczachu do Saksow, a kožož ſtuſachu, tón pschewali ſo mortwy. A gaſy za-bilykný ſo w powetſe, mječe zahwizdnychu, nopy ſo pukachu, krej pryskaſte ſo rozrubanych žilow. Tola pschech nowi njepscheczelovo roſezechu mož rjec ze zemje. Bě, kaž by jich krej byla ſymjo za druhich, kaž bych ſo zemje dōtknywski zaſy wocuežili k nowomu živjenju. Wot lawſteje hač k bohatej wěži naſwalichu ſo ſami Saksjo. Z wotmachom dumpachu ſo do bohathch wrotow a paczachu je. Ale tu nadobo rogleczachu wrota a kaž žehliwi duchojo wuleczachu delnjolužiſcnych ježdni w blýſčezatej bróni. Rubachu, kočachu, cępječku, hač krej tak pryskaſte, a ſchtóž mječe njepobitku, potepatach ſonjace ſopryta do břota. Božostny kſchik ſo zbezje. Ranneni žaſoſczachu, mrejacy ſtonachu a cękach wujachu w smiertnym ſtraſte. Ničto ſo wjach njewobaraſte, ale

czieriesche w dżiwim skoku wotsał z pola smjercze. A za nimi poriskachu delnjo-łuziske konje, rżachu jich kopyta. A na njebju zajuskachu mróczele ze straschnym hrimotom a kinychu swoje wody na wbohich cęstancow. „Cęstajęże, za nami su sami czerci”, rejachu cęstacy na swoich towarzachow, kotsią so zwonkowych lawskich wrotow mocowachu. Nětš pschewza tež tuthich strach a bojoscę. Nicztó njedzimysle wjac na roszazy, ale cęstnywski brónie wot so dachu so do cęstanja. Załoszachu, załiwachu, stonachu, kłichicachu wobsuwajcy so po rozmokanej zemi. Schtóz padże, bě zhubieny. Drugi cęstachu pschedz njoho a za-temptachu joho do blota a běli hiszce schkriczka żywienia w nim, rozmijeczachu ju konjace kopyta. A pschi tom lijesche so descheż a pleskotache, kaž by jich wusmętchal. Grózna bě to porażka. Tsi tyłacy njepscheczeliskocho wójska bě mała wobsadka z wuspechom wotrazyka. A za to skuschesche najwjetsha za-łusza Butlerzej. Z czasom bě so ze swoimi dragunarjemi na njepscheczelow walik, njenadzicy jich pschedzkapit a na czasze rozbil a z tym wśchem strach a bojoscę zawdał. Kaž byt pjerjelsche joho mječ a hdżekuliz so zabłyksny, pa-dachu ludżo, wotsłotowachu hłowy kaž kłossi pod kośu.

Ze 27 jathmi, z dwemaj dobytymaj wożomaj, kotrejż bęchtaj połnaj wójnickich naprawow a z wiele centnarjemi pólvrą, wrózichu so Delnjołužiczenjo dobyczerach do města. Wszychitc witachu serbiskich rjekow z radoscju. Z krewju a blótom chle zapłuskaní jehachu tuczi pomalu a mjełczo chle spróci z bohatymi wrotami nuts. Bole lud jufasche a bôle woni mjełczachu. W bitwie běchu so naftschicjeli, zo so jim nět hłos zapraji. Karnicki sam pschijęcha jim napiszeżo a pokhwali Delnjołužicjanom psched wischitimi na torhscheżu. Butlerja pak pschedprosy sobu do swojego wobydlenja na radnicu. Tam wumy joho měszejanoſtowa dżowka sama a zawobali jomu krawe wobliczo.

Njepscheczel wzda so nětko dalskich nadpadow. Krawy recept zapisa sebi za wuschi. Jenoż sakse kanony zakładzachu nětko dzeń a hórie. Ale měsczenjo na to njedzimysle a sypanachu pilnie nutska pschi zwonkowych lawskich wrotach nowe nasypy. Po cylych Hoschicach pobichu w zahrodach wsché sadowe schtomu a zwuzichu je k wobhradam (palisadom).

Mjez tym běchu łuziske krajne stawy w Zhorjelu Biedricherj psalcikomu holdowali a markhrabja Zegerndorffski pôsła wyschka z někotrymi wojakami Budyschinej na pomoc.

Nětš hakle zapoczą so najhórschi czas. Njewustawajcy bombardowasche njepscheczel město. W noch 20. septembra wudhyri woheń psched bohatym wrotami a schyri statoki so spalichu. Wodno a w noch twarjachu 800 woja-kow a 400 měsczanow nowe nasypy na Hoschicach a w lawskim pschedměsze.

Mjez tym bě 20. septembra sakse wolerki mjeřh sam do lehwa psched Budyschinom pschishol. Hnydom zjewi so nětš mjez Saksem nowe żywienjo. Ze wschéh kónow hrimachu kanony a szczelachu żebliwe kule a zapalene smolane wench do města. Kaž wóhniwe zmijich szczachu wone nad městem a hdżekuliz spadnichu, so paleſche.

Tež do zemje so zaſy njepscheczel ryjescze kaž żurk a w hłubokich hrjebjach bliżeſche so dzeń a bôle městej. Tohodla da tež Karnicki překi psched zwonkownu lawsku wulicu wot zwonkowych hacj k znutkownym wrotom picherowym szjahnycę. Samo żony pomachu, hacžrunięż so sakse kule kaž krupy sypanachu. Z njewschednej wutrajnoſću so po cylych nocach dżelaſche a wobtwierdzenja poriedzachu. Ale najebacż to njemóžachu wjac do tho w měsce wutracz. Nje-mějachu doſahaceje cyroby a pólvr bě nimale wischón. (Pofractowanjo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 6.

7. oktobra

1893.

R o h n o w.

(Pokračovanie)

Tu wuhladachu skónczne na Lubijskiej droży neschto stow jézdnych, kotrež bě jim wjednik schlezhynskoho wójska dawno pschilubil. W spéschnym pochodze bližachu so k Budyschinej. Nowa nadžija zaświta woblehnenym.

Wschisko něko na tom zaledzeše, zo by so jim voradžilo so pschez sakſke wójsko pschepracž, kotrež město kołowokoło woblehowsaše. Tola to bě czežki nadawč. Tuž so wobzamkný, zo ma so z města czrjóda jézdnych napšczečzo pôslacž. Butler bě hnydom zwólniwý, že swojimi dragunarjemi tamnym pucž pschez sakſke wójsko wurubacž. Karnicki so wopredka stajeſche hnadleje pomoch dla najlepších swoich wojałow trach vodarmo wopracaž. Skónczne pak so tola da naryczeč a dowéri młodomu Butlerej wazny nadawč.

Besche 28. septembra. Cyh džen běchu Sakſojo tħelili z tħomi batteri-jami na lawkske wrata a pschedměsto. Hafle z wjecžora wotmelskuy holk kanonow. Tich straschny hrimot popscesta; žehliwe blyski běchu wuħaſte. Alle nadobo zabħiſtny so pola bohatych wrotow. Tute blyski leczachu k sakſkomu lēhwi. Alle kanony mijelċażu. Zenož kopyta rżachu a konje porſkachu. Butler leži ze swojimi dragunarjemi kaž žehliwy zmij na nepschečela. W jansnym wokomiku čieri so tež po Lubijskej drožy schwita jézdnych jim napšczečzo. Wosrjedž pak leži sakſke wójsko kaž miedwjedž, na kóždohoz z kóždoho boka žehliwa zmijica lecji. Tam so niežo njeħibaſħe. Zmérrom wocžakowachu so muž pschi mužu do schtwororóžka zestupawſhi z hlebijemi a pikami w żikkath rukach straschny nadpad. Ze wſħieħek bokow wudżerachu wótre hlebiye napšczečzo. Hdżežkuli by chęt na nich pomasač, by so sakſak kaž wo jéža, hdvž je do kultu zaledž. Kellož hlebiji, telko smjercze. Hizo su so na džesacž kročeli zblizjili. Hisčeče wokomik. Nětk prasny z kóždoho boka do čorneje mróčeze. Hrozný holk so zbehnje. Alle straschnischo hisčeče zarjehotaja konje, z wótrymi hlebijemi pschelkote. Njemoža so pschez železnu murju pschelkociež. Tola jum we wutrobnju teža hlebiye, tute wjaznu w nim a předy hacž su njeſhcęzelojo je wudobylka, zleczži Butler mjez nich kaž straschny kraholc. Alle kaž kraholca často ptacžatka wobletuju z nim so schcžekajch, tač tež joho Sakſojo wobstupja tħicċiež: „Podaj so, abo sħtapimy cże na hlebiye.“ Butler da wokomik dobroru konjej wodhixnejc. Kaž law, hdvž sedžo na zwérinu laka, rozhľadowaſche so Butler po njeſhcęzelsach. Tola nihdże njebe móžno wutkóhnejc. Wschudżom same hlebiye. Tuž wotpasa sebi miecz a jéħasche k sakſkomu wjuschkej, kaž by jón chęt pschepodacž. Hlebiye so sħħilichu a dželčaku jomu pucž. Wjuschk poda jomu ruku. Tola w jansnym wokomiku wutorje Butler miecz z nožnjow a kaž z blyskom wotlečza wjuschkowa ruka a z kóždoho boka njeſhcęzelska hlowa. Samo tón bě so roznjemdris. Straschnje rjehotasche, kusasche wokoło so, stawasche z předkom a porazy kóždoho z kopytanii, tiż jomu na přeli pschidže; pak zaſy funkash ze żadnymaj nohomaj, kopasche a bijesche wokoło so a z nim na pschemoh čepiesche Butler swojim towařſcham pucž rubajo. Ze czi wón, kaž sama smjercž. Do kóžhož so za-

hlada, tón mreje. Na kohož ze swojim mječjom pokaza, tomu wotyrcie smjerež hlou. Schtóž so joho dótkeje, pada mortwy. A kohož wón porazy, toho zatepce joho čorný. Z čéziami sezele swojim towarzham pucž. A nett navala so tucži kaž zahubna lava. Tež schlegynscy ježdni rozwacža netk rjady Sakow a prasnu do nich kaž njewjedro. Strašchny naval z kóždoho boka zmjecze kaž kleszcze wschitko, schtož mjez nimaj teži. Železny schtwarzoróž so puknje a rozlegči.

Wschitki dadža so do džiwjeje čézianych a zadzéwaja z tym jenož sakštim ježdnym, kotsiz jím na pomoc círja. Podarmo chcedža tucži dobyczerjam pröh do města zalehnež. Kunje psched nosom tločnou jím tucži z bohatym wrotami do města. Wrota so za nimi zaprasnu a njepshcęzelojo skyscha jenož hishcze iustanjo wjehožich měščanow. Z prözdnym móža so tamni zaži do lehwa wrózicž.

Woblehnjenym pak pschiby z tym něšhto stow ježdných na pomoc. Kóždy z nich mějesche zadý na konju měch pólbra a sele, schtož najbóle po trjebachu. Wscho hromadže nabýchu tak 60 centnari pólbra. —

Tola cízim bóle so w měsćeje wjeslachu, cízim bóle roznjemdrichu so w sakštim lehwje. Ze zlobami tsélesche njepshcęzel hacž do 2. oktobra njewystawajey. Wjele stow kúlow pschilecža do města. Mału wěžu psched zwonkownymi lawskimi wrotami potſelachu Saksjo a cíwak pódlańskie murje roztorachu kanonowe kule. Wódnia wěža bě cyle zapusczena.

Najhórje pak bě 2. oktobra. Pschipoldnu w dwanačich cíjskaſche so woheń do města a pschedměstow. W měsćeje samym jón bórzy wuheschachu. Tola pschedměsta stojaču bórzy w samych plomjenjach. Załostneje horcoth dla njemóžachu přečzne pschérowy dléje wobaracz. Tuž wrózci so wobsadka do města. Tola tu wobzamkuču, tak dolho hacž móžno z njepshcęzolem wo pschedměsta bědžicž. Wola kóždych wrotow zaschtapi so khorhoj a pschi njej pschisachachu wojach a měščenjo město wobaracz, doniž je hishcze kriepka krewje w žílach.

Z khwatkom so netko na wěže a murje kanonu nastajachu. Měščenjo wobsadžichu jím pschipočane městna. Wschitko bě pschihotowane na nowy nadpad.

Tón so tež bórzy sta. Popoldnu w dwémaj schtormowasche njepshcęzel lawskie wrota a batterije, psched nimi nastajone, ze wschém wotmachom. Ale tež wobsadka so khorboleſche. Z círjodami círjachu so Sakcy na pschitop, ale lědma běchu so na nje skrošnowali, kúlachu so zaži mortwi po nich dele a družy krocžachu po jich čézak smjerczi do khlamy. Tola tež woni zhinchu a lehnjech u so t svojim padlym towarzham. Krej so lijeſche. Mječe brincžachu, tséby praskachu, hlowy wotlétowachu. Ludžo rewachu a za kladžachu ze zlobami a boloscžu. Tak trajesche bitwa hacž do slepeje címy. Skoncžnje cofasche njepshcęzel. Mała wobsadka bě so sylnoho njepshcęzela wobruła a wrota, batterije a nasypy domobarała. Strašchny nadběh bě so wotrazhyl.

Netk halle móžachu khorblí wojach wodyhnyč. Družy nastupichu na jich městno. Pschi tutym jenickim nadpadže běchu 24 centnari pólbra a 40,000 musketnych kúlow wutjēeli.

Ze zlobami wujesche netk njepshcęzel nad zaſalkym wobaranjom hishcze strašchnischo z kanonami. Baži lětachu zehliwe kule a palace smolane wenchy kaž zmijich syčich do města. Tež w zbytknym džele pschedměstow wuprasnych

nětko plojenja. Dale a bôle rozščerješče so woheri, a bórzhy běchu wšchě pschedměsta kaž jene žehliwe morjo. Žałostna horcota našta. Samo w znutšownym měsće pukachu so wotna. W noch 4. oktobra bě šwetko kaž na bělým dnju. So palach Budyschin swěčesche kaž hobriska smolnica wojošnikam, kotsiž bědžachu na našypach poslednie wulfe wojowanjo. Mała wobſadka so tu samalutka došlo a zmuziče ſakſkeje pschemoch wobaraſche. Richtó njemöžesche jej pſchez palace pschedměsta na pomoc pschinic. Tuž dyrbjehče na wšchem posledku coſac. Tola pſched ſobu měſachu njeſcheczela, za ſobu palace město; nihdže wuczel. Tuž cjełachu po našypach hacž k Taschbarſkim wrotam. Tola tute běchu zaſypane. Njezby tak ničo, khiba pſchez murju do města ſkakac. Nekotrym so radzi pscheskoſic. Mnohich ſkóncowa a zaia njeſcheczel, kiz bě jim za pjatami.

Nětk běchu Šaksjo w pschedměstach z knjezom. Tola běchu ſebi pucž do nich ze ſakſkimi cjełami poſſali. Kózda jich kročalka bě ze ſakſkej krewu ſplawjena.

Z njeſcheczawym tſelenjom wudhri na wšchem posledku tež w měſeze woheri. Hród pocža so nadobo na wjac hacz džesaczych měſtnach palic. Tam pak bě wšchón pólvr ſlhowany a nimto toho ležesche w nim na dwě ſeže khorych a ranjenych wojakow. Tuž poruczi Karnicki wšchem wostajiwſhi wſchoho hashecz. Wojach a měſezenjo na pſhemoh dželachu. Zenož ſakſka batterija na hrodžiſku czinjene ſim klubu ze swojimi dwonacze-puntowſkimi kulemi. Hacz do ſwacžiny hrimachu hiſhče kanony. Wokolo ſchyrjoch pſchilecza poſlednia kula do města, wotorze na winowej pincy dwoje ſwiſle a zaražy muža a žonu.

Z wječzora poſla njeſcheczel bubnarja k nutšownym lawskim wrotam žadajo, zo by so město podako, zo hewak pječza Šaksjo bórzhy kluče wrotow nadeidu. Karnicki zwola wójnsku radu, kotaž by w tej naležnosći roziſala.

Budyschin bě za tón cjeſas ſchthri nadběhi wustał. Na 4000 kanonowých kulu běchu do města wutſeeli. Nihdže 500 wojakow a měſčanow bě padnylo. Z 1500 twarjeni w měſcze a w pschedměstach bě jich w znutšownym měſeze 112 a w pschedměſczech hiſhče 70 njewohſchodženych. Pječz chirkwiom, 2 wustawoj za khorych, krajnostawſke twarjenjo, tachantſke khěze, Miklawſhowa a bohata wěža a cykle Burklechno běchu mjenje bôle zapuſčene. W pschedměstach ležesche wódna wěža, dwě woleńich, dwaj druhéj mlynaj, toczeńja, hladkowárnja, dratowárnja, papernik, kopernik a dwaj mostaj w rozpadankach. Nimto toho njemějachu w měſeze ani cyroby, ani pólva a na pomoc njebe nadzíje. Tuž zwolichu do ſakſkej žadanki. Staroſławny Budyschin so poda. Hiſhče jónu zahrimachu kanony; ale njebe to heſlo noweje bitwy, ně, heſlo naſtawacoho měra. Karnicki čehnjeſche hiſhče w ſamnej noch ze swojim khroblym wójſkom z města. Z hrimotom kanonow ſlawjene pſcheczel a njeſcheczel wotkhad wutrobitej wobſadki. Richtó njezadžewaſche tutym rjekam ſwobodnje so wothalic. Zenož wýchy běchu dyrbjeli ſlubic, zo njebudža do tſjoch měſacow pſcheczimo kejzorej abo ſakſkomu woleſkomu wječhei ſkužic.

Brudnje hladachu měſezenjo za wotkhadzacej wobſadku, kotaž bě jich tak z wuſpěchom wobaraſa. Brudniſcho jelesche mnohe rjane wózko, hdyz mlody Butler ze swojimi Delnjoluzicjanami z města jěchache. Nojzrudniſcho pak zwadzhtaj ſebi Karnicki a Butler ſwérnu ruku. Mloduſhke jeju pſcheczelſtwo, lědma koruschki do wutrobow zapuſčejiwſhi, so zaſy roztorze z jeju dželenjom. Hiſhče jene Božemje, hiſhče poſlednie „z Bohom“ a Karnicki jěchache do

wótcnych Čech; Butler pak do Delsneje Lujich, do swojeje domizny. Čerwjene plomjenja, sapace z pschedměstow, swęczachu jím duch po puczu.

* * *

Nimale měsac bě so wot tamneje wosudneje nocy w Rohnowje minyl. Čas, kž wschitko hoji, zahoji tež Milkawsczej bluznu we hlowje. Njebě wschak tež tak straschna, kaž so z wopredka zezda a pod maczernym a Marchynym starosczeńym wózkom hladajch žijesche.

Bě 3. oktobra tak z wjeczora. Mlynk sedzesche nutsa pschi dubowym blidze a sadzesche na nje tolste tolerje. Macz pak noschesche so z Milkawsczychmi schatami a zmachami a tykache wscho do tłomoka (ronci) z wolaceje kže zeschitoho. Drugdy zaſy wscho zwuczaha, pschekladže a potom so zaſy stojo po jstwje rozhladowaſche a pschemyslesche, hacž njebe na nicžo zabyla. „Haj, te kuli“, zavola ſkónčnje, „bě wschak mi pschecy tak, kaž by tu wscho hischeze njebylo“. Doskoči k polcam, wuczeze z nich ſchliczku twarohowych kulkow a ſyphnyschi je do platoſowho měchka thluny je do tłomoczka. „S, tež dobra koſbaſa jomu zechodži“, powědasche ſama pschi ſebi, „a něchtio jablkow budže na pschepicžo“.

„No, žona, ryc̄ ſola, ſhoto mom jomu ſobu na pucz dacž“, woprascha ſo nětko Mlynk, „myſlu, džesacz toler změje doſcz“.

„Pſchipolož jenož hischeze džesacz“, proſchesche macz, „to wschak ſo tak pschepraſta. Žonu ſu ſchfórnje na kruchi, pak pułnu ſo koſhowy, a nichto nicžo darmo nječini.“

„Ty drje njejš“, džiwaſche ſo Mlynkec nan, „wy žony ſebi myſlīcze, zo muzej pjenjezy w kapſy roſtu. Tež ludžo ſebi powědaju, zo ſhm w ždonku ſtaraje lipy poſkad namakał a z tym zbohotnył. Alle to je bajka abo tež nic. Poſkad ſhm nadefchol, ale to bě zlutniwoſcz a dželawoſcz. A tomu ludžo wjach njerozemja. Hdyž ſhm ja do euzby ſchol, dóstach wot nana toler na pucz a macz da mi swoje žohnowanjo ſobu. Z tym tolerjom ſhm z Bożej pomoci po chlym ſcheroſkim ſwēcze pobyl. Tež w Prazy a we Winnie ſhm džekal a nanowy toler hischeze domoj pſchinjeſt. Džensnischti džen ſebi jón hischeze khowam. Alle tajſomu ſtudentej by joho njetrjebaſ dacž. Wěſcze joho nihdh na ſwēcze wjach woſladał njeby. Je kaž bychu zehliwe wuhlo w kapſy měli, tcži-li tam pjenjez. Khetſe woſmu nohi pod pažu a čerjia do korejmy a haſcheja w karanczach piwo ſlěborny kroſch. Daſh ſim byrnejz džesacz toler, njeſuhlaſach toſa k létu ani złamanoho pjenjezka. Je czi, kaž by do džerkawca chdžil. Khudži pſchinidu domoj na prözdniny, a dyrbischi hischeze wjesolk hycz, hdyž za nimi njetrjebaſ dołh płacjicž. To wschak je czi luba hara, hdyž cžlowiek njeje nauknył lutowacž. A tak je to džensnischti džen wschudze. Korejmy, kharth a hercy wuklukaja wschě kroſchki z kapſy. Hdyž běch ja mlody, to běchu hinasche czasy. Njeſhym na piwo a po rejach khodžil a za khartami a holcami ſo njeſhym hłodžil. A prawje rad ſhm žonu dóstak. Haj, mjeach jich na wubjerk.“

„S, dži mi dži! Ty wschak tež kroſhkol njeſutoſaſche, móžesche-li ſo ze mnú wobwjetnycz. Hischeze džeraſa cže widžu, kaž czi wschě ſtawy hraſach, hdyž mječna Radwořtej fermuſchi přeni krócz do ſerbſkeje reje hrabny. Cyku nóc ſy že mnú reju rejwał a nazajtra powědasche mi Malec ſchem, zo ſy jomu rožtorhane ſchfórnje pſchinjeſt. A za mnú ſy ſebi potom ſkoro pjaty wotběhal, a hdyž moſlow dla wjacy khodžicž njeſožesche, by tu kózdy wjeczor

na konju pschijechal. A hdyz so ja drožach, sy mi skorjil, zo by bjeze minje byl wěczenje njebožowny. To bě mi žel a tuž dach eži ruku a wutrobu."

"Na, na", smějesche so Mlyník, "zo kónce sečinu wuryežowanjam, pschi-položu hishcze pječ, ale potom je kónce".

Mlyníkova wědžesche, zo pschi tym zwostanje, na cžož je swoju hłowu nastají. Tuž so wotmijelny a pschipołozí ze swojoho hishcze nějchto slěbornych.

W tu khwilu, hacž so to nutšla stawaſche, mazaſche Michał z wotrocžkom móz a grat, z kotrymž čehsche jutše do města jěž.

Miklawſch pak sydže so z Marku do čołnika, kotryž so w rohodži pschi brjozy kolebaſche. Młodzenc pschimy so wjesslow (kopatow), storczi čołnik wot brjoha a ežishe płowashtaj po slěbornej réch.

Bě krasný Boži wječzor. Nalečzo bě so moħł rjec do Božieje stwórby nawróćzlo. Skónečko khwataſche w Boži domczł. Dolhi purpurowy plachcž czechňesche so za nim po wječzornym njebju. Z joho faldow hypachu so czerwjené mróczalki kaž same rózicžki. Wječzorne zerja swěčzachu jomu po pucžu. Lužiske módré hory so zaczerwjenichu, hdyz je poslednie skónečne pruhi koſchachu. Hishcze jomu wobhladny so skónečko. Poslednia pruha wustupi jomu z jaſnogo wóczka, kukaſche pschez zelené wječzki schtomow a kupaſche so w ežistej wodže Rohnowskeje rěčki — a skónečko zapadze za horami. Kaž smjertny zwóńczek zazwoni na Radwořskej wěži mrějacemu skónečkej swiaty wječzor. A netk stupasche schéra kurjawa z lukow a rěkow, kaž by ſadźila Božomu skónečku do rova. Wschod bě ežicho. Schörch njeſifolachu hido na Mlyničec lipje wotczahnuwski do južnych krajow. Jenož kurwoty leczachu schkřeczich do kerkow. Rjetopory pak wocuzachu netko w wječzornych smerkach a kuntwory hracachu ſebi na wodže. Hdys a hdys schcipachu Miklawſchej a March schibale do ſchije abo do wucha; pak zaſy kaſachu jimaj do rukow a licow.

Cuni wěſicžk majaſche jimaj lica a slěborne žołnicžki poſkałowachu ſlinkotajo kołowoſkoło čołnika. Kož wlastoječne kichidlečko čepjeſche wjesslo do wody a žołnicžki bórbotachu a moſkotachu, hdyz je wjesslo schwikaſche. Rohodž pak so jimaj hľuboko z kóždoho boka klonjeſche. Wječzony wěſit w njej ſchepaſche a so kolebaſche. Hdys a hdys wulecja džiwnja facžka z rohodze wſcha naplóſchaná. Ale hdyz Miklawſcha a Marku wohlađa, zaby na ſtróžele. Miklawſchej bě so wjesslo z rukow sunylo. Pomaku płowasche čołnik z rěčku dale. Z kóždoho boka hladachu połhmurjenje ežorne khójny. Tu a tam bělesche so tež bréza abo hladasche mólscha do wody. Ale njewidžesche so w njej. Schéra ežmicežka tkaſesche swój mľhovojty ſchlewjet nad wodu.

Tola ežim bôle so ežmiwaſche, ežim bôle blyſczeſchťeſe so Miklawſchej a March wóczy. Bratrowska luboſć so w nimaj horjeſche. Netko hakle po-znaſchťe, kaž rady ſo mějeſchtaj. Dženja džen běſchtaj poſledni króč hromadže, zaſ za dolhi čžas; a mějeſchtaj ſebi hishcze telko prajicž.

"Hlej, Miklawſcho", rječny skónečneje Marka, "ſchtó wě, hacž bychmoj tu ſedžaloj, haj, Boh wě, bychmoj-li ſo tudy na swěčze hdyn zaſy wohlađaloj, njebyli mje tamny wojak wumogil. A wěſt ty ſchtó? Žowle tu złotu kapſlu na slěbornym rječzaſku je mi wón na wopomnječzo zwostajil a w njej je pječka tſchěſta wot kichija naſchoho zbožníka." To prajivſchi wuczeſe ju za lacom a zhubicžkowa ju wobožnje.

"S, to džen je kaž wutrobicžka tutu kapſla", smějesche so Miklawſch, rječzaſk z kapſlu ſebi wobhladujo, "hlej! hlej! to džen je eži wón wutrobicžku wostají. Za ſo boju, zo je eži za nju twoju wutrobu rubil."

„Shto to ryczisich, ja sebi na muži njemyšlu a póndu do kłoschtra“, hórschesche so Marka.

„Pomalu, Marka, tam so njesměsch za mužemi wobhadowacž a z wojsko-wej złotej wutrobu na slobornym rječožku cže do kniežnaceje drafty njepřiwozmu“, znapščecžiwi Mišławsch. „Tak cžišnu tu kapslu do wody abo jeli to nic, poivšnu ju do Radwórskeje cyrkwe, a potom hakle čcu cži wěricž, zo cži tamny wojaſ njeje wutroby pokradnyk.“

Holčička so zacžerwjeni kaž nalika a so wotmieskný. Ani „haj“ ani „ně“ njezwéri sebi prajiež.

„To so jenož njetaj“, pruhowaſche ju Mišławsch dale, „pschichodny duchowny ma duchowne wóczko a hłada cži hacž do dusche. Za cžo bych telko lét na wysoke šhule khodzil, hdý bych potom ani mósc̄keje cžlowieczeje wutroby njeznal; a holca ma ju hischče nimo toho stajnje na jozyku, zo mózech ju hacž do poslednjeje fałdki pschewidzecž. Podarmo so tajisch, rjana Marka. Cžerwjenie liczko pscheradža, zo je cži naczinik.“

„Węgo je mi naczinik wjele dobrów“, zmuži so něk Marka wotmołwiež, „cžas žiwjenja změju so jomu za swoje žiwjenjo bžakowacž. To bě hinachci muž hacž ty. Za bratra by so słuschało, za sotru so zaſtajicž a ju wumozicž.“

„Ale sotsiežka, kaž dha móžach, hdý běchu rubježnich mje chle rozbili a zmotali.“

„A tajki wucžený student njemohť sebi pomhać?“ woprascha so schibale Marka, „njewědžach, zo macže tak kuski rozomežt?“

„Haj, hdý cži jón wucžepu“, ménjeſche Mišławsch, „potom cži mudre myſliležti zondu!“

„To džen je tón ſchpat“, wotmołwi Marka, „zo wam mudre myſliležki z cžasami zondu. Mi so ta žona hnydom njelubjesc̄he, ale ty wshón zaſlepjeni jej wérjeſche a sam sebi po rubježnika džes̄che. Hlej, to bě mudry studentski kufk; ale lepje so mi lubi tamny wojeſki. Hewak bych tebi tónle pjenježk dała jako džak, zo sy mje wumozil; ale w tu khwilu budžesch tak dobry, a dasch jón, zetkaſčili so jutſe w měſceje z nim, tamnomu wojaſki, zo by tež měl wote mje pominenku, kaž mam ja tu wot njoho. Pjenježk macžerje Božeje ie ſwjecženy; hym sebi jón loni z krupli pschinjefla.“

„Nó, to džen budu ja braschla“, smějeſche so Mišławsch, „to daj Bóh zbožio, zo bych waj zbožownie zbraſčejí. Ale to cži praju, zo mi předy z hnězdžesčka njewulečjich, doniž ja studije njedokonjam. Wój mataj přenjej býč, kotrejuž budu weroowacž.“

Mějeſche hischče wjele na jozyku, ale tu jomu Marka hubu zapſhímny. „Předy njepuſchežu“, hrožec̄he, „hacž mi njeſlubjich, zo so tajkich ryczow wostajisch a wo tom mjeſcžisich“. Mišławsch z hłowu kwasche, zo by jenož zasy hubu woteworiciž mohť.

Mjez tym bě jej u řeka hłubiko do kħojnow sobu wzala. Mlyňec twařenja běchu so z wočzow zhubile. Wschudzom same ſekki. „Mój pomha, Mišławcho, smój so zabludziłko“, ſchepny Marka wšcha wustrózana.

„I, njeboj so, sotsiežka, ja so njezabludžu, hym za to pschewjeſe studowaſ. Trjebam jenož na njeboj poſladacž a wém so zasy domoj. Móžu mjenujich w hwězdach cžitacž, kaž w cžitaney. Z kózdej hwězdžicžku so znaju. Hdýž nimam w Prazy ani nopaſčka za ſwěčku, zjewia so mi jaſna hwězdžicžka na njeboj a ſwěčji mi z wołnom nuts. Hlej jeno, kaž so tam njebeſes złote

džecžotka tak rjenje za rucžki wodža a na naju mikaju, dokelž hym z nimi kaž brat a sotro. To so jenož njeboj, hlej, tak so Boži měšacž z połnymaj lico-maj na naju směje. Koho měla so tež bojecž? Bože wóczko naju widzi; Boža ruka naju wodži a jondžel pěšton sedži pschi namaj w čołmiku. Hlej, wchudžom směwa so njeboj nad namaj a pod namaj. Tež w rēczech na dnje žybola so hwězdžicžki. A hdyž budžemoj z dala —"

Tu zawrjeſtota nadobo něchtó w kerfach, kaž by so něchtó pschez nje ſamał. Marka tulesche ſo bojažnje k Miklawſchej. Čołmik pak zajedže runje pod hustu khmijelowinu, kotaž ſo pschez rěku na staru wólschu nadžerasche. Běſtej tak kaž pod zelenej thěſčku ſhowanaj. Tu zaſtaſtaj a naſtaſtaj wuſchi. Khwilku ſo hiſcheze w kerčinach pikotaſche. Tola nadobo poſazaču ſo jelenjace rohi a kraſny jelen' wuſtupi. Rozhlaſowaſche ſo khwilku ze ſwoim wulkim wóczkom. Potom načažný ſo ze ſwojej hladkej ſchiju do rěki a ſrěbaſche cíſtu wodžicžku. Za nim zjemi ſo jelenica a woſoko njeje ſkafotachu wjeſele mlodžata. Kraſny bě to wobražk, ale miny ſo pschekhetje. Baſh za-hrimachu kanon' psched Budyschinom, ſedmia běchu tróſčku wotmijelske. Žemja zarža, zatſhaſe ſo, a naploſchane jelenje běchu ſo zhubile.

Ale druhı wobražk zaſwita March w duschi. Hrimot kanonow bě wu-budžiſ ſej we wutrobje wobraž mlodoho Butlerja. Tam bě jomu džaknu do-pomnjenku zaſhwala. „Hacž tež to na mnje ſpomina?” po-myſli ſebi inječjo. Njevědžesche wſchak, zo w ſamſnym woſomiku tež Butler na nju ſpominasche, hdyž z wječzora ſtraže poſchelaſtjo po poſchitopach kročezſche. Joho myſle-lecžachu do Rohnowa k Mlyniček March a zetkachu ſo duch po pucžu z po-ſtronow, kotaž jomu Marka do Budyschini ſejeſeſche. —

Běſte rjana, jaſna Boža nóc. Džiwnie hloſy zyncžachu w Božej ſtwórbje. A hjez džiwa. Wſchitko wabjeſche do ſpěwa. Tež March a Miklawſchej wu-dobý ſo kraſna pěſení: „Kak cježko dželi ſo”, hdyž z čołmikom zaſ domoj jědžeschtaj. Rjenje klinčeschtaj jeju hloſaj po cízcej noč. Sam wěiſit wot-mijelsky w rohodži, kaž by njechał jeju myſlicž. Šleborne žołniczki poſchelaſtachu bórbotacž a ſame mlyniſte koło bě zaſtało a poſluhaſche nežnej pěſniczch. Jenož ſleborny žynk zwónčka na kapalchnej měži witaſche jeju.

Bórzhy potom klečezſche chla Mlyniček ſwojba w kapalch poſched woſtačom macjerje Božej. W lětnym čiaſu ſpěwachu z wjetſcha wſchitcy hromadže w kapalch ſwiaty róžowc a wječzorne pacjerje. Dženfa pak modlachu ſo dlěje a pobožniſhco, dokelž mějeſche naſajtra Miklawſch wotječ. Poſched ſwječezžom macjerje Božejue ſwečezſche ſo lampka z czerwienym ſwětleschkom a ſtož nje-zamóje rozjaſnič, wobſwětli Boži měšacž, kotaž jim z woſnom nutř kufaſche. Hijo běchu wječzorne pacjerje wuſpewali. Hdyž pak z kapalki wuſtupichu, bě njeboj k poſdnju cyłe kaž kruwae. Bě, kaž by tam ſkónčko ſchadžało. Ale to njebečhu rānsche zerja, to běchu ſměrki ſo palacohu Budyschini. Město bě kaž jene plomjenite morjo. —

Naſajtra wrjeſtotaſche wóz po moſeže. Michał jědžesche, macž a Miklawſch pak ſedžeschtaj zadý. Marka wječeſche ſo hacž na rozpucze ſobu. Nan hladatice wuſleſaný we wrotach ſtojo za nimi. Sylza zabłyſkñ ſo jomu we woſomaj, hdyž ſo jomu wóz z woſzow miny, hdyž jomu Miklawſch poſledni kroč poſchi-kiwaſche z klobukom. Bě jomu tak někaž cježko k wutrobje.

Tež Marka bě tak z cízha a hjez lóſchta. Poſchey ſo woſlakowaſche Miklawſchej Božemje rjec. Poſchi dželenju ſo luboſč z mocu zahori, kaž plomjo, hdyž chce je wětr wudunycž. Hacž na hórkū jědžesche ſobu. „Luba-

Marka", rjeñny nětko macz, „rozjohnuj so z Míklawšom, wrócz so a za-stawaj mje derie!" Marka wobja Míklawša; vohlada jomu luboſcziwje do wóczka, zaplačny a khétske skoczi z woza, kaž by chyka skrótkicz wołomis dželenja. Ale hdz̄ so wrjescot Mlyňtec wozhežka hido zdalowasche, bězeſche hishcze na hórkú a hladasche za nim, dónz so jei z wocjow njeminy. Chyka wupłakana wróczki so potom do mylna, hdz̄ mějescze džensa hospoza bycz.

* * *

Hido so wjeczorjescze. Marka bē hido skotej nadawała, zatepiła a hornych nastajała, zo by macz z města so wrózjowſchi wšcho zdželane nadeschla. —

„Hródz bē zacjinena; krujom za reble dottkane, mloko hido do pinc znoszene a pónoj zdoliwana, ale pszechy hishcze njebechu so Mlyňtec ludjo z města wrózili. Dawno hido Marka macz hladasche, a dobra wjecz̄et wonjesche po cyklej jstiwi. „Wšcho mi wusłudnje", skorjeſche Marka, „a pschi-hrewanje njeje dobre".

„Z, byrnje wšchał tež jónu trochu po pokojey wjeczjerjecz dyrbjeli", smějescze so bur, „tohodla pszechy jutſischoho ranja dožiwja, a jutſe njech sebi warja lepsche".

„Ale nano, zo tu hishcze njeſtaj", rjeñny w strasche Marka, „chcyſtaj tola hido z popoſdnja dom bycz".

„Hal, poſczel jeno žonu do měta", morkotsche Mlyňk, „to egi wězo do ſlepeje čymy dom njeſchiidze. Zo so ani Boha njeboji, poſluchaj jeno, kaž straſchne Bóh na njebesach swari." A kaž by chyko Mlyňkowe ſłowo woſtruczicz, so zabliskny, zo bē cykle njebo žehliwe, a zahrima, zo so cykly myln tſhaseſche a woſna ſchczerczachu. Marka zblédny, ſejzini sebi ſwiaty kſhiz a zaswěci ſwjeczenu ſweczku, kotrūz bē sebi na blidze pschihotowała.

Hido so pschekapowasche. Tolste mróczele hromadžachu so a Wětrec hólczy honjachu pszechy nowe z wjeczora. Straschnie njeſjedro bē so zehnalo. „Wotroczo, pój, spusczęſimoj móst", rjeñny Mlyňk, z ławki stawajo, „priedy hacz so Boži deſhcziſk nawali, zo by trjeba njebylo čjafacz; nětk tola bórzy macz a Michal pschiſjedgetaj".

„Nano, njeſpuſtej móst", proſheſche Marka, „boju so, zo moħł so po nim tež rubježny prak nawalici!"

„Z, njebudź hľupa, za nasche časy wſchał rubježnicy w njeſjedrje a po nocach njebludža po ſwecze, wſchał móža to hewak tež wo dnjo czinicz. A na nas z cyka rubježnych njeſchiidu. Hdžtuliž to ſpytachu, ſmy jim recept z krawymi piſmikami za wuschi piſali. Hroznje ſmy jim rubježne heje pschepraskali a jich w rěch płowacj wuzili. To potom horca frej w zymnej kupjeli wuſtudnje, a bē-li w nich pschewiele rubježneje krewje, rubachmy jim žilku. Dyrbisich wědzcę, zo je Rohnowſki Mlyňk w ſwecze dale hacz za pěc pschekich a w turkowskich wójnach tež rěznistwo naruknył. Njemožu jenož žito mlecz, ale tež ludzi ſyfacz, ma-li bycz. Kaž dołho móžu hishcze ze ſtaweczkom hibacz a doniz egi tuta wutroba bije, njeměj stracha. Tebie khowam we wótcowskej wutrobie. Priedy dyrbja mi ju wutorhnyč, hacz móža so tebie dótkańczy. Zenož po mojim czele kroczi so k tebi. A tuta wutroba hishcze, da-li Bóh, rubježnikam k woli njezaſtanje. Rohnowſki Mlyňkojo džerža so žiwenja kaž kłechz. Bóh mi njeje dwě ruch ſtowril, zo bych jenož jěd a piš, — to dokonjam z jenej —, ale zo bych taſkomu czerto-womu prakej za kožu ſchol. A njetrjebam sebi tohodla nicžo porokowacz."

(Poſkraczungo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 7.

21. oktobra

1893.

R o h n o w.

(Połacząwanie.)

„Wumru-li, położęże mi tamle dwaj rubieżnej napaj do kašcheja. A budu-li psched sudnym stolom Bożym stacz, ręknu: »Mój Boże, hlej, dwie ruchy sy mi dał a na kózdej njesu egi nosp djabolskoho towarzicha.« A da-li Bóh, poczérju hiszczę z tutym mjećzom něktroho żkuliż tajskoho njedoczinkę do hele. Riech so jenož jedyn ze mną spyta. Z tutymaj rukomaj egi za to rukuju, zo jomu helu tu na zemi zapalu.“ To prajiwski prasny z wotmachom wo dubowe blido ze złotymaj pjaszczomaj, hacż cyka kheża rżętche.

Ale lědno bě nan doryczka, bě skyszczecz po moszce dupot konjachych kopytów. „Hijo tu běchu“, zawała Mlynk, „dzi Marka a swęęz Michałej do konjenca“.

„Ale nano, to dzěń trjeba njeje, hladaj jeno, wschať so na dworje wscho swęęzji ze zapalenymi smolnicami.“

W tym samym wotkomiku wotprasznychu so durje a jachlo pschienna so wscha wustróżana średnica wołajo: „Woni tu su, woni tu su.“

„Schto dha tu je?“ wopraszcha so Mlynk wschodn zabdziwanym, zo je tak naspłoszana.

„Kubież“, wunjese hiszczę ze stróżelemi. Ale prjedy hacż bě do rieka, wotwołachu so tamni sami z hełskim hołkom a praskotom třebow.

Mlynk zatschepota kaž podkopany dub; ale hnydom so zas zhraba. Hrabny mječz w kucze stożach a czterech z durjemi won kichiczo: „Marka, nabivaj třebhy a pistole, napalu jim něschto kulkow na pleca a zaczérju je jim za kožu, zo jich njebudže wjac swjerbjecz.“

Tęż czeladni pschimachu so brónie. Wotrocž a mlyński pschihschtaj w prawej ruchy ze seleru, w lewej z pistolu Mlyńcej na pomoc. Tęczak a kruwař třeschtaj z woknom dele na nadpadnikow a kruwaka a husaka na biwaschtej jim třebym. Honacze pikachu, blyski skakachu, kule praskachu a paczachu rubieżne wutroby. Kubieżnych rjemachu, zakliwachu, zo by so moħla zemja kwěkacż, stonachu a padachu mortwi do refi.

Mlynk stojesche psched durjemi, w jenej ruchy z heju, w druhej z dolhim mjećzom. Bęsche to hołski muž, kótryž zahubu a smjercz kołowokoło roszyswache. Schtož mječz njedorazy, to doda heja. Kaž roznjemdrjeny law kichicze: „Kubieżny prako! ejert was zejer wschodach do hromady.“

Nichtó njezwéri so pscheczimo njomu. Kózdy cofasche psched mordarskim mjećzom a czekiej heju, kótraž kózdeho rozmiecze kaž ruzle na polu. Cjowjek by njeweril, zo je to tamny Mlynk, kótryž sebi psched krótkim na lawey zywache. Woczi z krewju podběżanej strašne plomjenja sapaschtej. Žikli so bubenjachu. Wobliczo so pyrjesche z hněwom a rozhorenjom.

„Bajecze duszhe“, hanjesche jich Mlynk, „jenož na slabe bojazne holcy sebi wericze, ale dže-li wam muž za kožu, to bjerjecze nohi pod pažu a wostajiwski wschodho czekacie. Phi a hańba tajkim zajacam!“

Tu wusłoczi nadobo swiżny młodzenc jomu napsłeczo. „Nó tajskale rubieżna juchka”, smęsche so Młyńk, „ma myśle, so z Rohnowskim Młyńkom sytacż, kotryż je na turkowskich wojnach pobyl. To daj czi Bóh zbożo, zo cze rybam nierożyskam a wjelkom iżratwje.”

„Hładaj so, plechacżo”, wosłeczerasche so młody rubieżnik, „zo czi z twojej łóżu lózeje huby njezatykam.”

„Nó, nó, jenoż z waha, ty mi tola przedy łóżu psłez wusłchi njeſeſhniſch, hacż mie źmęſeſh”, hórscheſche so Młyńk z mjeſćom so zahanięjo. Z mócnym wotmachom prasny mjeſć, ale nic wo rubieżnikowu hłowu. Tón so wusłoczenie wuwiny. A zaſy jomu naſłoczi, rejiwaſche woſoko njoho kaž wjewiercza a hdyz so Młyńk na njoho mérjeſche, rucże wotſlocz. Rozmiedrjeny Młyńk ze złobami wſchón pjenieſche. Rubieżnik pał so ſchczerjo z nim ſchczerlaſche. Ale Młyńk nierožemieſche żortam. Z wyſoko pozgħenjenej heju czerieſche za rubieżnikom. „Z tym razom cze rozmijatu”, rewieſche kaž biez hłosa. Hżo wiſaſche straſchna heja rubieżniſej nad hłowu. Hjelcze woſomik a rozprasnie jomu noſ. Wett hrózbiue zaſtiwli, zahwiżdny. Zaſraſchnie prasnie heja wo zemju. Čłowiek leži na zemi. Ale to mjeſe rubieżnik; tón je so z časom wuwinyk kaž wuhor. Młyńka bē heja potorkla a wo zemju wrięſta. A nětk so rubieżnicz nawala kaž wjelki na padnienoho konja. Wuja, kſcieža, juſtaſa, bjalaka torhajch so z Młyńkom.

Hdys a hdys woſłoczi rubieżniſ, stona a wiſe so po zemi. Młyńk je joho do brjucha ſkopał. Tam poriſka zaſy jedyn krej. Młyńk je jomu na nōs pomasał. Tomu fu zaſy rohi narostle na čole. Młyńk je jomu módre fule nabili. Nadobo woſleča wſchitħi kaž zrale kruſħw, hdyz je wett zedreje. Młyńk je jich woſħaſſ. Ale druzy so zaſy nawala a mjetaja so z nim. Wſchitħi fuleja so w jenej kopich po proſčnym dworje. Ale po něčim Młyńk woſlabnje. Hżo joho spinaju a putaju, dokelż bē jim hejtman zaſazał joho skónowacż. Tola Młyńk roztorha powoży kaž staru Samson. Zaſy joho wuwiazuja a druzy spinaju joho z rječazami. Skónčinje poradži so jim hoibrskoho muža zmotač a wuſpinacż. Woſymjo mužojo stoja do kože psħevocieni, kaž bychu cykl džen w pjech tčeſli, zaprōſcheni, z krewju a blótom zamazani woſoko ſputanoho hobra. Wſchēch bē jenicki Młyńk taſ zħrēt.

Mjez tym bē so hejtman z někotrymi towarzchemi, durje wukamawſchi, do domskoho dobyt. Druzy rubieżnicz nawalihu so za nim z woſnami nutiſ. Grēnk a tsečzaſ ſtajiſchtaj so nadpadnikam. Tola podarmo. Rubieżnicz jeju zabichu. Kruwar a młyńki njebeſchtaj to pykoi tħelejo z woſnom won. Woſrocżka pał biehu rubieżnicz popadli a na wótr kolik ſchtapili. Ničtōtu njebe, kotryż by Młyńkec Marku wobarał. Stysknie woſaſche wo pomoc a prosheſche Boha a wſchēch Swjathych wo zakit. Ale rubieżnicz ju psħewoſlaču. Jandžel-pęſton njeſpħaſche jej na pomoc; nē, cžertowý woſrocż, hejtman rubieżnikow, wotnijese ju a cžerjeſche z njej na spēſčnym konju woſal do czornoho lęſa.

W samnym woſomiku wupraſnhyku ze wſchēch twarjenjow plomjenja. Ze żehliwimi jaſykami lizachu so po starych zefuſchenych ſejenach. Hrózbiue prasłotachu a ſchtrjetbotachu w brózni a żerjechu bohate Boże dary, tam za-worſtowane. We woſomiku ſtojeſche cykl Rohnowski młyń w samych plomjenjach. Taſke stare węchi wſchak so czi pala kaž ſloma.

Grēnica a dżowka wusłocziſtej hjsheſe z časom ze zefmuſdenymi ſuknemi. Ale nětk psħiħnachu so na njej rubieżnicz a haſħaħu jimaſ

dymjacu draftu, poliwajcy ju z bowami wody. Potom so z nimi poschczętachu, tałachu jej, schęzipachu, zapalachu jimaj suknje, tunkachu jej do ręki. Potom zaś z nimaj rejwachu a na wschém posledku so nahrakawski powińnychu jimaj kamieni za schiju a zatepicu jej w ręcy. Palochy so młyń święcześche każ wulka smiertna świecka jimaj nad tkłodnym rowom.

We wohnju pak skiwłachu żałostne głosy. Kruwy rujachu, czesata bieczaču stylkiwie, kozý mjakotachu, wowcy tłożachu so do hromady. Wjese so ich zadusi. Niczyt skót niewupusczęza. Kubiegnich, sterje czerty, hacż egłowekojo, rejwachu so schęzirych wokoło wohnja a wołschewachu so z tutej zrudnej ludźbu. Samo niebjo płakasche a krwawe sylzy ronachu so jomu po mróczelostymaj licomaj, hdyz hładasche dele na zemju do Rohnowa so palacoho, w kotrymž wowcy ze żehliwej wołtu po hróbach běhachu a świnjacy tuk so we wohnju schkrejescze.

Żałostny bě to napohlad. Kamienje bychu płakałe, ale wutroby rubieżnikow běchu twierdsche. W ich wocżomaj niebě sylzow, ale jenoż krewie. Na dżimim wobliczu niehdlesche sobużelność, ale jenoż schłodliwy pośmieroł. Ich wutroba nieznojesche człowieskeje luboście. Surowa hida bě kózdu lępschu schkriczku podusyka. Niczyt ich njemējesche słowęka miłośće, ale jenoż hróznej słowie „kraj a smierz!“ W człowieskej krewi so wopojwschi czérjachu swoje tryski a białachu vo stylkiwych stonach wbohoho wotrocza, tiz na wótrum koliku straschnu smierz mręcesche. A we wschém tym hołku bě stylscież żałoscż a chynowanjo młyńskoho a huśatki, kruwarja a kruwałki, kotisz so w płomieniach palachu. Hrózna bě to noc. Boži měsaczek płakasche składowany za czornymi mróczelemi a złote hwęzki haschachu ze zrudobu. Bóh, lubiąc smierz, pak hněwnie błyskaszche a hrimasche na njebju a ze swiateju wocżow linychu so jomu sylzy z rěkami.

Kózda žiwa dusza zahinę w tutej zahubnej nocę. Jeni spalichu so w żehliwej klamie Bożego wohnja. Druży mręzachu na dnje Rohnowskeje ręczki. A schtoż so njezatepi abo w płomieniach njerozeschlre, toho rozdręchu hiszczę hórschi ludżo ze swojimi pajoram. Jenoż Młyńkuc nan a Marka wobrusztaij so smierzci. Z Młyńkom czerjesche spłoszheny kón do hole; Marku pak njesesché sebi hejtman do swojego rubieżnego hnězda na czechskich horach.

Krótka hodzinka bě zapuszczała dobytk wjese człowieczich splahow. Rohnow bě so śypnył do rozpadańkom. Błomjo haschesche w deschęzowej lijench, njemējich dofcz chrobry we wupalenym młyńju. Żałostne stony běchu wotmelle. Smierzcz sedzesche na hromadach dymjacocho popiela.

Wschó bě cicho. Jenoż z nazdala bě stylscież wrięskot woza a dupot konjachy kopytow. Michał jedziesche, schtoż módeschtej konjej běżecz, a z nim na pschemoh czerjesche Butler ze swojimi Delnjosużicjanami. Krwama czerwienina na njebju bě jim wuwiedaka straschnischki podawki. Z wopredka bě każ by so w Kamienjej palito. Tola bóle so bliżachu a bóle późnawachu, zo so Rohnow pali. Stónczne dorozyczhu egle z pschepoczonymi a wujachlenzymi konjemi na palnišče. Tola najebacz wschón spęch skomdzichu. Jenoż hiszczę płakacz mózgachu nad rozpadańkami. Hdys a hdys zaſchrębota hiszczę płomieszko w żehliwym popjele. Popalone róscy, so drjebjace hrady běchu hiszczę zbykle po bohatym młyńju. Z rozpułaných murjow a czornych wupalenych woknow wudżerasche hrózba z połkmurjenym wobliczom. Tola też rozkłekane sejenni hijo khablachu a śypachu so pochwajcy pod ſobu czrjoph

Rohnowskoho zbožja. Njezbožo schcjérjescze so njeśmijne sedžo na rožpadankach. Hroźnje hwízdaču worakawi Wětrec hólczy a skimlachu dujich do popyela, hacž tak schkře rozlétowachu. Ale hróžbnischo skoržesche Mlyníec wotrocž mrejo w žałosnych čzviliach na wótrym koliu, kotryž bě so jomu hacž do poł žiwota zaryl. Straſchny spěwasche jebi smiertny kérlusč.

Tola hízo kivasche jomu wumioženjo. Michał khwatasche z Butlerjom jomu na pomoc. Ale wbohi wotrocž njerodžesche hízo wo to. Skloni spróčnu hlowu a bě wudhýchal. Sobuzelna smjercz złama jomu wutrobu.

Poſlednie ſtony wotmijelknychu. Smjertna czischina rožlöhowszcze so po puſtym valniſhczu. Jenož Mlyníkowa z hlosom plakasche a žałosczesche. Samo Butlerzej woſyrichu so mikawęžki. Husto bě smjerczí do wocžow hladak, mřejacomu towarzſcze złamane wóćko zandželił. Tola żenie nje-piheradži sylza, zo wutroba płacie. Dženza pak njeħanibowasche so sylzow, ale plakasche kaž džecžo. A kaž by njeměk žałosczicž. Z Mlyníkem Marku bě so jomu wutroba spaſila. Bě nětko puſta, wupalena kaž Rohnowski mlyn. Ta, kotraž kaž kralowna w njej kniežesche nade wſchěmi joho myſlemi a zacžucžemi, bě jomu wumrěla. Kaž zlemieny čzapyň so na rožpadanki a wołodzi ſebi ze sylzami želacu wutrobu. Mjelečich ſtojachu bodri wojacę kołowokoło žarowacoho hejtmana. Tež jim kulaču so sobuzelne sylzy po brunnych wusmahnjenych licach.

Hdyž pak běchu so wſchitcy wupłakali a horjo ze sylzami wuronili, za-njeſehu wojacę smiertny kérlusč. Brudne hłosy klinčachu zrudniſhho na zrudnych rožpadankach w czichej nocy. Stručky to puſty wjeczor na czornym polu smjercze. —

* * *

Džesacz lět bě so minylo po tutym hróžbnym podawku. Cžas, tij wſhito hoji, njezahoji Mlyníkec macžeri ranjeneje wutroby. Bydlesche nětko poła čety w Radworju. Bě wo tón čas wſcha zestarika a do džeka so wjach njehodžesche. Tohodla khodžesche w lětnym času ſkoro džen wote dnia do Rohnowa. Nimalo čyły Boži džen so miny, předh hacž by so zaſy na swój tij zepjerajo nawróćzała. Cžasto zwosta tež pſchez čylu noc wonka. Bě-li jaſna Boža noc, sydasche na rožpadankach a wopłakowasche zahinjene zbožo. Rady dliwasche w duchu w złotych starzych čjasach. W swojich myſlach bě hishcje Rohnowska Mlyníkowa. Tola zdójny ſon tłochny, hdyž so do rožwalinow, z pýrjom a trawu zaroszczennych, zahłada. Potom hakle pýtny, zo je kołowokoło zrudny row jeje lubych. Tuž wuczeže róžowce a nutrný pacžer ſchepasche jeje hort za khude dushe wſchěch, kotsiž běchu tu bědnje zahinyli. A hdyž z wjeczora tak rjenje hwěžki ſwecžachu, zaſtyſka so jej po zdójnym raju. A dleje hładasche na hwězdne njebo a bóle zezda so jej, kaž by Marchne wóćko ze złotym wołnjeſkom na nju ſphohladowało. —

Tola Marka njebe w njebjeſach, ale w rubježnym hrodže na czěſkich horach. W czichej nocy ſkoržesche Božim hwěždžicžlam swoju zrudobu. Z nimi ſejeleſche swój poſtron lubej macžetcy do Rohnowa. A zandželi-li jej ſpar ſpróčnej wóćzen, tłochny wo ſnje do narodnoho domu, hdyž dobrą macž tak wo nju truchlesche a ſo rudžesche. A zaſwita-li, a zaſpěwa-li ſchłowroncž swoje hróñko, zaſtyſka so jej po rjanych čjasach, hdyž hishcje ze ſchłowroncžkom na pýchemoſ ſebi ſpěwasche na mjezy roſoſtej.

(Poſkracžowanjo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 8.

4. novembra

1893.

Ro h n o w.

(Vokraczowanjo.)

U tola njemějescze po prawym žaneje nužy. Khodžesche kaž pawa n židže a somocže. Schtožkuliž sebi jeje wutroba pſhejescze, so dopjelni, kaž bydhu sebi tež najtajnišče jeje pſchecža z wóczkow wothladasi. Ženož jene jej zapowědžichu. Njewotewrichu jej złoteje klečki. Njepuſtečžichu krasnu syfotku do ródnego hole. Złote drje běchu puta, ale tola puta. Z rubježnikami dyrbiesche pod jenym skhowom dliwacž. Kubježnik, kž bě ju z domjacoho kňedžesčka rubiš, proshesche ju nětko djen wote dnja na kolenach wo jeje rutu. Njemějescze so joho wobrucž. U to bě Marchy najhórscha čzwila.

Tola njeje nocn tak czmoweje, do kotrejž by nješwěcžila žana złota hwězdžicžka. Njeje hórkoscze, do kotrejž by nječapla slódka krjeptka. Njeje syłyž, kotrejž by njewotrel jandžel pěston.

Tež w rubježnej jamje bě tajſti dobrý jandžel. U tutón jandžel rěkaſche Ludmila, hódný swojoho imena. Bě woprawdze wšchem ludžom mila, dokelž bě wſchitkim luboſez samo. Richtó njemějescze jeje hídžicž. Samo rubježny bratr, mlody Loupežnicki, ju horco lubowasche. Ale bôle wajesche sebi hisčeze swoje rubježne žiwenjo. Podarmo bě joho proſka, plakała, so za njoho modliša. Bratr bě drje husto slabíš, zo so polepschi, ale zli towařšchojo běchu pſchecž zasy dobrý zamysł poduſyli. Wbogaſtra ſpuchčeſche ſo tohodla jenož hisčeze na ſmilnoho Boha a Macjerę Božiu miloſciwu. Ale tež njebjo bě kaž hluče za jeje próſtwy. Haj, bratr ſta ſo na wšchem poſledku hejtman rubježnikow a rubježne rjemieſlo bě jomu něk nad wšcho. Za nicž na ſwěce ſo jomu wotriekt njeby, khiba Mlyničec Marchy ſi woli. Tola ta wo njoho njerodžesče. Młodu wutrobu bě poſwiecžila Bohu, nic pač žanomu człowjeſej; khiba traſč tamnomu wojakej, kotrehož złotu wutrobicžku na ſlěbornym rječzaſku mějescze ſtajnie pſchi ſebi. Tuž mlody Loupežnicki czim bôle za rubježnymi kuskami hłodžesche; a čehnjechu-li pſchekupcy ze ſwojimi tworami do Prahi, wutrobu ſo na nich ze złobami. Tak hladasche wutrobu změrovacž, w njewinowatej krewi płomjo w njej ſapace wuhashecz. Po cyklic̄ dnjach honjeſche ſo w lěſach wokoło vo hońtwje. Ale pſchecž hórkje wupraſny lědma tróſčku poduſcheny wohén, hdyž dom ſo wróćiwſchi Marku wuhlada. Syſloſte jeje wóczko jón z nowa zažeſli.

Běſche pſched hodomi lěta 1630. W krasnym hrodze wyſoko na horje pſchi drožy, kotař do Prahi wiedże, klečescheſtej dwě kniežnje, hisčeze krasniſchej, pſched ſwjeczczom Macjerę Božię Pſhibramſkeje. Žena ſo jaſni kaž jutrnicžka, tamna ſo blyſčci kaž wječornicžka. Ta je běla kaž liliia w zahrobcy, tamna czerwiona kaž róža. Njewinowata duscha ſměje ſo tutej z módrých zernicžkow; ſwate płomjo ſapa w czornym wóczku tamneje. Wuhloczorne wloſh wěja tamnej kaž ſomocžany ſchlewjet wokoło ramjenjow; tuta khowa ſebi brune pletwy w złoczanym hacžku. Na jejú woblicžomaj pač truchli něma zrudoba. Hórké syłyž ſu ſebi kołowokolo wóczkow czorne koleska wumléte. Tak młodej hisčeze a hidož tak nježbožownej! Stej kaž ſotſe. Po mjehlich

bělých porstach tuleja so pacžekki svjatoho róžowca a nutrne modlitwy, schepťatej čzéwjenej hubje.

Tu nadobo wotewrja so durje a zrostny mlodženc zaſtupi. Žojo wobliczo je mlodne, krasne. Liczeny stej kaž krej a mloko. Samo wócieč hladatej milie. Schtó moħi sebi myślicż, zo rjane čjelo khowa čornu wutrobu, zo bē so běla ruka, kotaż so March z waha na ramjo kladże, husto wopancała z njewinowatej krewju; zo tute wóciečko, tak nějne na Marku zhladewace, kóždomu smjerci zawda, do kotorohoz so zablada; zo tutón hort, fiz tak hladke ſłowa schepťasche, za čłowíškej krewju wołaſche; zo bē tutón nahladni mlodženc rubježnik, samón čzert.

„Hlej, Marka“, rjeknu z cunym hlosom, „takle bych so ja tež z wamaj modlit, by-li rjekla jenicek ſlowečko „haj“.

Holczej so postrójſtej pſchelkapijenej a tuleschtej so į ſebi kaž ſploſtchenej hoſkifaj. „Ba rubježnika nimam niežo, khiba „nē“, wotmoħwi Marka z do-rozom, „jenie njepodam ruku mordarzej swojoho nana“.

„Ale Marka! njerycz tak, ty ani njewějch, zo maſch so jenož mi džakowacż, zo maſch hiſčeze nana“, znapſhęcjiwi mlodženc.

„Haj, Bóh dak, zo by to wérno było“, zdychny Marka.

„Rukuju čzi za to“, poſkocžowaſche Loupežnicki, „ſluš mi, zo budžesč moja žona, jeli čzi nana wróću“.

„Maſch-li mie tak rad, kaž mi to rycdış, ſežinisch mi to bjez toho“, znapſhęcjiwi Marka.

„Miedztorč mie, luba Marka“, ſkorželche mlodženc, „ełyk swět je wie zatamał, njetamaj mie ty! Wſchak je mie jenož luboſcę į tebi tak zaſlepila, a do krewje lacžnoho rubježnika pſchewtoriſta. Hiſčeze džensa bych ſchoł boſy do Roma a swjatoho wóta wo wedaczo proſyl, bych-li čzi ſmęl ſlužny pjerſchčeń na porſi tykueč. Hlej, hym zwolniwū ſo polepſtciā. Z jenickim „haj“ móžeſch moju duſchu djabolej z pozorow wutorhnyč. Smil ſo nade minu!“ Rubježnik ſpuſtčeži ſo na kolena pſched njej. Swjata njewinowatoſcž, kotaż so March na wobliczu krasnjeſche, samoho rubježnika hnu, zo ſo ženie njewzerti, jeli zefiſhiwobycz, ani ſamopaschnje ſo jej bližič.

Marka pak zodžeržowaſche ſebi wocži a plakaſche.

„Luby bracie“, pſchida někto Ludmila, „jeli ſo ty jenož March t luboſcji polepſtciſh, nic pak Bóha dla, njeplaczi to tež pſched Bohom niežo. Budžesč jenož tak doſko duſchny, doniż změjeſch Marku rad. Għi li teje myſſle, ſo woprawdje na kaſazacż, ſežinisch to, hy w duſchi hiſčeze starý hręſčnik. Potom čzi hiſčeze čzert w duſchi tcži, a ženie njepſchitločiſh tutoho janđuela į čornej twojej wutrobie. Z tutym jehnjatkom njeſmē ſebi rubježny torbač wjelf hraſtacż. Njeje čzi doječ, zo ſu ſo ſam djabolej zapisał? Chcesč tež tutu njewinowatu duſchu zahubicż? Bój ſo Bóha, luby Wjacławie, wón je sprawny!“ —

Runje zatrubi ſo na hrodowiskej wěži. Bě to znamjo, zo ſo po drožy pſchekupen bliža. Loupežnicki poſtocži, kaž by joħo čimjela kóšla. Džiwej ploṁjo zamisħtri ſo jomu we wóczku. Wobliczo nabij straſchny raz. Wocži běſtej kaž z krewju podběžanej. „Změjetej to na ſwědomju, stanje-li ſo zlē“, wupruſny ze złobami, „wbožy pſchekupcy změja wutunkacż, ſchtož ſtej za-winħek“. To prajiwističi čjerjeſche z durjemi won. Ma dworje rjeħotachu a hręſtacħu hija zefedlane konje a prjedy hacż ſo holczej prawje domaſaſtej, leczacħu rubježnich kaž ſchwita ſchraħolcow po horje dele na pſchekupcow.

Płacżo stupischtnej Marka a Ludmila t wólknej. Ale njebě nicžo widżecj. Hijo so scherjesche a w hustej kurjawie běchu so rubieżnych podnurili. Bórzyn pak nastą żałostna hara. Konie rjehotachu, ludżo křicząchu, klejachu, żałoszcząchu. Ranjeni stonachu, mręzacy zdychowachu a żałoszcząchu. A pschi tom praſlachu tsélbj, scherzotachu brónie, frincząchu mječe. Holczen żadżerżowaſtce ſebi wuschi, zo byſtcej njeſłyſtcej ſtysknych ſtonow.

Hdyż pak po kħwili zaſy poſluchaschtai, bē wſchón holk woczichnyk; ſtony wotmijelte. Smjercz bē wſchē horth zezamkała.

Tola na dworje běchu něk ſtyshecž wſħelak hloſy. Rubieżnych ſtojachu ze ſmolnicami woſko dobytých wozow. Dwaſ z nich pak njeſeſchtaj čłowjeka na poſ žiwoho do hrodu. Za nim ejehniesche ſo po běkym ſnežy ſrawawa eżér, kaž eżerwjeny hancžif.

Bórzyn potom wotewrichu ſo durje a Loupežnicki zaſtupi z krewju wſchón zapancany. „Smj wamaj Boże džecžo honili”, rjekn schkódlwie ſo woſtcejeroj, „mamty tu młodoſho ptacžka. Smj joħo w pażorach pomeli a tróſku roždrapali. Ale to ničo njeſadži, z waſhimaj hubkomaj jomu hijo frej z ranow wutrējetej. A budże-li ſo pschi wamaj woħrjewacž, kónca njevozmije. Ma wſħak żabjace žiwenjo.”

Mjez tym běſchtaj dwaſ muzej młodženca z krewju cykle poſatoho na kontynej połožiſto. „To macze krasnu wobradu”, ſmějiesche ſo Loupežnicki z mužomaj woſkhađejo.

Durje ſo za nimi zapraſnýchu a Marka a Ludmila běſchtaj zaſy ſamej. Njevědžeschtai prawie, kaž ſo jimaj ſta. Bē, kaž byſtcej z hroznoho ſona wocuziſtej. Skóncžne ſo zhrabaschtai a stupischtnej fe kontynej, zo byſtcej poſladaſtej, ſhto bē jimaj Boże džecžo wobradžiſto. Tu ležesche něk młodženc z krewju a błótom wſchón zapluſtany. Woſlicžo njehođesche ſo ani rozpóznacž. Drasta bē na ſchlebjertki ruztorhana a roždrenta, kaž by w rézańych pobyka. Rabat bē džerawu kaž kſchida. Ze wſchēch džerow ſipjeſche frej kaž z džerlawca. Cykly młodženc bē kaž jena rana.

Marka ſo woſtwobrocži; njeſeſche widżecj telko krewje. Ludmila pak bē hnydom kaž miłoszciwa ſotra. Mjeſeſche jomu z krewju zaplaſwene woſlicžo, zaſwiaſzowasche ranę a kladžesche žalbu na nje. Też Marka ſo skóncžnie pſhemoh a pſchipſhimowasche, hacżruniež ſo jej pschi tom bjez mała zecny. Tola nadobo zatſchepota, rjeſeſche, kaž by ju zymnica tſchaſta, a kaž bjez myſli běſche ſo na młodženca zaſladała. Woſalta wuſuny ſo jej z rukow, hdyż nadobo młodženc wóćiko wotewri a na nju kruče poſladny. Z wopredka pſcheradžowasche ſo w joħo wočomaj żadžiwanjo, fotrež ſo na poſledku do radoicže pſhemeni. A zaſy zaſtoniſtcej jej czorne miſawejki. „Michale, mój bratſko, ſy to ty?” wuſtichtn Marka a padże jomu płačzych woſko ſchiſe. Kaž hojacy balzam kapachu ſotsine wjeſołe-zrudne ſlzy do bratrowych bļuznow, a ſotsina hubka wuſrēba frej, kiž ſo pſchey hisčeze z nich żórleſche. ſotsinu dygh wožiwi mortwe rhy w bratrowym woſlicžu a pukot ſotsineje wutroby budžesche bratra z woſory. Smjertay mróz rožta w joħo žiſtach a młoda frej pocża zaſy po nich běſecž. March w rukomaj wuſnej ejiſche. Njeiſcho tu drēmaſche hacż w móſčkowym lóžku. Dolho a derje ſpaſte. Strowy ſpar jomu wubjernie thjeſche. Bjez džiwa, zo ſo jomu tak ſłodey drēmaſche, hdyż tajfaj jandželkaj joħo Stražowaschtai a za njoho ſo mobleſchtaj.

Běsche lěta 1631. Gustav Adolf bě ze swojimi Schwejdami w dwěmaj bitwomaj ligistiske wójsko zbit. Tilly, slavný wjedník ligistiškoho wójska, bě na smjercz ranjeny zemrět. Z nim bě haska jaſna hwězda, kotaž ſejdorskim ſkonečne dobyczo wěchczeſte. Nowa hwězda bě zefkhabdaka z Gustavom Adolſom a wſchitcy ju jezehowachu.

Tež ſakſki woleřki wjerch pschihili ſo nětko dobyczerſkim Schwejdam a zaſkoczi ze ſwojim mójskom njeſcheczelicy do ſuſodnych Čech. Tola Saſkowje njeſeſachu ničjo za dželo. Nidžde njeſokaza ſo njeſcheczel. Kejzor wſchak njeſeſeſte hiſchcze wójska. Tuž zabawjachu ſo ducy po puczu z tím, zo wſchě hrody ſpomalachu a rubježne hnězda zwubjerachu. Tež Loupežnickowy hród njevuňdže tutomu woſudej. Bě džen tež cyle pschi Pražskej drozy. —

Zyma bě tlochla na ſewjer. Po kwětkojtych ſchęzejkach kroczeſte naſečzo do kraja. Mlile dujachu čzopke wěſtili wot poſdonja a zadýchnyh mkode žiwiſeno do zmjerzleje pſchiroy. Schedziwej macerčy, starej zemi, rožta krej w žílach a wutroba jej z nowa biſeſte w nutrnju. Rjenje ſtečeſte Bože ſkonečko na wſchěch, ale njerozjasni ludžom čzorneje wutroby. Wſchón ſněh a lód bě roztal, jenož čzlowiecža wutreba bě hiſchcze zamjerznena. Hida a njeſcheczelſtwo wojeſte ſo ze ſchrjutami w ludžachych žílach. Scheroſti ſwět bě cži kaž krafny Boži raj; ale čzlowej pſchemeni jón do ſylzow doſa. Wójnska noha teptasche vo kwětkojtych ūlach a mloidnych ſywach. Wójnska ruka džernjeſte róže z mloiduſkých licžkow. —

Bě wječor pſched Walporu. Rjana meja kvaſaſte ſo do kraja nutš a buđeſte mlodu nadžiju w čzlowiecžej duſchi. Róžowe pupki puſtachu ſo w čzoplym ſkonečku a w dwěmaj čzlowiecžimaj wutrobomaj puſtny ſo pupk nežneje luboſcze. We wložnej zemi pjetiſowachu ſo žitne ſtrjeleca a do čzlowiecžej wutroby zapuſtčowasche luboſcz ſwoje ſoruſchi. Wo luboſczi ſpěwaſte ſlobotk w zelenym kerčku a joho woſhōſ ſkineſte Michalej a Ludmili we wutrobie.

W knjezej zahrodje w Loupežnickim hródze ſedžachu džensa z wječora tſi woſoby na ſarach pod starej lipu. Srjeđanski bě mloženc, zrōſtñ a ramjenity z bledym ſtorhanym wobliczom. Huba bě někak bjez barbý a zehuſhena. Wóćczy běſtej hľuboko zapadlej. Tola čzornej zerniczych blyſchczeſtej ſo z radoſcžu.

Bě to Rohnowſkých Mlynářec Michał. Najebacž žaſtoſtnych ranow bě ſo poměrnje kheſte zhrabat. Mlodomu wſchak wſcho ſlepje žije. A je-li tež we wutrobie zbožowny, je-li duſcha wjeſoleje myſle, týje tuta duchowna cžiſtoſć a ſtrwoſcž tež nimo mery cželej. Je-li wutroba ſtrowa, wutrobi ſo tež cželo z lohka.

Tak tež bě pola Michała. Cželo drje ſtonaſte z boſoſcu, wutroba pak juſkaſte z radoſcžu zeznawſchi Ludmilinu złotu wutrobu. Tu potom zaby na wſchu čzilu. Ludmilina žalba hojeſte joho najſlepje a ſyđe-li ſo Ludmila ſ joho ſožu, ſijachu bluzny hladajch. A hdyž Boža ſtvrba z naſečza zaſy ſtawasche, ſtaný tež Michał z khoroloža.

Džensa bě přeni króč ſo z Marku a Ludmilu pſchekhodžowaſ. Boži ſwět bě tak rjany, zo ſo jim wjach njeſhaſte do čzmoných hródowých murjow. Tuž ſyđeſtu ſo na ſaruku pod lipu a wolkſhewjachu ſo z luboſnej wónju, kotaž jim wječorný wěſlik pſchinouſteſte. Ale bôle hiſchcze wolkſhewi Michał, zo ſmeđeſte ſedžecž mjez Marku a Ludmilu, zo jomu mloidnej hoſeſčy, joho duſchi tak lubej, majkaſtej z mjeħkimi porſtami ſuſhu koſežoſtu ruky.

„Ludmila“, rječny po čwili Michał, „čas živjenja bžih čeňl takle mjez wamaj sedžecž, z jenoho boka rjana sotſicžka, z drugoho — ač — nje-wěrju sebi prajieč — luba nojlubſcha“.

Ludmila ſkoni wóczęy a hladasche hańbicžiwje do zemje. Blęde wobliczo ſo jej zaczerwjeni a pvrjeſche ſo z róžemi, kaž hdvž ſo zetka jutrnicžka z mróczakſu. A wſchitcy wotmijelknychu. Jenož ſološík zaſy zanjeſe jinaj krasnu pěſen luboſcze a truny w jeju wutrobomaj zynczachu ſobu z cunimi hloſami luboznoho ſpěwa.

„Rjeńſho by mi klinčało jenicžke „haj“ z twojoho horta“, ſhepný Michał Ludmili do wucha. Ale hloſčka njeſluhaſche něžnym ſłowam. Cyle bě ſo do zemje zaſladała a wjerczecſche ze zelenej hańku džiwne koleska do pěſka. Zaſy wſchitko wóczęchny. Ma njeſbu paſ zamikota ſo złota hwězdziečka a kufaſche mile na krasnu tróſku pod lipu.

„Ludmila, budź mi hwězka w živjenju a ſwęć mi kaž dobry jandžel we horju“, zdychny Michał a poahlada jej luboſcžiwje do czornoſo wóczęka. „Ach, rjeńſho blyſtečejte ſo twojej zernicžey, hacž jaſne hwězki na njeſbu.“ Ale Ludmila zawodže milej wóczęy z hustym ſchlewjerjom czornych miſawickow.

Cžmicečka roglehowaſche ſo po nócnej krajinje. Cuni wěſit khlodnjeſche Ludmili horce čjolo, za kotrymž ſo dřensa teſko napsheczirnych myſličkow rójeſche. Ale nadobo wubuchny na bližkej hórčy čjerwjené ploomio, a, kaž by je wětr rozniesł, wupraſnychu po wſchech horach a hórkach koſowokoſo jaſne wo hnje. Wſchudžom zaklinčachu wjeſole ſpěw. Wjeſne hóly a hóly rei-wachu wo koło zapalenych wo hnjiow a čiſlachu stare kloſtceža do ſchlejebotachy ploomjeni. Krasny bě to napohlad wo hnivych horow. „Ach, Ludmila, zo by tež w twojej duschi wupraſlo ploomio luboſcze, zo bžih ſo piſci nim wo hrječ moħł, hdvž je mi we wutrobie zyma!“

Tu ſo nadobo zatribi. Dupot konjacych kopytow bě ſlyschež. Mäst ſo ſpuscheži z wrjeſtotom. „Bratr je ſo wróczęſi“, ſhepný Ludmila, „w ſku pójmy nutſ, zo naš tu njenadeńđe.“

Kaž ſpłóſhene forný kločnychu wſchitcy do hrodu. Ale ſedma běchu zaſy w swojej komorech, zbežje ſo ſtrastný holk na dworje. Čjelby praſtachu, hacž tak woſna ſhejzerczachu, mječe ſrubachu, konje rjehotachu, ludžo klinčachu, ſtonachu, mrějachu. Krej pryskaſche z ranow. Nadobo wupraſnychu ploomjenia na wſchech róžkach. Zehliwe jazyki wuſuwajc ſhejzachu kaž jědojte hady a pſcheſtaſowachu kaž zmijicy po murjach. Po dworje paſ běhachu ludžo ze ſmolnicami a zaſožowachu wo hen, hdžez ſo hiſteče njeſaleſche. Čjerwjené ſchěre ſtachu kaž že duchi w pońteſe. Hrózniye praſtataču ploomjenja a žerjechu ſo, že zehliweſe klamy wróczęle czornoſo kura wupachajen, dale a wýſe. Věda, běli hiſteče žiwa duscha w tutej ſo palacej heli.

„Ale, ſhto to? Njebe to, kaž by nechtó wo pomoc wołał? Klinčeſche to taſ ſrudnje, ſtysknje, kaž by egi ſmijercz wutrobu pacžila“, wopraſcha ſo młodý ſakſti wýſek na krasnym czornym ſedžo.

„Nechtó tam ſchřečeſche“, wotmołwi wojał, vóbla ſtojacy, „ale njech tam pſcheſch ſkliwi w ploomjenach težach, z najmjeńſha zhońi, kaž budža joho po ſmijerczi čerty ſchřečz“. „Mjelcz z lózej hubu“, hóřeſche ſo wýſek, „ſym ja čert, zo bžih měl ludžom helu na zemi čzinicz? Ani najhóřſchoho njeſpſtečela njezahubju z wo hnjiom, ale jenož z mjezdom po wojeſtu.“

To prajiwšči žeskocži wostajiwšči wschoho a cjerjeſche do hrodu. Hijo ſo ſkhody paſaču. Žałosna horcota ſmuđeſche jomu lica a khribjet. Ale wojaſ na to njedžiwaſche. Ze zymnej krewju cjerjeſche horje, hac̄runjež po ſamym žehliwym wuhle teptaſche. Na preni poſthód docpewšči zaſtyscha w pódlaſkej komorcy ludzace hloſy. Kucje wotražy durje a wuhlada tu tsi woſoby, młodženca a dwę knježnje klečjo pſched ſwječecžom macjerje Božeje. Spewachu hromadje modlitwy mrežach, hromadje čechu wſchity wumrécž. Pſchepoždje běchu ſo dohladali, že tež hrod w plomjenjach ſtoji.

Běchu hijo nadžiju na wumoženjo ſpuszcžili a tu ſtojeſche nadobo wužnik kaž jondžel z njebeſ pſched nimi. Cyle pſchelkhatani njemóžachu tamni tſho ani ſlowczka wuprajicž. Ale njebe tež khwile powědač. Kucje hrabny wojaſ Marku, jomu najbližchu, a leczeſche z njej po ſkhodze deſe. Tež Michał ſo něk zhraſa. Hac̄runjež bě hiſcheſe po khoroſči khétero ſlaby, wza Ludmilu do narucži a puſteči ſo z njej za wojaſkom. A Ludmila bě jomu něk tak lohka! Niedžiwaſche na žehliwe ſkhody. We wutrobje horjeſche džen ſo jomu horcyſche plomjo luboſeſe. Njeſeſche džen ſwoju njeviſtu, a tuž ſo njedopomni, že ſo jomu pódushe ſmuđa. Zbožownje, byrnje tež khétero ſelmuđenai, wuſkočiſtaj wobaj z plomjeni. Hnydom za nimaj ſypry ſo ſkhód z praſkotom a zatraschnie plomjenja wuſuwachu za nimaj žehliwe jazyki. Ale podarmo ſapachu. Wſchity běchu wumoženi. —

Svodziwne ſu Bože puceſe. Smjercz pytaſo bě Butler — to bě mlohy ſakſli wijske — z dobom z Luiſcu k Sakam pſcheschol. Ze ſakſkim wójskom bě do Gieck zafročiſi. Smjercz bě njeſt do Loupežnickoho hrodu. Starý wrótnik bě jomu, hladajo ſwojoho hejtmana, njeſladajo pak ſo leſeſe a pſcherady, ſchérko wrota wotewrit. Šapace plomjenja wujasnichu mrežacomu wóćkej wbohoho starca žołaſnje joho blud.

Pſchi ſamym bě z hrodom tež Mlyneček Marka zahinyka. Do wohenja běſche Butler ſkočiſi, ani njeviđežo, že je tam joho njeviſtu. Hdyž pak ju z plomjeni wutorhnywſchi do teho pſchinidže, dha bě, kaž by joho njenadžite zbož zlemilo a zmotało. Wón tſchaleſche ſo po cyhym cžele kaž woſyca. Nochysche ſvojimaj ſamnymaj wočzomaj wěrič. „Te to Mlyneček Marka? — Uch ně, njeje možno. Tevi ſo džije, mój Butlerjo“, tak pſhemysleſche ſam pſchi ſebi. W straſche pomasa ſebi na hłowu, hac̄ je tam hiſcheſe wſho po prawym. Skubasche ſebi za wloſy, že by ſo pſchewědečiſi, hac̄ njeſpi.

Tu zamislikri ſo jomu hrozna myſliczka a paleſche cžolo kaž wuhlo. „Butlerjo, sy traſh woſlepil, abo na wſhem poſledku woſrotniſ?“ A zymny pót pſchecžepaſche jomu z horcoho cžoła. Straſchnie myſliczki joho taſke kruđowachu. A zasy poſhlada na knježnu w joho rukomaj. Cžim dleje wóćko na njej ſpočzowaſche, cžim jaſniſho ſwitaſche wobraz Mlyneček Marki jomu w duſchi. Ženož rozm ſtajeſche ſo hiſcheſe wutrobje a bojeſche ſo straſchnoho bluda.

Tu woſuczi Marka z womory. Módre ieje wóćko zahlada ſo do Butlerja. Radoteč a zadžiwanjo pſchekatowasche na wobliczu. Njebe hiſcheſe woteznala ſwojoho nehdjuſhoho wumóžerja. Tež za cžornymi ſazami pójna joho wobliczo, kotrež bě ſebi zaſchęzepila hloboko do wutroby. Njeležo wuežde ſlēborny rjeczaſk ze złotej wutrobicžku a poda jón Butlerjej.

„Haj, tón rjeczaſk derje znaju. Sym jón po njebohej macjeri — budž jej Boh miloſciwym — dôſtał a jón tamnej družych wokolo ſhiſe powiſnył“, rudoſciwje zawoła Butler, „a něk cže mam, rjana knježna, za kotrejj ſym tak žedžiſi. Telfo lét ſym wo tebje želiſi a něk běch cže bjeſ mała ſpalik. Bohu

budź dżak. Hlej tónle pjenieżk maczereje Wożeje. Z bratrom sy mi jón vóslala. Za wójtów cjas sym jón nosił. We wiele zatrasnych bitwach pobych; niespłcęzelstke kule kołowokoło schwórczachu, ale twój pjenieżk miej skifitashce a żana kulka miej njezroni." Z dżakom wołoski drohu pominjeńku. Tola nic mjenje horcu hubku jikoczi March na běłe czoto.

Wo dweju zbrojownej czlowiekow bescie wjac na strecze. Mawozjenja
be niewiestu nomakal a jima sche ju w naruczach.

Bórz po tym ciehnjescze schwita sakstich jézdnych po drózg do Prahi. Za nimi jézdesche wulka foreta, do kotrejz běchu schyri konje zapischeinjene. W njej sedzestej dwę krasnej knjezjn. Z kózdroho boka jéchascze mlody jézdný a njewustawasche so rozryczowac z holczku pschi woknje sedzacej. Na horje pak palešche so rubježny hród, kaj bjezbójne Sodoma.

* * *

Saksojo dolho w złotej Praży ujeleńczołowachu. Hijo za lęto wukabži jich kejzorske wójsko pod stanym Waldsteinom z Prahi a wuhna jich za hranicu. Sakse wójsko cofaſe do Drježdjan a za nim postupowaſe z kchwatkem Waldstein.

Butler' njemóžesche hischenje z wójuškeie služby w' stupicj, dokelž bě na vjacore lěta p'shifstajeny. Tuž wotpóšla Michala z Marku a Ladmilu 'do Vndyščina, zo bychu tam na njoho čzakali.

Tola předný hacž Butler do města dóndže, pšchicžejé Waldstein pshed Budvščin, doby ion a wostojí tam malu wobsladku pod hejtmanom Golezjom.

Běží to řeřeje čírjóda rubježníkow hacž wojałow. Woprawdzie bě tež mjez nimi dość niedušchnikow a rubježníkow. Tež Loupežnicki bě mjez nimi. Nježby wſčak jomu nicio, khiba do Waldsteinskoho wójſtu zaſtupicž. Toho rubježne huěždo běchu jomu Sakſojo ſpalili a hjez wěſtoho ſhowa njemóželše ſwojoho rjemjeſka wukonjecž, khiba we wójſtu Waldsteinskim.

Dolha wójna bě wschaf wschę człowjescę czuczo podusyła. Ludžo běchu wodžiwili a hłodzachu za krewju a wurubkami taž hłodne wjeli. Nicžo njebě wjocj swjate. Na nicžo njeđiwachu, khiba na volkmurjenoho Waldsteina. Jenož wot njoho džesche hiscze hrózba. A bjez džiwa. Waldstein nježortowasche. Janjerodži-li wojak swoje winowatoscę, rěkaſte z krótka: „Na schibjenicu z tym zwieriskom!“ A schibjenicow bě pszechy w lehvje doſcž a na wschęch bimbachu ſo we wětru wobweschency. Taſki ſredk za tamne czasy jeniczcy hiscze ſluktowasche. Surone kamjentne wobliczo, njesmilna ruka a železna wola Waldsteinowa móžesche jenož hiscze džiwoje ludžiſta wobknjeſicj.

Tola w Budyschinje móżacho so wuzalhadjecz. Gołcz njebe Waldstein; njebe muż za tym, wojskowim samopaschnosciam zadżewacż.

Poldra lěta čjwilowachu a krjadowachu měščanow. Wschě pinec a hornje řubje pschejzschlachu a wurubichu. Durje ludžom wułamachu a kichiny rožpacichu. Husto wuhnachu ludži wot wobjeda a najěchu so za nich. Samo w nocj niewostajichu jich na pokoj. Wostajiwski wschoho dyrbjachu měščenjo z loža wusłocjiwski cželacž. Z czrijódamí pschitkadjachu wbozy ludžo cyłe zymn pschemrécži k wohnjam na strażach, zo bychu so tu wohréli. Na bělým dnju storhachu wojačy mužam srjež wulich (hasy) zymiske zwierschniki z cžela a žonam, hdyž ſe mſchi džechu, parle a paczerje ze ſchije. To stawaſhe ſo w nutskowym měſče.

Hóře pak zénđze so híščeže všchedměstam. Léđma běchu sebi ludžo po posledním wulskim wohnju lěta 1620 z rozpadankow khuduščke khěžki natwarili, dýrbjačku je někto zašy torhač a spowaleč, dokelž jich mala wobšadka do wobaracj njemóžesche.

Skónc hapryla pschichodnoho lěta roznjeſe ſo ſkonečnje powěſč, zo ſakſke wójsko czechne. Hízo 2. meje pſchiczeže wójwoda Wilhelm Altenburſki ze 4 regimentami jězdy. Vózry na to docpě cyk ſakſke wójsko na 40,000 muži pod generalom Arnumom pſched Budyschin.

Golč něk ſpózna, zo ſo tajſeje pſchémochy njemóže wobrucj. Tuž wobzamky, vſchedměta, hížez híščeže ſtojachu, zapalicj, zo by ſo w nich njepſcheczel njezahneždžíſ.

Hdžz popoſdnju w dwěmaj ſakſki trumpetor ſt wrotam pſchijech a w mjenje ſakſkoho wolerſkoho wjercha žadasche, zo by ſo město podało, wutſeli ſo z ka-nou, na torhoſteču ſtojacej. Na tute heſlo rozběžachu ſo wojač ze zapale-nymi ſmolnicomi po cykym měſeče a cíhačku palicy a ſmalicy po vſtěch wulicach (hafach). Vózry wudýri wohén na Židowje a w rybjačej wulich. Schtož bě híščeže z pſchedměstow zbylo, vſchewobrocji ſo do wehniwoho morja. Bě, kaž by město žehliwa wobrucj wobdawalo. Bohužel pak roznjeſe hrozný wětr ploomjo tež do jerjaceje abo tehdyscheje židowskeje wulich. Za male poſt hodžinu bě cule město jene ploomjenite morjo, z kotrymž ſo wětr ſchęžekasche. Někto njehaſchesche. By wſchof tež cyk podarivo bylo. Kóždy hlaſasche, zo z hełmu živjenjom wucžeknu. Horcota bě taſ wulka, zo ſo ludžom wonka na wulicach draſta na cízele zapaleſche. Ludžo cížkačku na torhoſteča a wjetſche prözdne měſtna, zo bychu jich padace twarjenja njepohrjebaſe. Něhdž 21 ludži zaledze do wulſkoho wodowoho kerta pſchi kupnich (Gewandhaus), ale wſchitcy woslepichu žalostnejne horcoty dla. Někto ſtom ludži bě ſo w ſmertnym ſtraſche do wulfje cyrkwe wucžekto. Nadžiachu ſo, zo jo tolſie ſamjenitne murje wohnja wobruja. Ale na njebodo zapopadže ſo wěža. Schtrě lětachu z woknami nutš. Vózry paleſche ſo z nutſka cykla cyrkje. Jenož malo jich wucžeknu. Skoro wſchitcy zaduſychu ſo w zatraſhnyh kurje.

A hdžz bě ſkonečnje po wohnju, bě tež po měſeče. Budyschina wjachy njebě. Jenož wupalene, rozkvečane cžorne murje znamjenjachu híščeže pře-dawſche wulich. Ani jenoho twarjenja njebě ploomjo pſchenjechaſo. Z wobydlerjow bě jich na 700 w ploomjenjach zahinylo. Wſcho bě zapuſčene, znicžene.

Golč coſaſche někto, ſwobodny wotlhad ſebi wujednawſki, ze ſwojej horſtu z lawſkimi wrotami do Čech. Z bohatymi a ſerbſkimi wrotami krocjačku ſakſich wojač do ſpwalanoho města. Mjelcžo zaſtupičku do tutoho ſtrachnoho pohrjebnisheča. Hrožbna cížchina kołowokoto. Nihdže njebě žiweje duſche. Schtož bě z wobydleri híščeže zbylo, bě ſo z wjetſka ſkhowaſo. Na torhoſteču hakle horſtu ludži nadendžechu. Tola bě to hrožbny napohlad. Jeni wjachu ſo cyk popalen w žalostnych cžwilach po zemi, a truchle žalosčachu; druzý zašy ſedžachu mjelcžo a hlaſachu do zemi, kaž bychu chyli do njeje zapadnycž. Hrožaca ſmicerž bě jím zadrželowanjo do duſche na-fapata. Někotři pak zašy ſo ſtrachne ſmějachu a ſo ſchęžericy ze zubami ſchipyachu. Hdžs a hdžs hrožbne cyk bjez hloſa híščežachu a kaž njemđri wotſko hanjachu. W žalostnej horcoče běchu wovrótnyli.

(Poſracyowanjo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 9.

18. novembra

1893.

R o h n o w.

(Potraczowanjo.)

Nichtó ze řeckich wojskow njeprěcháše do města. Njebě džen tam za nich nicžo zbylo, khiba hromady popjela a spouvalane murje. Jenož Butler khwataše njeodczalkiwje do rozpadanohho města. Kaž njemdry běhacše po měseže, jakoz by sebi tam něchtó hladal. Ale podarmo sledzēsche za Mlynec Marku. Nihdžé njebe círje po njej. Běchu wschity w plomjenjach zahinkyli, abo běchu so něhdžé wulhowali? to bě praschenjo, na kotrež njebe wotmořwy. Jenož schédzíwy starc na popalenej hrjedze sedzacy wědzesche so hishcze dopomnicz, zo stej psched lětom dwé knježnje a młodženc do města pschischoj; ale hdyz bě fejzorſte wójsko doschlo, běchu so wschity zhubyli. Tola tefko wědzesche Butler nimale sam. Brudny sydze so na rozpadanki. Podarmo lamasche sebi hlowu pschemyslejo wo Marchynym wosudze. Sedzesche tu kaž Jeremias na rozpadankach Jeruzalemſkich. Tola hishcze wjací cíerpjesche. Tamný wuskorži swoju bolesć w zrudnych psalmach. Butler pak njemějesche ſlова, sebi wutrobu wołozicž.

* * *

Zaſy miny so něchtó lět a z nimi miny so Gustav Adolf a wulki jožo pschecziwnik Waldstein. Tamný padže w bitwje pola Lüzen njedaloko Lipska; tutoho ſkóncowachu jako pscheradnika w Egeru.

Najwjetschoho ſwojoho wjednika běchu fejzorscy z Waldsteinom morili. Majebacž to pak zbichu hishcze jónu Schwejdow žaſtstnie pola Nördlingen w Bayerskej. Wschity tulachu so nětko zaſy do bobežerſkomu fejzorej. Šakſki wolejſki wjerch bě wězo mjez nimi zaſy najprěniſchi. W Prahy ſejzini z fejzoram mér a za wójnske wuložki dosta wobě Lujicy. Ze swojej njeſweru rozhněwa sebi Schwejdow, ſwojich dotalnych zwiazkarjow.

Bórzy pschiczeze tež Torstenſohn do herbſkich krajow. Samo Budyschin wopyta. Ale tu wo njoho njerodžachu a njepręhejchi jožo nutš. Tuž dyrbjesche w Frankensteinskim mlynje psched lawſkimi wrotami hospodowacž. Ale hnydom pôsla trumpetarja do města, a praschesche so, hacž ſchtó ſ njomu won pschindže, abo ma-li wón do města pschincž? Budyschcenjo zwolichu do prěniſchoho namjeta a podachu so ſ Torstenſohnnej. Tola bě to za nich drohi wopyt; zaplačichu jón z 18,000 toleri. Pschidawka da jim Torstenſohn za to jězdný regiment z hejtmanom Wanku.

Wjeczor w ſcheczich pschiczezechu njevitani ſchwejdci hosczo do města. Hnydom pschelada Wanka wschě wobtwierdženja a wažniſche městina. Wot 19. hacž do 24. oktobra je nětko wuporędžowachu a wobtwierdžichu město, kaž bě to za krótki čas móžno.

Hijo 27. oktobra pschiczezechu mjenujey Šakſkojo, zo bichu Schwejdam Budyschin wotdobyli. Wjeczor w džeweczich docpě wyschě Wedelbusch z 8 kompanijemi jězdy a 7 kompanijemi pěškow psched město. Tež Butler bě ze ſwojimi Delnjołužicjanami mjez nimi. Njemějich kanonow ſpystachu ſo ſtradžu

po rěblach do města dobycz. Alle Schwejdojo pôslachu jich z krawahmi hlowami domoj. Najebacz to wopusczezi njeprzeczel pschedmesta a cofasche do znutskownoho města a na hród. Z tajkej horštu ludži njemózesche wschał wobshérnoho města dowobaracz.

Nazajtra wjedzor wobnowiczu Saksjo nadběh. Psihi mlýnskich, lawskich a bohatych wrotach a na Míklawischku pschimachu z dobom město. Na bohate wrota wupóssa so Butler z 25 dragunami. Hejtmanaj Wotka a Kyscher nawalischtaj so na mlýnske wrota. Kirchstein a Siegelsfischer dobymaschtaj so na Míklawischk. Z dobom schtormowachu Saksjo pod hejtmanom Hoelom lawiske wrota. Tola tu njenžesche jim dželo wot rukow. Schwejdojo so throbile wobrachu. Kamjenje a kule schworečzachu Saksam wokoło wusadow. Alle njedachu so wotraschiez. Skonečnje poradži so jim wrota pschelamač a rozpaciečz. Njemdri walichu so nětk do města a rozehnachu Schwejdow do wschěch kutoř.

Tež Butler bě mjez tym ze swojimi 25 jězdnymi bohate wrota podpalil a ze sekrami rozbil. „Hebrejcy na waš“ kšiczych cžerjachu joho dragunojo do města. Schwejdojo so rozpjerskichu a schtóż njetkóchny, toho potepatachu delnjoškájske konje abo wulsczechichu Butlerjowi jězdní z joho samnej krewju. Tež z Míklawischka a wot mlýnskich wrotom sem nawalichu so nětk Saksjo a Schwejdam nježby nicž, kšiba do hrodu cofacz.

Saksjo běchu nětk w měsce z kniezom; Wanka pak težesche ze swojimi Schwejdami w hrödze. Kóždy wobtiverdži so tak jara hacž móžno. Wosebje wobhrdži Wedelbusch hród a zaracži njeprzeczelaj z tym pschistup do města. Hrodowiske wrota da z piwowychu ſudami, z pjerichéz a kamjenimi zašypacž a z lešycami zabiež. Nimo toho nastajachu Saksjo hisheče jedyn abo schtři rozsochocž* wrotam naprzechzo, zo bychu so Schwejdojo hrözne wobodřeli, hdý bychu z hrodu wuprassi. Tak běchu Schwejdojo w hrödze taž jecži.

Tola hžo zaſkyjachu znate hlosy: „Spoſoježe ſo, towarzchojo! Vörž budže řeſje!“ Tsi regimenty jězdy a na 2000 pěškol wěchu zajathym Schwejdam na pomoc pschicahnly a wšchě zwonkowne wrota wobladžili. Tak wobleho-wachu nětk Schwejdojo Saksow w měsce a tucži zaſy Schwejdow w hrödze.

Zo by trochu njeprzeczela wusledžit, puſčez so Butler za lawiske a bohate wrota. Tola Schwejdojo zahnachu joho zaſy do města. Psihi samym běchu joho řeſili. Z mjezom bě ſebi dyrbiaſ puež pſchez njeprzeczeliske zastupn rubacž. Alle najebacz to njeda so wotraschiez. Hžo nazajtra ſpyta to z nowa. Jenoz da tón krócz, zo by njeprzeczel konjac hup po dložbje njeſkyſchal, wulich z hnojom a ſlomu poſlaſcž. Tak poradži ſo jomu ſkradžu z lawskimi wrotami wulsczechy, něchtu ſtrazi zaſejz a ſo njezranjeny do města wrózicž.

Lědma ſo nawrózniwchi dohlada ſo na ſydmioch Schwejdow, kotiž psched ſchulerſkimi wrotami runje ſkót rězachu. Butleriej zachej ſo pječenje. Wonjeſche tak pscheluboznje, zo čjelowejkej ſlén̄ w hubje hromadu bězachu. „Bratſja, dónibžmy ſebi tamle po pječenj, Schwejdojo ju nam pječu“, zawała na swojich jězdných. Tucži běchu pschedy hnýdom tu, wotſecza-li psihi tom za nich něchtu. Mjelčzo wotewrichu wrota a walichu ſo taž hlodne wjelki na Schwejdow. Tola tucži kłóhnych u wostajiwski wſchohu.

Jenoz ſchedziny wojak zwosta z měrom psihi ſwojej pječeni ſedžo, a da

* Rozsochocž běchu ſchýri abo ſchýrjrozlate hrjady z džerami, do kotrychž ſo hōdžachu wotre ſtoliki na kšiz ſtylacž. Běchu nehdje 10 abo 12 stopow dolhe a na kolesach.

so dobrowolnje zajecz. „Shtm so došč po swęcze woško bił“, rjekny Butlerjei mječ podawajo, „a njewem za čzo. Na starh džen pak wušynu so tež tróšku na wumjeſek. Skorč khléba budže drje tež pola was za mnje rada. Doško wſchak mie na schiji njezmějecze. Bóh, luby Ćenjez, drje mie bórzy wu-pišeheńje.“

„Njeměj staroſeże, starý rjeko“, wotmoſwi Butler pſchecželne, „tež tajfomu docžepaſej njedamž z hłodom wumreč, a bhranjež to Schwejda był, zbywa tež za njoho ſrođka khléba.“

Butlerjei bē so tróšku potulený starc ze ſlěbornymi wloſami hrydom zaſubil, hac̄runjež njewědžesche po prawym čzohodla.

„Bóh zwarnuj!“ wobaraſche so ſchedźiw, „zo bych Schwejda był, khiba zo je kóždy Schwejda, kiz w schwéjdskej ſukni teži. Ale moja kolebla njeſtojeſche w Schwéjdskej. Schweijska macz mie nječeſčesche. Serbſka macz je mie pěſtonika a serbſki ſpěwaſche mi njeboha macz, — budź jej Bóh, luby Ćenjez, hnadny a miłoſciwy, je dawno na prawdze Bożej — pſchi kolebcy.“

„To ſebi khwalu“, znapſchecžiwi Butler, starcej pſchecželne na ramjo klepajo, „tať ſebi z najmiejſcha dorozemimoj, tež ja mam serbſki jažł, kiz ſo za němczinu njehodži. Swérnu serbſku ruku ſebi zawađajmoj a serbſkej wutrobje njech zroſcžetej hromadu. Serb ma za Serba ſtacž.“

„Ale z wotkel dha ſy, z Hór abo z Delan?“

„To ſy ſchwarny Serb, hdyž Rohnowſkoho Mlyniča njeznaſeſch. Kóžde džecžo Lužiske wé wo Rohnowſkim Mlyniču powedač“, ſmějeſche ſo starc.

„Schto, Rohnowski Mlyník?“ wupraſny Butler njedocžalkiwi, „njeje dha ſo tón z Rohnowom ſpalik?“

„Kó, tať pſchi ſamym hiſheže wuńdžech. Kubježnich běchu dobri doſč, a mie wuſlětachu, zo by ſo mi traſch drasti njezapopadla, a nahi ſmědžach znak na konju pſchiwiaſanu do leſa klochnež. Na njezbožo čjerjeſche hlupe ſkočo Mansfeldskim woſakam do rukow. Tam tyknycu mie do wojetſkeje ſuknje. Tola mi ſo pola nich bórzy woſtuđi a tuž pſchidach ſo kejzorſkim. Tu bē wjac̄ ſiwojenja. Njerjebachym cofacž, ale čjerjachym Danskich runu ſmuhi do morja. Tola potom zmorkiſchu naš ſchweidojo pola Lipska. Tuž ſpýtač ſwoje zbožo pola tutych. Ale njedocžalach ſo njezoho, khiba ſchedźiwych wloſow a zlemyjenych ſtawow, kaž to widzieſe.“

„A njemějeſche žaneje džowęczieſki?“ woprascha ſo Butler cyle pſchekhwatany.

„Ach, mój Božo, haj!“ zdychny starc, „holčiku kaž ſamoho jandželka. Čert njeh tamnych rubježnikow do wſcheje węcznoſćze w heli pječe, zo ſu mi moju Marku tať hroznje na zemi wopjelli.“

„Eži ſu ſo toho paſli“, znapſchecžiwi Butler, „jandželka w holčacej ſukni donjeſu ſebi do ſwojoho hnědza“. „

„To mohlo tež być“, pſchihloſowaſche starc, „ale to by bylo hiſheže hórsche hacž ſmierz w plomjenjach. Hijo jónu poměchu ju w paſorach. Tehdom pak wudrě jím ju khrobky Delnjolužicjan.“

„A wěſh dha tež, iſtò tón Delnjolužicjan bē?“ doda Butler.

„Né, bohuzel, njeſhym joho ženie zeſnat“, wotmoſwi starc.

„Kó, tať ſebi mie prawje derje wobhlađaj“, mienjeſche Butler, „ſchtóž mie widži, widži tamnoho woſaka, kiz je waſchu Marku wumožiš.“

„Je to wérno? Ty ſy ju wumohł z rubježnych rukow? Bóh, luby Ćenjez, eži to mytuji ſto krocž w njebeſach. Za tebi njemožu to zarunacž.“

Nimam niežo, kiba kipre cžělo, a te połožu bórzy do rowa. Schkoda jenož, zo tu nimam Marki. By to rjany por był, byli wo nju rodžał. Wjesok serbski kwas a zbožna smjercz, to by takle za mnje bylo. To mož mi Bóh, luby řenjez, k woli scžinicz. Potom by so czi to samo mréko."

"Ró, hlej, skoro bychm kwas hotowali", znapschečziwi wojał, „hdý bychu tehdom kejzorcy město nješpalili. Kjeje-li pak Marka w Budyschinje zahinyla, schtò wé, hacž hischeze moja njewiesta njebudže. Spodžiwe su Bože pueže. Mti so pszechy tak zda, kaž by naju Bóh, luby řenjez, sam hromadu braschežil. Duch do Prahi běch ju bjez mała w rubježnym hrodze zahubil. Pschi samym hischeze wulkyachach ju wołacz a wunjelech ju z plo- mjenjow. Tež waſch Michal tam tcžesche. Bě sebi tam do Čech po njewiestu doſchoł. Wróćzimſchi ſo do Sakskeje poſlach Michała dopředka do města z wobémaj holcomaj. Schto pak je ſo tam z nimi ſtało, to Bóh wé."

* * *

Tu zatrubi wójnska truba a wotwoła Butlerja na swoje městno. Wočakowaſche ſo ſchwejdſki nadpad, dokelž bě Schwejdam 1200 pschedkow ze ſchecžimi kanonami na pomoc pschibilo. Tola njepſchezel czebnjeſche radſho na hród. Po reblach do njoho zaledyzwſchi ſcžezechu wſchě ſchecž kanonow z tolſtymi powjazami horje. Saksjojo njemějich pschedměſtom njemózachu tomu zadžewacž. Tuž mějachu Schwejdojo 8 kanonow. Saksjojo žaneje.

Hijo nazajtra rano w ſchecžich zahrimachu ſchwejdſke kanony. Z dobom wupadku ſo z hrodu na 2000 Schwejdow na Saksow psched hrodom. Tola wupad ſo z hroznje nimo kuli. Wedelbusch ſo ze swojimi Saksami khróble wobaraſche. Schwejdſkaj wylskaj Jeźnicki a Kopiji padzeſchtai. Na wſhem poſledku pschedkama ſo hischeze kaž k lubu hrodowſki móſt. Schwejdojo, na nim ſtojach, ſypnychu ſo do hrodowſkoho pschérowa. Bórzy bě eyle z mortwymi, ranjenymi, z brónemi a ze złamanymi hrjadami pschepjelnjeny. Straſhne ſtony a hróžbna žałoſcž měſchesche ſo z prasktom tſélbow a ze ſchecžekotom mječzow. Hdys a hdys hrabny ſakſta kulta Schwejdu a podtorze joho do pschérowa.

Slončzne coſaſche njepſchezel, wjele ranjenych a na 200 mortwych na bitwischę zuwostajiwſchi. Saksow bě jenož 18 padlo. Nadpad bě na dwě hodžinje traſ.

W noč ſežachmu Schwejdojo z džela ſwojich padnjenych z pschérowa. Najpjacý bě jich mortwych abo cjezech ranjenych, kotsiž w ſamsnej noč hischeze zmrečhu.

Nazajtra cžiſkachu Schwejdojo ſwojich mortwych pschez murju. Ranjenych pak noſchachu žon̄ po noſydkach abo wožachu jich po karach do ſufodnych wſow.

Wo tych pak, kotsiž hischeze w pschérowie težachu, njemějſche nichto khwile ſo staracž. Tuž krajachu jich cžela a cky powětr kołowokoło bě ze zhniliſzu ſkaženy. Najebacž to njedowoli z wopředka ſchwejdſki a potom ſakſki navjednik padnjenych poſkowacž.

Schwejdojo wojovalku netko pod zemju. Kaž knoth tocžachu ſo do njeje, ale tež Saksjojo ryjachu wo dnjo a w noč ze ſufodnych pincow jim napſhečežo.

(Poſkracžowanjo.)

Zabawna příloha „Katholskoho Posoła“.

Čo. 10.

2. decembra

1893.

R o h n o w .

(Polkracžowanjo.)

Míez tym bě w měsíce drohota wudýrila. Njemějachu wjacy dosahaceje cyroby. Tuž so 13. novembra začala, w měsíce viwo waricž. Schtož tu hischeze bě, zaja so za wojačow. Dotekž mějachu Schweidojo wské mlyny, dželochu sebi měsečenjo ruczne mlynciki z kamjeni na rowach swjatoho Pětro-woho pohtriebničča. Nekotři njemějich rucznoho mlyna, rozurieczechu tež ze wskednymi kamjenemi swoje žito abo roztokęechu je w měluskach (Mörser), zo bychu sebi jenož khléba napjec mohli.

Schweidojo spytachu netk z wohnjom město pschewinycž. Tohodla napojachu 17. novembra wjely slomy w hrodze a mjetachu zapalene woslepje na susodne kheže. Tola Wedelbusch pschekazy jim tež tutón zamysł ze swojej wobbladnoscju. Wschudžom nastaja stráže a sylawy, kotrež kózde plomjesciko muhaščachu. Nimo toho da tež blízke tšeči wotkrycž a kheže z mokrymi kožemi voklaſcž, zo by so wohen nihdze njezapadný.

Nazajtra pschiczeze z nowa syka Schwejdow na pomoc. W noch zapali njevšteczel bróžnju počnu žita w pschedměscze, zo by trach wětsik plomjo tež do znutkownoho města rozniesł. Všich serbstich wrotach pak staji zapalenu čzwicu počnu slomy a smoly. Ale wobaj pospytaj so njepradzischtaj.

Roznjemědrjeni Schweidojo tselachu netk wo dnjo a noch zehliwe poł-częowe kule, smolane wěncy a schwablowe kłoki do města. Ale wšcho bě pardamo. Ze złobami zapali na to njevšteczel nuknicu (forbark) swjatoho ducha z dobom z pschislusckej bróžnju počnej žita.

Míez tym zboriški so w měsíce nuza dření a bôle. Tuž wobzamkny Wedelbusch, pôska sakſkomu woleſkому wjerčej wotpōslacž, zo by jomu wschitko zdželil.

Kohnowski Mlyňk bě hnydom tu a pschija dobrwólne czežki nadawš, so pschez schweidske wójsko pschelacžicž. Žako starý Schwejda hodžesche so za to najlepše. Wudawajo, zo je ze sakſkoho zajecža kłóchnýk, pschinidže do schweidskoho lěhwa, powodži jich tróšku za nós, ze sladnosću so skradžu wotali a, prjedy hacž so Schweidojo dohladachu, bě pschaze wské hory.

Za wskón tón čas džesche so z hrodu na město, mohli rjec, schwabi a wohen. Ale nihdze so prawje njezapali. „Eži maja něčto za wusjomaj, zo su nam tak nacziniši; abo pschiczežho Boha, luboho Čenjeza, tak došho ze swojimi próštawami, doniž plomjo njejuduje“, powědachu sebi schweidsch wojač, hdvž so nicžo njepradzi.

Netk pschivleczechu so Schweidojo z rěblemi a druhimi wójnskimi naprawami k wském wrotam. Wschudžom hotowachu so na powschitkowny wulki nadběh. Prjedy pak hrožesche hischeze schweidski nowjednik wotpōslawski bubnarja do města, zo njesmě džecžo w maczernym živoče pscheniechacž, ma-li město ze schtormom dobyč. Tola Wedelbusch jomu njebojaźnie wot-molwi: „Hacž dotal nimam rozloza, město pschepodacž, wocząkuju jón hasle“.

Dňa 28. novembra wočko džewjecjich rozslečja schwejdška mina. Tola na zbožo wotlečja, njezehľodži Šaksam ani městej a zapuseči jenož schwejdške pschikopv, tak zo so vjele Schwejdow zašypny. Druži běchu cježich ranjeni abo mortwi. Z dobowm walichu so netko Šaksjo na Schwejdow z hrodu so rójachy. Krótká, ale krwawna bitva so zapocza. Na 1000 pěščov a něčto stow jézdných Schwejdow schtormowachu pěšchi Šakske pschikopv. Nimo toho stoješte zadu hisčeže na 500 muži reservy, kotsiž móžachu hnydom pschimowacj. Ale Šaksjo so jich njeſtrójicu. Z jenoho boka prýjachu straschné rozsochocje Schwejdám bruchí. Z druhoho pjerjeſte jich Butler ze swojej jézdu, hacž tak hlowy wotlétowachu. Srjedža pak ležachu Šaksy pěščej za pschikopami. Njepſcheczel njemóžeſte jich widzeč. Jenož žehliwe hady, kiz tam syčo wulétowachu a so Schwejdám do wutrobow zalusowachu, pscheradžachu Šakske stejnischčo. Na posledku dachu so Šaksjo ze všchěch bočow do Schwejdow. Věščen, jézdní a straschné rozsochocje zašadžachu zašloſtnje mjez Schwejdami, doníž slončinje tucži do hrodu njeſcoſachu.

Hdyž so to pola hrodu stawasche, pschimowachu Schwejdovo tež měščanske wrota. Na bohate wrota a Miklawščk nawali so na 1200 muži. Ale tu so hroznje woparichu. Měščenjo wojowachu tu na pschemoh z wojakami. Samo žony pomhachu a lijacu krop a žehliwu smočku na nadpadnítow. Kamjenje a kule džechu so na Schwejdow. A schtóż so po reblach hacž na murje doby, wali so mortwy znak dele a porazý swojich towaršchow, kotsiž so za nim krojnowachu. Slončinje tež tu njeſcheczel cofasche wostajivški réblow. Ze 700 mortwymi a ze 100 jatymi zapokueči swoju samopaschnoſč.

Žalostny napohlad poſlicžesche bitwischčo. Kuch, nohi, hlowy a krwawe cježela běchu po nim rozbroujene. Wschudžom ležesche wšcho počno bróni. Kuže krewje ſlojachu ſlojowokołd. Tu a tam ſtonaſche hisčeže ranjeny, bědžesche mrějacy. Tam wleczesche so bědny ſlepce wotſal. Wobě nozhy mějeſte rozmječenje. Tu zasy ležesche wojak z rozprótym bruchom. Pschi měščanskej muri ſedžesche młodženc a wobhladowasche ſebi po wojerſku mortwu ruku, kotrūž bě jomu Šakſki mječ wotrazyl. Trójsku dale ližasche kón padnjenomu jécharjej krwawu hlowu. Tu a tam hanjeſte kón zefedkany hjez jézdknoho po bitwischču. Psyh bludžachu ſtimlich mjez mortwymi. Z wječora pak pschilacjicu so čorne poſtaſy. Čuzschlachu wočko cježlow a pschewyptowachu jich draſtu. Věšče to rubiežny prak, kotrž mortwym zali pschewobrocža a cježla wurubiesche. Hrozný to naſlědt ſuroweje, džiwojeje wójny.

Nazajtra w dwémaj ſejzini so mjez Šaksami a Schwejdami na džen pschimér, zo bychu so cježela wot 9. novembra ſem w hrodowſkim pschérōwje kłajace a wojacy, wežora zabici, móhli poſhovacj. Šaksy wojacy njeſtehu cježela w czornych kaſčezach do hrodu a Šakſka hudžba wopolaža jim poslednju wojerſku cjež. Schwejdški nawjednik Haussohn pak wobdarí kóždoho noſčerja bohacže za taſki ſkuk ſchěſčanskeje luboſeje.

Tola hžo nazajtra zapocza so zasy wójna. Žehliwe kule ſybachu so zasy na město. Hacž do 1. decembra džesche so njewuſtawajch ſchwabl a woheň na njezbožowne město. Skórečnje wudyri woheň w krajkostawſkim twarjenju. Měščenjo mějachu počne ruch dželacj, priedy hacž woheň poduſhchu.

Tola njeſcheczel bě hlowu na to ſtajk, něhdje woheň zaſožicj. Hdyž so jomu to w měſeče nihdy na nihdy njeporadži, zapaleſte netko hacž do-

5. decembra dwójcy wob dżen a to rano w tñjoch a wjeczor w sedmich nëschto khéji a brózni w pschedmëstach.

Też pod zemju bë zaſy wójna wudyrila. Njepšeczel ryjeſche z nowa miny. Wedelbusch to wusiedzimski zehna hnydom wñczech burow a dželaczerow z chloho mësta a da hľubotu hríebju preki pschez hrodomsku wulicu sczahnycz. Do njeje puſhczi so woda a schwejdskie miny so tepiaču.

Hacž do 5. decembra so nëtk wjèle njeſta. Na tutym dnju paſ pschi- czeze wołolo schýrjoch Tortenhohn sam z nowym wójskom po Židowje na hród. Tutón pschihna wñczech burow z cyleje wołolinu sobu, kotsz mëjachu cyku noc hacž rano do sedmich nowe pschilopy psched hrodom twaricž. Do hrodomskich wrotow paſ wurežachu so džery, zo by so z nich mohlo na bližkych Saksow tseleč.

Dwaj dnaj pozdžischo, 7. decembra, pschiby Schwejdam zaſy schéječ kanonow, Njepšeczel dowieze je na Židow a wot tam sczeſechu je nëschto stow burow a wojałow z tolstymi powjazami na hród. Podarmo télachu Saksjo z Wielkawischka na dželaczerow. Sakske kuli paſ njeđolecžachu, paſ wjèle nje- zeschodžichu. Tak mëjeſche nëtk njepšeczel 12 kanonow a Saksjo žaneje. Na hródze mëjachu tež wschoho doſč; w mëscze paſ wudžerasche sama nuza. Hlód a straschnie khoroscze hisceze hubjenſtwo doczinichu. Niſhde njeſtiwasche nadžija so bližaceje pomocy. Biez džiwa, zo nëtk tež wutrajnoſč a zmuzitoſč mësczanow khablaſche. Tohodla poda so Wedelbusch mësczanam ī woli a džiwaſo na žałostnu nuzu ze swojim wójskom schwejdskej pschemoch.

Zenož Butler so njepoda. Hdny so mësczanske wrota Schwejdam wotewrichu, wupraſny njenadžich Butler ze swojimi Delnjołužiczanami. „Pscherada, pscherada!” kschicžachu naſplóſcheni Schweidojo, ale Butler a johojedzni zathykachu jim z mječom hubu. Przedyn hacž mòžachu Schweidojo Delnjołužiczanam pucž zaraczieč, běchu tucži ze schulerſkich wrotow do Delan wutlóchli. Khwiku cžérjachu w jenym skoku. Skončnje zaſtachu na pustej hórcy, zo bychú konje mohli wodychnyč. Tu wuhladachu nérko Budyschin w plo- mienjach. Kralowski hród a mësczanske węže so palachu. Schweidojo běchu sebi tutón worakawu luf ſe 17,000 toleri dali zaplačieč. Wsché sakske na- ſyp̄ spowalaſchki cžehnječu z jatymi Saksami do Zhorjelca, zo bychú tež tam podobnie zaſhadzeli. Budyschčenjo paſ nadawachu wotkhadzachym Schwejdam swoje klečza sobu na pucž.

* * *

Njepšeczel bë wotczahnyč. So palace wsy pscheradžachu kaž žehliwe stopy joho cžer. Hdžekuli schwejdská noha stupi, zahiny wſchitko; hdžekuli założi, spowala statoki a wutupi cyle wsy. Schwejdam za piatn paſ lepijeſche jo wołath hlód a czorný móř a zahubjeſchtaj, ſhtož bë ſurowa wójna psche- rječaka. Žałostnje zaſhadzescze czorna ſmijereč mjez ludžimi. Cyle swojby wotemréchu. Duchowai nijemóžachu ke khorym dolhodžicz a mortwych po- khowacj. Smiertny zwóńczyk wo dnjo a w noch ſkorjeſche pschewodžeo cželo do rowa. Ale czorný muž njeznaſeſche ſmilnoſeže. Z jedojeti ruku sahaſche za kubžerjawai hloječku njezinowatoho džesča a za ſchedziwe wlošy wleczescze ſiproho starca do rowa. Nikoho njepſchenječa, khiba Rohnowſku Mlyniſowu. Ach, taſ ſedžesche wona za ſmijercz! Džen wote dnja proſheſche, zo by ju Bóh, luby ſenjez, ſkerje a lepie wupſchahnyč. Dawno bë ſebi kóžko w khlódnjej zemi pôſlala. Majradſcho myſlesche ſebi na ſmijereč a zbožny njebijefki raj.

Telko lét dliwasche bžo we hľubokej pincy něhduschoho Rohnowškoho mlyna. Tu bě sebi po smjerci Radwotskej četný jstwiežku pschihotowała. Bé tu kaž žiwa w rowje. Tuž bě so tež po něčim tak ze smjerczu spscheczelila. Schto by tež chyžla na swěče? Swět wo nju njerodžesche a wona nic wo njón. Dawno bě jeje wutroba swětej wotemrčela. Kaž mortwa dliwasche Mlynkec macz mjez živymi. A ludžo so tež tuteje stareje žonki bojaču hórie hacž sameje smjerceze. Bé pječza straschna kuzlońnicža, kotaž ludžom wšcho móžne zle nacjini. A tola by wona ani muſchcy njezefchowdžila. Kóždy so jeje zdalowasche kaž wusadneje. Jenož hdys a hdys staji jej dobra duscha potruť khleba abo hornicž jedže wot wobjeda mjeležo na pinczne skhodzenili. Tola kóždy hladasche, zo so božedla ze starej khodojtu njezetka, kaž by byla jēbojta. Bohladny-li kruče na někoho, bě to wěsta smjercz, a dôlkyň-li so čłowjeka z porstom, zemrē tutón z czornej khoroſežu. Tohodla hladasche kóždy, zo w noch nimo Rohnowškich rozpadankow hicž njeriebasche. A nje-móžesche-li so toho zminky, stawachu jomu wlošy na hlowje a zymnica huſchlaſche jomu po khribjecze. Zastyscha-li tam struchle, zrudnuſkhe hlošy, szcini sebi swiaty kſchiz, a wuspěwa wótczenasch za khude dusche tamnych, kotsiž běchu tu bědnje zahinylí. Doniz po Rohnowskim lěju krocžesche, bě jomu, kaž by jomu khodojta na khribjecze sedžala; a hdys bě bžo z lěja, klinčaku jomu hisčceze we muſhomaj žalostne spěwý khudnych dusčkom. A tola bě to prosty serbški kerlusch, kotaž sebi Mlynkec macz spěwasche. Wšcho wščak za tamne straschné čaſy ludži ſcherjeſche.

Běſche rjana Boža noc. Czíhi njebjes paſtýr paſesche swoje ſeborne wowlci na njebjesej módrinje. Jaſne joho pruhi khodžachu po bědnej, puſtej zemi a swězachu jej do storhanohho woblicža. Šeborne měſaczkowe swětko hrajeſche sebi na struchlych rozpadankach Rohnowškich a wožimi plěniwe kamjenje, kaž poſledni poſměwk mřejacej macžeri mortwe woblicžo. Z khvilemi kulin Boži měſaczk z jaſnym wóczkom do czmoweje pincy a naſtaji swoje złote wuſhko na jeje wuhladko, kaž by sebi chyž wotpoſluhacz, schtož so tam stajnje ſchepasche. —

„Ró, hlej žona“, rjekny runje smějo ſchědžiwy starc, „hacž so njeje ze minje něſhto wulke wupjeklo! Njejjym bžo Rohnowski Mlynk, ale kniež z Rohnowa. Sakſki wolerſki wjerch je mje do zemjanſtwa pozběhný, dokelž běch jomu wažne nowinki z Budyschina pschinjeſti. Da-li Bóh mi hisčceze takle 10 lét, ſchtó wě, hacž njebudu tola něhdje na trónje. A czjohdla njeměl tež hisčceze khwilku žiwý bycž, je tu njebohi Hadam wjele ſtow lét na zemi pschibyval. Bohu džakowanó, mam tež hisčceze ſtroně pluca a dobru wutrobu, zo tak rucze nohi njezwrczú. A budže-li so swět hisčceze dale kaž dotal mučicž, lepju w tutej měſchenych ſnadž tola někajki ſceptar. Zemjan bžo ſym, ſkhodzenk wýſche a doſynu ſo na trón.“

„T, dži mi z twojim zemjanſtwom! To je mało hódne. Zemjan bjez zemje, je cži kaž bur bjez vola, kaž mlynk bjez mlyna. Z toho njezmějesci ſchto rympacž. Pschi wščem twojim zemjanſtwe možesč z hłodom wumrécž“, znapſchecžiwi Mlynkec macz.

„Namaj bžo, da-li Bóh, dasahnjie, luba žona“, tróſčitowasche Mlynkec man — to tón ſchědžiwe bě —, „hlej jeno, kapsu mam po ſknu toſtých toleri“, a pschi tom placasche sebi wjeſele na nabubnjene žaki.

R o h n o w.

(Skónčenjo.)

Tu so nadobo horjeka zarjehota a z dobor vě nad nimaj skyschecž dupot konjachy kophytov. Mlyňt, schtož možesche, khvataſche z pinch. Tež Mlyňkowa niemějeſche měra a kroſnouvalſche so za mužom po ſchodziſenach horje.

Buileř vě runje z črjódku ſwojich ſwérnych Delnjoſujičejanow do Rohnowa dorazil, zo by Božemje prajík městnej, po kotrymž vě Marchyna noha krocžila. Čehnjeſche joho možt rjec do Rohnowa, a mjez zrudnymi rozađanfami we-loži ſo jomu wutroba. Vě jomu, kaž by tu hiſheze Marchyna duſcha zléto-waka a joho woſchewiſta.

Wſchitko vě cíjho. Cjorne ſczinu pſcheskaſowachu po kamjeniſtach kaž duchi zemřetých. Sléborony mějačk wojivjeſche ze ſwojimi pruhami polo imjercze. Hdyš a hdyš zawodže ſebi jaſne woblicžo z címowej mróčatku a Butlerej zaſtoni pſchi tom cjorna pomnjenka zrudnu duſchu. A kaž býchu ſo jenož bojale mótroho wóćzka njebeſekho paſtryra, zahwizdachu we wſchech wjerſychach worafam Wětrec hólcy. Ale hnydom zaſy wotmijelnychu, hdyž Boži mějačk ze sléboronym wóćzkom kruče na nich poohlada.

A zaſy wſchitko wocžichny. Tola ſchto to? Njeſcheptaſche ſo něſhto pod zemju? Njebe to, kaž by cíjowjecža noha po podzeniſtich khódbach kro-ejila? A pſchech jaſniſho skyschich cíjek ſiup. Ze, kaž by ſo po tojnych ſchodiſenach poſtupowało. Woſakam, lawam to z tſicezjelneje wójny, ſtawachu nimowólnje wloſh na hlowje a huſaca koža huſchkaſche jim po cíele. Nje-pſhcezela ſo ženje njeſtrožichu, ale ſcherjeni bojachu ſo kaž wſchitcy ludžo za tamne cíasy.

A hlej! Bléchata hlowa z rědkimi sléboronymi wloſami wukulny nad zemju. Cjelo ſo zjewi a ſkónčinje wuftupi z cjorneje khódy ſulený ſchědžiwe. Za nim pak po koža ſo žónska hlowa a kipra ſtaruſhka wudobu ſo ze zemje.

Straschna myſſicžka zamíſhκri ſo Delnjoſujičejanam we hlowje, kaž blyſt z jaſnoho njebjia. Vě jim, kaž býchu mortwi z rowa ſtawali. A tuta myſſicžka tſchaseſche jich kaž zymnica.

„Nó, khort abo ſchto? Vy ſeje mi ſlepch ſlepcoſch“; zaſlineča na dobo znath hlos, „boju ſo, zo ſeje towarzſha z Budyschſkich cíjafow ſem wote-znali.“ Pſchi tutych ſlowach tlochňyhu hnydom wſchém ſtróžele ze ſplóſchenoho woblicža: „Mlyňkec nan, Mlyňkec nan!“ juſtachu radostnje pſchekhwatani wojač a wſchitcy tločzachu ſo koſowokoło njoho. Tež Mlyňkec macžerje ſo něko hjo njeſtrožichu. Mikle jeje wóćzko wſchaf nikoho niemori, jeje ruka njezagdawasche ze ſmjerzu, jeje jazyk njebej jédojty.

Bórzhy rozaſchedje ſo rjana zabawa. Doſho ſebi bjeſadowachu wo ſtarych ſlepſich cíjafach; ſkoržachu ſebi wzajemnje ſwoje horjo a hubjenſtwo. Zrudne pomnjenki ſebi budžacu a do nich ſo rozađeliwſchi wołóžichu ſebi wutrobu. Njezbojo vě jich do hromady zwjedlo a luboſcž wołóži hótki woſud.

A na poſledku ſo wſchitcy poſlakných. Zaſy ſtupeſche nutrna modlitwa kaž pſched lětami k hweždnemu njebju. Boži mějačk plecjeſche jim sléborone wénch woſko hlowy. Zlota hweždžiečka padže z njebjia; a Mlyňkec macžerje vě, kaž by jaſna ſylza kapla Marcy ze zbožnoho wóćzka. A wutroba ſo jej woſchewi a džiwny hlos jej ſchepaſche: „Bórzhy ſo z Marku woſladaſch.“

A Marka njebě daloko. Dwaj muzej a mlodna knjezniczka Łacjachu so mjeležo po vorstach k Rohnowskim rozpadankam. Jedyn bě w czornej duchownskej drasce, drugi teziesze w sukni kralowskiej. Něchto kroczel zna-ždala zaſtachu, kaž bychu nocheinli ludzi w modlitwie mylicz. W měsacikowym jaſnym swětle zegdachu so jim tute czorne postawy ze ſlebornymi krónami na hłowje kaž schwitka swiatych z njebies, kotšia tu w cziczej noch so modlachu.

Dokho ani wóczka z nich njewobrocžichu. Tola Marka — to bě ta knjezniczka — njemóžsche so dlěje zdjerzecz. Luboſcz njeſeſche ju k lubej maczeczy. Hiszczesze kroczałka. Nětk ſkuba ju za schorcuch. Horca hubka wołoschi maczteri blède czoło. Nětk jimatej so w naruczach. Uni ſlowežka njeſteſt ſebi praſtej. Ale wutrobje ſebi wot'ie powědatej. Z woczow pak tuleja so ſyły, ale njeſju hórkę, ſu ſlodyc ſyły radoſcze. Wſchitcy běchu pschelkhotani. Marka bě kaž z njebies padla abo ze zemje wuroſta. Kaž biez mylli wuwalochu na pschilhadtowm woczi a tſchepotachu po cylym czèle. Starý Mlynk nocheinche wericz, zo je to Miskawich a Michał. A tola pozna jeju wobliczko a hyszczesze jeju hóz. Hórkę, hdyz jojo wobjimaſtaj, psche-ſwēdečci so, zo to njebeſchtaj jenož jeju duchaj, ale tež krej a mjaſo.

„Ale hólcaj, to tola powědaſtaj, z wotkel ſtaj ſo tak njeſabey wzakoj“, prasheſche ſo njedochalliwje Mlynk.

„To wſchak ma khorta, hdyz ſo czi ničzo nječzini“, rjetny wažnje Michał, „hizo jónu běchmy, kaž je drje to Butler powědał, hac̄ do města doschli. Ale tam lepi nas zaſy tamny rubježnik Loupežnicki, kiz je nam tole jowle tež zworał. Wotwiedze naſ zaſy jatych do Czech do Waldsteinskoho lehwa. Ale na zbožo zettachmy ſo tu z Miskawichom, kotryž bě we Waldsteiniskim wójiku połny kapłan. Miskawich ſo pola Waldsteina za naſ poſtara a pschi ſamym bě Loupežnicki ſo na ſhibjenich bimbał, njebechmyli jomu žiwenjo pola Waldsteina wuproſyli.“

„Štoto? zoſh ſtaj tomu złostniſkej tlochnycz daſoj? Uni ſhibjenicy jomu njeperopſchejetaj. Ja chcył jomu do hele swěcziez“, hóſchesche ſo Mlynk.

„Ale nano, nocheinche tola swojoho wuja na ſhibjenicu pojszczecz“, zno-ſcheczici Miskawich, „ty ani njeſeſch, zo je Michał z jojo ſotru Ludmilu po ſlubje.“

„Nó, tak ſmij hotowit“, zawała starý nan, ſplacnywſchi z rukomaj, „na ſtarý dzeń pſchiwiedžetaj mi hiszczesze tónle rubježny prak do domu.“

„Ale nano, njerycz tak“, wobarasche Michał, „njeby wjac syna měl, njebyli miej Ludmila wulekowała.“

„Nó, tak jenož ſo bjertaj“, poſkojeſche Mlynk, „dožiwiu ſo tak hnadno hiszczesze dwaju kwaſow. Hej, Butlerjo, pój ſem a pſchiwiedž ſebi Marku ſobu, zaſlubimy waj!“

Ale wonał njeſchinidžeschtaj. March na klinje ležesche dobra macz a — mrěſeſche. Hórkę ſylzy běchu jej wutrobu wumſleke a horca pruha luboſcze, fotraž něko z Mlarcynoho wóczka na nju swěczieſche, rozpuſta ju na truchi. Podarmo lijeſche Marka swoje ſyły na nju. Maczerna wutroba bě gęſthynka a ſo rozſypla, kaž ſudobio w ſmalaczym ſkónczku.

„Ach, moja Marka, njeplacż jenož; radu mrěju, hdyz ſym twoje wobliczko hiszczesze jónu wohladala“, ſcheptaſche ze ſlabym hlosom, „ſwjata zemja budże mi lohka a czíſcie budu drémacz w kłodnej komorcy. A na tſchiz mi na-psiſcze: „Tu khuda waczka leđo ſpi, hac̄ Bóh, luby Knjez, ju wubudzi.“

„Ach, ſuba macz, njerycz wo ſmierzci, njeſmeſch wumrēcz“, žałoszczesze Marka, „njewoſtaſt miej, ſyrotku, tu na zemi.“

„Hej, moje džeczo“, wotmołwi z czíſcia dobra macz, „tu ſtoji młodzenc, kiz budže eže na rukomaj nosycz. Zawdaj jomu ruku a ſluš jomu ſwēru!“

Marka so zacjernjeni kaž róža a skonivšči wocži połoži swoju ruku do Butlerjoveje prawicy.

„Bóh, luby kniez, žohnuj waju slub“, schepataše macž z tšepepotachm hłosom, „nicžo njeh waju niedželi. A hdyz snadž smiercz waju ruch roztorhnje, njeh tola waju wutrobie njerozwiaja. Schtož Bóh wjaza, móže jenož Bóh dželicž!“

„Amen“, doda Mlynk, kiz bě runje z Michałom a Miłkawšom pschi-stupiš. Macž pak wotmieskný na węczeńe.

„Luby Božo, nano, macž je wumrěta“, jałosčešche Marka.

„I, ty tola njessy“, wotmowlvi Mlynk, „žona, to czi praju, zo netko njewumrjesch. Nětke nimamý khwile żarowacž. Wozmijemoj kwas sobu a potom so mojedla do rowa lehnijemoi!“

„Ale nano, njercz tał“, proschëše Marka, „to njeje žort, macž je wopravdje njebóha“. —

Spkłoszany pschi-stupi Mlynk bliże; dótkaň so czoła — a wonie bě ze zymnym potom womacjane; pomaša jej na žilu — a wona njeczepiesche; skuchasche jej na wutrobnju — a wutroba njebiesche. „Mój Božo“, zdychny starc, „njemožesche sebi ty khwili poždžischo po nju pschińcž, zo by nam wjescela njesťazyl? Tola Ty sy mi ju dał, Ty sy mi ju wzak; Twoja wola njeh je mi swjata.“ —

Po tñjoch dnjach njeschu Rohnowsku Mlynkowu do Radworja na kethow. Shly lubži pschewobżachu „straſchnu kuzkarnicžu“, kotruž bě macjerná luboſcz morila, na poslednim puczu. Miłkawš, jeje lubuski, spěwaše jej jako měschnik pohriebne modlitwy. Njeliczbne ružki swjateje zemje, wowlóžene ze zrudnymi hylzami, spachu so na jeje kasheč. A hdyz bě so row hižo nad jeje kashečom zawrel, pkałachu hishcze jeje džecži na nim wo dobru macjektu. —

„Létko a djeń“ khodžesche Marka w czornej draszcze a żarowasche. Ale potom ju wotpołoži a debjesche so z njewjesczinskej phchu. Mlynleć Marka bě Butlerjowa njewjesta.

Bě to wjescoly djeń. Cyk Radwór zmahowasche so we swjedženskich kethojach a radowasche so. Wjez džiwa tež, braschka djeń bě khěžtu wot khěžki khodžil. Najwjesczhi pak bě Mlynleć nan. Rjanyh serbski kwas a zbožnu smiertnu hodžinku to djeń bě sebi stajnje pschał.

Zenož Michał bě někak bjez lóščta a z cžicha. Cžim wjetšha bě wschudžom radoſcz, cžim bóle morschczęsche so joho czoło. Ach, tež won by tak rad z krasnej Ludmilu k wotkarjej stupiš; tola joho njewjesta tu njebě. Zrudnje stupi k woknjeschku a bludžesche z móćzkom po wjesczym Radworju.

Tu pschienna so na dobo cžrjóda džecži. Radwořska młodoſcz zaſkakowasche psched bědnym putnikom, kotryž so runu smuhi do kwasnoho domu měrjesche. Cžorna, hruba khapa kryhesche jomu khuduschi kwižne cželo. Wokolo pasa bě ze ſulatym powiązom wuwiazały. Džesche z nahej hłowu a bosy zepjerajo so na tolsty kij.

„Tola hlej! Schtož je ta knježniczka, kotraž pschi nim krocži? Abo wjedże czi traſch njewjestu?“ tajke myśliczki róžachu so Michałej we hłowie, hdyz so na něžnu knježnu dohlada. A zašy poohlada z woknom won. Runje miłkyschtaj so nimo woknow do dwora. Zenož tróščku mójeſche wuhladacz krasne holczętne woblico. Bě jomu, kaž by jandzelej do wocžow poahladał, tak rjane bě, kaž frej a mloko. A pschi tom zezda so jomu tał znate, runje kaž Ludmiline. Tola to djeń bě jenož blıud, myſlesche sebi Michał.

Tu pschiběža starc nan po skhodže horje wołajo: „Michale, poj tola dele, smy z Roma wopht dóstasi“. —

"Z Roma", wospjetowasche Michał a zamyslił so. Tola na dobo pschejedże jomu mudra myśliczka pschez mozby kaž blysk a rożajni jomu połkmu-rjene czoło. Wostajiwski wschoho leczesche po skhodze dele a w bliższych wokoliku tloczescze lebi Ludmilu, swoju jeniczkę, k wutrobje.

Prawje bě zhudał. Wedzescze wschał, zo bě Ludmila bratra do Roma pschewodzaka, zo by jomu pomhala wodacjo wot swjatoho wóta wuproshcz. Nadobne zmyślenjo Mlyńiec Marki a jeje bratrow, kotrež bě najhôršhomu ich njeprzeczelej wodacjo wuskułowało, bě Loupežnickoho tak hnulo, zo so woprawdze načaga. —

Badny bě to džen za Radwojsku wosadu. Rohnowskich Mlyńiec Mikławsch, młody duchowny, werowasche na tutym dniu swojego bratra a sotru. Bě to jojo prenje werowanjo. Jako pólny kapłan bě jenož mrejacym hréscnym duszu wtwarzował, ale żenie njebě zaślubjenej ruci ze swjatej stolu wjazal.

W kwasnym domie pak swjesczesce so dwoji kwas, rjany serbski kwas. Kwasny nar bě so za wscho derje postarał a z niczim njeslutowasche. Bě wjehoje myśle, zo bě jomu Bóh, luby Knjez, to k woli sczinit a jomu tak rjany a żadny swjedzeń dożiwicž dał. A cyła Łuzica jušlaſche z nim. Samo sakski wolerksi wjerch, runje w měscze pschewnywajo, pôšla, zhońiwschi żadnu nowinku wo spodźiwnym kwasu, swoje zbożopshcę do kwasnego domu a za kwasny dar spożęji swojemu něhduschemu hejtmanej tež zemjanski titul: knjeza z Rohnowa.

Tola po směškach pschilhadzeja často płaczki; po wjeselu zrudoba; po kwasu smjercz. Bóh, luby Knjez, dopjelni Mlyńiec nanej dosłownje joho pscheczo. Rjany serbski kwas bě sobu wzął, ale potom pôšla jomu Bóh zbożnu smjertnu hodzinku. Swětnoho tróna so njedoczął, ale za to dosta, kaž so nadzijamy, krónu węcznejne zbożnosće. —

W rozpadankach Rohnowskich pak zaśydli so něktó Loupežnicki. We czmowej pinch bydlesche a pokuczesche swoje mnohe a wulke hrechi. Mału kapalku sebi zaś wuporiedza a wutwari. Tam modlesche so po cyłych nocach a zrudne joho kerlusche skrzacha džirwne po czichej holi.

Wiele lét so tu hiszczę źiwiesche z koruskami a z lěsnymi jahodami. Bě so skončzne do zeloweho muža pschemeniſ. Jako młodzenc bě na Prajskiej wysokej schuli lekarstwo studował. Tuž so tež na to wubjernje wustojeſe. Znajesche wschē zela a czomuž so hodża. Warjesche lekarstwa a tworjesche żalby. Bórzhy bě jako wuwokaný lekar widzany, a dokelž za darmo lekowasche, bě wschēm witany. Straſchny rubježnik sta so z najwjetšim dobroczerjom cykleje wokolini. A hdźż zemrē, pochwachu joho z najwjetšszej cjeſczu w Rohnowskiej kapalcy. Tu bě sebi dawno hižo sam row wurył a kasczę wudżeslał. Ludjo pak cjeſczowachu joho sloro kaž swatohu pokutnika, a schtóżkułiž nimo džesche, njezakomdži do kapalki zaſtupicž a se nutrnie pomodlicž.

Mjez Kamjenej a Zdżerju stoii na lucy pschi puežu kamjen, na kotrymž je podawł wo Rohnowje z krótka spisany. Dubrawski bur jón tu psched něchtó lětami postaji jako węcznu pominjeantu na Rohnow dawno zhubeny. Nicžo njeje tu zbylo po nim. Uni plěśniwego kamjenja njeje zahubny čas pschenjeſał. Samo rěka, kotrež so tu předy žórlesche, je na spodźiwnie wosłownjo wuskała a so zhubiła. Zenož Rohnowski splash je hiszczę hacž do nasichich časow so pjeniłował. Halle 5. hapryla minjenego lěta žhiny poslednie stwielczko. Na tutym dniu zemrē w Nossenje posledni Rohnowski hrabja.